

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

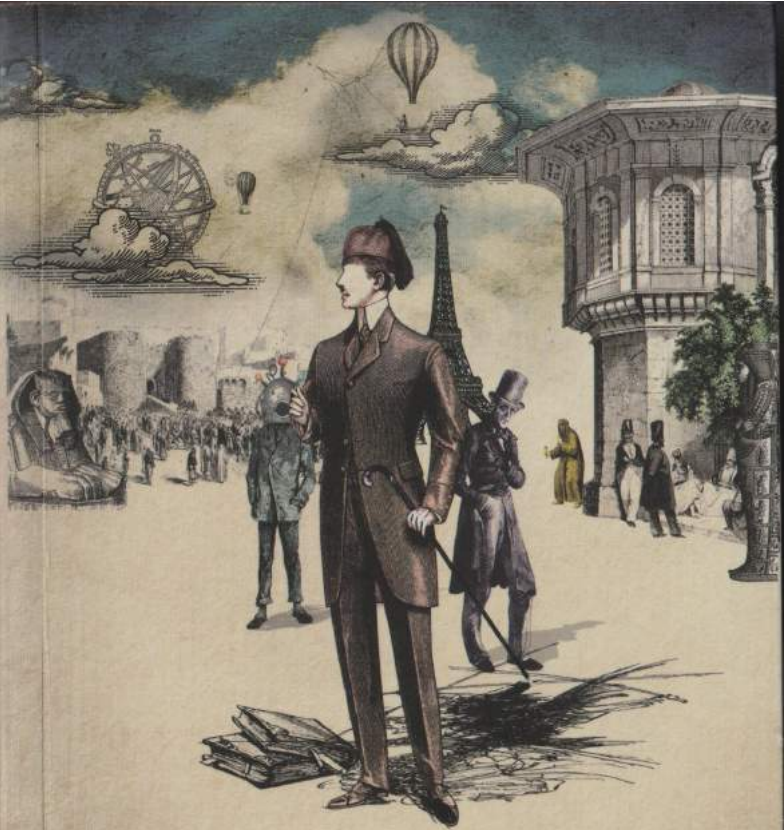
RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

MERİÇ ERYÜREK

TARUMARNAME

©psilon®

MERİÇ ERYÜREK

(İSTANBUL, 1973)

Sinema televizyon okudu.
Dergi yazarlığı, editörlük, içerik
yöneticiliği yaptı. Reklam yazarı
ve yaratıcı yönetmen olarak
çalıştı. Bir süre iki ortağıyla
birlikte kurduğu reklam ajansını
yönetti. 2008 yılında roman
yazarı olmaya karar verdi ve
İzmir'e yerleşti.

Tarumarname ilk romanıdır.

Boş zamanlarında tarih
araştırmaları yapıyor, MMO ve
konsol oyunları oynuyor.

1992 Milliyet Genç Yazarlar
Ödülü

www.mericeryurek.com

TARUMARNAME

TARUMARNAME

Yazarı: Meriç Eryürek

Genel Yayın Yönetmeni: Meltem Erkmen

Yayın Yönetmeni: Yasin Özdemir

Editör: Ebru Kılıçaslan

Düzenleme: Ceyda Çakıcı Baş

Kapak Tasarım: Pusula Reklamevi

Kapak Uygulama: Berna Özbek Keleş

1 Baskı: Kasım 2012

ISBN: 978-9944-82-605-1

YAYINEVİ SERTİFİKA NO: 12280

© 2012 Meriç Eryürek

Türkçe Yayım Hakkı: © Epsilon Yayıncılık Hizmetleri Tic. San. Ltd. Şti.

Baskı ve Cilt: Kitap Matbaacılık

Davutpaşa Cd. No:123 K:1 Topkapı / İstanbul

Sertifika No: 16053

Tel : (0212) 482 99 10

Faks : (0212) 482 99 78

Yayımlayan:

Epsilon Yayıncılık Hizmetleri Tic. San. Ltd. Şti.

Osmanlı Sk. Osmanlı İş Merkezi No:18 / 4-5 Taksim / İstanbul

Tel: 0212 252 38 21 **pbx Faks:** 252 63 98

İnternet adresi: www.epsilonyayinevi.com

e-mail: epsilon@epsilonyayinevi.com

TARUMARNAME

Aşkın, okültizmanın ve kadim sırların romanı.

MERİÇ ERYÜREK

©psilon®

İçindekiler

Peşrev.....	11
Zatıma Mirat Edindim Zatını.....	15
Le Grande Occultiste.....	32
Ateş ile Barud.....	45
Kadid-i Azam.....	51
Kaknemin Dört Atlısı.....	60
Kahire'nin Mort Gülü.....	95
Le Nümayiş Grandeur.....	105
El Bulbule Cahira.....	122
Sfenks'in Kollarında.....	131
Firavunun Kayığı.....	167
Gam.....	200
Muamma Mumya.....	220
Zorla Tuareg.....	260
Mısır Çıkmazı.....	279
Ölümsüz Çeçe.....	318
Abrahamadabra.....	354
KerametOttomanique.....	383
Gıyabi Efendi'nin Akşam Halleri.....	398
Mürüvvet l' Afrique.....	415
Atalat-ül Çeçe.....	448
Kehanet, Mon Amour.....	458
Derdimi Ummana Döktüm.....	469
Zatıma Mirat Edindim Zatımı.....	493
Piştovşinas.....	529
Galatea a'la Turca.....	539
Deus Ex Basri.....	573
Katakofti Muazzeme (Kıyam Bey Taksimi).....	581
Hatırla, Hatırla.....	596
Kıyam Deyiniz Ona.....	622

*Kayıp bir zamanın hayat olmasını sağlayan güzel Nalan'a,
fedakar Faruk'a, çılgın Nevin'e, suskun Çağdaş'a ve
ruhumun kainattaki aksi, tek aşkım Cevher'ime...*

synesis (Yun). Uygun anlamı yaratmak için
bilerek yapılan gramer hatası.

Kurmaca, yalanın içindeki gerçekliktir.
Stephen King

Efendim...

Baston, medeniyetin merkezidir.

Bu faideli gercin tarih adıyla maruf tuluat sahnesine avdet etmesi hayati zaruretler sebebiyledir. Bastonu çobanlar hayvanatı dürtüp yola getirmek, ebeveynler veledlerine laf dinletmek, seyyahlar hursızları bertaraf etmek ve ihtiyarlar yürürken kuvvet almak maksadıyla kullanmıştır.

Kelt druid'leri fakir ahaliye "kerametli asa" mavalıyla yutturdukları bastonlarıyla efsunlu türküler terennüm eder, Frenk büyücüleri bakraçlarındaki bulamacı bastonla karıştırır. Akha kralları hükümlerinin nişanesi bastonlarla gezer, cenk zaruri ve mağlubiyet kat'i ise bastonu -ve ganimeti- düşmana verip kaidelerini muhafaza eder. Toprağı bol olsun, Achilleus'un Truva'da uğruna nalları diktığı kutsal bir asa değil, alelaide ahşab bir bastondur.

Frenkçe "sağlamlanmış mevki" manasına gelen "bastion" kelimesi evvel zaman içinde ahalinin lugatında "baston" olmuş, Fransa tahtını tehdit edenlerin ensesine inip cümlesine haddini bildirmiştir. Germenler bastona indiği vakid getirdiği tok nidadan ötürü "stock" adını layık görür. Latince, bastona "dendrocalamus" denir.

"Dendro" Britanya lisanında "tehlike" olan "danger"ın atasıdır. Bir Britanyalı "danger" dediği vakid, o, "baston geliyor, savulun," demektir.

Britanya'da bastona "baton" veyahut "cane" denilir. "Kasırga" manasındaki "hurricane" Hitit kavminin atası Hurri'lerin baston kullanmadaki maharet ve isabetlerine bir atıftır. Derler ki Hurri'nin "cane"ini yiyen iflah olmaz. Kasırgası öyle yamandır ki, Büyük Hitit Kralı Anitta geldiğini görünce maiyetini toplayıp kaçmış, Hattuşaş şehrini atalarının bastonlarından en uzak mevkiye bina etmiştir.

Londra'nın kulağı kesikleri bastonu "Blackjack" adıyla çağırır. Tercümesi "Siyah Jack" olan Blackjack, kumarbazların hararetle rağbet ettiği iskambil oyunu 21'in de adıdır ve 21'de hile yaparsanız postunuzda husule gelecek siyah baston izlerinin havadisidir.

Paris'te azgınlığa meylederseniz bastonla terbiye edileceğiniz adres bellidir: Bastille...

Baston, irfanın kaynağıdır.

Buda, Nirvana cenahında yola revan olur iken eline bir baston almıştır. Dünyevi saadetlerden muaf olup semavi ışığın ardından giden her kadim bilge gibi, Buda da yolda beklenmedik bir hadise patlak verip bastona davranmak lazım geldiğinde elinin altında felsefeden daha güvenirilir bir yoldaş olmasını tercih etmiştir.

Papa da Buda'yı emsal alır. Ne cenaha giderse gitsin muhakkak baston taşır. Teologya otoriteleri bu adetini ilerleyen yaşına bağlasa da, asıl sebep imansızın biriyle hasbıhal etme ihtimalinde bastonu beline indirip kibarca itikada davet etme mesuliyetidir, ve vekilharçlığın en ulvi vazifelerinden addedilir.

Demeter kayıp kerimesini bastonla arar. Hades yoluna dikilirse bu hiç tasvip etmediği rutubed kokulu damadın terbiyesini o bastonla verecektir. Keza, ana lafı dinlemeyip kuytularda Grek tanrılarıyla fingirdeyen kızını akl-ı selime bastonla buyur etmek de fena fikir değildir.

Napoleon portrelerinde topla tüfekte değil, bastonla durur. Bilir ki top tüfek fani, baston ebedidir. Waterloo'da metresiyle keyfederken çadıra destursuz giren uşağını bizzat aynı bastonla kovalamıştır.

Marki de Sade bastonun saadetlere vesile kerametine vakıf baki üstadlardan biridir ve bu erotik kerameti cihana nam ederek disiplin meftunu beyzadelerle gerilerini ovuşturan al yanaklı mürebbiyelerin iltifatlarına mazhar olmuştur.

Jules Verne'nin Ay'a Seyahat tefrikasında kaşifler ay dedenin sırtına şemsiye ve bastonlarla iner. Ay ahalisi ziyaretlerine huysuzlanıp keçilik ederse kainatın kaç bucak olduğunu göstermek bu bastonların vazifesidir.

Dedem Korkut, hikayelerini muhakkak bastonla nakleder. Hikayelerine inanmayanların itikadı, o bastonun şهادetiyle bir iken bin olmuştur.

Osmanlı padişahlarının arkasında daima elde baston bir vezir durur. Padişah efendimiz Allah'ın günü baston taşımakla iştigal edemeyeceğinden, lüzum olduğunda vezirinin el etek öpüp uzattığı bastonu kabul buyurur, fermanına riayet etmeyenlerin dermanını bastonla keser.

Roma İmparatorluğu'nun muvaffakiyetinin asıl sebebi phalanx adıyla maruf taarruz nizamı değil, bastondur. Roma'nın cengaver ko-

mutanları Sezar'a liyakat yemini eder iken ihsan ettiği bastonu başlarının üzerine kaldırır. Cenkte bir hata eder iseler, bastonun şaşmaz bir isabetle ineceği yer de orasıdır. "Büyük başın derdi de büyük olur," meseli, Roma'nın rütbe ile beraber ebadı da büyüyen bastonlarına ithafen söylenmiştir.

Amerikan başkanları da bastonun kinayeli kerametinden muaf değildir. George Washington üstadların üstadı Benjamin Franklin'e doğumgünüünde bir Aztec takvimi hediye vermiş, Franklin de cevaben Frig takkeli, ziyadesiyle ağır bir baston ihsan eyleyerek mukabele etmiştir.

Bastona, "crosier" de denir. "Cros" Frenkçe istavroz manasına gelir. Haçlı Seferleri esnasında savaşçı rahipler bastonu ucuna istavroz takarak sancak etmiş, Gül ve Haç Şövalyeleri "crosier"leriyle çok canlar yakmıştır. "Vurduğu yerde gül biter," lafı, bu tarihi hadiseye telmihtir.

Baston, kudretin alamed-i farikasıdır.

İrfanın sembolü, kusurun cezasıdır. Kalktığını müşahade eden sahibinin fikrini süratle kabul ettiğinden, beşeriyet tarihinde takdire şayan tek mil kadim şahsiyet bastonla tasvir edilmiş, baston kilise ikonalarında, edebi metinlerde, Arab masallarında arz-ı endam ederek irfan kaynağı vazifesini ciddiyetle yapmıştır.

İmparatorlar tahta kraliçeleriyle değil, bastonlarıyla oturur.

Sebebi, kraliçenin bastonla girdiği münakaşadan mağlup ayrılmış olmasıdır. Balina eteklerinin icadı bastonun marifetidir. Baston indi mi ıstıraplı hatırası insanın gerilerini bir vakid terk etmediğinden, akabinde dar eteklik giymek mümkün değildir. Dikkat buyurulursa tarihte en kabarık eteklikleri huysuzluklarıyla meşhur kraliçelerin giydikleri müşahade edilebilir.

Baston yükte hafif, pahada ağırdır. Bilhassa süratle indirildiği vakitlerde.

Altın, gümüş, porselenden imal bastonlar mevcutsa da, en hakiki malzemesi ahşabdır. "Kötek cennetten çıkmadır," darb-ı meseli, ağaçların yeraltındaki cennetten çıktığına itikad eden Sümer kavminin bastonun ve köteğin ulvi köklerine saygısının bir ifadesidir.

Evropa'da imal edilen, kabzası çekildiği vakit kılıç olan bastonlar takdir görmemiştir. Baston bastondur, kılıç ise kılıç. Baston bilgiyi kalıcı olarak naklederken, kılıç bilgiyi alan kişiyi de bilgiyle beraber öteki tarafa yolladığından, bastonun medeniyetteki tahtı payidardır.

Yılan başlı, kurt kafalı, ejderha büstlü bastonlar beyzade gardroblarının daimi azalarıdır ve mevcudiyetleriyle ahaliye kadim bir ikazda bulunurlar: “Baston geliyor, savulun.” Issız kuytularda gezen her beyzade bastonunu uygun adabla yere vurur. Bastonun sesi, gölgeleri mesken tutmuş hırsız uğursuza tehditkar bir edayla bunu fısıldar:

“Baston geliyor, savulun.”

Kıra giden her beyzade hanımların mana veremediği bir inatla muhakkak bir ağaç dalını baston eder. Halbuki yılanları dürten tek mil kır beyzadesi bu hayvanın bastonun kutsal mevcudiyetine saygı gösterdiğini bilir. Matadorlar da arenada boğaları bastonla dürter, lakin boğa, yılan gibi bilge değil laf anlamaz bir bön olduğundan, kılıca davranırlar.

Boğa boynuzundan imal bastonların hatırı sayılır nüfusu, boğalar alemine ders verir minvaldedir.

Baston, erkektir.

Tarihte hiçbir vakid bir hanımın sıhhi mecburiyet hasıl olmadan baston taşıdığı görülmemiştir. Bir Jean d’Arc’ın kullandığı rivayet edilir ki, o da bastonlar dünyasında muvaffak olamamıştır.

Orkestra şefleri musiki konserlerini minyatür bir bastonla yönetir. İcra esnasında enteresan mimiklerle o bastonu işaret etmelerinin maksadı, kusurlu bir nota vurulursa sahne arkasında vuku bulacaklar hakkında musikişinas üstادلara gözdağı vermektir.

Bas tonlarla çalınan senfoni daha inandırıcı ve kudretlidir. Sanata, her daim bas tonlar hakim olmuştur.

Kaplumbağa Terbiyecisi ufuklara elinde bir tutam otlar değil, şeklen bastonu hatırlatan neyiyle bakar.

Kaplumbağalar, hadisenin farkındadır.

Zatıma Mirat Edindim Zatını

Tevfik Efendi'nin morali ziyadesiyle bozuktu. Telvesi bol az şekerli kahvesini içerken dükkanının önünden geçenlere; renkli çarşaflarıyla birer semaver gibi salınan genç kızlara, arkalarından söylenerek seyirten dev analarına, cübbelerini savurarak dükkandan dükkana uçuşan ulemaya ve zarif feslerine eşlik eden fokstrotçu bastonlarıyla peşinden gidecek etek arayan podralı beyzadelere bakıyordu.

Canı fevkalade sikkındı, zira savaş çarşığı vurmuş, kimse elini cebine atmaz olmuştu. "Ceblerinde akreb var adeta kerataların," dedi kendine kendine. Gözleri bulduğu sözün memnuniyetiyle kısıldı. Acem işi yazı masasında duran hokka divite sarılıp buluşunu akıl defterine iştahla karaladı, içini çekerek kahvesinden okkalı bir yudum aldı.

Hülasa, işler iyi gitmiyordu. Hevesle kaleme aldığı *Vatan Yahut Sistre* piyesi halk tarafından beğenilmemiş, fakat Tevfik Efendi yılmamış, oyunun isminden aldığı ilhamla hırdavatçı dükkanı açarak sistre, cam, cila işine girmişti. O lahzada savaş patlak vermiş, millet açlıktan kırılır olmuştu.

Önünden geçen kadidi çıkmış yüzlere baktı. Ne olurdu, ah ne olurdu hırdavatçılık işi tutsaydı? Üstüne üstlük Tevfik Efendi dükkanı açarken maharetli bir duyuru, Frenklerin dediği gibi bir *anons* çalışması da yapmış, çarşıda tellaklara bağırıtığı *Vatan Yahut Sistre* sloganıyla duyurduğu dükkânına büyük ümit bağlamıştı.

Gel gör ki savaş yolları kapamış, cepteki delik büyümüş, esnaf alışveriş yapmaktan ziyade birbirini çekiştirerek nargile çeker olmuştu. Çarşıda dumanaltı olmuş tüccarlardan arada sırada yükselen, "Allah," nidalarından başka ses duyulmuyordu.

"Kuru kalabalık Tevfikçiğim, kuru kalabalık Allah seni inandırсын!"

Dükkanından destursuz giren adama dikkatle baktı. Kırklı yaşlarında, fakat otuzunda gibi dinç, bıyıklarını bura bura neredeyse kulaklarına uzatmış, gözleri velfecir okuyan Kıyam Bey idi bu. Fesinin püskülünden redingotunun düğmelerine kadar teknil kostümü “servet, servet” terennüm ediyordu adeta. İran’dan getirttiği, Acemlerin “bir eşi de ahirette” dediği hacı yağından hallice *cologne*’sini sürünmüş, kolalanmaktan paspartu kağıdına dönmüş İngiliz kumaşı gömleğinin yakalarını kırılmasınlar diyerek mendiliyle sarmıştı. Halinde bir beyefendilikle kurnazlık, oyunbazlıkla efendilik vardı.

Lafı, aralarında dargınlığa vesile olmuş elim hadiseler cereyan etmemişçesine muhabbetle aldı:

“Enfes söylediniz azizim. Kuru kalabalık. Öylesine kuru ki, bizleri çölde emekleyen bitap kertenkele misali kupkuru bıraktı. Kamburumuz çıktı, dişlerimiz *zubleleşti* velhasıl kelim.”

“Kertenkele,” meselini kaşını kaldırıp itina ile defterine karaladı. Göz çukurundan fırlar edip yazı masasında tekerlenen monokluna ayıplayarak, ilmi bir esfle baktı. Kıyam Bey’in bıyıkları “çöl” lafını duyar duymaz dikildiyse de sebeb-i ziyaretini hatırına getirerek oralı olmamayı uygun buldu. Tevfik Efendi yuvarlanan monokluna peşrev çekerken misafir sandalyesine kuruldu.

Rumeli argosunda “dişlek” manasına gelen “*zuble*” aralarında eski bir şakaydı. Tevfik Efendi boğma rakı ve şarab imalatıyla iştiğal eden bir Arnavut sülalesinin, Kıyam Bey çeyizlik kumaş ticaretiyle geçinip giden Üsküplü bir ailenin son fertleriydi. Balkan Göçü zamanı İstanbul’a aynı vagona yolculuk eden ailelerin iki oğlunun arkadaşlığı kundakta başlamış, veledliklerinde mahalle mektebinde ve talebeliklerinde Paris sokaklarında devam etmişti.

Tevfik, o vakitler fotoğrafa merak sarmıştı. Ellerinde Kodak makine sokaklarda dolaşarak, nerede bir afet-i yekta görseler makineyi işaret ederek, “Fotö fotö, *depicte le siluet, beute eterna* (*),” gibisinden işkembe-i kübradan bir Fransızca ile fotoğraf çekirtmeyi teklif ediyorlardı.

* Siluetinizi basalım, ölümsüz güzellik.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İşin aslı, tepelerine yedikleri topuklu iskarpin, şemsiye ve çantaları saymazsak, o vakte kadar topu topu iki bıldırcını fotografa ikna edebilmişlerdi. Biri meymenetsiz suratlı, güdük, çilli bir İskoç öğrenci, diğeri ise Paris'te "Kontes Francesca" adıyla maruf kabare dansözüydü.

Ki, sonradan kontesin aslen Transilvanyalı bir kont olduğu, kılık değiştirip Paris çapkınlarının alayını mecnun ettiği duyulacak, kontes Champ-Élysées'te bastonlu beyzadeler tarafından kovalanacak, kankan kostümüyle sığındığı karakol amiriyle yıldırım izdivacını müteakiben Francesca ismini alacaktı. Evveliyatına binaen kullanılan *transylvanie* (*) kelimesi ise, zaman içinde *transvestite* (†)'ye dönüşecekti.

Sözü uzatmayalım. İki kadim dost Paris sokaklarında yedikleri iskarpin ve şemsiye darbelerinden ziyadesiyle doymuş, duvar tepesinde kırık tripödlü Kodak makineleriyle efkar dağıtırken gözlerine safkan bir Beyaz Rus olan Dişlek Katerina ilişti.

Katerina, Bolşevik Devrimi'nin azılı neferlerinden "Barbar Aleksey" mahlaslı Aleksey Fyorodoviç'in ve Moskova Akademisi Mühendislik Fakültesi'nde Zemin Mekaniği çalışmaları yürüten gülleci Olga Hekimova'nın biricik kızıydı. Boyunu ve endamını anasından, çene topoğrafyasını babasından almıştı. O vakitler yirmi üç yaşındaydı, boyu altı ayaktan (‡) biraz uzundu ve kayık iskarmozunu hatırlatan ön dişlerini gören her Rusun da dediği gibi, "*Nosferatu ta kırbo*," yani vampire benziyordu.

Arkadan vuran güneş ışığında Katerina'nın gülle idmanlarından miras mütenasip silüetini gören Tevfik Efendi, kendini fotoğraf makinesiyle beraber asker bavulu misali duvardan aşağı attı. Sadmenin tesiriyle sızlayan dizlerini ovuştururken tel dolapta yakalanmış kedi miyavlamasıyla zayıf bir, "Fotö," koy-verdi.

Kıyam Bey dostunun kendinden evvel davranmasına ziyadesiyle içermiş, lakin belli etmemişti. Tevfik kedi olalı bir fare tutmuştu ki, gördüğü kadarıyla boyu arkadaki selvinin alçak

* Transilvanyalı.

† Bale sanatında kadın kıyafetiyle rakeden balete verilen ad.

‡ Hesabım kıttır bendenizin, bilemiyorum.

dallarına erişen bu fare, Tevfik'i yerdi. "Fevkalade eğlendirici," dedi kendi kendine:

"Ah, *se Tevfik a la simsar des fotos mademoiselle (*)*."

Katerina, "Hayır," diyemedi. Kodak'ının mercekleriyle şiir dokuyan Tevfik'e ve duvarın üzerinde eğri su testisi gibi oturmuş cigara içen şu civanmert Türke nasıl hayır denilebilirdi?

Fotograf makinesi nihayet kuruldu, Kıyam Bey dostunun kibarlıktan kırılan ricalarıyla -lütfen- duvardan inip deklanşöre basmayı kabul etti. Tevfik ayak uçlarında sekerek Katerina'nın yamacına seyirtti ve beline sarıldı. Daha doğrusu, tutundu, zira kolu kızın baldırını ancak saracak uzunluktaydı. Başını Katerina'nın ziyadesiyle iri göğüslerine dayayıp cennetten gelen mest bir sesle, "Patlat azizim," buyurdu.

Kıyam Bey mahalledeki kafirleri kerteriz eden nemrud Gregoryen papazını hatırlatan Kodak makinesinin siyah eteğini tepesine çekip gözünü dayadı: "*Smile sivous pe uple (†)*." Katerina, elinin altında zevk-ü sefa içinde mırlayan Tevfik'i Siyam yavrusu gibi okşayarak sırttı.

Bir sessizlik hasıl oldu.

Tevfik, siyah eteğin altında Kıyam'ın gerisine zıpkın yemiş gibi titrediğini, makineyle ileri geri vals edip örtüye dolandığını, zor bela kurtulup gözlerini patlatarak Katerina'ya baktığını gördü:

"*Zuble magnifique! (‡)*"

Tevfik Efendi başını kaldırıncı iki arşınlık üst çenesiyle gülümseyen -ve uzun tırnaklarıyla gerisini çimdikleyen- Katerina'nın bir Sipanyol kalyonunun flok bumbası büyüklüğündeki dişlerini gördü. Şaşkınlıkla haddini aşarak uzanan elleri, farkında olmadan Katerina'nın göğüslerine dokundu. Katerina yılların hasretiyle inleyerek Tevfik'i kendine çekti.

Rus Devrimi asıl şimdi başlıyordu.

Kıyam Bey makineyi kucaklayıp, "*Oiles water color! (§)*" diye

* Tevfik bir fotoğraf simsarıdır matmazel.

† Gülümseyiniz rica ederim.

‡ Muhteşem dişlek!

§ Değmesin yağlıboya.

bağırarak olay mahallini süratle terk etti. Kadim dostunun akıbetine üzülyordu, heyhat, savaşta kimi zaman feda edilenler de olacaktı: “Nur içinde yatınız!”

Tevfik Efendi pansiyona o gece pantolundan sarkan gömleği, tepesi açılmış fesi ve tek iskarpiyle, bastonuna dayanarak döndü. Yanağından boynuna uzanan, Kıyam Bey’in maharetli bir geometri hilesiyle uzunluğunu yarım karış olarak ölçtüğü diş izi, Katerina’nın mutlak zaferinin nişanesiydi. Tevfik yatağa uzandı, gözlerini kapadı, Kıyam’ın incelikli nüktelerine kulak vermeden uyudu.

Kıyam Bey ertesi sabah pansiyon sahibiyle ortak kullandıkları ayakyolundan bozma karanlık odada Katerina’nın Tevfik’in savunmasını çökerttiği o meşum anın fotoğrafını banyo etti. Fotoğraf şu saat Tevfik’in arkasındaki duvarda asılıydı ve korkuyla açılmış boncuk gözleri Kıyam’ın hâlâ bıyık altından gülmesine sebep oluyordu.

“Mirim, zulanızda Frenk tütünü var mı hiç?”

Tevfik Efendi çekmecesinden çıkardığı tütün kesesini dostuna uzattı. İki kadim dost manzum sataşmalar, beklenmedik el şakaları ve acı kahvelerle sıkıntılarını unutmaya çalıştılar.

Kıyam Bey de çarşının tarumar vaziyetinden dolayı lezzetsizdi. Balkan’daki savaş halihazırda kambur giden ticaretin beline sopasını indirmiş, kumaş fiyatları arş-ı alaya çıkmış, kadılar ödenmeyen borç senedi denizinde boğulmuştu. Babasından kalma mirasa bel bağlamayı hiç mi hiç sevmiyordu, lakin günler müşkül günlerdi.

“Çarık işine girmeli azizim, çarıkta muazzam para var.”

Tevfik Efendi’nin bu mesnetsiz fikirlerine fevkalade alışkındı. Gün geçmezdi ki Tevfik aklınca bakir bir ticaret sahası icat edip atılmak istemesin. Zaman zaman dostuna, “Tevfikçiğim, burnunuz sürtülmekten Arnavut burnuna döndü, bırakınız Allah aşkına,” diyerek takılır, Arnavut kanıyla gurur duyan Tevfik Efendi’nin kanını tepesine çıkarırdı.

Heyhat, haksız da değildi. Tevfik son işinde dini bütün Konya ahalisine lakerda satmaya kalkışmış, “Müslüman mahallesinde salyangoz satıyor,” figanıyla pansiyona baskın veren molla güruhunun önünden don gömlek zor kaçmıştı.

İngiliz Lord Wilson'la ortak girdiği at nalından ustura imalatı işi, Wilson'un, "Birinci kalite çeliktir, zor bulunur," diyerek elde kerpeten kovaladığı Arap tayı tarafından çiftelenip ebedi istirahate kavuşmasıyla çabuk son bulmuştu.

Tevfik'in yazarlığa merakı da son derece takdire şayan, bir o kadar da eğlendirici idi.

Kıyam'ın muhalefetine rağmen *Vatan Yahut Sistre* ismiyle sahnelediği, çapkın şantiye kalfasıyla mahalle kadısının işveli zevcesi arasındaki yasak aşkı anlattığı piyes ilk suaresinde Aynaroz Kadısı'nın bekçilerinden yediği araba dolusu sopayla sona ermişti.

Bundan on yıl evvel Tevfik Efendi'nin Seyahatname'yi okuyup tarihçiliğe merak saldığı günleri de hatırlıyordu. Tevfik tarihçiliğin sanat olduğu savına itikat etmiş, sahaflardan katır yüküyle tarih kitapları satın alıp hafızlamış, Pera'da kolunun altında ciltlerle dolaşır olmuştu.

Üstüne üstlük kendine "Tarihi Tevfik Efendi" adını da yakıştırmıştı. Öyle ya kuzum, ud çalana udi, tambur çalana tamburi denilmiyor muydu? Hatta, Çatladıkapılı mucit Naşit Bey'in beyan ettiğine göre semazenler diyarı Konya'da "tantunı" denilen, tantun musikisi icra eden mahalli sanatkarlara da rastlamak mümkündü.

O vakit, tarih yazana da tarihi denilebilirdi, değil mi?

Tarihçilik hayali "Tarihi Tevfik Efendi" ismini duyan akşamcıların Tevfik Efendi'yi işkembe lokantası sanmasıyla son bulmuştu. Malikanesinin bahçesinde toplanan ayyaş güruhu kazıklandıklarını haykırarak meşalelerle Tevfik Efendi'yi kundaklamaya kalkmış, üstadı ellerinden tulumbacılar kurtarmıştı.

Fakat asla musibetten nasihat almayan Tevfik ticari acaipliklerine devam etmiş, kazık yemekten zinhar usanmamıştı. Çok değil, beş sene evvel, "Muazzam para var," diyerek soyunduğu dökümcülük işi de baltayı taşla ziyadesiyle endaht ettiği işlerden biri idi.

Hangi arada, nasıl becerdiyse araya tanıdıklar sokarak ihtiyar Şeyhülislam Bedri Efendi'nin huzuruna çıkmış, adamcağızdan tamirati devam eden Kalyoncukulluk Camii'nin minaresine di-

kilmek üzere “cümle İslam âleminin dikkatini celbedecek bir *alem* (*)” siparişi almıştı.

Siparişi Rum asıllı Pandelis Usta’ya götürmüştü. İstanbul’un en namlı döküm ustası Pandelis işi el etek öperek almış, siparişin bir ay sonra hazır olacağını bildirmiş, Tevfik atölyeden çıkınca da kendi kendine gülümsemişti:

“İslam âleminin dikkatini celbedecek bir *alem*? Hay hay vre!”

Büyük gün geldiğinde İstanbul müstesna bir hadiseye şahitlik etmişti. Muratpaşa Camii’nden faytonuyla çıkan Şeyhülislam Bedri Efendi’yi tekbir getirerek takip eden sarıklı molla ordusu Dolmabahçe cenahından at sırtında gelen Şehzade Ahmed ve Mehmed’in maiyetleriyle buluşarak Kalyoncukulluk istikametine yürümüştü.

İstanbul sokaklarında inanç seli olup akan kalabalığın ehemmiyetli bir rolü vardı. Saraydaki çatlak sesler Bedri Efendi’nin kocadığı için şeyhülislamlık vazifesini hakkıyla icra edemediğini konuşuyor, el çekme vaktinin geldiğini telkin ediyorlardı. Heybetli *alem* Bedri Efendi’nin şanını yürütecek, sarayın dikkatini celbedecek, Zat-ı Şahaneleri’nin iltifatına mazhar olup muhalif sesleri kısacaktı.

Şeyhülislam, şehzadeler, dini bütün paşalar, ulema ve mollalar Kalyoncukulluk Camii’ne varınca Horasanlı taş ustası Felek Hayri tarafından dikilen haşmetli kubbeyi ve külahı çuhayla örtülüp *alemi* gizlenmiş kalem minareyi birbirine hayranlıkla göstermişlerdi. Muhalif seslerin hali yamandı vesselam.

Tevfik, Şeyhülislam Bedri Efendi’nin arkasında duruyor, şerefedeki baldırıçıplak işçilere *alemi* örten çuhanın kaldırılması işaretini vermeyi bekliyordu. Caminin avlusu kalabalığı almaz olunca Bedri Efendi uğultuyu eliyle bastırıp dudaklarını aralamıştı:

“Ehli İslam’a bir *alem* inşa ettük kü cümle âlemün gözünü ala, İslam âlemünde adı hep anula, Sultan’ımın ismi daima baki kala!”

O konuşurken Pandelis’in kabak kafalı çırağı cübbe denizinin

* Minare ve kubbelerin tepesine dikilen madeni hilal.

den sıyrılıp Tevfik'in eline bir pusula tutuşturmuştu. Pusula, dört gündür kayıp olan Pandelis Usta'dandı: "*Tevfikçğim, hasretle özlediğim anavatanıma avdet ediyorum. Zatinıza bir alem imal ettim ki, cihan senelerce konuşacak. Hayrını göresiniz.*"

Bedri Efendi pusulayı okuyan Tevfik'i bastonuyla dürtmüştü:

"Kaldur!"

Tevfik'in ıslığıyla işçiler çuhayı almıştı. Şeyhülislamın hakkı vardı. Bu alemi cümle âlem hakikaten konuşacaktı. Kalyoncukulluk Camii'nin ihtişamlı minaresinin külahında İslam âlemi-nin o vakte kadar hiç görmediği cinsten bir alem yükseliyordu.

Yirmi ayak boyunda, som altından bir haç...

Tevfik derhal, "Bittabi," diyerek kalabalığa karışmıştı.

Ertesi sabah Şeyhülislam Bedri Efendi'ye muhalefet eden *Teferruat* gazetesi şu manşetle çıkacaktı:

Alem haç olmuş!

Şeyhülislam ve şehzadeler Fizan'a sürülmüş, Pandelis'in atölyesine el konulmuş, çırak ve ustalar falakadan nasiplerini almıştı. Tevfik Efendi ise sırra kadem basarak hadiseden -her zamanki gibi- kurtulmuştu.

Kıyam Bey bilhassa Tevfik'in savaş patlamadan evvel yediği kazığı hiç unutamıyor, hatırına geldikçe gülüyordu.

Frenk manastırlarına petek balı satma işinden sıtkı sıyrılan Tevfik, Orient Ekspres'e binmiş ve vatana dönüş yoluna geçmişti. Misliyle öfkeliydi. Vagonlarda Fransız milletinin nefaset, lezzet meselelerinden bihaber olduklarını anlatıyor, sesinin perdesine dikkat etmeden ileri geri konuşuyordu. Tren ahalişi Türkçe ve Fransızca'yı harmanlayıp aralıksız söylenen bu Türkün deli olduğuna hükmetmişti. "Bittabi canımın içi," diyordu camdaki aksine bakarak: "Hata bendenizin. *Jeköze meköze* diye konuşan perukalı papazlarla alışveriş yaparsan olacağı budur!"

Şimendifer ovaları gelinlik fistan misali kaplayan dantelalı kar örtüsünde gürbüz balina gibi fişkırarak Budapeşte'ye vasil olmuştu. Budapeşte Garı'nda mühim bir şahsiyet beklemekteydi: Orient Ekspres'in müdavimlerinden sanayici Baron Fritz von Fingerholf.

von Fingerholf, yaman adamdı: Altı buçuk ayak boyunda, çam kütüğü omuzlu, monoklunun arkasından adamın ruhunu delerek mavi mavi bakan safkan bir Germen. Atletizme meraklıydı. Boks madalyalarını zembilinde taşır, her sohbette lafı oraya getirip gururla gösterirdi.

Gençliğinde kürek çekmiş, çekiç fırlatmış, atış şampiyonalarında muvaffak olmuştu. “Bir güreşi denemem,” derdi dost meclislerinde: “Türk pehlivanlar varken minderde kimseye yer yok.” Türkleri çok sever, Fransızlardan nefret ederdi. Savaş uçaklarında kullanılmak üzere ipek paraşütler üretiyor, Avrupa’yı dolaşarak satışını bizzat yapıyordu. Flanel ceketinin yakalarını tutarak vakurla konuşması Tevfik’i cezbetmişti.

İki beyzadenin yolu kaknem Macar düşesinin arya söylediği yemek vagonundan rahatsızlık bahanesiyle kaçarken çarpışmalarıyla kesişecek, koridorda içilen püro ve şarabla pekişen muhabbet ticari sırların paylaşıldığı bir dostluğa dönüşecekti.

Tevfik gara karşılamaya gelen Kıyam’a sarılırken kulağına şöyle fısıldamıştı:

“Padişah kadar zengin olacağız kardeşim. Nasıl derler... *Parachute* (*) işine giriyoruz.”

Parachute işi çok iyi gitmişti. Tevfik sermayeyi kediye yükleyip von Fingerholf’a 20.000 parça sipariş etmiş, paraşütler senesinde İstanbul’a vasil olmuştu. Tevfik sevinç içinde zamanın Hava-i Harbiye paşası Kalender İzzet Paşa’yla görüşmek üzere kışlaya yollanmıştı. Bastonunu vals oynayarak sallıyor, kanatlanmış ayakları yere değmiyordu.

Görüşme kısa sürmüştü.

Kıyam, Tevfik’in dönüşünü hatırlıyordu. Suratı mosmor olmuş, ağzından köpükler saçılmıştı. Bastonu hınçla sokak taşlarına saplayarak tıslıyor, alnındaki damarda şimşekler çakıyordu. Paşanın cevabı basitti. Tevfik Efendi kalibresinde vatanperver tüccarlara ihtiyaç, her daim vardı. Lakin, tek adam taşıyan uçaklardan, kim, neden paraşütle atlasındı?

Tevfik “pilot” diyebilmişti ancak.

O tarihte orduda dört uçak ve altı pilot vardı.

★ Paraşüt.

Kıyam Bey, Tevfik'in "altı asil altı yedek *parachute*" yazdığı sipariş makbuzunu yediği dakikayı hâlâ unutamıyordu.

Ama Tevfik bu, bir yol bulmuştu. Daha doğrusu Osmanlı ordusunun nadiren yetiştirdiği akıllı selim subaylardan Miralay Cenap Hakkı Bey -biraz da billur testiciklerden yuvarladığı boğma rakının tesiriyle- içki sofrasında tanıştığı bu enteresan adamcağıza acıyarak zekice bir kurtuluş yolu önermişti.

Orduda pilot sayılıydı, fakat piyadenin sürüsüne berekettti. Dokuma tezgahlarının tekmili büyük yangında enkaza döndüğünden kalan atölyeler bu piyadeye çamaşır yetiştirmekte zorlanıyordu. Çamaşırları hazır kumaştan imal etmek zaruri olmuştu.

E, paraşütler de kumaştı...

Kıyam Bey cigarasını sararken göz ucuyla kadim dostunun ayaklarına baktı. Tevfik pantolonun altına hâlâ o günlerde dikilen uzun ipek donlardan giyyordu. Kıyam buradan bile donun paçasındaki "*Fritz von Fingerholf saygıyla takdim eder, Made in Germany (*)*" etiketini okuyabiliyordu. Gülmesini içine atarak dostuna kulak verdi.

"Zannımca en fevkalade meslek definecilik Kıyamcığım. Definecilik, antikacılık... Frenklerin bir taş parçasına, bir hacere döktükleri serveti tahayyül dahi edemezsin. Lakin haritayı nereden bulacaksın, ah..."

Tevfik, Kıyam'ın kendisini yarım kulakla dinlediğinin farkındaydı. Kadim dostunu senelerdir böyle sıkıntılı görmemişti. Rezilin serveti aslında yedi ceddini geçindirecek yükteydi, fakat Kıyam Yahudi tüccarların yanında yetişmesinin getirdiği sağlamlıklıla hazır paraya hiç güvenmez, tembel paranın tembel adam gibi olduğunu söylerdi:

"Tembel bir adam ne olur azizim? Göbek bağlar, büyür, serpilir. Yanağından kan damlar. Sıhhat küpü zannedersin. Eved. Mamafih gün gelir, bir kıkırdar, telafisi mümkün olmaz. Toprak oluverir. Tembel para da aynıdır. Evvela büyür, akabinde elinde değnekle cami avlusunda kıkırdayarak dilenirsin."

Kıyam Bey'in insanın kaderini dilencilik veyahut Cenab-ı

* Almanya'da imal edilmiştir.

Hakk'ın rahmetine nail olmakla bitiren meşhur kıkırdama teorilerinden ziyadesiyle bezmiş olduğundan lafını başlamadan kesti:

“Maceraperestlik, muhakkak. Fakad *jantil* (*), *mystique* (†) meraklar olduklarını da inkar edemezsiniz. Her ne hal ise, sadede gelelim. Feneri nerede söndürüyoruz kısmetse?”

Kıyam Bey sohbet pusulasının bu cenaha döneceğini sabah yatağından kalktığından beri tahmin etmekteydi. Gül bahçesinde *robe de chambre*'sine sarınmış *Malumat* gazetesini okur ve -kendine itiraf etmekten çekinse de- çay getiren Polak hizmetçisinin zarif ayak bileklerini hırsızlama tek gözle seyrederken, Tevfik'in akşam içki alemi teklifinde bulunacağını adı gibi biliyordu.

Üç senedir Tevfik'le içmemeye yeminliydi ve kararı da kendisi. Gerçi geçmişte de bu kararı sayısız kereler almış, Tevfik tarafından envai hile ve düzenbazlıkla kandırılmış, başı dertten kurtulmamıştı.

Meyhaneci Barba'nın dediği gibi, Tevfik gerisiyle içenlerdendi. İçki sofrasında elinin, dilinin ayarını bilmez, şarlatanlarla düşüp kalkar, olmadık acaiplikleriyle Kıyam'ı içkici esnafa, tek mil tanıdıklara ve bazen cümle İstanbul'a rezil ederdi.

Kıyam seneler evvel Tevfik'in tertib ettiği içki alemi masakaralığını unutamıyordu. Bir sonbahar akşamı malikanesinde oturmuş kristal bardağından Fransız konyağı içerek Recaizade'nin maharetli tasvirlerinin keyfini çıkarırken kolunun altında erik rakısı şişesiyle çakır keyif Tevfik'in kapıyı çaldığını duymuştu.

“Kalkınız canımın içi, bittabi!”

Duymaz olaydı.

Kıyam Bey dostunun ziyadesiyle kelle olduğunu ilk nazarda anlamıştı. Fesinin tepesine peçe misali sardığı boyunbağı, Tevfik'i münakaşa götürmez şekilde ele veriyordu. Kıyam, “Ne oluyorsunuz,” diyemeden koluna girip çekerek yüzünü duvara çevirmiş, mühim sırlar söyleyecek gibi eğilip boşluktaki belir-

★ Şık.

† Mistik.

siz bir noktaya bakarak durmuş, içinden yükselen, “Baff,” sesini gözlerini patlatarak bastırıp şu cümleyi etmişti:

“Giyininiz. Benjamin Franklin’in doğumunu kutluyoruz bu *nuit* (*).”

Kıyam ayak sürüyünce astına emir veren subay gibi azarlamıştı: “Hâlâ duruyor... Marş marş! Bej... Benjamin Efendi beklemes. Üstadın doğumunun sene-i devriyesi bugün.”

Kıyam hangi akla hizmet giyindiğini ve aşağı indiğini bilmiyordu. Döndüğünde Tevfik’i bahçedeki ördek kümesinde ördeklere “Vaka-i Vakvakiye” diye mırıldanarak erik rakısı içirmeye çalışırken yakalamış, kıs kıs gülen Polak hizmetçiye daha fazla rezil olmamak için dostunu çekerek Yenikapı sokaklarına çıkmıştı. Bugün düşününce kendine Tevfik’e koltuğunun altındaki metal örgülü rakı şişesinin maksadını sormadığı için çok kızıyordu.

Düşe kalka Samatya kıyılarına inip ateş başında demlenen sandalcılarla pazarlık etmiş, Üsküdar’a geçmek için denize açılmışlardı. Tevfik yol boyunca kayığın başında durmuş, şişeden erik rakısını döke saça “*Cachalot Blanc* (†), püskürüyor!” diye bağırıp rezillik çıkarmış, sandalcıya zıpkın atmasını emretmişti. Kıyam ecnebiceden ve belli ki edebiyattan bihaber olan leventin Tevfik’i oracıkta tepetaklak etmemesi için nasırlı avucuna birkaç lira daha bırakmıştı.

İnadına hava da bozuyor, soğuyordu. Sert bir rüzgar çıkmıştı.

Sandal kıyıya yanaşmadan suya atlayıp yüzmeye çalışan sırlı-sıklam Tevfik’i ve erik rakısı şişesini çeke çeke tarif ettiği konağa vardığında, Kıyam Tevfik’in bu sefer ziyadesiyle büyük, şanlı bir maskaralık tertip ettiğini anlamıştı.

Kafalarında perukaları, Benjamin Franklin gözlükleri, tokalı ayakkabıları ile İstanbul’un pek çok ilim ve irfan sahibi adamı konağın bahçesinde Tevfik’in gelişini beklemekteydi. Tevfik adeti olduğu üzere sarhoşken yarenlik ettiği serdengeçtileri, tulumbacıları, kulağı kesikleri, palikaryaları, dansözleri ve bilu-

* Gece.

† Beyaz Balina!

num kumpanya artığı iti kopuğu da Benjamin Franklin kostümü giydirerek ilim adamlarına katmıştı.

Velhasıl kelim ortalık Benjamin Franklin'den geçilmiyordu ve Kıyam ziyadesiyle ürkmüştü.

Yağmur başlıyordu.

Konağın bahçesine girdiklerinde bir sessizlik oldu. Kıyam Bey savuşmaya yeltendiyse de Tevfik'in etine nazikçe saplanan demir penesinin zoruyla olduğı yerde kalmıştı: "Bilhassa rica ediyorum, ilmi ve ehemmiyetli bir *nuit* bu *nuit*." Kıyam'ın kaçmayacağından emin olunca dili karışarak kalabalığa hitap etmişti:

"Kadim Atlantis Konseyi! Bu *nuit*, Benjamin Franklin'in doğum *nuit*'idir. Huzurlarınızda ustadın mucizelerinden en müstesnasını tatbik edeceğim. Yeyiniz, içiniz, eğleniniz. Hay hay!"

Masalara oturulmuş, erik ve üzüm rakıları açılmış, Benjamin Franklinler konuşup gülüşerek öplenmeye koyulmuştu. Kıyam arpacık kumrusu suratıyla oturuyor, Tevfik'e kanıp bu rüşva maskeli baloya geldiğine lanet ediyordu. Tek ümidi rezilliğın kostüm ve tokalı pabulardan ibaret kalıp hadisesiz bitmesiydi. Zemberekli laterna maymunu gibi habire, "Şerefe," diye ayağ a fırlayıp kadeh kaldıran Tevfik'e belli etmeden dudağının ucuyla içiyordu.

İstanbul minarelerinin arasında dolaşan korkunç fırtına o saat çıkmıştı. Rüzgar tabakları, şişeleri uçuruyor, masaları alaşağı edecek gibi esiyor, çatılardan kiremitleri koparıyordu.

Tevfik mani olmaya alışan Kıyam'ın elinden kurtulup kalmış, elindeki metal hasırlı şişeyi sallayarak, "Vakid geldi!" diye bağırılmış, şişeye -ustad Benjamin gibi- hayatın sırrını dolduracağını ilan ederek oturduğı sandalyenin altındaki alameti meydana çıkarmıştı.

Kıyam elindekinin bakır telli bir uçurtma olduğunu fark ettiğinde, iş işten geçmişti.

Tevfik Latince zırvalayarak Benjaminlerin yardımıyla uçurtmayı havalandırmış, rüzgarın gücünü hissedince bir, "Aman Allah!" nidasıyla ayakları yerden kesilerek ayırd a sürüklenmeye başlamıştı. Şimşekler çakıyor, yıldırımlar iniyordu. Birkaç

Benjamin koşmaya, Tevfik'i yakalamaya çalıştılsa da rüzgar çok güçlenmişti. Uçurtmanın arkasından koşar adımlarla, bazen ayakları yere değmeden tepeye doğru sürüklendiğini görebiliyorlardı. Alaturka Benjaminlerin şahitliğinde uçup konarak tepenin zirvesine varmış, ayaklarını orada bulunan salıncaklara takmış, kolunun altındaki şişeyi uçurtmanın bakır teline bağlamıştı.

Kıyam, yıldırımını hatırlıyordu.

Kadim dostu parlak bir patlamayla paluze olmuş, Benjamin Franklin'lerden yaşlı olan birkaçına oracıkta nüzül inmişti.

Üç hafta sonra Haseki Hastanesi'nin hariciye koğuşundaki yatağında hâlâ dumanı tütmede olan Tevfik'in dudakları aralanmış, elleri içinden akım geçmekte olan rakı şişesini kavrar gibi sıkılmış, “voila (*)” diye fısıldamıştı.

Kıyam dostunun başında gözyaşlarına boğulmuştu.

O gecedен beri Tevfik'le içmemeye yeminliydi. Bu başlarına gelen ilk musibed de değildi. Tevfik daha evvel İstanbul'a gelen Rus Sirki'nde ip cambazı Moğol kızları kovalarken fillerin kafesine girmiş, hayvanları, “Bui!” diye bağırıp ürküterek Direk-lerarası'ndaki pek çok ahşap evin yıkılmasına da sebep olmuştu.

Elbette Bakırcılar Çarşısı'nda yaptığı *manyetizma* deneyinden, Sultanahmet'te meddah kılığına girip ağaç altında fıkıh eden Sünni cemaatin ortasına rakederek atlamasından, Beyazıt'ta çarşafı bir aşuftenin attığı mendili almak için atının terkisinden eğilip düşerek ayağı üzengide Aksaray'a kadar sürüklenmesinden, Neyzen Tevfik adıyla maruf veledle Tophane'de ayıcı çingenenin tekiyle musiki münakaşasına girmesinden ve sahibini müdafa eden hayvan tarafından kovalanıp Karaköy Rıhtımı'ndan denize dökülmesinden bahsetmeye gerek dahi yoktu.

Hülasa Tevfik, Barba'nın dediği gibi gerisiyle içiyordu, gerisi boştu.

“Beni bağışlayınız azizim,” dedi sahte bir esfle, “rica ediyorum siz de kendinize mukayet olunuz. Korkarım böyle gider-seniz yevmiyeyle içki arkadaşı tahsis etmek zorunda kalacağız zat-ı alinize.”

* Fransızların, “işte, oldu,” gibilerinden kullandıkları kelime.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Tevfik son lafa fevkalade içerlemişti, lakin belli etmedi: “İtiraz kabul etmiyorum. Bu *nuit*, Şark ve Garp Spiritizmacıları Konseyi’nin *grande* (*) toplantısı var. Reverans ediniz.”

Kıyam’ın tüyleri diken diken olmuştu bile. Tevfik’in büyüülü olduğunu iddia ettiği yılan saplı gümüş bastonuyla Gülhane’de havada süzülme gösterisi yapacağım diyerek Maliye Nazırı Hüdaverdi Bey’in tepesini yarmasını Şehr-i İstanbul hâlâ unutmamıştı. Bilhassa da, falakadan hatırı sayılır ölçüde şişmiş tabanları.

“Ehemmiyetli Frenk tüccarlarla bir toplantı tertib edeceğim mirim. Kaderin cilvesine bakınız ki, ki buna pek üzüldüğüm de söylenemez, kavlimiz bu geceye isabet etti.”

Tevfik yazı masasının çekmecesindeki çıfıt çarşısını tarumar ederek, “Elim bir kayıp,” buyurdu. Dikkatle seçtiği bir takım zamazingoları ceplerine sokuşturup başını salladı. Kıyam dostunun kırıldığını hissediyordu, fakat Hüdaverdi Bey’in sargılı kafasıyla önlerinde volta atarak verdiği gözdağları da aklından çıkmıyordu.

Akşam ezanına kadar üç senelik dargınlık hiç husule gelmemiş gibi böyle kahve içerek, kebab söyleyerek, sakar çırakla eğlenerek keyif ettiler. Kıyam akşam serinliği inince kalktı, Tevfik dükkanın arkasındaki ambarda eşelenip kostümüne çeki düzen verirken civar tanışlardan Şeytan Bekir’le lafladı.

Şeytan Bekir, İstanbul’un girift sokaklarını mesken tutmuş nice itin kopuğun önde gidenlerinden olmasına rağmen kendini eşrafa dini bütün molla olarak tanıttırdı. Aslen Tophane kumarbazlarının en namlısıydı. Tevfik çanına ot tıkayıp sürülmesine vesile olmadan bir sene evvel Şeyhülislam Bedri Efendi’nin kanına girip seksen yaşındaki adamcağızı barbuta getirmiş, yağlı ipten zor kurtulmuştu. Padişah fermanıyla kumar oynaması yasaklandığından geceleri berduşhaneleri tebdil-i kıyafet ederek dolaşıyor, gözüne kestirdiği kazı ziyadesiyle yoluyordu.

Şeytan Bekir sakalını sıvazlayarak, “Çarşı tırt, çarşı mort,” diye söylenirken Tevfik çıkageldi. Caketatayını giymiş, saçlarını limonla yapıştırmış, eline gene o meşhur yılan saplı bastonunu

★ Büyük.

almıştı. Kıyam bıyık altından gülümsedi, zira Tevfik -sözüm meclisten dışarı- komşu nilüferde verilen resepsiyona vals oynamaya giden dinamit gözlü bir kurbağaya benzemişti.

Bekir toparlanıp, “Allah zihin açıklığı versin Kıyam Bey,” dedi ve savuştu. Bir başka padişah fermanıyla Tevfik’le görüşmesi yasaklanmıştı. Sebebi 1908 yılında bir kumarhaneyi ve iki mahalleyi kül eden Fatih yangını idi.

İki dost çarşıda yürümeye başladılar. Kepenkleri kapatan esnafın, son evrakı ıstampa eden arzuhalcilerin, tablada kalan helva ve ayranları satmak için koşuşturan başı kabak veledlerin, mal yükleyen arabacıların içinden geçerken aralarındaki sessizlik büyüdü, rahatsız edici bir hal aldı.

Tırmandıkları yokuş Pera’ya açılınca Kıyam dostunun sendelediğini fark etti. Tevfik bastonuna dayanarak inliyor, terini silmek için sık sık duruyordu: “Koluma giriniz Kıyam Bey.”

“Hayrola, eski rahatsızlığınız mı?”

“Hayır azizim. Eski vücut. Yaşlanıyoruz, yaşılanıyoruz...”

“Ala söylediniz. Allah aşkına toplantıya gitmeseniz? Malikanenize dönüp istirahat buyursanız?”

Tevfik dudaklarında hazin bir inlemeyle Kıyam’a dayandı: “Toplantı...”

“Yerin dibine batsın.”

“Kabul. Arzu ederseniz şu sokaktan sapalım, kestirmedir.”

Tevfik’in haline Kıyam’ın içi acımişti. Evet, yaşılanıyorlardı. Zaman ateşli *sirkus* çemberi süratiyle akıyor, seneler cambazın attığı bıçaklar gibi etraflarına saplanıyordu.

Evleri dışı dökülmüş ihtiyar bohçacıları hatıra getiren o karanlık, sefil sokağa geldiklerinde Tevfik birden doğrulup Kıyam’ı yakaladı: “Yürü yezid!” İterek kendiliğinden açılan paslı, ağır kapıdan içeri soktu. Kapı arkalarından görünmez eller tarafından kapatıldı. Kıyam başını kaldırınca duvardaki yazıyı gördü:

III. Geleneksel Şark Okültizma ve Spiritizmacıları

Grand Konseyi

Göz görmeyince gönül katlanır.

Tevfik hınzırca gülümsedi: “Nasıl, korktuğunuz kadar var mı mirim?” Kıyam etrafına bakındı. Korktuğu kadar vardı. Ca-
ketatay giymiş, tüylü Venedik maskeleri takmış ve rüzgar gülü
tutan iki yüz kadar adam, onlara bakıyordu.

İçini çekti.

Le Grande Occultiste

Kıyam Bey denizin narin dalgalarının musikisine karışan içli erkek sesinin özlem dolu bir melodiyle “*cosmo psefti vre (*)*” demesiyle gözlerini araladı. Vücudunun mafsalları tutulmuş, başını dayadığı sert ahşap kulağını çınlatmıştı.

Son hatırladığı okültizmacıların Tevfik’e bir çift kanat takıp Galata Kulesi’nden Üsküdar’a uçarak geçişini seyretmek üzere onu omuzlarına alarak Pera’ya çıkmalarıydı. Gerisini hiç mi hiç hatırlamıyordu. Sızmış, veyahut zabıt sopaları altında kendinden geçmiş olmalıydı.

Uykunun buğusu gözlerini terk edince etrafına baktı.

Zifiri karanlık bir geceydi. Engin denizin ortasında, isli petrol lambasının cılız ışığıyla gölgeleri kırılmış, fındık kabuğu gibi sallanan bir filikanın küpeştesinde yatıyordu. Keçe yelekli altı tayfa nefesleri karanlığa saçılarak kürek çekiyor, dümendeki Barabbas kılıklı Yunanlı it, “Yalan dünya,” diye iç geçirerek dalgın gözlerle ufku izliyordu. Ve teknenin kıçında, elinde rom matarası, sırtında *croisé* (†) gemici paltosu, tepesinde kırmızı ponponlu partizan takkesiyle Tevfik Efendi oturmaktaydı.

“Oo, sabah-ı şerifleriniz hayır olsun Kıyam Beyciğim! İyodlu deniz havası insanı nasıl da uyutuyor değil mi? Bir bebek gibi adeta.”

Uyuşan parmaklarını derhal Tevfik’in gırtlığına geçirdi.

Tayfalar kürekleri atıp yalnız kulağı kesik deniz kurtlarının ve şarapsız dakika geçirmeyen Heybeliada sandalcılarının anladığı garip Türkçe, İspanyolca, Rumca ve Yunanca lisanda dil dökerek iki dostu ayırdılar.

* Yalan dünya.

† Kruvaze. Aslen kılıç dövüşünde “yukarıdan aşağı veyahut aşağıdan yukarı kılıç vurmak” manasına gelir. Fransızların ne sebeple elalemi ikiye bölme hadisesini ceket edip cihanın sırtına giydirdikleri ise tarihi icraatlarıyla aşıkardır.

Kıyam sakinleşince deve dikenini sakallı Barabbas'ın ricasıyla Tevfik'in yanına oturup gözlerini lambanın ışığına dikti. Hid-detten dili tutulmuş vaziyette tayfaların ısıttığı cezveden kahve içiyor, "Havadaki iyodu ciğerlerinize çekin azizim, deniz havası sıhhat için nefistir," diye hâlâ konuşan Tevfik'i tekrar gırtlaklamamak için kendini zor zaptediyordu.

Allah-ü Teala'ya karşı nasıl affedilmez bir suç işlediyse bela adam kisvesine bürünmüş, ismi de Tevfik olmuş, kırk senedir hayatını zindana, kabusa çevirmişti. Şu lahzada da hiçbir hadise cereyan etmemiş gibi kukuletasıyla dibinde oturuyor, romdan uyuşan diliyle, "Alarga, siya edin kürkleri," kabilinden abuk sabuk konuşarak mürettebatın sabrını yokluyordu. Takkenin ponponu, Kıyam'ın Tevfik'i boğazlamayı başaramadığı hengame esnasında suya atlamış ve denizin derinliklerinde, ifrit heriften uzak, emniyette olabileceği meçhullere kaçmıştı.

Deniz...

Kahve damarlarına nüfuz edince Kıyam'ın dimağı çalışmış, okültizma ve spiritizmacılar toplantısı denilen o *monumental* (*) maskaralığın akıbetini hatırlamaya başlamıştı. Maskeli, caketa-taylı ve ellerinde rüzgar gülleri sallayan güruhu görünce Kıyam yüzgeri edip kapıya yönelmiş, fakat Tevfik samimiyetle ellerine sarılarak bırakmamıştı:

"Sanatıma halel getireceksiniz bu davranışlarınızla! Rica ederim sakın olunuz ve dostunuza itimad ediniz. Başım üzerine yemin ederim ki çok ilmi, nezih ve ciddi bir toplantıdır bu *mon ami* (†)."

İlmi ve ciddi, *mon amour* (‡).

Tevfik'in saten pelerini ve sırtına tutkallanmış güvercin tüyü kanatlarıyla salonun ortasındaki iptidai sahneye sığraması için dört kadeh konyak yetmiş de artmıştı. Işıldaklardan fışkıran kıvılcımların ve kekremsi karpit sisinin içinden bastonunu havaya kaldırarak kendini "Hermetik Doğu Gizemlerinin Efendisi ve Atlantis'in *Le Grande* (§) Üstadı" ilan etmişti.

* Anıtsal, muazzam.

† Dostum.

‡ Canım.

§ Büyük.

Caketataylılar mucizeyi içler acısı feryatlarla söyledikleri “*Le Grande Occultiste d’Tevfik (*)*” ilahisiyle kutlamış, maskelerin altından yükselen “*Le Grande Maitre (†)*” Tevfik Efendi” figanları arş-ı alaya çıkmıştı.

Şarlatanlık operasının baş tenoru Tevfik içtikçe çatallaşan bed sesiyle koroya eşlik etmiş, güruhu abartılı jestlerle sükunete davet ederek bir nutuk atmıştı. Okültizma ve spiritizmanın yeni çağı bu *nuît* başlıyordu. Işık Şark’tan yükselmiş, Garp’ı aydınlatmış, İstanbul’a vasil olmuştu. Sönmüş bir okült efsanenin kül-lerinden bir medeniyet, bir *mystere divin (‡)*, Atlantis doğacaktı.

Kıyam, Tevfik’in dahi maskaralıkta bu kadar ileri gidebileceğini tahmin etmemişti. Salonun maun kapıları kaçığın lakırdılarını takiben gümbürtüyle açılmış, firavun kostümü giydirilmiş pehlivanların taşıdığı ahşap tahtırevan getirilmişti. Tevfik caketataylı müritlerin elleri üzerinde tahtına götürülüp envai ritüel ve şaklabanlıkla oturtulmuş, kendisi de Tevfik’in dostu ve Atlantis hanedanının vekilharcı olarak -her ne kadar kendini kahramanca savunduysa da- omuzlara kaldırılmıştı.

Tahtırevan sırtlanıp sokağa çıkarılmıştı. Caketataylılar ellerinde buhurdanlıklar, ritüelik nizamda sıraya girmiş, tahtırevanı sarmıştı. Güruh Pera’da yürüyüşe geçmiş, “*se Tevfik du kadim (§)*,” “*Tevfik le grande sauveur (¶)*,” “*Kuledibi sera berceau de occultisme (**)*” diye haykırarak ve durup seyreden redingodlu beyzadeleri, çarşafli tazeleri, muşmula suratlı kokonaları tütsüleyerek Galata Kulesi’ne ilerlemişti.

Şehr-i İstanbul, 1709 yılında Çelimsiz (††) Hasan Çelebi’nin havai fişeklerden imal ettiği roketi vücuduna bağlayıp göğe yükselmesi ve Haliç’e düşüp herc-ü merc olmasından beri böyle tiyatroya görmemişti.

* Büyük Okültist Tevfik.

† Büyük Üstad.

‡ Ölümsüz gizem.

§ Kadim Tevfik.

¶ Büyük Kurtarıcı Tevfik.

** Kuledibi okültizminin beşiği olacak.

†† Lagari.

Rezil geçit resmini ibretle seyreden kalabalığın içinde Yahu-
di hahamı kıyafetiyle tebdil etmiş şeytan Bekir de vardı. Din,
kitap meselelerinden ziyadesiyle bihaber olduğundan hayrete
şayan bir şevkle *istavroz* (*) ıkartıyor, elindeki kara kaplı deftere
tütütü ederek mırıldanıyordu. Arka sokağa süzölürken omuz-
larda ėötürölen Kıyam Bey’le ėöz ėöze gelmiş, külahını çıkartıp
inceden bir selam vermiş, topuklamıştı.

Kıyam peşlerindeki zabitlerden birinin o dakika piştovu e-
kip kendisini vurmasını dilemişti. şeytan Bekir dedikodunun
baş kompetanıydı ve yarın öğle namazından evvel Kapalıar-
çı’dan Mısır arşısı’na her dükkanda Kıyam’ın akıl fukarası
okültistlerin gizli lideri olduğu konuşulacaktı.

Dedikodu, muhakkak sarayın da kulağına gidecekti. Tev-
fik’in mareşal kıyafetiyle avdet ettiği maskeli balodan zilzurna
dönerken selam durmadıkları gerekçesiyle üç zabiti Saraybur-
nu’nda atla kovalayıp Asri Astoria Restaurant’ın kapısında bas-
ton zoruyla yat-kalk talimi yaptırmasının üstünden fazla zaman
geçmemişti.

Saray hafiyeleri iki dostu takibe almış, bürokrasinin çarkları
işlemiş, ömr-ü hayatlarında siyasetle zerre ilgilenmemiş Tevfik
ve Kıyam’ın sicilleri kabardıkça kabarmıştı. Fesli memurlarla
muhabbete otursalar ittihatperver, ulemayla sohbet etseler hila-
feti, askere mal satsalar ittifakı ilan edilip duruyorlardı.

“Fevkalade elim bir hadise,” demişti Miralay şevkeş Bey iki-
sini ağırtarak: “Uslu durunuz rica ediyorum Tevfik Efendi...
Siz de Kıyam. Sarayda her sofrada isminiz zikrediliyor. Dolma-
bahçe’yi barud ile berhava etme maksadıyla ciddi miktarlarda
eksplosif (†) siparişi verdiğinizi dahi duyar oldum! Biraz dikkat
canım. Maazallah, bir ėün merhum babalarınızın hatırı dahi sizi
kurtaramayabilir.”

Bu aba altından sopalı uyarıya rağmen Tevfik makamından
ıkar çıkamaz yandan arklı beyzadelere has işvekar ėöz süz-
melerle miralayı taklit ederek, “*Eksplorisif, eksplosif,*” diye kırılıp
dökölmüş, o sırada süvari birliği komutanını karşılamak üzere

* Haç.

† Patlayıcı.

koridora çıkan Şevket Bey ve kurmaylarına yakalanmış, üç gün katıksız hücre hapsi ve falakayla postu zor kurtarmıştı.

“İyod fevkalade faideli bir elemenddir azizim.”

Rom matarasını Tevfik’ten koparırcasına alıp başına dikti.

Hadisenin sonrası pek hızlı cereyan etmişti. Galata Kulesi’nin kapıları gecenin o vaktinde, bilhassa İstanbul’un namlı kopuklarından vücuda gelmiş acaip sürülere elbette kapalıydı.

Tevfik bastonunu kaldırıp saten pelerinini yarasa kanadı misali açmış, ağır ağır kanat çırparak yaklaştığı İşkodralı kapıcıya *Le Grande Maitre*’ye biat etmesini, kapıları derhal açarak sadakatini ispat etmesini emretmişti. Doğu Gizemleri’nin Efendisi ve Atlantis’in *Le Grande Üstadı* olarak kendisine kadim sarayının kapıkulluğu vazifesini ihsan eyliyordu.

İşkodra’nın eski pehlivanlarından kapıcı Vayb Efendi’nin fırça bıyıkları diken diken olmuş, burnundaki Arnavut kırmızısı pençe pençe suratına yayılmış, “Ya more kanatlı deyyus,” diyerek yaman bir elense çekip Tevfik’i yerle yeksan etmişti. *Le Grande Maitre*’yi tepetaklak gören caketataylı avanesi üstüne yürüyünce de Musul Muhaberebesi’nden kalma çakaralmazıyla teknilini geri püskürterek Kuledibi sokaklarında kovalamış, Galata Köprüsü’nden Sirkeci’ye geçene kadar peşlerini bırakmamıştı.

Kıyam ve Tevfik peşlerinde birkaç firavun, Hititli ve bolca caketataylıyla Sirkeci Garı’ndaki istasyon kahvesine sığınmışlardı. Devriye gezen nöbet mangası gelenleri ecnebi kumpanya trubu zannederek ilişmemişti. Kıyam kahve fincanına cep matarasından konyak ilave ederken akşamki kebabın sadmesiyle gözlerini patlatıp, “Baff,” sesiyle inleyen Tevfik’in ellerine sarılmıştı: “Rica ederim içmeyiniz artık. Malikanenize dönünüz ve bu meşum geceyi unutunuz.”

“Aman Allah, ne yaman bir gece bu üstadım!”

Sesin geldiği tarafa baktılar. Aksaray eşrafından, Farabi soyundan geldiği iddia edilen ünlü tıbbiyeci Naşit Bey caketatayı ve rüzgar gülüyle kahvehanenin kapısında duruyordu. Suratının pembeliğine karışan ak saçlarıyla uzaktan bakıldığında Nazilli pamuğunu, yakından incelendiğinde *Patisserie Français*’in

vitrininde güneşin kremalarına iyi gelmediğinden şikayet eden frambuazlı pastayı andırıyordu.

Tel çerçeve gözlüklerinin altından her daim hayret eden gözlerle bakarak konuşan, altmış yaşlarında, sakın bir adamcağızdı. Okültizma merakı İstanbul sosyetesinde pek iyi bilinir, simya deneyleri icra ettiği söylenirdi. Gençliğinde kaleme aldığı “*L’avantages du herbe Darules Fulfoles (*)*” adlı eseri ilim dünyasında ziyadesiyle ilgi görmüştü.

Sultan Abdülhamid’in 1889 senesinde Japon imparatoruna armağan gönderdiği “Alamed” adlı *automaton*’un icadında emeği olduğu, dişli düzengahını bizzat çizdiği söyleniyordu. Heyhat, *automaton*’a isim verilirken “Alamed” yerine “*Ottoman*”(†) denmesi için ısrarkar olmuş, mühendislerin rağbet ettiği *Endaze ve Arşın* dergisinde *automaton* kelimesinin aslen *Ottoman*’dan geldiğini, tarihte ilk *automaton*’u Osmanlıların imal ettiğini öne süren makaleler yayınlamış, manasızca inat etmişti.

Sarayın takdiri ilmin safsatasıyla gölgelenemezdi. Keza, bakırdan imal şu alamedin hiç de Osmanlı’ya benzer tarafı yok idi. Naşit saraydan kovalanmıştı.

Kıyam böylesine saygıdeğer bir alimin Tevfik kopuğunun müridi olmasına fevkalade şaşırmıştı. Naşit Bey İşkodralının gazabından kaçtıktan sonra Dolapdereli Apik Efendi’ye işkembe çorbası içmeye gitmiş, orada bulduğu tahtirevancıları ve caketataylıları da kuyruğuna takıp gelmişti. Kibarlık dolu bir revansla Tevfik’in önünde eğildi:

“Galata Kulesi hezimetini ile ülkümüz yara almış olabilir, lakin *Le Grande Maitre*’nin irfanı ile o yara sarılacaktır. Emir buyurunuz, malikaneme gidelim. Zat-ı alinize ilmi etüdlerim hakkında malumat vereyim.”

Le Grande Tevfik Efendi garın kapısında bekleyen faytona buyur edilmiş, Naşit binbir ricayla Kıyam’ı da beraber gelmeye ikna etmişti. Malikanesinin kalın duvarlarının korumasında, kime, ne halel gelebilirdi?

* Darülfülül Otunun Faydaları. (İstanbullu Naşit Bey, Fitne-i Fücür Matbuatı, 1878)

† İngilizce Osmanlı.

O namlı ilim adamı dahi, Tevfik'in maharetini hakkıyla tahayyül edemiyordu.

Naşit'in asırlık malikanesi Çatladıkapı sahilinde, bindikleri faytonun arabacı koltuğunda cigara tüttüren Mısır firavununun tahminine göre en az yetmiş dönüm büyüklüğünde, denize bakan bahçelerin içindeydi. Bahçesindeki ulu ağaçların köklerine gizlenmiş lambaların ışığında sıırım vücutlarıyla yay çeken, kılıç vuran, kitabe okuyan, terazi tutan antik Yunan ve Roma heykellerinin mermer tenleri parlıyor, başını topraktan çıkarmış yeraltı tanrılarının taş bakışlı, külahlı büstleri patikadan gelenleri kuşkuyla tetkik ediyordu. Elinde fener tutan bakır heyyulanın aydınlattığı camekanlı serada siluetleri yabancı, cihanın neresinden geldikleri meçhul egzotik bitkiler büyüyor, ağaçlarda rengarenk papağanlar kanat çırpıyor, etrafta gelenlere merakla bakan el büyüklüğünde garip hayvancıklar koşuşuyor, mermer fiskiyeler havaya gökkuşakları saçıyor.

Patikanın sonundaki ağaçta yatan İran kedisi ki besili, mavi gözlü ve bol tüylü idi, ayak seslerini duyunca patisini yalamayı bırakıp havayı dinledi. Gelenleri görünce, "Gece gece başımıza iş," ifadesiyle kalktı. Suretlere tek tek göz gezdirip Kıyam'a bakarak "miyav" dedi.

"Mendebur," diye mukabele etti Kıyam içinden: "Bendenizi buldu şu palikaryanın içinde." Kedi tıslayarak atlayıp söylene söylene uzaklaştı. Üç dört adımda bir duruyor, Kıyam'ı tetkik ediyor, geldiğini görünce lanet okuyarak koşmaya devam ediyordu.

Heybetiyle insanı ezen cümle kapısı eldivenli, bordo kıyafetli uşaklar tarafından açılınca bir Hititli hayranlıkla inledi: "Harun El Reşid sağlığında olsa, burada otururdu."

"Teveccühünüz," dedi Naşit gözleri memnuniyetle kısılarak: "Fakat bir adamın yegane hazinesi ilmidir. Cihanın ilmi hazinelerinin teknilini haiz *Le Grande Maître*'miz burada iken, dünya malının sözü dahi edilmez. Üstadım, emir buyurursanız laboratuvarıma geçelim."

Tevfik maun içki dolabından tırtıkladığı *Ye Olde Anzarde* marka tozlu rom şişesini koltuğunun altına attı: "Hay hay." Saygıyla yol gösteren bezirganların arasından önde Tevfik ar-

kada Naşit basamaklarına antika heykelcikler dizili kesme cam trabzanlı merdivenden mahzene indiler.

Mahzendeki laboratuvar, malikaneden de zengindi. Naşit inşaat sırasında büyük gizem üstadları Merlin, Farabi ve Da Vinci'nin hatıratlarından esinlenmiş, ilmin en saf halinin Ortaçağ'da can bulduğu inancıyla laboratuvarını kadim Barok mimarlarının nasihatlerine uygun bina etmişti.

Ahşap harita masalarında binbir ebatta kavanozlar, pergeller, pertavsızlar, imbikler, usturlaplar, boya tüpleri, ispirto ocakları, nebatat torbaları, yağ lambaları, reçete defterleri, minyatür piramidler, sargı bezleri, deri eldivenler, şişe dibi mercekli deney gözlükleri, bağı açılmış saat düzengahlı bebekler, sathında altın mecidiyeler yüzen cıva tablaları, kimyevi toz ve sıvılarla dolu toprak kaplar duruyor, tavandan sarkan zincirli bakraçların altında ateşler yanıyordu. Raflara, rahlelere yazmalar, parşömen ciltleri, papirüsler istiflenmiş, antika kitap tutamaklarıyla sıkıştırılmıştı. Karanlık köşedeki barut fiçilerinde büyük harflerle “*Danger, Explosive* (*)” yazılıydı.

Tevfik, Kıyam'ı çimdikleyerek gözlerini patlattı: “Ov, *ekspl-sif*!”

Naşit mahzenin ortasındaki kaidede duran köhne sandığı açtı. Ellerini kundaktaki bebeği taşır nezaketle altına soktuğu külahı itinayla kaldırıp törenle Tevfik'e getirdi: “Bu *relique*'yi (†) İngiltere'de, Salisbury Vadisi'ndeki *megalitlerde* (‡) yürüttüğüm arkeoloji kazısında keşfettim üstadım. Merlin'e ait olduğu rivayet ediliyor. Simya deneylerimi icra ederken üstadın kadim irfanından feyz alabilmek ümidiyle takıyorum. Zat-ı aliniz burada iken bana düşmez.”

“Berhudar olunuz Naşitçiğim.”

Tevfik suretini şahken şahbaz eden yıldızlı mıldızlı külahı ilmi bir ciddiyetle tepesine geçirip rom şişesini şerefe kaldırıncı Kıyam, “Asıl şimdi tam kadim oldu,” dedi içinden. Naşit saadetten mest vaziyette seslendi:

★ Tehlike. Patlayıcı.

† Kalıntı, emanet.

‡ Dikilitaş.

“Efendiler! *Le Grande Maitre*’nin huzurunda icatlarımı gerçekleştirdiğim, sizlerin yalnız dedikodusunu duyduğu gizem odasını da açacağım. Ben ona, “*Mystique du Moustiques (*)*” ismini veriyorum. Sineğin Gizemi!”

İbrişim bir kordona asılıp laboratuvarın duvarını örten perdeyi kaldırdı.

Caketataylılar hayretle inlediler. Perdenin arkasından laboratuvarından çok kalın bir camla ayrılmış, egzotik Afrika bahçesi gibi tertiplenmiş, toprak zeminine tropik ağaçlar dikili aralarına mızrak atan, ateş yakan, silah yapan zenci *bonmarşe bebeleri* (†) dizilmiş bir odacık çıkmıştı. Kıyam dikkatle bakınca bu suni ormancıkta binlerce sineğin uçtuğunu görüyordu.

“Çeçe sinekleri,” diye fısıldadı Naşit gururdan kısılmış sesle: “Soktukları ademoğlunda ağır uyku ve halüsinasyon hali yaparlar. Gizemlerini keşfetmek için uzun senelerdir çalışıyorum. Üstadımızın irfanıyla inşallah yakında cihana müjdeli haberi vereceğim.” Ve aniden irkilerek duvar kenarındaki Hititlileri uyarmıştı:

“Azami dikkat ediniz! Gördüğünüz cam Germen mühendisleri tarafından fırınlanmış olup kalınlığı yarım ayaktır. Bizi çeçe sineklerinin gazabından koruyan tek zırh odur ve siz şu anda onu açan manivelaya dayanmış durumdasınız. Söylemedi demeyiniz.”

Belki de, söylememiş olması daha hayırlıydı.

Le Grande Maitre Tevfik Efendi rom şişesi ve Merlin’in külahıyla doğrulmuş, Galata Kulesi’nden atlayıp irfanını gösterememiş olsa da zihin gücüyle çeçe sineklerini müridi haline getirerek okült kudretini şimdi, burada ispat edeceğini beyan etmişti. Uşaktan bir bardak su rica etmekte olan Kıyam, ne yazık ki bu sözleri duyamamıştı.

Tevfik manivelayı indirip açılan camın önünde, “*Akalaki makalaki, kumba kumba kumbalaki!*” diye bağırmıştı.

O gecenin sabahında *Malumat* gazetesi, “Şehzade Tarumar Oldu” manşetiyle yayınlanacaktı.

* Aslı astarı yoktur.

† Vitrin mankeni.

Birinci sayfada çeçe sinekleri tarafından ısırılarak şehadet şerbetini içen tahtın Vahdettin'den sonraki yirmi altıncı varisi, yetmiş dört yaşındaki Şehzade Halim'in fotoğrafı bulunuyordu. Sırtında firavun kostümü, elinde rüzgar gülü vardı. Haber şöyle devam ediyordu:

“Saray hafiyeleri suikast tertibinden şübhe etmekte olub...”

Hafiyelerin aslen hadiseden haberi dahi yoktu. Osmanlı İmparatorluğu'nun bilinen taht varislerinin sayısı otuzu geçiyordu ve hepsini, bilhassa da Halim gibi bunayıp aklını Frenk saçmalıklarıyla bozmuşları takip etmeye ne akçe, ne vakit vardı.

Heyhat, bürokrasinin çarkları dönmeliydi.

Teşkilat-ı Hafiiye-i Osmaniye amiri Molla Ferid karakollara gıyabi tevkif emri göndererek kendini Doğu Gizemlerinin Efendisi olarak takdim eden karanlık bir şahsiyetin Şehzade Halim'i sağlığında gören son kişi olduğunu bildirmiş, rastlandığı yerde tevkif edilerek saraya ivedi haber uçurulmasını emretmişti.

Şeytan Bekir'in haham kıyafetiyle çanak oynattığı batakhane de derdest edilip Kıyam'ı gece içinde şehzadenin de bulunduğu geçit resminin başında gördüğünü öksürmesi için falakaya gerek bile kalmamıştı.

Tevfik ve Kıyam'ın fotoğrafları sabahın ilk güneşiyle İstanbul sokaklarına asılmıştı. “*Aranıyor*” başlıklı ilanda Tevfik'in 1888'de Moskova'da çektiği sakallı, kalpaklı fotoğrafı bulunduğundan, eşgali pek belli olmuyordu. Kıyam'ın üstad Velespid Nuri'nin fotoğraf dükkanında alınan vesikalığı ise, ziyadesiyle iyi çıkmıştı.

Fakir Kıyam elbette bunları hatırlamıyordu. Germen mühendislerinin imal ettiği cam duvar açıldığı anda binlerce sinekten hatırı sayılır bir miktarı üzerine çullanmış, belki yüz yerinden ısırarak Kıyam'ı derin bir koma haline sokmuştu.

Tevfik'i ise tek sinek dahi ısırılmamıştı.

Naşit Bey'in malikanesi ansızın mahşer yerine dönmüştü. “Yandım Allah!” çığlıklarıyla koşuşan, sineklerden kurtulmak için kendini yerlere atan, perdelere sarınarak korunmaya çalışan firavun, Hititli ve caketataylılar ısırıldıkça tek tek düşüp bayılı-

yorlardı. Naşit bu korkunç Babil sahnesinin ortasında mahzenini korumaya çalışmış, beyhude olduğunu idrak edince kitaplıktaki deri ciltlerden en değersiz görünenini koltuğunun altına alıp Tevfik'i yakalamıştı: “Kaçalım üstadım.”

Kıyam'ı karga tulumba etmişlerdi. “Hayret ediyorum bizi nasıl sokmadılar azizim,” demişti Tevfik baygın Kıyam'ı taşıırken. “Deneylerimi icra ederken ihtiyatla çeçe sineklerini bertaraf eden bir losyon hazırlamıştım *Le Grande Maitre*,” diye cevaplamıştı Naşit: “Zannımca bendenizi o losyon, zatınızı da losyonu sürdürdüğüm külâh kurtardı.”

Tevfik'in ellerine sarılarak, “Üzülererek söylüyorum ki bu nümayişten sizi suçlu addedeceklerdir. Yalvarırım konseyimizin irfan kaynağını zindanlarda çürütmeyiniz. Para kesemi takdim edeyim. Kabul buyurursanız sizi rıhtıma götürecek bir fayton hazırlatayım. Naçizane şu emaneti de himayenize alırsanız beni mesut edersiniz. Merlin'in külâhından sonra en değerli varlığımdır,” demişti cildi uzatarak.

Tevfik ve baygın Kıyam kamçılanan kısırakların fırlattığı faytonda malikaneden uzaklaşırken arkalarında hatırı sayılır bir infilakla yer gök inlemiş, Naşit'in malikanesi nazlı Bektaşî misali sallanıp secde ederek yerle bir olmuştu. “*Eksplözif*,” demişti Tevfik hayretten açılmış gözlerle rom yudumlarırken. Dizlerinin üstündeki cilde bakmıştı:

“*Grimoire des Kopiques* (*).”

Fayton kişnemelerle Karaköy'ün Dickensvari sokaklarına girmiş, eğri köşelerden, şekülü kaymış kemer altlarından raksederek gemicilerin en belalı, teknelerin en döküntü olduğu sintina kokulu Garipler Rıhtımı'na varmıştı.

Naşit Bey'in uşağı Nestor kandil ışığında yağlı bardaklardan şarap yuvarlayan kaptan eskileriyle pazarlık etmiş, kaçakları salimen Üsküdar açığında bekleyen şalupaya götürmeyi kabul eden Barabbas kılıklı, Aleko ismindeki filikacıyla dört mecidiyeye anlaşılmıştı. Aleko yolcuların dikkat çekmemeleri için kıyafet değiştirmelerini -bilhassa Tevfik'in o şarlatan külâhını der-

* *Grimoire*, büyü reçetelerinin toplandığı cilt, kitabe manasına gelmektedir. *Kopiques* kelimesinin manası meçhuldür.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

hal çıkarmasını- şart koşmuştu. İllah ki nazik tepesi üşüyorsa, şu ponponlu takkeyi takabilirdi.

Kıyam ve Tefvik işte bu esnada ışıklarını söndürmüş bekleyen şalupaya yanaşan Aleko'nun filikasında oturmaktaydılar ve Kıyam hiddetle ufka bakmaktaydı. "Zinhar İstanbul'da kalamayız azizim," diyordu Tefvik kulağına: "Zannımca pek hoşunuza gidecek, teferruatlı bir seyahat rotası çizdim. Reverans ediniz. Devr-i aleme çıkıyor ve Amerika'ya gidiyoruz."

"Fevkalade. Dükkanlarımız ne olacak aceba?"

"Aman efendim ne yeis. Bırakınız rica ederim. Vaziyyeti bilmez gibi... Harp zamanı ticaretten kim kâr edebilmiş? Seyahatimiz esnasında ambardaki mallarımız misliyle kıymetlenir, harp bitince satar, muazzam kâr ederiz."

"Malikaneler?"

"Hamdüsena Ana'ya haber saldım bile."

"Rabbim belanızı versin mirim."

"Hayhay. Tekneye buyurunuz."

Şalupanın kaptanı, Kudüs civarında senelerce misyonerlik yapmış bir rahip eskisi olan Jean Pierre Berger idi. İnatla taktığı rahip yakasının tepesinde ipe bağlanmış balon gibi duran kafası, kalem bıyıkları, yünlü gocuğu ve deniz yanığı yüzüyle yaman bir kaptan ve uslanmaz bir kaçakçıydı.

Kaptanlığa 1886 yılında rahiplik ehliyetinin Fransa Kralı II. Ferdinand'ın emriyle kilise tarafından iptal edilmesiyle başlamıştı. Sebebi, Fransız Gümrük İdaresi'ne "efsanevi Gül ve Haç Şövalyelerinin kutsal tabutları" olarak beyan ettiği kakmalı sandukalarda afyon taşımasıydı. Çıkarıldığı mahkemede "afyonun insanı gül gibi yaptığı" yönünde ifade verdiyse de, muvaffak olamamıştı.

Jean Pierre, kaçakçılara bahşedilen o uyanık gözleriyle şalupasına yalpalayarak binen iki kaçak yolcudan birinin -şu matarasından rom yuvarlayan takkeli kopuğun- ne mal olduğunu derhal anlamıştı. Koltuğunun altında tuttuğu gotik baskı deri cilt, hakkında gerekli malumatı ilk nazarda veriyordu.

Tarih, edebiyat, okültizma ve benzeri acaipliklerle iştigal eden her kaçık gibi, takkelinin de muhakkak Eski Mısır mede-

niyetine merakı olmalıydı. Şalupasının ambarında tam da böyle nadide bir kaçığı deli divane edecek enteresan bir kargo buluyordu, ve o kargoyu senelerdir kimseye okutamadığı için Jean Pierre sıkıntıdaydı.

Velhasıl kelam kısmet elinde rom şişesi, kafasında takkeyle ayağına gelmişti.

Ellerini ovuşturdu.

Ateş ile Barud

Jean Pierre şalupasının güvertesinden kadim dostu Kıyam Bey'i reveranslarla yukarı buyur eden müstakbel velinimetini Tefvik Efendi'yi seyrederken, Dolmabahçe Sarayı'nın zindanlarında hummalı bir faaliyetin ayak sesleri yankılanıyordu.

Ayak seslerinin sahibi Teşkilat-ı Hafıyye-i Osmaniyye'nin kıdemli amiri Molla Ferid idi. Naşit'in malikanesindeki infilakın akabinde hadise mevkiine intikal etmiş, yıkıntıda inleyip kıkırdayan kostümlü beyzadeleri arabalara yükletip sarayın bodrumuna çektiirmişti. Yaz kış çıkarmadığı yağlı redingotunun eteklerini savurarak etraflarında volta atıyor, kemikli parmaklarında sıkıdığı falaka bastonunu çevirerek topuklarını yere vuruyordu.

Uzak mesafeden bakıldığında Ferid, boynunda sıkıca düğümlemiş siyah redingotu ve Lazlara has heybetli burnuyla ırak bir Anadolu kasabasının saat kulesinde yelkovan olarak görev yapan sert mizaçlı kargayı andırıyordu.

Mollalığı, dini itikadından ziyade her tevkif edilenin muhakak suçlu olduğuna dair bağnaz inancından gelmekteydi. Ferid'e göre işlenen suça bir ceza isabet etmesi durumunda suçu kimin işlediğinin veyahut cezayı kimin çektiğinin ehemmiyeti yoktu. Emrindeki hafiyeleri topladığı sohbetlerde, "Her şahıs özünde suçludur," derdi, "lakin bazıları suç işleyecek fırsatı henüz bulamamıştır."

Şöhretini buzlu bir Ocak gecesinde Kumkapı kayıkhanesinde afyon çeken berduşları piştov zoruyla denize sokup Çatladıkapı'ya kadar Harbiye Marşı söyleterek kulaç attırdığı gece kazanmıştı. Barba'nın meyhanesine rakı imalatı yapılıyor şüphesiyle baskın verip kafayı tütsüleyen efkarlı beyzadelere elli sekiz galon anzarotu sopa marifetiyle içirmesiyle şeyhülislamın iltifatlarına mazhar olmuş, saray hafiyelerinin başına getirilmişti.

“Devlet-i Osmani’deki rezalete, densizliğe bakınız,” diyordu dişlerinin arasından yılan gibi tıslayarak, “Şehr-i İstanbul’un orta yerinde vuku bulan hadiseye bakınız. Falaka mı? Zindan mı? Yok, yok efendim. *Nürnberg Bakiresi* (*) az gelir size, rezil herifler.”

Tir tir titreyen beyzadeler ağlaşmaya, ellerini kaldırıp yakarmaya başladılar.

“Kafidir,” diye bağırdı: “Kostümlerinizden utanınız. Bu nedir yahu? Efendim? Firavun... Eved... Sen? Isaac Newton... Ala, pek ala... Farabi de burada mı aceba? Zinhar... Olur mu? Pek oryantaldır kendisi. Benjamin Franklin Efendi aranızda mıdır peki? Ah siz misiniz üstad? Müşerref oldum.” Sıçrayıp topuklarıyla yeri teperek hiddetle parladı: “Benjamin Franklin ne vakid doğdu sorsam bilmezsiniz *frankafon* zıpçıktıları! Bendenize de yazıklar olsun. Burnumun dibinde bu tiyatıra, bu kumpanya... Fakad ne yapacağımı bilirim ben. Yıkın şunları!”

Beyzadelerin pabucun pahalı olduğunu müşahade etmeleri için falakanın Isaac Newton’un tabanlarına ilmi bir açıyla on defa inmesi yetti. Bir ağızdan Şehzade Halim’i helak eden iki haydutu en son uşak Nestor’la faytona binerken gördüklerini, Nestor’un da hiç mi hiç tutsakmış gibi davranmadığını öttüler.

Ferid bastonun güruh üzerindeki etkisinden memnun, koltuğunun altında malikanenin yıkıntısında sağlam bulduğu paha biçilmez Çin porseleni çorba kasesini tutmakta olan Nestor’a döndü:

“Altı ayaklık boyunuza binaen, akli ehliyetinizin bulunmadığına hükmettim. Niçün mü efendim? İki sebeble. Bir... Mesafe uzun olduğundan vücudunuzdaki kan deveranı aksamakta, aklınıza muhtemelen yeteri kadar kan gitmemektedir. İki... Yüksek irtifada rüzgarın tesiri arttığından ve maşallah yelken kulaklarınızın takdire şayan endamı da o meseleye çanak tuttuğundan, hava cereyanı şüphe yok ki aklınızı üşütmenize yol açmıştır.”

Müşfikleşti: “İşbu tıbbi sebeblerle zat-ı alinizi çarmıha gerip

★ Cübbeli kadın şeklinde, çivili işkence dolabı. Tutuklu içine tıktırılıp kapakları kapatıldığında çiviler batmakta ve tutuklu kalbura dönmekte idi. Hal böyle olunca, Nürnberg’in bu müstesna kızının bakire kalmış olmasına pek de şaşırmamak icap eder.

mesafenizi daha da uzatmamı veyahut bastonumla tepenizde üçüncü bir delik açmamı siz de arzu etmezsiniz zannediyorum. O vakid faytona bindirdiğiniz katillerin ismini bir an evvel beyan ediniz de, falaka faslına geçelim. Değil mi efendim?”

Zembereğinden kurtulmuş gibi sıçrayıp bastonunu porselen kaseye indirdi.

Nestor'un dizlerinin üzerine çöküp Tevfik, Kıyam, Jean Pierre ve Cherbourg isimlerini kekelemesi için başka da bir laf etmesine hacet kalmadı. “Ah söylemiştim efendimiz, söylemiştim,” dedi nezaret parmaklıklarının arkasındaki haham gölgesi.

“Tıb ilminde hatırı sayılır mesafe katettiğimize göre,” dedi Ferid adamlarına: “Musiki terennümüne başlamanın vaktidir. Efendiler, enstrümanlarınızı alınız.” Hafiyeler birer falaka değ-neği seçip esas duruşa geçtiler. “Rast makamında vurunuz ki,” dedi Ferid huşu içinde, “Şehzade Halim Efendimizin ruhu şad olsun. Pek severdi rahmetli rast makamını. Bekir'i de salıverin gitsin. Kırk yılda bir hayrı dokundu.”

“Allah razı olsun efendimiz,” dedi haham gölgesi, “Allah ne muradınız varsa versin.”

“Yalnız salıvermeden barbud oynadığı zarları şifa niyetine yutturun da,” dedi Ferid keskin dişlerini göstererek, “kumar derdine derman olsun. Bundan kelli tedavin belli Bekir... Hastalık nüksetti mi sabah akşam bir bardak suyla iki zar. Rabbim şifa versin. Ben kırmasını bilirim senin boynuzunu.”

Şeytan Bekir arkasından yalvar yakar ederken eteklerini savurup çıkmaktaşından fişkırان kıvılcım süratiyle Sultan Reşat'ın huzuruna koştı.

Padişah dairesinde Sultan Reşat, lalalarının alnına serdiği soğuk tülbentlerin altında Şehzade Halim'in elim akıbetinin fenalığını atmak maksadıyla istirahat buyurmakta idi. Ferid'in malumatını damarlı, narin göz kapaklarını açıp kapatarak dinledi, o iki katilin -cehennemin hangi dibinde iseler- tevkif edilip zindana tıklılmasını, üzerlerine de kilidlerin en hasının vurulmasını emretti.

“Bu vakid hasmımız sinsi ve kudretlidir Zat-ı Şahaneleri,”

dedi Ferid. “Maharet ve sürat zaruridir. Emr-i aliniz olursa izlerini şahsen sürmem faidelidir.”

Sultan Reşat elinin tersiyle havayı yelledi: “Münasip.”

Molla Ferid huzurdan affedilince omuzlarını kaldırıp başını gömdü, koridordaki bir perdeyi araladı. Arkasındaki gizli kapıyı iterek hançerli katil süratiyle kazan dairesine inen dar dehlize daldı. Buharların içinde kömür kürekleyen zebani kazancıların, kararmış ecinni suratlı çırakların, kızıl suretleriyle bir görünüp bir kaybolan hayalet hamalların selamlarıyla ivmelenerek isli lambaların ışığında kaydı, çifte sürgülü bir kapının iki tarafında el kabzada erkete duran pos bıyıklı, kabak kafalı serdengeçtilere, “Aç,” buyurdu.

Kapı dönünce yerden selam alarak girdi, selam ala ala köşeye çekildi, eğik vaziyette bekledi.

Odanın azameti, sahibinin rütbesi hakkında şüphe götürmeyecek malumatı ilk bakışta vermekteydi. Sırmalı brokar perdelerin kıvrımlarından içeri dolan Boğaz yakamozları tavandaki varaklı nakışlarda kırılıyor, seyredenin gönlüne saadet üfleyerek ipek İran halısının sanatkar ilmeklerine dökülüyordu. Rokoko kaplamalı, kristal aplikli duvarlarda toprakları bol olsun Fatih Sultan Mehmet Han’ın, Yıldırım Bayezit Sultan Han’ın portreleri, her biri İstanbul’un, Paris’in, Mısır’ın cennet köşelerini resmeden yağlıboya tablolar, Da Vinci derler Galata’ya köprü cylemek isteyip reddedilen üstadın anatomik diyagramı, kandiller ve antika bastonlar, yatağanlar, piştovlar asılıydı.

Samur kürklü, külahlı bir adam cepkeninin yenlerini kıvrımış gümüş rahledeki kitabeyi mum ışığında pertavsızla incelemekte, divit tutan öteki eli sahibi adam değil de esrarengiz bir hayaletmiş gibi parşömenlere satırlar karalamaktaydı.

“Haber hayırlıdır ümid ederim,” dedi adam cihanda zatından başka muhatabı yokmuş gibi.

“Hayırlıdır sayenizde Efendimiz.”

“Naşit?”

“Tevkif edildi. Yedikule’de kilid altındadır sayenizde Efendimiz.”

“Salın gitsin. *Grimoire*?”

“İstikameti sayenizde bellidir Efendimiz. Üsküdar açığındadır, Cherbourg’a demir alacaktır.”

Adam başıyla derin nişteki sedef kakmalı abanoz çekmeceyi işaret etti. Ferid çekmeceyi besmele çekerek açtı, aşına bir rahatlıkla parmaklarını daldırıp üç avuç sarı lirayı cebine sokuşturdu.

“Sabah ezanıyla hareket ed,” dedi adam. “Cherbourg’da sükunetle hallet meseleyi.” Kemik gözlerini Ferid’e çevirdi. “*Gri-moire* geriye yalnız dönmeli Ferid. Sahibinin dönmesine mahal yoktur.”

“Başım üstüne efendimiz.”

“Ahmaklara da emret, andolu hazır etsinler, sayfiyeye geçeceğiz.”

“Başım üstüne efendimiz.”

Affedilince geri geri yürüyerek odadan çıktı, kapıyı dikkatle örttü, süratle arkasına dönüp Frenk heykeli misali bakınan izbandut Kelle Celil’e tosladı. Burnunu Celil’e dayayıp kelimelerinin sonunda nefret hecceleriyle, “Kelle Celil,” dedi. “Kellesi boş Celil... Be hey ayaklı mahrukat. Ben sana destursuz gelip tepemde dikilme tembihlemedim mi?”

Kelle Celil, Gülhane Hapishanesi’nin eski celladıydı. Rivayete göre mütekayit olmadan evvel yüzden fazla kelle almışlığı vardı. Lakin “kelle” lakabı cellatlığından gelme değil idi. Anzarotu buldu mu küpüyle içer, kelle olup kendini hiç bilmezdi. Şarabı rakıya katık ettiği gecelerden birinde acil bir askeri idam için hapishaneye çağırılmış, mahkum yerine biçare imamı sarı-ğıyla falan sallandırıp sabah ayılınca, “Yahu ikisi de cübbeliydi,” diyerek kendini müdafaa etmişti.

Elin celladını hapishaneye atıp linç ettirmeyi kimsenin gözü yemediğinden imamın katli sümen altı edilmiş, Celil acele tarafından ıskartaya çıkarılmıştı. Cana kıymaktaki mahareti kulağına gelince Ferid adamı boş duvarlara karşı içtiği Rum meyhanesinde buldurmuş, kitaba el bastırıp içkiye tövbe ettirdikten sonra emrine almıştı.

Celil’in ahmaklığı cihana namdı, lakin bir boyun kırmak veyahut ip çekmek lazım geldiğinde ondan iyisi yoktu. Molla Ferid’in kuyruğundan ayrılmaz, velinimetinin entrikalarla sarılı

olduğunu bilirdi: “Ben ne edeyim amirim, ‘huzurdadır,’ dediler, geldim.”

Ferid, rast makamında falaka feryatlarının yankılandığı merdivenleri inerken, “Seyahat zembillerini hazır et, sabah ezanıyla yola revan oluyoruz,” buyurdu. Yosunlu taşlara bakıp düşündü, Kelle Celil’i elinin tersiyle durdurdu: “Çok ehemmiyetli iki müşteri buldum sana.” Celil’in suratına taze lahanayı köşeye kıstırmış sütçü beygirinin saadetini hatırlatan bir gülümseme yayıldı: “Emrin olur Ferid amirim!”

Ertesi sabah saray ayakçıları İstanbul’un uykusuz suretine Tefvik ve Kıyam fotoğrafı “*aranıyor*” ilanlarını yapıştırırken Dolmabahçe Sarayı’ndan bir fayton kişnemeler ve kırbaç sesleriyle Karaköy Rıhtımı’na gidiyordu. Perdelerinin arkasında Molla Ferid, Tefvik ve Kıyam denen o imansız kopukları Cherbourg’da kıstırdığında yapacaklarını hayal ederek gözlerini kısıyor, Kelle Celil seyahat zembilini yastık etmiş, horluyordu.

Kadid-i Azam

Jean Pierre'nin şalupasında Kıyam Bey, evvelki gece başına gelen akıl almaz musibeti sakın kafayla düşünmek maksadıyla güverteye çıkıp bocurgatın üzerine oturmuştu. Kaçak İrlandalı, Fransız, Türk yolcular küpeştelerde sohbet ediyor, hanımların şemsiyeleri deniz rüzgarının nefesiyle dalgalanıyor, akşam göğünde ay güneşle hasbıhal ediyordu.

“Ah birader, ah,” dedi esefle. Ne vardı akşam Tevfik'in alen-girli madrabazlıklarına kanıp dükkandan yezid herifle beraber çıkacak? Halbuki Tevfik'e yol verip Karaköy'den bir yürüse, akşam pazarı yapan esnafla selamlaşıp gül suyu satan Vehbi Amca'ya, “Hayırlı akşamlar,” dese, kuruyemişçi Bahri'den sıcak leblebi alıp Hamdüsenâ Ana'yı sevindirse, başına bu belaların teki dahi gelmeyecekti.

Tevfik Efendi ile cihan seyahati... Fikri dahi Kıyam'ın tüyle-rini diken diken ediyordu.

Tevfik, deniz üzerinde karada olduğundan çok daha büyük bela idi. Ahir ömründe bir gün bile rahat yüzü görmemiş Kıyam, beraber denize son çıkışlarını iyi hatırlıyordu. Çıktıkları sefer öyle yaman, tehlike arz eden bir deniz macerası da değildi. Karaköy'den Üsküdar'a geçmek üzere vapura binmişlerdi.

İblis elbette zilzurna sarhoş olduğundan muhakkak makine dairesini görmeleri gerektiğini tutturmuş, tayfalar da akşam vakti tatsızlık çıkmasın diyerek izin vermişlerdi. Kömür ateşiyle vuran haşmetli pistonlara, dev *moteur* (*) dişlilerine ilgiyle bakmış ve, “Enteresan,” demişti, “kaptan köşkünü de teftiş edelim mirim.”

Asıl enteresan olan, vapurun az sonra senelerdir muvaffakiyetle seyr-ü sefer ettiği rotasından çıkıp Rumelihisarı istikame-tinde tam yol ilerlemesi ve Baltalimanı'ndaki asri sanatoryumda

* Motor.

istirahat buyurmakta olan Sultan Abdülhamid ve maiyetinin hayret dolu bakışları altında Kalburabastı Receb Paşa Yalısı'nın bahçesinde karaya oturmasıydı. Kıyam, Laz kaptanın Tevfik'le kol kola girmiş vapurdan atlarken arkalarından hatırı sayılır miktarda kurşunu endahet ettiğini teferruatıyla hatırlıyordu.

Bu seferki herze de yenilir yutulur cinsten değildi. Şehzade Halim'in vakidsiz telefı ve Naşit kaçığının konağındaki nümayiş şüphesiz -her daim olduğu gibi- üzerine kalmıştı. Saray hafiyelerinin köşe bucak kendisini aradığı muhakkaktı.

"Maaşallah," dedi bed bir ses ensesinden.

Gözünün ucuyla Tevfik'in vaziyetini görünce kendini tutamadı: "Azizim, bu ne hal?"

Narin yelkenliler gibi salınan iki hanım yolcu gülmelerini şemsiyelerine saklayıp geçerken, mektep mezunu tulumbacı azametiyle dikilen Tevfik Efendi'ye ibretle baktı. Tevfik pantolunun paçalarını iç donundaki "*Made in Germany*" yazısı okunacak kadar yukarı kıvrımış, manzaranın garabetliği yetmezmiş gibi ayaklarına takunya geçirmiş, hamam soytarisına dönmüş-tü. Bilhassa kafasından emanet gibi sarkan Merlin'in külahını tasvire, kelimeler yetmiyordu. "Hangi ademoğlu insan içine bu kıyafetle çıkar," deseler, Kıyam tereddüt etmeden "Tevfik iti," cevabını verirdi.

"İğneli lakırdılarınıza kulak verecek değilim," dedi Tevfik, 'adam sen de' edasıyla yüzünü buruşturarak: "Kazan dairesi Vezüv gibi yanıyor."

"Hayırdır, kazancılığa mı merak sardınız?"

Ayarsız el şakalarıyla birbirlerini taciz eden iri yarı çımacıların Tevfik'e hürmetle iyi akşamlar dilediğini görünce Kıyam hiç garipsemedi. İblis, kazancıyla beraber teknedeki envai palikaryayı, tayfayı ve uğursuzu gene dakikasında kendine meftun etmişti.

Aklı, işte bu meseleyi hiç almıyordu.

Muhatap olduğu her nevi şahsiyetin tepesine belanın en yamanını Mart yağmuru gibi indiren Tevfik, iş dost edinmeye gelince katiyyen sıkıntı çekmezdi. Saray soylularından Naşit kabilesinden yükünü tutmuş ilim adamlarına, kulağı kesiklerden

kaknem hahamlara kadar herkes Tefvik'le tanışır tanışmaz meftunu oluyor, muhabbeti eksik etmiyordu. Pera'nın bol muştalı arka sokaklarını mesken tutan müzmin sabıkâlılar dahi Tefvik sofralarına buyurup iki duble rakı lûplesin diye cansiperane ısrarkar olur, zinhar bırakmazlardı.

Lakin nerede adam sıfatında bir adam, beberuhilikten ziyade ciddiyetle iştigal eden beyzade varsa Tefvik'ten Fransız humması gibi kaçardı. Kaçması da menfaati icabıydı, misal, Kıyam kaçmayanlara fevkalade ansiklopedik bir örnekti.

“Antika ticaretinde muazzam para var azizim.”

“Sayenizde deryanın ortasındayız. Zannımca yakın mesafe-deki yegane antika da sizsiniz.”

Kadim dostunun yemek vaktinden evvel huysuzlaştığını iyi bilen Tefvik Efendi mukabele etmedi. Jean Pierre'nin çaldığı akşam kampanası imdadına yetişince kalpten bir reveransla eğildi: “Kamarama geçiyorum Kıyamcığım. Sofrada buluşmak üzere, *au revoir*.” Uzaklaşırken, “Zat-ı aliniz de kostümünüzü de-ğiştirsенiz fena olmaz,” dedi: “Ringa kokusu setrenize sinmiş.” Kıyam'ı ifrit ederek takunyalarının “tiki tak” sesleriyle sır oldu.

Kıyam setresinin yenlerini koklarken akşam yemeğine teşrif buyuran dantela müzesi kılıkli kokona çetesine yakalanınca atik bir selam verip Tefvik'i takip etti: “Takkeli papaz. Sen o ringayı yiyeceğine o seni yesin de inşallah.”

Jean Pierre şalupanın mutfağını Fransızlara has beyhude iş-güzarlıkla döşeyip yemek salonuna çevirmiş, Kahire'de mahsur kalan rahibe kafilesinden yok pahasına kapattığı manastır por-selenleriyle *jantilliği* fenalık getiren masalar hazırlatmıştı. Kıyam kır manzaraları resmedilmiş tabaklardan, kuş desenli, kuğu boyunlu sürahilerden ve martı beyazı örtülerden ziyadesiyle memnundu. Bir şu istavroz tutamaklı çorba kasesine resmedil-miş kuyumcu dükkânı kılıkli piskopos portresi asabını bozu-yordu.

Tefvik piskopostan çorba servis edilirken boy gösterip salon-daki beyzade ve hanımları, bilhassa da fildişi cigara ağızlığıyla tüterek takdire şayan dekoltesini yelleyen şatıfilli Bulgar aşüfte-sini selamlayıp masaya oturdu, kulpsuz şarap testisini bardağına

destursuz boca etti: “İyodlu hava insanın iştahını nasıl da açıyor değil mi azizim? Kabak çorbası mıdır o?”

Kıyam orali olmadı. İstanbul hatıralarına dalmıştı ve saçlarını briyantınle yatırıp yalıçapkınına dönmüş Tefvik’le laf dalaşına girmeyi içi hiç çekmiyordu. Tefvik cevap alamayınca, “İki güne kalmaz Cherbourg’a varırız,” diye devam etti, “Okyanus seyahati zat-ı alinize iyi gelecektir.”

“Zoraki. Zoraki okyanus seyahati efenim. Bendenize kalsa bahçemde keyif ediyor olurdum. Lakin sayenizde bu *kakravit* (*) şalupada çile çekiyorum.” Tefvik’in ağzını açmaya yeltendiğini görünce celallendi: “İstirham ediyorum, deniz havasının faideleri konusunda tek lakırdı dahi etmeyiniz.”

Tefvik vaziyetin alengirli olduğunu sezince, “Kısmetse,” buyurdu, “kadim dostunuz bu *nuit* neşenizi yerine getirecek.” Yollarla tokalaşan Jean Pierre’nin yaklaştığını görünce ayaklandı.

“*Bonne nuit* (†),” dedi Jean Pierre Tefvik’in ellerine sarılarak, “*Le Maitre Grande* (‡), Seyahatiniz nasıl gidiyor acaba?”

“Kadı kızından hallice,” dedi Tefvik, “Kadim dostumun gönlünü eğliyorum.” Elini ağzına siper edip kambur kirpi misali eğildi: “Manasız sohbetin vakti değil. *Objet façonné* (§) hazır mı kaptan efendi?”

“Emir buyurduğunuz gibi,” dedi Jean Pierre topuk selamı çakarak, “Sözleştiğimiz saatte.”

“Bittabi.”

Jean Pierre suni Fransız gülücükleriyle arka masada oturan İtalyan kalantoru iskele olurken Kıyam, “Hangi acaibliğin peşinde olduğunuzu sormayacağım,” dedi mendebur bir suratla, “Muhakkak hayırlı iş değildir. Sabah kaptanla kuytuda kaynattığınızı gözden kaçırdım zannetmeyiniz. Hangi şeytanın tekerine çomak sokacaksınız bakalım. Düşünerek canımı yormayacağım.”

Tefvik cevaben çorbasını höpürdetti.

Cigara vakti gelince beyzadeler güverteye çıktılar. Tütün

* Yanıp kül olmuş, kararmış.

† İyi akşamlar.

‡ Büyük Üstad.

§ İlginç nesne.

tabakaları lamba ışığında parladı, cigaralar döndürölüp sarıldı. Birbirinin lisanını bilmeden tiryakilik marifetiyle anlaşınlara has mesnetsiz sohbet başladı. Tevfik lafı döndürölüp dolaştırıp okültizmaya getirince Kıyam izin isteyerek ayrıldı, kamarasına dönölüp yatağa uzandı. Lumbozdan gökte yuvarlanan dolunayı seyrederek uykuya daldı.

Gecenin en karanlık saatinde, yolcuların tekmili kamaralarına çekilmiş, tayfalar ranzalarında uyur ve demirli şalupanın petrol lambası deryanın karanlığında evladını arayan Demeter misali yürürken, bastonlu bir siluet güvertenin gölgelerinden çıkıp Kıyam'ın kapısına dadandı. Envai çeşit ritüelle ceplerini karıştırıp bir takım tuluatlarla meşgul olduktan sonra yılan başlı bastonunu kapıya indirdi:

“Kadim dostum, istirahat ediyorum, kalkınız.”

Kıyam tatlı uykusundan sıçradı. Evvela tekne batıyor zannederek telaşlandı, lakin Tevfik'in bastonun vuruşlarına eşlik eden akortsuz sesini duyunca, “Fesupanallah” çekerek yastığıyla başını örttü:

“İstirahat buyuruyorum. Gidiniz.”

“Kalkınız bakayım,” dedi Tevfik kapıya dokuz sekizlik ritimle vurarak. Kamara kapılarının açıldığı, sahibi meşhul seslerin Fransızca, İngilizce, Rumca bir araba şikayet sıraladığı, Tevfik'in, “Anşante, bittabi,” diyerek mukabele ettiği duyuldu. Ambarda tayfalar duvarı yumrukladılar: “*Silencio! Silencio!* (*)”

Kıyam kaderine lanet okuyarak kapıyı araladı. Aralıktan Merlin'in külahını takmış bulunan *Le Grande* Tevfik Efendi azametle teşrif edip kamarayı dikkatle kerteriz ederek, “Giyini-
niz,” buyurdu.

“Gecenin bu vakti ne halt ediyorsunuz üstadım?”

“Doğu gizemlerinin en kadimini keşfetmek üzereyiz. Reve-
rans ediniz.”

“Etmeyeceğim, rica ederim zıbarıp yatınız.”

Tevfik belli ki Doğu gizemlerinden evvel anzarot şişesini keşfetmiş, tuzlu ringa ve rakıyla kafayı tütsülemişti. Kıyam ko-
kuyu dört adım öteden dahi alabiliyordu.

★ Sessizlik, sessizlik.

“Kıyamcığım, ister şans deyiniz, ister gizli güçlerin oyunu, beşeri tarihin en muammalı kutsal emanetine bizzat sahip olmak üzereyim.”

Kıyam uykulu başların uzanıp kamarasında neler döndüğünü görmeye çalıştığını, ambarda tayfaların *silencio milencio*’dan vazgeçip çatapat hızıyla yedi cedlerine sövdüğünü müşahade edince Tevfik’in suyuna gitmekten başka hal çaresi olmadığını anladı. Mecburen redingotunu sırtına çekti, kamarasını kilitletti: “Buyurunuz başımın püsküllü belası, buyurunuz.” Tevfik parmağındaki isli gemici lambasını neşeyle salladı: “Beni takib ediniz.”

Sintina kokulu yağlı merdivenlerden inip harlı ateşin kızıl diliyle cebelleşen kazancıya, “Kolay gelsin,” dediler. Cıvatalarından kahverengi nem dereleri akan isli koridorda itişip kakışarak yönlerini aradılar, tespit ettikleri ışık huzmesini takip ederek basık bir demir kapının önünde bekleyen Jean Pierre’nin lambasıyla buluştular.

Jean Pierre saadetle sırtıttı: “*J’ai cintre a kadim du Tevfik (*) ve Monsigneur Kıyam. Accompagnez moi (†).*” Anahtar öbeğinden en eski, en paslı olanını seçip kilide soktu: “*Mystique (‡),* her daim en iptidai görünen kapının ardındadır. Önden buyurunuz *Le Grande Maitre.*”

“*Le nuit anzarot (§),*” dedi Tevfik cebinden çıkardığı rakı şişesini diplerken. Kıyam’ı dürttü: “Giriniz *mon ami.*”

Fıçılara basılmış Arap tütünleri, birinci kalite Kapadokya şarapları, afyon torbaları, silah mahfazaları, barut kutuları ve akla gelecek her türlü kaçak musibedlikle hıncahınc dolu, Yahudi kumbarası kılıklı tıkız ambar odasına geçtiler. Odanın ortasında, rutubetten çürümüş küflü brandasının altında -dünyanın kimbilir neresinden cebellezi edilmiş- beş ayak boyunda bir garabet yatıyordu.

Kıyam barut kutularını görür görmez tornistana kalkıp am-

* Kadim Tevfik’in önünde eğilirim.

† Üstadın yardımcısı. Benimle geliniz.

‡ Gizem.

§ Anzarot gecesi.

barı tahliyeyle yeltendiyse de yolu kapıyı iten Jeanne Pierre tarafından kibarca kesildi: “Sizi temin ediyorum, brandanın altındaki *objet façonné* sabrınıza degecek. Şeref sizindir, *Le Maître Grande*.” Tabakasından çıkarıp avucuna vurarak sıkılaştırdığı cigarayı dudaklarına götürünce Kıyam, “Aman, barud, *eksplosif*,” diyerek mani oldu.

“*Eksplorisif*, hakk-ı aliniz var,” dedi Tevfik külâhını düzelterek, “Cihan okültizma tarihinde *eksplosif* tesiri yapacak bir *eksplorasyon* (*).” Brandayı madrabazvari bir manevrayla çekip aldı:

“Amen-Ra ile tanışınız!”

Havaya kalkan toz ve küf bulutunun altından tarihin en enteresan şahsiyeti Mısır firavuniyyesi Amen-Ra’nın kadidi çıkmış mumyası suretini gösterdi. Sandukasında kollarını kavuşturmuş yatıyor, sargılarının arasından kırık dişlerini göstererek edepsiz dilenciler gibi sıırıyordu.

Jean Pierre kartolozu Fransızlara has yılışık neşeyle “*voila*” diyerek el çırpı. Tevfik’in yüzündeki saadetin aynını görmek için Kıyam’a dönüp Perşembe Pazarı ifadesiyle karşılaşınca kapıyı siper aldı: “Ne oluyorsunuz *Monsieur* Kıyam?”

Kıyam, Amen-Ra ismini duyar duymaz oltaya takılmış istavroz balığı gibi kaskatı kesilmişti. Ateşte fokurdayan çaydanlığı hatırlatan gözleri yuvalarından fırlamış, hiddeti yüzüne damar damar yayılmış, bıyıkları bekçi feneri görmüş Mart kedisi misali dikilmişti. Yumruklarını sıkıp hiddetine hakim olmaya gayret etti, muvaffak olamadı. Gözlerini devirerek, “Allah’ınızdan bulunuz,” narasıyla Tevfik’in kolunu sarstı:

“İstirham ediyorum. Nebbaşlığa mı merak sardınız?”

“Sükut. Kadim dostunuza müteşekkîr olmanız lazım gelirken...”

Tevfik kendini kurtarıp mumyanın arkasına geçti. Kıyam atıldı, lakin Tevfik öteki tarafa sıçradı. Bir *tour de mumya* attılar. Kıyam kovalamanın fayda etmediğini görünce durdu. Aralarında Amen-Ra olmasa Tevfik imansızını şu saat gırtlaklamak farzdı. Öfkeden dilinin şiştiğini, şakaklarının zonkladığını his-

* Keşif.

sediyordu: “Ne müteşekkiri? Beni deli etmeyiniz. Şu acuzenin bana ne ettiğini bilmez gibi...”

“Sakin olunuz *mon ami*,” dedi Jean Pierre.

“Sizi de tenkit ederim,” dedi Kıyam parmağını kaptanın gözüne sokarak. “Üniformanızdan utanın. Mevta ticareti de ne menem bir meslektir yahu? *Voila moila* diyerek? Yolu açınız!”

Ambardan dışarı fırladı. Arkasından, “Kadim bir *eksplorasyon*,” diye seslenen Tevfik’e söverek güverteye çıktı. Deniz rüzgarı yüzüne vurunca ferahladı. Yakasını gevşetip bir cigara sardı, gönülünden bir nefes çekti. “Ah rezil,” dedi esefle, “Canlılar bitti, mevtalara tebelleş oldu.”

Ahir ömründe Tevfik’ten beter çekindiği iblis varsa, o da Amen-Ra cadalozunun mumyası idi. Şu kadidi çıkmış fodul mumyanın Kıyam’a ettiğini, Allah biliyor ya Tevfik dahi etmemişti. Elleri titriyor, sırtından akan ter gömleğini lekeliyordu. İstanbul’un değme hafıyesince şehzade katili bellendiği yetmez gibi, bir de el kadar şalupada Tevfik ve Amen-Ra’yla başbaşa kalmıştı: “Al canımı da kurtulayım Rabbim.”

“Hayırlı geceler,” dedi palamarların arkasından davudi bir ses.

Kıyam tek gözünü cigara dumanından sakınarak karanlığı kerteriz etti. Sesin sahibi gölgelerden ışığa çıkınca fevkalade asil bir şahısla müşerref olduğunu anladı. Beyzade siyah kaşmir redingotunun yakalarını altın zincirle birbirine bağlamış, kadife fesinin ibrişimini Dolmabahçe erkanının adeti olduğu üzere yanağına uzatmıştı. Mendil cebindeki ipeğin haslığından, göğsündeki yakut iğnenin kıratından, sakalına sürdüğü *cologne*’nin şalupanın köhneliğinde dahi bahar esintisi olup uçmasından belliydi; kendisi ya kalemde yüksek memur, ya namlı bir tüccardı.

“Bendeniz Rauf. Aksaray’dan. Cigara ateşinizi fark ettim. Gurbette dertliye yarenlik farzdır. Mani olmuyorum ya?”

“Bilakis.”

Rauf abanoz kakmalarına altın piramidler nakşedilmiş bastonuyla bir palamara dokundu: “Affınızı rica ederim. Saatler evvel demir almanız lazımdı. Vakid kaybınızın sebebi benim.

Kiraladığım sandalcı rehavete meyilmiş, denizler de var idi (*). Handiyse şalupayı kaçıırıyordum.”

“Aman efendim, ne yeis,” dedi Kıyam içinden, “bindik bir alamete neticede, vakdin ne ehemmiyeti var.” Beyzadeye tabakasını uzattı. Dirseklerini küpeşteye dayayıp savaştan, Perşembe Pazarı piyasasından, Kalyoncukulluk’lu Naci Bey’in konağa kapattığı Rum rakkaseden, sultanın opera merakından sohbe daldılar. Söz musikiye gelince Kıyam santur çalma hevesinden bahsetti. Emr-i hak vaki olmazsa İstanbul’a dönünce Pera’da felekten bir gece çalmaya sözleştiler.

Bocurgat şalupanın çıpasını çekmeye başlayınca Rauf, “Demir alıyoruz,” dedi. “Sohbetin iyisi, vaktinden evvel bitendir. O vakid sonrakini hasretle bekler insan, değil mi?” Cigarasını denize fırlattı. “Hayırlı sabahlar olsun Kıyam Bey.” Güvertede kaybolurken, “Ambardaki dostunuza göz kulak olunuz,” dedi. “Jean Pierre paragöz sefilin tekidir.”

Hakkı vardı.

Tevfik Efendi kamarasına cebindeki akrepleri usulüyle ber-taraf eden Jean Pierre’den *colossal* bir kazık yiyerek dönmüş, okültizma tarihinde açacağı *le grande* sahifenin hayallerine dalmıştı. Bebekler kadar mesut ve bahtiyardı. Cihan tarihinin en namlı kutsal emaneti, arkeologya üstadlarının seneler senesi Sahara Çölü’nün dibinde aradığı Amen-Ra’nın mumyası, bek-lenmedik bir tesadüf eseri yoluna burada, denizin ortasında çıkmıştı.

“Bravo,” dedi sızarken, “Ah, Merlin.”

* Gemici taifesi denizin dalgalı olduğunu bu lafla izah eder.

Kaknemin Dört Atlısı

Şalupada gün, aşçıbaşının çaldığı kampanayla erken başlamıştı. Kıyam Bey tek başına kahvaltı salonuna çıkmış, demir almalarıyla musallat olan deniz tutmasını atmak için acı kahveye çörek istemişti. Lumboz camında sararmış aksine bakıyor ve kaderine lanet ederek bayat çöreği kemiriyordu.

Tevfik Efendi az sonra burnundaki ibik kırmızılığından yaşın teki olduğu derhal müşahade edilen İskoç berduşuyla kol kola görünüp hayırlı sabahlar dileyerek masaya çöktü. İskoç yaş haddinden emekli mülkiyeli bir kunduz gibi gıdısını şişirerek lokmaları sükunetle ağzına tıkıyor, ferî sönmüş kısık gözlerle etrafı gözleyerek kahve çekiyordu.

“Nemrut gördüm zat-ı alinizi bu sabah,” dedi Tevfik *The Morning Journal*’i hışırtılı jestlerle ardına kadar açarak: “Ayrıyeten gücendiğimi biliniz. Tevfik dostunuz kadim bir keşfi, bir *mystere divin* (*)’i ayaklarınıza sersin, siz celallenip sırra kadem basın.”

“Mumyadan bahsettiğinizi zannediyorum?”

“Amen-Ra efenim.”

“Müşerref oldum. Tabii kendisi mevta olduğundan muka-bele edemez.”

Tevfik gazeteyle konuşur gibi, “Hayret, demir fiyatları düşmüş,” dedi. “Zat-ı alinizin vurdumduymazlığına ise iki kere hayret. Amen-Ra kadim bir *eksplorasyondur* (†).”

“Muhakkak. Mezar soygunculuğu tarihi adınızı altın harflerle yazacaktır. *Jean Pierre* vü *Tevfik Efendi*. Okültizma ve neb-başlık üstadları.”

“Ayıplıyorum, bilirsiniz. Cihan tarihinin en namlı muam-

* Ölümsüz sır.

† Keşif.

masını irfanımla aydınlatmak üzereyim. Keza insan içinde olduğumuzdan size layığıyla cevap veremiyorum.”

“Muammayı üç sene evvel Kahire’de aydınlatmıştınız. Bir aydınlandık ki, püripak olduk vesselam.”

Tevfik’in gözleri gazetenin üzerinde peydahlanıp devrilerle etraf masaları kolağan etti: “Sesinize mukayet olunuz. Mehter borazanı mübarek. Kahire’de irfanıma binaen kadim bir okültizma mucizesine şahit olmuş bulunuyorsunuz. Lakin zat-ı aliniz kadir kıymet bilmezliğin kompetanı olduğunuzdan ehemmiyet vermediniz. Sabrediniz. Amen-Ra’yı keşfimle ilim dünyasını ayağa kaldıracağım gün yakındır.”

“Zinhar, kuşkum yok,” dedi Kıyam Bey. “Zaten ilim adamı dediğiniz iki hadisenin tiryakisidir. Biri dünyayı ayağa kaldırmak, öteki kutublara bölünmek.”

“Eyvahlar olsun teori geliyor,” diye düşündü Tevfik, “mu-hakkak,” cevabıyla bertaraf etmeye çalıştı, heyhat, Kıyam teori ihsan eyleyeceği vakitlerde yapmayı adet edindiği üzere geriye yaslanmış, kollarını kavuşturmuştu bile.

“Halep orada ise arşın burada azizim. Buyurunuz, deneyle kanıtlayalım. İlim ve sanat erbabını bir balo salonuna toplayalım. Bir sanat eseri, bir de ilmi keşif tayin edelim. Farz-ı mahal Mona Lisa ve dinamid.” Saadetle etraf masalara, “Bakınız ne edeceğim,” kabilinden bakarak güldü. “Sözüm meclisten dışarı, Mona Lisa da gudubetin tekidir ya, teşbihte hata olmaz. Salonu terk edip birkaç saat bekleyelim. Emin olunuz ki sanat erbabı tablonun etrafında cemaatleşerek Mona Lisa’nın beşeriyete faydelerini hasbıhal edecek, ilim erbabı ise dinamid faydeli mi değil mi tartışırken kutublara bölünüp köşelere çekilecek, fikrini kabul ettiremeyince de bastona davranıp hasmının tepesini yaracaktır.” Başını aniden tos vuracak gibi devirip gözlerini hesap soran bir hayretle açtı: “Neden mi efendim? Zira ilimde sanatın aksine bir nümayiş, bir arbede olmadan icraat mümkün değildir. İşbu sebebledir ki sanat erbabı ilim erbabının vaziyetine asırlardır kıkırdayıp durur.”

“Buyurunuz, gene biri kıkırdadı,” dedi Tevfik Efendi için-

den. "Müthiş bir teori azizim. Zat-ı alinizi tebrik ederim." "Mesele orada da nihayet bulmaz," diye devam etti Kıyam Bey, "Kaleme davranıp makaleler yazar, tantanaya ehemmiyet verir ve yedi cihani hallerine güldürür, meseleyi paraşüt ipliği gibi uzatırlar."

Tevfik paçasını düzeltip *Made in Germany* harflerini saklayarak Kıyam Bey'in dokundurmasını duymazlıktan geldi. Sohbetin seyrini değiştirmek maksadıyla İskoça hamle etti, lakin herifin uyuyakaldığını görünce hevesi kursağında kaldı.

"Hakkı aliniz var," dedi dışarıdan bir siluet. Lumbozda kaybolup köşeyi döndü, gölgesi yemek salonunun kapısında uzadı. Şampanya rengi şapkası ve sayfiye kartolozu redingotuyla Rauf'tu gelen: "Sabah-ı şerifleriniz hayır olsun efendiler."

Tevfik *The Morning Journal*'i mangal yelleyen Göksu çapkını abartısıyla katlayıp toparlandı: "Hayırlı sabahlar, şeref duydum. Tevfik." Rauf parmağını havadaki görünmez guguklu saati ayarlar gibi kıbarca döndürüp servis açılmasını emretti: "Şeref bendenize ait. Rauf. Beni affediniz. İstemedim kulak misafiri oldum ve Kıyam Bey'e hak verdim."

Kıyam saadetle gülümsedi: "Varolunuz." Bu Rauf'u pek sevmişti, Tevfik'e haddini bildirecek akli başında bir beyzade olduğu ilk nazarda müşahade ediliyordu. Tevfik nane yutmuş teke gibi öksürünce iyice keyiflenip arkasına yaslandı. Bittabi efendim, her üfürükçünün soluğunu kesecek adam sıfatında bir adam var idi bu cihanda. Rauf, "Jules Verne," dedi semaverden çay doldururken.

"Kadim bir zattır," dedi Tevfik, "Okültizmaya meraklıdır kendisi."

"Muhakkak."

"Aferin adama," diye düşündü Kıyam, "Deliyle deli olmuyor."

Rauf garsonun getirdiği ekmekleri, "Ateşte bir miktar çeviriniz," buyurarak geri gönderdi. "Naçizane teorimi sorarsanız, ilim, sanatı takib eder. Jules Verne deniz altında seyahati tahayyül etmeseydi, batiskafı keşfetmek kaç asır sürecekti?"

Meçhul... Arzın merkezine seyahat mümkün mü? Olacaktır.” Gözünde garip huzmelerle Tevfik’i süzdü: “Kimbilir, belki gelecekte, sizlerle Ay’a seyahat eden bir gemide çay içeceğiz.”

“Heyhat, bu da madrabaz çıktı,” dedi Kıyam içinden.

Aşıkardı ki, bu Rauf da Tevfik Efendi mezhebindendi. İki lakırdıda ipliği pazara çıkmış bulunuyordu. Hezeyana kapılıp “*se Tevfik du Kadim*” kabilinden feryat figan ayılıp bayılmasına mahal vermeden kendisinden el yıkamak şu saat farz olmuştu.

Zaten bela ahşap direk olup bir meydanın ortasına çakılsa seneler senesi bekler, devrilmeye Kıyam o nahiyeden geçtiği anda karar verir ve muhakkak başına isabet ederdi. Tevfik şarlatanıyla ne vakit yarenlik etse o direk işbu Rauf zibidisi gibi adam kılığına bürünüp gene kendisini buluyordu. Gözlerini devirdi.

“Bahsi kapatalım,” dedi göz aklarını fark eden Rauf: “Kıyam Bey bu sohbetlerden hazzetmiyor zannederim. Azizim Tevfik Efendi, Eski Mısır tarihine olan ilginiz dikkatimi celbetti.”

“Bakınız en sevdiğim muhabbeti ne de güzel tespид etti deyyus,” diye düşündü Kıyam. Çayına rom katan Tevfik ökseye takılmış tavuk gibi titredi: “Af buyurunuz?” İskoç kunduzu sesine uyanıp etrafa baktı. “O’hara” diyerek Kıyam’a elini uzattı, herkesle tokalaştıktan sonra kalkıp gitti. Rauf bastonunun sapındaki lekeyi başparmağıyla ovarak kunduzun arkasından baktı, ansızın Tevfik’e trampa oldu: “Sırrınız bende emniyettedir. Lakin ne akıl almaz, tekinsiz bir maceraya karıştığınızı da bilmenizi isterim.”

Merakla bekleyen Tevfik ve Kıyam Bey’i kruvaze süzdü. Masal anlatanlara has boğuk bir sesle, “İlim adamları, asırlar boyu birbirinin başını yara yara bazı meselelerde zoraki fikir birliğine vardılar,” diye başladı söze, “Amen-Ra, katiyyen bu meselelerden biri değildir. Bilakis.”

Amen-Ra’nın “tarih” adıyla maruf otuz iki kısım tekmili birden operetin sahnesinde arz-ı endam etmesi, yarım asırdan uzun müddet evvele, 1820 yılının yaz aylarına tekabül etmekteydi. Giza Vadisi’nde arkeologya kazısı yürüten, hiyeroglif di-

lini okumasıyla ünlü *iciptologya* (*) üstadı Jean-François Champollion, Tutankhamon'un lahdinde şu esrarengiz satırlara rast gelmişti:

*Amen-Ra kika cekk ag eliir, Mut a al aa
et s enb i r HoRus ya hu t A dinb il ir (†).*

Hiyeroglifleri sevgiyle okşamıştı. Hakiki ilim adamlarına bahşedilen bir his, elinin altındaki kanatlı, gagalı harflerin kadim bir keşfin ipuçları olduğunu fısıldıyordu. Amen-Ra adını hayatında ilk defa görüyordu. Ki, hayatının kayda değer kısmını Eski Mısır kalıntılarında geçirip rutubetten turnusol kağıdına döndüğünden bu hayrete şayandı. Hanedan defterlerinde, duvar yazmalarında, tapınak papirüslerinde, sunak kabartmalarında hiç rastlamadığı bu ad, firavunların en kudretlisinin lahdinde ne sebeple yad edilmişti?

Asistanı Bekrettin Al Mahsuni'ye dönerek, "Arkeologya tarihinde bir sayfa açıyoruz," demişti huşu içinde. "Mısır hanedan sülalesinin Tutankhamon'la akraba, fakat adı hanedan arşivlerine geçmemiş esrarengiz bir azasıyla karşı karşıyayız Bekri." Bekrettin cevaben akşam yemeğine geç kaldıklarını beyan ederek üstadın tepesini attırmıştı.

Champollion sahra çadırında lahana çorbasını kaşıklarken düşünceliydi. Tutankhamon zamanında hanedan sülalesi defterlerine iki şahsiyet dahil edilmezdi; kara büyücüler ve köleden devşirilip soylu olanlar. Amen-Ra her kimse, büyücü veyahut eski köleydi.

Kısık sol gözü, pejmürde sakalı ve redingotunun göğsünden hiç çıkarmadığı eliyle arkeologyanın Waterloo'sunda düşman cepheyi kerteriz eden gelinciğe veyahut fırından taze çekilmiş ekmeği tutup pençesi kavrulan Yorkshire mastifine benzeyen Champollion, talcibelerine, "Tarih etüdü, zamanın tozlu patikadaki ayak izlerini takip etmektir," derdi.

Tozlu tarih patikasında da iki cins ayak izi görülürdü: Tarih nehrinin akışını değiştirmiş Tutankhamon nevi tarihi şahsiyet-

* İciptoloji. Eski Mısır tarihi.

† Amen-Ra ki tapınağa gelmez, Horus meclisine hiç gelmez.

lerin ve o tarihi şahsiyetleri takip ederken kendi izlerini bırakan ilim adamlarının. Ayak izi, aşikar ki arkadan gelenler önden gideni takip etsin maksadıyla bırakılırdı. İlim adamı, arkasından gelenler irfanını takip etsin, o patikayı kılavuzluğunda yürüyerek keşfetsin emeliyle çalışmaz mıydı?

Mamafih, her ilim adamı kalben “adam” olmadığından, bazıları bu tozlu patikada keşfettiği ayak izlerini fotoğrafını çekip defterlerine kayıt ettikten sonra akademik süpürgesiyle siler, adını tarihe mal etmek maksadıyla tarihin kuyusunu kazardı. Bu heriflerin yükte hafif pahada ağır keşiflerini zembillere doldurup sonradan görme zenginlere ve müzelere okuttukları da vakiydi.

Eski Mısır tarihi, işbu sebeple Sipanyol arenasına dönmüştü. Elinde pertavsızla tarihin şöhretli, kayıp boğalarını kovalayanlar ve arkalarından elde süpürge giden madrabaz matador güruhu.

Yetişmezmiş gibi, aşikardı ki Tutakhamon devrinde Mısır bir La Fontaine cambazhanesine dönmüş vaziyetteydi. Kuş kafalı Horus (*) rahipleri, kedi maskeli Bastet (†) rahibeleri, Seth (‡) gizemcileri, dümbelekli yılan kültçüleri, papirüs yazıcıları, kabartmacılar, taş ustaları zamanın hadiselerini papirüslere işlerine gelecek minvalde yazmış, ayak izlerini karıştırmış, tarih patikasını toza dumana bulamışlardı. O hengamede izleri ayırt etmek, aralarında Amen-Ra'nın ayak izini bulmak, kabil değildi.

Mamafih, şans Champollion'un yüzüne gülmüştü.

Kahire Müzesi Papirüs Arşivi'nde iki *sarcophagus*'u (5) birleştiren ve üzerlerine Tutmosis'e ait kilimleri serip yatan asistanı Bekrettin Al Mahsuni, başında dönen sivrisinekleri antik bir papirüsü boru yaparak kovaladıktan sonra uykuya dalmıştı. Papirüs katlanınca şu adın okunur hale geldiğini ise, fark etmemişti:

* Kuş başlı, insan vücutlu Mısır tanrısı. Gökyüzünden, savaşlardan ve insanları korumadan sorumludur.

† Kedi tanrıça. Aşağı Mısır'ın ve firavunun koruyucusu.

‡ Köpek başlı tanrı. Çölden, fırtınalardan, kaostan ve karanlıktan sorumludur. Horus'un can düşmanıdır.

§ Ekseriyetle dökme altından imal, kapağında ölen sahibinin kabartma suretini taşıyan iç tabut.

Amen-Ra.

Champollion arşive inip manzarayı görünce papirüsü Bekrettin'in elinden almış, beline zarif bir iskarpin darbesi ihsan eyleyerek lamba getirmesini buyurmuş, çalışma masasına çökmüştü. Papirüsün uçları intizamla kıvrılıp birleştirilince şu Hititçe satırlar okunur hale geliyordu:

*Fildişi parmaklarıyla ah,
Eteklerini kaldırdı ve ah Maraşantiya (*) yüzünde yürüdü,
Ve O arkasını döndü ve O güzeldi,
Ve O efendisine baktı ve efendisi güzeldi,
Ve güneş onlara baktı ve ah güneş en güzeldi,
"Su çok soğuk," dedi Amen-Ra,
"Niye geldik kış günü?"(†)*

Champollion heyecandan dizlerinin dermanı kesilerek, "Evet evet," demişti, "Amen-Ra, efendisinden bahsettiğine göre, bir köle olmalı. Hitit kölesi. Maraşantiya'ya yakın tek şehir Hattuşaş'tır. Suyu da hakikaten buz gibidir. Keşif gezisinde düşmüş idim bir sefer."

Amen-Ra adının ne sebeple Tutankhamon'un lahdinde yadedildiği ise, hâlâ bir muammaydı. Eski Mısır ahalisi hayli burnu büyük olduğundan ve tarih sahnesinde öteki milletlere küçük dünyaları biz yarattık edasıyla tepeden bakarak yampiri yengeç adımlarıyla gezindiğinden, bir Hitit kölesinin adını firavunun lahdine yazmaları söz konusu olamazdı.

"Antik bir Sinderella vakası ile karşı karşıyayız Bekrettin. Yellendiğin papirüs, Amen-Ra'nın arkasında bıraktığı cam iskarpindir. Sahibesinin akıbetini keşfetmek bize kalıyor. Kendimi Don Kişot gibi hissediyorum." Tek gözünü kısıp düşünmüştü. "Prens mi demeliydim sence? İlginç. Bu muammayı aydınlatmak cihana borcumuzdur. Arşive iniyoruz."

★ Kızılırmak.

† M.Ö. 2800 yıllarına ait olduğu tahmin edilen Rampapa Türküsü'nden bir bölüm. Türkünün antik çağlarda Luvi lisanında asırlarca okunan dizeleri Prof. Freidrich Kuklemann tarafından halk ozanı Sipsi Kamil Efendi'nin sesinden manyetizmalı bandlara kayıd edilmiştir. Bandlar bugün Londra Müzesi'nin "Faidele Malumatlar Galerisi"nde özel izinle dinlenebilmektedir.

Don Champollion, pertavsızını kuşanıp Cervantes'in ruhunu şad edecek arkeolojik naralar atarak yolunda yeldeğirmenleri gibi duran rivayet ve gizem dolu papirüs arşivlerine hücumu geçmişti. Tutankhamon döneminin sararmış papirüs kayıtları bu yiğit şövalye ve arkasında elma dişleyerek geviş getiren istidatlı asistanı Bekrettin Pansa'ya biraz mırın kırın ettikten sonra Amen-Ra'nın sırrını itiraf etmişti.

Kukumava ismiyle bir Hitit kölesinin kızı olarak dünyaya gelen Amen-Ra on dördünde evden kaçmış, sığındığı Nil kıyısındaki keyifhanede yılan rakslarıyla çapkınların aklını almıştı. Salıntısıyla Mısır'ı deprem tanrısı Geb'den beter sallayan işveli rakkasenin ünü firavun Nihoteph'in kulağına erişmiş, Ugarit cambazı tebdiliyle fetbaz Hititli'nin kıvrak raksını seyreden firavun aşk okunu kalbine yiyerek Kukumava'yı nikahına almıştı.

Nikah merasimi Horus Tapınağı Baş Rahibi Popeteph'in, "Tanrılar, bir Hitit kölesi tahta oturuyor, yetişin," kabilinden feryat figan etmesi ve baygınlık geçirerek kadim ritüel mangalını devirip haşlanması haricinde hadisesiz geçmişti.

Köle Kukumava on beşinde firavuniyye olup tahta oturmuş, asilzade adı olarak Amen-Ra'yı seçmişti.

Hedef olarak ise, o cazgır Popeteph'i.

Siyasette düşman olmadan, entrika dönmeden ilerleme olmazdı. Mısır dininde tanrı Horus'un baş düşmanı, köpek başlı tanrı Seth'ti. İki tanrının gagalı, pençeli semavi kavgası tapınaklar arasında bastonlu sopalı arbedelerle dünyevi bir hal alıyor, iki cemaat asırlardır birbirini yiyordu. Bastet rahibeleri Seth müritlerine aba altından destek vermekte, Horus rahipleri halkı lanet rivayetleriyle korkutarak mevkilerini korumaktaydı. Amen-Ra'ya siyasi ve semavi bir düşman lazımsa, en alası Horus'tu. Horus'a tapınan kuşbaz rahip takımı zaten eski adı Kukumava'yı dillerine dolamış, sabrını misliyle taşırmıştı.

Amen-Ra bilirdi o gagalarını kırmasını.

İlk icraatı raksettiği keyifhaneyi Seth tapınağına çevirmek olmuştu. Sonraki icraatı Mısır'ı temelinden sarsacaktı.

Eski adını hatırlatan (*) baykuş kafalı Horus heykellerini kırdırarak Seth'in bin yıl sürecek hükümdarlığını başlatacak, akabinde saray erkanının tek mil katıldığı bir ritüelde Seth ve Bastet'i temsilen evlendirecek, merasimin bitiminde siyah du-manlardan yılan rakslarıyla doğup kendisini bu semavi evliliğin "kutsal meyvesi" ilan edecekti.

Horus rahipleri tahtın tepesinde bitiveren rastıklı Hitit ca-dalozunun bilhassa son icraatından fevkalade rahatsızdı. Kutsal meyve tam dişlenecek kıvamda, körpe idi, lakin cemiyetin de midesine dokunuyordu. Horus çaptan düşerse alayının sokak-larda açlıktan kıkırdayacağı muhakkaktı.

Popeteph omuzunda evcil şahiniyle firavun meclisini basıp, "Kuş Tanrı kurban istiyor," kabilinden vaazlarla kıyamet keha-netlerinde bulunmuş, Horus'un kudretli gagasının ne zaman, nereye ineceğinin belli olmadığını beyan etmiş, göz aklarını de- virip titreyerek Mısır'ın sonunun yakın olduğunu haykırmıştı.

Firavun Nihoteph vaziyeti havaya bir avuç lira fırlatıp hadi-se mevkinin peşinde yelpaze sallayan köleleriyle koşar adım terk ederek kurtarmıştı. Asırlardır sarayda kuşbazlıkla semirip duran Horus rahiplerine artık zerre itimadı yoktu. Keza, itimadı olsa dahi, Amen-Ra'nın kuralı kesindi: Ne vakit ki Horus yok idi, gece Amen-Ra var idi. Ne vakit ki Horus var idi, firavun yalnız uyur idi.

Horus rahipleri hasetten tırnaklarını kemirirken Seth ve Bastet müritleri tefleri ve gırnatalarıyla saraya postu sermişler-di. Firavun Nihoteph'in taht odası dahi başı kabak çalgıcıdan, kahrköl perukalı rakkaseden ve kedi kostümlü rahibeden geçil-miyordu. Popeteph, "Baston inmeden itikat kuvvetlenmez," diyerek Horus Konseyi'ne arbedenin yakın olduğunun işaretini çakmıştı.

Mısır iki kutba bölünmüş, bastonlar çekilmişti.

Amen-Ra asırlardır halkı kuşa baktırıp fırsattan istifade cep-

* Kukumava, kukumav kuşunun Hitit lisanındaki adıdır. Leb lebe değmeden leblebiyi anlamakla övünürsünüz, lakin kukumav için dipnod beklersiniz, ayıplıyorum.

lerindeki bakır paraları cebellezi eden Horus rahiplerinin düş-
tüğü hallere gülerek hamlelerini bekliyor, Horusçular da gizli
toplantılarda testiye taşıran (*) Hititli rakkasenin sesini kesme-
nin yollarını mütalaa ediyordu.

Kimmerya'dan esmer, şişkin pazulu, heybetli delikanlılar,
Hattuşaş'tan ziynet eşyası dolu hediye sandıkları, Vilusa'dan (†)
zehirli hançerli suikastçılar, Öteki Ülke'den köle kızlar, altın-
dan Bastet ve Seth heykelleri, Ejderha Yolu'ndan arabalar dolu-
su baharat , kumaş, rüşvetler, entrikalar, gözdağları...

Amen-Ra hiçbirine metelik vermiyordu.

İş başa düşmüştü. Popeteph Amen-Ra'ya bir papirüs gönde-
rerek Horus heykellerini geri diktirmesi karşılığında adına bir
Seth Tapınağı inşa ettireceğini, o tapınakta gönlü istediği vakit
gırnata çaldırıp raks edebileceğini bildirmişti.

Amen-Ra teklifi, "Bundan böyle yalnız firavunun gırnatası-
na raks edeceğini," söyleyerek reddetmişti (‡).

"Ah-ha," demişti Champollion Amen-Ra'nın cevabını oku-
yunca, "Akıl almaz bir keşfe imza attık Bekrettin. Tanrılara kafa
tutan bir köle var karşımızda."

Amen-Ra'nın arkeologyanın altın yumurtlayan tavuğu ha-
line geldiğini çoktan fark etmiş bulunan Bekrettin Al Mahsu-
ni cevaben gece çökünce fakir lambasının ışığında uyuyakalan
Champollion'un elinden kurtardığı papirüsleri zembiline dol-
durup ilk trenle terk-i Mısır etmişti.

Trenden Berlin'de inmiş, antik Doğu emanetlerinin tepesi-
ne yıldırım süratiyle binmekle ünlü Germen Tarih Enstitüsü'ne
sorgusuz sualsiz girip zembilini açmış, cihanı sarsacak keşfini
göstermişti. Enstitü müdürü Otto Wiesmann papirüsleri gö-
rünce küçük dilini yutarak Bekrettin'i *iciptologya* ilmine verdiği
fedakar hizmetler sebebiyle tebrik etmiş, zembili de "tarih nak-
leden ilmi bir vasıta" olması sıfatıyla yere göğe koyamamıştı.

* O vakitler bardak yoktu.

† Truva'nın o zamanki adı.

‡ Firavunlar ve Gırnataları s.162 (Persky Allen, Scoop Publishing,
1867)

Bekrettin çalışmalarını sürdürmesi için göl manzaralı bir makam odasına buyur edilmişti. Talihine -ve Champollion'a- gülerek akademik toplantılarda boy gösterip Amen-Ra'nın keşfini kendine mal ediyor, Batı'nın ilmi etiği olmasa insanlığın paha biçilmez emanetlerinin Doğu'nun cahil ellerinde nasıl hunharca yok olacağı hakkında içli söylevler veriyordu.

İlim adamları ne dertlerle cebelleşiyordu, yarabbi...

Champollion uyanıp papirüslerin yerinde yeller estiğini görünce gülümseyerek, "Şark kurnazı," demişti, "Ne yeis, dünya Bekrettinlerle dolu. Biri olmasa öteki. Papirüs uçtuğuna göre, araştırmaya Nihoteph Piramidi'nde devam edeyim. Bizi Amen-Ra ile kayınçosu Tutankhamon tanıştırdı, belki hikayesini de kocası Nihoteph nakleder."

O saatlerde, Amen-Ra vodvilinin ikinci perdesinde sahne alacak bir başka arkeologya meftunu da Sahara'nın tozlu kulisinden çıkmaktaydı. Üstadın ismi Albertino Ferrante idi.

Kardinal Mazarin'le ortak kumpas kurup tarihin ilk piyangoşunu tertipleyen İtalyan dolandırıcı Lorenzo Rico Tonti'nin büyük büyük torunuydu. Piyango enteresan, ikramiye takdire şayandı. Talihliler birer bilet alıyor, ölen hakkını kaybediyor, ikramiye hayatta son kalana veriliyordu.

Rico Tonti işi talihe bırakmayıp bilet sahiplerini yataklarında gırtlaklamaya meyledince mecburen başka bir çekilişe dahil olmuş, daracağına çekilerek *a morti*'yi (*) bulmuştu. İdamı seyreden gitaralı Sipanyol çingenesinin bestelediği *Morto Rico* (†) baladı, halk tarafından pek sevilmişti.

Ferrante layıkıyla göz gezdirildiğinde bahçedeki temiz çamaşır sepetini devirdiği için az sonra validesinden köteğin hasını yiyeceğini bilen gözlüklü, irice bir Gemlik zeytinine benziyordu. Tepesinde şeritler teşkil ederek taradığı seyrek saçları, aniden hatim indirecek misali büzülmüş dudakları, suluboya fırçasını hatırlatan bıyığıyla mülayim bir adamcağızdı.

Eski Mısır medeniyetine ilgisinin sebebi tarihin tozlu pati-

* İtalyanca "mortoyu" çekmek. O vakitten beridir amorti kelimesi "en beter ikramiye" manasında kullanılmaktadır.

† Rico'nun ölümü.

kasında saklanan ayak izlerini keşfetmek veyahut adını tarihe yazdırmak değildi. Bir sırrın peşindeydi ve sır peşinde avare her adam gibi bu emelini herkesten saklıyor, kendine bile yalnızca karanlık çalışma odasında, kilitli kapılar ardında itiraf ediyordu.

Aradığı, sonsuz hayatın sırrıydı. Ölümden, ölesiye korkuyordu. Bu paradoksu meclislerde, “Cenazelerden hiç hazzetmem, bilhassa kendi cenazemden,” sözleriyle açıklıyordu, “Bahane uydurup gitmemezlik de edemezsiniz ev sahibi olarak.”

Hekimlik yaptığı geminin simyacı Çinli kaptanından edindiği ölümsüzlük fikri, gemi Pasifik’in ortasındaki kayalıklarda paralanıp kaptan dalgalar arasında helak olunca bir başına mahsur kaldığı tropik adada geçen uzun seneler sonunda takıntı halini almıştı.

Enkazdan topladığı simya kitaplarını hatmederek Mısır ritüellerini öğrenen Ferrante, mumyalamanın ölümsüzlük bahşetme kudretine ve kaderinin o kudretin yolunu keşfetmek olduğuna inanmış, hayatını mumyalama sanatına adanmıştı.

Rivayete bakılırsa adadan İngiliz firkateyni Rosebud tarafından kurtarıldığında kendini hindistan cevizi yapraklarıyla mumyalamış vaziyette kumsalda dolaşmaktaydı. Firkateynin tayfaları emniyetli bir mesafeden kıyafetinin sebebini sorunca, “Kader, piştov namlusundan fırlayan mermidir,” cevabını vermişti, “Güzergahında ne olursa olsun delip geçer ve gideceği yeri bulur.”

Ölüm, kader piştovunun namlusundan doğum tetiğiyle fırlayan hayat kurşununun varacağı yegane yerdı. Ferrante’nin değiştirmek istediği de, bu gerçektir. Firkateynden Napoli’de iner inmez evi barkı satıp kazmayı sırtına vurarak Mısır’a yollanmıştı. Bastırıp eşe dosta dağıttığı kartvizitinde, “Albertino Ferrante - Mumya Hekimi,” yazıyordu.

Mucize arıyordu ve sabrederse o mucizenin karşısına çıkacağından emindi. “Mucizeler kediler gibidir,” diyordu, “Aramaya çıktığınızda asla bulamazsınız, fakat beklemediğiniz anda kucağınıza atlayıverirler. Misal, hindistan cevizi. Mucizevi bir meyvedir.”

Sanatını sabırla icra eden kişinin vakti gelince o sanatın sırrını haiz olacağına inancı tamdı. Mumyalama sanatını hatmetmiş bir hekimin, Mısır rahiplerinin ebedi yaşam sırrını keşfetmesi an meselesiydi. Gün gelecek, ölümsüzlüğün sırrına muhakkak vakıf olacaktı.

Heyhat, çöl harabelerini kazmasıyla delik deşik edip çıkardığı mumyalarda sanatını etüd ederek seneler senesi sürdürdüğü çalışmalar meyve vermemiş, mucize aradığı metruk yıkıntılarda sıtmadan ve bıkkınlıktan başka bir halt bulamadan kum denizinde bedbaht olmuştu.

O geceyarısına kadar.

Çöl soğuğunun yalnızlığında salladığı kazması, nihayet elle tutulur bir keşfe denk gelmişti. Son vuruşuyla tavanı çöküp açılan *tombeau* (*), alimler alimi ve Horus Baş Rahibi Popeteph'in nefes alıyormuş kadar canlı görünen, iyi korunmuş mumyasına aitti. Ferrante mumyanın sargılarını açarken asırlardır orada beklemekte olan papirüs kucağına düşünce gözyaşlarına hakim olamamıştı.

Popeteph sonsuz yaşamın sırrını bulmuş ve sırrını bu papirüse dökmüş olmalıydı.

Hiyeroglif okumayı öğrenmediğine o saat lanet etmişti. Papirüsü tercüme edecek birini bulmalıydı, fakat Mısır akademik unvanlı hırsızdan geçilmiyordu. *Tombeau*'da volta atarak sabahı etmiş, aklının çekmecelerindeki güvenilir isimleri tek tek saymıştı. Kim, kim, papirüsü sırrı çalmadan tercüme edebilir, sonsuz yaşamın yolunu aydınlatabilirdi?

Champollion o gecenin sabahında sıtmaya tutulmuş gibi titreyen bitap Ferrante'yi çadırının önünde bulmuştu. "Tercüme," diye sayıklıyordu zavallı elinde sıktığı papirüsü uzatarak, "Tercüme." Adamcağızı çadırına alıp kinin yutturmuş, uyumasını, uyandığında tercümeye başlayacaklarını söylemişti.

* Mozole veyahut türbe. Eski Mısır'da, ölümler toprağa kazılmış odalara defnedilirdi. *Tombeau*'ların kimileri tek odalı, kimileri çok odalı inşa edilirdi. Kelime Fransızca "ölünün arkasından çalınan müzik eseri" anlamına da gelmektedir. Fransızların ölenin arkasından neden gırnata çaldıkları ise, muammadır.

Ferrante rüyasında Çinli kaptanı görmüştü. Çinli kırılan sırcaları andıran lisanıyla bağırarak bir piştovu dolduruyor, Ferrante'yi çölde önüne katıp Sfenks'e kadar kurşun atarak kovalıyor, kıstırdığı anda gökyüzünde peydahlanan dev güvercinin pençesinde göğşe uçarken, "Marco Polo," diye haykırıyordu.

Kan ter içinde uyanmış, arkeologya kitaplarına gömülmüş Champollion'un ellerine sarılarak, "Başlayalım, başlayalım üstadım," demişti. "Başladım bile," diye cevaplamıştı Champollion, "İstirahat edin dostum, tercümeler vakit alır." Ferrante cılız lambanın ışığında üstadı hayranlıkla izlemiş, o gece günlüğüne şu satırları düşmüştü:

"Saf bilginin kaynağından içen her alim gibi, Champollion da dünyevi meseleleri terk etmiş, ruhunu ilime adanmış. Tarih, bu saygıdeğer üstادلara hak ettikleri ehemmiyeti verse idi, bugün asırlarca ileride olurduk.

Üstadın hiyeroglifleri lamba ışığında saatlerce, bıkmadan nasıl heyecanla incelediğini, her hiyeroglifte bir kainat keşfetmekten duyduğu hazı, kalbindeki gerçeğe ulaşma isteğini anlatmaya kelimeler yetmez...

Lakin, bir hareketine mana veremedim: Akşam yemeğini haber veren asistanının başına bastonu neden indirdi?"

Champollion gecelerce göz nuru döküp tercümeyi tamamladığında sustalı somyada uyuklayan Ferrante'yi bizzat aynı bastonla dürterek, "Albertino, dostum," demişti, "Arkeologya dünyasını sarsmaya hazırlanın. Bakın, papirüs ne diyor..."

*Onlar ki Seth'e tapar, Seth-Ra sever, lavta çalar,
Onlar ki her gölgede bir ve bin, ve görünmezdirler,
Onlar ki (kukumav kuşu gibi) gündüz uyur, gece dolaşırlar,
Ve her sanatta ustadırlar (*).*

Ferrante gözlerini ovuşturmuştu: "Bir halt anlamadım. Lavta çalarak mı ölümsüz olmuş?" Champollion, "Hayır üstadım," diye cevaplamıştı, "Papirüs ölümsüzlüğün değil, Amen-Ra'nın sırrını aydınlatıyor." Saadet gösterisi beklerken Ferrante uluyarak ağlamaya başlamıştı.

* Papirii Ferrante N90014-AMN – Kahire Eski Eserler Müzesi, Kayıp Olmuş ve Sonradan Bulunmuş Eski Mısır Öteberileri Galerisi

“Sevgili Ferrante, üzölmeyin. Bu keşifle tarihe geçeceğiz. Ölümsüzlük, akıllarda kalmaktır.”

“Hayatta kalmayı tercih ederim bendeniz.”

“Fakat, hatıralarda yaşayacaksınız?”

“Hatıralarda yaşayanların ortak özelliğı, ölü olmalarıdır.”

“Herkes bir gün ölü azizim, hayatın gerçeğı.”

“Ben hayallere inanırım.”

“Ölümsüz insan duymadım hiç.”

“Şaşırtıcı değıl, ölüm ilanını göremezsın ölümsüz bir adamın!”

Champollion İtalyanın akli selimle sakinleşmeyeceğini anlayanca, biraz da uluyup durmasından huylandığından, deruni bir sesle, “Sırrı aramayı bırakınız, bırakınız ki, o sizi kendi isteğıyle bulsun,” demişti, “Asistanım olun. Mısır’ın en gizemli harabeleri emrinize amade olur. Aradığınız sır, zamanı geldiğinde kucağınıza düşebilir.”

“Bir kedi gibi!”

“Kedi, evet, kedi gibi,” cevabını vermişti deliyle deli olmamak için Champollion, “Gözlerinizi silin. Papirüse değıl! Mendilimi buyurun. Güzel. Amen-Ra’nın hikayesini dinlemeye hazır mısınız?”

Tercüme ettikleri papirüs, Amen-Ra’nın kurduğı Seth Teşkilatı’nın evveliyatını aydınlatıyordu.

Horus Baş Rahibi Popeteph papirüsü gelecek nesilleri uyar-mak maksadıyla yazmış ve mumyasıyla defnettirmişti. Tabii, papirüsün acemi bir mummyacı kalfası tarafından kutsal emanet zannedilip sargılara sokuşturulmuş olması da muhtemeldi. Gerçeğı öğrenmek artık mümkün değıldi.

Fakat kati bir gerçek vardı ki, Amen-Ra Popeteph’in tapınak teklifini reddettikten sonra baş rahibin kendisine firavun sarayını dar edeceğini anlamıştı. Vakit mühim, acele tehlikeliydi. Rakibinin ilk hamlesini beklemeye karar vermişti.

İplerin kopması için çok vakit geçmemişti. Ra’nın tutuluşunu kutlayan Seth ve Bastet müritleri saray bahçesinde davul çalıp meşk ederken Popeteph’in kılık değıştirmiş yamakları Tu-

tankhamon'un beslediği Qustul filini salmış, nümayişten ürken hayvan raksedenlere saldırıp cümlesini perişan etmişti (*).

Amen-Ra'nın beklediği hamle yapılmıştı. O gecenin sabahında müritleri şifreli bir mesaj almıştı: Rastık çekilerek kaş göz yapılmış elmaya saplanmış siyah bir ok.

Ok saldırı zamanının geldiğini, rastık toplantının gizli tertipleneceğini, siyah renk gece vakti mahzende vuku bulacağını simgeliyordu. Elmanın bir manası yoktu. Gecenin o saatinde başka meyve bulunamamıştı.

Gece indiğinde saray koridorlarından, tapınak yatakhanelerinden, mezarlık kuytularından, rakkashane masalarından, ritüel dehlizlerinden gelen tunç tenli mürit seli gölgelere sarınıp ışıklara basmadan sarayın mahzenine akmıştı.

Amen-Ra gelenleri bir taş kaidenin üzerinde, Kamruşepa (†) büyücüsü cübbesiyle beklemekteydi. Kalabalığın uğultusu kesilip karanlıkta kırpışan sayısız göz kendisine dönünce yılan gibi kıvrılan kollarını uzatıp boğuk, fettan sesiyle Mısır tarihini taklabaş edecek söylevini vermişti.

Firavun sülalesi Mısır'ın sırtından bastonu eksik etmemiş, halkı canından bezdirmişti. O kokmuş Horus rahipleri de firavunlara çanak tutmuş, yobazlıklarıyla ahaliyi hallaç pamuğu gibi atmışlardı.

Mısır'ın makus talihi, bu gece değişiyordu.

"Bir hayalim var," demişti hayalini mahzenin karanlığında sesini dinleyen suretlerde görür gibi: "Ben, bir Hitit kölesi, Mısır'a firavuniyye olabiliyorsam, Mısır firavunu da bir Hititin kölesi olabilir." Yükselen yakarışları eliyle bıçak gibi kesmişti: "Firavunun gücü, bastonundadır. Baston, adamı yüreğine saldırdığı korkuyla esir eder. İnsanlar ve tanrılar katında korkudan kudretli tek silah vardır: Entrika... Baston, özgür adamı köle edebilir. Entrika ise köleyi firavun, firavunu köle. Ben, köle

* Tarihte Yaman Paluze Hadiseleri Cilt I (Osman Hayrettin Efendi, İ. Kübra Yayınları, 1902)

† Hitit büyü tanrıçası. Müritlerinin bakireler ve fahişeler olduğu, tapınaklarında kara büyü celseleri tertiplendiği rivayet edilir.

Kukumava, bastonu kuvvetli firavunu (*) raksımla köle etmedim mi? Ben, firavuniyye Amen-Ra, Horus'un kanadını yolup Seth'e yem etmedim mi? Bastonun hükmü, boyu kadardır (†). Entriakanın eli, tanrılara uzanır. Ben, Nihoteph'e tasma takıp evcil kedim yapmadım mı?"

Islıklar yükselince mağrur bir edayla gülümsemişti: "Sürüyü büyütmenin zamanı geldi. Saraylarına sızın. Yataklarında uyun. Odalarına saklanın. Meclislerinde rakedin. Tasmanın iyisi bakırla değil, akılla dövülendir. Akıllarına girin ve tasmalarını bana getirin."

Asırlar boyu hüküm sürecektir Seth Teşkilatı doğuyordu. Müritleri o geceden itibaren casusluk sanatını icra etmeye, saraylara kahin, rahip, hekim, mimar, çalgıcı, rakkase ve hokkabaz tebdiliyle sızıp soyluların güvenini kazanmaya, nikahlarına girmeye, fetbazlık ve maharetleriyle kandırıp Amen-Ra'ya mürit etmeye başlamışlardı.

Beş mevsim sonra Hitit sarayından Horus tapınaklarına, Mısır firavun sülalesinden Vilusa konseyine kadar cümle kadim meclise sızmış, hükümdarları parmaklarında oynatmaya başlamışlardı. Tarihin en gizemli mimarı Imhotep'in dahi Seth Teşkilatı üyesi olduğu, sırtına Seth amblemi dikilmiş fistanıyla piramidlerde ritüeller yürüttüğü, taşları efsunlayıp piramidleri büyüyle inşa ettiği söyleniyordu (‡).

Amen-Ra'nın büyücülüğüyle alakalı rivayetlerin kulaktan kulağa dolaşmaya başlaması da o vakitlere rastlamıştı. Bastet Rahibeleri geceleri Amen-Ra'nın Nil'i uçarak geçtiğini gördüklerine dair kuyrukları üzerine yemin ediyor (§), saray muhafızları

* Nahoş meseleler bunlar. Firavunun bastonu bizi alakadar etmemektedir.

† Fransız icptologya üstadı ve balet Gaston Lefevre, bu lafın Eski Mısır dilinde, "bastonun ebadı değil, kudreti mühimdir," manasına geldiğini iddia etmektedir.

‡ I'm Hotep (Ben Hotep'im) (R. Coupling, London Blows yayınları, 1902)

§ Namı büyü Alesteir Crowley, bu seyahati kendisinin de yaptığını, fakat tam Nil üzerinde süzülürken dikkatinin çamaşır yıkayan güzel köle kızı tarafından dağıtıldığını ve Mısır dilberi sayesinde bol

kadın başlı bir yılanın mahzenlerde kurban aradığını söylüyor, soylular dehlizlerde yankılanan uğursuz gırnata musikisiyle uykularından oluyordu.

Champollion, “Kendimi ne acemi hissediyorum bilseniz Albertino,” demişti, “Adının hanedan kayıtlarında geçmediğini bildiğimden, Amen-Ra’nın kara büyücü veya köle olduğunu düşünmüştüm. Ehemmiyetsiz başarımın heyecanı gözlerimi kör etmiş meğer. İkisi birden olabileceğine ihtimal vermemiştim. Zannederim esrarını çözmek için derinlere, efsanenin başlangıcına gitmeliyiz.”

Hattuşaş kraliyet arşivlerinde bulunan arkeolog dostu Theodorovsky Vesvesa’ya bir mektup yazarak Hitit tabletlerinde Amen-Ra veya Kukumava adlarına rast gelip gelmediğini sormuştu. Cevap, altı hafta sonra eline ulaşmıştı.

Vesvesa, Büyük Hitit hükümdarı ve Kadim Güneş Rahibi Muwatalli’nin Teşub Festivali sırasında *trans* vaziyetine geçip aktardığı kehaneti nakleden tablette Amen-Ra’nın eski adı Kukumava’yı tespit ettiğini yazıyordu. Muwatalli üç testi kutsal arpa birasını hiç edip rahiplere de hatırı sayılır miktarda elma şarabını cebren içirdikten sonra Kamruşepa Sunağı’na uzanıp Sırlar Kuyusu’nu işaret etmiş ve şöyle buyurmuştu (*):

Bir ev ki damında kukumav öter, o evde uyku iyi olmaz (†).

Champollion tarihin ilk casusluk hikayesini günışığına çıkarmıştı. Amen-Ra evden kaçmış talihli bir rakkase değil, Kamruşepa cemaati tarafından eğitilmiş kara büyücü casustu. Mısır’a gelme sebebi de güç ve şöhret kazanma hevesi değil, hanedanı içten yıkma emeliydi. Muwatalli’nin sözleri Amen-Ra’nın tepesine konduğu sarayın iflah olmayacağını ima ediyordu.

“Akıl almaz muazzamlıkta bir keşif bu.”

Haber, Berlin’de *Edebi Hayatın Sırları ve Eski Mısır’da Sayfiye Piramidleri* adlı bir konferans vermekte olan Bekrettin Al Mah-suni’ye telegraf vasıtasıyla ulaşmıştı. Bekrettin kazık attığı eski

miktarda su yuttuğunu beyan etmiştir.

* Hurri Cane and Hitit Cane (Hurri ve Hitit Bastonu) (Theodorovsky Vesvesa, Blasane Matbaası, 1854)

† Hattuşaş Kral Arşivi tablet no. MW 30162.

ustasının Amen-Ra'nın sırrını aydınlatmayı başardığını öğrenince kudurmuş, kürsüde infiale kapılarak camı çerçeveyi bastonuyla kırmış, su sürahisini fırlatıp arka sırada İlyada okuyan bir mazlunun başını yarmıştı.

Sakinleşince senelerdir bezik oynamaktan göbeklenip duran *III. Wilhelm Gesellschaft der Archäologie* (*) ve Prag İciptologya Konseyi azalarını toplantıya çağırarak Champollion'un ipliğini pazara çıkarmayı teklif etmişti. Biri hekim, biri bunak iki hayalperest, mumyası dahi bulunmamış farazi bir şahsiyet üzerinden edebiyat yaparak ilim dünyasını meşgul ediyor, asılsız efsanelerden medet umuyorlardı. Bu gidişe dur demek zaruriydi.

Dernek ve konsey azaları açık oylamayla fikir birliğine varmış, Champollion'un çöl ikliminde kalmaktan keçileri kaçırdığını, Ferrante'nin de madrabazın önde gideni olduğunu iddia ettikleri manifestoya imzayı basmışlardı.

Manifestoda Amen-Ra'nın kara büyücü değil saray erkanını lavtayla uyutup yükte hafif pahada ağır malları cebellezi eden fetbaz bir köle olduğu dile getiriliyor, kanıt olarak da Amen-Ra'nın saray odasındaki abanoz ağacı sandıkta bulunan gümüş reçel kaşıklarının aslen Tutankhamon'un annesine ait olması gösteriliyordu. Mahsuni manifestoyu İngilizceye tercüme ettirerek "*Who's your Mummy* (†)" başlığıyla ciddi neşriyatlara dağıtmıştı.

Champollion ve Ferrante *Vaziyyat Al Cahira*'nın ilk sayfadan verdiği manifestoyu Nihoteph Piramidi'nin önündeki kazı alanında okumuş, oralı olmamışlardı. Gazetenin yaprakları çöl rüzgarına kapılıp kumda taklalar atarak uzaklaşırken Champollion arkalarından dalgın gözlerle bakarak, "Popeteph'in mumyasında bulduğunuz papirüste tercüme edemediğim bir kelime var Albertino," demişti: "*Seth-Ra*."

* III. Wilhelm Arkcologya Derneği

† Mumyan Kim? "Who is your daddy" lafına telmihtir. Layıkıyla tercüme edildiğinde "mumyan kadar konuş" kabilinden bir hor görmeye tekabül eder. "Ben varken sana mı düştü" bir başka tercümesi kabul edilir.

Kazıda çalışan Türk asıllı işçi Abdülhadi yerden selam alarak Champollion'a, "Buraya bak," gibisinden işaretlerle eskilikten kevgire dönmüş dirseği yamalı setresini göstermişti: "Setre..." Champollion tek gözünü kısıp şüpheyile bakınca eline sarılıp çekiştirmişti: "Setre... Setre!"

Champollion omuz silkip piramide girmişti. Arkasından, "Setre!" figanıyla takip eden Abdülhadi duvardaki resmi göstererek el çırpmıştı: "Setre!" Ferrante kafasında çakan şimşegin heyecanıyla atılmıştı: "Üstadım, Abdülhadi'nin ne anlatmaya çalıştığını biliyorum. Bakınız, Nihoteph'e ait kuzey duvarındaki resimde insan figürleri uzun etek giyiyor, göğüsleri çıplak."

"Evet?"

"Lütfen buraya, güney duvarına bakınız. Etekleri kısa. Sırtlarında ise, ceket var."

"Yok ceket, setre," demişti Abdülhadi.

Champollion huşuyla gözlerini yumup kollarını uzatmış, "Helal, helal," diye fısıldayarak Abdülhadi'yi kucaklamıştı.

Seth Teşkilatı azaları saraylarda iftira, dalkavukluk, suikast ve benzeri entrika metotlarıyla hadise çıkardıktan sonra pabuç pahalı geldiğinde uzun etekli Eski Mısır fistanıyla kirişi kırmakta zorluk çektiklerinden, akıllıca bir keşif yapmışlardı: *Seth-Ra*, yani setre (*).

Seth-Ra'nın ceplerine alet edevatlarını doldurabiliyor, vaziyet çetrefilli hal aldığı anda eteği kısa olduğundan tabanları süratle yağlayabiliyorlardı. *Seth-Ra* çok dertlerine derman olmuş, sırtlarında kırılan sopaları hayli azaltmıştı. "Naif, fakat muazzam bir zeka," demişti Champollion kollarında Abdülhadi'yi

* Lisanbilimciler, kelimenin evvela "setra" olarak söylenip, sonradan "setre" halini aldığına inanmaktadır. On sekizinci yüzyıl şairi Hacı Mihri Efendi fakir ilim adamlarına zekat veren asri zenginleri eleştirdiği "Setra ve Zekat" adlı manzumesinde "Setranın cebi dipsizdir heyhat / Çıkmaz bir daha giren zekat," diyerek setra kökenine atıfta bulunmaktadır. Mihri Efendi eserinde cübbenin setraya nazaran zekat toplamaya daha müsait bir kıyafet olduğunu da ısrarla vurgular: "Behey asri, yolun sonunda muhakkak var bir cübbe / Her ademe lazım gün gelince tabut yahut hülle."

sıkarak, “Albertino, inanıyorum ki Seth-Ra teşkilatın tek keşfi değildir.”

Yanılmıyordu.

Bir aya kalmadan Nihoteph Piramidi’nin birinci mezar odasında (*) L harfi şeklinde bakır borulardan imal, dövülerek kobra yılanına benzetilmiş bastonu topraktan çıkarmışlardı. Bastonun amacını anlamak için fazla mesai harcamaları gerekmemiştir. Akşam namazında müezzinlerin yanık sesini dinleyip huzur bulmaya piramidin tepesine çıkan Champollion kobranın kuyruğunu gözüne dayayıp içinden bakınca iki mil ötedeki Horus Tapınağı’nı teferruatıyla gösterdiğini görüp hayrete düşmüştü.

Düzengaha *Horuscope* (†) adını vermiş ve dünyaya duyurmuşlardı.

Bekrettin Al Mahsuni *Horuscope*’nin keşif haberini aldığı anda İstanbul’da bulunduğundan *Malumat* gazetesine öfkeli bir demeç verip Champollion ve Ferrante’nin de iyice can sıktığını, ilmi unutup mercek oyunları ile dikkat çekmeye çalıştıklarını beyan etmişti. Kapalıçarşı’daki kahvehanede çekilmiş bastonlu fotoğrafının altında şu manşet yer alıyordu:

“*Horustopolluk.*”

“Bekrettin vaktinden evvel davrandığına üzülüyordur zannederim,” demişti Champollion *Horuscope*’nin diyagramını akıl defterine çizerken, “Hakkı yok değil. Amen-Ra gün geçtikçe ilginçleşiyor. Merak içindeyim. Bu garip kadının sonu ne oldu ve adı Tutankhamon’un lahdine neden yazıldı?”

Cevabı çok vakit geçmeden bulacaktı.

Mevsim sonbahardan kışa döner ve çöl rüzgarında uyuyan Ferrante rüyasında Çinli gemi kaptanının güvercinin pençesinde

* Mısırlı piramid mimarları inşaat sırasında birkaç lahit odası yaparak gerçek lahit odasını saklar, hırsızlardan korumaya gayret ederlerdi.

† Horus Gösteren. Periskopun atasıdır. Mısırlı rahipler bu mercekli düzensiz yıldızları gözlemek için de kullandığından “horoskop” kelimesinin de kaynağı kabul edilir. Türk asıllı icptolog Şevki Bey, Firavun Mikerinos’un horoskopu piramidde aç bılaç çalışan baldırı çıplak köleleri seyredip eğlenmek için de kullandığını, “Hor görme garibi,” lafının oradan geldiğini savunmuş, kimseyi inandıramamıştır.

de dönüşünü beyhude beklerken, Abdülhadi'nin eli omuzuna dokunmuştu: "Hoca çağırıyor seni." Ferrante suratını zımparalayan kum rüzgarından kapüşonuyla korunarak Tutankhamon Piramidi'ne at sürmüş, haftalardır elinde samur kılı fırçayla firavunun vasiyeti olduğunu tahmin ettiği hiyeroglifleri temizleyen Champollion'a selam vermişti.

"Amen-Ra'nın akıbetini öğrenmek ister misiniz genç dostum?"

Fetbaz Hitit kölesi, kudretli Mısır firavuniyyesi ve Seth Teşkilatı'nın gizli lideri Amen-Ra'nın akıbeti, talihli tesadüfler ve muvaffak entrikalarla dolu yaşamına nazire yaparcasına, fevkalade elimdi. Hiyerogliflere göre Amen-Ra bir gece vakti saray balkonunda rakederek saçını tararken köleleriyle "tos vurma" oyunu oynayan veled Tutankhamon'un hedefi şaşırان tosuyla aşağı uçarak saray merdivenlerinde paluze olmuştu. Tutankhamon'un hadiseyi nakleden vasiyeti, şu satırla son buluyordu:

"Affet beni Amen-Ra... Ni-ho-ho..." ()*

"Adı lahitte bu sebeple geçiyormuş demek," demişti Champollion üzüntüyle, "Katili Tutankhamon'du. Vicdan azabı firavunları dahi korkutur. Aman... Dikkat, dostum. Hiyerogliflere sakın dokunmayın. Havayla asırlardır ilk defa temas ettiklerinden çok narinler."

Adbülhadi üstadları duvardaki ala-ül garaib oymaları inceleyen görünce isten kararmış başparmağını Champollion'un aylardır itinaıyla temizlediği Amen-Ra figürüne dayamıştı: "Set-re!" Champollion yuvalarından uğramış gözlerle kendisine dönünce de geri sıçrayıp ellerini kaldırmıştı: "Bak, ama sarılma-yasın ha!"

Champollion sakinleşince daima cebinde taşıdığı Nihotepi Piramidi kazı planını açmış, birinci mezar odasının köşesine ustalıkla gizlenmiş otuz sekiz ayak derinlikteki ikinci mezar odasına inen merdiveni işaret etmişti: "Hazırlanın Albertino dostum. Dünyayı Amen-Ra ile tanıştırmamanın vakti geldi." Ferrante'ye Kahire'ye gidip seçkin arkeologya neşriyatlarına bir te-

*Hiyerogliflerin bir kısmı duvar hasar gördüğünden okunamamaktadır.

legraf çekmesini rica etmişti. Muamma mumya Amen-Ra'nın lahdi, stop, Champollion ve Ferrante tarafından, stop, 12 Mart 1829 tarihinde, stop, Nihoteph Piramidi'nde açılacaktı, stop.

Bekrettin Al Mahsuni rakiplerinin Nihoteph Piramidi'nin ikinci mezar odasını basının şahitliğinde açacağını ve firavuniyenin mumyasını çıkaracağını duyduğunda bir makale kaleme alıp gaflet içinde olduklarını iddia etmişti. Amen-Ra kudretli bir kara büyücü idiyse, beş yaşındaki Tutankhamon bacaksızının tosuyla helak olması kabil miydi?

Keza, o tarihlerde "tos vurma" oyununun henüz icat edilmediği de gün gibi aşıkardı.

Malumat gazetesinin yayınladığı makale ciddiye alınmamıştı. İlim adamları ve basın mensupları *The Grand Cairo Hotel*'deki süitlerine yerleşmiş kazı gününü beklemekteydiler.

12 Mart sabahı Giza Vadisi'ndeki Firavun Nekropolis'i mahşer yerini sayıca geride bırakacak bir kalabalıkla hıncahınç dolmuştu. Değerli konukları karşılayan Champollion ve Ferrante basın mensuplarına demeç veriyor, lokum dağıtıp şerbet ikramı yaptırarak valiyle fotoğraf çektiriyor, kutlamaları kabul ediyorlardı.

III. Wilhelm Arkeologya Cemiyeti ve Prag İciptologya Konseyi azaları elde baston Bekrettin Al Mahsuni'nin etrafını almış hasetten çatlamış göz bebekleriyle dedikodu yapıyor, mumya bulununca ne minvalde beyanat vereceklerini kararlaştırıyorlardı.

İngiltere Kara Kuvvetleri Generali Walter Brandybuck "iğne atsan yere düşmez" sözünü kanıtlamak için fırlattığı süngü bedevi şeyhinin gerisine isabet edince değneklerle paluze edilmişti.

Vakit gelince Ferrante kürsüye çıkıp uğultuyu bastırarak kader ve piştov konulu içli bir söylev vermiş, lafı hindistan cevizi ve mucizelerine getirince ahali tarafından aşağı buyur edilmişti. Alkışlarla çağırılan Champollion ise kalabalıklara hitap etmekten hazzetmediğinden ellerini kürsüye dayayıp, "Arkeologya tarihinde büyük bir sahife," buyurmuş, millet devamını beklerken piramide girip gözden kaybolarak herkesi fitil etmişti.

Ferrante, Abdülhadi ve kazıcılar da Champollion'un arkasından gitmişti.

Kalabalıkta Amen-Ra'nın uğursuz olduğu, lahdini açacak olanları efsunlayıp yılanı döndüreceği, kurutup çiroz edeceği, büyüğü gazlarla bayıltıp çölün altındaki gayya kuyusuna çekeceği fısıltıları dolaşıyordu. Çöl sıcağında susuzluktan yanan ecneblerin halini fark eden vali misafirlere su ikram edilmesini emretmiş, apoletli mapoletli üniformasıyla caka satan Fransız askeri elçisini kastederek, "Bayram eşeğine de verin," buyurmuş, tek kelime anlamayan elçi reveranslarla eğilip teşekkürlerini bildirince de, "Ehlen ve sehlen" diyerek gülümsemişti.

O lahzada piramidden yırtık bir feryat yükselmişti: "Ah, *mon Dieu* (*)."

Tetikte bekleyen kalabalık infiale kapılıp, "*Lanad al Kadid!*" diye bağırarak çöle dağılmıştı. Piyadeler tüfeklerini kaldırmış, ilim adamları bastonlarına davranmış, General Brandybuck kılıcını çekip bedevi şeyhini siper almıştı. Piramidden çıkacak musibeti karşılamaya hazırdılar.

Fodul kocakarı suratını andıran piramid dehlizinde Champollion surati toz toprak içinde görünmüş, fotoğraf lambaları patlarken dizlerinin üzerine çökmüştü. Vali İbn Zureyni, "Ne oluyorsunuz azizim," diye seslenince, o dakika kırk sene yaşlanmış ifadesiyle hıçkırarak, "Lahdi açtık, mumya yok," cevabını vermiş, fenalık geçirmişti.

Vali ve adamları piramide girip vaziyeti tetkik etmişti. Nihotehph ikinci mezar odasında gerçekten de tek başına uyuyordu. Zevcesi Amen-Ra'nın lahdi, boştu.

Mumya, sır olmuştu.

Arkeologya dünyasının keşif hevesi kursağında kalır ve Bckrettin Al Mahsuni'nin kahkahaları çölde yankılanırken, *Vaziyyat Al Cahira* yaman bir başlıkla tarihteki en yüksek tirajını yapmıştı: "*Muamma Mumya.*"

Muamma seneler sonra, Vatikan Kutsal Emanetler Galerisi'nin el yazmaları arşivinde ömür törpüleyen papaz yamağı

★ Aman Tanrım.

Guiseppe Tornatore tarafından çözülecekti. Lamba ışığında tek göz uyuyarak Porto şarabı çeken Tornatore şişeyi kazayla Kahi-reli hekim ve simyacı Ahmed Şerefi'nin çörekotu tohumundan haşhaş üretimini anlattığı el yazması botanik şaheseri *Bab-ı Haşhaş*'ın üzerine dökmüştü.

Şarap sayfalara yayılınca Şerefi'nin sırlarını meraklı gözlerden saklamak için icad ettiği görünmez mürekkeble yazdığı satırlar okunur hale gelmişti. Ehemmiyetli bir keşif yaptığına uyan Tornatore yazmayı cübbe altı ederek Vatikan'dan uçurmuş ve Savona'da bir manastıra kapanarak tercümeyle başlamıştı.

Bab-ı Haşhaş, iki tarihi sırrı aydınlatıyordu: Haşhaşın mucidinin Seth Teşkilatı olduğunu ve Amen-Ra mumyasının akıbetini.

Amen-Ra tosu yeyip göçünce zevcesinin vakitsiz helakıyla bedbaht olan firavun Nihoteph sarayda olmadık rezaletler çıkarmaya, elde bira testisi nara atarak gezinmeye, Horus heykellerine kömür kalemiyle kaş göz çizmeye, taht odasından su atıp Tutankhamon'un Qustul filini taciz etmeye başlamıştı. Kara büyücü rakkasesini unutamıyor, mütenasip endamlı Bastet rahibelerinin arkasından koşup bellerine sarılarak, "Amen-Ra!" figanıyla kutsal tapınakları inletiyordu.

Vaziyetin iyi gitmediğini gören Popeteph firavuna Amen-Ra'nın anısına ikisinin ebediyete kadar birlikte uyuyacakları bir piramid inşa etme sözü vermişti. Nihoteph o lahzada zilzurna olduğundan, "Ben piramidde uyuyamam," buyurmuştu, "Havası pek kuru oluyor."

Popeteph, "Papirüs firavunundur," diyerek başını eğmişti.

Halbuki inşaat başlamıştı bile.

Amen-Ra, müritleri tarafından mumyalanıp Al Farafra Vahası'nın batısındaki tepelere kazılan *tombeau*'ya geçici olarak defnedilmişti. Baş kabak muhafızları ve perukalı rahibeleri gece gündüz başında nöbet tutuyordu. Kara büyü ilminin sırlarını kazıdıkları bir *Scarab* (*) kabuğu cilalanıp *sarcophagus*'una

* *Scarabaeus Scare*. Bok Böceği'nin ilmi adı. Eski Mısır'da bu böcek kutlu addedilir, kabuğuna büyü ve nazar muskaları yazılarak ziynet eşyası imalatında kullanılırdı. Bu ziynetlere ve böceklerden ürken

bırakılmıştı. Amen-Ra uyandığında büyü gücünü bu *Scarab*'la hatırlayacaktı.

Piramit, mimar Imhoteph nezaretinde çalışan 26.000 köle ve 1400 kalfa tarafından 14 senede bitirilmiş, Nihoteph inşaatın tamamlandığını görememişti. Bir akşam vakti Tutankhamon'un filinin sırtında gezinirken kinci hayvanın azizliğine uğramış, bahçe surlarına kısıtılarak *la mort* olmuştu.

Popeteph hadisenin bir an evvel kapanması maksadıyla tüm yaz mevsimi boyunca sürmesi gereken defin ritüellerini rahiplere fazla mesai yaptırarak sekiz günde tamamlamış, piramidin üç gün sonra seher vakti mühürleneceğini müjdelemişti.

Soylular, tapınak ahalisi, muhafızlar, şehir halkı ve köleler müjdelenen vakitte Nihoteph piramidinin önünde toplanmış, Giza Vadisi sayıca Nil'deki kumları utandıracak bir kalabalıkla dolmuştu. Güruhun uğultusu Sfenks'in taş suratında yankılanıyor, cahil kölelerin kalbine korku salıyordu.

Kutsal boynuzlar öttürülmüş, ritüel davulları vurulmuş, Nihoteph'in *sarcophagus*'unu taşıyan seçkin muhafız birliği iki yüz rahibeyle Öteki Dünya yelkenlisinden inmiş, başlarında Popeteph'le yürüyüşe geçmişti. Popeteph dökme altından Horus yüzüğünü kalabalığın ön saflarına öptürüyor, hezeyana kapılan olursa avuçla arpa fırlatıp çenesini kapatarak ilerliyordu. Piramide vardığında yüzüğünün yerinde yeller estiğini hayretle fark etmiş, ritüeli durdurmak mümkün olmadığından hırsız Horus'a havale etmişti.

Nihoteph'in *sarcophagus*'u piramiddeki mezar odasına taşınmış, Popeteph mekanizmayı Imhoteph'in izah ettiği şekilde bastonunu duvardaki yılan simgeli deliğe sokup çevirerek çalıştırmıştı.

Yirmi dokuz tonluk granit bloklar serbest kalan kumun akışıyla yer değiştirerek piramidi ebediyete kadar mühürlemişti. Popeteph esasını delikten çekince paha biçilmez altın Horus başının da delikte sırta kadem bastığını görmüştü. "Tanrılar

rahip takımı tarafından taştan oyularak imal edilen taklitlerine "*Scarab*" denir.

adak istiyor,” demişti kalabalığa asayı göstererek. Yamaklarına göz kırpmıştı, “Kesemizden çıkmasın, neme lazım. Arpa atın!”

Halk ağlaşıp ağıt yakar ve Popeteph yamaklarıyla ritüelin sermayesini kurtarmadığını, Buğday Festivali’nden kar etmenin mecbur olduğunu fısıldaşırken, başı kabak bir Seth müridi kalabalığı feryat figan yarıp ayaklarında secdeye kapanmıştı.

“Kalk,” buyurmuştu Popeteph kulağını işaret ederek. Müridi tek kaşını kaldırıp dikkatle dinlemiş, lafı bitince, “Entere-san,” buyurmuştu. Suratını burnuna kekik çekmiş çöl köpeği misali asmış, ellerini arkasında kavuşturup ileri geri yürümüş, ayak uçlarında yükselerek muhafızlara bastonuyla Imhoteph’i göstermişti:

“Mimara beş yüz değnek vurun.”

Kalabalık hayret nidalarıyla çalkalanırken elini kaldırıp çölü işaret ederek meraklarını gidermişti:

“Amen-Ra’yı *tombeau*’da unuttuk.”

Amen-Ra, kocası ve kendisi için inşa edilen piramide hiç defnedilememiş, ehemmiyetsiz bir unutkanlık sebebiyle asırlar boyu sürecek *iciptologya* efsanesinin kahramanı olmuştu.

Giuseppe Tornatore’nin bu müthiş keşfini haber alan Champollion, “*Tombeau*’yu bulursak, hezimetimizi cihana unutturabiliriz genç dostum,” demişti Ferrante’ye. Vasiyeti tekrar okumak maksadıyla Nihoteph Piramidi’ne döndüklerinde korkunç bir manzarayla karşılaşmışlardı.

Tutankhamon’un vasiyetindeki hieroglifler keskiyle kırılıp kömür kalemiyle karalanmış, okunmaz hale getirilmişti. Üzerlerine kömürle iyi tanıdıkları bir amblem çizilmişti: Seth’i tasvir eden köpek başı.

“Şöhret derdine düştük ve düşünmeden hareket ettik,” demişti Champollion, “Amen-Ra vefat etmiş olabilir, ama Seth Teşkilatı yaşıyor. Abdülhadi’yi çağırın lütfen.”

“Abdülhadi kayıp,” diye cevaplamıştı Ferrante, “Mezar odasını açtığımız günden beri görmedim.”

Champollion sakalını ovuşturmuştu: “Zannederim bir daha

da göremeyeceğiz. Seth-Ra'nın manasını keşfetmesinden anlamalıydık. Abdulhadi, asırlardır gizlenen mirasın koruyucularından biriydi Albertino. Burnumuzun dibinde bir Amen-Ra müridi barındırmışız.”

Asırlar evvel Popeteph'in yönettiği defin ayininde Amen-Ra'nın mumyasına reva görülen korkunç muameleyle hiddete kapılan Seth Teşkilatı, o gece firavuniyyelerinin *tombeau*'sunun başında yemin etmişlerdi. Kara büyücü rakkaselerinin vasiyeti yerine getirilecek, saraylar Seth Teşkilatı'nın önünde dik çökecekti. Bir ağızdan inançla haykırmışlardı:

Varlığın kadim, gücün daim olacak.

İsmin korku, dileğin gerçek olacak.

Ya Amen-Ra, ya Amen-Ra Al Sahara.

Tombeau'nun mezar soyguncuları tarafından keşfedilip soyulmaması için develeriyle etrafında çemberler çizerek tüm izleri yok etmiş, teşkilat konseyinden gelecek emirleri beklemek üzere tebdil ettikleri saraylara yollanmışlardı.

Ertesi sabah Popeteph yatağında suratına rastıkla kaş göz çizilip bastonla darp edilmiş vaziyette bulunmuş, ayılınca, “Arılar, arılar!” çığlıklarıyla hizmetkarlara saldırmış, zor zaptedilmişti. Takib eden gecelerde sarayın dehlizlerinde uğursuz gırnata musikileri yankılanacak, muhafızlar seslerin sahibini ararken yukarı koridorlardaki Horus heykelleri tahrip edilecek, karanlık dehlizlere salıverilen kobra yılanları saraya dağılıp soyluların ödünü koparacaktı.

Bastet Tapınağı'ndaki kedilerin geceleri Amen-Ra'nın ruhani varlığını hissederek korkuyla saklandığı, Sfenks'ten yılın bazı günlerinde içli miyavlamaların yükseldiği, Amen-Ra'nın ölümsüz ruhunun Nil'i efsunlayıp zehirlediği dedikoduları Mısır'a yayılmıştı.

Entrikanın çarkları tıklar tıklar işliyordu. Zamanla Seth Teşkilatı unutulmuş, Amen-Ra efsanesi gerçek olmuştu. Teşkilatın icraatları Amen-Ra'nın ruhundan biliniyor, Hititli rakkasenin laneti tanrılara denk güç addediliyordu. Teşkilat casusları kah dehlizlerde gırnata çalıyor, kah kobra yılanları salıyor, kah

Bastet Tapınağı'na rüşvet verip rahibeleri ah-ü vah figanlarıyla sokaklarda bağırtıyor, rivayeti canlı tutuyordu. Firavunlar, soy-lular, rahipler ve halk lanet korkusundan titrerken de konsey-lerde, meclislerde, taht odalarında ettikleri Ali Cengiz oyunla-rıyla sarayları avuçlarında tutuyorlardı.

Hilesini başka hilenin gölgesinde saklamak, madrabazın en hünerli oyunu değil miydi?

Tiyatoralarını asırlar boyu sürdürmeye muvaffak olmuş, Mısır firavun sülalesi tükenip evvela imparatorluklar, ardından devletler, sonra cumhuriyetler kurulunca cihanın cümle halk meclislerine, siyaset kulislerine, istihbarat teşkilatlarına da sız-mışlardı. Amen-Ra'nın lanetini de mumyasına atfetmiş, konak-larında ütülü gazetelerini okuyan okültist kokonaların, harabc arayan arkeologların, yitik dinleri hafızlayan teologların kulağı-na “lanetli mumya” suyunu kaçırmışlardı.

Heyhat, katır inatlı Champollion ve Ferrante yüzünden fo-yaları su yüzüne çıkmak üzereydi. İlmi keşif çılgınlığı sel olup teşkilatı sürüklemekten önüne bir Seth (*) çekmek farzdı. Şif-reli mektuplar uçurulmuş, telegraflar çekilmiş, ulaklar koştur-ulmuş, rüşvetler dağıtılmış ve cihanın envai ikliminde ikamet eden müritlere emirler yağdırılmıştı.

Nihoteph'in vasiyeti tahrip edildikten dört gece sonra Ka-hire Müzesi'ndeki odasında uyuklayan Champollion iki başı kabak bedevinin saldırısına uğramış, canını firavun Ecoteph'in lahdine girip taş kapağı üstüne kapatarak zor kurtarmıştı. Fer-rante ustasını altı gün sonra açlıktan kıkırdamış inler vaziyette bulmuştu. Bitkin üstad bastonla arkasından koşan bedevilerin kolunda köpek başlı Seth dövmesi gördüğüne yemin ediyordu.

Bir hafta sonra İngiltere'den de acaip haberler gelmişti. Ox-ford Üniversitesi Tarih Enstitüsü tarafından “kanıta dayalı ilmi çalışmaları” sebebiyle profesör titriyle taltif edilen ve Eski Mısır Kürsü'ne başkan olarak atanan Bekrettin Al Mahsuni, North Hampshire'daki Bahar Festivali'nde öğrencileriyle *Maypole*

★ Bittabi lafin aslı budur. Siz ne zannetmiş idiniz?

Raksı (*) oynarken başına tefle vuran Anubis (†) kostümlü suikastçi tarafından ağır yaralanmıştı.

Ferrante de hadiselerden nasibini almış, New York seyahati sırasında durduk yerde ilmi tartışmaya girdiği bir oda dolusu fizik alimi tarafından bastonlarla dürtülerek yara bere içinde kalmıştı. Senelerdir yazdığı ve Amen-Ra'nın hayatını nakleden *Mamma Mummia* (‡) isimli İtalyanca eserinin orijinali de bu arbedede çalınmıştı.

Büyücü firavunniyyeye ebedi istirahatgahında rahat veremeyen arkeologların bir bir paluze edildiğini haber alan okültizma sosyetesı hadiseleri Amen-Ra'nın intikam arayan ruhuna atfediyordu. Sebebi, aralarına sızmış bulunan Seth müritlerinin maharetli dedikodularıydı. Teşkilatı Amen-Ra'nın izlerini tarihten siliyor, lanet rivayetinin kudretini artırıyor.

Champollion ve Ferrante'nin sonraki kazıları sonuç vermeyecek, kutsal emanetlere el uzattığı için Vatikan'ın suikastçi keşifleri tarafından aranan Tornatore bir Afgan dansözöyle Mançurya'ya sıvıştığından Şerefi'nin *Bab-ı Haşhaş*'ı bir daha bulunamayacak, Amen-Ra zamanın küllerine karışacaktı.

Ta ki, seneler geçip dört centilmen tarafından uyandırılacağı güne kadar.

Sir T. Winston, o günü "*Mysteries of the Unlucky Mummy* (§)" eserinde şöyle nakletmektedir:

"Cehennemden kaçıp Mısır'a sığınmış o sıcak Ağustos sabahında, arzın dört köşesinden gelip bir define haritasının etrafında buluşan dört kahraman, dört asil centilmen, Al Farafra'da bir ekspedisyona (¶) çıkıyordu.

Sahra güneşinde günlerce yolculuk etmiş ve hurma ağaçlarıyla örtülü, kuşların ötmediği ve hiçbir mahlukatın yaklaşmadığı uğursuz toprak

* İngilizlerin bir meydana dikilmiş direğe kurdeleler sararak oynadığı acaib dans.

† Mısır'ın çakal başlı, insan vücutlu tanrısı.

‡ Mumya Ana.

§ Bahtsız Mumyanın Muammaları. (Sir T. Winston, Rockford Yayınları, 1909)

¶ Araştırma gezisi.

tepeye varmışlardı. Ekspedisyona kılavuzluk eden zayıf, kırık dişli rehber el işaretleri ve cırtlak sesiyle müjdeyi vermişti:

Aman-Ra al Sahara!

Hamallar ve işçiler -ışten kaçmak için bahane arayan her tembel Doğulu gibi- Amen-Ra'nın lanetli olduğunu söyleyerek yalvarıp yakarmış, aman dileyip feryat etmişti. Fakat rehber ucu kıvrık bastonuyla onları yola sokmuş, kazı başlamıştı.

Centilmenler, kazıyı kurulan çardaktan ilgiyle izliyordu..."

Aralarında en dikkat çekici olanı, Moskova sosyetesinde -bilhassa Beyaz Rus hanımları arasında- pek meşhur olan Sibirya devi Albay İstimbot (*) Zahurov'du. Çöl kumlarında kızıl bir hiddet alevi gibi yanıyor, pos bıyıklarını ısırarak volta atıyor, boz ayı kükremeleriyle kazıcılara korku salıyordu. Takma adını Volga Irmağı'nda katıldığı kürek yarışmasında hiddetlenip takım arkadaşlarını suya fırlattığı ve tek başına galip geldiği gün -şehvetle göz kırpıp gerisini çimdikleyen- Çariçe II. Petrovska'dan almıştı. Askerliğe baba mesleği olduğu için devam ediyordu. Aslında Sibirya'da pek çok elmas madenine sahipti ve Rusların dediği gibi "*banska Karunskaya*" yani Karun kadar zengin idi.

Dünyaca ünlü tiyatora trubu Royal Shakespeare Company'nin kurucularından Lord Archibald Clayderman Zahurov'a göz süzerek koloniyel şapkasıyla yelleniyor, şişmanlığına ve çöl iklimine lanet ederek mendiliyle boynunu siliyordu. Kahire'ye Northshire Bezik Kulübü'nün hayır müzayedesinde satılacak egzotik eşyalar toplamaya geldiğini söylemekteydi. İşin aslı Glasgow'daki bir gemici tavernasının mahzeninde iki çımacıyla sırtında dekolteleydi Leydi Macbeth kıyafeti varken basılınca skandala sebebiyet vermemek için tebdil-i mekan ettiğiydi.

Fesiyle narin çalı süpürgelerini andıran düğme gözlü Ahmad Bin Ferid, Çin'den İran'a uzanan baharat imparatorluğunun üç varisinden biriydi. Portatif sandalyesinde gelincik gibi yutkunup dikilerek kazıcıları seyrediyor, hata yaptıklarında topuklarını yere vuruyordu. Arkeologyadan, ilimden bihaberdi. İstiflediği banknotların hesabını bilmeyen her sonradan görme gibi bir tarihi esere sahip olmayı, o tarihe vakıf olmaya bir tutuyordu.

★ Buharlı gemi.

Dördüncü ve en enteresan beyzade bordo minderlere yatmış beygir sesiyle türkü okuyan Yunan komitacı Deli Stavro'ydu. Çöl sıcağına metelik vermeden kolunun altındaki testiden boğma rakı çekiyor, arada gümrükte dahi kimseye el sürdürmediği altın kabzalı piştovlarını çekip havaya sıkarak kazıcılara gayret veriyordu: "*Mumyassu! Kazın vre!*"

Sir T. Winston, şöyle devam ediyor:

"Son kazma vurulup havadaki toz dağılınca kazıcılar Zahurov'un ayaklarına kapandılar. '*Lanad al Kadid*' diye ağlaşıyor, tombeau'ya girmeyeceklerine yemin ediyorlardı. Garp'ın cahil ayak takımının memleketlerine gelip eşsiz buluşlar bahşeden Şark alimlerinin irfanından böyle bağnazca korkmaları sık rastlanan bir hadisedir. Dünya mirası işte bu fütursuz, yaban güruhunun kıymet bilmezliğiyle perişan olmuştur.

Kahraman Zahurov işçileri itti ve tombeua'ya girdi. Ahmad bin Ferid ve Lord Clayderman kol kola, titreyerek kendisini takib ettiler. Şahit oldukları manzara müthişti. Mısır Hanedanı'nın kayıp firavun eşlerinden Amen-Ra altmış kişilik maiyeti, yüz kırkaltı parçalık takı koleksiyonu, paha biçilmez losyon ve merhem kaplarıyla lahdinde yatıyordu.

Zahurov yaman bir gayretle lahdin kapağını itti ve göğsünde üstü hiyerogliflerle dolu Scarab'ıyla yatmakta olan Amen-Ra'nın mumyasını kucaklayıp kaldırdı. Üç centilmen keşiflerine hayranlıkla bakarken arkalarından bir el silah sesi ve Yunanca küfürlere duyuldu.

Stavro, sonunda isabetli bir atış yapmaya muvaffak olmuştu.

Kendini ayağından vurmıştu."

Amen-Ra, ebedi uykusunu bölenleri affetmeyecekti.

Garip hadiseler o gece başlamıştı. Lord Clayderman, mumyanın *The Grand Cairo*'daki süitine taşınması konusunda ısrar etmiş, "Çeçe sinekleri, çeçe sinekleri," diye söylenerek sadık uşağı Charles'a kendisini yalnız bırakmasını emretmişti. Charles, T. Winston'a o geceyi şöyle anlatıyor:

"Lord Clayderman kapıyı kilitledi ve duyduğum kadarıyla yazı masasını kapının arkasına dayadı. Bir müddet orada bekledim. Odadan garip, mistik bir lavta musikisi geldi. Lordun Amen-Ra'ya viski ikram ettiğini, İngilizlere has kibarlığıyla, '*Buz veya soda alır mıydınız m'lady,*' diye sorduğunu duydum."

Clayderman ne o gece ve nesonraki gece süitinden çıkmış, balkona tırmanmaya çalışan Charles'ın kafasına da *tombeau*'dan çıkan firavun bastonuyla vurmuştu. Otel yetkilileri çareyi polise haber vermekte bulacak, kırılan kapıdan giren Komiser Marouf Al Maftouni, yıllar sonra korkunç hadiseyi şöyle nakledecekti:

"Yüzüme kesif bir absynthe () kokusu çarptı. Mumya orada, sandukasının içinde, ayakta duruyordu. Gülümsüyor gibiydi. Lord Clayderman ise aynanın karşısında Nefertiti kostümüyle yalınayak rakediyordu. Halhallarının sesi hâlâ rüyalarımın girmektedir."*

Amen-Ra'nın laneti ilk kurbanını almıştı.

Ahmad Bin Ferid, Zahurov'un şantiye teftişi için Kahire'den ayrılmasını fırsat bilip Clayderman'ın tımarhaneye naklini takiben mumyayı süitine taşıtmıştı. Kahire uleması Bin Ferid'in geceyi çıkaramayacağını iddia etmiş, asri otel müşterileri sonunun nasıl olacağı konusunda beş bin *pound*'luk bir bahse tutuşmuştu.

Bahisler yatmıştı, zira Bin Ferid sabah vakti lobide ölüm haberini bekleyen komi ve müşterilerin arasından neşeyle gülümseyerek geçmiş, lanetin kendisine ilişemeyeceğini söyleyip hallerine gülerek babasının baharat ambarına yollanmıştı.

Geri dönemeyecek, ambarın karanlık merdiveninde paçasına dolaşan iri firavun faresinden ürküp on beş ayak aşağıya, karabiber çuvallarının içine düşüp biber denizinde boğulacaktı. Bin Ferid'i saatler sonra yarı baygın bulan çırağı ağlayarak şu beyanatı vermişti:

"Son nefesini verirken O'nu kollarıma aldım. Gözlerini açtı. Yaklaşmamı işaret etti. Büyük bir sır verecek gibiydi. Başımı yaklaştırdım. İnledi. Dudakları aralandı. 'Hapşu,' dedi. 'Çok yaşayınız,' dedim. Gülümsedi. 'Sen de gör,' dedi. Ve öldü."

Deli Stavro hadiselerden iki gün sonra, ayıldığında haberdar olmuştu. Gazaba kapılıp piştovlarını çekerek kominin başına dayamış, cebine o günün parasıyla yirmi *pound* (†) sıkıştırıp mumyayı yatağının kenarına çekirtmişti. Lord Clayderman'dan yadigar kalan *"Ye Olde Anzarod"* marka *brandy*'yi içiyor, içtikçe de ağlayıp kurşun sıkarak Amen-Ra'ya sövüyordu.

* O dönemlerde pek revaçta olan sıvı uyuşturucu.

† Ki, bugün de aynı paradır.

Sonu çok hazin olacaktı.

Ertesi sabah Balkan kaplanı Miralay Neşet Bey şerefine düzenlenen ve beş bin Osmanlı askerinin yürüdüğü geçit resminin önüne sırtında Yunan komitacı kıyafetleri, ayağında ponponlu terlikleri, başında ponponlu takkesi ve çifte piştovuyla, “Padişahım çok yaşa!” diye sirtaki oynayarak atlayacaktı (*).

Tombeau’yu açıp Amen-Ra’yı ebedi uykusundan uyandıran beyzadelerden yalnızca biri hayatta kalmıştı. İstimbot Zahurov. Rus devi şantiyeden *The Grand Cairo*’ya dönüp yoldaşlarının tarumar olduğunu görünce fevkalade ürkmüş, mumyayı Kahire Valiliği’ne bağışlayarak ilk trenle Moskova’ya doğru yola çıkmıştı. Kaderinden kaçmaya çalışıyordu. Muvaffak olamayacak, on bir gün sonra Rusya’nın ünlü neşriyatlarına ilk sayfadan haber olacaktı:

“*Stimbotsa Zahurovsky pertskaya* (†).

Dönemin katı yönetimi Zahurov’un ölüm sebebini sır gibi saklamıştı. Heyhat, kimi rivayetler *gulagdan gulaga* (‡) yayılmıştı. İlk rivayete göre Zahurov, Moskova’ya indiği gece bir *tavernska*’da kafayı tütsüledikten sonra Moskova Sirki’ne gitmiş ve dostlarıyla Habeş maymunlarının kafesine girerek mumyanın lanetinden kurtulan adamın gücünü ispat edeceğine dair bahse tutuşmuştu. Kafeslerine destursuz giren bu votka kokulu kızıl deyyustan fevkalade ürken Habeş maymunları da Zahurov’u sille tokat feci şekilde dövmüş, İstimbot oracıkta buhar salarak ruhunu teslim etmişti.

Bir başka rivayet ise Zahurov’un eskiden beri vurgun olduğu Vladivosdstok’lu ip cambazı Pipka Smedorovskaya’ya cilve yap-

* Tarihte Yaman Paluze Hadiseleri Cilt III (Osman Hayrettin Efendi, İ. Kübra Yayınları, 1902)

† İstimbot Zahurov pert oldu.

‡ Rus çalışma kamplarına *gulag* adı verilirdi. Bugün “kulaktan kulağa yayılmak” olarak kullandığımız lafin kaynağı, o çalışma kamplarıdır. Rusya’nın geneline yayılmış kamplarda haberler, kampların arasında yolculuk edenler tarafından *gulagdan gulaga* yayılmıştır. Özdeyişin aslı budur.

mak için doksan iki ayak yüksekliğe gerili çelik halatta kazaska oynarken düştüğü ve yer ile yeksan olduğuydu.

Kahire'nin Mort Gülü

Tekmil Rusya -bilhassa Çariçe II. Petrovskaya- İstimbot Zahurov'un vakitsiz şapa oturmasının yasını tutup gözyaşı dökerken, Kahire'de de enteresan hadiseler vuku bulmaktaydı. Ahalinin gölgede nargile çekip bıyık burarak ettiği sohbetlerde dört centilmeni Amen-Ra'nın lanetinin telef ettiği konuşuluyor, esnaf "Kaknemin Dört Atlısı" adını verdikleri ecnebi mezar soyguncularının dedikodusuyla eğleniyordu.

Kahire Valisi İbn Zureyni ise havadisi eğlenerek değil, bilakis, masasındaki mermer hokkayı *Vaziyyat Al Cahira*'yı getiren odacısının başına fırlatarak karşılamıştı. Vaziyet nazik ve çetrefilliydi. Bin Ferid ve ayyaş Stavro'nun elim sonu belki hasıraltı edilebilirdi, lakin bir İngiliz lordunun tımarhanede Nefertiti kostümüyle rakediyor olması ve Rus kahramanının mıntıkasında patlak veren hadiseler nihayetinde nalları dikmesi yutulur nane değildi.

Başındaki dert yetmezmiş gibi makamında senclerdir gözü olan Sürmeli Bahattin Hoca da Cuma namazında gözlerini devirip fenalaşarak müstesna bir tiyatoya tertip etmiş, "Mumyacılık nebbaşıktır!" figanıyla cemaati galeyana getirip sokaklara dökmüştü. Konağın cümle kapısında toplanan molla güruhundan yükselen, "*Lanad Al Kadid!*" feryatlarını duyabiliyordu.

Titreyen elleriyle *Vaziyyat Al Cahira*'yı parçalayıp sakinleşmeye gayret etti.

İbn Zureyni alclade bir adamdı. Babası servet sahibi veya yüksek makamlarda bulunmuş memur olmadığından valiliğe kendi gayretiyle gelmiş, seneler senesi tozlu devlet dairelerinde dirsek çürütmesinin semeresini nihayet görmeye başlamıştı.

İzdivacını dahi valilik hayaliyle ince ince planlamış, Sahara kabilelerine diz çöktürüp tek sancak altında birleştiren Habeş asıllı Çöl Tilkisi Jamal Efendi'nin yüz otuz okkalık kızı Rastıklı

Zeliha'ya talip olmuştu. Jamal Efendi'ye saygıda kusur etmeyen kabile şeyhleri vali namzedi damadını da baş tacı edecek, Zureyni seçimde bu kozu kullanarak Sürmeli Bahattin'i mat edecekti.

Etmmişti de.

Sürmeli Bahattin'le husumeti düğün merasiminde alevlenmişti. Damatlığının içinde veledlerin avuçlarında çevirip oynamayı pek sevdiği küpeli dümbeleklerle dönmüş bulunan çelimsiz Zureyni'yi pek ala altı ayak gelen ve enine de hayli geniş olan Arap mavnası kaideli Rastıklı Zeliha'nın kolunda gören Sürmeli Bahattin oturduğu minderden, "Aladdin ve lambanın cini geliyor erenler," diyerek alkış tutmuş, çiçeği burnunda damadın canını sıkılmıştı.

İbn Zureyni ne vakanüvislerin kendisine o gün taktığı manidar *Alelaadin* ismini, ne de Sürmeli Bahattin'in marifetiyle *Vaziyat Al Cahira*'da yayınlanan hicivli "Zarifi ve Gudubed" isimli yılışık tefrikayı ciddiye almıştı. Zira nikahtan birkaç hafta sonra eski validen görevini devralmış, emeline nail olmuştu.

Gel gör ki, kadidi çıkmış kuru bir mumya şu saat muvaffakiyetinin tepesine dikilmiş, yirmi altı küsur senelik kusursuz hizmetine gölge düşürmüştü Mumyanın laneti dedikodusunu acilen bastırmak, mevtadan da süratle kurtulmak zaruriydi. Sıkıntıdan bunalmış vaziyette ellerini ceplerine soktu, perdelerin arkasından molla güruhunu seyrederek içini çekti. Ah, şimdi malikanesinde olsa, huzur içinde bahçede oturup bir uyku çekse, nasıl da dinlenecekti...

Kulaklarının arasında bir karpit lambası yanmış gibi irkilerek şişen başını ovuşturan odacısına, "Malikane, elbette," dedi. Kalem kağıt getirilmesini emretti. Gür bir sesle, "Sözlerimi aynen yaz," buyurdu:

"Mumya ve ganimetine Kahire Valiliği adına el konulmasına, eserlerin icptologlar tarafından incelenmek üzere emniyetli bir mevkiye nakledilmesine, bu emniyetli mevkinin bizzat valinin malikanesi olmasına..."

Emri imzalayınca balkona çıktı, aşağıda feryat figan eden mollalara Amen-Ra'nın alelade bir mevta olduğunu, o sebeple kadidi bizzat kendi malikanesine taşıtacağını, içlerinin rahat

olmasını telkin etti. Mumya lanetli falan da değildi. Tekmili çarıklı yobazların iftirasıydı. Lanet gibi dedikodular, beşeriyetin nasırıydı. Sürmeli Bahattin ve avanesi de o nasıra basmak marifetmiş gibi alem-i cihana kurumlanmaktaydılar. Lakin gün gelir, nasırın sahibi atik davranıp bastonu adamın tepesine indirir, o vakit çakan yıldırımın da telafisi olmazdı. Lanet, vesaire, vız gelirdi kanunlar hükmünde yaşayan bir adama. Misal, kendisi.

Lanetli olsa, hangi akıl ademoğlu, mumyayı bizzat kendi yuvasında barındırırdı, değil mi efendiler?

O gece Zureyni Malikanesi'ndeki saatin şakrak guguğu geceyarısını vururken yatağında gecelik entarisi ve takkesiyle mışıldamakta olan İbn Zureyni böğründe şimşek gibi patlayan dirsekle uykusundan fırladı. Kömür madeninde kazma sallayan hindiyi andıran zevcesi Rastıklı Zeliha karyolayı temelinden titreterek dövünüyor, mumyanın hortladığını geveleyerek salya sümük ağlıyordu.

Zureyni kulak kabartınca bodrumdan oynak bir gırnata musikisinin yükseldiğini hayretle duydu. Yastığının altındaki piştova davranıp çamaşır tokacı ve lambayla peşine düşen kahyasıyla bodruma hücumla geçti. Bodrum kapısını omuzlayarak kırıp açtı. Elinde kapının anahtarını tutan kahyanın yaptığına mana veremeyen alık bakışlarına mazhar olunca, "Sen de kes sesini," diyerek vaziyeti idare etti.

Bodrumda asayiş berkemaldi. Amen-Ra'nın mumyası örtülü sandukasında arka dişlerini göstererek istirahat buyuruyordu. Gırnata sesi kapı kırılır kırılmaz kesilmişti. Gariptir, havada ağır, insanın gözlerini yakan bir *absynthe* kokusu dolaşıyordu.

Zureyni iç donları ve gecelikleriyle bahçeye dağılan ev halkını yemek salonuna toplatıp malikanede hortlak falan dolaşmadığını, bir an evvel zıbarıp yatmalarının menfaatleri icabı olacağını, çatısının altında *absynthe* çeken o sütü bozuğu tespit eder etmez de piştovunu gerisine boşaltacağını diplomatik bir dille beyan etti.

"Hayırlı geceler olsun," diye hırlayarak merdivenleri çıktı, yatak odasına girdi. Zeliha kocasını yatakta, yanaklarına akmış rastıklarıyla bekliyordu. Zureyni lambayı söndürdü, kadını piş-

tovunun namlusuyla dürterek, “Başını kırıp uyumasını,” telkin etti. Zevcesinin hıçkırıklarıyla titreyen karyolada dişlerinin arasından, “Vaziyyat al Zureyni,” diye homurdanarak rahatsız bir uykuya daldı.

Gündüz vakti valiliğe teşrif edince mollaların inlerine çekildiğini müşahade ederek memnuniyetle gülümsedi. O Sürmeli Bahattin denilen çöl iblisinin çanına nihayet otun en efsunlusunu tıkamış bulunuyordu. Mumyayı malikanesine nakletme manevrasını kendini sabah kahvesi ve bir kutu lokumla ödül-lendirerek kutladı. Lokumdan mütevellit şekerı yükseldiğinden öğlen vakti eve döndü, yatak odasına çekilip istirahat e geçti.

Gece yarısı Arab odalık Fatma’nın çığlığı guguklu saatin t-şne karışınca titreyerek uyandı.

“*Lanad al kadid!*”

Akşam yemeğinden evvel afyon hapı yutmuş bulunan Ze-liha’nın altmış okkalık kolundan zor bela sıyrılıp pantolunu ayağına geçirdi. Elinde piştovuyla, “Bu vakid ne oldu,” diyerek merdivenleri inince ev halkının bodrum kapısında toplanmış fenalık geçiren Fatma’nın bileklerine kolonya sürmekte olduk-larını gördü. Piştovunu havaya sıkmamak için kendini zor tutarak yakaladığı ilk hizmetkarın yakasına yapıştı:

“Ne oluyorsunuz be!”

“*Lanad al kadid.*”

“Fesupanallah. Yıkılın!”

Kolunu kapıya dayadı. Piştovu dirseğinde sağlamlayıp, “Ya Allah!” çekerek yüklendi.

Manzara fevkalade ürkütücüydü. Amen-Ra’nın sandukası bodrumun orta yerinde ayaklanmış duruyordu. Sandukanın et-rafında kandiller, mumlar ve lambalar yakılmıştı. Köşedeki eski gramafonda titreyerek dönen taş plaktan hazin, uğursuz bir gır-nata peşrevi yükseliyordu.

Sanduka boştu.

Gerisini dürtüp duran çamaşır tokacını kalfanın elinden alıp yere çaldı. Merdivenleri bir solukta tırmanıp ev halkını yemek salonuna asker nizamı dizdi. Okuyup üfleyen biçarelere hid-detten kızarmış gözlerle malikanenin her köşesinin aranması-

nı, mumyanın bulunmasını, aksi taktirde alayını sabah ezanıyla zindana attıracağını haykırdı.

Malikanedeki feryatları duyan Sürmeli Bahattin'in gözcüleri ifrite çoktan haber salmıştı. Kuytulardan bir lahzada sökün eden mollalar kapıda dualar okuyarak "nebbaşlığa merak salanın hayır etmeyeceği"ni haykırıyor, meşalelerini sallayarak Zureyni'yi protesto ediyorlardı. Ev halkı gecelikleriyle bahçede koşuşturuyor, kilerden ağaç diplerine kadar her yerde mumyayı arıyor, başları ellerinin arasında ah-ü vah ederek imdat dileniyorlardı.

Heyhat, yer yarılmış, Amen-Ra içine girmişti sanki.

Bitap düşünce kalfasına hurma şarabı getirmesini emredip bahçedeki kamelyaya yığıldı. Malikaneden korku dolu feryat figanlar, sokaktan mollaların tiz çığlıkları yükselmekteydi. Komşu evlerin ışıkları yanıyor, cumbalardan sarkan başlar merakla sağa sola sallanıyordu.

Kahire ayağa kalkmış, uğursuz mumyanın korkusuyla infiale kapılmıştı. Yirmi altı senelik hizmeti bir gecede hiç olmuş bulunuyordu. Gözleri doldu. Şarap testisini tepesine dikip hınçla kana kana içti, yeniyle dudaklarını sildi. Ertesi sabah valilikte patlak vereceği muhakkak nümayişle nasıl mücadele edeceğini düşünürken üçüncü kattan gelen sevinç çığlığını duydu.

"Şükran, şükran. *Ya Amen-Ra Al Sahara!*"

Piştovu aşkla havaya sıktı. Az sonra başına sıkmadığına pişman olacaktı.

Şükran çığlıkları kayınpederinin odasından gelmekteydi. Mısır'ın gizemli kara büyücüsü Amen-Ra'nın cihan *iciptologlarını* peşinden dörtlüğe koşturan mumyası, Çöl Tilkisi lakabıyla maruf kayınpederi Jamal Efendi'nin cibinlikli yatağında yatmaktaydı.

Amen-Ra'nın sırtında, kayıinvalidesinin düğün gecesi giydiği ham ipek gelinlik ve altın sırmalı duvak vardı. Şöhreti Basra Körfezi'ni aşmış Jamal Efendi ise sırtında damatlığı, elinde Tuareg Beyi'nin düğünde hediye ettiği fildişi mızrak, başını bir tebessümle mumyanın omuzuna dayamış, bebekler gibi uyuyordu.

Yatak odasına doluşan ev halkı derin bir sessizliğe gömüldü.

Jamal Efendi ve Amen-Ra'ya büyümiş gözlerle bakıyor, kahkahayı koyvermemek için dudaklarını tekir kedi misali büzüyorlardı. Arap odalık kikirdeyince kahyanın oğlu mukabele etti. O lahzada Zeliha çıtkırıldım kızları iterek odaya daldı, "Babacığım," diye inleyerek başını dövmeye başladı.

"Şükürler olsun," dedi kahya gülmesini tutmaya gayret ederek, "İkisi de emniyettedir efendim."

"Şükür, şükür," dedi Zureyni. Titreyerek kendine geldi, "Şükür buyurdun, değil mi kahyacığım?" Gözleri kararır gibi oldu. Kahyanın elinden çamaşır tokacını fevkalade nazik bir hareketle aldı. Önüne gelenin sırtına indirerek naralar atmaya başladı.

Ev halkı yeminler vererek Zureyni'yi tutup tokacı elinden aldılar. Uykusunda, "Şerbet alır mısınız gülüm," kabilinden sayıklayan Jamal Efendi yaşına ve rütbesine uygun saygıyla uyan- dırıldı, misafir odasına götürüldü. Kahya Amen-Ra'nın bodruma taşınması işine nezaret ederken Zureyni kamelyaya çıktı.

Güneşi, elinde hurma şarabı testisi ve gözlerinde yaşlarla, elem ve keder içinde karşıladı. Haksız da değildi. Sürmeli Bahattin Hoca'nın çıkardığı *Vaziyyat Al Cahira*, ertesi sabah korkunç bir manşetle yayınlanacaktı:

"Tasallüt-ül Firavuniyye."

Molla takımı öğle namazından evvel Sürmeli Bahattin'in goygoyuyla ele sopayı almış, Zureyni Malikanesi'nin etrafında pusuya yatmıştı bile.

İnfial başlamıştı. Mahalle sakinleri Zureyni Malikanesi'nin tavanarasında geceleri garip ışık huzmelerinin görüldüğüne, sık otlarla kaplı arka bahçede kukuletalı bir gölgenin, "*Mumyas-su*," diye seslenerek gırnata çaldığına dair yeminli beyanatlar veriyor, Bahattin'in takunyalı vakanüvisleri hikayeyi bir iken bin edip kaleme alıyordu.

İşgüzarlar cahil halka "Jamal" marka kuvvet macunları satıyor, el kadar mektep bebeleri sokaklarda "Amen-Ra vü Jamal" kovalamacası oynuyordu. Muğlalı oğlancı şair Susami'nin yazdığı "*Halvet-ül Jamal*" kasidesi hamamdan hamama dolaşıyordu.

Semt sakinleri heyet kurup Zureyni'nin kapısına dayanmış,

mumyanın Kahire'den gönderilmesini talep etmişti. Zureyni'nin komşusu leblebi tüccarı Hacı Davud Efendi gece ayak-yoluna giderken yolunu Nefertiti'nin kestiğine büyük yemin vermekteydi: "Mütenasip, akça pakça bir hatun idi. Yalnız endamlıca idi ve Adem elmasını gördüm gibi idi (*)."

İbn Zureyni o sabah makamına çekilmiş ve piştovunu doldurup önüne koymuştu.

Seneler senesi uğrunda çalıştığı, aşkla emek verdiği güzelim Kahire, Amen-Ra'nın lanetine teslim olmuştu. Velhasıl zaman iki paralık merminin zamanıydı. Arka sokakta Sürmeli Bahattin'in el altından dağıttığı akçelerle tertiplenen "*Aman ya Jamal*" isimli rezil tiyatora oyununu duyuran ibişler halkı çadıra davet ederken piştovu kafasına dayadı. Tetiği çekti.

Bir mucize vuku buldu. Piştov ateş almadı.

Tetiğe tekrar asıldı, fakat mekanizma inatçıydı. Hayretle namluya bakarken maun kapıya vuran kemikli parmakların sesini duydu. Piştovu yazı çekmecesine saklayıp yakalarını düzeltti, diviti eline aldı: "Gir."

Sivri iskarpinleri ve elma şekerine saplanmış sipsi burnuyla odaya giren kalem memuru yerden selam aldı. Mim üstadı bir leylek gibi gözlerini Zureyni'den ayırmadan hesaplı adımlarla yanaştı, emniyetli mesafeden uzanıp masaya mühürlü bir zarf bıraktı, arkadan ipi çekilmiş kukla gibi firdönüp dertop olarak makamdan çıktı, süratli topuk sesleriyle kaçarcasına uzaklaştı.

"En sonunda adımız akıl fukarasına da çıktı vesselam," dedi Zureyni arkasından bakarak. Zarfı açtı. Mektubu martı kanadı gibi yükselip alçalan alın çizgileriyle okudu. Bitirir bitirmez başa dönüp tekrar okudu, okuduğuna kefil arar gibi etrafına baktı, yalnız olduğunu hatırlayınca avazı çıktığı kadar bağırdı:

"Katip, katip, ulağa haber sal!"

Zureyni'nin içki yareni Rus arkeolog Theodorovsky Batis-kaf ulak tepesinde topuk vurup, "Vali makamında ivedi beklenildiğini," haykırınca yatmakta olduğu lekeli afyonhane döşğinde

* The Amen-Ra Chronicles (Amen-Ra Günlükleri) (Sir T. Winston, Rockford Yayınları, 1910)

gözlerini açtı. Esneyerek etrafına sakince baktı, doğruldu. Ayak ucuyla yer taşlarını küçük küçük öperek pabuçlarını aradı.

Bir cigara yakıp derin nefes çekti, başını meçhul bir fikri onaylar gibi salladı. Ordu malı parkasını yerde yatan keş dostunun sırtından kurtarıp giydi, ceplerini kolaçan etti, etrafında bezirgan rakslarla dönen kahveciye iki lira uzattı. Ayağa kalkıp elini bir sır söyleyecek gibi ağzına yelken etti, ulağa işaret edip yaklaşmasını buyurdu, kulağına eğildi:

“Ödümü kopardın be adam. Baaa!”

Çılgılığıyla eli ayağı boşalıp geri sıçrayan ulağa göz kırptı: “Evet, aynen böyle.” Afyonhaneden ulağın bedduaları ve kahvecinin hayır dualarıyla çıktı. Atına atlayıp valiliğin yolunu tuttu. Kahire yollarında tıngır mıngır giderken afyonun tesiriyle mesut mesut gülümsemekteydi. Valiliğin cümle kapısında, “*Lanad al kadid!*” protestolarıyla kaynayan molla güruhunun arasından geçip atından akan reçine sabrıyla indi, merdivenleri rehavetle tırmandı, Zureyni’nin odasına destursuz daldı.

Piştovunun namlusunu tek gözünü kısmış kargaburunla kurcalamakta olan Zureyni duvara çarpan kapının sesiyle sapsarı kesilerek, “Yandım!” nidasıyla koltuğuna yığıldı.

“Beni çağırmışsınız,” dedi Batiskaf kumlu çizimelerini seh-paya uzatarak: “Zat-ı alinizden ‘ivedi’ kelimesini duymaya alışık değilim. Antika kaçakçılığı iftirasıyla zindana tıkmaya mı karar verdiniz?”

“Dileğiniz o olsun. Kırtasiyeyi halledeyim, kodese buyurun.”

“Şakası bile tatsız. Sadede geliniz *Alelaadin.*”

İbn Zureyni yüzünün buruşturup piştovu Batiskaf’a doğru salladı, birden ne yaptığını fark edip telaşla çekmecesine soktu. Ayağa kalkıp ellerini arkasında kavuşturdu, azametle yaylandı. Dostuna tepeden bakarak meramını nakletmeye koyuldu.

Şehr-i Kahire adına -ve yakın dostluklarına binaen- Amen-Ra’nın mumyası, sandukası ve bilumum ganimetini İstimbot Zahurov’un anısını yaşatmak maksadıyla Kremlin Müzesi’ne bağışlıyordu. Her ne kadar iflah olmaz bir antika kaçakçısı olduğundan zerre şüphesi olmasa da, -her nasılsa- Cihan İcpto-

logları Konseyi'nin saygıdeğer bir azası olan Batiskaf'ı emaneti devralıp Moskova'ya nakletmekle görevlendiriyor, harcırahını ve masraflarını Kahire adına karşılıyordu.

İyiniyetinin bir nişanesi olarak gece kalkacak trende Batis-kaf'a birinci sınıf kompartman tahsis ettirmişti bile. Talihsiz yolcuları Batiskaf'tan yayılan ayazda kalmış deve gerisi kokusu-na maruz bırakmak yüreğini burkuyordu, lakin dostunun Ka-hire'den def olması vali olarak en çok kendisine faideli idi. İçki arkadaşını kaçakçılıktan enseletip kodeste falakaya yatırmayı gönlü pek çekse de, mesleki ahlakı buna el vermiyordu.

Tek dileği -kısmetse valiliği esnasında- geri gelip ceplediği antikalardan biriyle sınır devriyesi tarafından tevkif edilmesi ve kelepçelenip makamına getirilmesiydi. O vakit gösterecekti Batiskaf efendiye Kahire kaç bucak.

Moskova Üniversitesi'ndeki öğrencilerinin söylediği gibi bir takım gizemli hadiselerden ürkmüş çoban köpeğini andıran Batiskaf, Zureyni'nin uzattığı bağış makbuzunu ve Kahire Va-liliği'nin ihsan eylediği harcırah kesesini alınca, "Ahlaksız nü-k-telerinizi dahi unutturdu bu," dedi, "Tarih size minnettardır. Amen-Ra ve ben, trende bebekler gibi uyuyacağız."

Zureyni, Batiskaf'ı yolcu ederken muhabbetle gülümsedi: "Nur içinde yataınız."

Theodorovsky Batiskaf o gece istasyondan kalkan ekspres trenin penceresinden firavunlar memleketi Kahire'yi seyreder-ken günlüğüne şu mühim satırları yazacaktı: *"Anlayamıyorum. Cigaralara otuz, yolda yiyeceğim böreklerle de on beş dirhem saydım. Fakat, kesemden seksen dirhem eksik. Nereye gidiyor bu paralar?"*

Şehr-i Kahire uzun zamandır ilk kez o gece huzurlu bir uyku uyuyacaktı. Bir kişi hariç. Şafak sökerken Zureyni Ma-likanesi'nin kapısı hararetle çalınmıştı. Gelen, uyku geceliği ve takkesiyle beyaz sakallı leblebi tüccarı Hacı Davud Efendi'ydi:

"Nefertiti Hanım'ı kaç gecedir görmez olduk a oğul?"

Amen-Ra ve Batiskaf'ı taşıyan buharlı tren dört gece sonra çölde bedeviler tarafından soyulacak, mumya ve ganimeti de-velere yüklenip kum tepelerinin ardında sır edilecekti. Batiskaf Moskova İstasyonu'na elinde günlüğüyle iki gözü iki çeşme ağ-

layarak vardığında elde falaka bekleyen askeri polis mangası tarafından tevkif edilecek, görevi kötüye kullanıp Kahire'nin eşsiz armağanını cebellezi etmekten bir *gulag*'a sürülecekti.

Amen-Ra'nın lanetli mummyası seneler sonra Basra Limanı'nda rahip eskisi kaptan Jean Pierre tarafından bedevilerden satın alınacak, Tevfik'in onu bulacağı saate kadar ambara taşınıp menkus talihinin günlerini sayacaktı. Bedevilerin soygunda kaldırdığı paha biçilmez firavun hazinesi monokllarıyla caka satan ecnebi küratörlerin iltifatlarına mazhar olacak, değerli parçalar okültistlere, koleksiyonerlere, meraklılara fahiş bedellere okutulup cihanın envai çeşit köşesine dağılacaktı.

Tek parça hariç.

Scarab. Scarab, kayıp olmuştu...

Le Nümayiş Grandeur

“Amen-Ra ve *Scarab*’ının meşum hikayesi böyledir,” dedi Rauf kahvaltının üzerine tellendirdiği cigarasını lumbozdan denize fırlatırken, “Mumyanın akıbeti meçhuldü, ta ki dün geceye kadar. *Scarab*’ın ise yakınlarda olduğunu tahmin ediyorum.” Tevfik Efendi’yi süzdü. “Rivayet odur ki, *Scarab*’ın ihtiva ettiği sırlar *Mensa Isica* (*)’nın anahtarıdır, her anahtar gibi bir kilide aittir ve kilidi açacak zatın ellerinde büyük hüner gösterir.”

Kıyam pişmiş kelle misali sıritan Tevfik’in tepesine çullanmak ister edayla, “Muhakkak, muhakkak,” dedi. Rauf’u karşısına kaderin nereden çıkardığını düşünüyor, evvelki gece cigara muhabbetine buyur ettiği lanet ediyordu. Başındaki bela bir iken üç olmuş vaziyetteydi. Deryanın ortasında Tevfik iblisi, kara büyücü mummyası, bir de ne idüğü belirsiz ansiklopedik palikarya Rauf’la kapana kısılmıştı. Bu nalet üçlünden tek birinin insanın başına ne püsküllü vartalar getirebileceğini tahayyül dahi etmek istemiyordu.

“Canınızı sıktıysam af buyurun,” dedi Rauf, “Nihayeti meçhul, tehlikeli bir entrikaya bulaştığınızı bilmenizi istedim. Cihanın bazı meseleleri vardır ki günışığına çıkmamaları menfaa-timiz icabıdır. Zannımca Amen-Ra da onlardan biridir.”

“Bilmez miyim efendim, bilmez miyim...”

“Handiyse Amen-Ra ile bir evveliyatınız olduğuna kanaat getireceğim Kıyam.”

Tevfik öksürerek ayaklandı: “Kahvaltı rehavet verdi, güvertede korzoya çıkalım. Buyurunuz Kıyamcığım. İzninizle, Rauf Efendi.” “Estağfurullah,” dedi Rauf, “Lakırdılarımla sizi de esir aldım, kusura kalmayın. Teknede vakit geçirmenin yegane yolu

* XVI. Yüzyılda kaybolduğu ileri sürülen, Mısır’ın gizem kültünün kaynağı olan tablet.

sohbet. Güneşin keyfini çıkarın. Malum, Güneş Batmayan İmparatorluk deseler de, Britanya’da ışık görmek pek mümkün değildir.”

“Enfes bir alegori, tebrik ederim,” dedi Tevfik süratle uzaklaşırken. Sekreteryasına mektup dikte eden kalem müdürü adımlarıyla eller arkada, surat bin parça şalupanın burnuna varınca ufuklara bakarak, “Sizi tenkid ederim Kıyamcığım,” dedi, “Rauf yamyamına kadim sırrımı açmanız pek nahoş.”

“Ben de hayretler içindeyim. Amen-Ra’dan tek kelime bahsetmiş değilim kendisine.”

“Entipüften bir şahsiyyet. Bu cins adamlarla hasbıhal etmenizi sakil buluyorum.”

“Ala söylediniz. Halbuki bendeniz her daim adam sıfatında adamlarla muhabımdır. Misal, mevta hırsızları ve şehzade katilleri.”

“Ve takdire şayan ilim insanları. Misal, bendeniz.”

“Haydi oradan efenim. İlim insanıymış. Bakınız, zat-ı alinizi uyarıyorum. Sandukalı acuzeniz başıma Kahire’de kafi çorap ördü. Cherbourg’da teknedен *akompanyanızda* o mummyyla inerseniz zinhar arkanızdan gelmem, bilesiniz.”

Tevfik Efendi cebinden köstekli saatini çıkarıp tek gözünü kısarık uzun uzun inceledi: “Ah, vakid ne süratli ilerliyor. Jean’la ehemmiyetli mevzularda bir görüşmem lazım. Yalnız sıkılmazsınız inşallah?”

“Aman efendim, bilakis.”

“Çok ayıp.”

Güvertedeki yağ lekelerinde hafifçe kayarak kaptan köşkü istikametinde kayboldu. Kıyam tek başına kalınca bocurgata oturup bir cigara sardı, cebinden kitabını çıkarıp okumaya gayret etti. Rezaizade’nin cümlelerine Tevfik ifritinin gölgesi musallat oluyor, kalbindeki sıkıntının akisleri okuduğu satırların *sinematografına* karışıyordu. Ne kadersiz, ne kısmetsiz, ne şansız adamdı ki kendisi, bu Tevfik denilen şarlatanın dostluğuyla cezalandırılmıştı.

Mesele yalnız Tevfik’in kırk küsur senelik hatırı olsa idi, Kı-

yam bazı zamanlar bunu bir kalemde silecek kadar hiddetlenmişti. Lakin Tevfik'in merhum validesi seneler evvel Kıyam'ı çağırılmış, cumbalı odasında karşısına oturtup Tevfik'in "bir deli oğlan" olduğunu, her daim Kıyam gibi bir can yoldaşına ihtiyaç duyacağını, maazallah yalnız bırakılırsa hem kendine, hem de sülalesinin aziz hatırasına halel getireceğini söylemiş, Kıyam'dan yemin almıştı.

Eskiler ne de güzel bilirdi her haltı. İşler tam da bu minvalde cereyan etmiş, Tevfik'in mekanı cennet olsun validesinin dileği tutmuş, bela pusulasının ibresi her daim Tevfik Efendi'yi es geçip *akompanyasındaki* Kıyam'ı bulmuştu.

Jean Pierre'nin nursuz sureti tepesinde peydahlandı. Beyaz eldivenlerini takmış, eline kaptanlığın alamet-i farikası olsun maksadıyla bir de dürbün almıştı: "Günaydın, *Monsieur* Kıyam. Maceralı bir gece oldu değil mi? *Le Grande Maître* Tevfik Efendi ile başka türlü de düşünülemezdi zannediyorum."

"Tahmin dahi edemezsiniz."

"Ben tahsilli bir adam değilim Mösyö Kıyam," dedi Jean Pierre. Kıyam'ın "istemem" işaretini bir baş hareketiyle bertaraf edip konyak matarasını eline tutuşturdu: "Bildiklerimi rahip ve gemicilerden öğrendim. Gemicilikle ilgili felsefemi anlatmama izin verir misiniz?"

"Buyurunuz."

"Gemicilik, denizde yol alma değil, beşeriyetten kaçma sanatıdır. Kara adamlarının deniz adamlarına kıskançlıkla hayran olmasının sebebi budur. Cesaret edemedikleri hayatı yaşamamız. Beşeriyetin emniyetli hududlarıyla yetinmeyenler, alelade insanların öfkesini çekmeye mahkumdur. Tevfik Efendi, misal."

"Hakkı alınız var, kendileri o meselede maharetlidir."

Jean Pierre elini güneşe siper etti: "Garip. Kuzey, kuzey batı istikametinde on sekiz *knot* (*) dediğimden eminim." Takkesini kulağına yatırmış, paçaları sıvalı bir miço kaptan köşkünü işaret ederek Fransızca bağırınca gösterdiği tarafa baktı.

* Teknelerde kullanılan hız birimi.

Kaptan köşkünde Tevfik Efendi teknenin süratini ayarlayan pirinç manivelayı laterna çevirir gibi ileri geri kurcalayarak serdümene rota veriyor, ikram ettiği rom şişesini diken serdümen de şalupayı *Le Grande Maitre*'nin arzu ettiği cenaha çeviriyordu.

Kıyam Jean Pierre'nin omuzuna vurdu: "Buyurun, başkasının cesaret edemediği işi yapan bir adam. Hayrını görünüz." İçinden, "Allah müstahakını versin birader," diyerek kamarasına döndü. Tevfik ne halt yiyecekse görmemek daha hayırlıydı. Tekne dalgaların üzerinde kayarken eli göğsündeki kitabın arasında, aklı Göksu civarında bir yerde, uykuya daldı.

Sabah ışıkları lumbozdan yatağa sızarken kapısında tıkırtıyla uyandı. Açtığında fesiyle selam veren Tevfik'le cebelleşmeyi canı çekmedi. Tevfik körüklü hekim zembilini çekeleyerek girip kapıyı arkasından kilitledi: "Hayırlı sabahlar üstadım. İlmi çalışmalarımı burada yürütmek mecburiyetindeyim."

"Sebeb?"

"Kamaramda perde mevcut değil. Şalupada fink atan casus dostlarınızın kadim sırlarıma şahit olmasını arzu etmiyorum."

"Katiyyen olmaz."

Tevfik zembilinden *Grimoire des Kopiques*'i çıkarıp masaya yerleştirdi: "Pek ala da olur. Beni bu gizliliğe zat-ı aliniz mecbur ettiniz. Rauf baytarına Amen-Ra'dan söz etmeseydiniz bu müşkül vaziyette olmayacaktım."

"Affediniz, bilemedim."

"Mühim değil. Rom?"

"Sabahın bu vaktinde? Varolunuz, almayayım. Sorabilir miyim, nasıl bir ilmi çalışmadır bu?"

"Rauf'a öksürme maksadıyla mı soruyorsunuz accba?"

"Rica ederim."

"Bilinmez ki canım..."

"*Eksplözif* vesaire yok değil mi o zembilde?"

"Yok," dedi Tevfik lumboz perdelerini sıkıca örtüp uçlarını masayla sıkıştırarak, "Zat-ı alinizi solgun görüyorum. Soğuk almışsınız." Peydahladığı bulanık kavanozu ışığa tuttu: "Jean'dan bir zembil tıbbi elemend kapattım. Sabrediniz, şifalı bir karışım

hazırlayayım size.” Kıyam aynada dilini çıkarıp baktı, yanlarına işaret parmaklarıyla vurdu: “Gece üşütmüş olmalıyım, filikada. Bir bardak limonlu *brandy*’nin tamir edemeyeceği hasar değil.”

“*Brandy*, muhakkak. Lakin elemendlerin gücü...”

“Bilhassa elemendlerle tedaviye katiyyen ihtiyaç yok. Ben-deniz uyuyacağım. Rica ediyorum bir şeyi infilak ettirmeyiniz, ettirecekseniz de evvelden haber verme nezaketini gösteriniz.”

“Endişeye etmeyiniz,” dedi Tevfik. Kıyam’ın çok iyi hatırladığı, hatırlamaz olmayı da çok dilediği iki zamazingoyu *Grimoire de Kopiques*’in üstüne yerleştirdi. Hokka büyüklüğünde cam yılan büstü ve Amen-Ra’nın kayıp *Scarab*’ı. Kıyam sırtındaki tüylerin dikildiğini hissetti. Şu el kadar *Scarab*, seneler evvel başına her sahifesi bir tefrika olacak ne muazzam musibet açmıştı, Allahım.

Eski Mısır ahalisinin kutsal addettiği talihsiz bir *Scarabaeus Scare* Böceği’nin oval kabuğundan ibaret bu garib nesnenin üzeri sayısız hiyeroglif ve kargacık burgacık şifreyle silme doluydu. Kabuk kavisli olduğundan hiyeroglifler bakılan yöne ve yüksekliğe göre şekil değiştiriyor, *Scarab*’ın her tarafından farklı okunuyordu. Bu *Scarab* Tevfik Efendi’nin değme arkeologya, *icptologya* ve tarih üstadı ahababı tarafından tercüme edilememiş, hiyerogliflerin muhtevası sır olarak kalmıştı.

Hatta bir vakitler kapısını aşındırdığı İstanbullu ünlü hiyeroglifkar Nazım Bey *Scarab*’ı tercüme edemediği için cinnet geçirmiş, Tevfik’i Eski Mısır işi kısa mızrakla Bomonti’den Beşiktaş’a kovalamış, Dolmabahçe Sarayı’nın önünde de asker selamı durup cebinden çıkardığı düdüğü çalarak kendini denize atmış, telef olmuştu.

Tevfik Efendi vü *Scarab* ekipajının telef ettiği biçarelerden en ehemmiyetsizi...

Scarab bulunduğu günden itibaren etrafındaki herkesin başına belanın en beterini getirmiş, hışmından yalnız Tevfik Efendi kurtulmuştu. Cin olmadan şeytan çarpmak kabil olmadığından ve muhtemelen Tevfik’in iblislik kudreti uğursuzluğunu bertaraf ettiğinden *Scarab* tarihteki onca sahibi arasında bir Tevfik’in meftine konmamıştı.

Kıyam şu saat Tevfik'in gırtlığına sarılıp ümüğünü sıkma-ya üşenmesini yaşının kemale ermiş olmasına bağlıyordu, zira iblisin Mısır'da *Scarab* ve Amen-Ra sebebiyle Kıyam'a ettiğini başkası başkasına etmiş olsa katli vacip olur, helak edenin tekmil günahları da Allah katında affedilirdi.

Scarab'ın gelip Tevfik'i bulması, akla hayale gelmez bir rastlantılar silsilesi nihayetinde olmuştu.

Sekiz, on sene evvel karlı bir kış gecesinde, Sarayburnu batakhanelerinin en sefilinde envai çeşit it kopuk, tulumbacı ve rakkaseyle tertiplediği rakı aleminde Tevfik, "Sahara Kartalı" Abu Al Nazmi'yle tanışmıştı.

Al Nazmi esmer, kartal bakışlı bir Tuareg'di. Kubadi pabuçları, siyah kaftanı ve kuşağındaki çifte hançerle Sahara'dan bu yana kah at sürüp kah yürüyerek gelmişti. Uzaktan bakıldığında iskarpinli ve tesbihli keçiboynuzuna, yakından ciddiyetini her daim muhafaza edebilen veznedar akbabalara benziyordu. Tevfik'in uzattığı rakı kadehini elinin tersiyle iterek reddetmiş, heybesinde taşıdığı sırrın, "Ayık bir hizmetkara ihtiyacı olduğunu," fısıldamıştı.

Tevfik, kadim dostu Al Nazmi'ye limonata getirmelerini emretmiş, kulak kesilmişti.

Al Nazmi, Sahara'nın kadim gizemlerini koruyan Tuareglerin ulağıydı ve efsanevi firavuniyye Amen-Ra'nın *sarcophagus*'unda bulunan büyümlü sır taşını Prag'daki Yüksek Üstad'lara götürmekle görevlendirilmişti. Heybesindeki taşın cihanı yerinden oynatacak bir muammalar kitabesi, tarihi değiştirecek kudrette bir çöl tılsımı olduğunu söylüyordu: "*Sahara al Kadim!*"

Arap Yarımadası'nı ve Anadolu'yu boydan boya at sırtında geçerken top ateşiyle atılan hallaç pamuğu kasabalardan kurtulmuş, suikast tehlikesi atlatmış, bir sefer de sıtmaya yakalanarak günlerce ateşler içinde kıvranmış, kurtulmaya muvaffak olmuştu.

"*Amen-Ra Al Sahara,*" diyordu inançla. Tılsımlı taşın gücü onu koruyacaktı.

Elbette, ömrü hayatında ağzına içki koymamış Abu Al Naz-

mi'nin bilmediği üç şey vardı: Taş sandığı şey Amen-Ra'nın *Scarab*'ıydı, içtiği limonata meyhanecilerin "domuz sıkısı" dediği votkalı karışımdı ve cihandaki hiçbir kuvvet onu Tevfik'ten koruyamazdı.

Tevfik Efendi o gecenin sabahında malikanesine kostümü çamur ve yüzü gözü çizik içinde, redingotu yırtılmış vaziyette dönmüş, emektar kahyasına seyahat zembillerinin hazırlanmasını emretmişti. Şafak vakti trene biniyor ve Kahire'ye gidiyordu. Ne menem bir kaçığın hizmetini görmekte olduğunu iyi bilen kahya huylanıp işi ağırdan almış, Kıyam'ı uyandırmaları için birini yollamıştı.

Kaçığı teke inadından vazgeçirmek mümkün olmamış, aklı selim kifayet etmemişti. Haydarpaşa İstasyonu'nun buzhane-den beter peronunda *Scarab*'ı cimri veledler gibi cebinin ucundan gösterip durarak esrarlı mimiklerle okültizmanın en kudretli emanetine sahip olduğunu gevelemiş, Amen-Ra'nın kadim sırrını irfanıyla çözeceğini beyan etmişti.

İrfanıyla merdivenlerin buz tuttuğunu çözemediğinden de vagona binerken ayağı kaymış, peronla tren arasına düşüp rötara sebep olmuştu. Yetişmemiş, trenin altından çıkarıldığından karanlık güçlerin onu bu *ekspedisyona* çıkmaktan asla alıkoyamayacağını haykırarak kondüktörün elinden işaret levhasını kapmış, şimendifere, "Kalk!" komutu verip rezillik çıkarmıştı. Kıyam trenin arkasından el sallarken gülümsemişti: "Gidişiniz olsun da dönüşünüz olmasın inşallah. Başımı dinleyeyim azıcık efendim, değil mi ama?"

Bittabi.

Malikanesinin kapısı sabah ezanından evvel vurulmuştu. Gelen zabitler Kıyam'ı karakola buyur etmiş, davete direnince yaka paça götürmüşlerdi. Sencelerdir tanıştığı karakol amiri Suphi Bey ellerini göbeğinde kenetlemiş, bir müddet esefle bakıp iç çekerek baklayı ağzından çıkarmıştı.

Evvelki gece, geceyarısından az evvel, koltuğunun altında bir İran halısıyla Topkapı Sarayı'nın kapılarına dayanan zilzur-na sarhoş Tuareg Arabı bekçileri piştov zoruyla bertaraf etmiş,

bağlayıp ağızlarını tıkamıştı. Eşgali bilinmeyen Türk ortağının çekerek getirdiği merdivenle sarayın çatısına tırmandıktan sonra da -suç ortaklarının evine uçarak gitmek maksadıyla- haliya binmiş, “*Amen-Ra Al Kadim! Kıyam Bey müstakim! (*)*” çılgınlığıyla Sarayburnu istikametinden boşluğa atlamışlardı.

Türk olan ayağı yağmur oluşuna takılıp dengesini kaybetmek suretiyle yamaçtaki sık fundalıklara uçmuş, Tuareg haliya dolanmış vaziyette haykırarak uçurumdan düşüp perişan olmuştu. Türk yol kenarında bekleyen atını mahmuzlayıp gözden kaybolurken Tuareg imdadına yetişen zabitlerin kollarında son nefesini vermeden o nadir duyulan ismi tekrar zikretmişti: “Kıyam Bey.”

Suphi Bey çarşafına sarınıp Kıyam’ın gece evde olduğuna şahadet etmeye gelen Hamdüsenâ Ana’yı dinleyince masasındaki evrakı imzalayıp çekmecesine atmıştı: “Azadsınız evladım. Kabahatli olmadığınızı kalben biliyordum, lakin kanunlar yalnız ve yalnız şahitlere, kanıtlara itimad eder.”

“İtiraf ediyorum anacığım,” demişti Kıyam göğün karatahtasına çizikler atan tebeşir rengi tipide *robe de chambre*’siyle titreyerek eve dönerken, “Tevfik’i jurnalleyip Mazhar Osman’a attırmayı pek arzu ettim, lakin şanımıza yakışmaz.”

“Tövbe de oğlum, tövbe de. Kilit altında akı kıt fukaralar ne eder o deccalla? Meftine konar cümle gariplerin. Vebal alırsın. Maazallah, mevlam saklasın, tü tü tü.”

Tevfik Efendi ise o saatlerde Luksor Ekspresi’nin kanaviçe lambalı, ibrişim perdeli, piyanolu asri yemek vagonuna geçmiş ve sinire kesmiş vaziyette kondüktörün işaret levhasıyla yardığı sargılı başını tutarak rakı ve meze ısmarlamıştı. Kadehleri Sultanahmet şerbetçisi süratiyle iskandil ederken, “Bittabi,” diyordu öfkeyle, “Al Nazmi’nin peşindeki karanlık güçlerden sakınmalıyım.” Ve kıtlıktan çıkmış gibi içiyordu.

Luksor Ekspresi’nin dertli şimendiferi vagonları yanık sesiyle inleyerek gecenin karanlığına çeker, *elektrizma* direkleri mutsuz sevgililer gibi trenin arkasında kaybolurken vagonun

* Doğru, doğruluktan şaşmayan.

kapısı açılmıştı. Boy gösteren, Fransa'nın köklü sülalelerinden Némard'ların son ferdi Jean idi.

Tevfik kaşı yelkovan misali atarak etrafı kolaçan eden Jean'ın ayakta kaldığını görünce masasına buyur etmişti. Zira beyhude sohbet etmeye çalıştığı kartoloz Bulgar sanayici uyumuş, yirmi beşlik metresi de tezgahın arkasında bıyık buran Türk aşçıya işmar etmeye başlamıştı.

Jean Némard ve *Le Grande* Tevfik devrilen rakı ve şarap kadehleri nihayetinde ziyadesiyle kaynaşmış, yarenlik etmeye başlamışlardı. Pederinden kalan mirası bankere yatırıp cihan seyahatine çıktığını söyleyen Jean Tevfik'in alaturka samimi-yetinden pek hoşlanmış, Tevfik de şarap kadehlerini peşi sıra yuvarlayan böyle beyefendi bir ayyaşla karşılaştığı için fevkalade memnun olmuştu.

Laf lafa ebelik etmiş, sohbet yükünü tutmuş, okültizmadan, spiritizmadan, *dame*'lerden (*), İstanbul'dan Paris'e, oradan da Jean'ın ziyadesiyle takıntılı olduğu Büyük Britanya tarihine gelmişti. "Garib adamlardır vesselam mirim. Arz ne cenaha giderse tersine giderler," diyordu Tevfik yan masada oturan İngiliz Lordu Henry Pinkerton'a kaş göz ederek, "Peruka takmalarından aşikar değil mi, eved, içelim."

"*Mon Le Grande* Tevfik (†), Britanya'nın bir kahramanı vardır ve o adam beşeriyet varoldukça hatırlanacaktır. Sonbaharda Londra'da bulundunuz mu?"

"Bittabi."

"*Bonfire* dedikleri hadiseye şahit oldunuz mu? Ateşin etrafında şarkılar söylenir, kuklalar yakılır."

"Ve malt birası çekilir. Bizzat katıldım."

Jean şarabını kadehinde döndürünce havada sarkaçlanıp bembeyaz örtüyü berbat eden damlaya monoklunun ucuyla bakarak, "O kukla, Tevfik," demişti, "Guy Fawkes'e aittir."

"Guy Fawkes kimdir üstadım?"

"Efsane olmuş bir üstad. 1603 yılında İngiliz Parlamento-su'nu barut ile berhava etmeye teşebbüs etmiştir."

* Kadınlardan.

† Sevgili Büyük Tevfik.

Tevfik'in gözleri açılmıştı: "*Eksplosif* demek! Rica ederim anlatınız!" Jean uyandırdığı meraktan memnun, bıyık altından gülümseyerek hikayesini anlatmaya başlamıştı: "Özgürlük *mon ami*, akıllıların dünyasında kaçıklık yapabilme hakkıdır. Ve uğrunda kendini feda eden her kahraman biraz kaçıktır. Tasavvur ediniz. 1600'lerin başı. Britanya'nın sefil zamanları. Ahali açlığın pençesinde kırılıyor. Kraliçe Elizabeth vefat etmiş, tahta oturan I. James basiretsiz. Parlamento ağgözlü ve merhametsiz (*). Guy Fawkes, memleketini zulüm eden bu hainlerden kurtarmak için bir *plot* (†) hazırlıyor."

"Parlamentoyu *eksplosif* ile berhava etmek!"

"Heyhat, *eksplosif* dolu at arabasını muhafızların koruduğu kapıdan geçirirken yakayı ele veriyor ve idam ediliyor."

Tevfik hikayenin böylesine çabuk bitmesinden son derece mütesir olmuştu: "Elim bir kayıp."

"Bilakis. Hikayeler, dostum, kahramanın ölümüyle bitmez, efsane olurlar. *Ilyada* mesela. *Romeo ve Juliet*. *Beowulf*. *Binbir Gece Masalları*."

"Şehrazat ölmemişti azizim."

Jean dudak büktü: "Teferruat... Üstad Guy ne düşünüyor-du? Barut dolu arabayı muhafızların koruduğu kapıdan nasıl geçirecek, ıslak barutu nasıl infilak ettirecekti? Asla bilinemedi. Fakat, çağrısını duyan Britanyalılar üstadı hiç unutmadılar. İdamının yıldönümlerinde Guy'ı anmak için kutsal emanetin, özgürlüğe hasret ezilmiş Britanya'nın ateşten sancağının etrafında toplandılar. O ateş, hürriyet aşkının sembolü oldu. *Bonfire*..."

"*Le feu magnifique* (‡)."

"Ta kendisi. Guy Fawkes isminin zikredilmesi yasaklanınca toplantılarına bir sebep icad ettiler. Parlamento düşmanını yakmaya geldiklerini, kuklanın Guy Fawkes olduğunu iddia ettiler. Halbuki kurdukları *Bonfire* haini attıkları ateş değil, Britanya'nın kahraman evladına saygı duruşlarıydı. Gerçeği saklamanın en iyi yolu Tevfik, onu yalanmış gibi anlatmaktır. Sırrınızı sakla-

★ Vaziyet bugün de aynıdır.

† Plan.

‡ Muhteşem ateş.

yacak en emniyetli yer, en aşık ar olandır. Düşman silahla değil, armağanla mağlup edilir. Kasım ayının beşinde dostum, Britanya'nın kırlarında ateşler yükselecek. Halk, Guy Fawkes'in anısını yanan kuklasında yad edecek. Ebediyete kadar. Zira, o sesini duyurdu. Belki herkese değil, ama *plot*'unu anlayacak özgürlük aşığı nadide kaçıklara. Guy Fawkes'in şerefine!”

“Şerefe,” diye ayaklanmıştı Tevfik: “Sesini duyuyoruz Büyük Üstad!” Vagonun arkalarından dalgın bakışlı, sarı saçlı, güleç yüzlü bir adam, “Sen yanmazsan, Guy yanmazsa, nasıl çıkar karanlıklar aydınlığa,” mısralarını okuyarak kadeh kaldırıncı, “Bravo,” demişti, “Şiir sanatında muvaffak olacaksınız!”

Jean saadetten tizleşen sesiyle, “Ah, şiir,” buyurmuştu hatıralar denizinde boğulurmuş gibi, “Hislerin lisanı. O sebeple tercüme edilmesi imkansızdır. Hissin tercümesi şiir, şiirin tercümesi histir, şiir yazılmadığı lisanla söylenemez. Şiirin lisanıyla sesleniyorum size.” Vecd içinde ellerini kaldırarak bağırıyordu:

“Remember, remember, the fifth of November.

Gunpowder, treason and plot.

I see no reason why gunpowder, treason

Should ever be forgot ().”*

Tevfik'le hazır ola geçip büyük üstad Guy Fawkes'in anısını ebediyete kadar yaşatmaya and içmiş, şaire ve karşısında oturan iri Macar afetine de de yemin verdirmişlerdi: “Guy Fawkes *se* kadim!”

Patlak veren nümayişten ziyadesiyle rahatsız olan Lord Pinkerton sessiz olmalarını rica edince de Guy Fawkes'ı idam ettiren zihniyete geçit vermeyeceklerini haykırmış, *komprador* (†) nidalarıyla adamcağıza saldırıp bastonlarıyla dürtmüşlerdi. Kondüktörler araya girip kavgayı yatıştırmış, sindirildiği köşede bacadan düşmüş Dickens kedisi gibi titreyen biçare Lord Pinkerton'a kompartmanına kadar eşlik etmiş, Tevfik ve Jean'ı da uslu durmaları konusunda uyarmışlardı. “Azizim Jean,” demişti

★ Hatırla, 5 Kasım'ı hatırla. Barut, ihanet ve entrika. Bu ihanetin unutulması için, sebep göremiyorum ufukta.

† Halkı sömüren para babası.

Tevfik, şarabı şişeden çekerken, “Vakid geceyarısını geçti. Ve bugün Kasım’ın beşi.”

“Farkındayım, sevgili Tevfik.”

“Üstadı anma vakti geldi! Kalkınız!”

“Fakat *mon cher*, trende bir *Bonfire* teşkil etmek imkansız gibi.”

“Hayatta her şey mümkündür. Beni takib ediniz.”

O dakikalarda, Eskişehir’in kar altındaki tren garı sessiz gecelerinden birini geçirmekteydi. Fesli beyzadeler, bohçalarıyla uyuklayan semaver kılıklı teyzeler, sakallı mollalar ve Harbiye öğrencileri cılız odun ateşiyle çıtırdayan dökme sobanın etrafına üşüşmüş ısınmaya çalışıyor, sahlep tenceresinden buhar yükseliyor, çaydanlığın sesi horultulara karışıyordu. İdare lambasının altında geçen haftanın gazetesini okuyan biletçi raylardaki ışığı gördüğünde, “Lüksör Ekispresi geliyor,” demişti ağzında cıgarasıyla uyuklayan işaret memuruna. İşaret memuru uykudan şişmiş gözlerini aralayıp buzlu camı yeniyle silmiş, eğilip bakınca cıgarasını düşürmüş, ayağa fırlayıp yangın kampanasını deli gibi çalmaya başlamıştı.

“Lüksör Ekispresi,” geliyordu.

Alevler içinde.

Ekspres gardan ateş topu halinde geçip gitmiş, yarım mil kadar ilerleyip çelik homurtularıyla inleyerek durmuş, için için yanmaya başlamıştı. Harbiye talebelerinin İstanbul’dan Adana’ya sevkياتına nezaret eden savaş gazisi Fahreddin Bey zabıtlere talebeleri uyandırmalarını ve nizam sokup trene intikal ettirmelerini emretmişti. Harbiyeliler dipçik ve baltalarla trenin kapılarını kırarak biçare yolcuları tahliye etmişti.

Eskişehir semaları ekspresten yükselen kesif dumana boğulmuş, ay duman bulutunun arkasında yok olmuştu. Tütsülenmiş yolcular öksürüp tıksırarak gara sığınmış, korkudan büyümüş gözlerle yanan treni seyretmeye koyulmuştu.

En perişan yolculardan biri, trenden dörtayak üstünde emekleyerek çıkan İngiliz Lordu Pinkerton’dur. Redingotunun etekleri yanmış, yolunmuş saçları kararmış, yüzü isten görünmez olmuştu. Dumanı tüten bastonunu sallayarak kabus görür gibi,

“Bonfire, bonfire!” diye bağırdığı ve etrafa saldırdığı için mecburen tabanca kabzası ile başına vurularak etkisiz hale getirilmiş, hastaneye sevk edilmişti.

Fahreddin Bey yolcular tahliye edilince paluze kondüktörleri gardaki yazıhanede toplamış ve yolcu sayımı yaptırmıştı. Sayıma göre adına bilet kesilen yolculardan ikisi eksikti: Fransız Jean Némard ve esrarengiz bir Türk. Tıknefes şeftren Fahreddin Bey’in ellerine sarılmıştı: “Türkle Fransız! Felaketimiz oldular pašam! Treni ateşe verdiler! Yapmayın etmeyin dedim!” Fahreddin Bey kükremişti: “Telegraf teknisyenini uyandırınız! İstanbul’a telegraf geçeceğim.”

Odunpazarı’ndaki fakirhanesinde uyumakta olan telegraf teknisyeni gara getirilmiş, Fahreddin Bey çizmelerini yere vurarak volta atarken İstanbul’a şu satırları yollamıştı:

“Saray istihbaratının dikkatine. Stop. Miladi takvimle 5 Kasım tarihinde. Stop. Lüksör Ekspresi kundaklanmıştır. Stop. Faillerin...”

Ertesi sabah Pera sokaklarında, “Yazıyor, yazıyor,” nidalarıyla koşuşturan başı kabak veledlerin dağıttığı *Le Figaro* haberi dev puntolarla ilk sayfadan vermişti:

“Le feu magnifique!”

Saray çalkalanıyordu. Britanya Hükümeti trende darp edilen kültür elçisi Pinkerton sebebiyle öfke püskürüyordu. Fransa kundakçılardan birinin Fransız olduğu iddiasını reddetmiş, suçu Almanlara atmıştı. Almanlar sabotajı Rusların entrikası olarak yorumluyor, Ruslar Arnavut çetecilerin oyununa kurban gittiklerini beyan ediyor, Arnavutlar Yunan komitacıları sorumlu tutuyordu. Saray muhafızları bahçeyi dolduran elçi faytonları yüzünden ne yapacaklarını bilemez hale gelmiş, Dolmabahçe’nin duvarlarına tırmanan vakanüvisler sorularıyla subayları bunalıtmıştı.

Cihanın gözleri İstanbul’a çevrilmişti.

Sultan Abdülhamid vezirlerini toplayıp muammanın çözülmesini, faillerin yakalanmasını, Fransızın ülkesine iadesini ve Türkün falakadan gebertilmesini emretmişti. Ömrü hayatında böyle hiddete kapıldığını görmemiş saray erkanı etrafından kor-

kuyla kaçışıyordu. İstihbarat subayları dehlizlerde hummalı bir faaliyet içindeydi.

Kıyam karakoldan eve döndüğünde Polak hizmetçinin seh-paya bıraktığı *Le Figaro*'ya sessizce bakmış, koltuğa çökmüştü: "Ah azizim, ah..." Hizmetçi sekiz gün sonra bir de telegraf uzatacaktı:

"Namlı okültizma üstadı Le Grande Tevfik Efendi dostunuz musibet bir illete yakalandı. Stop. Ateşli ve buhranlı bir komada. Stop. Hastanın selametinden. Stop. Azizim orada stop olmayacaktı. Stop. Rica ederim ilmi olunuz ve yazdıklarımı geçiniz. Stop. Ayıplıyorum. Stop. Hastanın selametinden endişe ediyorum. Stop. Yakın dostlarından birinin Kahire'ye acil avdeti zaruri. Stop. Bizzat siz olsanız daha iyi Kıyam. Stop. İlim ve okültizma adamı olarak tavsiye ediyorum. Stop. Kahire eşrafından Hekim Paluzyan Efendi. Stop."

Kıyam zokayı yutmamıştı.

Birkaç gün sonra ulakla gönderilen mektubu aldığı anda zekasını bir kadeh harikulade Fransız konyağı ile kutlayacaktı. Mektup Tevfik'tendi. Kahire'ye varmıştı. Büyülü Mısır topraklarına ayak basar basmaz şifa bulmuş, tıp ilmiyle izah edilemeyecek gizemli bir sebeple komadan uyanmış, *The Grand Cairo Hotel*'e yerleşmişti. Okültizmanın kudretiyle bulduğu bu şifayı sahibesinin yakında olduğunu hisseden *Scarab*'ın tılsımına bağlıyordu. "Ziyadesiyle heyecanlıyım," yazmıştı:

"Okültizmanın beşiği olan bu topraklarda Amen-Ra'nın yaman aura'sı ve ilmi kudretim bir araya geldiğinde cihan sarsılacak. Işık Garp'dan yükselecek ve Şark'ı aydınlatacak. Atlantis, küllerinden Guy Fawkes misali doğacak. Ve siz azizim, dostunuzun tahtının yanındaki yerinizi alacaksınız. Asla endişe etmeyiniz."

Gün gibi aşıkardı ki, Amen-Ra mistik mirasının gelecekteki *Le Grande* temsilcisine, okültizmanın yaşayan en kıdemli üstadı Tevfik Efendi'ye *Scarab*'ıyla şifreli bir mesaj göndermişti. Şifre çözülmeli, mesajın muhteviyatı günışığına çıkarılmalıydı:

"Aziz dostum... Cihan okültizma tarihinde kadim bir sahife açıyorum. Vakid mühim. Pek yakında irfanıma itikad eden sadık müritlerim ile Amen-Ra'nın ebedi istirahatgahı olan Nihoteph Piramidi'ne doğru

yola çıkacağım. Reverans ediniz. Piramidde tatbik edeceğim colossal (*) ritüelle yeni bir çağ başlayacak. Okültizmanın, mistisizmanın ve Tevfikizmanın çağı.”

Kıyam, bu satırları okuduğunda gayri ihtiyari gözlerini kapatarak kadersiz Kahire’de vuku bulacakları hayal etmemeye gayret etmişti. Filhakika, Tevfik’in tertib edeceği *colossal* nümayişi ne Kıyam, ne de başka ademoğlu tahayyül edebilirdi.

Mektubu okuduğu saatlerde Eskişehir’de de bir telegraf yazılıyordu.

Le Figaro’nun ekspresin kundaklandığı haberini geçmesini takip eden günün akşamında Dolmabahçe Sarayı’ndan esraren-giz at arabaları ayrılmış, İstanbul sokaklarında rakedip yaylanarak Haydarpaşa mavnalarının kalktığı rıhtıma yollanmışlardı. Saray hafiyeleri kundaklama vakasını çözmeye, Eskişehir’e gidiyordu.

Hafiyelerini karşılayan Fahreddin Bey uzatılan tuğralı fermanı öpüp alına koymuş ve etraflarını ritmik baykuş nazarlarıyla kolaçan eden hafiyelere babacan selamını çakmıştı: “Vagonları tahkikatınızı sükunetle yürütmeniz maksadıyla Şimendifer Fabrikası’nın ambarlarına çektim. Vazife sizi bekler evlatlarım.”

Siyah paltolu, yılan bakışlı hafiyeler çekirge süratiyle vagonlara dadanmış, pertavsızlar, süpürgeler, bilumum acaip aparatlar ve zamazingolarla her köşeyi araştırmaya girişmişlerdi. Sultan Abdülhamid’in emriyle hareket eden bu istihbarat biriminin aldığı davayı çözemediği görülmemişti.

Muhakkak bir şahıs tevkif ederlerdi. Şahsın gerçekten suçlu olup olmadığı ise, teferruattı.

Fahreddin Bey tahkikata kumanda ediyor, “Civanmertlerim,” dediği hafiyelerin muammayı bir an evvel aydınlatmaları için zaruri her kolaylığı sağlıyordu. Hatırı sayılır ölçüde yanmış tren enkazında kanıt bulmak kolay değildi. Luksor Ekspresi’nin cihanın namlı diplomatlarını, asilzadelerini, sanatkar ve kantonlorlarını ağırlamış vagonları şimdi birer harabeydi. Bordo kadife perdeler ateşte eriyip kompartman duvarlarına yapışmış, sedef

★ Dev, çok büyük.

kakmalı koltuklar simsiyah kesilmiş, pahalı yün halılar kaygan is tabakasına dönmüştü. Bu keşmekeşin içinde kundakçının hüviyetine işaret eden ipucunu bulmak kolay değildi.

Biçare Kıyam'ın Tevfik'in mektubunu aldığı gün muamma çözülmüştü. Hafiyeler şimendifer kürekçisinin oturduğu çelik taburenin altına sıkışmış, yarısı yanmış bir bilet bulmuştu. Üzerinde isim bulunan bir yolcu bileti.

Fahreddin Bey bileti masasına bırakan hafiyeyi omuzlarından yakalayıp kendine çekmiş ve alnından öpmüştü: "Devlet-i Osmani sana minnettardır evladım. Telegraf teknisyenini çağırın bana." Teknisyen, İstanbul'a şu satırları geçecekti:

"Yenikapı karakolu amirinin dikkatine. Stop. Yenikapı eşrafından, Fikri Efendi oğlu Kıyam Bey'in acil tevkifine. Stop."

Karakol amiri Suphi Bey telegrafı esefle okumuş ve yere çalmıştı. Kıyam'ı seviyor ve acıyordu. Allah-ü Teala, Tevfik garabetini bu adamcağıza nasıl musallat ettiyse fakir ahir ömründe bir gün yüzü görememişti. Filhakika, emir demiri keserdi.

Kıyam kapıya dayanan nemrut suratlı zabitlere sakince gülümsemişti: "Sabah-ı şerifleriniz aydın olsun efendiler. Hayırdır, bu sefer ne yaptım, uykumda Kahire'yi mi ateşe verdim?" Rütbeli zabitin suratı öfkeden kıpkırmızı kesilmişti: "Bir de la-tife yapıyor yezid! Tutunuz!"

Kıyam gene *robe de chambre*'si ve terlikleriyle apar topar karakola götürülmüştü. Suphi Bey zabitlere makamı terk etmelerini emretmiş, Kıyam'a gümüş tabakasından cigara ikram ederek kahve söylemiş, esef dolu gözlerle bakarak hakkında tevkif emri bulunduğunu anlatmıştı.

Kıyam her ne kadar Haydarpaşa Garı'nda Tevfik peronla tren arasına düştüğünden bileti kendi adıyla imza etmeye mecbur kaldığını anlattıysa da, işe yaramamıştı. Suphi Bey, "Zat-ı alinize itimadım sonsuz Kıyam'cığım, lakin," demişti, "zabitlerim evinizde şu telegrafı buldular." Masanın üstüne koyduğu, Tevfik'in Paluzyan Efendi ismiyle gönderdiği telegraftan başkası değildi. "Bu telegrafa göre, Tevfik denilen herifçioğlu Mısır'da komada. Şahsım adına size inanıyorum üstadım, fakat

kanunlar ancak ve ancak kanıtlara itimad eder. Esefle söylüyorum ki, sizi Mısır'a sürdürmek mecburiyetindeyim."

Kıyam, "Fizan'a sürseydiniz bari," diye inlemişti. Suphi Bey eğilip aralık kapıyı gözetleyerek fısıldamıştı: "Azizim, sürgünle ucuz kurtulmuş oluyorsunuz. Falaka cezasını iptal ediyorum." Kıyam Bey *robe de chambre*'sine sarınarak korkulu gözlerle bakmıştı:

"Fakad, Tevfik Efendi Mısır'da..."

Suphi Bey ayağa kalkıp elini uzatmıştı:

"O vakit Allah taksiratınızı affetsin Kıyamcığım. İyi yolculuklar."

El Bulbule Cahira

Adını tarih sahifelerine altın harflerle yazdırmış her namılı kahraman veyahut şarlatanın ilim adamlarının nazar-ı dikkatini celbetmemiş bir adeti vardır: Bu kopuklar zinhar tek dolaşmaz, *akompanyalarında* amellerine faideli olacak bir bezirgan, bir dal-kavuk muhakkak bulundururlar.

Le Grande Tevfik Efendi de kendisine Mısır macerasında can yoldaşı olacak, okültizma rüyasını cümle alemin kabusu haline getirmesinde hiçbir yardımı esirgemeyecek şanlı bir utanmaz ve müstesna bir rezil olan Fıtrî ile Kahire’de müşerref olmuştu. Bu meşum hadise, nasıl gerçekleşmişti?

Le Grande Tevfik *bonfire* marifetiyle Luksor Ekspresi’nin meftine konduğu gecenin sabahında Eskişehir’den at sırtında beraber yola çıktığı ve şimdi “kadim dostum” dediği Jean Némard’la şarap çekip okültizma nasihatleri ihsan eyleyerek Anamur’a, Anamur sahilindeki köhne rıhtımdan Osmanlı tarafından Britanya’ya kiralanmış bulunan Kıbrıs Adası’na, oradan da Nil üzerinden Kahire’ye vasil olmuştu.

Şehre iner inmez şatafatlı lakabına yaraşan ismiyle gözüne kestirdiği, Eski Mısır emanetlerini yağmaya gelmiş envai ilim adamı, okültist, antika kaçakçısı ve akıl fukarasının yolgeçen hanına çevirdiği *The Grand Cairo Hotel*’e postu sermiş, zembilini süitine yollar yollamaz Jean’ın kılavuzluğunda Kahire rezilhanelerini teftişe çıkmıştı.

“Paslandık azizim, bittabi.”

Ve bittabi, erik rakısıyla afyonu bir edip kafayı dumanlayan karanlık suratların mesken edindiği isli mezbelelerde iştirak ettiği her alemde Amen-Ra’nın cihanı temelinden sarsacak sırrına vakıf olduğunu beyan etmiş, kanıt olarak da tartışma götürmez bir ciddiyetle elini cebine atıp çıkardığı alameti göstererek, “Bakınız, *Scarab*,” buyurmuştu, “Se kadim.”

Se kadim dedikodu Kahire palikaryasında süratle yayılmıştı.

Şark'a ışık getirecek bir üstad, bir *Le Grande Occultiste* İstanbul'dan avdet etmiş, Mısır'ın menkus talihini değiştirmek üzere harekete geçmişti. Lanetli firavuniyye Amen-Ra'nın karanlık kudretinin sırlarını haiz bu üstad nefesiyle şimendiferleri kül ediyor, arzu buyurursa -İstanbul semalarında yaptığı gibi- Kahire göklerinde de efsunlu halısıyla geziyordu. Maazallah bir kişiyle husumete düşmeye görsün, o kişinin evini yılanlar basıyor, firavun fareleri mallarını talan ediyor, Deli Stavro'nun hayaleti bodrumunda gırnata üflüyor, Kaknemin Dört Atlısı'nı helak eden lanet tepesine çöküyordu.

Yosun merdivenli yeraltı ayyağhanelerinde, berduşların döşeklerde rüyaya yattığı keşhanelerde, peçeli rakkaselerin kaide kıvrıp yağlı kuyrukları meftun ettiği meyhanelerde ve hançerlerin parladığı, piştovların patladığı kumarhanelerde piyasa eden kulağı kesikler, dansözler, ecnebi gezginler, hülleciler ve hüllelik hatunlar, asker eskileri, mezar soyguncuları, lejyonerler iki haftaya kalmadan o gizemli ismi itikadla telaffuz eder olmuştu:

“*Le Grande Tevfik.*”

Hanlarda müşteriye billur şişeler ikram eden on beşlik tazeler gece yataklarında aşkla kıvranarak “*Ah, Tevfik Al Kadeem (*)*” nidalarıyla kendinden geçiyor, meyhane gezen seyyarcılar tablalarında Tevfik Efendi'nin okuduğu rivayet edilen muskalar satıyor, barbutçular zarlara atmadan adını üflüyor, kavgalılar hasımlarına adıyla beddua ediyordu. Yolu gözü dönmüş İngiliz askerler tarafından kesilen bekar kızlar iffetlerini “Tevfik Efendi'nin akrabasıyım” tehdidiyle koruyordu.

Velhasıl Kahire'de Tevfik Efendi ismi dosta güven, düşmana korku salıyordu.

Hal böyle olunca, *The Grand Cairo Hotel* Mısır'ın kumlu yollarından akan ziyaretçilerle dolup taşmıştı. Akşam sofralarında yelken şapkalarıyla endam gösteren gavur leydiler, ceplerinde her daim deri kitap ve masalarında likör bardağıyla pipo çeken okültistler, altını hesabını bilmeden ihsan eyleyen bedevi şeyhler, Eski Mısır tarihi heveslisi arkeologlar, kolonyel şapkalı

★ Kadim Tevfik.

Amerikan avaneler Tevfik Efendi'den feyz almak, el etek öpüp hayır duası işitmek maksadıyla çölü aşıp geliyorlardı.

“Elaleme firavun faresi, kobra dadanıyormuş ne yeis,” diyor otel sahibi Muttalip bin Nakkaş, kasasını dolduran desteleri sayarken, “bize de banknot dadandı, hamdolsun.”

Tevfik Efendi'nin, tek kelime dahi lisan bilmeden Kahire'nin altını üstüne nasıl getirip halk kahramanı haline geldiği ise, yaşlı dünyamızın kadim sırlarından biridir. Lakin sır olmayan bir malumat vardır ki, Fıtri'yle hem Mısır'ın, hem de cihanın başına tahayyül edilmez belalar açacak tekinsiz dostluğunun başlangıç sebebi bu dilbilmezliği olmuştur.

Le Grande Tevfik bir gece adeti olduğu üzere kafayı tütsüleyip iyice *jüt* olduktan sonra fesinin püskülünü tespih imamesi misali sallayarak otele girmiş ve lobide arz-ı endam etmesini bekleyen müritlerini muhabbetle selamlayarak süitine çıkmıştı. Ve gene adeti olduğu üzere kolunun altında dibine darı ekilmiş anzarot şişesi, üstünde setre pantoluyla uyuyakalmış, Kahire'nin ekmek fırınına aratmayan kuru sıcağında alkol elementinin tesiriyle acaip bir rüya görmeye başlamıştı.

Rüyasında sırtında yatak geceliği, başında gece takkesi ve elinde yağ kandiliyle karanlık, ulu bir ormanda karlara bata çıka yürüyor, eteği meçhullerde, zirvesi bulutlarda bir dağın yamacına varıyordu. Dağa burgularla tırmanan taş patikanın sonunda, ateş üstündeki demir kazanı bastonuyla karıştırmakta ve kendisini merakla seyreden kızıl tilkiye ninni söylemekte olan ak sakallı, samur kürklü Konya Kadısı Hayrettin Efendi'ye rast geliyordu. Hayrettin Efendi kolunun altında kara kaplı kitap, elinde sulu bir kavun dilimi tutuyor, dudaklarını büzüp Tevfik'i huzmeli gözlerinde şüpheyile süzüyordu.

“Sabah-ı şerifler hayır olsun kadı efendi.”

“Hay hay.”

“Soğuk mu kavun?”

“Bittabi!”

Kadı enteresan reveranslarla kavun dilimini kara batırıp çıkarıyor, tef titreten Afgan çingenesi ısrarıyla Tevfik'e uzatıp, “Pof,” sesiyle sır oluyordu. Tevfik tam kavunu ısıracakken sis-

lerin içinden küheylanının üstünde Sultan'ın gözde hekimi, İstanbullu Kolsuz Agop peydahlanıyor, hatırı sayılır büyüklükteki şiringasını havaya kaldırıyordu: “Korkmayınız Tevfik Efendiciğim, hiç acımayacak!” Ve şiringayla Tevfik'i nişanlayıp Frenk şövalyesi naralarıyla dörtlüla hücumla kalkıyordu.

Tevfik rüyanın tam burasında kan ter içinde titreyerek uyanıp ayağa fırlamış, rüyanın “se kadim” mesajıyla ilgili ilmi düşüncelere dalmıştı. Koltuğunun altında anzarot şişesini tuttuğunu fark edince de takdire şayan bir yudum çekmiş, o saat gözleri parlamıştı: “Abdul Efendi! Soğuk kavun temin ediniz! Ve *seringue hypodermique!* (*)”

Fakir oda hizmetçisi Abdul, Tevfik Efendi'nin sıklıkla sarfettiği kelimelere -rakı, şarab, vodka, içki, anzarot ve bakınız *Scarab-* alışkın olmasına rağmen, *le grande* kaçığın susuzluktan gergefe dönmüş dudaklarla ıslıkla karışık telaffuz ettiği *seringue hypodermique*'nin ne olduğunu anlamamış, bihaber bakınmıştı.

“Rica ediyorum suratıma bön bön bakmayınız Abdul! *Seringue!* Bittabi!”

Abdul aşağı koşmuştu. Lobiyi mesken edinen güruhun içinde *seringue hypodermique*'i bilen, bilse de Abdul'a izah edebilen çıkmamıştı. Abdul yukarıda hâlâ bed sesiyle dünyaları yıkan Tevfik'e vereceği cevabı düşünürken apoletli bir adam ve bastonunu kaldırmıştı:

“Abdul, buraya!”

Adam, Osmanlıca, Farsça, Arapça ve Fransızca'yı ana dili gibi konuşan, meramını bir takım Mısır ve Sahara lehçelerinde de çat pat anlatabilen Fıtri'den başkası değildi.

Şeytana külahını ters giydirenler kabilesinin en hünerli üyesi Fıtri, aslen İstanbul'a *Smyrna*'dan (†) göçen Osmanlı sülalesi Çınarı'lerin son ferdlerinden biri ve Kahire yeraltı sosyetesinin namı koptuklarının önde gideniydi. Baba tarafının Afrikalı atalarından miras marsık karası, anasının Tatar sülalesinden gelen soluk sarıyla harmanlanmış, çıkık elmacık kemiklerinin üzerin-

* Şiringa.

† İzmir.

den kapkara bakan çekik gözleri, dolgun dudakları yakışıklı bir ademoğlu vücuda getirmişti.

Gölgeli cumbalarda peçeyi fora edip seferilerin aklını alan her Mısırlı tazenin gönlünde Fitri endamında bir yavuklu yattı. Selvi boyu, tarak düşmanı gür saçlarıyla Fitri ilk nazarda güven telkin eden, lakin vakit geçip hakiki akidesi anlaşılınca dışı seni içi beni yakan, fırsatperver bir dolandırıcıydı. Deruni sesiyle musikiye meraklı Kahire ahalisi arasında “*El Bulbule Cahira* (*)” adıyla tanınırdı.

Nazar-ı dikkatini celbeden renkli çarşafa sarınmış afet-i yektaların meclisinde fesinin püskülüyle yeri süpürerek eğilip cümle şeytanın aklına gelmez iltifatlarla muzır emeline nail olmayı adet edinen, bu vesileyle çokça da sopa yemişliği bulunan Fitri’nin en dikkat çekici hassası, şüphesiz kostümüydü.

Seneler evvel belli ki usta bir terzinin elinden çıkmış olan İngiliz kumaşı redingotu ve pantolu zaman geçtikçe aşınıp parlamıştı. Redingotuna dedelerinin savaş meydanlarında kazandığını iddia ettiği madalyaları sıralamış, uyduruk sırmalı apoletler dikmişti. Yürürken omuzlarını sallayıp apoletleri ve madalyaları şingirdatır, askeri üniformalara aşıyan olmayanları ürkütürdü.

İşin aslı Fitri’nin dedelerinin askerlikte, savaşla, kahramanlıkla filan ilgisi yoktu, olamazdı. Soyu ta Lagari’ye dayanan Çınari sülalesi bin küsur sene evvel keşfedilen bir başka mesleğin, “lodosçuluk (†)” tabir edilen zenaatın ustalarıydı. Bizzat Fitri’nin kendisi de aslında lodos ganimeti idi. Büyük dedesi Fitri’yi lodosa çıktığı günlerden birinde, sahile vurmuş tahta beşiğinde yatar iken bulmuş, ismini de bu sebeple Fitri (‡) koymuştu.

Fitri çocuk yaşta lodosçuluk ve tantanacılık (§) yaparak yetiş-

* Kahire’nin bülbülü.

† Lodosçular, havanın lodos estiği gecelerin sabahında, güneşin doğuşuyla birlikte sahillere gelir ve lodos dalgalarının kıyıya taşıdığı gemi enkazından ganimet toplarlar.

‡ Dede zinhar ayık dolaşmadığından bu sebep asla öğrenilememiştir.

§ Çete halinde yapılan dolandırıcılık türü. Çete, avını gözüne kestirir ve yolda yürüyen halk gibi etrafını sarar. Sudan bir sebeple hadise

miş, büyüdükçe kumara ve büyücülüğe meyletmişti. İstanbul Ayvansaray'da üfürükçülük ve tütün kaçakçılığı yaptığı ev basınca yağlı ip yolunu tutmuş, 1898'deki afla kuyruğu kurtarmış, Mısır'a sürülmüştü.

Gelir gelmez Mısır'da lodosun denizden değil çölden estiğini anlamış ve yeni zenaatını bulmuştu: Mezar soygunculuğu. Geceleri kancalı asasıyla (*) Giza'daki *tombeau*'ları tavaf ediyor, gündüzleri de madalyalı redingotuyla Kahire çayhanelerinde caka satıyordu. Astarına rulet masası çizilmiş paltosuyla gezgin kumarhanecilik yaptığı, seccade üstünde barbut attırdığı, şifalı şurup imal edip romatizmalı garibanları dolandırdığı da duyuluyordu.

Gaz tenekesi ebadındaki köşeli kafası ve vücuduna nazaran nispeten uzun kollarıyla Fıtri dile gelmiş konuşan bir hamam takunyasına da benziyordu. O gece *The Grand Cairo*'ya geliş sebebi Tevfik Efendi adlı kudretli alimi yakından görme, hünerbaz üstadın ilminden faydalanma ümidiydi. Dileği gerçek olmuş, Abdul'e şıringayı tarif etmiş, aranan *seringue hypodermique* lobideki bir hekimin zembilinde bulununca Tevfik teşekkür nişanesi olarak Fıtri'yi süitine buyur etmişti.

Tevfik itina ile rakı doldurduğu şıringaları Abdul'un getirdiği kavunlara zerkederken rüyasından laf açmış ve Fıtri'ye keşfinin tadına bakmasını rica etmişti. Rakı aromalı kavun dilimini dişler dişlemez Fıtri'nin gözleri parlamıştı: "Allah kadı efendiye uzun ömürler versin vesselam!"

İki madrabaz rakılı dilimleri lüpleterek kelle olduktan sonra bastonlarının ucuna taktıkları kavunlarla, "Hayrettin Efendi çok yaşa," diye haykırarak lobiye inmiş, nümayiş çıkarmışlar-

çıkaran çete elemanları itişip kakışırken kurbanı da aralarına çeker. Kurbanın değerli eşyaları gasp edilir ve cepleri boşaltılır. Tantana bitince dağılıp sırra kadem basarlar.

* Mısır'da *tombeau* soyguncularının alameti farikası. Pek çok Batılı, bu kancalı asanın Mısır'da rahip asası olduğunu zanneder. Bu ucu kıvrık asalar aslen açılan *tombeau*'nun içindeki ganimeti yukarıdan çekip almak ve o sırada baskın vermesi muhtemel bekçilerin başını yarmak için kullanılan faideli gereçlerdir.

dı. Hadise bardaktan boşanırla süratle büyümüşti. *The Grand Cairo*'nın lobisinde Tefvik Efendi'nin keramet göstermesini bekleyen İngiliz spiritizmacıları, Rus okültizmacıları, Alman ilimadamları, Türk uleması ve Mısırlı soylular galeyana gelmiş, Tefvik ve Fitri'yi omuzlara alarak, "Hayrettin Efendi çok yaşa!" nidalarıyla sokaklara çıkmışlardı.

Ellerinde kavun takılmış bastonlar, rakı şişeleri ve okültizma kitaplarıyla Kahire'nin caddelerinden geçen güruh her ayyaşhane, keşhane ve meyhane köşesinde büyümüş, Şark'a ışık getiren üstadın yürüyüşüne tanık olmak isteyen envai acaip şahsiyet geçit resmine katılmıştı. Tefleriyle Sahara çingeneleri, Beyaz Kum (*) falcıları, muskacılar ve *Lale ve Hilal Cengaverleri*'nin (†) mensupları oldukları söylenen siyah kaftanlı, siyah sarıklı, eli kılıklı bedeviler şehir sokaklarında "*Tevfik Al Kadim* (‡)," diye haykırarak Kahire'nin cümle kapısına ilerlemişti.

İbn Zureyni'nin arkasından göreve getirilen yeni Kahire valisi asker kökenli, disiplinli bir adamdı. Kahire sokaklarında böyle bir nümayişe, hele Mısır'da işler böylesine kızışmışken asla izin veremezdi. Emrindeki subayları çağırıp olaya müdahale edilmesini, güruhun dağıtılmasını, elebaşının da zindana atılmasını buyurmuştu. Kahire'nin cümle kapısı barikatlarla kapatılmış, piyadeler kaçış yollarını tutmuş, isyancılar çembere alınmıştı.

Pabucun pahalı olduğunu görenler sessizce açılan gizli kapılarda ve karanlık dehlizlerde sırdaş kadem basmışlardı. İsyanın elebaşı olduğu söylenen Fitri isimli rezil dolandırıcı kısıvrak yakalanmış, askerler tarafından götürülürken Tefvik'e, "Ken-
* Sahara'nın bir bölgesi. İsminden de anlaşıldığı üzere kumları beyazdır.

† Bizans'ın Osmanlı tarafından fethedilmesinden sonra, İstanbul'da Fatih Sultan Mehmet tarafından kurulan gizli teşkilat. Kökenlerinin Gül ve Haç Şövalyeleri'ne dayandığı, Al Mansur isimli esrarengiz liderin Müslümanlığı kabul etmiş eski bir Gül ve Haç Şövalyesi olduğu da söylenmektedir. İstanbul'daki yeraltı sığınakları 1906'daki büyük depremde yıkıldığı için bu teşkilat hakkında elimizde fazlaca malumat yoktur.

‡ Kadim Tefvik.

dinizi kurtarın üstadım,” demişti inançlı bir sesle, “Davamızın size ihtiyacı var. *Sahara Al Kadim*.”

“*Amen-Ra müstakim*,” diye mırıldanmıştı Tevfik, Lale ve Hilalciler tarafından mahşere dönen meydandan kaçırılırken, “Tevfikizma size minnettardır Fehmiciğim.” Bastonuna dayanarak otele dönmüş, süitine çekilmişti. Bu hadise ona ders olmuştu.

Tevfikizmanın geleceği rastlantılara terk edilemezdi.

Ertesi sabah *The Grand Cairo*’nun lobisinde hummalı bir faaliyet başlamıştı. Şehrin dört yanından yazıcılar, arzuhalciler, hat ustaları, parşömen imalatçıları ve telegraf operatörleri çağırılmış, Tevfik Efendi’nin lobideki sehpanın üstüne çıkarak verdiği aşk dolu söylevi dinlemişlerdi.

Şark’ın istikbali aydınlanıyordu. Atlantis’in *Le Grande* sultanı, Şark ve Garp’ın feyz kaynağı, okültizma ilminin yaşayan en maharetli üstadı Tevfik Efendi küllerinden Zümrüd-ü Anka misali doğmuş, Kahire’nin üzerinde güneş olup parlamaya başlamıştı. Tevfikizma filizlenmeli, bu yüce ülkünün müritleri Atlantis Hükümdarı’nı selamlamaya hazırlanmalıydı. “Korkarım, sayıca yeterli değiliz,” demişti esefle, “O halde, üstadlara, kalfalara, çıraklara, dostlara, Tevfikizma’nın öncülerine haber uçurmalıyız. Yazınız...”

Yazmışlardı.

O akşam Kahire’den kalkan her posta vagonunda, fayton bagajında, ulak heybesinde ve şalupa ambarında bir mesaj vardı: *Le Grande* Tevfik, Şeker Bayramı arifesinde Giza’daki Niho-teph Piramidi’nde tertib edeceği *colossal* ritüelle Atlantis’i tüm ihtişamıyla diriltecek, Yeni Dünya Düzeni’nin mimarı olacaktı.

Ertesi gün aynı saatlerde Konya Kadısı Hayrettin Efendi sultanın mühürlü fermanını okumaktaydı. Kahire’deki casuslarına el altından başlattığı isyan muvaffakiyetle bastırılmış, başarıdakçısı Fıtri nezarete atılıp falaka meftunu edilmiş, çapulculardan vücut ordusu dağıtılmıştı. Otuz küsur senelik kusursuz hizmetine -ve şehzade damadı olmasına binaen- kendisi yağlı ipten kılpayı kurtulmuştu.

Lakin, görevinden azledilmişti.

Biçare Hayrettin Efendi fermanı yuvalarından uğramış gözlerle okurken İstanbul'da da elim bir hadise vuku buluyordu. Kıyam Bey düdüğü havayı titreten Luksor Ekspersi'nin buğulu pencerelerinden peronda bekleyen Hamdüsena Ana'ya ve güzeller güzeli Polak hizmetçiye el sallayarak veda ediyordu. Mısır'daki sürgün yeri, o sabah belli olmuştu.

Kahire'ye gidiyordu.

Sfenks'in Kollarında

Kıyam Bey Haydarpaşa Garı'nda gözü yaşlı Hamdüsena Ana'ya trenden el sallarken, Fitri zindanda yediği sopalardan bezmiş vaziyette *The Grand Cairo Hotel*'in kapısında peydah olmuştu. Falakadan tabanları İskoç gaydasına döndüğünden yalpalayarak yürümekteydi. Dermanı lobide kesilerek komi-lerin kucağına düşmüş, "*Tevfik se Kadim,*" diyerek kendinden geçmişti.

Kadim Tevfik Efendi o sırada süitinde *robe de chambre*'sini kuşanmış elinin altında balmumu mühürlü Neufchatel marka *absynthe* şişesiyle barbutta kazandığı antik papirüsü deşifre etmekte, "Ala, pek ala," diye söylenerek notlar almaktaydı. Abdulrakıllı kavun hadisesiyle Tevfik'ten iyice bir huylanmış, el pençe durduğu köşede patlak vermesi muhtemel başka bir hadiseden postu kurtarmak için sustada bekliyordu.

Le Grande Üstad "ilmi" çalışmasını yürütürken kapı çalınmış ve iki kominin kollarında yarı baygın inleyen Fitri karga tulumba odaya sokulup misafir yatağına uzatılmıştı. Tevfik, Fitri'yi kolaçan ederek, "Müthiş sağlıklı ve sıhhatli," olduğuna karar vermiş, gırtlığından aşağı *absynthe* boca ederek kavun getirilmesini emretmişti.

O hokka ve divite davranıp papirüsteki "*se mystique*" bilgileri deşifreye geri dönerken Fitri ayılmış ve üstadın kerametlerini izlemişti. *Le Grande Maitre* sarma sigarasını tek gözü kapalı tüttürerek zarif kesme kristal kadehinden kafayı tütsülüyor, papirüsteki bir noktaya parmağını basıp, "Bittabi," diyerek akıl defterine notlar alıyordu.

Aklı selim bir adamın gözünde Tevfik şu saat yaşı kemale erince ilim irfana gönül verip acaipleşen, en nihayetinde de aklını soyağacını çıkarmakla bozup akraba tarafından zırtapoz ilan edilen şahsiyetleri andırmaktaydı.

Fıtrî'nin ayıldığını fark edince kalkmasını buyurmuş, vekil-harcı Kıyam Bey ne yazık ki İstanbul'da yezidlikte meşgul olduğundan bir takım ilmi gizemleri çözmek üzere Fıtrî'yi Atlantis imparatorluğunun geçici vekil-harcı olarak atadığını, papirüsün deşifresi için kendisinden yardım beklediğini beyan etmişti.

"Azizim Fevri," demişti gözlerini patlatıp *absynthe*'nin etki-siyle kekeleyerek, "Işık Mısır'da doğacak ve cihanı aydınlatacak..."

Her düzenbaz gibi lisana yatkın olduğundan Fıtrî papirüste-ki gagalı ve kanatlı garabetlerin tercümesinde son derece faideli ve bir o kadar da işkembe-i kübradan vücut ipuçları vermişti. İlmi çalışmaları *absynthe* çekerek birbirlerini kutlamalarını taki-ben balkonda devam etmiş ve sızıp kaldıkları kadife koltuklarda sona ermişti.

İki kafadarın horultuları ayyuka çıkınca yazı masasına ve balkon taşlarına dağılan "ilmi" notları toplayan Abdul, koltukta ağzı açık horlayan Fıtrî'nin elindeki Fransızca tercümeyi kur-tarmıştı:

"*Her kim ki tapınaktan evine dönerken aktara gider ve iki şekel (*) buğday ve bir şekel yemiş ve yarım şekel badem alır, o kişi Güneş Tan-rısı yola çıkmadan aşure yer. Her kim ki benim bu sözlerimi unutur ve tapınaktan eve aktara gitmeden döner, o kişi avucunu yalar...*"

Papirüs, nalet zevcesinin meçhul bir Mısır tüccarına gön-derdiği alışveriş listesinden başka bir şey değildi. Abdul tercü-meyi ecnebilerin Mısır'a ait her papirüs veyahut hediyelik eşya-yı ebedi hayatın sırrı addedip baş tacı etmelerine bıyık altından gülerek Tevfik'in *robe de chambre*'sinin cebine sokuşturmuştu. Tevfik göğsündeki eli hissedince, "*Seringue, bittabi*," diyerek kar havasının sağlığa elementler kadar faideli olduğunu mırıldan-mıştı. Büyük ihtimalle rüyasındaki karlı dağın eteklerinde bak-raç karıştıran ilham perisi Hayrettin Efendi'yle fikir teatisinde bulunmaktaydı.

Maziye akan ağaçlarla yolu tüketen Luxor Ekspresi'nde ise Kıyam buharlı düdüğün sesiyle gözlerini aralayıp etrafına şaş-kın şaşkın bakmıştı. O uyurken vagona giren enteresan beyzade

* Antik ağırlık birimi.

vagon arkadaşının uykulu şaşkınlığını fark ederek, “İyi geceler,” demişti, “Victor Bastige... Armatör ve sanat koleksiyoncusu. Zat-ı alinizi rahatsız ettiysem affedin.”

“Katiyen,” dedi Kıyam toparlanırken, “İçim geçmiş zannedirim. Ne sıcak.”

“Sormayınız. Doğu seyahatleri *mon cher*. Sıtma tehlikesi yetmezmiş gibi.”

“Sıtma mı, aman Victor Bey, etmeyiniz. Huylanırım ben-deniz.”

“Çeçe sinekleri,” dedi Victor vagonun tavanını inceleyerek, “Uyku hastalığı ve sıtma yaymalarıyla meşhurdur. Adınızı almadım?”

“İstanbul eşrafından Kıyam.”

“Ah İstanbul... Büyülü güzelliklerin memleketi. O *Bosphorus* (*)... Cennette yaşıyorsunuz Mösyö Kıyam, değerini biliniz.”

Kıyam iç geçirdi. Tevfik Efendi’nin hükümdarlığında İstanbul dahi bir cennet değil, zulümdü. Lakin yeni tanıştığı beyzadeye iblisten söz edip muhabbetin lezzetini bozmayı içi çekmedi. Victor deri zembilinden gümüş işlemeli bir matara ve iki küçük likör kadehi bulup birini Kıyam’a uzattı: “Yolculuğun yükü keyifle hafifler, değil mi?”

“Teşekkür ederim. Benim korkarım bir ikramım yok. Ah, durunuz, şurada lokum olacaktı.” Victor yüzünde pişmanlık ifadesiyle, “İmkansız,” dedi, “Zahmet buyurmayınız.” Zembilindeki şırınga takımını gösterdi: “Tıbbın son mucizesi. İnsülin. Şekerleri benden, beni şekerden koruyor.”

“Geçmiş olsun. Şifa bulmanızı dilerim.”

“Aramayı bıraktım. İnsanın ömrü aramakla geçiyor Kıyam Bey. Para, aşk veyahut şifa. Arayıp bulmakla değil, görüp anlamakla iştigal etseydik, ne mesut olurduk. Ben bulduğuyla yetinen bir adamım. Sıhhatinize.”

Kıyam konuyu değiştirmeyi doğru buldu: “Seyahat Kahire’ye mi aziz Victor?” Victor konyağı bardağında döndürerek camlardan akan ormana hasretle baktı: “İş sebebiyle. Senelerdir görmediğim bir zat-ı muhteremi ziyarette gidiyorum.”

* Boğaz.

Sohbet koyulaştı. Deniz ticaretinin zorluklarından, geceleri tabutta uyuyan tiyatroya aktrisinin takma bacağına sahnede nasıl sakladığından, Osmanlı İmparatorluğu'nun geçmişte yaptığı askeri hatalardan ve ilmi keşiflerden söz ettiler. Kıyam, süzme soylu Victor'u pek sevmişti. Ölçülü hareketlerle vaktin keyfini alan, her dakikasını zevk ve bilgiyle dolduran insanlara hep hayran kalmıştı. Victor'un krem rengi ceketi, gümüş başlı mataralı bastonu, bordo boyunbağı ve koltuğa bıraktığı kalıplı şapkası beyzadenin paranın hasını vurduğuna, namzetlerini ticarete geride bırakıp yedi ceddini geçindirecek serveti kasasına istiflediğine delalet ediyordu.

O lahzada Tevfik Kahire'deki süitinde uyanmış, Abdul'ün getirdiği acı kahveyi gövdeye indirir indirmez oyuncak sandığına fırlatılmış ahşap kukla misali kolu bacağı dağınık, ağzı açık uyuyan Fıtri'yi bastonuyla dürtükleyip sıçratmıştı: "Kalkınız Levnicğim. Uykunun fazlası, elemendin fazlası kadar zararlıdır. Kadim sırların arifesinde ne rehavet. Kafayı böylesine tüt-sülemenizi de sakil buluyorum ayrıyetten. İçmenin de bir adabı vardır efendim. Okültizma cemiyetine örnek teşkil etmeniz gerekirken... Kıyamcığımı aratmıyorsunuz, rica ederim."

"Affediniz *Le Grande Maitre*."

"Ben affedebilirim, lakin okültizma affetmez. Toparlanınız, Atlantis Konseyi Azaları teşrif buyuracak. Sanatıma halel getireceksiniz."

Süitin kapısı bir kez, sonra üç kez vuruldu.

"Aç bakayım," buyurdu Tevfik kahve fincanına *absynthe* doldururken. Abdul'ün açtığı kapıdan telegraf tellerine dadanmış kuşkulu güvercinlere has fevri baş hareketleriyle sağı solu inceleyerek giren caketataylı beyzadeler Tevfik Efendi'yi görür görmez dişlerini göstererek sırttılar, reveranslarla üstadı selamladılar.

"Aziz Altın Şafak Cemiyeti şövalyeleri, hoş geldiniz," dedi Tevfik. Beyzadeler bir ağızdan, "Şeref duyduk," diyerek ellerine sarıldılar. "Davetinizle bize bahsettiğiniz onuru tarif etmeme imkan yok," dedi biri, "Heyecanımızı mazur görünüz *Grand Master*."

“Heyecana mahal yok Samuelciğim,” dedi Tevfik, “oturunuz, ayakta kalmayınız.” Beyzadeler Abdul’ün dizdiği iskemlelere kurulurken insanın içine fenalık veren sarı redingotuyla Cornel Dumitrascu kapıda kollarını açıp seslendi: “*Le Grande Tefvik*, kadim üstad ve dost.”

“Ahtapod gibi yapışır bu da,” diye fısıldadı Tefvik Fıtrı’nın kulağına.

Dumitrascu, Romen mimarisinin sayılı isimlerinden biri ve Hermetik etüdleriyle tanınan namlı bir mucitti. Son senelerde *automaton* çalışmalarıyla haşır neşir olmuş, ilim çevrelerinde *Dogmatic* ismiyle maruf, tasmaı usulüyle çekilince Danny Boy melodisi çalan ahşap köpeğın icadıyla ünlenmişti.

Dogmatic’in ahaliyi ipe sapa gelmez dogma ve rivayetlerle velveleye getiren ulema kılıklı şarlatanları protesto etmek için faideli bir aparat olduğunu savunuyordu. Bu savını ispat etmek için Notre Dame Katedrali’nin pazar ayininde tasmayı çekerek bir deney yapmış, cemaatten Danny Boy eşliğinde ulvi bir kötek yemişti. O günden beridir kullanmak mecburiyetinde olduğu bastonu dostlarına “dogmatik fıkır-i sabitin vandallığına dair tartışılmaz kanıt” olarak gösteriyordu. Baş rahibin el koyduğu *Dogmatic*’i geri almak için açtığı mahkeme hâlâ sürmekteydi (*).

“Epstein’in Yüce Atlantis Konseyi’nde olduğunu bilmiyordum,” diye fısıldadı Dumitrascu Tefvik’le kucaklaşırken. Epstein’le arası *Dogmatic*’i Roma’daki sinagoga sokmaya teşebbüs ettiğı ve yaka paça dışarı buyur edildiğı Şabat’tan beri limoniydi.

“Okültizma ilminde şahsi meselelere yer yoktur.”

“Işığınız o kartolozun zihnini dahi aydınlatacak kudrettedir, *Le Grande Maitre*. Geldi bile.”

Uykusundan vakitsiz kaldırılmış bayat uskumruyu andıran kadim Haham Epstein yamaklarının yardımıyla süite girip herkese sağlık ve sıhhat diledi. Ayaklarını sürüyerek Tefvik’in yanağına şefkatle dokundu, ellerini göbeğinde kenetleyip Altın

* Dava mucidin aleyhine sonuçlanmış, *Dogmatic* Notre Dame Katedrali’nin baş rahibi tarafından Vatikan’ın Modern Çağların Kafir Aparatları Galerisi’ne bağışlanmışır. Halen orada muhafaza edilmekte, özel izinle tasmaı çekildiğinde Kyrie Eleison’u çalmaktadır.

Şafak azalarını selamladı, Dumitrascu'ya arkasını dönüp koltuğa gömülerek baygın gözlerle boşluktaki belirsiz noktaya bakmaya başladı.

Gençliğinde teoloji üstadları arasında iyi tanınan, renkli bir şahsiyetti. Kudüs'te doğmuş, pederinin görevi sebebiyle Avrupa'yı baştan başa gezmişti. Seyahatleri sırasında bir keşişten Nicholas Flamel'in (*) el yazmalarını yok pahasına aldığı ve tercüme etmeyi başardığı rivayet ediliyordu.

Yaş kemale erince İtalya'ya yerleşip Pisa Kulesi'ne bakan mevkide bir malikane satın almış, lakin simetri takıntısı olduğundan bir gece sinir krizi geçirip Eski Ahit'i sallayarak kuleye taarruza kalkmış, esnaf tarafından zor zaptedilmişti. O gece İtalya'yı terk etmiş, huzuru Kahire'de bulmuştu. Burada kaleme aldığı ve kilisenin bağış toplama adetini sertçe eleştirdiği "*Altınlar Dolunca Tasa, Ruhlar Uçar Halas'a*" adlı makalesiyle Vatikan'ın öfkesini üzerine çekmişti (†).

Elbette o sabah doksan altı yaşına bastığından, bu teferruatların pek azını hatırlıyordu.

Epstein'in yamakları çıkarken haddinden uzun redingotu, deri çizmeleri ve lepiska saçlarıyla altın küpünü saklayacak uygun ağaç kovuğu arayan İrlanda cücesini veyahut uzun zamandır berberini ziyaret etmemiş mısır koçanını andıran Fransız piramidolog Jean Basoin'e yol verdiler.

Basoin burnuna tutturduğu çift mercekli gözlüğün üzerinden bakındı, Tevfik'i tespit eder etmez dalıp redingotunun eteklerini havalandırarak reverans etti, koltuğunun altındaki kitabı uzatarak tiz sesiyle, "Doğu Gizemlerinin Efendisi'ne bir armağan," diye yürekten bağırdı.

Beş senede kaleme aldığı ve kırk üç nüsha satabildiği "*Piramidlerin Sırları - Cebir Vasıtasıyla Kader Tahlili Metodolojisi*" isimli bu kitap, piramidin milimetre cinsinden yüksekliğini insanın boyuna bölerek kişinin öleceği tarihi tespit etme yöntemini anlattığı başyapıtıydı.

* Felsefe Taşı'nı bulduğu rivayet edilen namli teolog ve simyacı.

† God Bless You (Tanrı Sizi Korusun) (Zachariah Epstein, Aringarosa Basımevi, 1845, Roma)

Başyapıt, evvela Basoin'in başının yarılmasına vesile olmuştu. Yazara öleceği yaşı hesaplatan İtalyan balerin Matmazel Palatino, Basoin, "Tam bir sene sonra bugün, yani otuz dördüncü yaş gününüzde," der demez zarif bir *sauté* (*) ile şemsiyeyi yazarın tepesine indirmişti.

Balerinin yakın çevresi öfkelenme sebebinin öleceği değil, gerçek yaşının tayini olduğunu düşünüyordu. Palatino yirmi yedinci yaş gününü o akşam muhteşem bir resepsiyonla kutlamıştı ve bilindiği kadarıyla bu, matmazelin altıncı yirmi yedi yaş resepsiyonuydu.

Lakin Basoin'in şansı yaver gitmişti. Matmazel Palatino bir yıl sonra sahnede *sauté* icra ederken kurusıkı dekor piştovunun patlamasıyla ürküp sufle çukurunda tepetaklak olarak hakkın rahmetine kavuşmuştu. Kısıvrak yakalanan mesul sahne amiri Stanislav'ın, "Senaryoda piştov varsa mutlaka patlamalıdır," beyanatı cinayet ihtimalini akla getirmişti.

Cinayet şüphesi Basoin'in insanın ölüm tarihini gerçekten hesaplayabildiği dedikodusuna mani olmamıştı. Omuzlarında *ekplosif* gibi patlayan kadife tuvalet çiçekleriyle natürmort şapkalı sosyetik kokonalar ve gölgelerinden korkan gizil ilim meftunu beyzadeler fakirhanesini yolgeçen hanına çevirmiş, Basoin turnayı gözünden vurmuştu. O günlerde gerçekten de istiflediği frank ve liretleri sokuşturduğu küpü saklayacak köşe aramakla meşguldü ve Fransız görmemişliğiyle Kahire'nin cehennem sıcağında giydiği pahalı kaşmir redingotuyla rugan çizmeleri, servetinin en kesin kanıtıydı.

Tevfik Efendi, Basoin'in uzattığı kitaba çeyrek gözle bakarak, "Müstesna," buyurdu, "Fevriciğim, saklayınız bunu, faydeli eserdir. Biri geliyor. Destur."

Pehlivan heybetinde karanlık suratlı üç herif odaya dalıp yerden selam aldılar, taşıdıkları sedef kakmalı hasır paravanı köşedeki devetabanı saksısının etrafına diktiler. Arkalarından bir kucak dolusu sırmalı minderi, bulduğu üzüm salkımını yuvasına götüren karınca gibi yalpalayarak taşıyan kılkuyruk bir ha-

* (Bale) sıçrama.

rami girdi. Minderleri devetabanının etrafına dizip kabartarak bir laflar geveledi, yanmakta olan bakır mangalı getirmek üzere koştu.

Mangal da paravanın arkasına kurulunca cezveler, kahve değirmenleri, lokum kutuları taşındı, beyzadelerin hayret dolu bakışları altında pehlivanlar kollarını çapraz yapıp eğildiler, kıl-kuyruk da koridora doğru kendi dilinde seslenip onlara katıldı.

Kılkuyluğun feryadına cevaben bir çift süvari çizmesinin gıcirtısı duyuldu.

Beyzadeler kapıdan girip yeşim taşlı kamçısını kılkuyluğa fırlatan gölgeyi görünce irkildiler. Güneşli Kahire gününde tepeden tırnağa siyah kumaşlarla örtünmüş, yüzü kadife maskeli, yılan gözleriyle etrafı süzen uzun boylu, zayıf bir gölgeydi bu. Fitri gölgenin parmaklarındaki yüzüklerin, kabzalarına demir akçe iriliğinde yakutlar kakılmış çifte piştovun kıymetini kaba bir hespla ölçtü, yekunu bulunca çok mühim şahsiyetle müşerref olduğunu hissederek yutkundu.

Gölge, boynundaki altın Lale ve Hilal madalyonunu maskesinin üstünden üç kere dudaklarına ve alnına götürdü. Kollarını göğsünde çapraz edip saygıyla eğildi, bakışlarını Tevfik'ten ayırmadan iki büküm yürüyüp paravanın arkasına geçti. Paravanın deliklerinden bağdaş kurduğu, mangalı işaret ettiği görüldü. Kılkuyluk mangalı harladı, cezveleri doldurdu. Gölge ilk kahvenin Tevfik Efendi'ye ikram edilmesini işaret ederek elini göğsüne götürdü.

“Müstesna,” dedi *Le Grande* Tevfik kahve fincanını höpürdeterek, “Aşk olsun, leziz. Eved. Fitriciğim eksik misafirimiz var mı?” “Eksik yok, fazla var, lütuf buyurursanız,” dedi dışarıdan temkinli bir ses. Kolonyel şapkalı, buruşuk keten ceketli, gözlüklü bir herif kapıda *jimnazyum* avanesi misali ileri geri kıvrıldı. Lale ve Hilal pehlivanları kollarını kaldırıp girmesini engellediler. “Thomas Spalding,” dedi adam pehlivanların arasından başını uzatıp, “*The London Times*. Muhabir ve yazar.”

Paravanın arkasındaki gölge elini kaldırıp indirdi. Kapı Spalding'in suratına kapandı.

“Çok ayıp,” dedi Tevfik parmağını gölgeye doğru sallayarak,

“lakin ortada vaka yok, o vakid vakanüvisin de manası yok değil mi? Bravo! Her ne hal ise... Okültizma fedaileri, *colossal* bir hadiseye tanıklık edeceksiniz, reverans ediniz.” Lafını ciddiye alıp reverans eden Basoin’e ters ters baktı: “Rica ederim. Fevriliğin vakti değil. Mühim bir *plot*’umuz var.” Ayaklandı, sahra muharebesinde topçu erlerini paylayan mareşal edasıyla yaylandı: “Efendiler, ehemmiyetiyle cihanı sarsacak bir ritüele tanıklık etmeye hazır olunuz. Mısır, Mısır olalı bu minvalde kadim bir hadiseye ev sahipliği yapmamış bulunuyor.”

Asıl kadim hadise, *The Grand Cairo*’nun hınca hınç lobisinde yaşanmaktaydı. Tevfik Efendi’nin çağrısını telegraflar, mektuplar ve fısıltı neşriyatı vasıtasıyla duymuş olan okültizma meftunları lobiye panayır yerine döndürmüş vaziyetteydi.

İstanbulu namlı ilim adamı Naşit Efendi o günü *Psyche du Physique* (*) veyahut *Simya İlminde Mavalis Elementalıs*’in (†) *Maksadı ve Ehemmiyeti* adlı eserinin önsözünde şu kelimelerle tarif etmişti:

“Fizik ilmi, ‘ses’ adını verdiğimiz kudretin huylarını asırlardır etüdü etmektedir. Ses hakkındaki malumatların en yaygını, bu fiziksel kudretin gazların ve sıvıların içinde seyahat edebildiği, en yüksek süratle ise katıların içinde ulaştığıdır. Bu, korkunç bir ilmi hatadır.

Sesin kainatta en süratli seyahat ettiği ortam, insan güruhudur.

Tatbikatla izah edelim: Bir insan güruhuna ciddiyetle sessiz durmalarını telkin ediniz. Evvela sessizlik hasıl olacaktır. Lakin bekleyiniz. Güruhun meçhul bir noktasında biri boğazını temizleyecek, öbürü tıksırarak, biri ‘çok yaşayınız,’ diyecek, fısıltı başlayacak, etrafa sirayet edecek, büyüyüp uğultuya dönüşecektir.

İşbu fizik hadisesini müşahade etmek için muallimlerinin verdiği

★ Fiziğin Ruhu.

† Felsefe Taşı’nın ana maddesi olduğuna inanılan efsanevi muhteva. Asırlar süren araştırmalara rağmen keşfedilmemiş olması, Yunanlı kimyager A. Creideiki tarafından, “Bu Mavalis uydurma zannederim,” sözleriyle eleştirilmiş, kelime zamanla “mavalos” ve en son “maval” halini almıştır. Namı ezoterik yazar Pintorello de la Lupa’nın “kedi mahlukatının mavalcının hası olduğu” teorisinin, kelimenin “mav” köküne telmih olduğu tahmin edilmektedir.

işler acısı vatanperverlik söylevini dinlemeye cebren mecbur tutulan talehsiz talebeleri gözlemlemek kafidir.

Felsefi lisanla ifade etmeme izin veriniz: İnsanoğlunu öteki mahlukattan ayıran fark, kaideleri anlayıp riayet etmesi değil, anlasa dahi etmemesidir. Bir sırrın ne süratle duyulmasını isterseniz, o sırrı o kadar alçak sesle telaffuz etmeniz lazımdır. Feryadın kudreti şimşekse, fısıltı-nınki yıldırımdır.

Tevfik Efendi -elemle ifade ediyorum ki bendeniz iştirak edeme-miştim- cihan tarihini değiştirecek okültizma ritüelini cihana bu ilmi prensibin ışığında duyurmuştur: Fısıltı ile. Fısıltısı okültizma sosyete-sinde yıldırım süratiyle yol almıştır.Yeniden Doğuş Ritüeli'nin tarihi muvaffakiyetinin sebebi de budur.”

Babıalı'deki Şadaraban Yayınevi de Naşit Bey'in teorisine itikat etmiş olmalı ki, kitabını yalnızca on nüsha matbaa etmiş, Naşit'in bastonlu tehdidini, “İlmi maharetinize vurulduk ve hikmetinizi fısıltı teorinize uygun neşrettik üstad,” lafiyla sa-vuşturmaya yeltenmişlerdi. Naşit Bey cevaben camı çerçeveyi indirmiş ve eserinin orijinalini dişleriyle paralamıştı.

Fısıltı Teorisi rüştünü Tevfik Efendi vasıtasıyla o gün Kahire'de ispat etmişti. Muvaffakiyet kimsenin, ve dahi Kıyam Bey'in tahmin edemeyeceği büyüklükteydi. Alem-i cihanın Tevfik Efendi'nin davetini bizzat almış veyahut fısıltı neşriyatıyla haberdar olmuş tekmil okültist ve şarlatanı otelin lobisine postu sabahın ilk ışığıyla sermişti. İğne atsan yere düşmüyor, sandalye bulamayan misafirler komilerin serdiği yaygılarda pik-nik usulü demleniyor, garsonlar kokonaların eteklerine basarak azar yiyorlardı.

Kahire'nin değme kulağı kesigi ve serdengeçtisi lobide çilingir sofrasına kurulmuş Tevfik Efendi'nin kerametlerini terennüm ederek anzarotun kadim sırlarını keşfediyordu. Amerikalı arkeolog F. Harrison lületaşından piposunu fayrap etmiş, yirmilik İngiliz aktris ve tarotçu Miss Sunshine'a iştahlı “ilmi” öğütler vermekteydi.

Binbir Gece Masalları'nın şölen tepsilerini hatırlatan iri şapkası ve şapkasıyla aşık atan, çift iskemleye zor sığan devasa kaidesiyle kem gözlü Rus müneccim ve spiritizmacı Madam Bla-

vatsky sıkıştığı köşede şerbetle serinliyordu. Alakasız vakitlerde üç parmağını kaldırıp feci kehanetler yumurtladığından, etrafı perde çengeline takılıp sökülmiş kostümünü teğelleyen fodul mumya hariç, boştu. Blavatsky ona da bir kehanet ihsan eylemiş, lakin mumya orali olmamıştı.

Haremlığın minderlerine uzanmış gözde Kahire rakkaseleri peçelerini açıp örterek etraflarında kuma yatmış yengeç misali voltalayan centilmenleri meftun ediyor, sürme çekip koku sürünerek *Le Grande* Tevfik'in yolunu gözlüyordu. Sesiyle dünyayı titreten opera sanatkarı Madam Castafiore piyanonun başında korse takmış su sürahisi gibi şişinerek soprano aryalara başlamış, civarındaki bahtsızları perişan etmişti.

Tevfik Efendi'nin kadim ritüellerinden zinhar eksik olmayan çingen çalgıcı takımı Castafiore'nin sesine rahmet okuyarak sazlarını akort ediyor; şerbet satan, kınayla dövme yapan, fal bakan, gözleme ikram eden satıcılar masaların arasında dolaşüyor, tefli cücenin sattığı "her derde deva" Jamal marka kuvvet macunları bilhassa Fransız hanımlarından büyük ilgi görüyordu.

Velhasıl fısıltı teorisinin tatbikatı muvaffak olmuş, "Sır sır," diyerek ömrünü tüketmekte olan her nevi ala-ül acaip şahsiyet Tevfik Efendi'nin kerametine şahit olmak üzere *The Grand Cairo*'ya koşmuştu.

Umutları boşa çıkmayacak, Giza Vadisi o gün eşi görülmemiş bir nümayiş sahne olacaktı.

Nümayişin baş rejisörü *Le Grande* Tevfik Efendi ise şu sırada süitinde az evvel başladığı *se kadim* vodvilinin *finale*'sini yapmaktaydı: "Yeniden Doğuş Ritüeli'ni Amen-Ra'nın *aura*'sının en kudretli olduğu yerde, Nihoteph Piramidi'nde tertib edeceğim. Neden mi efendim? Sorunuz bakayım bana?" Fitri, Basoin ve diğerleri bir ağızdan, "Neden Tevfik Efendi?" diye sordular.

"Ne abes bir soru," diye hiddetlendi Tevfik, "Amen-Ra'nın *aura*'sı orada efendim. İlmi telkinlerime dikkat buyurunuz." Elini kaldıran Basoin'e ters ters baktı. "Dakikada bir söz istemeyiniz siz de. Vakid mühim." Aniden aşka gelip Epstein'i tavşan uykusundan sıçrattı: "*Chevaliers du Atlantis*, kalkınız!"

Altın Şafak azaları kollarına girip hahamı kaldırdılar, Basoin

ve Dumitrascu şapkalarını taktı, Lale ve Hilalciler gölge reislerinin etrafını aldılar. Fıtrî zulada sakladığı hasır piknik sepetini koluna takıp, “Hazırız *Le Grande Maitre se* Kadim,” dedi. Tevfik aynada kostümüne çeki düzen verirken tepesinde peydahlanıp ensesine parfüm fısıslayan Adbul’un eline vurdu: “Kafidir canım. Yürüyünüz efendiler.” Fevkalade nazik adımlarla odadan dışarı vals etti.

Merdivenlerde boy gösterdiğini ilk fark eden, Jacob Kempelen oldu. Jacob’un dedesi Wolfgang von Kempelen elli sene kadar evvel aralarında Napoleon’un da bulunduğu pek çok şahsiyeti yaman bir dümenle hatırı sayılır miktarda kazıklamış, ünlü bir mucitti.

Dede Kempelen bakırdan pos bıyıklı, pazulu bir yeniçeri dövmüş, içine de zemberekli mekanik düzengahlar sokuşturup *The Turk* adını vermişti. Çoklarının büyüğü veyahut cinli olduğuna yemin ettiği *The Turk* satrançta rakip tanımıyor, dünyanın en maharetli üstadlarını dize getiriyordu.

Bizzat Napoleon Bonaparte *The Turk*’le satranca oturmuş, askeri dehası tahtada sökmeyip vaziyet çetrefilli hal alınca hileye başvurmuştu. *The Turk* ilk iki hilede Napoleon’un oynadığı taşı alıp eski yerine geri koymuş, üçüncüde ise tahtayı bir yumrukta darmadağın etmişti. Hadiseye şahitlik eden Fransız asilzadeleri vakayı serçe parmaklarını kaldırıp, “Napoleon’un rengini ruhsarını Waterloo’dan beri böyle sararmış görmediklerini,” söyleyerek nakletmişlerdi (*).

Elbette Napoleon’un ve kepaze olan üstadların bilmediği, Kempelen’in *The Turk*’ün içine zemberek ve yaylarla beraber bir de satranç ustası cüce sokuşturduğuydu. Cüce mercekler vasıtasıyla tahtayı görerek önüne geleni mat ediyor, Türkün gücünü dünyaya kanıtlıyordu.

von Kempelen -Almanların adeti olduğu üzere- Türk’ün sırtından hatırı sayılır bir servet yapmıştı.

İpliği pazara Arabistan turnesi sırasında çıkmıştı. Asırlardır envai madrabazlığın ilmini hatmetmiş olan Araplar Kempelen

* Bonappartite (Giovanni Scaramushio, Asri Pera Kitabevi, 1891). Türkçe’ye “Napoleon’un Cenk İştahı” adıyla tercüme edilmiştir.

The Turk'ün sırtındaki kapağı açıp içindeki mekanizmayı göstererek hile hurda yapmadığını iddia ederken içeri bir avuç enfiye atmışlardı. O günün sabahında Kempelen memleketine postalanmış, hapsirarak bitap düşen satranç dehası cüce de eline tef verilip zilli kostüm giydirilerek Tuareg kabilesinin reisine soy-tarı olarak hediye edilmişti.

Dede Kempelen'in sonu hazin olmuştu. Cücenin akıbetini öğrenen *sirkus* cambazı sevgilisi bir gece Kempelen Malikanesi'ne girerek *The Turk*'ü kuşanmış, mucidi atölyesinde kısıtıp bakır yumruklarla sille tokat döverek hakkın rahmetine kavuş-turmuştu.

The Turk'ün akıbeti ise meçhuldü. Kimileri cin fikirli bir hırsız tarafından cebellezi edildiğini, tepesine külah takılıp "Geleceği Gören Asmodius" ismiyle *sirkuslarda* dolaştırıldığını söylüyor, kimileriye von Kempelen'in ruhunun *automaton*'a girdiğini, cücenin adını haykırarak kuytu köşelerde dolaştığını rivayet ediyordu.

The Grand Cairo'nun lobisinde *snaps* ilave edilmiş limonatasını yudumlayarak etrafındakilere dedesinin bitmek bilmez marifetlerini -üçüncü defadır- terennüm etmekte olan Jacob, cihanı sarsacak bir başka kudretli Türkün merdivende boy gösterdiğini görünce ayağa fırlayarak saygıyla eğildi: "Herr Tefvîk!"

Bu nida lobide *eksplosif* tesiri yarattı.

Le Grande Tefvîk Efendi'nin merdiven sahanlığında arkasında Yüksek Konsey azalarıyla güneş gibi doğduğunu gören çalgıcı tayfası karşılama havası vurmaya başladı. Yaygılara serilmiş keyfeden, masalarda okült çalışmalar yürüten üstadlar ve hanımlar ayaklanarak merdivenin altına koştular. Haremlüğün cibinliklerinden keskin zılgıtlar duyuldu. Sülün endamlı Kahire rakkaseleri ziller ve teflerle yılan misali kıvrılarak nümâyîşe katıldılar. Harrison, Miss Sunshine'la el ele zıplayarak, "*Doctor Universalis* (*)," diye seslendi.

Sesinin bastırılmasından ziyadesiyle rahatsız olan Madam Castafiore tiz notalara ehemmiyet vererek içler acısı serenadıyla güruhtan sıyrılıp teatral jestlerle merdivene yürüdü, kulaklara

★ Albertus Magnus'a atfedilen rütbe.

saatçi çekici gibi vuran zalim kreşendosuyla *The Grand Cairo*'yu inleterek Tevfik'e bir gül fırlattı.

“Şimendifer düdüğü mübarek,” dedi Tevfik gülü yakasına takarken, “sesinize bereket Castafioreciğim, sanatkar madamasınız vesselam.”

Bu saadet tablosunun içinde ifrite kesmiş biri duruyordu: *Al Bulbule Cahira* Fitri Efendi.

Fitri senelerin deneyimiyle iyi biliyordu ki bir şarlatanın en mühim mahareti takdim sanatındaki hüneridir. Atlantis Tah-tı'nın vekilharcının vekilharcı olarak *Le Grande Üstad*'ın o rezil Kempelen tarafından boğuntuya getirilerek takdim edilmesine bu sebeple misliyle içerlemişti. Alkışlar kesilince vazifesini yerine getirmek üzere şahlandı. Ellerini yakarıyormuş gibi havaya kaldırıp gırtlığını şişirerek yanık sesiyle haykırdı:

“Se Tevfik *du* Kadim. Sultan-ı *mystique* ve üstad-ı müstakim.”

Laterna maymunu gibi kollarını kapatıp fesiyle yeri süpüre-rek eğildi. Şanlı Tevfik Efendi Tefrikası'nda alelade bir virgül olduğunu göstermek maksadıyla eğik vaziyette kalarak üstadın -lütfen- konuşmasını bekledi.

Bir alkış tufanı koptu.

“Varolunuz,” dedi Tevfik tırtıl gibi duran Fitri'ye kuşkulu bir bakış atarak, “*Chevaliers se Tevfik...*” Sözü alkışlarla ve fer-yatlarla kesildi: “*Tevfik de saviour! Maitre du Kadim! Le Grande Tevfik! Sultan-ı Giza.*” “Bravo, bravo,” dedi güruhu eliyle sü-kunete davet ederek: “Atlantis'in Kadim Ahalisi, beklediğiniz gün geldi. Huzurlarınızda Giza'ya *ekspedasyon* tertib edecek ve Yeni Dünya Düzeni'ni duyuracağım. Amen-Ra'nın kehaneti irfanımla gün ışığına çıkacak ve yaman *aura*'sı kadim gücümle birleşecek. Işık Şark'tan yükselecek ve Garp'ı aydınlatacak. İsti-kamet... Fevziciğim neydi o aslan vücudlu matrakukanın adı? Sfenks. Eved. Kadim bir *eksplorasyondur*. Arzın okültizma fedai-leri, istikametimiz Sfenks. *Akalaki!*”

Bastonunu sancak gibi kaldırarak *The Grand Cairo*'dan çıkıp faytonuna sığırdı.

Avanesi üstadı taklit edip faytonlara hücum etti. O fayto-nunda guguklu saatinin penceresinden mahalle dedikodusu

dinleyen ahşap ispinoz kuşu saadetiyle rom çekerken, otelin kapısında tozlu dumanlı bir arbede husule geldi.

Arabacılara Tevfik Efendi'nin bizzat yolladığı telegraf veyahut mektupları ibraz etmeyenleri faytonlara bindirmemeleri emredilmişti. Lakin ritüelden fısıltı neşriyatıyla haberdar olan okültizma meftunlarının sayısı kabarıktı. Bu kalabalık binmelerine izin verilmeyince kapı kollarına, dizginlere, tekerleklerle, lamba saplarına yapışıp itiraz çığlıkları atmaya başlamıştı. Kimse kendilerini *Le Grande* Tevfik'in kerametinden mahrum edemezdi. Beyzadeler bastonlarıyla birbirlerini itekliyor, leydiler ciyak ciyak bağılıyor, taraça balkonlarından sarkan çalgıcılar faytonların tepesine atlıyor, Lale ve Hilalciler bagajlara girmiş çıkmayanları çekiştiriyor, küfürün bini bir para havada uçuşuyordu.

Faytonlar dolup itirazları ayyuka çıkan kalabalığa yer kalmayınca Fitri bir ısıklık öttürdü: "Avane-i Tevfik. Üstadımız ritüeli takiben Kahire'ye dönecektir. Vazifeniz, muhteşem dönüşü için tertibat almaktır. Işık Şark'tan yükselecek ve Garp'ı aydınlatacak!"

"Müstesna bir manevra Nefi," dedi Tevfik. Kafiyele son dakikada yetişen dantela şemsiyeli, mütenasip vücutlu iki Rus hanımı faytonuna buyur ederek, "İstirham ediyorum, muhakkak," gibisinden lakırdılarla yer göstermesi protestolara sebebiyet verince faytondan kafasını çıkardı: "Ayıplıyorum. Bravo!" Son dakikada sıçrayıp içeri atlayan Spalding'e ters ters bakarak arabacıyı bastonuyla dürttü: "Çek çorbacı."

Fayton sarsılarak kalktı. "Ne şeref," dedi Spalding yılışık bir hayranlıkla, "Harry Spalding, muhabir ve yazar. İnanılmaz, efsanevi, mistik bir an. *The Grand Master* (*) ile çöl macerası. Medeniyetin kalbine yolculuk. İnanın heyecanımı anlatmaya kelime bulamıyorum."

"Hiç zahmet edip aramayınız," dedi Tevfik domuz gibi. Tek kaşını kaldırıp yelpazelerini çeçe kanadı gibi sallayan hanımları tarttı: "Affınızı rica ederim. Botanik ilmindeki kadim irfanım dahi, okültizmaya meraklı nadide çiçekleri ismen tanımama yetmiyor."

★ Büyük Üstad.

“Sizi bu sıkıntıdan kurtaralım,” dedi genç kadın: “Mishiya Zahurovskaya.” Tevfik uzanan beyaz eldivenli eli koltuğundan martı gibi dalarak öptü: “Müşerref oldum. Ablanızın ismini almadım?” Kadınlar yelpazeleriyle dudaklarını örtüp gülüştüler. “Saadetin musikisi, bittabi,” dedi Tevfik şarlatan bir çapkınlıkla. Kokona başını eğerek kıbarca selam verdi: “Validesi... Pipka Smederovskaya.”

“Ah, bu bir entrika,” diye itiraz etti Fitri eşelendiği hasır sepetin derinliklerinden. Pipka’nın elini yakalayıp dudaklarına götürdü: “Hiçbir ilmi kanıt beni kardeş olmadığınıza inandıramaz. Bizimle eğlenmeyiniz.” Bir öpücük daha kondurdu: “Hizmetkarınız Fitri.”

Mishiya ve Pipka yelpazelerinin arkasında istasyonu terk eden yük trenlerini andıran Rusçalarıyla konuşup şakrak kahkahalar patlattılar. Tevfik alicenap, işgüzar bir pişkinlikle “hayrola?” edasıyla bakınca Pipka göz kırptı: “Kızıma öğüt veriyordum. Bir hanım Doğu’da yolunu kaybetmemek için çok gayret etmeli.”

“Veyahut gönüllü bir kılavuz tayin etmeli,” dedi Fitri mest bir sesle. Pipka’yı velfecir okuyan gözlerle tepeden tırnağa süzdü. Yıkılan caminin tamiri belki mümkün değildi, fakat mihrap müthişti. Avucundaki ele bir öpücük daha kondurdu.

Mishiya sepete uzandı: “Bunlar nedir öğrenebilir miyim?” Fitri bağ bıçağını papatya falı bakıyormuş gibi merasimle açtı, rom şırınga edilmiş kavundan bir dilim kesti: “*Dessert de Desert* (*). Tevfik Efendimizin lezzet şaheseri.”

“Dişleyiniz,” dedi Tevfik aşkla.

Kavun dilimlerini mızıkacılardan vücuda gelmiş orkestra nizamında iştahla kemirerek sohbeti koyulaştırdılar. Söz Rusya’dan ve Rusya’nın tarihi eserlerinden açılınca Tevfik, “İlmi araştırmalarım sırasında Moskova’da bulunmuştum Matmazel Mishiya,” dedi, “vekilharcım ve kadim bir yezid olan Kıyam Bey ile birlikte. Enteresan memleket. Ahali okültizmaya meraklı. Kıyamcığıma da kalpak pek yaraşır. Meşe mantarı gibi oluyor takınca kendileri. Ah, ah, ah... Bakınız Kıyam dedim de

★ Çöllerin tatlısı.

hatırıma geldi.” Fitri’nin dizine elinin tersiyle vurdu: “Kıyam’a pusulayı gönderdiniz mi?” Fitri, “evet” anlamında başını sallayarak kavun sepetinde eşelenmeye devam ederken, “Benden uzakta müteessir olmuştur kuşkusuz,” diye dertlendi, “pusulayı aldığında kimbilir ne sevinecek kerata. Kavunu nasıl buldunuz Mishiya?”

“Pek tatlı,” diye cevapladı Mishiya gülümseyerek

“Teveccühünüz,” dedi Tevfik, “bilmukabele.”

Mishiya ve Pipka birbirine garip garip bakarken fesini eğip memnuniyetini belli etti.

Kerata Kıyam, pusulayı elbette hiç alamayacaktı.

Luxor Ekspresi düdüğüyle şikayet ederek vadileri geçerken Victor’la dostluğu ilerlemişti. Kendini bilen beyzadelerin dostlukları ilerleyince her daim yaptıkları gibi konu *dame*’lere gelmiş, adablı bir lisanla birbirlerine geçmişte tanıdıkları hanımların hatıralarını, fotoğrafları el altından dolaşan fettan rak-kaselerle geçirdikleri saatleri ve izdivaç hayallerini, hatıralarını anlatarak vakit öldürmüşlerdi.

Victor uzun zaman evvel bir kez evlenmiş, zevcesi kaçığın teki çıkıp konakta ruh çağırma celseleri tertipleyincede sıtkı sıyrılmış, dul hayatını tercih etmişti. Eski karısı da Persky adında bir sihirbazla evlenip sahne hayatına atılmıştı. “Sihir,” diyordu Kıyam’a, “dünya gerçeklerini görmek istemeyenlerin *sinematografıdır*.” Bir adamın geleceğini sağlama alacak ticaret, memurluk gibi işlerle uğraşmayıp tavşandan şapka çıkarmasını, güvercin uçurmasını son derece sakil buluyordu: “Madrabazlık bir meslek olabilir mi, söyleyiniz Kıyam Bey?”

Kıyam Victor’u gitgide seviyordu. Bilhassa madrabazlık ve sihirbazlık konusundaki fikirlerine tamamen katılıyordu. Yıllar evvel, Tevfik kendisini İstanbul’a turneye gelen ve Muhteşem Wanton ismiyle maruf sihirbaz Angier’in tiyatorasına götürmüş, Angier büyük numarası için salonda gönüllü arayınca, “Bakınız neler olacak,” diyerek el kaldırmıştı.

“Büyük Üstad,” diye haykırmıştı Angier, “zatınız bu salondayken gösteri yapmayı reddediyorum. Rica ederim sahneye buyurunuz.” Tevfik mırın kırın ettiyse de alkışlar kopup halk

galeyana gelince sahneye sıçrayıp kendisini “Atlantis’in Kadim hükümdarı” olarak tanıtmayı için fazla ısrar gerekmemiştir.

Angier, Nikola Tesla’nın icat ettiği “sihirli sandık” numarasını Tefvik Efendi’nin sunacağını müjdelemiş, seyircinin arasına inip Kıyam’ın yanına otururken, “Gerçek bir üstadı seyretmek, her insana nasip olmaz,” diye alkış tutmuştu, “*I give you, Legend of Ottoman Empire, The Magnificent Tefvik!* (*)”

Tefvik fesini havaya fırlatıp bastonuyla yakalayarak mukabele etmiş, sihirli sandukanın sahneye getirilmesini buyurmuştu. Angier’in dansçı kostümlü, mütenasip bacaklı Japon metresi Tefvik’i sandukaya tıkmış, fattan reveranslarla sandukayı efsunlayıp kapağını törenle açmıştı. Kaybolması gereken Tefvik, hâlâ içerideydi. Kalabalıktan şikayet nidaları yükselmişti.

“Garip,” demiştir Angier.

Japon afet-i yekta sandukayı bir daha çevirip açınca, Tefvik ifritinin gene içinde olduğu görülmüştü. Angier ayağa kalkıp, “Mekanizma arızalanmış olmalı,” diyerek seyircilerin, “Yuh!” seslerini bastırırken, salon karanlığa gömülmüştü.

“Trak!” sesiyle karanlığı bölen bir ışıldak yerde sabırla yürüyerek sahnedeki Tefvik’i aydınlatmıştı. İkincisi de yanıp ters yöne giderek localara vurmuştu. Loca pervazında, briyantınli saçlarıyla etrafa ulvi hareler saçan ikinci bir Tefvik duruyordu.

Kıyam Angier’in ellerine sarılıp, “Bir iken iki oldular,” diyerek fenalaşmıştı.

Salon alkış kıyametiyle yıkılırken perde kapanmıştı.

Kıyam, Tefvik’e bu müstesna şarlatanlığı nasıl icra ettiğini sayısız defalar sormuş, lakin iblis herif, “Sırlarını zinhar açıklamayacağını,” buyurarak esrarengiz tavırlarla, “Gücüne itikad etmeyen kadim dostuna da ziyadesiyle gücendiğini,” beyan etmişti. Angier kendisinin de vuku bulan mucizeye şaşırdığını, tabii *Magnificent* Tefvik’in kendisi gibi sahne sihirbazı değil gerçek bir okült üstadı olduğunu söyleyerek Kıyam’a cahil muamelesi yapmıştı.

“Sihir yoktur azizim,” diyordu Victor, “gerçekler ve onlara inanmayanlar vardır. Sihir, gerçeğin ustalıkla gizlenmesinden
* Sizlere Osmanlı Efsanesi Muhteşem Tefvik’i takdim ediyorum.

ibarettir.” “İrfan dolu sözler,” diyerek onaylamıştı Kıyam, “Victorcuğum, bu yolculukta size rastlamam ne hayırlı oldu. Yüreğime su serptiniz.” Utanarak başını eğmişti: “Lakin, gerçek demişken, dostluğumuz ilerlemeden haberdar olmanız gereken bir mesele var. Bendeniz, elim yanlış anlaşılmalara sebebiyle Kahire’ye sürgüne giden bir mahkumum. Muhabbetimizin şanınıza gölge düşürmesinden çekinirim.”

Victor işaret parmağını kaldırdı: “Zatınıza ticari başarımın yegane sırrını vereyim Kıyam. Alışveriş, insan gibidir. Karşınıza çıktığı anda hakkında doğru fikri kalben edinmiş olmanız lazım gelir. Bendeniz ticarete ve hayatta kalbimin sarraflığıyla muvaffak oldum. Selamlaşmamızı takiben zat-ı alinize dair bir fikir edindim. O fikir tanışmamızın şahsım adına kazanç olduğudur. Sürgün veyahut başka musibet fikrimi değiştiremez.”

“Teveccühünüz,” dedi Kıyam Bey.

“Hayat, kaderle oturulan bir talih oyunudur,” dedi Victor, “ve ne hikmetse en iyilerimiz daima en kötü ellerle imtihan edilirdir.”

“O vakit ben fevkalade bir oyuncu olmalıyım ki, her daim kalp papazı Tevfik’i çekiyorum,” diye düşündü Kıyam. Victor’un akıl sözlerini dinlemeye devam etti:

“Yaşım kemale erdikçe ben galibiyetin değil, dağıtılan elin kazancımız olduğuna inandım. Elinizdeki esaret kartının da elbet bir hayrı vardır. Esaret, insan zekasının kamçısıdır Kıyam. Ehemmiyetli şahıslar en muvaffak eserlerini esaret altında vermiştir.”

Tren zamanın zembereğinde sabırsız bir yelkovan gibi sarsılarak Kahire yolunu tüketirken, Giza Vadisi’nde de Tevfik Efendi ve kafilesi üstadın tertib edeceği *colossal* koncolosluğa (*) doğru tozu dumana katarak ilerlemekteydi. Kafile *Le Grande* üstadın hesaplı baston darbesiyle istikamet değiştirmiş, gerisinin dürtülüp durmasından huylanmış arabacı rotayı Giza Vadisi’ne çevirmişti.

Romlu kavun dilimlerini gövdeye indirmekte olan Tevfik, “Sırrın sır kalması için saklanacağı en müstesna mevki, en aşı-

* Transilvanya ve civarında kol gezen namlı bir öcünün adı.

kar olandır,” sözleriyle başladığı felsefi söylevini vermekteydi: “O vakid ne olur? Cümle alem etrafında dolaşıp dururken emniyette kalır. Bittabi. Ah bakınız, kadim matrakuka göründü. Çorbacı, pençelerine çekiniz. Sfenks’in pençesine düşüyoruz desenize Matmazel Mishiya? Sfenks ve zat-ı aliniz enfes bir edebi tablo teşkil ederdiniz. Güzel ve Gudubed. Okültizmanın ve aşkın tefrikası... Ah, fakad vakti nereden bulacaksınız?”

Kavunu elemle dişleyerek göz süzdü: “İlmi seyahatlarım esnasında sanatla pek az iştigal edebiliyorum sevgili Mishiya. İnanınız bu beni fevkalade müteessir ediyor. Ahbabım Naşit Efendi’nin de söylediği gibi: *Ars longa, vita bravo* (*). Britanya’da bir *ekspedisyon* yürütmekte kendisi. Salisbury Vadisi’nde. Eved.” Peçeli rakkaselerin fingirdediği kumpanya arabasına göz kırpıp Fitri’nin kulağına eğildi: “Enfes.”

Fayton Sfenks’e uzanan taş yolda sarsılıp gerinerek durdu. Kafleden hayret ve hayranlık nidaları yükseldi. “*The Grand Giza Necropolis* (†),” dedi F. Harrison, “Rönesans üstadları dehalarını kanıtlamak maksadıyla tuvallerinde maksatlı bir kusur bıraktırlardı. Boyanmamış, beyaz bir leke. Alelade tuval bezini paha biçilmez başyapıta dönüştüren hünerlerinin bir kanıtı. Giza’da ise, kusur bulunamaz. Giza, tanrıların *Magnus Opus*’udur... (‡)”

Yanılıyordu.

Mısır adıyla maruf fettan dilberin gözbebeği Giza’yı resmeden semavi el lekeyi unuttuğunu o saniye hatırlamış, büyümlü fırçasını tuvale uzatmıştı. Eserinin ortasına, kavun dişleyerek faytondan inen fesli bir Osmanlı silueti çiziyordu: *Le Grande* Tevfik, Atlantis’in Hükümdarı ve Doğu Gizemlerinin Koruyucusu.

“Kum, bilhassa topuklu terlikler için tehlikelidir Mishiyaçığım,” dedi siluet Mishiya’ya elini uzatarak, “enteresan bir elemenddir. Akıcı, fakad kurudur.” Kızı koluna takıp bastonunu piramidlere doğru salladı: “Müstesna manzara değil mi? Eved. *Se Necropolis du Firavun* (§). Bilir misiniz ki cihan ‘piramid’ de-

* “*Bravis*” olacaktı. Latince, “sanat uzun, ömür kısadır.”

† Büyük Gize Necropolis’i.

‡ Büyük Eser.

§ Firavun Nekropolis’i.

nilen alamedi bir nevi mezar zanneder, lakin yanılmaktadırlar? Piramidler aslen tapınak, okul idi. Bittabi. Bu sırlar kaybolmuştur. Fevziciğim, kavun rica edeyim? Ne toz... İnsanın genzi kuruyor vesselam. Anşante. *Akompanyanızdaki* kokona neredeler aceba sevgili Mishiya? Ah, oradalar. Buyurunuz Sfenks'in patilerine."

Elini güneşe siper edip Kahire yönüne baktı. Ritüele katılmaya gelen faytonlar toprak yolda tozu dumana katarak yaklaşıyordu. "*Le nuit du Tefkizma* (*)," dedi kendi kendine, "pürsaa-det bir *nuit*. Takib ediniz *devochkacığım* (†)." Eski Mısır ahalisinin asırlar evvel huzurunda tertiplediği canhıraş nümayışlerden beridir böyle acaip geçit resmine şahit olmamış Sfenks'in meraklı bakışlarının altında pençelerine doğru yürüdüler.

"Aslan vücudlu ve kadın başlı Sfenks," dedi Tefvik, "ilimşinas tarih üstadları bu *iciptologya* keşfine enteresan bir isim vermiştir Mishiyacığım."

"Nedir o isim?"

"Aslan vücudlu ve kadın başlı Sfenks," dedi Tefvik hayretle, "rica ederim sözlerime dikkat buyurunuz."

Mishiya hayli bön bir ifadeyle yüzüne bakınca, "Bir *dame* olması sebebiyle," dedi ilmi bir otoriteyle, "Sfenks'in sırlarına giden yol kalbinden geçer, kalbinin yolu da pençelerinden. Gül ve diken. Ah, *l'amour de occultisme* (‡)."

Kumlu merdivenden pençelerin arasına inince, "Bu ne ke-pazclik," dedi, "Feyziciğim, buraya bakınız bakayım? Kum deryası burası yahu. Zannederim *miniscule* (§) bir şantiye teşkil etmemiz gerekecek. Ayıplıyorum doğrusu. *Logistique* (¶) meselesinde Kıyamcığımı aratmadınız."

Fıtrı, "Affediniz, *le grande maitre*," diyerek Lale ve Hilalcilere seslendi: "Buraya, yallah yallah!"

"Arkeologya kazısı mı yapacaksınız," diye sordu Mishiya.

* Tefvikizm'in Gecesi.

† Tatlı kız.

‡ Okültizma Aşk.

§ Küçük.

¶ Lojistik.

“Ne münasebet canım,” dedi Tevfik.

“Büyürlü müdür burası, tılsımlı mıdır? Tarihi kıymeti mi var, o sebeple mi?”

“Hayır. Tutankhamon’dan şifreli bir papirüs almış bulunuyorum. Büyük zattır kendileri. Lakin tepesini yardılar (*). Vaki-dsiz gitti fakir.”

Şakrak istimbot misali tüten F. Harrison piposunu çekerek, “Firavun Tutmosis’in rüyası,” dedi, “efsaneyi bilen birkaç kişiden biri olduğunuzu tahmin etmiştim Tevfik.”

“Bittabi,” dedi Tevfik öksürerek, “okültizmaya meraklı zattı kendileri.”

“Efsane mi, ne eğlenceli,” dedi Harrison’un kolundan zembil gibi sarkan Miss Sunshine, “Anlatınız, anlatınız.”

“Bir gece Sfenks Firavun Tutmosis’in rüyasına girdi ve kendisini kumdan kurtaranın Mısır’ın hükümdarı olacağını söyledi. Tutmosis uyanınca mimarına Sfenks’in üzerindeki kumu temizletmesini emretti, hatta bir kısmını da bizzat eliyle temizlemiştir. Gördüğünüz şu *stella*’yı (†) ve taş kitabe kaidesini de Sfenks kumun altından çıkınca Tutmosis diktirmiştir. Ki şu anda o kaidenin üzerinde oturmakta-sınız, Miss Mishiya.”

Mishiya pek oralı olmadı. “Elbette *The Grand Master* Tevfik *se Kadim* bu efsaneyi biliyordu,” dedi Harrison dişlerinin arasından istim salarak, “kumu temizleten, Mısır’ın ve sırlarının ebedi efendisidir.” Saygıyla eğildi.

“Berhudar olunuz,” dedi Tevfik.

Fitri kazma kürekli Lale ve Hilalci bedevilerle çıkageldi. “Piramiddeki arkeologya kazısında alet edevat bulduk *Le Grande Maitre*.” Bedevilere Tevfik’in etrafını sarmalarını işaret etti: “İstirahat buyurunuz. Sfenks’i püripak edeceğiz.” Kazmalar havaya kalkıp Tevfik’in emrini beklediler. Tevfik, “*Ekskavasyon magnifique* (‡)” falan diyerek gözlerini huşu içinde kapatıp bastonunu kaldırdı.

Sfenks’in pençelerine tırmanmış hadiseyi izleyen kalabalık-

* Tutankhamon hakikaten de başı bastonla yarılmak suretiyle helak edilmiştir.

† Dikili taş yazıt.

‡ Büyük kazı.

tan cırtlak bir ses, “Fakat Mr. Tefvik, burada kazı yapma izniniz var mı,” dedi işgüzar bir merakla. Tefvik kalabalığın içinden parmak uçlarında yükselip tehlike sezmiş gelincik gibi gözlerini açıp kapatan Spalding’e memnuniyetsiz bir bakış fırlattı:

“Azizim Spalding siz vakanüvis değil misiniz?”

“Ben, evet...”

“Vaka olduktan sonra nakletmeniz gerekmez mi, rica ederim?”

“Muhakkak, fakat ben...”

“O vakit vuku bulmakta olan şu *colossal* vakayı ne sebeble engellemek gayretindesiniz?”

“Bendeniz...”

Lale ve Hilalcilerin kadife maskeli reisi fedailerine Spalding’i işaret etti. İki bedevi vakanüvisi kollarından tutup kalabalığın arkasına çektiler, sopalarını göstererek uslu durmasını telkin ettiler. Diplerinde biten melon şapkalı, bastonlu, buz mavisi gözlü İngiliz lordunun Spalding’in kulağına bir sözler fısıldadığı, Spalding’in sararıp, “Emredersiniz *m’lord*,” cevabıyla dut yemiş bülbül kesildiği müşahade edildi.

Çaçaron Spalding bertaraf olunca Tefvik kalabalıktan bir gırnatacının verdiği, “Fii!” sesiyle bastonunu indirdi. Kazmalarına davranan bedeviler *moteur* pistonları gibi yükselip alçalarak kumu kazmaya giriştiler.

“Vakid, aile yadigarı köstekli saat gibidir Mishiyacığım,” dedi Tefvik. Etrafını saran avanesi üstadın bu enfes meselini başlarıyla onayladılar. “Sahib olduğumuz müddetçe değerini bilmez, kaybedince de ah-ü vah ederiz. Heyhat, giden gelmez.” Güneşi kerteriz etti: “Vakid mühimdir. Sizi bir müddet yalnız bırakmak mecburiyetindeyim. Ritüelden evvel Nihoteph Piramidi’nde Yüce Konsey’le toplantı tertib edeceğim. Beklerken kokonayla sohbet ediniz, vakid geçiriniz, hay hay.” Bastonunu kuma saplayıp, “*Nazdarovya* (*),” diyerek uzaklaştı.

Mishiya’nın narin postunu Tefvik’in ablukasından kurtardığını gören Pipka kızına taş kaideden kalkmasını işaret etti, masa örtüsü seren ev hanımı itinasıyla eteklerini eliyle ütöleyerek

★ Şerefe.

oturdu, yelpazesıyla yüzünü saklayıp Mishiya'yı çimdikledi: "Ağzından laf alabildin mi?"

"Na (*)."

"Beceriksiz kız, beceriksiz... Ah, senden nasıl da utanıyorum. Annenden hiç mi öğrenmedin?"

"Bu farklı," dedi Mishiya gözleriyle Tevfik'i işaret ederek.

"İş sana kalırsa babanın intikamını almak hayal olacak. Dekoltem nasıl görünüyor?"

"Cömert."

"Cömert kadın yoktur," dedi Pipka sağı solu kolaçan ederek, "yeteri kadarını veren vardır. İzle ve öğren." Havada duran antika sırçaya dokunmak ister ama kıyamaz bir edayla parmaklarını kırıp şakrak bir melodiyle seslendi: "Efendi Fıtri?"

"Bir meleğin sesini duyuyorum zannederim," dedi Fıtri tu-luatçı yüzüzlüğüyle rastgele yönlere dönerek. Dekolteyi nişan-layınca ellerini açtı: "Ah, melaikem orada." İskarpınlerine dolan kumu etrafa saçarak Pipka'nın dibinde bitti: "Emredin sultanım."

"Çöl havası pek kuru," dedi Pipka elini göğsüne bastırarak, "fenalık geçirmek üzereyim. Kuytu, serin bir köşe imkanı var mıdır?"

Fıtri dekoltenin manyetizmasında pusulasını şaşırان gözle-rini döndürerek reverans etti: "Elbette hanımım." Ellerini boru yapıp kalabalığa Arapça bağırdı, gelen cevabı başını sallayarak onayladı. Pipka çenesini göğüslerine değecek gibi şişirip yan gözle kızına baktı: "Hıh. Bari ben yokken Tevfik'ten laf kopar-maya çalış. Becerebilirsen tabii." Yamacında lambanın cini gibi aniden peydahlanan pörsük hahamı görünce irkildi.

"*Le Grande Maitre*'den ayrılamam madam," dedi Fıtri halı taciri kibarlığıyla kırılarak, "Üstad Epstein sizi Nihote-ph Pira-midi'ne götürecektir. Kuytu ve serindir. Üstad size arkadaşlık da edecek." Pipka'nın elini zarif bir hareketle alıp Epstein'in kolu-na taktı.

"İzle ve öğren," diye fısıldadı Mishiya hahamın kolunda ök-seye takılmış çaresiz tavuk gibi arkaya bakarak giden annesine.

★ Hayır.

Alkışlar ve gırnata sesleriyle Nihoteph Piramidi'ne yürüyen Tefvîk Efendi'yi ve Yüce Atlantis Konseyi'ni gözlerinde hesaplarla süzdü: "İzle ve öğren."

Bu günü, uzun zamandır beklemişti.

Annesi seneler evvel, Mishiya daha kundakta bebekken Çariçe II. Petrovskaya'nın huzuruna çağırılmıştı.

O gün Kremlin Sarayı içler acısı figanlarla sarsılmaktaydı. Gözyaşları içindeki çariçe, "O adam, o koca adam," diyerek taht odasında dövünmekte, eline geçen antikayı yere fırlatıp tuzla buz etmekte, hizmetçiler perdelerin arkasına saklanmış titremekteydiler.

"Zavallı Pipka Smederovskaya, kader arkadaşım," demişti Çariçe, Pipka'nın huzura geldiğini fark, edince: "Zavallı Mishiya..." Elinde yırtık, gözyaşlarıyla ıslanmış bir telegraf tutuyordu:

Stimbotsa Zahurovski perts kaya. Stop.

Saçlarını yolarak, "Zahurov gitti," diye başını dövmeye başlamıştı, "Zahurov'umuz, o koca adam." Pipka kucagındaki Mishiya'yı hizmetçilere verip çariçeye sarılmış, teskin etmek için bebek gibi sallayarak kulağına, "Zahurov'umuz gitti," demişti ağlamaklı bir sesle, "Fakat yüreğinizi, yüreğimizi soğutacak bir yol vardır asil Kuzey Yıldızım."

"Kim boz ayımı... Ayımızı geri getirebilir," diye sordu perişan çariçe akan yaşlarının arasından, "Kim istimbotumun üzerindeki uzun seyahatleri geri..." Yalandan öksürerek sustu.

"Kimse çariçem. Ama intikamı alınabilir. Zahurov'u bizden bir kadın çaldı. Mumya da olsa, o kaltağı bulursak..." Parmaklarını sıkıp hayali bir nesneyi parçalar gibi yaptı.

"Evet... Amen-Ra. O cadı çaldı Hücumbot Zahurov'umuzu."

"İstimbot, çariçem," diye düzeltti Pipka.

"Veyahut ikisi birden."

İki kadın uzakta bir hatıra görmüş gibi gözleri dalarak iç çektiler, hınzırca birbirlerini dirseklediler. Ciddileşip, "Bu erkek işi değildir," dedi Pipka, "zeka ve entrika gerektirir. Düşman kadın olduğundan erkeklere itimat edilemez. Emir verin, lanetli cadı-

nın peşine düşeyim. Kalbini söküp Zahurov’umuzun mezarına atayım.”

Çariçe tuvaletinin kayan omzunu düzelterek masaya vurdu: “İntikamımızı al Pipka. Ah zavallı Mishiya.” Kollarını bebeğe ulaşmak ister gibi uzattı, fakat onun yerine masadaki likör kadehini kapıp bir dikişte asil gövdesine indirdi: “Çariçenden dileğin nedir zavallı kız, zavallı Pipka?”

İp cambazı Pipka Smedorovskaya o gün Kremlin Sarayı’ndan ayrılırken kucığında iki şey taşımaktaydı: Her bebek gibi manasız bir bölnlükle ayaklarını yakalamak için canını dişine takarak debelenen Mishiya ve ağzına kadar çarlık altınlarıyla dolu deri bir heybe.

On dokuz yıldır cihanın her köşesinde okültizmacıları, büyü müptelalarını, falcıları, gizil ilimlerle uğraşanları çapkın işvelerle deli divane ederek Zahurov’unu çalan o hain Amen-Ra cadısına ulaşmanın yollarını arıyordu. Bulduğunda da elleriyle parçalamaya yemin etmişti.

Kundakta bebekken çıktığı bu yolculuk zarfında Mishiya büyüyüp serpilmiş, kozadan çıkıp kelebek olan tırtıl misali gözleriyle değme beyzadeyi kavuran kızıl bir afete dönüşmüştü. Babasından kalan tek hatıra, o gün çariçenin annesine verdiği telegrafın kalbine zerkettiği kindi.

Göğsünde sakladığı sararmış kağıdı okşayarak terlik topuğunu kuma telegraf maniplesi gibi vurdu. Tevfik denen Türk kudretli olabilirdi, lakin akıllı bir kadının önünde açılmayacak kapı henüz icad edilmemişti. En azından erkekler tarafından. Amen-Ra’yı bulacak ve o kurumuş kalbini tırnaklarıyla söküp babasının mezarına atacaktı.

Rus kızılı Mishiya çöl rüzgarıyla ıslık çalan Sfenks’in kollarında intikam ateşiyle kor gibi yanar ve yaydığı sıcaklıkla orada bulunan pek çok okültizma üstadının kaçamak ilgisine mazhar olurken, Tevfik Efendi de Nihoteph Piramidi’nin Champolli-on ve Ferrante’nin cümle aleme rezil rüsva olduğu ikinci mezar odasında “*se kadim* ve bilhassa müstakim” bir toplantı yürütmekteydi.

Söylevine, bastonunu kumla örtülü yer taşlarına vurup, “Rom!” buyurarak başlamıştı.

Evvela, “Winstoncuğum,” dediği melon şapkalı İngiliz lordunu ayıplıyordu. *The Grand Cairo*’daki konsey toplantısına vaktinde yetişemediği kadim gözünden kaçmamıştı. Kavun ziyafetini de kaçırmıştı Winston. Hayır efendim, mazereti kabul edilemezdi, lakin az evvel boşboğaz Spalding’in çanına ot tıkmaması kabahatini bir nebze affettirmişti. Hay hay.

Efendim, Atlantis’in Hükümdarı ve Doğu Sırları’nın Koruyucusu *Le Grande* üstad Tevfik *se Kadim* bu kum deryası -‘derya’ kelimesine dikkat buyurmaları menfaatleri icabıydı- Mısır çölünde ne aramaktaydı? Bu *mystere divin* (*), bu esrar, neye işaret etmekteydi?

Cevab, Tevfik Efendi’nin irfanının *colossal* bir kanıtı, tarihin perdesini aralayan muazzam *eksplorasyonuydu*.

Atlantis’in deniz altında kayıp olduğu malumdu. O kadim imparatorluk meçhul bir sebeple sarayıyla marayıyla deryanın dibini boylamış, bir daha da kendisinden malumat alınamamıştı. Arkeologlar, müneccimler, okültizma üstadları ve teknil ilimşinaslar asırlardır yerini aramakta, sırrının peşinde helak olmaktadır. Tabii, sırrın irfanını haiz olmadan arkasından dörtnala gidilirse nihayetinde helak olmak muhakkaktı. Veyahut beygir misali çatlamak da mümkündü, her ne hal ise.

Tevfik Efendi ise -her *mystique* hadisede olduğu gibi- Atlantis meselesinde de irfanın hasına sahipti.

Konsey azaları dikkat buyururlarsa, deniz kostümlü *dame*’lerin insanın gözünü gönlünü şenlendirerek salındığı deniz sayfiyelerinde enteresan bir ilmi kaide müşahade edilebilirdi. Sahiller, kum adıyla maruf esrarengiz elementten vücuda gelmişti. Deniz dediğin, kumsuz olmazdı.

Mısır’ın, hatta Sahara’nın tamamı da kumdan vücuttu. Arkeologya etüdleri piramidlerin temelinde bol miktarda deniz minaresi, yıldızı ve kabuklu zamazingo bulunduğu da işaret ediyordu. İlmi olarak kanıtlanmıştı ki bu mahlukat taifesi yalnız deniz dibinde ikamet ederdi.

★ Ölümsüz gizem.

Demek oluyordu ki, Mısır bir vakitler deniz memleketiydi, veyahut deniz altında kalmıştı. O minareler, kabuklular vesaire sayfiyeden kalkıp çöle göç edecek değillerdi ya? Bittabi.

Atlantis meselesine geliyordu, dikkat. Kadim alimler Atlantis'in denize gömüldüğünü iddia etmiş, lakin bu denizin ne denizi olduğunu beyan etmemişlerdi. O vakitler alim dediğinin entipüften metaforlarla insanın aklını bulandırması maharet adedildiğinden, bahsettikleri deniz pekala kum denizi olabilirdi.

Lafın kıyası, Atlantis'in gömüldüğü denizin ne denizi olduğu belli değildi ve Mısır'ın bir vakitler denize gömüldüğü aşıkardı. Niçün? Kadim Kabuklu Zamazingo Teorisi. Az evvel ilmi lisanla aktarmıştı, sözlerine dikkat buyurmalarını rica ediyordu canım.

Atlantis ve Mısır, birer muamma hükümdarlığı, birer okültizma medeniyetiydi. Sırlarının saklanması menfaat icabıydı, zira okült sırların ehliyetli olmayan kişilerce tatbik edilmesi zinhar kabul edilemezdi.

Pekala, birader, kadim Tefvik Efendi şu vakitte Atlantis'ten filan neden bahis açıyordu? Ne alakası vardı Atlantis ve Mısır'ın, söyleyiniz bakayım. Bir alakaları yoktu değil mi? Bravo, tebrik ediyordu alayını. İlmi malumatına hakkıyla kulak vermedikleri için tenkit de ediyordu.

Mısır ve Atlantis'in alakası ne idi? *Se magnifique* irfanı bu lahzada kendini göstermekteydi.

Bir gerçeği saklamanın en ala yolu, ahaliyi yalan olduğuna inandırmaktı. Bir sırrı saklamak için en uygun yer, en aşıkardı. O vakit ne olurdu? Sırrı arayanlar etrafında dört nala koşarken sır bu hengamenin merkezinde rahat rahat keyif ederdi.

Lafı dolandırmayı arzu etmiyordu, vakit mühimdi.

Atlantis'i saklamanın en ala yolu da, onu aşıkardı bir medeniyetin gölgesine saklamaktı. Cihanda bir akıllı selim ilim adamı bulunmazdı ki Sahara'nın bir vakitler deniz memleketi olduğuna inansın. Tek bir arkeologya mütehassısı, Mısır medeniyetinin altında Atlantis'i aramayı akıl etmezdi. İşbu sebeple kadim üstadlar hilelerini hileyle, medeniyetlerini medeniyetle gizlemişti. "Denize gömüldü," diyerek medcezir veyahut Nil

baskını sebebiyle sular altında kalan Atlantis'e ortalık durulunca Mısır adını vermiş, sırlarını meraklılardan ebediyete kadar saklamışlardı. Sular çekilince, Atlantis'in kalıntılarından Mısır yükselmişti.

Şaşırmışlardı değil mi? Ayıplıyordu. İlimşinas şahıslardı cümlesi.

Bu okült keşfin ışığında artık aşıkardı ki, Nihoteph Piramidi *se kadim* Atlantis sırlarının Eski Mısır rahipleri tarafından saklandığı kilitli bir sandukaydı. Ama ne *colossal*, ne kadim bir sanduka değil mi efendim? Bittabi. O sandukanın kilidini açmak ise, elbette tarihin gördüğü en irfanlı kilit ustası Tevfik Efendi'nin harcıydı.

Amen-Ra, *Le Grande* Tevfik'in Mısır'da küllerinden tekrar doğacağı asırlar evvelinden kendisine malum olunca *Scarab* kabuğu vasıtasıyla ilminin sırrını üstada miras bırakmıştı. Buyurunuz, *Scarab* da burada, cebindeydi. Cihanı dolaşıp gelmiş, nihayetinde asıl sahibini, Sırların Efendisi ve Atlantis Tahtı'nın *Le Grande* Varisi Tevfik Efendi Hazretleri'ni bulmuştu.

Zat-ı alileri bir "*ritüel se magnifique*" tertip ederek az sonra, burada, Nihoteph Piramidi adlı bu efsanevi sandukada Amen-Ra'nın, *Scarab*'ın ve de Atlantis Sırları'nın muhteviyatını aydınlatacaktı. Lakin bu ritüel Nihoteph Piramidi'nde icra edilecekse de, piramidin "içinde" icra edilecek değildi. Ritüel Amen-Ra'nın asıl mezar odasında icra edilecekti.

Kafaları karışmıştı değil mi? Mesele basitti.

Bastonuyla yere bir deniz feneri çizerek hüznle baktı: "Roket oldu bu yahu." Zarif darbelerle kıyısına bir sandal kondurdu: "Eved. Bir halta benzedi. Farz-ı mahal bu bir deniz feneri olsa ve kapısı kilitli olsa, içine nasıl girmek icab eder?" Rom şişesini dikerek talebelerini sözlüye çeken ifrit muallimler gibi dudak büktü.

"Tırmanarak," dedi Basoin.

"Bendeniz Ponente Feneri'ne (*) tırmanmayı denemiş idim, kertenkele olsanız dahi mümkünatı yok. Kilidi darb edip girmek mecburiyetinde kaldım."

* Seddülbahir kıyısında bir deniz feneri.

“Merdiven buluruz,” diye atıldı Spalding.

“Bir kaldıraç,” diye ayak uçlarında sıçradı Basoin.

“Bırakınız merdiveni, kaldıracı şu lahzada. Bir deniz fenerinin efendiler, görülmediği tek yer vardır. Fenerin içi. Sırrı saklamak için en aşıkâr yere koymak lazım değil mi? Bir sırrı en iyi nasıl tutarsınız? Aklınızda. Bravo.” Ellerini arkasında kavuşturarak tebasını inceledi: “Kadim bir felsefedir. Bittabi.”

Atlantis Konseyi üyelerinin bihaber bakışlarını gören Fitri avazı çıktığı kadar bağırdı: “İrfan-ı Tevfik al Kadim.”

“Hay hay,” dedi Tevfik, “*Amen-Ra müstakim.*” Ayağıyla feneri ve sandalı sildi: “Okült kilid muammasını hallettiğimize göre, piramidin esrarına vakıf olalım.” Kuma bir çizgi çekerek üzerine berbat bir piramid ekledi:

“Mimari ilmine azıcık dikkat buyurursanız, kumun düzenbaz bir elemend olduğunu müşahade edersiniz. Misal Mishiya’nın validesi kokona. Kuma bastığı vakid ne oldu? Battı. Niçün? Zira kum akıcı bir elemenddir. Eved.”

Bastonunu kılıcıyla rakibine gözdağı veren silahşör gibi döndürerek kumdaki piramide bir kapı ekledi:

“Atlantisli mimarlar hesap hatası içindeydi. Piramidin kapısını kum sathından açtılar. Vakti keraat gelince de denizin suyu, kumu kapıdan girdi, piramide doldu. Fakad, şu minvalde bir tertibad yapsa idiler...”

Piramidin altına derme çatma bir tünel ekledi:

“Bernoulli Efendi bize ne der? Bileşik Kablar Kanunu (*). Kadim bir *eksplorasyon*. Piramide kumun altından, girişi piramidden yüksekte bir tünel açarsanız, ne olur?”

Etrafına bakındı. Altın Şafak’ın üç kurucu azası, F. Harrison, Basoin, Dumitrascu ve Yüce Atlantis Konseyi’nin silme kadim üyeleri suratlarında kayda değer bir şaşkınlıkla heykel gibi durmaktaydılar.

“Bir halt olmaz,” dedi esefle.

Tüneli uzağa çizdiği temsili bir tepenin altına uzattı: “Su piramide girmez. Girişi yüksek tutmak ve mühürlemek kafidir.

* Birbirine bağlı iki kapta bulunan sıvıların yoğunlukları aynı ise, seviyeleri aynı kalır.

Hayhay. O yüksek yer neresidir? Çöldeyiz efendiler, okültizma kaldıracı, merdivene itibar etmez. ‘Efenim bir kaldıraç veriniz de çölü kaldırıp altına bakayım,’ demek mümkün değil. Kum yahu bu, dökülür. Halı değil ki. Kainatta her halt tahtirevalliyle kaldırılmaz. O teori de safsatadır ayrıyeten.”

Basoin, “Fakat,” diyecek oldu.

“Rica ederim,” dedi Tevfik, “Aziz Albertino Ferrante sağlığında ne buyurmuştu? Mucizeler kedi gibidir. Bir kedinin en yaman mahareti nedir? Akla gelmedik mekan ve zamanda kucağınıza atlamak. Sfenks nedir? Kedidir, kedi. Sırrı sır tutmanın en emniyetli yolu ne idi? En aşikar yerde saklamak. Tutmosis ne buyurmuştu? Kumu temizleyen Mısır’ın hükümdarı olur. Bendeniz Mısır’a ne sebeble geldim? Hükümdarlığımı ilan etmeye. O vakid Atlantis mucizesinin sırrı nerede olabilir aceba?”

“Sfenks’te,” dedi Yüce Atlantis Konseyi koro halinde.

“Bravo,” dedi Tevfik. Çizdiği tepenin zirvesine fevkalade çirkin bir kedi ekledi, bıyıklarını uzatıp yanağına bir ben kondurdu: “Sfenks, dikkat buyurduysanız piramidlerden yüksek mevkidedir. Mühürlü geçit ise pençelerinin arasındadır. O sebeble kazılmasını emrettim, zira vakid mühim. Filhakika, bekleysek de Sfenks gerinip kucağımıza atlasa sonumuz elim olurdu değil mi? Kedi de olsa yekpare taştır kendileri. Pestilimiz çıkardı vesselam. Ah ah.”

Bastonunu piramidin ortasına sapladı: “*Chevaliers du Tevfik*! Amen-Ra’nın kadim *aura*’sı bizi piramidin altında beklemekte. Zannımca asgari dört bin yıldır orada olduğu için de hayli bezmiş vaziyettedir. Malum, *dame* takımının bekletilmeye tahammülü yoktur.”

Saadetle tebasını süzerek gözlerini kıstı, çadır kumpanyasında Şekspir icra eden tok sesli aktörün gizemli edalarıyla, “Bekleyelim,” dedi:

“Kazıcıların mühürlü geçidi gün ışığına çıkarmalarını bekleyelim. Efendim? Gece mi oldu? Hay hay. O vakid ‘lamba ışığı’ mı demek icab ederdi? Müstesna. Varolunuz Fevziciğim. *Chevaliers du Tevfik*! Bekleyelim. Kazıcıların mühürlü geçidi lamba ışığına çıkarmalarını bekleyelim. Güneş doğmadan Atlantis

Tahtının Varisi, Doğu Gizemlerinin Koruyucusu ve Kilitlerin Efendisi bendeniz Tevfik Efendi Mısır'ın göklerinde deniz feneri misali parlayacak ve cihanın okültizma okyanuslarını aydınlayacağım. Bu gece, Sfenks'in kollarından Amen-Ra'nın orijinal lahdine ulaşacak ve Atlantis'in Yeniden Doğuş'u Ritüeli'ni tatbik edeceğiz. Reverans ediniz.”

Basoin vecd içinde avazı çıktığı kadar uluyarak ağlamaya başladı.

“Başınızı yeyiniz,” dedi Tevfik romu hiç ederken. Konsey azaları elleri titreyerek şahit oldukları malumatı sindirmeye gayret ettiler. Altın Şafakçılar keşfin okültizmanın geleceğindeki rolünü tartışıyor, gölge reis etrafını saran Lale ve Hilalcilere işaret diliyle emirler yağıdırıyor, Harrison çömelmiş avucuna doldurduğu kumun parmaklarının arasından akmasını seyrediyordu. Basoin yıkılmıştı. Senelerini verdiği piramid gizemi ni Üstadlar Üstadı Tevfik Efendi'ye öksürmüştü. İngiliz lordu Tevfik'e yanaşıp ritüele geciktiği için kibarca af diledi: “Ve itiraf ediyorum, deniz feneri alegorinizi idrak edemedim.”

“Çölde ne feneri yahu?”

“Ketumluğunuz hayranlık verici. Britanya Kraliçesi bu çarpıcı keşfinizle size *Sir* unvanı verecektir.”

“İngiliz ketumluğuna nazaran bizimki pek yavan kalır. Hatta *Sir* verip sır vermediğinizi rivayet ediyorlar. Buyurunuz, piramidin esrarını aydınlatmaya.”

Tevfik konseyiyle *ekspedisyona* girişip Champollion ve Ferrante'nin keşfettiği mezar odasını tavaf ederken, birinci mezar odasından ikinci mezar odasına inen dik merdivenlerin başında saklanan Pipka Smederovskaya da az evvel duyduklarını hazmetmeye çalışıyordu.

Vaziyet buysa, bir taşla iki kuş vurmak işten değildi. Tevfik Efendi'nin açacağı geçitten girip Amen-Ra'nın mumyasını tahrip ederek intikamını alabilir, acuzenin definesindeki antikalarla da dünyalığı yapabilirdi. Çarlık altınları suyunu çekmek üzereydi ve çariçe şu vakitler Rasputin isimli kaçık keşişle yakinen alakadar olduğundan gerisinin gelmeyeceği gün gibi aşikardı. İçi geçmiş uyuyan Epstein'e, “Uyanınız kutlu efendimiz,” dedi

yapmacık bir telaşla, “zannederim bir yılan gördüm. Korkuyorum.” Epstein ulvi bir hararetle Pipka’nın beline sarıldı:

“Yılan kutlu bir mahlukattır evladım.”

Vladivodstok ahalisinin “çarlık gibi kadın (*),” unvanına layık gördüğü Pipka hahamı silkeleyip ellerini beline dayadı. Feleğin çemberini salıncak etmiş şatıfilli kokonalara has sesiyle, “Haham, yürü haham,” diyerek Epstein’i önüne katıp itti. Taş merdivenleri tırmanırken aklını iki mesele meşgul ediyordu. Amen-Ra’nın definesini nasıl ele geçireceği ve Epstein’in nurlu parmak izlerini beyaz tuvaletinin gerisinden nasıl temizleyeceği...

O lahzada kazı alanında bir kıyamet koptu.

Bedeviler kazmaları kumun altında yatan taş çarpınca diz çöküp çukuru elleriyle genişletmeye başladılar. Avuç avuç atıkları kumun altından tam da Tevfik Efendi’nin kehanet buyurduğu üzere -altında kimbilir hangi *se kadim* rezilliği barındıran- hiyerogliflerle dolu mühürlü bir geçit kapağı çıktı. “Helal, helal!” diye bağırdı tepeleri tutan Lale ve Hilalciler. En gençleri kumda düşse kalka *Le Grande Üstad*’a haber vermeye koştu.

“*Merveilles se Champollion vü Ferrante*,” diyordu Tevfik Efendi pertavsızıyla Nihoteph Piramidi’ndeki hiyeroglifleri incelerken, “müstesna bir okült keşif. Destur, kimdir o piramidde dörtlü koşan?” Nefes nefese seyirterek gelip yerden selam alan bedevinin anlattıklarını başını sallayarak, ilgiyle dinledi, uzun uzun düşündü, Fitri’ye döndü: “Ne diyor, tercüme ediniz bakayım?” Malumatı alınca fesini düzeltip, “Desenize kazmayı taş çarptınız,” dedi, “yürüyünüz efendiler.” Piramidden çıkışı fırlatılan şapkalar ve çılgınlarla kutlandı. Kalkan eller, “Varol!” nidalarıyla Yüce Atlantis Hükümdarı’nı selamlıyordu.

Haddinden samimi ilgisinden bezdiği Epstein’i kolunda dantelalı şemsiye gibi sürükleyerek piramidin arkasından çıkan Pipka kızına yanaştı: “Ne delirdi bunlar?” Mishiya alkış tuttu: “Buldu, gerçekten de buldu. Çöl aslanı Tevfik!” Pipka hâlâ Sion yılanı vesaire sayıklayarak midye inadıyla kolunu bırakmayan Epstein’i dirseğiyle itti: “Minnetarım aziz Efendimiz.”

* Çarlık rejiminin yıkılmasıyla “hükümet gibi kadın” halini almıştır.

“Şalom Epsteinciğim,” dedi Tefvik hahamı rom şişesiyle d rtterek, “renginizi hayli solgun görüyorum. Bir miktar rom buyurunuz. *Bonne appetite* (*). Yokluğumda sıkılmadınız umuyorum Matmazel Mishiya? Pek ala. İzninizi rica edeyim. Konacığım, yol veriniz. Ne kaide. Cümle istisna bozamaz, maşallah.” Bastonunu uzatıp Pipka’yı iskambil çeken krupiyer ciddiyetiyle yolundan süpürdü, Sfenks’in pençesine sıçradı:

“*l’Avane se Tefvik!* (†), irfanımla mühürlü geçidi keşfetmiş bulunuyoruz. *Amen-Ra du kadim!*”

“Tefvik *se Kadim müstakim!*”

“Varolunuz.”

“*Maestro Lucida* (‡),” diye seslendi Castafiore.

Tefvik manav tezgahı kılıklı şapkasıyla kalabalıkta bir sandal güruhunun ortasında sıkışmış Sipanyol kalyonu gibi salınan Castafiore’ye esefle baktı: “M h r  açmak üzere okült çalışma yürüteceğim. Sessizlik elzem! Bilhassa siz. Ne  ene canım. Reverans ediniz.”

Bastonundan kuvvet alıp, “Şışş,” buyurarak aşağı sıçradı. Bedevilerin sathını tamamen temizlediği geçit kapağındaki hiyeroglifleri süzerek, “Eved, eved ve eved,” dedi kendi kendine, “muhterem pederiniz burada olsaydı da bu *epique* hadiseye tanıklık edebilseydi Mishiyacığım.”

Romu  eker çekmez içi yanarak, “Aman,” eden Epstein’in geçit kapağının kenarına bıraktığı rom şişesinin devrildiğini ise, kimse görmedi. Rom parmak derinliğindeki hiyerogliflerin içinde kıvrılarak akmaya başlarken Tefvik irfanını gayrete getirdi: “*Angard* (§).”

Pertavsızını çıkarıp taştaki firavunların, kanatlı mahlukatın, baston ve teflerle rakeden rahiplerin, kem gözlü Mısır rakkaselerinin, ağır yüklü bohçacı misali yampiri adımlarla donup kalmış rahibelerin üzerinde gezindi. “Püf,” buyurup ilmi  alışma-

* Afiyet olsun (tam manasıyla “bol iştah”)

† Tefvik’in avanesi.

‡ Işıklı  stad.

§ Fransızca *en garde*. “Kendini savunmaya hazırlan,” manasındadır. Tefvik Efendi’nin neyi kastettiği ise, muammadır.

sına mani olan kumları bertaraf ederek mühürün muammasını keşfetmeye girişti.

Le Grande Üstad hiyerogliflerde köstekli saatini kaybetmiş ispenç horozu jestleriyle eşelenip *se kadim* sırrı lamba ışığına çıkaracak bir işaret, bir *mystere divin* ararken, beklemekte olan kalabalıktan bazısı yaygıları serip kayıntı çöplenmeye, bastonlarını kuma saplayarak etrafta olması muhtemel başka *mystery*'leri keşfe, bazısı da çıktıkları şarap akşam serinliğinde rehavete sebep olunca şekerleme yapmaya başladı.

Bekleyiş uzadıkça, sabırsızlık artıyordu.

Naşit Efendi'nin teorisini haklı çıkaran aksırık ve tıksırıklar-la başlayan ses dalgası çenesini tutamayan Basoin'in hayranlık dolu, "Sfenks'in *energie*'sini yokluyor," sözleriyle kuvvetlendi, iç çeken rakkasenin dudaklarından dökülen, "*Ah, se Tefvik du Kadim,*" cümlesiyle güruha sirayet ederek uğultuya dönüştü.

Gürültünün artmasıyla cesaretlenen arka saflar Tefvik Efendi'nin kerametini göremediklerinden şikayet etmeye başlayınca Lale ve Hilalcilerle sarılmış vaziyette bağdaş oturan gölge reis garip bir el işareti çaktı. Bedeviler seyirtip Tefvik Efendi ve kalabalığın arasına asker nizamı dizildiler.

Reis Fıtrî'ye sırayla Tefvik'i, ağzını ve kalabalığı gösterdi: "Tercüme et." Fıtrî bir adım ileri çıkıp Tefvik Efendi'nin hareketlerini anons etmeye başladı: "Bastonunu yere vurdu. Hiyeroglifleri eşeledi. *Scarab*'ı inceliyor. Yıldızlara baktı. İskarpinini silkeledi."

Sözleri Giza'yı dolduran güruh boyunca tercüme edilerek ilerliyor ve yolda -lisanın naturası gereği- başka anlamlar kazanarak gerideki saflara ulaşıyordu: "Bastonuyla yere tılsımlar çiziyor. *Scarab*'ı göğe çevirdi. Scorpion Takım Yıldızı'yla hizaya getirdi."

O lahzada Tefvik'in nazarını bir enteresanlık celbetmiş bulunuyordu. Hiyeroglif labirentinde kendince yol bulmuş bulunan rom, bir noktada durmuştu. Tahtında oturan zenne kılıklı, perukalı firavunun gözbebeğinde. Pertavsızıyla yaklaşıp romun firavunun gözündeki iğne deliğinden aşağı aktığını görünce, "Ne aparat," dedi kendi kendine.

“Aparat,” kelimesi dilden dile tercümeyle arka saflara, “ab-ı hayat,” olarak nakledildi.

Le Grande Tevfik’in Mısır’ın ab-ı hayat kaynağını keşfettiğini -görmeseler de duyan- çalgıcı takımı arkadan teflere ve zillere ehemmiyet vererek çölü titreten ezgiler vurmaya başladı. “*Ab-ı hayat*, ebedi hayat, *aqua viate* (*), *Tevfik Al Kadim*,” çılgınlıklarıyla histerik bir hezeyana kapılan Altın Şafak azaları caketataylarının altına gizledikleri rüzgar güllerini çıkarıp sallayarak bir ağızdan marş söylemeye giriştiler. Marşları Epstein’in etrafında gözle-
rinin akı görünerek ilahi okuyup nara atan hahamların boğuk seslerine karıştı. Nümayişe katılan rakkase zılgıtları ve Casta-
fiore’nin, “*Remember, remember* (†),” feryatları havada çarpışarak Sfenks’in göğsünde yankılandı. Sekiz yüz okkalık taş geçit ka-
pağından gelen, “Trak!” sesini o hengamede kimse duyamadı.

Tevfik Efendi kollarını vecd içinde kaldırıp aşkla haykırdı:
“*Atlantis se Kadim!*”

Ve bir, “Pof,” sesiyle gözden kayboldu.

Madam Castafiore, “*Maestro* (‡) ruhlara karıştı,” diyerek fe-
nalaştı.

★ Ab-ı hayat.

† Hatırla, hatırla.

‡ Üstad.

Firavunun Kayığı

Tevfik Efendi'nin “se kadim ve bilhassa müstakim” konsey toplantısında rom elementinin bahsettiği coşkuyla üfürdüğü ve can yakan irfanıyla lamba ışığına çıkarmayı –her nasılsa- becerdiği mühürlü geçit, sahiden de arkeologya tarihinin en takdire şayan keşiflerinden biridir. Cihan okültistleri asırlardır bu geçidin mütalaasını yapmakta, onu açabilecek tek şahsın kudretli “*Magus Universalis* (*)” olduğunu iddia etmektedir.

Le Grande Tevfik Efendi'nin asırların muammasına ve kumuna gömülü bekleyen geçitten nasıl ve ne sebeple haberdar olduğu ise, yaşlı dünyamızın kayıp sırlarından biridir. Lakin, irfanıyla değme tarihi vakayı hallaç pamuğu gibi atmasıyla meşhur *Le Grande Occultiste*'nin hikmetinden sual olunmayacağı da, aşikardır.

Namlı mimar Imhoteph, Sfenks'ten başlayıp kumun altından Nihoteph Piramidi'ne giden geçidi mühürlemek için akıllıca bir yol icat etmişti. Sfenks'in pençelerine yerleştirilen sekiz yüz okka ağırlığındaki yekpare taş kapakta bir firavun oyması bulunuyor, sırrı bilenler firavunun gözüne (†) su dökerek gizli

* Evrensel Büyücü. *Magus*, Eski Yunan yazıtlarında metne bağlı olarak bilge, rahip, doktor, astrolog, rüya yorumcusu, sihirbaz veyahut –en mühimi- hokkabaz manasına gelmektedir.

† İlk piramidlerde anahtar şeklinde dövülmüş bakır çubukla açılacak şekilde imal edilirdi. Mekanizma günümüzde Giza'daki Kekrem Piramidi'nde hâlâ görülebilmektedir. Namlı icptolog Michael Porkslev'in bu keşfine -Porkslev'in kendi de uzun boylu ve zayıf olduğundan- Porkslev Çubuğu ismi verilmiştir. Edebiyat tarihçileri “gözüne sokmak” deyiminin kökenlerinin mekanizmanın çalışma prensibine dayandığını iddia etseler de, fikirler çeşitlidir. (Pictorial History of Canes – Resimli Değnekler Tarihi (Bianca Beauchamp, Diva Publishing, 1911)

mekanizmayı tetikliyordu. Mekanizma çalışınca taş kapak dönerek geçidi açıyor, su buharlaşınca geçit kapanıyordu.

Güneşin altında cehennem gibi yanan Mısır'da çok değerli suyu kuma dökmek kimsenin aklına gelecek halt değildi. Keza suyu olur olmaz yere değil, firavunun tam gözüne dökmek lazım geldiğinden mühürlü geçidi asırlardır kimse açamamış, yeri unutulup tarihin tozlu tavan arasındaki eski kumbara gibi kaybolmuştu.

Arkeologya ilminin inceliklerinden bihaber olan Atlantis Hükümdarı Tevfik Efendi ise kardeşinin odasına çekiçle dadanan zıpır veled misali Mısır'ın çölünde peydah olup o kumbaranın kapağını tuzla buz etmiş, ve nallar havada taklabaş olarak Sfenks'in -sözümüz meclisten dışarı- kucağına düşmüştü.

Karpit lambalarının ışığında kerametine şahitlik eden tebası hadisenin iç yüzünü bilmediklerinden üstadın firavunun lanetiyle kumun dibine çekilip pestil edildiğini zannetmiş, korkunç bir infiale kapılmıştı.

Aziz *Le Grande Maitre*'leri gayya kuyusunun dibinde sır olmuştu.

Castafiore, Tevfik'in kumda açılan çukurda buhar olduğunu görür görmez dizleri çözülüp fenalık geçirdi. Lale ve Hilal Cengaverleri kılıçlarını çekip hadiseyi idrak etmeye çalıştılar. Madam Blavatsky Latince kelimelerle gözlerini devirip titriyor, Epstein'in yamakları olan biteni göremeyen efendilerine Tevfik'in Halas'a uçtuğunu naklediyor, Basoin tüyü bitmemiş ergen sesiyle, "Sır oldu, sır oldu!" diye haykırıyordu.

Kutlu hadise, o sırada vuku buldu.

"Sır falan olduğum yok, bırakınız bu hurafeleri," dedi Tevfik Efendi'nin sesi meçhulden.

"Susunuz," diye çığlık attı Madam Blavatsky, "*Le Grande* Tevfik ruhlar dünyasından sesleniyor. Telepati kudretimle kendisiyle görüşeceğim. Ey Tevfik Efendi, geldiyseniz bastonunuzu üç kere vurunuz..."

"Breh," dedi ses.

Tevfik Efendi çukurda meydan muharebesinde siperden düşmanı kerteriz eden rütbeli baykuş öfkesiyle dikildi. Fesi

kafasında eğrilmiş, üstadı asimetrik vaziyete sokmuştu. “Baston imiş,” dedi havadaki kum bulutunu yelleyerek, “ab-ı hayat vesaire. Bir araba safsata. Lamba veriniz bakayım. İlmi olunuz rica ederim. Mishiya, azami dikkat, dehliz kaygan. Rom şişemi gördünüz mü aceba? Ah, orada. Hm... Epsteinciğim? Maşallah dibine darı ekmişsiniz. Fevri, rom rica edeyim? Sağolunuz. *Chevaliers l’Occultiste, marche (*)*.” Avanesi gayya kuyusundan kurtuluşunu hakkıyla kutlayamadan, “Baston imiş,” buyurarak çukurda kayboldu, “Ab-ı Haşhaş mı çekti nedir? Rus madaması...”

Karpit ve petrol lambaları sevinçle yakıldı, asırların tozundan korunmak için mendiller ve şapkalar maske edildi. İtişen gölgeler *Le Grande* üstadlarının peşinden geçide doluştu. Çölün derinliklerine inen taş dehliz, en kıdemli arkeologya üstadının dahi aklını oynatmasına sebebiyet verecek, muazzam bir mimari şaheseriydi. Granit bloklar kusursuz bir işçilikle örülmüş, yokuş aşağı meyleden zemin pürüzsüz taşlarla döşenmişti. Duvarlar, yerler ve tavan hiyerogliflerle, kabartmalarla, Eski Mısır ritüeli resimleriyle süslüydü. Mühürlü kapak geçidi zamanın erozyonundan koruduğundan aşı boyalı kabartmaların ilk günkü gibi kalan renkleri göz alıyordu.

Harrison giriş kemerindeki levhayı ayaküstü tercüme etti: “*Ve... Ve o ulu Ankmahordur ki karanlıkta vücut bulur... Gene karanlıkta vücut buldu. Ve konuştu ve Imhoteph duydu. Ve O dinledi ve düşündü ve korkuyla titredi. Ölüm ve yaşam bastondan gelir. (†)*”

Dehliz, mimar Imhoteph’in son eseri idi.

Amen-Ra’nın *tombeau*’da unutulup Nihoteph Piramidi’nin mühürlenmesinin ardından Popeteph yediği beş yüz değnek sebebiyle dayığa doymuş olan mimarı huzuruna çağırmıştı.

* Okültizmin şövalyeleri, marş.

† Sözü edilen levha Alman arkeolog R. Stutheim’in 1912’deki arkeologya kazısı sonrasında -ne hikmetse- sır olmuştur. Stutheim’in kazı günlüklerine bakılırsa, dehlizin varlığı da safsatadır. Lakin Stutheim “Sfenks’in de varolmadığını” iddia ettikten dört hafta sonra parçalarını Berlin’e gidecek bir trene yükletirken tevkif edildiğinden, iddialar tartışmalı hale gelmiştir.

Seth müritleri tarafından yatağında darp edildiği için kafası gözü sarılı olan ve yüzünde de hâlâ rastık izleri görülen baş rahip, cinnet geçirmiş bir adamın sakinliğiyle -Horus kafalı bastonunu sallayarak- Imhoteph'e, "Bu işi derhal çözmesi,"ni emretmişti.

Bir hal çaresi bulmak elzemdi. Firavun sarayında piramidine defnedilmeyen Amen-Ra'nın ruhunun geceleri gırnata musiki-siyle Nil'in üzerinde uçtuğu, civar halkın pencerelerine konup raksettiği, ıssız kuytularda dolaşıp gezginlerin ümüğünü sıkı-tığı dedikodusu ayyuka çıkmıştı. Bastet Tapınağı'ndan kedilerin süttten kesildiği ve viyaklayan yavruların sesine dayanamayan rahibelerin çığlık atıp saçlarını yolarak koridorlarda koştuğu haberleri geliyordu.

Imhoteph ne yapıp etmeli, Amen-Ra'nın mumyasını bulup o piramide sokuşturarak Mısır'ı bu felaketten kurtarmalıydı. "Aksi taktirde," demişti Popeteph gagalı Horus bastonuna doğ-ru kaş göz ederek, "Tanrıların gazabı tepene inecek mimar."

Imhoteph o gece taş ustaları locasıyla bir toplantı tertib et-mişti. Popeteph'in isteğinin imkansız olduğu muhakkaktı. Pi-ramid inşa edilirken azami dikkat gösterilmiş, mükemmel bir mimari eser vücuda getirilmişti. Mekanizma dehlizleri ilelebet kapamıştı. İçeriye değil bir mumyanın, *Scarab* böceğinin dahi girmesi mümkün değildi.

Keza mezar odasına bir şekilde girebilmeyi başarsalar dahi Seth müritleri Amen-Ra'nın *tombeau*'sunu Sahara'ya gizlemişti. Çölü kazmalarla senelerce tarumar etseler mumyayı bulamaya-cakları aşıkardı. Müritler de pılyı pırtıyı yüklenip toptan sırra kadem bastığından Imhoteph bastonu şimdiden ensesinde his-sediyordu.

"Üstad Imhoteph," demişti loncanın kadim azalarından ka-bak kafalı, rastıklı, kaşsız olması sebebiyle ay sonunu nasıl ge-tireceğini düşünen tütsülenmiş kuzu budunu andıran Ankh-mahor, "ölülerin konuştuğuna inanır mısın?"

Mumya ve mevta gibi meselelerden fevkalade ürken Imho-

teph, “Ağzından Nil alsın (*),” demişti ürpererek. Ankhmahor kaçığından senelerdir hazzetmezdi. Piramidlerde dalgın dalgın çalışırken gölgelerden aniden çıkıp ödünü koparır, acaip acaip konuşarak işine mani olurdu.

“Yaşam ve ölüm ikizdir,” dedi Ankhmahor, “birbirlerinden ayrı olamazlar. Ve yaşam, ölümü takip eder. Ölümün elinde zehirli hançeriyle yaşamın yolunu beklediği gibi.” Gözlerini huşu içinde kıstı: “Amen-Ra sizinle konuşuyor.”

Imhoteph sarardı: “Anlat, ne diyor?”

“Seth’in ve Bastet’in kızı arkasında bir *Scarab* bıraktı. *Scarab*, sonsuz yaşamın anahtarıdır.” Imhoteph’e doğru eğilip tısladı: “*Scarab*’ı izle, kaderin yolunu bulacaksın.” El çırpıp kadim dilde birkaç kelime seslendi. Arkasında bekleyen muhafızı masaya kumaşla örtülmüş küçük bir kafes bıraktı.

“Amen-Ra’nın ölü *Scarab*’ının canlı ikizi,” dedi Ankhmahor örtüyü kaldırarak.

Kafeste kabuğuna hiyeroglifler yazılmış bir *Scarab* böceği buğday saplarını çekiştirerek kendi kendine eğleniyordu: “Çölün köklerine sal ve hayallerinin yeşermesini bekle. Hayat ölümü bulacak ve ölümden hayat doğacak. Seth sizi yüceliğiyle kutsayacak ve Mısır’ın talihi kehanetlerde yazıldığı gibi olacak.” Sıçrayıp kalktı, kollarını göğsünde çapraz yaptı. Etrafını saran muhafızlarla tapınaktan çıktı, davul sesleriyle uzaklaştı.

“İyice kedileri (†) kaçırdı bu,” dedi Imhoteph piramid çizimlerini masaya yayarken.

Nihoteph Piramidi, hatırı sayılır kısmı kumun altında, devasa binaya temel teşkil edilecek şekilde inşa edilmişti. Imhoteph’in çıraklığının ilk gününde öğrendiği üzere -asırlar sonra Tevfik Efendi’nin de mesnetsiz üfureceği gibi- kuma güven olmazdı. Kuma inşa edilecek her yapı, köklerini bir ağaç gibi çölün derinlerine salmalıydı. “Yalnız bu ağaç meselesi teşbihtir,”

★ Sonradan “sel” ve “yel” halini alarak günümüze kadar gelmiştir (Doğal Hadiselerin Edebiyata Etkileri. Halepli Şitri Efendi, Şadaraban Neşriyat ve İtiryat Evi, 1857)

† Lafın ilk hali budur.

demmişti ustası, “her kim ki piramidi sular, o piramid tepesine çöker. Ağaçlarda vaziyet farklıdır.”

Imhoteph kıssadan aldığı hisseyle inşa ettiği piramidlerin temelini derin ve tabanını geniş tutmuş, duvarlarını kemik gibi örerek hava sızıntısına dahi izin vermemişti. Şöhretinin sırrı olan sanatındaki bu ustalığı, Amen-Ra sayesinde dönüp başına kahküllü bela kesilmişti.

“Bir yolu olmalı,” dedi arpa birası çeken taş ustalarına. Günler Nil’in suları gibi aktı.

Granit blokları sirkeyle eritip delerek tünel kazma fikri (*), saray aşçısının bakır kepeğini sallayarak bir daha kilerdeki sirke küplerine dadanırlarsa parmaklarını Hitit çırası gibi kıracağını beyan etmesiyle süratle terk edilmişti. Ankhmahor’un iskele kurup piramidin yanak taşlarını tek tek çekerek içeri ilerleme fikri ise kaba hesaba göre altmış seneden uzun süreceğinden fazla rağbet görmemişti.

Imhoteph papirüslerin başında geceler ve gündüzler boyu mesai veriyor, bir yol bulabilmek için piramidin her karışını arşınlayarak bir işçilik hatası, sıva deliği, galeriye açılan bir yarık arıyordu. Popeteph arada sırada Horus Tapınağı’nın çatısına çıkıp bastonunu sallayarak mimara kinayeli selamlar çakıyor, vaktin yaklaştığını belli ediyordu.

O gece Imhoteph saraydaki odasına döndüğünde gudubedliğiyle üzü Mısır’ı ve Hitit diyarını tutmuş karısını peruğu kafasında dönmüş horlarken buldu. Seth-Ra’sını çıkarırken kade-rine lanet okuyarak sabahın ilk ışıklarıyla Popeteph’in huzuruna çıkmaya ve istediği işin mümkün olmadığını itiraf etmeye karar verdi.

Zevcesinin kükremeleri sarayda yankılanırken pencereden eserine baktı. Piramid Sfenks’in arkasında olanca azameti ve yerin dibine batası sağlamlığıyla yekpare taş misali dikiliyordu. İçini çekti. Dehası, tepesinde patlayacak Horus başlı bastonun

★ Eski Mısır ustaları, taşları yumuşatmak için sirke kullanırlardı. “Keskin sirke küpüne zarar,” meseli ise, oradan gelmemektedir. Her haltı da bir tarihi hadiseye bağlayıp caka satmayınız.

sebebi olacaktı. Baston gagalı magalı olduğu için de hayli can acıtacağı aşıkardı.

Kulağına bir tıkırtı çalındı.

Yatağın altına eğilince tıkırtının sahibiyile göz göze geldi. Küçük, bıyıkları yeni terlemiş bir firavun faresi hasırı kemirmiş, döşekte -tam da karısının gerisine denk gelen- bir delik açmıştı. Imhoteph kafasını kaldırıncı yatakta zevcesinin unuttuğu muz hevgini gördü. Zevcesi uykuya yatmadan evvel muz yemeyi adet edindiğı ve farelerden de feci ürktüğü için yatağın ayaklarını Ugaritli tüccarların sattığı balina yağıyla ovmayı ihmal etmezdi. Ayaklar kaygan hale geldiğinden fareleri muzlardan uzak tutmanın en iyi yolu buydu. Firavun faresi ise hedefine ulaşmak için aklını kullanmış, çareyi keşfetmişti.

Yatağın altından geçit kazmak...

Imhoteph, "Evet!" diye haykırıncı fare telaşa kapılıp döşegi süratle ısırdı. İncelen hasırı delen dişleri şaşmaz bir kesinlikle peruğunu üfürerek uyumakta olan zevcesinin nazik kaidesine isabet etti.

Karısı bir çığlık attı.

Imhoteph saraydan dışarı koşarken gözleri ışıllı, yanakları kıpkırmızıydı. Işıldıyordu, zira piramide girmenin yolunu bulmuştu. Kırmızıydı, çünkü karısı gerisindeki çimdiği mimarın gece vakti hallenmesine bağlamış, suratına şamarın hasını indirerek kendisinden utanmasını haykırmişti.

Ertesi sabah Imhoteph elinde papirüslerle Sfenks'in pençelerinin arasını kazan kölelere nezaret ediyordu. Hesaplarına göre Nihoteph Piramidi'nin ana galerisine çıkan en kestirme yol Sfenks'in altından dolaşacak bir geçit kazmaktı. Geçidi geniş tutup Bastet Rahibeleri'nin senelerdir talep ettiği ayin odalarıyla birleştirerek bu işten kâr bile etmeyi umuyordu.

Soyulmuş taze muzların arasında baygın bir neşeyle titreyen firavun faresini okşadı. Deve kervanıyla Giza'nın kuzeyindeki pazara giden saray hanımlarına yerlere kadar eğilerek selam verdi. "Sapkın mimar, ahlaksız," diyerek başlarını öte yana çevirdiklerinde nedense pek mutsuz olmadı. "Güzel bir gün, küçük

dostum,” dedi fareye. Fare Imhoteph’e fazlaca yüz vermeden tombul bir muza hamle etti.

Geçidin inşası beş mevsim sürdü.

Sfenks’in altına istinat duvarlarıyla güçlendirilmiş galeriler, ayin odaları ve şarap mahzenleri kazılmış, uzun bir dehlizle Nihoteph Piramidi’nin temeline ulaşılmıştı. Dehlizin girişi Sfenks’in pençelerinin arasına yerleştirilen mekanizmalı geçit kapağıyla meraklı gözlerden saklanmıştı.

Baş rahip Popeteph mimarı pörsümüş göz kapaklarını kırıştıtarak dinlemiş, bir müddet ses etmeden düşünmüş, yerinden kalkıp -hiç adeti olmadığı halde- Imhoteph’e sarılmıştı. Altın bir Horus heykeli hediye ederek gönlünü aldığı mimari dualar mırıldanan rahiplerin gezindiği tapınak koridorlarından bizzat yolcu etmiş, merdivenlerde durdurup kulağına fısıldamıştı: “Geceleri karına rızası olmadan musallat olduğun söyleniyor.” Bastonunu göstermişti: “Her kim ki günah işler, tanrıların gazabı tepesine iner.” Tek gözü seyirmekteydi.

Imhoteph altın heykeli tartarak uzaklaşmıştı.

Vazifesi henüz tamamlanmamıştı. Geçit meselesini çözmüş olabilirdi ama Amen-Ra’nın mumyasını içeri taşıma işi çetrefilliydi. Seth müritlerinin gizlediği *tombeau*’nun yerini tespit edip mumyayı bulmaya imkan yoktu.

Ankhamhor’un canlı *Scarab* fikri, işe yaramamıştı. “Hayat ölümü takip eder,” kabilinden kehanetlerle böceği çöle salıp dualar okuyarak peşine düşen Ankhamhor ve adamları Hitit sınır devriyeleri tarafından derdest edilmiş, su kaynaklarını efsunlayıp zehirliyorlar iddiasıyla sağlam bir kötek yemişlerdi. *Scarab* ise canını kurtarmış, çölün derinliklerindeki bir vahaya postu sererek mutlu bir yaşam sürmeye başlamıştı.

Imhoteph’in bilmediği, Baş Rahip Popeteph’in Amen-Ra ve mumyasıyla zerre kadar ilgilenmediği idi. Popeteph o günahkar Hitit rakkasesi için kılını dahi kıpırdatmazdı. Dehliz inşaatını başlatmasının maksadı Bastet ve Seth’in kızının mezarına bir Horus heykeli dikmek, Mısır’ı o dalavereyle kötülük ve dedikodudan, itikatlı ahalinin kesesini de bakır paradan arındırmaktı.

Sfenks’in pençelerindeki geçidin sırrını yalnızca Imhoteph,

sayılı taş ustası ve kendisi biliyordu. Imhoteph'in papirüsünü dürerse (*) ustaların çenesini kilitleyebilirdi. Kulağına mimarın Seth müridi olduğu dedikoduları da çalınmıştı. Herife Güneşe Saygı Ayini'nde kikirdeyip ritüeli berbat ettiğinden beri zaten ifrit olmaktaydı. E, taraf olmayan bertaraf olurdu. O züppeye müstahaktı bu.

Beklediği fırsat eline Imhoteph geçidin kilit mekanizması- nın nasıl çalıştığını izah ederken geçti. Mimarın toprak testiden döktüğü su firavunun -kainatın efendisi, yaşayan tanrı ve Mısır'ın kudretli hükümdarının- gözüne damlıyor, geçit o vasıta- la açılıyordu.

Bu, kabul edilemezdi.

Popeteph bastonunu kaldırıp Imhoteph'in sözünü kesti. Vakurla kollarını kaldırıp avuçlarını göğse açtı. Ekseni etrafın- da reçine sürülmüş bocurgat misali ağır ağır rahiplerine döndü, yürek ağlatan bir dini söyleve başladı.

Mısır, Mısır olalı böyle zulüm görmemişti.

Horus'un öfkesi ve yıldırım tepelerine binecek, Mısır'ı ku- raklık saracak, koyunlar süttten kesilecek, çekirge sürüleri güne- şin önünü kapatacak, Nil tersine akacaktı. Ki, Nil tersine akarsa ticaret kesileceğinden işin sonu felaketti. Sebebi de işte bu tan- rısız mimar Imhoteph efendiydi. Bir ölümlünün, ulu mimar dahi olsa, kudretli firavunun gözüne su damlatması affedilir günah mıydı?

Dümenden hezeyana kapılarak kendini yerlere attı. Tır- naklarıyla kumu kazarak çölün uyuyan tanrılarının uyandığını, tanrılarının sabahın bu saatinde uyandırılınca pek nemrut olduk- larını haykırdı. Genizden gelen sesiyle Horus'un ötüşünü tak- lit ederek bastonunu Imhoteph'e uzattı: "Karısına uykusunda musallat olana beş yüz değnek vurun."

Imhoteph'in canını hizmetlerine karşılık bağışlıyordu. Fakat mimarın sarayda barınması artık mümkün değildi. O sebeple -ve kadim dostluklarına binaen- kendisini başka göreve getiri- yordu. Mumyacılar Locası'nın başına.

Imhoteph terk-i Mısır'da ferahlık olduğuna o saat karar ver-

* O vakitler defter yoktu.

mişti. Ertesi sabah demir alan bir teknenin güvertesinde şişmiş tabanlarına buğday merhemi sürerken ucuz kurtulduğuna şükrediyordu. Tuzlu Deniz'in batı kıyısındaki Vilusa'da (*) mimarlara ihtiyaç olduğunu duymuştu. Vilusa ahalisinin mumyalama vesaire gibisinden tüyler ürperten adetleri olmadığından mevtalarla hasbıhal etmeden ömür boyu başını dinleyeceği aşıkardı.

Vilusa'ya vardığında kararına lanet edeceğini ise, bilemezdi. Vilusalıların mumyalama adeti yoktu, fakat mevtaları toprak küpe sokuşturup evlerinin altına gömüyorlardı. Imhoteph bu adeti öğrenince ömür boyu otlaklarda ve sahillerde uyuyacak, berduş olacaktı.

Mimarı taşıyan teknenin yelkenleri Nil rüzgarıyla şişerken, Popeteph de maiyetiyle Sfenks'in altındaki dehlizde yürüyordu. Kuş maskeli yüksek rahipleri altı adamın zor kaldırdığı som altından bir Horus heykelini taşımakta, peşlerinden seslerini kısıttığı taş ustaları loncası yürümekte, en arkadan gelen rahibeler ilahiler okumaktaydı.

Gözü dehliz duvarındaki bir kabartmaya takıldı. Sürmeli gözleri kayda değer bir bönlükle büyümüş olan firavun Veda Sunağı'nda eli ayağı karışmış yatmaktaydı. Tebası el pençe divan ritüeli seyrediyor, Veda Sunağı'nın başındaki rahip ise elindeki asayla firavunu kutsuyordu.

Ezkaza halktan biri şu kabartmayı görse, firavunun arkasından yapılan Ölüye Veda Töreni filan zannedebilirdi. Halbuki işin aslı başkaydı. Ayyaş Nihoteph bir gece tapınağın mahzenine dadanmış, şarap testilerini deniz süngeri gibi çekip sunakta fenalaşmıştı. Tepesindeki rahip Popeteph'ti ve ayılsın maksadıyla yüzüne soğuk su çarpıyordu. Şu Horus Ritüel'ini bitirir bitirmez de o kabartmayı işleyen ahlaksız taş ustasının ellerini bizzat kıracaktı.

"Ölüm ve yaşam asadan gelir," dedi Ankhmahor kabartmayı taş ustalarına göstererek. Popeteph, "Horus akıl fikir versin," duasıyla gözlerini devirip yürümeye devam etmelerini emretti.

Asırlar sonra, Popeteph'in ayak izleri arkeologyanın tozlu koridorlarında çoktan kaybolmuşken, hikmeti kendinden men-

★ Truva'nın o zamanki adı.

kul bir başka zat-ı muhterem de kolundaki Rus dilberine aynı kabartmayı göstererek, “Harikulade bir el işçiliği Mishiya-ğım,” diyecekti:

“Ritüel *se firavunique*. Bilir misiniz ki Mısırlı takımı kainatın bir ışık piramidinden vücut bulduğuna inanır? Enteresan, değil mi? Işık, mistik bir elemendir. Daima piramid şeklinde seyahat eder. Bakınız, lambadan yere düşerken havada ne oluyor? Efendim? Koni mi? Ne alakası var rica ederim? İlmi olunuz! Gerçi koni de bir nevi piramiddir. Ne diyor idik? Lambanın ışığı. Eved. Adeta bir *piramid du ziya* (*). Bittabi. Arabın dediği gibi: İnsan zamandan korkar, zaman piramidlerden. Ah, Merlin.”

“Kaçığın teki bu,” dedi Pipka kızına. Mishiya annesine “sus” işareti yaparak, “Bakalım burada ne var,” diye karanlığa yürüyen Tevfik’in lambasını takip etti. *Le Grande Maitre*’nin ilmi ziyasıyla ziyadesiyle aydınlanmayı ümit eden kalabalık el ele tutuşup ikisinin peşine düştü.

Rutubetli karanlıkta taşlarda kayan topuklu terliklerin, merdivenlere çarpan iskarpinlerin, yolu kolaçan eden bastonların, arkadan gelenleri ikaz ederek kazalara mani olmaya çalışan okültistlerin sesleri dolaştı. Altın Şafak azaları birbirinin bastonunu tutmuş sıra halinde dikkatle adım atıyor, biri sendeleyince güvercinler gibi başlarını döndürüp vaziyeti tetkik ettikten sonra yürümeye devam ediyorlardı.

“Sahil gibi kokuyor,” dedi Mishiya.

“Bravo,” buyurdu Tevfik, “*Naturel* (†) istidadınızla pek çok namlı alimin keşfedemediği bir *mystery*’ye vakıf oldunuz Mishiya-ğım. Mısır, aslen bir deniz memleketidir. Az evvel konseye izah buyurdum. Derin derin nefes alınız. İyod müthiş faideli bir elementtir.”

Tavsiyesi okültistler arasında süratle yayıldı. Ciğerlerini şişiren, yanaklarını patlatıp burunlarını sıkkan, iyodlu havadan istifade etmek için av peşinde bitap düşmüş tazı hızıyla soluyanların nefesleri duyuldu. “Başım dönüyor oğlanlar,” dedi ihtiyar Epstein yamaklarına tutunarak.

* Işık piramidi.

† Doğal.

Tevfik aniden durdu. Hızını alamayıp birbirine çarpan okültistlere garip garip baktı: “Destur.” Lambası yolu kapatan yosunlu ahşap kapıyı ve üzerindeki çatal dilini gelenlere uzatmış hain bakışlı yılan büstünü aydınlattı: “*Voila.*”

Epstein, Pipka’nın gerisine ulvi bir çimdik kondurdu: “Ah, Sion yılanı.”

Harrison yılanı saran çivi yazılarını tercüme etmeye yelten-di, muvaffak olamayınca, “Yabancı bir hükümdarın Mısır firavununa armağanı olmalı,” dedi, “Mısır tarihinde konuşulmuş lisanlardan biri değil, o muhakkak.” Spalding pantol askılarını gererek yaylandı: “Hitit lisanı olması muhtemel.” Tevfik Efendi hiddetle gözlerini patlatıp ipten fırlayan topaç hızıyla döndü, lambasını Spalding’in burnuna dayadı: “Azizim zat-ı aliniz Hitit misiniz?”

“Elbette hayır, fakat...”

“O vakid fakadı yok, buyurunuz.”

“Vaka-i vakanüvis,” diye söylenerek ahşap kapıyı parmağıyla itti. Köhnemiş kanat gıcırıtlarla inledi, zahmetle ileri geri sallanarak durdu, son bir feryatla menteşelerinden kurtulup arkaya devrildi. Yankısı dehlizlerde kol gezerek uzaklaşırken kalkan toz sisinin içinde kaynağı meçhul, uğursuz bir yeşil ışıkla aydınlanan keskin köşe göründü.

Cin Alevleri’ni (*) andıran ışık, gece vakti mezarlık duvarına tünemiş gulyabani parmaklarıyla, “gel gel,” ederek kıpırdadı. Aşıkardı ki, kurbanlarını tuzağına çağırıyordu.

“Kayıp Mısır ruhlarının zehirli ışığı,” dedi Basoin.

* Okyanus gemilerinde görülen nadir bir meteorologya hadisesi. Elektrizma ile yüklenen gemi direkleri şafak vaktinde adak mumu gibi yanar ve gemicileri korkuturdu. Cin Alevleri zararsızdır. Lakin, Nantucket çşrafından Kaptan Ahab kafayı ziyadesiyle tütsüleyip güvertede gezindiği bir balina ekspedisyonu sırasında elindeki zıpkını Cin Alevi’ne tutmuş, elektrizmaya kapılıp perişan olmuştur. İkinci kaptan Stubb “İrlanda kırsalında dahi böyle enfes oynanan bir Irish Jig (omuzları titretip kısa sıçramalarla oynanan bir nevi İrlanda rakısı) görmediğini” bu hadiseden sonra beyan etmiştir. (Nantucket Kütüphanesi Arşivleri, Pequod Seyir Defterleri, Cilt III. Bölüm XVII, sahife 896)

Sessizliğe gömülen okültistlerin göz bebekleri korkuyla büyüdü. Vücutlar birbirlerine yaklaştı, yerdeki gölgeleri kenetlendi. Mishiya ve Pipka haç çıkardılar. Lale ve Hilalcilerin reisi elini piştovlarına attı. Fitri bıçağına davrandı. Harrison'un piposundan, "Çıt!" sesiyle sıçrayan kıvılcımla irkilen Miss Sunshine bir çılgılık atarak yüzünü elleriyle örttü.

"Maaşallah," dedi Tevfik Efendi, "*Chevaliers*'e bakınız."

Korzoya çıkmış Göksu çapkını sukünetiyle bastonunu sallayarak sisli köşeyi döndü. Arkada kalanlar gölgesini seyrederek nefeslerini tuttular. Gölge reveranslarla kırılıp bükülerek ışığa yaklaştı, "Ziya, miya," lafları edip, "Enfesite," buyurdu. Işığa boğulup saydamlaştı, bir şingirtıyla görünmez oldu.

"*Maitre, maitre* kayıp ruhlara karıştı," dedi biri.

Cin Alevi sesi duymuş gibi aç bir iştahla parladı. Mezarında doğrulan hayalet salıntılarıyla ayaklandı, başı ağır gelen *sirkus* cambazı gibi sarkaçlanarak dengesini aradı, bulamayınca yerdeki yosunlara tekinsiz ışıltılar dağıtarak ilerledi. Titreyen güruh yüzgeri edip tabanları yağlamaya fırsat bulamadan köşeye vardı.

Madamalar, kokonalar ve tekmil *chevaliers* feryadı bastı.

Köşeden Tevfik Efendi'nin mübarek sureti başını uzatıp etrafı kolaçan etti, elindeki büyüülü kandilden yansıyan haresiyle ermiş ikonası misali ıslıl ıslıl yanarak dudak büktü: "Bir hurafecilik ki sormayınız gitsin."

Madam Blavatsky ellerini üstada yakarırcasına uzatıp göz yaşlarına boğuldu: "*Lux aeterna* (*)... *Laterna magica* (†)." Tevfik Efendi memnuniyetsizlikle titredi: "Ne laternası, metin olunuz. Renginiz ruhsarınız soldu." Büyüülü kandilini kaldırıp bastonla istikamet verdi: "*Angard* bakayım." Sahne sonunda tiradını devam ettirerek kulise yürüyen beylik vodvilciler gibi, "Şarlattanlıkta nasibimiz gırla bu *nuît*," dedi köşeyi geri dönerken.

İhtiyatlı adımlarla *Le Grande Maitre*'lerini takip ettiler. Madam Blavatsky mendiliyle yanaklarını silerek, "*Laterna magica, laterna magica*," diye sayıklıyordu. Ağlamakta yerden göğe kadar haklıydı.

* Ölümsüz ışık.

† Sihirli lamba.

Ömrünü, *Peçesi Düşmüş Isis* (*) eserinde çok kereler bahsettiği bu kandillerden birini bulmaya vakfetmişti. Cihanın tek-mil yeraltı mabedlerini, mahzen ve mezarlıklarını tavaf etmiş, yazma ve papirüs denizlerinde beyhude kulaç atmış, kocakarı hikayelerindeki işaretleri takip etmiş, seneler senesi bu mucizevi emanetlerden birini yanar halde bulabilme hayaliyle yanıp kavrulmuştu.

Laterna magica, yani sönmeyen kandil.

Sönmeyen kandillerin tarihte ilk bahsi, Camelot Efsaneleri'nde geçmişti. Oxford Kütüphanesi'nde bulunan 1688 tarihli yazmada Kral Arthur'un huzuruna esrarengiz bir keşişin çıktığından ve hükümdara bir kandil hediye ederek "arzın son gününe kadar yanmaya devam edeceğini" rivayet ettiğinden bahsediliyordu.

Yazmaya göre Arthur büyüdü kandili Merlin'e emanet etmiş, Merlin de o zamanlar balina yağı hayli pahalı olduğundan kandili ilmi çalışmalarını aydınlatması maksadıyla müneccimhanesine asmıştı. Sir Percival, Merlin'in bir gece sönmeyen kandili saray bahçesine çıkarıp ışığında gölge tiyatorası tertip ettiğini, o saatte başlayan rüzgarın da kandili "neredeyse söndürdüğünü" beyan etmişti. Merlin'in bu hadiseden ürktüğü ve kandili sarayın mahzenindeki penceresiz taş odada muhafaza ettirdiği söyleniyordu.

Sönmeyen kandil efsanesi tarih boyunca sayısız ilim, sanat ve şarlatanlık erbabının dikkatini celbetmişti. Farz-ı mahal bazı edebiyatçılar Allah'ın günü on sahifeden aşağı yazı kaleme almayan Shakespeare'nin sönmeyen bir kandile sahip olduğunu, kandil sayesinde gece gündüz yazabildiğini iddia etmişlerdi.

Edgar Allen Poe'nun, "Alelade bir kandil de aynı işi görür," sözleri, üstadın seçkin sanat eleştirmenleri ve sosyete yazarları tarafından çok ayıplanmasına yol açmıştı. Hikmet, belli ki kandildehydi.

Christian Rosenkrautz'un (†) ölümünden yüz yirmi yıl sonra açılan mezarında da bu kandillerden birinin yandığı, lakin

* Madam Blavastky'nin pek namlı eseri.

† Gül ve Haç Şövalyeleri'nin efsanevi lideri.

işgüzar bir şövalye “odanın havasını tazelemek” maksadıyla tepesine bir tutam gül yaprağı dökünce söndüğü ve bir daha yakılamadığı, şövalyenin de silah arkadaşları tarafından ucu haçlı Rosecroix bastonlarla pestil edildiği Gül ve Haç Şövalyeleri’nin arşiv kayıtlarında rivayet olunmuştu.

Gizil ilimlerle savaşmayı manasızca vazife edinmiş Athanasius Kircher (*) ve Montfaucon (†) sönmeyen kandillerin varlığını reddetmekte, hadiseyi pagan rahiplerinin dalaverelerine bağlamaktaydılar. Muhalifleri Cizvit papazı Muhterem Adolfus ise cihanın kadim efsanelerini naklettiği *Mavalis Universalis* adlı eserinde sönmeyen kandilin imalatını teferruatıyla tarif etmekteydi:

“Üç seher vakti kuytuda bekletilmiş Burgonya zeytinlerini lapis lazuli ile ez. Yağı Endülüs kekiğiyle karıştır ve bir mezarlığın doğu kapısına göm. Sülfür şapını toz haline getir ve Venedik boraksı ekle. İmbikten geçirilmiş kırmızı şarapla çöz. Pirinç saç üzerinde ısıt. Sakın ola ki buharını içine çekme, Bosch’un beygiri tepmiş gibi olursun. Dul bir kadının ipek eşarbını şeritler halinde kes. Şeritleri bükerek ip haline getir. Şaraba yatırıp testiyle toprağa göm. On bir ay batıp on ikincisi çıkmazken mezarlıktan yağı al ve ipek fitilleri kumdan çıkar. Yağa daldır ve uçlarını yak. Üç Ave Maria bir Keire Eleison oku. Elli yıl bekle. Kandil sönmezse muvaffakiyet senindir.”

Muhterem Adolfus papalık kilerinden cebellezi ettiği Burgonya zeytinyağıyla deney yaparken derdest edilip engizisyon mahkemesi tarafından ipe çekilmiş, keşfini tamamlayamadan *le mort* olmuştu.

Cihan sönmeyen kandil efsaneleriyle doluydu lakin bir hakikat vardı ki, İstanbul eşrafından *Le Grande* Tevfik Efendi bu kandillerin sonuncusunu Mısır rahiplerinin bıraktığı dehlizde

* *Edipus Aegyptiacus* adlı eserinde yazar sönmeyen kandiller hakkında kısaca şöyle demektedir: “Mısırlı rahipler kandillere düzengahlar vasıtasıyla yağ sağlamaktaydı. Yoksa bu kandiller hiç sönmeden nasıl yanar? Görülmemiş şey!”

† *Antiquities* (Antikalıklar) eserinin yazarı. Fikirleri yaşadığı dönemde müthiş ilgi görmüş, hasımları ise zatı “antikanın dik alası” olmakla suçlamışlardır.

bulmuş, bulmakla da kalmamış, çivisinden kurtarıp almış, tek gözü kapalı kerteriz ederek, “Enfes,” buyurmuştu.

“Alegorinizi şimdi idrak ediyorum,” dedi İngiliz lordu. Etrafındakilerin meraklı bakışlarını fark edince vakurla malumat verdi: “*Le Grande Maitre* bizlere Şark’tan yükselecek ve Garp’ı aydınlatacak kadim deniz fenerinin hikayesini nakletmişti. İrfan dolu sözlerini o sırada idrak edememiştik. Meğer bu mucizevi kandilin keşfini müjdeliyormuş. Asırlara inat yanan gizemli bilgi ve ışık kaynağı.”

“Laterna,” dedi Tevfik kandili flama gibi sallayarak, “Reverans ediniz.”

Okültistlerin hiçbiri reverans edemedi. Zira kandilin salın-
tılılarıyla etrafa dağılan ışığı, kendisini gölgede bırakacak muaz-
zamlıkta bir okültizma ve arkeologya keşfini aydınlatıyordu.

Amen-Ra’nın mezar odası.

“*Les merveilles se Tefvik du Kadim vü müstakim (*)*,” dedi Fitri.

Imhoteph dehliz inşaatı piramidin altına ulaşınca sekiz adam boyundaki granit temel taşlarını delme fikrinin binaya ve aka-
binde Horus başlı bastonun ineceği ensesine hasar vereceğini anlamış, o vakitler rahip takımının aklı hesaba kitaba pek bas-
madığından (†) bir hileye başvurmuştu.

Temeli delip piramidin içine tırmanmak yerine altına bir ga-
leri kazacak, Sfenks’ten gelen dehlize suni meyiller verecekti.
Dehlizde yürüyen bir aşağı bir yukarı gidecek, merdivenler inip
köşeler dönecek, yön ve yükseklik duygusunu yitirip Nihoteph
Piramidi’nin içindeki asıl mezar odasına girdiğini zannedecekti.
Aslında kafasındaki yeni mezar odası piramid temelinin kırk
ayak altında, çölün derinliklerindeydi ve piramidle bağlantısı
yoktu.

Buluşundan ötürü kendini tebrik etmiş, karısının on seki-
zinci kızkardeşinin düğünü için Hattuşaş’a seyahat etmesi ge-
rektiğinden çizimlerini tamamlayıp inşaat işini Ankhmahor’a
devretmişti.

Ankhmahor koltuğunun altında çizimlerle evvela hasat şen-

★ Kadim ve müstakim Tefvik’in mucizeleri.

† Bu vaziyet değişmemiştir.

liğine katılmış, duvar kenarında işvelenen eti budu yerinde zenci köleye, “Ölüm ve yaşam,” demişti gözüyle aşağı cenahı işaret ederek, “asadan gelir.”

Imhoteph’in çizimlerine ise, esasının kerametiyle yakinen ilgilenen köle kızla bolca çektiği arpa birasını takiben, tütsülü kafayla şöyle bir bakmıştı: “Anladım.”

Imhoteph Hattuşaş’tan dönüp vaziyeti görünce ağzından köpükler saçarak olduğu yere yığılmıştı. Birayla jüt olup şekül ayarını kaçırın Ankhmahor’un kazdırdığı mezar odası, sınıfta kusur işlediği için tek köşesi üstünde cezaya kalan haylaz bir geometrik kübü andırıyordu. Kafuruyla ayıltılınca zenci kölenin koynunda bastığı Ankhmahor’u şehir sokaklarında kovalamış, lakin herif mumyalama atölyesine sığındığı için naçar kalmıştı.

Oturduğu kaldırımında çenesini yumruklarına dayayıp ecel terleri içinde bir hal çaresi aramıştı. Yampiri meyilli mezar odasını Popeteph’e yutturacak bir bahane bulması lazımdı, aksi taktirde yaşam bilinmez fakat, ölüm muhakkak bastondan gelecekti.

Horus tapınağı ulağı elinde papirüs tepesine dikilip borazan sesiyle “ulu Popeteph’in ‘malum inşaatı’ teftiş etmeyi arzuladığını” bildirince bıkkınlıkla başını sallayarak papirüse baktı. O lahzada aklında bir meşale yandı: “Ulu baş rahibimiz sağlık ve ışıkla gelsin.”

İlim karaya oturduğunda, gemiyi batılla yürütmek farzdı. Ellerini ovuşturdu.

Ertesi sabah maiyetiyle gelip vaziyetin vehametini görür görmez sararıp bastonuna davranan Popeteph’e tartışılmaz bir ciddiyetle mezar odasındaki meyilin kusur değil tanrısal bir armağan olduğunu, Luvi rahiplerinden aldığı Öteki Dünya’ya Seyahat Ritüeli papirüsünde bulduğu kutsal çizimlerden feyz aldığını anlatacaktı.

Odanın tepe köşesinin piramidin zirve noktasıyla düz açıda olması Güneş’in ve Ay’ın firavun sülalesi üzerindeki sağlık ve saadet etkisini artıracak, Zühre Yıldızı’yla kesiştiği dik açılı Pençesi Takımyıldızı’na teğet geçtiğinden Mısır’a bolluk ve bereket getirecek, kusursuz bir küp şeklinde inşaat edildiğinden

geometrinin esrarengiz gücüyle efsunlanıp Öteki Dünya'ya kapı vazifesi görecekti.

“Fevkalade, fevkalade,” demişti Popeteph, “benimle eğlenmiyorsun ya?”

“Bilakis, siz cehaletimle eğlenmeyiniz Horus’un Müşfik Eli. Luvî’ler firavun topraklarında ve ötesinde Seyahat Ritüeli’ni icra edebilecek kutsal kudrete sahip tek üstadın zat-ı aliniz olduğunu söylüyor. Işığınızı bizlerden esirgemeyin.”

“Muhakkak,” demişti Popeteph öksürerek, “mükafatlandırılacaksın.”

Yön duygusu da matematiği kadar kıt olduğundan mezar odasının tepe köşesinin aslında bir mil ötedeki kraliyet hamamından başka bir halıta aynı açıda olmadığını anlamamıştı.

Imhoteph tiyatorasına odanın aşağıya meyilli kuzey köşesine bir tünel kazacağını, Seyahat Ritüeli’yle Öteki Dünya’ya büyülmüş kapının buradan açılacağını -ve Amen-Ra mumyasının yelkenlisiyle o tünelden kayıp giderek başlarından def olacağını- da ekleyip Popeteph’i ikna etmişti.

Saadet içinde tapınağına giden Popeteph’in arkasından el sallarken, “Horus’u dürter misin,” diyordu Amen-Ra’ya ithafen, “bastonu sırtından eksik olmaz işte. Bir inşaatın da rast gitsin be kadın.”

Ankhhmahor gölgelerden sıçrayıp, “Ölüm ve yaşam!” diye bağırınca ödü koparak bir çılgılık attı. Baş parmağıyla damağını kaldırıp (*) Ankhhmahor’a bir araba söverek yüreğini ferahlattı, öfkesi hafıfleyince sert bir sesle takip etmesini istedi. Dehlizden mezar odasına inip papirüs ve mürekkep hokkalarıyla silme dolu taş masaya oturdular.

“Bu belayı başıma siz sardınız,” dedi Ankhhmahor’a. Bir ada-

* Eski Mısır ahalisi, ani bir ses veyahut hadiseyle ürktüklerinde başlarının tepesinde husule gelen karıncalanmanın korkudan içeri düşen saç tellerinden kaynaklandığına inanmakta, damaklarını kaldırmak suretiyle saçları geri ittiklerini iddia etmekteydiler. Zamane hekimlerinin kullandığı damak kaldırma aparatlarının, bu adetten para kazanmayı akıl eden Mısırı rahipleri tarafından icat edildiği bugün bilinmektedir.

mın ayakta zor bela durabildiği eğimli mezar odasına Öteki Dünya yelkenlisini nasıl yerleştirecek, en mühimi vaktinden evvel yokuş aşağı kayıp duvarlarda paluze olmasına nasıl mani olacaktı?

“Yelkenli de nereden çıktı,” dedi Ankhmahor.

“Oradan,” dedi Imhoteph duvarı göstererek. İşaret ettiği resim Amen-Ra’nın Nil’deki tekne gezintisini tasvir etmekteydi. Amen-Ra gerdan kırarak yağız kölelere işmar ediyor, Nihoteph teknenin başında yakamoz seyrediyordu: “Aklıma başka çare gelmedi. İsterseniz Popeteph’e haber salıp fikri uygun bulmadığınızı beyan edeyim?”

“Mahal yok,” dedi Ankhmahor papirüsleri önüne çekerek, “nasıl bir tekne suda durur, o tekne taşa da durur.” Imhoteph’in elinden kömür kalemini alıp aylardır itinayla nakşettiği papirüsün ortasına gelişigüzel bir yelkenli çizdi. Kış tarafından uzattığı kalın halatı duvara kondurduğu kancaya bağladı: “Kudret, daima hareket halindedir. Yeryüzünde duran kudret yoktur. Bekleyen kudret vardır. Teknenin kudretini engelleyecek karşı kudret halattır. Suyun sırrı, kumun sırrı.”

“Kaçıksınız,” dedi Imhoteph, “fakat faydalı bir kaçık.”

Yelkenli birkaç hafta sonra altmış sekiz kölenin sırtında parça parça getirilip başı kazılmakta olan karanlık tünele, kışı da duvardaki bilek kalınlığında bakır kancaya bakar biçimde monte edilmiş, payandalarla desteklenip halatla kancaya sıkı sıkı tutturulmuştu.

Popeteph haberi kesesinden çıkardığı arpaları Taş Ustaları Locası’nın başından aşağı atarak kutlamıştı. Imhoteph Öteki Dünya’ya Seyahat Ritüeli’ni nasıl yürüteceğini sorunca da, “Kadim sırların yalnızca Horus rahiplerine bahşedildiğini,” söyleyerek suratına bir avuç arpa fırlatmak marifetiyle susturmuştu: “Bereket üzerine olsun mimar. Horus’un bastonu senden uzak olsun. Ölüm ve yaşam bastondan gelir.”

O gecenin sabahında Imhoteph bir mesaj almıştı: Rastıkla göz çizilmiş, ortasına altın firkete gömülmüş, sapında iki yaprak bulunan bir elma. “Zannedirim,” demişti elmaya bakarak, “Amen-Ra’nın mumyası iki gün içinde nakledilmeye hazır.

Veya iki gün sonra elmamı yersiniz (*).” Popeteph’in yatakta darp edilmiş halini gayet iyi hatırladığından o gece gözünü zerre uyku tutmamıştı.

Heyhat, Amen-Ra’nın mumyası hiç gelmemiş, Imhoteph ertesi gün Sfenks’in patilerindeki geçit mekanizması sayesinde kendi çanına ot tıkayıp Vilusa’ya yollanmış, mezar odası da bıraktığı haliyle -Popeteph’in rahiplere has zevksizlikle tam ortasına diktirdiği altın Horus heykeli hariç- asırlarca sahibesini beklemişti.

Elbette Atlantis’in Padişahı, Doğu Sırları’nın Efendisi ve Cihan Okültizma Üstadlarının Üstadı *Le Grande* Tevfik Efendi bu teferruatların hiçbirinden haberdar değildi. Amma velakin haberdar olduğu bir şey vardı ki, o da Amen-Ra’nın sırrına vakıf olmasına çeyrek kaldığıydı.

“Müstesna,” dedi çevresini alan avanesine hitaben, “*Mystique se Amen-Ra*.” Sönmeyen kandilini hükümdarlığını ilan eden Viking beyi gibi başının üstüne kaldırdı. Okültistler hayranlıkla etraflarına baktılar.

İki yüz kulaçlık kübik mezar odası heybette hayat boyu hayal ettikleri manzaranın fersah fersah ötesindeydi. Kesme taş duvarlar, tavanlar, zemin rengarenk kabartma ve resimlerle süslenmişti. İnsan ve hayvan figürlerinin gözlerindeki akik, yakut ve elmaslardan yansıyan ışıklar etrafta ateş böcekleri gibi dönüyordu.

Ortadaki granit kaidenin üzerinde Amen-Ra’nın som altından defin *sarcophagus*’u kollarını göğsünde kavuşturmuş yatıyor, eteğinin kıvrımlarından çıkan zarif Bastet kuyruğu ellerinin altından geçiyor, yılan olup parmaklarına dolanıyordu. Belalı fi-

* Antik Çağ’da, ölenin arkasından misafirlere elma dağıtmak bir gelenektir. O vakitler insanların dişleri erken döküldüğünden, elma püre yapılırdı. Helva adeti, güzelim kırmızı elmalarını gudubet kayınvalidesinin anısına ziyan etmek istemeyen bir Hitit prensesinin kölelerine şeker, un ve sütle yaptırdığı “yalancı elma” tatlısından gelmez. Yaşlı prens bu vaziyete fevkalade içerlemiş, prensese bir ayva fırlatarak memnuniyetsizliğini belli etmiştir. Ayvayı, misafirler gidince prensin yediği rivayet edilir. (Hattuşuş Tablet Arşivi No.12, AE-980991 numaralı kraliyet tableti).

ravuniyyeyi taş kaidelerinin üzerinde duran, iki ayak boyunda, hırsızların üzerine atılmaya hazır beş kral kobrası heykeli koruyordu. Altıncı kobranın kaidesi boştu.

Amen-Ra'yı son seyahatine çıkaracak olan yüz ayak uzunluğundaki tekne kürekleri kaldırılmış, yelkenleri açılmış vaziyette odanın kuzey köşesine bağlanmıştı. Yelkende Mısırlı terzilerin naksettikleri dövüşen Bastet ve Seth işlemesi bulunuyordu. Seth keskin dişlerini Bastet'in gerisine geçirmiş, çevik Bastet ise pençesiyle Seth'in burnunu tırmalamıştı.

Yelkenlinin baş tarafı mezar odasından arzın merkezine iner gibi görünen karanlık, uğursuz tünele dönüktü. Ankhmahor'un kenevir tüccarlarına imal ettirdiği insan kolu kalınlığındaki reçineyle güçlendirilmiş halat teknenin meyilli zeminde kayıp tünelden aşağı sürüklenmesine engel oluyordu.

Güverteye şarap küpleri, testiler, makyaj ve koku kapları, Amen-Ra'nın sağlığında giydiği elbiseler ve terlikleri istiflenmiş, Tutankhamon'dan tosu yediği vakit saçını taradığı fildişi tarak kapağı açık ahşap bir kutuya yatırılmıştı. Etrafında kanatlı kediye veyahut cübbeli kunduzlara benzeyen ala-ül acaip mahlukat mumyaları, *Scarab* kabukları, toprak sahanlar vardı.

"Firavunun Kayığı," dedi Harrison, "Öteki Dünyaya Seyahat Ritüeli'nin kutsal vasıtasıdır. Mısır tarihinin en gizemli ritüelidir. *Sarcophagus*'un etrafında dualarla başlar. Güneş gökyüzündeyken ilahiler okunur, adaklar adanır. Ulaklar güneşin battığını haber verince mumya ve maiyeti tekneye bindirilir. Hizmetkarları küreklere, muhafızları dümene geçer. Kadim baş rahip halatı keser, tekne tünele kayar ve ruhani yolculuğuna başlar."

"Atlantis'e, bittabi," dedi Tevfik, "o güvertedekiler şarab kübü zannediyorum? Fevriciğim, *Angard*."

Amen-Ra'nın bol keseden dağıtılan asırlanmış şarabı çok vakit geçmeden tesirini gösterdi. Tevfik Efendi duvardaki hiyeroglifleri cigara çekerek tavaf ederken maiyeti sarhoş olmuştu bile. F. Harrison piposunu Ümit Burnu'nu kazasız belasız geçmiş serdümen neşesiyle tüttürüyor, Madam Castafiore opera usulü kikirdiyor, Altın Şafak azaları Eski Mısır rakslarından fi-

gürler icra ediyordu. Basoin ve Kempelen, “*The Turk*’ün önünde eğilin!” kabilinden kaba selamlarla maşrapalarını Tevfik’e kaldırıyor, İngiliz lorduyla sohbet eden Madam Blavatsky’nin dili dolaşüyor, sözlerine Latince kelimeler karışıyordu.

Haham Epstein mezar odasının geometrik garabetini görür görmez fenalaşıp yere çökmüştü. Saçı örgülü yamakları başında okuyup üflüyor, Kahire çengilerinden biri hahamı yelpazeyle serinletiyordu. Şarabın Amen-Ra’nın ab-ı hayatı olduğu lakırdısı etrafta dolaşınca o saate kadar anzarota burun kıvıran Lale ve Hilalciler de irice bir küpü ortalarına alıp maşrapalarla iskan-dil etmeye koyulmuşlardı.

“*Aranjmanlarınızdan* ziyadesiyle mesudum Nefi,” dedi Tevfik. *Jüt* olduğundan bodoslama karaya oturan gemi süratiyle Horus heykeline çarptı: “Dikkat ediniz Horusçuğum, rica ederim.” Heykel oralı olmayınca, “Ala,” buyurup *sarcophagus*’a yanaştı.

Cebinden pertavsızını çıkardı. “Öyle mühim ki,” dedi som altına kakılmış hiyeroglifleri incelerken, “Fevziciğim, marsıklara rica ediniz de sanduka kapağını kaldırsınlar.” Lale ve Hilalciler emir beklemeden yelkenliden atladılar. “Asker bavulu gibi mübarekler,” dedi Tevfik kalkan toza pertavsızın içinden bakarak, “eved, kapağı kaldıracağız. Siz şu tarafa geçiniz. Siz de yanıma. Kulplardan tutunuz, bittabi. Hoka hey!”

Suratına garip garip bakan Fıtri’ye göz patlattı: “Balina gemilerinde tayfayı gayrete getirmek maksadıyla öyle demek adettendir. Ah, Melville. Ahbabızdır kendisiyle. Okültizmaya meraklıdır. Maaşallah, marsıklar gayretli. Kaldırınız bakayım. Hoka hey! Bravo.”

Kapak kenara atılınca kafasını çeyiz sandığı didikleyen kocakarı edasıyla *sarcophagus*’a soktu: “Kadim... Bakınız, Amen-Ra bendenize mesaj bırakmış bulunuyor. İrfanımla şifreyi çözeceğim. Mishiya, siz yamacımda kalınız rica ederim. Zat-ı aliniz olmadan bu *eksplorasyonun* hiç kıymeti yok inanınız.”

Mishiya annesine, “Ne yapayım?” işareti çaktı. Pipka eliyle görünmez bir çocuğun başını okşar gibi yaparak Tevfik’in suyuna gitmesini telkin etti. Kız hayli işvekar bir manevrayla göğsünü Tevfik’in sırtına yaslayıp kulağına nefes verdi.

“Bir esinti üfürüyor yahu,” dedi Tevfik kafasını kaldırmadan, “enteresan, çölün yedi kat altındayız. *Kurander se* kadim. Okül-tizmanın kudreti, bittabi. Harrisoncuğum yardım ediniz baka-yım? Anzarotu bulunca ilmi vazifenizi unuttunuz bakıyorum.”

F. Harrison tekneden inip *sarcophagus*’un dibindeki kabartma plakaları kısık gözlerle süzdü, piposundan bir nefes verip Fitri ve Mishiya’yı dumanaltı etti: “İlginç... Bir, iki, üç... Dört altın plaka. Bu bir *manual* (*) aziz Tevfik. Amen-Ra’nın miras bıraktığı Öteki Dünya’ya Seyahat kılavuzu.” Piposunu körükledi, dumanı elleriyle yelleyerek öksüren Blavatsky’ye, “Isis’in değil ama, Amen-Ra’nın peçesini düşürdük madam,” dedi.

“Enfes bir edebi mesel, tebrik ederim,” dedi Tevfik. El sıkışıp reverans ettiler.

Sarcophagus’un plakalarında rahip Popeteph’in Öteki Dünya’ya Seyahati ritüelini kendinden sonra icra edecek rahiplere bilgi vermek maksadıyla -bir ilmi sohbette ayaküstü işkembe-den uydurduğu- *se* kadim teferruatlar bulunuyordu.

Birinci plakada Amen-Ra’nın maiyeti yelkenliye biniyor, Horus Rahibi *Scarab*’la binenleri kutsuyordu.

İkinci plakada güvertedekilerin Eski Mısır sanatına has kem gözlerle seyrettiği rahip *sarcophagus*’un etrafındaki beş kobranın başını çeviriyor, Bastet Rahibesi, Seth Rahibi, rastıklı kadın, tefli çalgıcı ve rahip yamağı da ellerinde maşrapalarla hadiseyi kutluyorlardı.

Üçüncü plakada güvertedekiler yerlere yatmıştı. Horus Rahibi duvardan kafasını çıkarmış fakir bir yılanın boynunu çekiştiriyor, yamağı yelkenliyi tutan halatın başında bıçakla bekliyordu.

Dördüncü plaka hayli ilginçti. Yelkenli güvertedekilerle beraber yokolmuştu. Bastet Rahibesi, Seth Rahibi, tefli çalgıcı ve rahip yamağı *sarcophagus*’un başında duruyor, Horus Rahibi elinde yılan ve bıçakla Karagöz figürleriyle rakediyordu. Rastıklı kadın yelkenlinin arkasından maşrapayla su döküyordu.

“Yılan meselesi dikkatinizi çekmiştir *Le Grande Maitre*,” dedi Harrison.

★ Kılavuz.

“Bittabi,” dedi Tevfik ceplerini karıştırarak.

“Yılan kutsal bir varlıktır.”

Haham Epstein, duvardaki muntazam delikten çıkan cam kobra başını işaret ediyordu. Yılanın üstüne ok saplanmış elma sembolü oyulmuş, usulüyle boyanmıştı.

“Kutsal elma, Amen-Ra’nın alamet-i farikasıydı,” dedi Harrison, “bakınız buradaki hiyeroglifler ne diyor: ‘Horus Rahibi yılan olmayan yılanı alsın ve ölüyü onunla uğurlasın ve ona saygı göstere sin ve o yılanı saklasın.’ Yılan olmayan yılan. Eski Mısırlılar ‘şeffaflık’ kavramını bilmezdi. Lugatlarında tarif edecek kelimeler olmadığı için cam yılanı böyle tasvir etmişler.”

“Fevkalade,” dedi Tevfik, “ritüel tertibatı alalım.”

Mishiya terliğini yere vurdu: “Ben hiçbir şey anlamadım.” “İzah edeyim *devochkacığım*,” dedi Tevfik muhabbetle, “bakınız bakayım, elimde ne var şu lahzada?”

“Maşrapa,” dedi Mishiya kararsız bir sesle.

“Efendim?”

“Maşrapa.”

“Tebrik ederim. Sandukaya bakınız. Horus Rahibi ben isem, elimde ne olması icab eder?”

“Yılan,” diye cevapladı Mishiya.

Tevfik imbikten geçen rakı misali süzüldü: “Arkeoloji ilmindeki maharetiniz göz alıcı. Bir yılan bulmamız lazım o vakid. Elbette bu teşbihtir, canlı yilandan fevkalade ürkerim bendeniz. Mendebur bir hayvandır. Yılanı nerede buluruz Mishiyaçığım?” Kaş gözle duvarı işaret etti.

“Orada, orada,” diye el çırttı Mishiya.

“Ne istidat, ne zerafet,” dedi Tevfik, “eved, duvarda. Letafet *Se* kadim. Bakınız, *Scarab*. Bittabi.”

Sinire kesmiş horoz gibi dikildi. Şarap çekerek laflayan güruhu, “Reverans ediniz!” diye bağırıp susturdu: “*Chevaliers du* Tevfik, Lale ve Hilal marsıkları, *l’Avane se* Atlantis. Ritüel başlıyor.”

Maşrapalar havaya kalktı. Altın Şafak Derneği azaları hazır ola geçip bastonlarını yere vurdular. Castafiore tiz bir arya patlatarak Tevfik’in ellerine sarıldı. Lale ve Hilalcilerin reisi piştovunu çekip havaya üç el sıktı.

Tevfik tavandan dökülen hiyeroglif parçalarına esefle bakarak, “Rica ederim,” dedi, “İllah ki patlayacak o piştov. Ritüeldesiniz azizim. Kaldırınız onu bakayım? Bravo. Siz de elimi bırakınız madama.” Gürültüye айлан Basoin ve Kempelen şapkalarını, “Hoka hey!” diye bağırıp havaya fırlattılar. Şapkalar tünün derinliklerine uçup kayboldu.

“Gerileriyle içiyorlar zannederim,” dedi Tevfik Fitri’ye, “zinhar hazzetmem içme adabı olmayan şahıslardan. Hatırlatınız da bir daha ritüellere davet etmeyelim bu ikisini.”

“Emredersiniz *Le Grande Maitre*.”

Epstein hafiften tıslayıp kaykılınca Tevfik titreyerek hahama döndü: “Bilhassa sizi ayıplıyorum *Beni* (*) Solomon. Vakid mühim! Boş lakırdının yeri ve zamanı değil!”

Ritüelin selamete icrasına dair ilmi söylevini vermeye başladı. Bu nevi kadim ritüeller çalakalem icra edilemezdi. Evvela kim ne halt edecekti, onu tayin etmek mecburiydi. İşbu sebeple ritüeldeki vazifelerini bildiriyordu. Cümlesinin sözlerine azami dikkat buyurması menfaatleri icabıydı.

Okültizma ilminin yaşayan en kıdemli üstadı olarak ritüelli *sarcophagus*’ta nakledildiği şekilde idare etmek üzere Horus Rahibi görevini kendisi devralıyor, vekilharcının vekilharcı ve aziz dostu Nefi’yi yamağı olarak vazifelendiriyordu. Mishiya Bastet Rahibesi olacaktı. Bastet rahibeleri her daim sülün gibi *dame*’lerden seçilirdi. Evet, sülün gibiydi kendileri. Efendim? Bilakis, o Mishiya’nın kendi zerafetiydi.

Harrison’u ehliyetli bir Eski Mısır alimi olması sebebiyle Seth Rahibi olarak tayin etmişti. Maşrapayla su döken rastıklı kadim kokonalık endamına binaen Madam Blavatsky’nin hakkıydı. Çalgıcılardan birinin tefini alıp başı düşmüş uyuklayan Epstein’in eline tutuşturdu. Tefli nümayıışşinas meselesini de böylece halletmiş bulunuyordu. Epstein da romu çekince yağmurda kalmış akide şekeri gibi olmuştu azizim. Ah ah ah. Onu gidi onu.

İsmi zikretmediği Altın Şafak azaları, cihanın okültizma fedaileri ve kokonalar vesaire ritüele güverte ahalisi olarak iş-
* İbranicede “oğlu.”

tirak edecekti. Ve eğer ki Spalding ritüel esnasında ortalığı vel-veleye verecek olursa Lale ve Hilalciler tepesinde toprak şarap maşrapalarını kırabilirdi. Ne çeneydi ama efendim. Bakınız burada ne vardı? *Scarab*. Reverans, bittabi. Eliyle havayı yelledi: “*l’Avanei du ritüel se Tevfique*, güverteye buyurunuz. *Angard!*”

Okültizma tarihinin en *le grande* üstadının teferruatlı peş-reviyle başlayan kadim tiyatorası bu *angard*’la perde açıyordu. Sonu ise, çabuk gelecekti.

l’Avane-i Tevfik ip merdivenlere hamle edip ağırlıklarıyla çıtırdayan yelkenlinin güvertesine doluştu. Basoin ve Kempelen Tevfik Efendi’nin irfanıyla açılacak Öteki Dünya Kapısı’ndan ilk geçenler olma umuduyla civadraya ata biner gibi oturup birbirlerini akademik cesaretlerinden ötürü tebrik ettiler. Cornel Dumitrascu nihayet Harrison’un taarruzundan kurtulmuş bulunan Miss Sunshine’ı ambarda himayesine almış saadetle caka satıyordu.

Teknenin kış tarafı azametle guruldayan Castafiore’nin yamacına serilmiş Kahireli rakkase civcivlere ve dümene yapışmış zinhar bırakmayan çingen çalgıcılara nasip olmuştu. Lale ve Hilal Cengaverleri iskele küpeştesine, Altın Şafak azaları da sancağa geçmişti. İngiliz lordu zinhar hazzetmediği Spalding’le yan yana düşmüş, içinden kaderine aristokrat bir dille sövüyordu.

Pipka’nın yelkenliye binmediğini, arkasına geçip duvardaki kabartmaların kıymetli taş gözlerini firketesiyle oyup eteğine topladığını fark eden olmamıştı, teknil *l’Avane* asırlanmış şarapla kelle olmuş vaziyetteydi.

Tevfik “fii” veren gırnatacının işaretiyle hanımların gözlerinin dolmasına ve beyzadelerin duygulandıklarını belli etmemek için öteki tarafa dönmelerine sebebiyet veren içli bir söylev daha verdi.

Ne elimdi ki, Horus Rahibi sıfatıyla yelkenliye binemeyecek, bu ehemmiyetli vazifenin sırtına yüklediği ağır mesuliyet sebebiyle tebasıyla beraber Atlantis’e revan olamayacaktı. Mammafi, üzülmek lüzumsuzdu. İşbu gün, okültizmanın en kutlu şafağıyla doğmuştu. *Se* Tevfik *du* Kadim Şark’ta deniz feneri misali parlayarak Garp’ı aydınlatacak, kendilerine mistik seya-

hatlerinde kılavuz olacaktı. Kılavuzu *Le Grande* olanın, muvafakiyeti muhakkaktı. Söylevini, “Levniciğim,” diyerek bitirdi, “merasim eldivenlerini rica edeyim.”

Fıtrı ceplerini kuyruğunu yakalamaya çalışan kedi telaşıyla karıştırdı. Vesveseli ifadesi parmakları aradığını bulunca gururla doldu, şerbetçi ibriği süratiyle eğilip eldivenleri başının üzerine kaldırarak Tevfik Efendi’ye uzattı.

“Enteresanlığın da ardı arkası kesilmedi bu gece,” dedi Tevfik, “doğrulunuz rica ederim. Her lafımda da karabatak gibi dalmayınız. Metanetli olunuz biraz.”

Sağ eldiveni törenle havaya kaldırıp koza ören ipekböceği hassasiyetiyle eline giydi. Sol teki de itinayla taktı, cerrah nazarlarıyla etrafı kolaçan etti, parmaklarını havada kırıştıtırıp ısıttı. Sessizlikten memnun kalınca zarif bir reveransla monoklunu çıkarıp taktı: “Kadim zamazingolara dokunurken dikkat zaruridir.” Monoklu düşürmemek için yüzüne nüzül inmiş gibi kaş göz etti: “Ritüel başlasın.”

Mishiya, Blavatsky, Harrison ve Fıtrı, Tevfik Efendi Hazretleri’nin arkasında yerlerini aldılar.

Tevfik Efendi *sarcophagus*’un başına gitti. Porselen servislerle silme dolu yemek masasından sofra örtüsünü çekip alacak sihirbaz misali dikildi. Alicenap bir memnuniyetle *Scarab*’ı göstererek, “*Akalaki makalaki, kumba kumba kumbalaki,*” buyurdu. Nakaratı tekrarlayarak duvardaki yılan büstünü takdim etti.

Akalaki makalaki, kumba kumba kumbalaki.

Zemberekli bir aceleyle eğilip kafasını *sarcophagus*’a soktu, dikilip ellerini açtı:

Akalaki makalaki, kumba kumba kumbalaki?

Scarab’ı kaldırıp güvertedekilere gösterdi, havada daireler çizerek yelkenliyi kutsadı. Kolları yukarda marş edip geri geri yürüyerek beş kobra heykeline gitti, başlarını törenle çevirdi.

Akalaki makalaki, kumba kumba kumbalaki!

Mishiya, Blavatsky, Harrison ve Fıtrı maşrapaları sallayarak nakaratı bir ağızdan tekrar ettiler.

Le Grande Maitre atik harmandalı peşreviyle sıçrayıp yerden tozları kaldırıncı güvertedeki okültistler yerlere yatarak üçün-

cü plakadaki nizamı aldılar. Tevfik eller havada horon teperek duvardaki yılan büstüne giderken, Fıtrî de aksi yönde yürüdü, halatın başında durup çark ederek yüzünü duvardaki cam yılan büstüyle cebelleşen *Le Grande Maitre*'ye döndü.

Tevfik büstü beyhude çekiştirdi. Muvaffak olamayınca, "Fevri," kelimesini hatırlatan bir vurguyla öksürdü. Fıtrî nakaratı terennüm ederek Tevfik'e yürüdü, üstadı taklit ederek yılan büstünü kavradı. Takdire şayan bir hadise görüp şaşırılmış ifadelerle, aşkla haykırdılar:

Akalaki, makalaki, kumba kumba kumbalaki!

Derin nefes alıp gözlerini patlatarak gerildiler, gördüğü mısır tanesine taarruz eden tombul güvercin ataletiyle yerlerinde yaylanıp yılanı bütün kuvvetleriyle ok yönünde çektiler. Zulüme dayanamayan antik matrakuka kırılıp ellerinde kaldı. Tevfik yılan büstünü cebe atıp Fıtrî'ye bir baş işareti verdi.

Bitişik nizamda çark edip ufuktaki meçhul noktaya dikili manasız bakışlarla reçineli halata gittiler. Meyilli zeminde kayıp gitmeye can atan yelkenliyi asırlardır tutan gergin halat güvertedeki güruhun beklenmedik ağırlığıyla gitara teli misali titriyordu.

"Bittabi," dedi Tevfik, "*Finale*. Bağ bıçağını rica edeyim Lev-niciğim."

Fıtrî'nin Bursa işi boynuz saplı bağ bıçağı, sahibinin tıyniyeti sebebiyle çok badireler atlatmış, cebinde İstanbul'un, Kıbrıs'ın, Kahire'nin ve dahi hesabı meçhul acaip memleketlerin puslu salaşhanelerinde, afyon hanlarında, kumarhanelerinde gezinmiş, nezaretlere girip çıkmış, bir iki sefer de hasımların kaba etleriyle müşerref olmuştu. Maceralarla dolu ahir ömründe görmediği hengame kalmamış o gariban bıçak dahi, vuku bulacak nümayişe hazır değildi.

Tırtıklı ağzı reçineli halata iner inmez tasmaından kurtulan yelkenli gölge perdesinde Hacıvat-Karagöz kayığı misali ileri geri terazilendi. Yağlı tomruklar serbest kalan ağırlığın ataletiyle cıtırdadılar. Yelkenler çengellerden kurtulup güvertedekilerin tepesine indi. Havaya kalın bir toz bulutu kalktı.

Küflü brandanın altında kalanların çığlıkları yükselirken,

kendini kurtaranlar can havliyle kıça koştular. Aşağıda Tevfik Efendi *Scarab*'ı kaldırmış envai şaklabanlıklarla yelkenliyi gayrette getiriyor, tezahürat yapıyordu: “*Akalaki el Kadim!*”

Halattan kurtulduğunu idrak eden yelkenli dirhem dirhem kaymaya başladı. Hürriyetin tadını alınca dirhemler hızlandı. Asırların ataleti serbest kalmıştı. Tomrukların sırtında buzlu gölde kayar gibi ivmelendi, güvertedekileri bir daha taklabaş ederek ileri atıldı. Mezar odasının duvarına omuz vurup rotasını düzeltti, ahşabın iç gıcıklayan sürtünmesiyle veda etti. Yayıncıdan fırlayan ok süratiyle tünelin meçhul karanlığına kaydı.

Gittiği gaipten çığlıklar, yakarmalar ve şangırtılar yankılandı.

Yelkenlinin arkasında kabartmaların gözlerini söken Pipka, foyası meydana çıkınca ne yapacağını bilemeden sağa sola baktı, utangaç gözlerle eteklerini tutup diz kırarak Tevfik'i selamladı.

“Breh,” dedi Tevfik, “ayıplıyorum.” Gözü tomrukların arasında, yelkenlinin az evvel durduğu yerde parlayan metale ilişti. “Bakalım burada ne var,” diyerek eğildi, alıp cebine attı. Tevfik Efendi'nin dördüncü plakadaki gibi eğildiğini gören Blavatsky telaşla koşup maşrapasındaki şarabı yelkenlinin arkasından boca etti.

“Fevkalade,” dedi Tevfik, “adettendir.” Düşünceli tavırlarla yaklaşan Harrison'a fesiyle bir memnuniyet selamı verdi: “Enfes bir ritüel oldu.” Harrison, “Emin değilim *Le Grande Maitre*,” diye cevapladı, “Affedin. Bir hata yaptık zannediyorum.”

“Muhakkak. Nedir o efenim?”

“Öteki Dünyaya Seyahat Ritüeli, ölenin mummyasının başında yapılır.”

“Muhakkak, ve?”

“Ve'si,” dedi Harrison *sarcophagus*'u göstererek, “ritüeli icra ettik ama, Amen-Ra'yı unuttuk.”

“Elim bir okült hata,” dedi Tevfik: “Laternayı uzatınız Madama Blavatsky. Varolunuz. O vakid ne yapmamız icab eder Harrisoncuğum?” Tefiyle oturan Epstein'i es geçip duvardaki elma sembolüne pertavsızıyla göz gezdirdi, yılan büstünden geriye kalan deliğe bastonunun ucuyla vurup, “Burayı da darb etmişsiniz Feyziciğim,” dedi ayıplar bir ifadeyle.

Harrison tam söze başlayacakken belli belirsiz bir, “krak,” duyuldu.

Tevfik Efendi’nin bastonuyla dürttüğü deliğin çerperinden başlayan kıl inceliğindeki çatlak, pencere camında akan yağmur damlası acelesiyle sağa sola hamle ederek duvardan yukarı yürüdü. Köşelerde telaşla yolunu değiştirip bir taştan ötekine atladı, duvarın bittiği yere gelince düşündü, cesaretini toplayıp tavana sıçradı. Hiyerogliflerden birine tutundu, kafasında karmaşık matematik formülleriyle kürsüsüne giden akademisyen bir örümcek gibi kah durup kah atılarak ilerledi, tavanı köşeden köşeye ayırdı, durdu.

Piştovun isabet ettiği delikten bir kum ipi dökülmeye başladı.

“Eyvah eyvah,” dedi Fıtri.

“Kaçalım *Le Grande Maitre*,” dedi Pipka, “kalk haham.”

Epstein oralı olmadı. Fıtri uzanıp omuzunu dürtünce başı sağa sola sallandı. “Bayılmış fakir,” dedi Fıtri. Hahamı yüklenip doğruldu.

“Halı tüccarı gibi oldunuz sevgili Nefi,” dedi Tevfik, “*Angard* o vakid.”

“Hahamın çarığı düştü,” dedi Mishiya.

Granit bir plaka tavandan kurtulup ıslık çalarak diplerinde tuz buz oldu. Fıtri çarığın sülalesine okkalı bir küfür savurdu: “Koşun.”

Yosunlu basamaklarda dört ayağı ayrı tarafa giden kediler gibi birbirlerine çarparak koştular. Tavandan kopup yerde patlayan granitlerin takırtısı dehlizi doldurdu. Madam Blavatsky geriye dönüp üç parmağını kaldırdı, Latince bir efsun mırıldandı. Çatlağın dehlize sirayet edip tepelerinden şimşek hızıyla geçtiğini, kumların bardaktan boşandığını görünce okültizmayı falan Allah’a havale ederek topuklu terliklerini çıkarıp gemi azıya aldı.

“Sahara’nın kudreti,” dedi Tevfik Mishiya’yı itişterek.

Arkalarında tıslayan kum yılanından dörtnala kaçarak Sfenks’in pençelerine vardılar. Tevfik Efendi tütsülü dimağından umulmayacak bir zerafetle bastonunu uzatıp Mishiya’yı yukarı çekti. Sırtında Epstein’la koşan Fıtri ve Harrison’a elleri-

ni uzattılar. Son gelen Blavatsky cüssesinden umulmayacak bir çeviklikle basamakları ceylan misali sekerek tırmandı. “Maaşallah,” dedi Tevfik.

Kumun altından korkunç bir homurtu yükseldi.

Dehlizde perişan bir gölge görüldü. Yüzü gözü toza bulanmış, şemsiyesi yırtılıp balık kılçığına dönmüş Pipka koşarak çıktı, topukları kuma gömülünce yüzükoyun yere devrildi. Eteğinden saçılan yakut, zümrüt ve elmaslar kumlara dağıldı.

Kopan çatırtıyla hep beraber yukarı baktılar.

Sfenks’in sarsıntıya dayanamayan burnu keskin bir yarıkla suratından ayrıldı, dudaklarına tutunarak sallandı, taklalarla kumun üzerine düştü. “Plof,” sesiyle kalkan toz bulutu Pipka’nın üzerine yağdı. Amen-Ra’nın değerli taşları kuma gömülüp kayboldular.

Pipka ağlamaya başladı.

Harrison ortadan kırılıp eğrilmiş piposunu çekerek büyümüş gözlerle Nihoteph Piramidi’ne döndü. Piramid ateşte kaynayan çaydanlık kapağı gibi fokurdayarak titriyordu.

“Leyleğe dönmüşsünüz Harrisoncuğum,” dedi Tevfik, “gaganız kırılmış.”

“Aziz *Le Grande*,” dedi Fitri, “korkarım vaziyet vahim. Yalvarırım kalkınız. Arabacı, arabacı!”

Cigarasını çöle fırlatan arabacının açtığı kapıdan faytona do-luştular. Fitri hahamı oturttu: “Nümayiş büyüktür üstadım. Bu vakid yakamızı falakayla kurtaramayız. Çorbacı, istasyona çek. Üstadımızı vaktinde yetiştirirsen...” Cebinden üç gümüş lira çıkarıp gösterdi.

Kamçılar çöl rüzgarını yırttı.

“Vah ki ne vah,” dedi Tevfik, “okültizma için kara bir *nuit*.” Rom şişesini açıp Epstein’e ikram etti, haham orali olmayınca tepesine dikti. Kahire istikametinde ok hızıyla uzaklaştılar. Kaybettiği burnuna mahsun gözlerle bakan Sfenks arkalarında kaldı.

Giza Vadisi’nde bu rezalet vuku bulurken, fakir Kıyam Bey de nihayet Kahire’ye varmış, ağrıyan belini ovuşturarak vagon-dan inmişti. “Zat-ı alinize rastladığıma öyle memnunum ki,”

diyordu zembillerin indirilmesine nezaret eden Victor Bey'e, "dostluğunuzla zoraki yolculuğun elemiini katlanır kıldınız. Hakkınızı nasıl ödeyeceğim acaba?"

"Sözünü dahi etmeyiniz," dedi Victor, "kalacak bir yeriniz var mı? *The Grand Cairo*'daki süitim emrinize amadedir. Kahire otoritelerine haber salmanız gerekmiyor mu gelişinizle alakalı?"

"Muhakkak, fakad zembiller?"

"Bir anlaşma yapalım. Siz zembillere mukayet olun, ben işinizi halledeyim."

"Mümkün mü?"

"Sizi temin ederim. Kahire'de Fransız veyahut İngiliz olmak her kapıyı açar."

Perondaki yolcu yakınlarının, bavullarını sayan asri hanımların, bir vagon dolusu Peştü'nün kondüktörle girdiği münakaşanın ve zarif bir hanımın sigara dumanının arasından geçti, kapısında "İstasyon Şefi" yazan büroya girdi. Beklerken arka odadaki fındık bıyıklı, göz çukurları eriyip Saint Bernard köpeğine dönmüş istasyon polisinin sözlerine kulak verdi.

"Türk yolcuları tevkif demek... Emredersiniz Sir! Gidenleri mi, gelenleri mi efendim? Tamamını. Emredersiniz." Polis konuşmasını kesip Victor'a baktı. "*Misread the sign* (*)," dedi Victor kalın Fransız aksanıyla. Dikkat celbetmeyecek bir süratle Kıyam'ın yanına koştu: "Zembilleri bırakın. Acele zaruri."

"Hayrola Victor?"

"Türkleri tevkif ediyorlar. Sebebini bilmiyorum. Paltomu buyurunuz. Şapkamı da... İtiraz etmeyin rica ederim, kibarlığın zamanı değil. Muhteşem. Osmanlı bıyığınız olmasa İngiliz zannederdim sizi. Kimlik sorarlarsa yalnızca '*English*' deyin."

Gümrük memurunun önüne geldiler. Memur ikisini de balıkçı tablasında müşteri bekleyen ölü kerevit bakışlarıyla süzdü, kemikli elini uzatıp açtı. Victor akıl defteri kalınlığında bir banknot tomarıyla mukabele etti. Kerevit bir Victor'a, bir Kıyam'a baktı, girdaplı parmakları döndü, tomarı sır etti. "Yallah!" kabilinden bir el hareketiyle dostları savuşturdu.

"Faytonum şu yanda," dedi Victor.

★ Tabelayı yanlış okumuşum.

Ellerinde zembil olmadığını görüp sükut-u hayale uğrayan hamalların attığı lafları duymazdan gelip gölgelerin duvar kenarlarında beklediği tekinsiz arka sokağa geçtiler. Sokağın başında, cılız lambanın ışığında lüks bir fayton yollarını bekliyordu.

“Çok ehemmiyetli bir buluşmaya,” dedi Victor faytona yürürken, “çok geç kalmış bulunuyorum. Sizi sıkıntıya sokmazsa beraber gidelim.”

Sokağı tarumar eden azgın kişnemeyi duyunca durdular. Gemi azıya almış heybetli atların koşturduğu bir fayton köşeyi seksek oynayarak döndü, yaylarının üzerinde sallanıp atıldı, Azrail hızıyla üzerlerine geldi.

Victor kendi faytonuyla aralarındaki mesafeyi göz kararı hesapladı: “Koşmayın, dikkat çekeriz.” Kimonolu Japon çengisi adımlarıyla yürüdüler. Arnavut kaldırımını sokakta çakmak taşı gibi patlayan nal sesleri enselerinde bitti. Kıyam, Victor’un bastonundan şiş inceliğinde zarif bir kılıç çektiğini fark etti. “Gölgeye girin,” dedi Victor.

İstasyon duvarına dayanıp nefeslerini tuttular.

Gam (*)

Fayton durunca Fitri arabacıya gümüş liralari fırlatıp aşığı atladı. Mishiya'nın elini tutmuş fingerdeyen Tevfik Efendi'ye, "Yalvarırım acele, *Le Grande Maitre*," dedi, "ölkümüzün bahtı ellerinizde." Karanlık köşeden beliren sureti görünce bıçağına davrandı: "Kimdir o?"

"Cihan ne küçük," dedi kibar bir ses gölgeden, "işte aradığım zat." Öfkeden kudurmuş başka bir ses, "Bu mudur buluşa-
cağınız mühim şahsiyyet," diye sordu.

"Elbette üstadım."

"Suretinizi gösterin," diye bağırdı Fitri.

Tevfik sönmeyen kandili kaldırdı.

Işık Kahire İstasyonu'nun gölgelerinde duran iki beyzadeyi aydınlattı. Yüzünü buruşturan bıyıklı beyzade ötekine, "Rab-
bim belanızı versin o vakid," dedi hışımla. Bastonunu vuracak
gibi kaldırdı, titreyerek kendine hakim oldu, yere fırlattı.

"*Bonne nuit* (†) Victorcuğum ve Kıyamcığım," dedi Tevfik,
"ne saadet. İki dostuma burada rast gelmek. Akşam-ı şerifleriniz
hayırlı olsun."

Kıyam okkalı bir küfür savururken çalan devriye düdüğü
sesini bastırdı.

İngiliz ordusuna bağı bu devriyelerin vazifesi başıbozukla-
rın çöl harabelerindeki antika eserleri talan etmesine mani ol-
maktı. Mısır ahalisi devriyelerin asli vazifesinin eserlerin talan
edilmesini İngilizler talan edene kadar engellemek olduğunu
iddia etseler de, kendileri de devriyelerin -ve dolayısıyla meşe

* Okyanusta karşılaşan iki balina gemisinin karşılaşma sonrasında
tertiple ettikleri buluşma. Herman Melville, *Moby Dick* adlı sonu
gelmez tefrikasında bunu etraflıca izah etmiştir. Değerli zamanımı
harcamayınız.

† İyi geceler.

sopalarının- mintikasında olduklarından sesleri pek cılız çıkmıştı.

Devriyelerin başındaki çavuş Giza'da dürbünüyle ufku kerteriz ederken Sfensk'in sarsıldığını, bir kum bulutunun yükseldiğini, akabinde Sfenks'in burnunun hokka kadar kaldığını görmüş, süvarileriyle Kahire İstasyonu yönünde kaçan faytonu takibe geçmişti.

Düdüğünü, her İngiliz gibi galibiyetin mutlak olmadığı kav- gaya girmeye imtina ettiğinden öttürmekteydi. Tarihi olarak kanıtlanmıştı ki, Güneş Batmayan İmparatorluk bu temkinli manevrayla sayısız savaştan muzaffer ayrılmıştı. Nihayetinde düşmanın kaçması veyahut hiç varolmaması da bir galibiyetti. Meydanı boş bulunca bayrağı dikmek kafi-ydi. Bu sebeple İngiliz edebiyatında kahramanlık destanları bitip tükenmez, başka milletler de kendi kazandıkları savaşların asırlardır nasıl olup "İngiliz kahramanlık destanı" haline geldiğine şaşırıp dururlar- dı. Çavuş, asırların askeri adetlerine şu saat muhalefet edecek değildi. Düdüğünü bir daha, kuvvetle üfledi.

"Faytona, faytona," dedi Victor Kıyam'a.

"İki fayton var be adam, hangisi?"

"Benimki. Kuma (*) Halid. Yallah, yallah!"

"Kıyamcığım, bu ne *magnifique* sürpriz," dedi Tevfik faytona oturur oturmaz. Kıyam bastonunu siper aldı: "Bir parmak daha yaklaşmayınız, indiririm bastonu." Tevfik cebinden rom şişesi- ni çıkardı: "Çok gücendim bilesiniz. Gurbette kadim dostunu- za tesadüf ediyor ve selamına tehditle mukabele ediyorsunuz. Epstein, rom buyurunuz?" Epstein'ın eline tutuşturduğu şişe kayıp yere devrildi.

Victor hahamın bileğini yakaladı. Dikkatle dinledi, başını iki yana salladı.

Kafilenin piramidden kaçarken fark etmediği, Haham Eps- tein'in ilk granit plaka düşer düşmez oracıkta inen nüzülle tarih olduğuydu. Plaka yerinden kurtulup mezar odasının halihazır- da Allahlık olan mimari geometrisini misliyle bozunca simetri meftunu Epstein morarip çarıkları titretmiş, *le morte* olmuştu.

* Çöle.

“Vah zavallı haham,” dedi Pipka, “Tanrı günahlarını affet-sin.” Kıyam bastonunu hınçla salladı: “Mısır’a ineli çeyrek saat olmadı. Faytonumda bir mevta, peşimde zaptiyeler... Cebimde bir revolver olsa tam olacaktı hani. Tebrik ederim mirim. Bu kerametiniz maharette evvelkileri fersah fersah geçti. Arabacı dur! İnceğim bendeniz!”

“Katiyyen,” dedi Victor, “İngilizler tepemizde, duramayız. Atlamanızı da şahsen tavsiye etmem. *Le Grande Maitre*, korka-rım kandilin ışığı yönümüzü ele veriyor. İzin veriniz.”

Eğilip üfleyerek kandili söndürdü.

“Aman Allah ne ettiniz,” dedi Harrison.

Cihanın efsane ve gizem kaynağı olmuş sönmeyen kandille-rinin sonuncusu Tevfik Efendi’nin ehil ellerinde vadesini dol-dururken, Öteki Dünya’ya Seyahat yelkenlisi de vahim akıbeti-ne doğru gidiyordu.

Mimar Imhoteph mezar odasındaki tüneli yelkenliyi Nil’e götürecek meyille inşa etmişti. Hesaplarına göre yelkenli ken-di ağırlığından gelen ataletiyle nehre ulaşacak, akıntıya kapılıp Amen-Ra keşmekeşini sona erdirecekti. Eserinin asırlar sonra okültizmayla imtihan edileceğini, elbette tahmin etmemiştir. Piramid temelinin rutubetli havasında yelkenlinin ahşabı çürü-müş, reçineleri kuruyup dökülmüş, bakır çivileri paralanıp un ufak olmuştu.

Tevfik Efendi’yi selamete taşıyan fayton Kahire’nin bol köşeli mahallelerinden geçerken, yelkenli çölün altındaki tünelde kayarak Nil’e varmış, varır varmaz da suya çarpıp kağıt helva gibi dağılmıştı.

O gece balıkçı mavnaları Nil’in kara sularından perişan ol-muş ve bir hayli su yutmuş yirmi küsur okültizmacı, ilim adamı ve çalgıcı çingene çıkaracaktı. Sabah ezanları okunurken Baso-in ve Kempelen de darp edilmiş halde kıyıya vuracaktı. Tevfik Efendi’nin diğer müritleri, ikisini Atlantis Ritüeli’ni şapkalarını vaktinden evvel tünele atarak sabote ettikleri gerekçesiyle şarap maşrapalarıyla paluze etmiş, dağılmakta olan yelkenliden atmış-lardı.

Velhasıl, ritüele iştirak eden hemen herkes postu şu veya bu

şekilde kurtarmıştı. Müstesna koncolosluktan canını kurtarmayan tek kişi Haham Epstein'di ve şu lahzada başı faytonun sıçramalarına mukabele ederek sallanıp durmaktaydı.

“İnatçı çıktılar,” dedi Victor dörtnala gelen İngilizlerle aradaki mesafeyi ölçerek, “ağıрыз. Süvarilerle baş edemeyiz.”

“Bizi bırakınız,” dedi Blavatsky, “üstadı kurtarınız. Zorla kaçırıldığımızı iddia ederiz.”

“Akıllıca,” dedi Victor, “Halid, dur!”

Fayton dizginlenen atların şikayetleriyle durdu. Pipka, Mishya ve Madam Blavatsky diz kırıp Tefvîk'e selam verdiler. Mishya yanağından öperek, “Kaçınız, kaçınız çöl aslanı,” dedi. “Çöl aslanıymış,” dedi Kıyam. İnmeye teşebbüs ederken Victor bastonunu yakaladı: “Sizi menederim.”

“Ne cüretle?”

“İngilizler bütün Türklerin peşinde.”

“Hakk-ı aliniz var.”

Hanımlar arkalarından el sallarken fayton, “Yallah,” çığlıkla-
rıyla kalktı. Kıyam perdeye tutunarak, “Vah zavallı başım,” dedi, “sürgün yetişmezmiş gibi... Azizim, ne menem bir iblissiniz siz? Bu biçareyi nasıl telef ettiniz aceba?”

“Teferruatı bırakalım,” dedi Victor, “yas tutmanın vakti de gelecektir. Şu lahzada tek emelimiz üstadı ve sizi korumaktır.”

“Üstad, tabii,” dedi Kıyam bacak bacak üstüne atmış rom çeken Tefvîk'e nefretle bakarak, “şarlatanlığın, madrabazlığın baş üstadı *Se Grande* Tefvîk.”

“*Le Grande* Tefvîk,” diye düzeltti Harrison.

Kıyam yumruğunu ısırarak çöle baktı.

Fıtrî işaret parmağını kaldırıp altın dişlerini göstererek sırtı-
tı: “Üstadın nerede emniyette olacağını biliyorum.” Arabacıya Arapça bir şeyler söyledi. Fayton kıvrılıp çember çizerek döndü, Kahire'ye dönen toprak yola indi.

“Delirdiniz mi efendi,” dedi Victor, “arı oğuluna götürüyor-
sunuz bizi.”

“Bilakis... Bir sırrı gizli tutmanın en emniyetli yolu, en aşîkar yere saklamaktır. Çöle gittiğimizi gördüler. Bizi, orada arayacaklar. Kahire'ye dönmeye cüret edeceğimizi akıl edemezler.”

“Tebrik ederim,” dedi Tevfik, “istidatlı bir çıraksınız. Enfes bir *diversiyon* (*). Atlantis size minnettardır.”

“Atlantis kadar tepenize taş düşsün,” dedi Kıyam.

Kahire sokaklarının karanlık perişanlığı etraflarını sardı. “Dertlerimiz süvarileri atlatarak nihayet bulmuş değil,” dedi Victor, “Kahire’de her İngiliz bizi arıyor. Bir firar yardım olmadan tertiplenemez. Lazım gelirse...” Zembilini açtı. Kıyam şırınga takımının, deste deste banknotun, boyunbağı ve eldivenlerin altında bir piştovun soğuk soğuk parladığını gördü. “Bir bu eksikti,” dedi öfkeyle, “Kahire sokaklarında düello.”

“Piştovdan yana da kismetimiz açık bu *nuit*,” dedi Tevfik eliyle havayı yelleyerek, “darb, cebir vesaire gibi hadiselerden zerre hazzetmem. Kudretime itimad ediniz. Fevriciğim, arabacıya söyleyiniz, Kedili Meyhane’ye çeksin.”

Kıyam’ın hatırına Tevfik’in zabitlere baston zoruyla yat-kalk talimi yaptırdığı o meşum gece geldi: “Bittabi, bittabi sevmez darb vesaireyi. Pes, şu lahzada kafayı tütülemeyi düşünebilmeniz de doğrusu ben dahi hayret ettim. Meyhanenin sırası mı?”

“Şu sakil sözlerinizden öyle utanacaksınız ki...”

İsten kararmış meyhanelerin, dumanlı haşhaşhanelerin ve cumbalarından peçeli sermayelerin sokaktaki silüetlere işmar ettiği keyifhanelerin sırt sırta verdiği, cami ambarında müşteri bekleyen tabutları anımsatan kambur kagir evlerle örülmüş sokaklardan geçtiler. Buldog köpeklerini hatırlatan iki fedainin kuşkuyla kolladığı paslı bir demir kapının önünde sarsılarak durdular.

Buldoglar, “Tevfik Efendi, Tevfik Efendi!” nidalarıyla fayton kapısına atıldı. Tevfik, “Patank!” sesiyle açılan sustalı basamağa çıktı: “*Voila!*” Bastonuyla kapıyı işaret etti. Kapı görünmez eller tarafından açıldı.

“Azami dikkat,” dedi Victor fedailerin duymaması için sesini alçaltarak, “Kedili Meyhane feleğin çemberinden geçmişlerin mekanıdır, fakat merhum haham onlara dahi fazla gelir. Vaziyeti belli etmeyin.” “Bir adamın ölü olduğunu nasıl belli etmeye-

★ Şaşırtmaca.

ceğiz bilemiyorum,” dedi Kıyam. Epstein’in kafası onaylar gibi sallanınca mevtaya korkuyla baktı.

Geldikleri yer belli ki kulağı kesiklerin, palikaryaların, ahlak-sız tüccarların mesken tuttuğu, dört başı mamur bir rezilhaney-di. Rastıklı çengiler masaların arasında göbek havası oynuyor, hasır taburelerde oturan kanun kaçağı tayfası barbut atıp rakı çekiyor, afyon yutarak çengilere göz süzüyordu. Tefli bir may-mun alatura topluyor, tek ayağından kafesine zincirlenmiş tozlu papağan kendi kendine konuşuyordu.

Saysız karanlık kafa gelenlere döndü. Sazlar sustu, barbut atan eller dondu. Hurma kasalarından vücut iptidai sahnede türkü okuyan fettan bülbül susup peçesini indirdi. Nasırlı eller hançer kabzalarına, parmaklar piştov tetiklerine uzandı.

Fedailerden biri takdim etti: “Tevfik *Al Kadim*. Tevfik *Al Hakim*.”

Bir saygı uğultusu yükseldi.

Yumruklarını göğüslerine bastıran bıçkınlar kalkıp Tevfik Efendi’yi masalarına buyur etme yarışına giriştiler. Fukara çalgıcı takımı etrafını sarıp hayır duasını almak için ellerine, kollarına yapıştı. Muhabbetle iki büklüm olan hancı ne idüğü belirsiz birkaç lisanda fakirhanesini onurlandığı için müteşekkir oldu.

“Tiyatoraya bakınız,” dedi Kıyam.

“Rica ederim Kıyam, sakın olunuz.”

“Sakin mi buyurdunuz? Azizim Victor, nasıl sakın olayım? Sürgüne gönderilmeme sebep zat, bu Tevfik şarlatanıdır. Ah Rabbim ben sana karşı ne günah işledim? Hem söyleyiniz bakalım, siz değil miydiniz madrabazlığı yerden yere vuran? *Se kadim* dediğiniz bu Tevfik, cihan madrabazlarının padişahıdır.”

“Tevfik Efendi okültizma ilminin en büyük dehalarından biridir.”

“Bu okültizma ilmi dediğiniz güvercin tüyünden kanat takıp elalemi soytarılıkla mağdur etmek ise, çok güzel tespit ettiniz, kendilerinin üstüne yoktur, eved.”

Fıtri hahamın başını cübbesinin kapüşonuyla örttü. Meyhanenin en gölgeli masasına oturunca hancı diplerinde bitti. Çiğ-

nediği tütünü yutmuş boğulan tiryaki sığırları hatırlatan şive-
siyle bir takım lakırdılar geveledi.

“Efendiler ne arzu eder, diye soruyor,” dedi Fıtrı, “rakı, şa-
rab, Papaz Nargilesi (*)?”

“Şerbet alayım,” dedi Kıyam tiftiklenmiş bıyığını burarak,
“kızılıcak, misal.”

“Konyak,” dedi Victor.

“Haham Efendi ne buyurur?” diye sordu hancı.

“Muhtemelen, ebedi istirahat,” diye geçirdi Kıyam içinden:
“Haham Efendi çok içtiler, dinlensinler.”

“Rakı,” dedi Tevfik, “ne saadet. Kıyam Bey ile dostluğu iler-
lettiniz bakıyorum Victor? Şahane. Kendisini okültizma ilmin-
de aydınlatıyorum. Kısmetse, vekilharcım sıfatıyla kadim işler
başaracaktır.” Efsunlasın maksadıyla bastonunu çekeleyen altın
dişli çingeneyi silkeledi: “Bırakınız yahu.”

“Tevfik Efendi, suyla kendinize geliniz (†),” dedi Kıyam,
“İngilizin zabiti tekmil kuyruğumuzda. Zat-ı alinizi derdest
edip zindanlara atsalar bir itirazım olmayacak, lakin ben sürgü-
ne gönderilmiş mahkum sıfatındayım. Suretinizi *akompanyamda*
gördükleri vakit darağacı muhakkaktır. Bilhassa tertib ettiğiniz
rezillikten sonra. Ne olduğunu bilemiyorum, lakin zat-ı alinizi
iyi bildiğimden hayırlı iş olmadığı aşikar.” Sesini alçalttı: “Keza,
bir de haham telef etmiş bulunuyorsunuz. Bu mesele sükunetle
hallolmaz. Hem fakirin elinde neden tef var aceba?”

“Ritüelde vazifesi çalgıcılıktı,” dedi Harrison tefi kurtarmaya
çalışarak, “imkansız, parmakları kenetli.”

“Bırakın, dikkat çekmeyin şimdi,” dedi Victor, “Kıyam Bey’e

* İçine bol miktarda esrar veyahut afyon katılmış tömbeki. “Papaz
Nargilesi” adını almasının sebebi meçhuldür. Nargile geleneği
üzerine birçok eseri bulunan Bolvadinli namlı şair Dumani, bu ismin
sebebine, “Her nereden geldi ise, hoş geldi, sefa geldi,” cümlesiyle
atıfta bulunduğu “Derdimi Dummana Döktüm” şiirinde nargileyi
şöyle betimlemektedir: “Olmaya keyf cihanda / Bir nefes papaz gibi /
Çeken olur pür ziya / Misal Vatikan gibi.”

† O vakitler yumruğu yeyip yer ile yeksan olan boksöre sayı sayılmaz,
tepesinden kova ile su dökülür idi.

hak veriyorum *Le Grande Maitre*. Zatinızı Kahire'den uçurmanın yolunu bulmalıyız. Plan yapmamız mecburi."

"Bir *plot*," dedi Tevfik.

"Allahım sen bana sabır ver," dedi Kıyam.

"Yardım gerekecek," dedi Victor.

"Aklınızda ne var azizim?"

"Tevfik Efendi'nin buyurduğu gibi, bir *plot*," dedi Victor.

Çantasını açtı, hatırı sayılır kalınlıkta bir Frank tomarını cebine attı: "Ahaliye danışalım." Fitri'yle meyhanenin kuytu tarafına geçip sedirde oturan paçavraları esvap etmiş nursuz bedevilerle hararetle bir pazarlığa giriştiler.

Tevfik yeme dadanan İспенç horozu merakıyla Victor'un çantasını eşeledi: "Ah, *seringue* (*). Hancı. Kavun getiriniz. Bön bön bakmayınız suratıma be adam. Kavun, kavun. Kıyamcığım, sizi enfesitelerle tanıştıracığım, *Le Dessert de Desert*." Şıringaları boşaltıp rakı sürahisine daldırdı.

"Düpedüz ahlaksızlık bu yaptığınız," dedi Kıyam, "istirham ediyorum. Yakıştıramıyorum. Uslu durunuz. Elalemin şahsi edevatını karıştırmayınız." Şıringaları Tevfik'in elinden kapıp Victor'un çantasına sokuşturdu.

"Zat-ı alinize kibarlık faide etmiyor," dedi Tevfik, "ah, bakınız bir *primad*." Alatura tefini uzatıp tıs sesiyle vuran maymunun kafasını okşadı, cebinden birkaç lira fırlattı: "Yakala. Kuklabaz seni." Maymun saatinin kösteğine asılıp viyaklayınca, "Git bakayım, git," diyerek hayvanı bastonuyla dürttü. Maymun cevaben masaya uzanıp rakı kadehini kaptı, tepesine dikip kaçtı.

"Derdi başka imiş melunun," dedi Tevfik köstekli saatine bakarak, "vakid de geç olmuş azizim, nerede ise güneş doğacak. Rakı veriniz, hancı. İçti deyyus kaşla göz arasında." Harrison'a döndü: "Zat-ı alinizi İstanbullu namlı teolog Tahir Efendi ile tanıştırmayı arzu ediyorum. Kadim teorileri vardır. Maymun-dan gelim ve maymuna varım teorisi mesela, nefistir."

"Şeref duyarım."

Victor ve Fitri kabahat işlemiş mektep veledleri gibi ceketlerini tutarak iki büklüm gelip masaya oturdular. "Mesele hallol-

★ Şıringa.

du,” dedi Victor hayranlıkla, “tertibatı çoktan halletmişsiniz *Le Grande Tevfik*.”

“Bittabi.”

“Halletmiş mi, nasıl halletmiş,” diye sordu Kıyam.

“Kedili Meyhane’nin mahzeninden kaçak bir iskeleye geçiliyormuş. Hancı Némard’a haber uçurdu. Az beklememiz kafi, mavna sabah ezanıyla gelecek. Nil, sokaklardan emniyetlidir.”

Tevfik Efendi gramofona plak takılınca şilteli sedirlere dinlenmeye serilen çengi takımına göz süzerken Kıyam ve Victor Fitri’den ritüelle ilgili malumat aldılar. Fitri’nin aktardığına göre Tevfik Efendi asırlardır kayıp mühürlü geçidi keşfetmiş, sönmeyen kandilin ışığıyla Şark’ı aydınlatmış, Garp aleminin çözmeye muvaffak olamadığı gizemleri irfanıyla bir bir aşikar ederek Atlantis’e geçiş ritüelini yürütmüştü.

Heyhat, elim bir hata sebebiyle ritüel berbat, Sfenks’in burunu da helak olmuştu.

Kıyam *Le Grande Tevfik Efendi’nin* rengarenk evveliyatını hatmetmiş olduğundan Fitri’nin sözlerine itimat etmedi. Adı gibi biliyordu ki o firavunun kayığı muhakkak bir yerlerde paluze olmuştu ve tayfası da bedbaht vaziyetteydi. Atlantis Ritüeli mi, Öteki Dünyaya Seyahat Ayini mi, Tevfik Efendi artık her ne halt tertip ettiyse birilerinin canı muhakkak ziyadesiyle yanmıştı. “Misal, haham ve Sfenks,” dedi kendi kendine.

“Epstein ihtiyar bir adamcağızmış,” dedi Victor, “Tevfik Efendi’nin gösterdiği keramete kalbi dayanamamış olabilir. Ben dayanamazdım. Üstadın himayesinde, Atlantis’e seyahat. Amen-Ra’nın kayığındakilere gıpta ediyorum.”

“Siz gıpta etmeye devam ediniz,” dedi Kıyam, “kısmetse sizin de mevtinize konar. Zat-ı alileri hiçbir fedakarlıktan kaçınmaz mefte konmakta.”

“Ah Merlin,” dedi Tevfik, “bazı hadiseleri alegorik manalarıyla idrak etmeniz lazım. Ritüel muvaffaktır, değil mi Harri-soncuğum?”

Meyhane kapısından ilk bakışta olgun bir armudu hatırlatan elma yanaklı, yarım dünya bir Arab ve bastonuna kürek çeker gibi yaslanarak yürüyen bir ecnebi beyzade girdi. Arab pala bı-

yığı, poturu ve üç adamı rahatlıkla saracak kuşağıyla masaldan fırlamış lambanın cinine benziyor, keçi boynuzunu hatıra getiren sıksa yareniyle mizahi bir tezat teşkil ediyordu. Peşlerinde az evvel Fitri ve Victor’la konuşan pejmürde bedeviler vardı.

Adamlar muhabbetle Tevfik’e yöneldiler. Tevfik lambanın cinini kucakladı, yeri gagalayan zemberekli kuş gibi reverans eden ecnebiyi Kıyam’a takdim etti: “İciptolog Gaston Lefevre. İstanbul’un namlı yezidlerinden *Monsieur* Kıyam. Bu da zahire tüccarı Hacı Vakıf Efendi. Buyurunuz rakıya.”

“İlahi Tevfik Efendi,” dedi Gaston, “yalnız zat-ı aliniz gibi cihanın ilmini hatmetmiş bir üstad şu vaziyette keyfi düşüncibilir. Bedeviler burada saklandığınızı haber verir vermez geldik. Sokaklar kaynıyor. İngilizler her yerde sizi aramakta. Beteri, Winston kayıp. Zannederim bu kaybı da size yıkacaklardır.” Eğildi: “Vali denilen kukla ve yordakçılarının gözü bir müddettir üzerinizdeymiş. Hatanızı kolluyorlarmış.”

“Siz de, Sfenks’in burnunu kırdınız,” dedi Kıyam puflayarak, “bu vakid cidden baltayı taşa endah etmiş vaziyyetteyiz.”

“Telaşa mahal yok,” dedi Hacı Vakıf göbeğini titreterek, “Kahire’de gözümüz, kulağımız ganidir. İngiliz yolcu. Biz hep hancıyız.”

“O vakid kafanızda bir *plot* vardır,” dedi Victor.

“Bir daha *plot* kelimesi edilirse,” dedi Kıyam, “korkarım lisanıma hakim olamayacağım. Bu kurt kapanından postu nasıl kurtaracağız, onu müzakere edelim.”

“Güreşe meraklı bir Türk pehlivanı demek,” dedi Hacı Vakıf bıyık burup Kıyam’ın cüssesini tartarak, “kısmet olursa müsabaka tertibi farz...” Kıyam’ın bıyıkları diken diken oldu: “Ne müsabakası azizim, teşbihti o.”

Kedili Meyhane’nin Nil’e bakan arka tarafından konuşmalar ve ayak sesleri duyulunca sustular. “Mavna erken geldi zannederim,” dedi Gaston, “garip.”

Hakkı vardı. Gelen bir mavnaydı, ama bekledikleri mavna değil.

Amen-Ra’nın yelkenlisi suya çarpıp güvertesindeki güruh çığlıklarla Nil’e gömülünce yakında ağ atmakta olan mavnalar

enkaza yanaşıp okültistleri sudan çıkarmışlardı. Çengelini suya uzatan balıkçıların en talihsizi, bağırıp ağlaşan kalabalığın içinden tutup Lale ve Hilal Cengaverleri'nin gölge reisini teknesine alan adamcağızdı. Maskeli koncolosun çifte piştovla teknesine sıçradığını görünce elini göğsüne götürüp, "Selamın aleyküm ve aleyküm selam," diyerek teknedен atlamış, kulaç atarak uzaklaşmıştı.

Lale ve Hilal Cengaverleri suda debelenen okültistleri yukarı almışlardı. Kurtarma hareketi sırasında ehemmiyet leydilere ve rakkaselere verilmiş, mavna az sonra kumpanya çadırına dönmüştü. Bir İngiliz istimbotunun ışıldak döndürerek yaklaştığını gören reis yumruğunu havaya kaldırıncı bedeviler küreklere geçmiş, Nil'den aşağı süzülerek kirişi kırmışlardı.

Nil'in zifiri karanlığındaki tek ışık, Kedili Meyhane'nin iptidai iskelesinin direğine asılmış cansız petrol lambasıydı. Reis mavnayı ışığa çevirmişti. Tevfik Efendi'nin ziyası, bir kere daha okültizmanın kadersiz neferlerine kılavuz oluyordu.

Mahzende kikirdemeler yankılanınca, "Dame'ler de mi geliyor azizim," dedi Tevfik akademik bir ilgiyle. Lale ve Hilalciler *akompanyalarında* envai çeşit afet-i yektayla meyhaneye doluşunca keyiften dört köşe oldu. Görkemli bir saadet tablosu vücuda geldi. Mavnayla gelenler yeraltındaki mezar odasında bıraktıkları *le grande* üstadlarını karşılarında bulunca sevinç çılgınlıkları atarak yamacına koştular. Meyhane masasında oturan Harrison ve Fitri de karanlık gayya tüneline kaybolan dostlarını kanlı canlı görünce ayağa kalkıp el çırparak feryat figana mukabele ettiler.

Kıyam madrabaz tayfasına ibretle baktı. Aralarında palalı bedeviler, cihan sosyetesinin namılı kokonaları, rakkaseler ve bir de İngiliz kızına trampa olmuş, "Cornel, Cornel" diyerek muhabbetle karşıladıkları Romen bulunmaktaydı. Victor da yaşına başına bakmadan şakşakçılığa girişmiş, tesbih böceği gibi eğilip bükülen Fitri'nin kollarında, "*Le Grande* Tevfik!" naralarıyla kendinden geçmişti. Hacı Vakıf kalabalığındaki en akli selim şahsiyet gibi görünmekteydi ki, akli selimin zaruri olduğu şu saatte bu, Kıyam'ın başına gelebilecek en vahim durumdu.

Miss Sunshine, “Cornel sırrınızı keşfetti, keşfetti gerçekten,” diye el çırpı. Tevfik Efendi pişmiş kelle gibi sırtırken maymun tekrar peydah olup köstekli saatini çekiştirince hayvanla cebelleşmeye başladı: “Bırak bakayım, bırak.”

“Ne ketumluk, ne gizem,” dedi Miss Sunshine.

“Ah kadim üstadlar,” dedi Dumitrascu, “daima bir sırları yokmuş gibi davranırlar. Kabul buyurursanız, ritüelinizden çıkardığım dersi nakletmek isterim.”

“Buyurunuz muhterem,” dedi Tevfik rakı kadehini maymundan korumaya gayret ederek.

Kıyam’ın esef dolu bakışlarının altında, alem-i cihanın mu-teber şahsiyetlerinden meydana gelen masa ahalisi hortlak hikayesi dinleyen kız okulu talebeleri merakıyla çember oldu. Dumitrascu kainatta kendinden mada kimsenin bir halt bilmediğine inanan mühendis taifesine has beylik ifadeyi takındı: “Ders, Tevfik Efendi’nin Mishiya’ya zikrettiği bir cümlede gizliydi. ‘Kum düzenbaz bir elementtir.’ Bu cümlemin iki manası vardı. Bir, ritüel kumdan uzakta gerçekleşmeliydi. İki, düzenbazlar ritüelin bir elementi olamazdı.”

“O cümleden bunları mı anladınız?” dedi Kıyam samimi bir nefretle.

Dumitrascu bihaber Türke nazar etmedi: “*The Grand Master* müritlerini bir avuç kum gibi eline alıp parmaklarını açarak ehliyetli olmayan düzenbazları bu sanatkar manevrasıyla teşhis etmiştir. Yelkenli imtihanını geçemeyenleri Atlantis’in gömüldüğü yalana, suya gömmüştür.”

Miss Sunshine boncuk gözlerini maymunla cebelleşen Tevfik’e çevirdi: “İrfanına hayran olmamak mümkün mü?” Kıyam, “Mümkün mü?” diyerek içini çekti.

Harrison piposuna yel verip masayı dumana boğdu: “Dersin ikinci bölümü... Tevfik Efendi’nin muammalarla dolu ‘Deniz Feneri,’ aforizması. Nihotepe Piramidi okültizmanın deniz feneriydi, lakin ışıktan yoksundu. Amen-Ra’nın mumyası içine defnedilmemiş, *aura*’sı piramidi kutsamamıştı. Sönmeyen kandil, *Scarab* gibi rahiplerin Tevfik Efendi’ye bıraktığı bir işaret. Sönmesi de maksatlı bir hadise, bir derstir. Tevfik Efendi biz

ehliyetli müritlerine yalancı kandilin ışığını takip etmeyi bırakmamızı, *aura*'nın gerçek ışığını aramamızı telkin ediyordu. Amen-Ra'nın defnedildiği *tombeau*'yu. İrfanıyla bahşettiği üzere, bu ışık, Amen-Ra'nın orijinal *tomb*'u (*), sahiden de düzenbaz kumun, yani çölün dışındadır.”

“Her ritüel bir sınavdır,” dedi Victor etrafındakilere baş sallayıp teyid bekleyerek.

Tevfik Efendi nihayet bastonunu maymunun tepesine indirerek öksürdü: “Bittabi.”

Maymun viyaklayarak kaçır ve *Le Grande Occultiste*'nin irfanı kaldırılan kadehlerle kutlanırken Kıyam Bey kalpten gitmek üzere olduğunu söyleyerek masadan kalktı, temiz hava almak maksadıyla tozlu şişeler, *Applegate* (†) marka anzarot fiçileri, kırık çalgılar, kumanya denklere ve envai çeşit öteberiyle dolu mahzenden iskeleye geçti, bir sigara döndürüp yaktı.

“İblis,” diyordu içinden, “kurtarıyor se kadim postunu her seferinde. Kedi mübarek. Sfenks hatta, kedinin en koncolosu. Her daim dört ayak. Bendenize de aşk olsun doğrusu. Herifçi-oğlu haham katletti, bir halt olmamış gibi yamacındayım. Aki-demiz bozuldu vesselam.” Ahşap iskelenin babalarında oturan gölgeye dikkatle bakınca Fitri'nin de sigara içmekte olduğunu gördü. “Nihayet bir ademoğlu anladı rezilliği galiba,” dedi el ederek.

Fitri başını acı kaderini idrak etmiş ve boyun eğmiş bir adamın derin üzüntüsüyle salladı: “Geliniz Kıyam.” Adamın sesizliğinde hazin bir boşvermişlik seziliyordu.

“Hayrola Fitri Bey, neşeniz kaçtı zannederim?”

“Ritüel, bir sınavmış,” dedi Fitri sigarasını hınçla çekerek, “meğer, imtihanında muvaffak olamayacakları tespit etmek için tertiplemiş ilk ritüeli.” Kıyam'a kinle baktı: “Elbette, sen vekil-harcı ve kadim dostu olarak bu sırra vakıfın Kıyam Bey. Beni ise bu sırrı ihsan etmeye layık görmedi. Ne adaletsizlik.”

* *Tombeau*. Türkçesini de daha evvel izah ettik. Dikkat buyurmanız menfaatiniz icabıdır.

† Fransız likör taciri Seth de Veuille tarafından imal edilen ucuz rom. Adı “Elmalı Kapı” manasındadır.

Kıyam, “Allah müstahakınızı versin be,” diyerek sigarasını Nil’e fırlattı, yüzgeri edip yukarı çıktı. Öfkeden dili tutulmuş vaziyetteydi. Masanın öteki tarafında Miss Sunshine’a İstanbul’un cemiyet hayatını terennüm eden Tevfik’in gırtlığına parmaklarını geçirip bir sıkırsa, fevkalade rahatlayacaktı. Fakat bu madrabaz ordusu üstadı tepelemesine asla izin vermez, maazallah bastonlarını da sırtında kırarlardı.

“Bihruz avanesini tanıyorsunuz demek *miss*,” diyordu ifrit bed sesiyle, “enfes vals oynar, lakin sakil bir şahsiyyettir, beyan edeyim. *Jantil* bir *dame* olarak kendisinin *akompanyasında* vakit geçirmenizi tavsiye etmem. Boş meselelerle iştigal eden şahsiyetlerin okültizma ilmiyle alakası olamaz. Başı da bağlı zannediyorum, Göksu’da işvekar bir nazendeye vurulmuş diye geldi kulağıma. Ah, *l’amour se vals. Liqueur?* (*)”

Kıyam omuzuna dokunan hayalet elle irkildi. Lale ve Hıralcilerin kadife maskeli reisini ve belindeki çift piştovu görür görmez ayağa fırladı. Hayalet silme yüzüklerle dolu elini göğsüne koyup baş eğdi. “Hayli memnun,” diye mukabele etti Kıyam ödü patlamış vaziyette. Reis bedevilerinin koşturduğu sandalyeye bağdaş kurup oturdu, çatlamış kayık iskarmozu kılıklı çırağın koşturduğu şerbeti yudumlarken akik misali yanan yılan gözlerini sedirde oturan merhum Epstein’e çevirdi.

Haham takımı Kahire’de pek sevilmezdi. Ahali meseleyi seneler evvel Kahire’yi ziyaret eden Haham Eliyahu Beni Mizrahi’ye bağlıyordu. Mizrahi bir gece çarıkları çöl kumuyla dolmuş ve sakalı tozlanmış vaziyette Kahire’ye vasil olmuş, bir peygamberin doğuşunu müjdelemek üzere geldiğini beyan ederek şehir meydanında istişareye yatmıştı. İstışareden yalnız şifa arayan taze gelinleri kutlu dokunuşlarıyla tedavi etmek maksadıyla uyandığı rivayet edilmekteydi.

Mısır alimleri uyanışları sırasında bu gizem dolu üstadla retorik sohbetlere oturmuş, dehası karşısında hayrete kapılıp saygılarını sunarak savuşmuşlardı. Mizrahi’nin diyalogları seneler

★ Vals aşkı. Likör?

sonra namlı teolog ve numerolog David Schwimmer tarafından yayınlanmıştı (*).

Mizrahi bir sabah uyanmış ve çevresine bakmış, etrafında bekleyenlere, “Saad kaç?” sorusunu yöneltmişti. Saflarda bulunanlardan biri soruya, “Güneş tepede ve gölgeler uzun,” diyerek bilmeceli yanıt vermiş, haham ise cevaben, “Onu görüyorum ahmak, saad kaç?” demişti.

Saati öğrenince ayağa kalkmış, İsa’nın doğumunu müjdeleyecek Dört Müneccim Kral’dan biri olduğunu beyan etmişti. Hangi ülkenin kralı olduğunu soran alime, “Her yol bir ülkeden geçer ve her yol birbirine kavuşur, o vakit bir yol her ülkenin yolu, bir kral da her ülkenin kralı değil midir?” diye sorarak adamcağızın kafasının karışmasına sebep olmuştu.

Ünlü tarihçilerden Abu Zafir söz alarak -dört değil- Üç Müneccim Kral’ın asırlar evvel peygamberin doğumunu müjdelemiş olduğunu söylemiş, Mizrahi cevaben, “Zaman da bir yoldur ve her yol gibi zamanda yürümek de zaman alır,” buyurarak dinleyenleri perişan etmişti.

Cübbesinden köstekli saatini çıkarıp, “Bozuk bu,” demesi de o güne isabet ediyordu.

Bir başka sohbetle, Mizrahi, “Siz Kudüslüler garip insanlarsınız,” buyurmuştu. Ahali bulunduğu şehrin Kahire olduğunu hatırlatınca da, “Yol meselimi anlamadınız mı?” diyerek asasıyla tepelerine vurmuştu.

“Altın nedir?” diye sormuştu Abu Kantar başka bir gün. Mizrahi cevaben, “Ağırdır,” diyerek cübbesinin eteğini kaldırmıştı, “ağırlıklarından kurtul ve yürek hafifliğiyle yaşa.” Kıssanın hissesini idrak eden ahali altınlarını gözyaşları içinde hahama uzatmıştı. Mizrahi altınları dişiyle tek tek imtihan ederek dünyevi değerlerin onlara kıymet vermeyenlerin muhafızlığında -misal bir hahamın cübbesinin altında- bulunmasının, inananların nefislerine mağlup olmamaları için yegane yol olduğunu beyan etmiş, “Artık yüreğiniz hafif, cübbem ağır,” demişti, “yüreğinizi alın ve huzur içinde gidin.”

* Rabbi Eliyahu’nun İnsanlığa Müjdeleri. (David Schwimmer, Chandler & Co. Publications, New York, 1897)

Ertesi sabah da yüreğini ve altınları toparlayıp sırra kadem basmıştı.

O günden beridir Kahirelilerin haham takımına pek itimatları yoktu. Epstein'in Kedili Meyhane'ye kabul edilmesinin tek sebebi Tevfik Efendi gibi kadim ve bilhassa müstakim bir şahsiyetin *akompanyasında* bulunması idi ki, hahamın mortoyu çekmiş olduğunu bilseler buna hayatta izin vermezlerdi. Hahamlardan fazla huylandıkları bir şey var ise, o da l hahamlardı.

Kıyam, "Hahamdan kurtulmak için tertibat farz," diyen Victor'un sesiyle kendine geldi, "Tevfik Efendi'nin adı cinayetle anılmamalı. Cihanda bazı şöhretler vardır ki, lekelenmemelidir." "Korkmayınız, korkmayınız," diye cevap verdi, "kendisinin şöhreti fevkalade temizdir."

Tevfik hafifçe eline vurdu: "Kismetse, şerefinize müstesna bir Mısır Ritüeli tertib edeceğim mirim. Asırların ilmi ve irfanıyla..." Kıyam rakı kokusuyla yüzünü buruşturdu: "Azizim, Sfenks ve haham kafidir. Başka rezilliğe Kahire'nin tahammülü yoktur. Postu kurtaralım bu cendereden yeter."

"Asla ve kat'a," diye inatlaştı Tevfik, "bu vakid muazzam bir ritüel olacak."

"O vakid beni bir karakola bırakınız. Zat-ı alinize kıyasla da-rağacı daha emniyetli görünüyor gözüme."

Tevfik, tek kaşını kaldırıp başını geriye atarak Kıyam'ı hayatındaki en acaip manzarayı grmşsesine şaşkınlıkla szd: "İrfanımla bir nebze olsun aydınlandığınızı mit ediyordum?"

"Pripak oldum ziyadan. Ulvi aydınlığınız fukara gözlerimi kamaştırdı. Bırakınız gideyim."

"Mümkünatı yok mirim."

"Neden imiş?"

"şu lahzada vekilharcımın zat-ı alimi yalnız bırakması söz konusu dahi olamaz. Keza, kadim bir ritüeli siz olmadan icra etmeye gönlüm de dayanmaz. Bu ilmi sırları fevkalade iyi hatim etmelisiniz." Penesiyle Kıyam'ın bileğini zarife kıstırdı. "Bırakınız yahu," dedi Kıyam ayağa fırlayarak, "ne ilmi, irfanı?" Sesini ykselttiğinin farkında değildi:

“Uslanmaz mısınız be adam? Bir Sfenks paraladınız, bir de haham katlettiniz!”

O saniye hatasını anladı. Rakı çeken, afyon yutan haydutlardan sorgulayan hayret nidaları yükselmişti. “Demem o ki,” diye kekeledi. Lakin meyhane karışmış, kumar oynayanlar Epstein’e dönmüş, hancı ve fedailer ayaklanmış, rakkaseler durmuştu.

“Endişeye mahal yok,” dedi Victor araya girerek, “Haham Epstein, ne acıdır ki, az evvel aramızdan ayrılmış bulunuyor. Bol miktarda rom içtiğini öğrendik. Zannediyorum geçkin yaşı itibarıyla dayanamadı.” Tevfik’in kulağına eğildi: “Gitme vaktimiz geldi.”

“Hakkı alınız var,” dedi Tevfik. Süratle ayaklandı: “*Chevaliers du Atlantis, Angard.*”

Gaston Tevfik’in elini muhabbetle yakalayıp pazarlıkçı ısrarıyla salladı: “Yolumuz burada ayrılıyor aziz *Le Grande Maitre*. Davamızın lojistiğe en çok bu zamanda ihtiyacı var. Valiliğe gitmeli ve vaziyetin ne minvalde olduğunu kolaçan etmeliyim. Meydanı boş bırakamayız. Jean Némard zat-ı alinizi malum yerde karşılayacak. Şansınız açık olsun.”

“Fevkalade,” diye cevapladı Tevfik, “elimi bırakınız.”

Hacı Vakıf Kıyam’a, “Müsabaka başka bahara kaldı erenler,” diyerek hafiften bir el ense çekti, şişmanlıktan mütevellit burundan istim salarak nefeslendi, bir kucaklayıp tarttı. “Aşık ki Kahire de kaçıktan yana İstanbul kadar bereketli,” diye düşündü Kıyam herifi savarken: “Tevfik Efendi de bu berekete bereket kattı tabii.”

Rastıklı çengiler, çingen çalgıcılar, bir iki kulağı kesik, “Tevfik *al Hakim*,” diye ayılıp bayılarak aralarına karıştı. Tevfik, Victor, Harrison, Fitri, gölge reis ve hancı köşeye çekilip kendi aralarında hararetle bir haltlar mütalaa ettiler, okültizmanın şafağı vesaire cinsinden garip garip konuşarak mahzen merdivenlerini indiler. İki bedevi Epstein’i yükledi.

Mahzende bir sandukanın başında toplandılar. Victor bedevilere, “Açın,” dedi, “Hanımlar mavnaya, Beyler, redingot ve şapkalarınızı çıkarınız.” Sandukadaki rengarenk çarşafları elden ele dağıttı: “Giyiniz, acele zaruri.” Kıyam’ın suratı morardı. Eli-

ne tutuşturulan erguvan renkli saten çarşafı kaldırdı: “Bu ne azizim? Bendeniz zinhar çarşafa girmem, bilesiniz. İsterlerse ipe çeksinler. Bir adamın haysiyeti vardır yahu!”

“İnadın yeri ve zamanı değil Kıyam Bey,” dedi Victor, “İngiliz askerlerine Kahire’ye indikleri vakit iki emir verilir. İmamlara ve kadınlara asla dokunulmayacağı. Zira şark’ta inanç ve namus her şeyden kutsaldır. Kellenizi kurtarmak istiyorsanız, acele edin.”

Kıyam okkalı bir küfür savurdu. “ok ayıp,” dedi Tefvik turkuaz çarşafının altından. Kıyam dönüp Tefvik’in *akompanyasındaki* garabeti görünce gülmesini tutamadı: “Azizim o ne?”

“Enfes bir *primad*,” dedi Tefvik.

Maymun Tefvik’i taklit ederek çarşafının eteğini kafasına çekip viyakladı, dikkat ekemeyince üstadın dizine tefle vurdu. “Melun,” dedi Tefvik hayvanı iskarpiniyle ititştirerek. “Trubumuzda bir şebek eksikti,” dedi Kıyam. Kırılıp dökölerek maymuna okültizma oyunları eden Tefvik’e bakıp içini çekti: “Veyahut, bir fazla.”

“arşaf denilen kostümün böyle kerametleri vardır işte,” dedi Victor Bastige, “bir *primad* kendini pekala nazende olarak yutturabilir çarşafla. Yaygın bir hadisedir şark’ta.”

Kıyam imansıza haddini bildirmek üzere ağzını açacakken Victor, “Mavnaya” buyurdu, “devriye botlarına rast gelirsek hanımlar kendi aralarında konuşsun. Beyler, sessiz kalın fakat tetikte olun.” Tefvik paasına yapışan maymunu bastonuyla düşttü: “Gelemezsin bizimle, gid.” Hancı maymunu kuşağına alına, “Okültizma ilmi *primadlara* itibar etmez,” dedi bilmiş bir sesle, “Naşit yazmış idi bunu.”

Kıyam onayladı: “Bittabi, etmez. Padişahları varken...”

Mavnaya atladılar. Tefvik engilerin arasına, livar üstüne yerleşti, hancının muhabbetle kolunun altına sokuşturduğu şişeden rom zıkkımlanmaya koyuldu. Fitri ve Victor buruna oturdular. Kıyam da tek boş yere, Cornel Dumitrascu ve Miss Sunshine’ın arasına, dümencinin ayaklarının dibine bağdaş kurdu. Gölge reis ve adamları mavnanın dibine yatıp görünmez

oldular. Halatlar çözüldü, dümenci kıçtan sırık indirip mavnayı itti, akıntı aşağı süzöldüler.

Tevfik çengillerle aşna fişna eder ve ay gökte ağır ağır yürürken içilen anzarotun ve çekilen afyonun rehavetiyle kırılan gözler ağırlaştı. Nil'in sakın şırıltılarını dinleyen Kıyam da yorgunluğuna boyun eğerek tatlı bir tavşan uykusuna daldı.

Rüyasında Polak hizmetçiyle bahçedeki gülleri budamaktaydı. Kestiği güllerin yerine taze güller çıkıyor, Kıyam bahçe makasıyla vals oynar gibi dalların arasında geziniyor, gülleri arkasına fırlatıyor, Polak kızın kahkahaları kulağında yankılanıyordu. Ezan sesini duyunca makası bırakıp kulak veriyordu. Ses tanıdık geliyor, bahçe duvarına tırmanıp camiye bakıyor ve Tevfik'i minarenin şerefesinde görüyordu. Üzerinde kaftan ve başında İngiliz devriye şapkası bulunan Tevfik ezan okudukça sesi havada güller oluyor, Kıyam'ın üstüne yağıyordu. Kıyam Polak kızın gül şelalesi altında kaybolduğunu, malikanenin gül dalgalarına kapılıp gittiğini görüyor, bağılıyor, sesini duyuramıyordu.

Çılgılık atarak uyandı. Teknedekilerin şaşkın bakışları altında doğruldu. "Affediniz, içim geçmiş." Burunda oturan Fıtri ve Victor'un sohbetlerine kulak verdi. "Ah Kahire," diyordu Victor, "cennette yaşıyorsunuz, kıymetini biliniz. Bendeniz mi? Cihan vatandaşım. Aslen Fransa, evet. Beni ne ele verdi, aksanım mı? Eskiler ne der bilirsiniz, bir Fransız asla Fransız olmaktan vazgeçmez. Zembilimi uzatır mısınız Fıtri Efendi?"

"O şırıngalar nedir Victor?"

"Derdimin dermanı," dedi Victor kaderci bir esefle. Çarşafını kaldırıp kolunu sıyırdı: "Bir anason kokusu alıyor musunuz? Garip." Rakılı şırıngayı damarına soktu.

Vaziyyat Al Cahira, ertesini sabah enteresan manşetlerle yüklü çıkacaktı.

Bir okültist çetesi Giza'da ritüel tertiplemiş, Sfenks ağır hasar görmüş, burnu kopmuştu. Nil sularından toplanıp tevkif edilen kafirler falakaya rağmen liderlerinin ismini vermemişti.

The Grand Cairo'da konaklayan üç Rus madaması çölde koro yaparken bedeviler tarafından kaçırılmış, kabile fidyeye talebinde bulunmamıştı.

Darp edilmiş iki gavur ilim adamı, “Amen-Ra” adını sayıklayarak Nil kıyısında karaya vurmuş, malumatı duyan eski vali İbn Zureyni’ye nüzül inmiş, temizlemekte olduğu piştov patlayarak zevcesinin gerisine isabet etmişti.

Ve, Sürmeli Bahattin’in malikanesinde yürütülen zikir ayinini tef çalıp rakederek basan çarşafı Fransız travestisi ödü kopan mollalar tarafından değneklerle paluze edilmişti.

Karakolda ayılınca, adının Victor Bastige olduğu öğrenilmişti.

Muamma Mumya

“Victor Bey’i de mundar ettiniz, tebrikler,” dedi Kıyam karanlık sulara, “Yandım, arılar!” feryatlarıyla canhıraş kulaç atarak uzaklaşan adamın arkasından bakarak: “Kılavuzumuz o idi. Ne halt edeceğiz aceba şimdi, söyler misiniz ?”

“Sükut,” dedi Tevfik çok bilmiş bir havayla, “kılavuzumuz okültizmadır.”

“O sebeble burnumuz beladan kurtulmuyor.”

“Dostunuzun kudretine itimad ediniz rica ederim.”

“İtimadım sonsuz elbette. Bu akşamki kerametleriniz dahi kafidir. Bir tarihi eseri harab, bir hahamı da telef ettiniz. Victor’un akıbeti de aşikar. Başka kimleri darb ettiniz bilemiyorum. Alem-i cihanda yalnız ve yalnız zat-ı aliniz muktedirsiniz bu menem iblisliklere.”

“Mısır *ekspedisyonumuz* henüz nihayete ermedi.”

“Muhakkak ermemiştir. Zat-ı alinize ve vekilharcınıza zihin açıklığı dilerim. Bendeniz şu mavna sahile yanaşır yanaşmaz ikinizden de mümkün olduğunca uzağa gideceğim.”

Tevfik pençesini gene Kıyam’ın koluna geçirdi: “Rica ederim canım. Bu ne itimadsızlık kadim dostunuza karşı? Rom buyurmaz mısınız? Pek ala. Mavna sahile yanaştığında çok pişman olacaksınız, beyan edeyim. Jean bizi beklemekte.”

“Zat-ı alinizle geçirdiğime pişman olmadığım dakika vaki değil ki? Hem, Jean kimdir aceba?”

Tevfik cevap vermedi. Kıyam dümencinin ağır sırtığını kapıp Tevfik’in tepesinde kırmamak için kendini zor tutarak manzarayı seyretmeye koyuldu. Çarıklı iblisin *akompanyasında* olmasa, Mısır ilgisini çekecek güzide bir memleketti, belli. Çölün omuzlarında yükselen Kahire’nin ışıklarında sabah ezanlarının sesi yükseliyor, Nil’in akıntısıyla kulaklarına çarpan suyun akisleri gözlerinden kalbine akıyordu.

Mavna sallandı. Fıtri yalpalayarak kalkıp dümenciye koştu,

sahilde bekleyen eli lambalı karaltıyı işaret edip bir laflar geveledi. Dümenci rotayı lambalıya çevirdi, kayarak sahile tosladılar. Çengiler çarpmanın sadmesiyle su altındaki yosunlar gibi dalgalanıp dümenciye söverek peçelerini düzelttiler.

“*Le Grande Maitre d’Tevfik se Kadim*,” dedi lambalı yerlere kadar eğilerek, “*Bonfire Müstakim*.”

“Yezidin sıfatı da gün geçtikçe uzuyor,” diye iç geçirdi Kıyam. Dümenciye gagalamakta olan çengilerden sıyrılıp mavnadan atladı, lambalı adamı selamladı. “Siz O olmalısınız,” dedi lambalı reverans ederek: “*Administrateur du Maître (*)*. Şeref duy-dum.”

“Müşerref oldum *Administrateur* Bey. İsm-i aliniz Jean zannediyordum. Bendeniz de Kıyam.”

Jean Némard Kıyam’a garip garip baktı: “Tevfik Efendi, hazırlıklar arzu ettiğiniz gibi halledildi.”

“Ala,” dedi Tevfik, “gidelim o vakid.”

Çarşaflarını attılar. Sırtlarında sırf gömlek pantol, tulumbacı kostümüyle enselerini kaşıyarak Tevfik Efendi’nin mavnadan teşrifini beklediler. “Fesiniz ve redingotunuz *Le Grande Maitre*,” dedi Fitri: “Çarşafımın altına saklamış idim.”

“Hizmetlerinizden ziyadesiyle memnunum Nefi.”

Bedeviler hahamı sırtladı. Hurma ağaçlarının altında bekleyen faytonlara binildi. Arabacılar kırbaça davrandı. Canhıraş saklamayla fırlayan atlar toynaklarına sarılmış battaniyelerin üzerinde çıt çıkarmadan dörtmala koşmaya başladı. “Destur,” dedi Kıyam perdelere tutunarak: “Kahire’de sanatını bilen arabacı yok mudur yahu?”

Jean Némard, Kıyam’ı hayranlıkla süzerek muhabbetle, “*Administrateur*,”(†) dedi, “cihan, yerinizde olmayı dileyen ilim adamlarıyla dolu. Tevfik Efendi’nin çırağı. Ne şeref.”

İçinden, “Dakikada bir kendi ismini zikrediyor bu da,” dedi Kıyam hâlâ anlamayarak, “*administrateur* aşağı *administrateur* yukarı.” İçini çekti: “Kendilerine yerimi derhal vermeye hazırım. Palikaryalık ilmi ilgimi zerre kadar çekmiyor.

* Üstad’ın Vekilharcı.

† Vekilharç

Némard sustu. Kıyam'ı süzüyor, gözlerini kafayı tütülemiş beктаşi misali huzurlu bir adamsendecilikle kısıyordu. Kıyam adamın bakışlarında haset ve kuşku gördüğünden emindi. Fıtrî ile fısıldaşan Tevfik'e laf attı: "İstikametimiz nedir aceba Tevfikciğim? Sınıra varmadan başıma hangi belaları açacaksınız?"

"Ne kadar kırıldığımı tahayyül dahi edemezsiniz. Bendeniz sizi devriyelerin hışmından kurtarayım, siz alay edin."

"Tevfik, zat-ı aliniz olmasaydı devriyeler peşime mi düşecekti? Tren kundaklamaktan sürgüne mi yollanacaktım bendeniz?"

"Kaderin okült bir oyunu bu. Hadiseler, kuyruğunu yutan yılanlar gibidir azizim, hangisinin ötekinin başı veyahut sonu olduğu tayin edilemez. Velez ki yılan zehirlidir, o vakid azami dikkat etmek lazım. Fevriciğim, rom bitti yahu."

Jean Némard gümüş matarasını uzattı: "Buyurunuz *Le Grande Maitre*." Tevfik matarayı şereflerine kaldırdı: "*Bonne nuit*. Ne diyor idik? Yılan... Mendebur bir hayvandır." Cebindeki cam yılan başını çıkarıp Kıyam'a gösterdi: "Seth büstü. Amen-Ra'nın mezar odasında keşfettim. Kadim bir *eksplorasyon*. Eğiliniz ve reverans ediniz. Bittabi."

Kıyam, sessiz kaldı. Şu saatte *jüt* Tevfik'le ağız dalaşına girmek fes takmış turpla fikir teatisinde bulunmakla aynı kapıya çıkardı. Sonuca varılamazdı, insanın içi bir fena olurdu ve nihayetinde de muhakkak nahoş hadiseler meydana gelirdi. Némard'ın ne menem herifçioğlu olduğunu tayin etmeye çalıştı.

Tevfik Efendi'nin "Lüksör Ekspresi'nde" müşerref olduğu ve müşerref olduktan birkaç saat sonra da ekspresin çanına beraber ot tıkadığı Jean Némard, kırmızı burnu ve Mısır sıcaklığında dahi cebinde zıkkım matarası taşımasından anladığı kadarıyla, uslanmaz bir ayyaştı.

Kıyam'ın çoktan kendine itiraf ettiği üzere, Tevfik Efendi'nin ayyaş olmayan tek dostu zaten kendisi idi ve bununla gurur duyduğu da söylenemezdi. İblisin ayyaş olmayan dostu olmaksızın sokaklarda şarap çeken, üstadla müşerref olma bahtsızlığına erişmemiş bir berduş olmak daha hayırlıydı. Tabii Tevfik'le yarenlik etmemiş bir berduşun varlığı mümkün müydü, onu bilemiyordu.

Jean Némard belli ki berduş da değildi. Gümüş saplı bastonu, tozluklu iskarpinleri, ipek boyunbağı ve altın çerçeveli monoklu hatırı sayılır bir servet sahibi olduğunu gösteriyordu.

Kıyam, Némard'ın yaşına bakarak servetinin sülaleden gelme olduğuna yemin edebilirdi. Zira bir, bu yaştaki adamlar servet sahibi olmak için gece gündüz mesai harcadıklarından Tevfik gibi üfürükçülerle Mısır çölünde fink atmaya vakitleri olmazdı. Ve iki, bu yaşta servet sahibi olmaya muktedir bir adam, o serveti Allah'ın çölünde Tevfik gibi üfürükçülerle harcayarak çarçur etmezdi.

Velhasıl Kıyam Némard konusunda üç kati karara varmıştı: Sülaleden zengindi, üfürükçülüğe meftundu ve Tevfik ifritinin envai kopuğu gibi ayyaşın, okültizmacının, madrabazın önde gideniydi. Bilmediği ise, Jean Némard'ın tahminin ötesinde enteresan bir adam olduğuydu.

Paris nüfus idaresinin parfüm lekeli defterlerinde adı Jean-Francois Baptiste Némard olarak geçen Némard, Fransız asilzade sülalelerinden en eskilerinden birinin, savaşçılıklarıyla ünlü Baptistelerin son ferdiydi. Baptiste Sülalesi şöhetini derebeyliklerin yağmurda Beykoz kurbağaları gibi sökün ettiği, her şato sahibinin kral olduğu Ortaçağ'da kazanmıştı. O vakitler malikanesini surla çevirip teneke zırhlı şövalye kiralayan her derebeyi kendini kral ilan edip vergi vermeyi reddettiğinden, Fransız Sarayı'nın hazinesindeki altınlar suyunu çekmiş, aristokratlar açlıktan kıkırdar vaziyete gelmişti.

Rivayete göre fakirlik öyle alıp yürümüştü ki, Kral IV. Francois bir sabah peruğunu bizzat taramak mecburiyetinde kalmış ve bu zillete dayanamayıp kendini sarayın kulelerinden aşağı atmıştı. Bereket flama direklerine çarpıp kuşatma hendeğine düşmüş, kancalı sopayla çekilerek kurtarılmıştı. Kancalı sopanın sahibi Haçlı Seferleri'ne katılmış lakin aç biilaç dönüp duvar ustalığına başlamış eski silahşör Ogier Baptiste idi.

IV. Francois hayatını kurtaran bu kudretli -ve hayli yağızgenç adamı -bir takım askeri meseleleri mütalaa maksadıyla süitine buyur etmiş, kraliyet sırlarını duymamaları için hizmet-

çileri kovalamış ve Ogier’le ertesi gün kuşluk vaktine kadar fikir teatisinde bulunmuştu (*).

Ogier Baptiste IV. Francois’in baş şövalyesi olmuştu.

İlk işi eli silah tutan akrabayı toplayıp saray mutfağında verdiği şaraplı ziyafeti müteakip şövalyelik belgesi imzalatarak kralın emrine almaktı. İmzayı basanı cephaneliğe indirip zırh ve silahla kuşatıyor, tüylü miğfer ve dantelalı pelerinle donatıyordu.

Baptisteler o gece at sırtında yola çıkmış, şanları da yürüme-ye başlamıştı. Derebeylerin şatolarını basıyor, vergi ödemedен semirip duran heriflere gerekli terbiyeyi veriyor, yükte hafif pahada ağır ne varsa heybelerine doldurup IV. Francois’e yolluyor, tabii bir miktarını da kendilerine ayırıyorlardı.

Némard isminin mucidi, kulağı kesik Baptiste Sülalesi’nin at sırtında dörtnala yaklaştığını gören derebeyleri ve köylülerdi. Tepelerden inen zırhlı Baptisteleri gören, “*Oh, merde!* (†)” figanı-yla işi gücü bırakıp kaçıyordu.

Baptisteler bir vakit sonra bu lakabı benimsemiş, kendilerine “*Merde Muhafızları* (‡)” adını takmışlardı. Lakin şair ruhlu bir kral olan IV. Francois seçkin muhafızlarının halk tarafından bu lakapla çağırılmasını tasvip etmemişti.

“*Merde Muhafızları,*” denilince muhafızların koruduğu şey fevkalade nahoş bir manaya geldiğinden ve korudukları da bizzat kendisi, IV. Francois olduğundan bu utanca çare bulmak mecburiydi. Şair ruhluluğu imdadına yetişmiş, sülalenin ismini *merde* kelimesini hatırlatan Némard’la değiştirerek asilzadelerin manalı kikirdemelerini bertaraf etmişti. Fransızlar gırtlaklarına balık kılçığı takılmış misali boğuk ve insanın içini kaldıran bir şiveyle konuştuklarından aslen Némard ve *merde* arasında telaf-fuz bakımından fazlaca fark da yoktu (§).

Bale erbabının perde açılmadan evvel birbirlerine şans di-

* Kapalı Kapılar Ardında Fransız Sarayı. (P. Bosch, Lionsgate Books, 1893)

† Bok!

‡ Bok Muhafızları.

§ *Merde de la Merde* – Fransız Sosyetesine Eleştirel Bir Bakış (V. Koslov, Dinyeper Books, 1897)

lemek maksadıyla kullandıkları *merde* (*)'nin mucidi ise, Baptistelerin evlilik yoluyla akrabaları olan balet Papatya Pierre idi. Baptisteler Pierre'nin varlığını reddetmekte, sanat tarihçilerinin hüsnü kuruntusu olduklarını iddia etmekteydiler. Zira savaşçı bir sülalede tokalı pabuç ve perukalarla ceylan misali sekerek salon dolusu ayyaşa işmar eden balet akrabasının mevcudiyeti, hakikaten *merde* bir hadiseydi.

Asıl *merde* hadise, Némard'ların başına Osmanlı Ordusu'nun keşif koluyla karşılaştıklarında gelmiş, bu sefer figan ederek tepelere kaçanlar kendileri olmuştu. Yeniçerilerin Némard'ların arkasından bıyık burup güldükleri ve, "Némard!" diye seslendikleri tarih alimlerinin savları arasındaydı. Osmanlı yeniçerilerinin Némard'ların ismini nasıl bildikleri ise, muammaydı (†).

Némard'ların bu vakayla başlayan Osmanlı düşmanlığı zamanla yerini -bükülemeyen eli öpme felsefesi gereği- hayranlığa bırakmıştı. Tarihte çok defalar görüldüğü gibi bu hayranlık tek taraflıydı. Osmanlı Ordusu'nda Némard'ların balet bir familya oldukları dedikodusu yayılmıştı. Cenk ateşiyle yanan bileğine kuvvet yeniçeri levendlerinin cemaat huzurunda külotlu çorapla mehtap misali parlayarak ala-ül garayib şaklamlıklar eden bir sülaleyi savaş meydanında ciddiye alması, elbette mümkün değildi.

Velhasıl kelim Némard kendini Osmanlı dostu görmekteydi. Kıyam'ın tahmin ettiği üzere takdire şayan bir servete sahipti ve o servete Kahire çevresindeki elliden fazla arazi, altı malikane, Mısır Tren Yolları İşletmesi'nin hatırı sayılır bir kısmı, Kahire Müzesi'nin binası ve *The Grand Cairo Hotel*'in ortaklığı dahildi. Mısır'a gelme sebebi ise ne gayrimenkullerini kolağan etme arzusu, ne de Tevfik'e beyan ettiği gibi hercai seyahat hevesiydi.

* Sahne sanatlarında "iyi şans" dileminin uğursuzluk getirdiğine inanılır. O sebeple İngilizler "*break a leg* – bir bacağını kır" Fransızlar ise "*merde-bok*" derler. İki milletin bu iyi niyetli asaletle sanatta nasıl muvaffakiyet gösterdikleri ise, hakikaten takdire şayan muammadır.

† Yeniçerilerin kullandığı sözcüğün "namerd" olduğu anlaşılmıştır. (Edebiyatta Garib ve Acaib Hadiseler, İzzet Kutbi Yaşarsay, İstanbul Yayınevi, 1917)

Çöl emanetlerini koruyan Tuareg kabilesinin Abu Al Nazmi adlı ferdi Prag'daki buluşmaya söz verdiği vakitte gelmemiş ve kayıplara karışmıştı. Jean Némard azası olduğu Yüksek Gizil İlim Üstadları Konseyi tarafından Al Nazmi'yi bulmak ve *Scarab*'ı alıp Prag'a geri götürmekle görevlendirilmişti.

Abu Al Nazmi'nin son görüldüğü şehir olan İstanbul'da trenden inmeye hazırlanırken peronda Kıyam'a *Scarab*'ı gösteren Tevfik'i fark etmiş, biletini üstadın gittiği istikamete, Kahire'ye uzatmıştı.

Scarab'ı Tevfik'in elinden almak üzere harekete geçmemişti. Gizli ilimlerle uğraşanların çoğunun aksine, Jean Némard kadere inanır, süslü rütbelere ve sıfatlara değil, gerçeğe itibar ederdi. Aşıkardı ki *Scarab* Yüksek Konsey yerine Tevfik Efendi'yi seçmişti. *Scarab* Tevfik'le kalmayı uygun bulduysa, Némard da Tevfik'le kalacaktı.

Sebebini anlamadan Tevfik'i bertaraf etmek Némard'ın dünya görüşüne aykırıydı. Bekleyecek ve hadiselerin ne minvalde seyrettiğini görecekti. Senelerdir tozlu perukalarıyla ritüel tertip edip arkasından kadeh tokuşturarak eğlenen moruk Yüksek Üstadlar'dan sıkılmaya başlamıştı ve dünyalığı sağlam her adam gibi o da servetinin satın alamayacağı şeyin peşindeydi.

Sonsuz yaşamın sırrının.

Tevfik gibi kudretli bir okültizma üstadını tongaya düşürmenin kolay olmadığını biliyor, adımlarını iki kere hesaplıyordu. Yetişmezmiş gibi şimdi de karşısına vekilharcı Kıyam Bey kanlı canlı ve bıyıkları öfkeden dikilmiş vaziyette çıkmıştı. Némard bu rastlantıyı beklemediği için cvvela şaşırmış, lakin sükuneti elden bırakmamıştı.

Faytonun etrafında uçurtma ipine takılmış kurdeleler misali akan telegraf direklerini seyreden Kıyam Bey'i dikkatle süzüyordu. *Le Grande* Tevfik Efendi'nin irfanından istifade edemezse *Scarab*'ı elinden şu veya bu yolla alacaktı, o muhakkaktı. Lakin vekilharcına azami dikkat etmeliydi. Herifçioğlunun kolay lokma olmadığı okültist hüviyetini cehalet maskesinin arkasına saklamasından belliydi.

"Yolumuz altmış milden uzundur," dedi fayton ahalisine,

“erzak sepetleri koltuklarınızın altında. İstirahat etmenizi ve uyumanızı tavsiye ederim. İhtiyaç zaruri olmadıkça mola vermeyeceğiz.”

“Nihayet kurtuluyoruz zannediyorum,” dedi Kıyam neşeyle, “hesablarıma göre, ki hesabı kuvvetlidir bendenizin, hududa az bir yolumuz kalmış olmalı. Kismetse geçer geçmez zabıtlere teslim olur, meramımı izah ederim.”

“Kismetse,” dedi Fıtri.

Sahara güneşi toprak yolda kuyruğuna çalı takılmış toz yılanı gibi kıvrılıp bükülen fayton kafilesine vurunca perdeler örtüldü. Çengiler peçelerini kaldırdı, kokona yelpazeleri sallandı. “*Seringue*, olsa idi,” buyurdu Tefvîk Efendi, “ferahlar idik. Kıyamcığım uygun görmedi, heyhat.”

Faytonlar ihtiyaç hasıl olmadıkça durmayıp yoluna devam etti. Güneşin bakır parası Sahara’nın bir köşesinden ötekine yuvarlandı, arzın uzak köşesinde ay oldu. Yolcular tek tek uykuya daldılar. Bir Jean Némard bastonunun sapını çevirerek kısık gözlerle hesaplar yapıyordu. Kafasında bir *plot* vardı. Akla hayale gelmez bir *plot*. Gidecekleri yere vardıklarında, Albertino Ferrante’nin haklı olup olmadığını anlayacaktı.

Çöl kumu bitip tek tük ağaçlar etraflarını sarınca Fıtri’yi uyandırdı: “Yaklaşıyoruz.” Fıtri erzak sepetlerinden çıkardığı nevaleleri uyananlara uzattı, mataralardaki sıcak şaraplar içildi. “Zinhar, sabah vakti canım,” diye şikayet etti Kıyam, “su yok mu Allah rızası için?” Fıtri’nin uzattığı şişeyi kana kana çekti: “Ziyade olsun. Neredeyiz aceba?” Lafıyla faytonlar oflayıp puf-layarak durdu.

“Geldik,” dedi Némard.

“Maharetlisiniz vesselam Jean,” dedi Kıyam saadet içinde, “Allah çıkardı sizi karşıma.”

Bastonuna dayanarak indi, bükülü durmaktan paslanmış kapı menteşesi gibi gıcırdayan dizlerini ovaladı, gülümseyerek etrafa baktı, suratı bin parçaya bölündü.

Kerbelanın ortasında durmaktaydı.

Karşısında, ağaçlık tepenin eteğindeki çatma kalaslı kazı deh-lizinin etrafında Eski Mısır kostümlü, aralarında tek tük Anubis

ve firavunlar, lavtalı gırnatalı çalgıcılar ve bedeviler gezinen bir güruh beklemekteydi:

“Ya Tefvik, Ya Tefvik Al Sahara!”

“Amen-Ra’nın *tombeau*’su,” dedi N mard, “beğendiniz mi *monsieur* Kıyam?”

Kıyam sükunetle başını sallayıp mendilini çıkardı. Ensesi- ni sildi, mendili intizamla katlayıp cebine soktu. Düşünceli bir edayla başını sallayarak, “Bittabi,” dedi sakın bir sesle.

Canhıraş bir narayla sıçrayıp parmaklarını Tefvik Efendi’nin gırtlığına geçirdi.

Bedeviler ve okültistler taarruza rom şişesini dikerken hazır- lıksız yakalanan *Le Grande* Tefvik’lerini Kıyam’ın elinden kur- tarıp faytonun arkasına çektiler. Tefvik, “Ne oluyor azizim,” kabilinden zırvalarken Kıyam’ı sakınleştirmeye gayret ettiler. Kıyam gözleri yuvalarından uğramış vaziyette, “Efendiler, bey- zadeler, bırakınız,” itirazlarıyla silkelenip kurtulmaya çalıştı. Kaçıklar kollarına muhabbetle sarılarak Araba, Fransızca, İn- gilizce ve başka lisanlarda sükunet telkin ettiler. Allahtan, lisan bilmediklerinden Kıyam’ın alayının ceddine okuduğu hayır du- alarının muhteviyatını anlamıyorlardı.

“Bırakınız, tamam, bırakınız,” dedi sakınleştiiğini belli ede- rek. Faytonun arka tarafındaki Tefvik’e seslendi: “Kadir mev- lam tepenizden baktırsın. Bu kepezeliği nasıl izah edeceksiniz? İngiliz kuyruğumuzdayken kuytularda kuklabazlık mı tertib ettiniz?”

“Bilakis  stadım,” diye cevapladı iblisin sesi, “ritüellerin en kadimine şahit olacaksınız. Oyunbozanın şahı olduğunuzu bil- diğimden yolda malumat vermedim. Verse idim, muhakkak ke- ilik eder ve *plot*’u bozardınız.”

“Az sonra bozacağım nitekim o *plot*’unuzu. Kaçık tebanız- dan yakamı kurtarır kurtarmaz Kahire Valiliği’ne başvurun çöl- de iblislik ritüeliyle cin çıkardığınız, *akompanyanızda* da namlı haydudlar bulunduğunu beyan edeceğim. O vakid göreceğiz bakalım bu ritüelin *finale*’si nasıl olacak.”

“Yapamazsınız beyim,” dedi Fitri.

“Neden yapamazmışım Fitri Efendi? Pek ala da yapacağım. Halep orada ise arşın burada.”

“Yapamazsınız zira,” dedi Fitri sakince ufku işaret ederek: “Kahire de şurada. Al Farafra’dayız. Nil bizi zannettiğinizden uzağa getirdi. Varmanız günler alır. Vahşi hayvanattan kurtulabilerseniz tabii.”

Kıyam sendeleyerek faytona dayandı. Gaz tenekesi kafa-
lı herifin hakkı vardı. Çölün ortasındaydılar, güneş tepedeydi
ve ufukta medeniyetin hangi cenahta olduğuna dair tek işaret
görünmüyordu. Faytonculara yalvarsa zinhar götürmeyecekler,
kendi at çözüp sürse yolu bulamayacak, yürüse kızgın güneşte
helak olacaktı.

Tevfik Efendi’nin okült kapanına kısılmıştı. Kuyruğunda
müdahaleye hazır bedevilerle faytonu dolaştı, Tevfik Efen-
di’nin iki adım ötesinde durdu: “O vakid etraflıca anlatınız şu
meşhur *plot*’u da dinleyeyim.”

“Kadim üstadlar dahi hata yapabilir Kıyamcığım. Bir hesap
hatası içinde olduğumu kabul ediyorum. Harrisoncuğum ol-
masaydı hatam vahim okült felaketlere sebep olabilirdi. Lakin
meseleyi irfanımla çözdüm! Varolsun Némard da enfes *orkest-
rasyon* teşkil etti.”

Fesini kaldırıp Harrison ve Némard’a reverans etti. Beriki-
ler reveransı tevazu dolu baş hareketleriyle alıp misliyle eğilerek
itibarı iade ettiler. Kıyam, başka zaman olsa kum deryasında üç
koca herifin boyunbağlı kargalar gibi birbirini selamlamasını
eğlendirici bulabilirdi. Fakat şu dakika harı fazla gelmiş ekspres
tren gürültüsüyle solumaktaydı ve tek dileği o heriflerin tepe-
sinde birer delik açmaktı: “Kadırga dolusu kaçığı paluze etme-
niz hakikaten vahim sonuç addedilemez.”

“Teferruatçılığı bırakınız. Ritüelin dikkatimden kaçan bir
püf noktası bulunmaktaydı.”

“Ne imiş o entipüf?”

“Defin ritüelini icra etmek için ne lazımdır?”

“Ne lazımdır?”

“Size telkin ettiğim ilmi malumatları hatırlayınız?”

“Sadede geliniz.”

“Defnedecek mumya lazımdır efendim.”

“Mumyasız mumya ayini mi yaptınız? Pes...”

“Her ne hal ise,” dedi Tefvik, Kıyam’ın tepesini attırmamak için, “kadim üstad Champollion der ki ‘Amen-Ra’nın ruhu öteki dünyaya geçememiştir.’ Niçün?” Kendi kendine hayrete kapılıp Kıyam’ı memnuniyetsiz bir tavırla süzdü: “Ritüel, mumyası olmadığı için icra edilememiştir. Onu icra etmek icab eder. Zat-ı aliniz şu lahzada demelisiniz ki, ‘Tefvikçığım, mumya yok ise kime ritüel icra edeceğiz,’ haksız mıyım kadim dostum?”

“Tevfikçiğim, mumya yok ise kime ritüel icra edeceğiz,” dedi Kıyam bıkkınlıkla.

“Fevkalade isabetli bir soru, tebrik ederim. Buyurunuz Har-
risoncuğum.”

“Eski Mısır rahipleri,” dedi Harrison: “İnsanın üç ruhu olduğuna inanırdı. *Ka*, *Ba* ve *Akh*. *Ka*, şuurdur, hayatı temsil eder, ölümle son bulur ve uçar. *Ba*, ruhani kişiliktir, ölenin defnedildiği yerde dolaşır, yer, içer. *Akh*, ölümsüz akıldır, defin ritüeli doğru icra edilirse *Ka* ve *Ba*’nın birliğinden doğar. Tevfik Efendi *aura*’nın bulunduğu gerçek mezarda bir ritüelle Amen-Ra’nın *Ka* ve *Ba*’larını çağırabilir. O vakit *Akh* doğar ve bize yol gösterir.”

Ortada fol yokken manasız bir hiddetle titredi: “Dikkat buyurunuz! Kainatın en şaşmaz matematiği, ruh matematiğidir. Bu matematiğin temel kaidesi şudur: Vücut, ruhu taşıyan vasıta ve bir ruh, bir vücuda eşittir. Mumya da vasıta ve bir ruh, bir vücuda eşittir. Mumya da vasıta ve bir ruh, bir vücuda eşittir. Kısaca, her mumya bir ruha ev sahipliği yapabilir. O sebeptendir ki ritüeli yapılan şahsın *Ka* ve *Ba*’sı defin yerinde mevcutsa, kendi mumyasının bulunması gerekmez. Alelade bir mumya vasıta vazifesini görebilir.”

Kıyam tüyleri ürpermiş vaziyette, “Lakin, mevtayı, nereden?” diye soracak oldu. Gözü faytonda elinde tefle oturan merhum Epstein’e takıldı.

“Yerin dibine batınız,” dedi ağlamaklı bir sesle, “bitirdiniz bendenizi.”

Nebbaş Tevfik Efendi, Amen-Ra'nın mumyasını bulamadığı için elinin altındaki başka mevtayı, Haham Epstein'i mumyalamak suretiyle okült emeline nail olacaktı. Bu emelin ne olduğunu ise, Kıyam tahmin dahi edemiyordu.

Harrison'un verdiği malumatlar bıyıklarının korkudan siyam kedisine dönmesine sebebiyet vermişti. İkisi *tombeau*'da, biri de Tahtalı Köy'de dolaşan üç ruh. Faytonda haham mevtası. Muhakeme yaptı. İki hal çaresi vardı; yayan çöle vurup Mısır'ın envai ecinnisiyle müşerref olmak veyahut mortoyu çekmiş hahamla üç ruhun fink attığı *tombeau*'ya inip okültizma avanesiyle beraber koro halinde çarpılmak.

Cendereden kurtuluşunun anahtarı, lanet olsun ki Tevfik Efendi'nin elindeydi. Adı gibi biliyordu ki teknil okültist ve madrabazlar bedbaht olsa da Tevfik İngilizlerden de, çölden de, ecinnilerden de, efendime söyleyeyim Amen-Ra'dan da kurtulacak, Mısır irfanının depremiyle yerle yeksan olurken bastonuyla vals ederek memleket yoluna revan olacaktı.

Bu imtihandan paluze veyahut idam edilmeden geçmenin tek çaresi Tevfik'in suyuna gitmekti. Canı iblisin ümüğünü sıkımayı artık çekmiyordu. Okültistler muhakkak mani olur, elini kolunu iplerle bağlayıp maazallah etrafında rakedip ritüel dahi icra ederlerdi. Kaderine razı oldu: "Bahtımızda nebbaş damgası yemek de var imiş. Sayenizde başıma çok kabak patladı, bir de *Ka-Ba-Akh* patlasın, ne yeis?"

"Vckilharcım aydınlandığına göre, ritüel tertibatı alınız," buyurdu Tevfik. *Scarab*'ı kaldırdı. Kıdemli avanesi etrafında çember oldular.

"Vücut yelkenlidir, ruh yolcu, irfan rüzgar," dedi Harrison.

"Tevfikizma'nın istikbali, kainatın matematiğiyle muhafaza edilir," dedi Fitri.

"Rastlantılar, üstadımızın can yoldaşısıdır," dedi Némard.

"İrfanının kanıtı, kudretinin dünyevi yansımasıdır," dedi Miss Sunshine.

"Bilgeliği Şark'ın ışığı, Garp'ın ümidi, beşeriyetin deniz feneridir," dedi bir Anubis.

"Cümleniz çatlaksınız," dedi Kıyam.

Çalgıcılar bu lafı beklermiş gibi dümbeleklerle can-ı gönülden vurdular.

"*Akalaki*," buyurdu Tevfik. Lale ve Hilalciler gayrete geldi. Cihan teologlarının değerli bir alim addettiği Haham Epste-

in'in naşı omuzlarda şarkılar ve türkülerle *tombeau*'ya taşındı. Arkasından faytonun bagajından çıkarılan tozlu ahşap sandık götürüldü. Sandığın üzerinde eskilikten okunmaz olmuş silik harfler seçiliyordu: "Albertino Ferrante - Mumya Hekimi."

Tevfik memnuniyetle gülümsedi: "İrfanıma nihayet itimad buyurdunuz demek Kıyamcıgım? Bravo. Amen-Ra'nın kudreti ve *Scarab*'ın yaman aura'sı *mon ami*. Cihan, ilmi maharetimle sarsılacak. *Tombeau*'ya geçelim." Bastonunu yere sapladı, dalgın mimiklerle yürüdü. Ansızın silkinip Kıyam'ı eliyle durdurdu: "Lakin *Ka, Ba, Akh eksplosif* değildir. Patlama lafınıza gücendim, bilirsiniz. İlmi olunuz. Sanatıma halel getireceksiniz, rica ederim. Ritüele buyurunuz."

Kafasını arkaya atmış şuh kahkahalarla gülen iskelet çenesini andıran *tombeau*'nun zamanında İstimbot Zahurov tarafından çattırılmış üç köhne kalastan ibaret kapısından girdiler. Hurma dallarından bağlanmış, bastıkça gıcırdayan iptidai merdivenle toprak bacadan aşağı inmeye başladılar. "Bedeviler gelmiyor mu azizim," dedi Kıyam dibinde petrol lambaları oynayan bacanın derinliğini ölçerek.

"Ritüelin selameti için mıntıkada nöbet duracaklar. Kazara Wallis'i nallamazlar ümid ederim."

"Wallis de kimdir?"

"Mühim bir okültizma şahsiyeti."

"Nebbaş veyahut akıl fukarası o vakid."

"Müstesna bir ilim insanı."

"Muhakkak."

Ayakları tozlu zemine basınca itişerek çark edip istinat kalaslarıyla desteklenmiş basık dehlize girdiler. Amen-Ra'nın Kahire eşrafı arasında "Kaknemin Dört Atlısı" ismiyle maruf ecnebi beyzadeler tarafından keşfedilmiş *tombeau*'su, sekiz, on adım sonra mübarek suretini gösterdi.

"Zat-ı alinizden daha cafcaflı bir orkestrasyon bekliyordum doğrusu Tevfik."

"Okültizma gösterişe itibar etmez."

Kaçıkların *tombeau, tombeau*, diye ayılıp bayıldıkları sözüm ona kutsal *aura*'lı mekan, altmış ayağa seksen ayak civarında ru-

tubetli bir yeraltı odası ve daracık taş basamaklı toprak koridora bağlı el kadar sekiz odacıktan ibaret bir izbeydi. “Çamaşır teknesi midir o,” diye sordu Kıyam odanın ortasındaki taş ucubeyi kastederek.

“Amen-Ra’nın lahdi,” dedi Tevfik tenkit eden bir ciddiyetle.

Kıyam’ın yüreği vakti zamanında orada yatmakta olan mevtanın hayaliyle ağzına geldi: “Lahdi açık bırakmışlar mirim. *Ba* mıdır *Ka* mıdır ne ise kuş olup uçmuştur.” Harrison petrol lambasıyla yaklaşınca, “Hâlâ pipo çekiyor deyyus,” dedi içinden.

“Maiyetiniz dua odalarına yerleşti *Le Grande Maitre*,” dedi Harrison, “Wallis olmadan başlamanız mümkün değil. İstirahat buyurmanızı tavsiye ederim.” Kıyam’a göz kırptı: “Uzun bir gece olacak.”

“Gece mi?”

“Bittabi,” dedi Tevfik, “ritüeli gece icra etmek adettendir.”

Yeme dadanan tavuklar gibi kafaları yerde koşan iki tombul çengi gıdaklayarak yaygı serip Tevfik Efendi’yi oturttular. Tevfik, Harrison ve Fitri ritüelin gidişatına dair sohbete dalınca Kıyam içine gelen fenalığı bertaraf etmek maksadıyla *tombeau*’nun duvarlarını incelemeye koyuldu.

Asırların ilim hırsızlığına yenik düşmüş fakir *tombeau*’nun kabartmalarındaki kıymetli taş gözler sökülmüş, kaidelerde durduğu muhtemel heykeller ayakları kırılıp cebellezi edilmiş, lahid Zahurov’un vurduğu tekmeyle hasar görmüştü.

Aklı bunu hiç almıyordu ve almayacaktı. Meclislerde “cihan mirası” laflarıyla üfürükçülük eden ecnebi ilim adamları, bu medeniyete cümle hırsızlardan beter zarar vermişti. Hem, miras cihanınsa, cihanın ait olduğu yerinde kalması münasip değil miydi? Ebedi uykusundan kaldırılan kadersiz mevtaların gurbette cam fanusa sokuşturulup bilet parasına mukabil *sirkus* soytarısı edilmesi, hangi medeniyete, ilime tekabül ediyordu?

Dua odacıklarına inen merdivenin başında Miss Sunshine’nin Mısır kölesi kostümüyle raks etmekte olduğunu görünce, “Buyurunuz medeniyyet,” diye düşündü. Yaygıya dönüp bağdaş kurdu.

“Anubis öyle mühim ki,” diyordu Tevfik, “Ah, Kıyamcığım, *tombeau* etüdünüz nasıl gitti aceba, ritüelin icrasını bellediniz mi?”

“Bir halt bellediğim yok. Raks ritüeli icra ediyorlar, onu gördüm yalnız. Mirim, velev ki ilim icra ediyorsunuz, o kostümlerin, dümbeleklerin manası nedir aceba? Hayatımda zenne kostümüyle deney yapan kimyager, hokkabaz takkesiyle muayene eden hekim görmedim de bendeniz.”

“İlginiz beni berhudar etti,” dedi Tevfik, “ziyadesiyle kadim, okült bir hadisedir.” Harrison’un uzattığı cigarayı yaktı, bir nefes çekip, “*Aura*,” dedi. Fıtrî’ye dönüp konuşmaya kaldığı yerden devam ederek Kıyam’ın cinlerini tepesine çıkardı.

“Ben izah edeyim,” dedi Harrison, “Kıyam Bey, kıyafet konusunda hassas mısınız?”

“Şu halime bakıp aldanmayınız. Memlekette her daim ustura (*) gibiyimdir bendeniz. Ye kürküm ye dünyası.”

“Af buyurun?”

“Bir mesel vardır da,” dedi Kıyam. Elin ecnebisine Nasreddin Hoca’yı terennüm etmenin faydası yoktu: “Kıyafet itibar getirir, kapıları açar, manasında.”

“Okültizma da gizemin kapısıdır Kıyam Bey. Uygun kıyafetle çalmak gerekir. Shakespeare oyuncusu sahnede Kral Lear olur. Şövalye, zırhının içinde kuvvet bulur. Ritüeller de öyledir. Kıyafet, kudrettir. Olmadığınız ve olmak istediğiniz adam yapar sizi, o adam olma hissini verir. *Aura*...”

Kıyam avucuyla dizine vurdu: “Hey gidi Hoca Nasreddin, nur içinde yat. Okültizmada dahi vaziyet ye kürküm ye. O vakid, ben bu pantol gömlek halimle bir berduş kuvvetindeyim, desenize?” Harrison’un suratı ciddiyetle taş kesildi: “Üstad-ı azamların kıyafeti ehemmiyetsiz, bilgelikleri kafidir. Tevfik Efendi’nin tebası sizin ne kudretli bir okültizma üstadı olduğunuzdan haberdar. Benimle eğlenmeyiniz.”

“Asıl siz benimle eğlenmeyiniz. Okültizmayla yegane alakam Tevfik Efendi’nin başıma açtığı püsküllü belalardır, bu sözlerimi belleyiniz.”

* Jiletin icadıyla “jilet gibiyim” halini almıştır.

Harrison inanmadığını, ama kabul ettiğini belli ederek gülümsedi: “Buyurduğunuz gibi olsun, *Administrator*. Bana İstanbul’dan bahsediniz.” Miss Sunshine, “Evet, evet, İstanbul masalları,” diyerek raksı bıraktı, teklifsizce koşup yaygıya Afrodite misali uzandı. Eliyle, “Devam edin,” işareti yaptı.

Kıyam sessizce ah-ü vah etti. Kızın gözüne rastık çekilmiş, bileklerine halhal takılmış, ellerine kınayla ala-ül acaip figürler yapılmış, sureti badem gözlü Mısır hiyeroglifine dönmüştü. Bu kostümle hangi talihinizin okült kapısını çalacaksa, biçareye nüzül ineceği muhakkaktı.

Bir vakit düşündü, dalgın bir sesle anlatmaya başladı: “Cihanda Şehr-i İstanbul emsali başka şehir yoktur ki, her hikayesi masal olsun. Devletli padişahımız Sultan Murad Han’ın da pek ibretlik bir hikayesi vardır. Bir ibretliktir ki, Arabın lafındaki gibi iğneyle gözün içine yazılsa yeridir.”

“Deli padişah değil miydi o?” diye itiraz etti Miss Sunshine, “harem hikayesi mi bari anlatacağınız?”

“Sabır buyurunuz matmazel. Madem laf kıyafetten açıldı, o vakit o minvalde bir hikaye nakletmek icab eder. Osmanlı padişahlarının, tebdil etmek deriz biz, bir adeti bulunur. Gece vakti kıyafet değiştirip sokağa çıkar, ahaliyi kolağan ederler. Devletli Sultan Murad Han, o gece öyle tebdil etmiş, Boğaz’ı geçmek için bir sandalcıyla beş akçeye anlaşılmış. Evvela şunu söylemem lazımdır; Sultan Murad Han büyüculüğü, falcılığı, şarabı, afyonu ve tütününü fermanla yasak etmiştir.”

“Keyifli alışkanlıkları ne sebeple yasaklıyor ki?”

“Belki de avanelikten keyif almadığı içindir, kim bilir? Sultan Murad Han ve maiyeti biniyorlar. Sandalcı çekiyor kürekleri. Müşterisinin hünkar efendimiz olduğundan tabii bihaber. Yüz kulaç gidiyor gitmiyorlar, bir ipe asılıyor, denizden ipin ucunda şarap testisi geliyor. Murad Han’a ikram ediyor, Murad Han soruyor: ‘Efendi, bilmez misin ki devletli hünkarımız şarabı yasak etmiştir?’ Sandalcı omuz silkiyor, ‘Efendi, Sultan deryanın ortasında nereden görecek bizi, çek.’ Bir vakit daha gidiyorlar, kayıkçı kalkıyor, livardan nargile çıkarıyor, tütüne afyon katıp

yakıyor, bir Sultan Murad Han'a uzatıyor, bir kendi çekiyor. Murad Han diyor ki, 'Hünkarımız tütünle afyon da yasak buyurmadı mı?' Sandalcı omuz silkiyor, 'Denizin ortasında nereden görecek bizi efendi, çek,' diyor. 'Ama,' diyor, 'korktuysan, bir fal bakalım, söylesin devletli hünkarımız şu vakitte nerede.' Sultan Murad Han, 'Bakalım,' buyuruyor. Sandalcı açıyor falı, 'Hünkarımız bir denizin ortasındadır şu vakitte,' diyor. Bir gözü dalıyor, bir titriyor, sararıyor. Murad Han'ın ayaklarına kapanıyor. 'Hünkarım affet beni,' diye haykırmaya başlıyor."

"Okültizmin kadim kudreti," dedi Fıtrî yumruklarına dayadığı çenesini ovuşturarak.

Kıyam fesupanallah çekerek sabretti: "Sultan Murad Han bu, hikmetinden ve gazabından sual olunmaz. Lakin sandalcı çok yalvarıyor, insafa getiriyor sultanı. Buyuruyor ki, 'Sandalcı sen madem büyük falcısın, de bana İstanbul'a hangi kapısından gireceğim? Velew ki bildin, kelleni bağışlarım.' Sandalcı diyor ki, 'Devletli hünkarım, ben ne kapı desem, sen ötc kapıdan girersin. Emir eyle, ben kapının adını kağıda yazayım. Sen kapıdan içeri varınca oku. O vakid ferman buyurursan boynum kıldan incedir.' Sultan Murad Han meraklanıyor, 'Yaz,' buyuruyor. Sandalcı gömleğinden bir katre yırtıp nargilenin ziftiyle yazıyor, düğümleyip Sultan Murad Han'a veriyor. Sultan Murad Han o saat emrediyor ki, 'Vurun boynunu imansızın.' Fedaisi indiriyor kılıcı. Baş, Boğaz'ın sularına düşüp sır oluyor."

Miss Sunshine'in yalandan çılgılığıyla irkilerek sustu. "Lütfen devam edin Kıyam," dedi Harrison.

"Sultan Murad Han günaha girmiş olmamak için istiyor ki sandalcı gireceği kapıyı bilememiş olsun. Lakin ne yapmalı? Aklına bir hal çaresi geliyor. 'Sandalı surlara çevir,' buyuruyor. İndiği yerde de, "Vurun kazmayı,' diyor. Surda bir delik açtırıyor. Giriyor delikten, kumaş parçasını açıyor. Okuyunca sureti kararıyor."

"Ne yazmış, ne yazmış?"

"'Hünkarım,' yazmış sandalcı. Yeni kapınız Osmanlı'ya hayırlı ola.' O vakid bu vakiddir, İstanbul'daki o kapıya Yenikapı

denir. Tevfik Efendi ve ben o nahiyede ikamet etmekteyiz.” Susup memnuniyetle şişinerek iltifatları kabul etmeye hazırlandı.

“Beğenmedim hikayeyi,” dedi Miss Sunshine kol kavuştu-
rup dudak bükerek, “bağnazlığın ilim karşısında zaferi, ne elim.
Kurallara muhalif dehalar daima zulüm görmüştür.”

“Kurallar beşeriyetin devamı için zaruridir,” dedi Kıyam,
“elim olan, dehaların onlara riayet etmeden yaşamayı tercih et-
mesidir. Kuralları büyük adamlar koyar.”

“Ve küçük adamlar uyar.”

Kıyam şarapla tütünün bir edip fal bakan sandalcının ne vakit
ilim adamı ilan edildiğini idrak edemedi. Toy bildiricına had-
dini bildirmek üzere ağzını açacakken girdikleri dehlizde toz
toprak içinde, ağır zembilini oflayıp puflayarak çekiştiren kısa
boy lu, beyaz suratlı, sarışın bir herif peydahlandı. Monoklu dü-
şüp zincirinden sallanmış, saçları örümcek ağı içinde kalmıştı.
Zembili içeri sokunca, “Kıcının üstünde oturacağına,” dedi Fı-
rı’ye, “gel de yardım et bülbülüm.” Fıtri bir kahkaha patlattı:
“Zinhar. Hırsızlara yardım etmem ben.” Herif iki elini beline
dayadı: “Hırsızın hırsıza yardımı, yükünü hafifletmekle olur.”

“Hafifletip çarşıda okutmakla olur.”

Sarışın herif ellerini pantoluna silip Fıtri’yle kucaklaştı, Kı-
yam ve Harrison’a nazar dahi etmeden Tevfik’e asker selamı
çaktı: “Maharetinize inancım tam oldu. Kahire’de Tevfik Efendi
iblisi piramiddan defetti diyorlardı. Meğer şeytanın ta kendisi-
ni toprak altına tıkmışsınız *Le Grande Maitre*.” Fıtri’ye yalandan
tekme savurdu: “En yanık seslisini üstelik. *El bulbule Cahira*.”

Miss Sunshine’ı o an fark etmiş gibi atılıp elini yakaladı,
öperken cebinden bir zamazingo çıkardı: “Çölün nadide çiçeği-
ne, nadide bir çöl çiçeği.” Sırçadan imal yaka iğnesini kızın eline
tutuştırdı: “Kabul buyurunuz. Nefertiti’ye aitti. Bizzat mum-
yasından aldım.” “İnanmayınız,” dedi Fıtri, “o çiçeği öyle çok
dağıttı ki, duyan Nefertiti çiçek açtı zanneder.” Kız kikirder-
ken sarışın herif fırtına hızıyla Kıyam’a döndü: “Wallis Budge.
Araştırmacı, dililimci ve British Museum Eski Mısır Galerisi
küratörü.”

“Ve tarihin ilk ehliyetli hırsızı,” dedi Fıtrî kolunu herifin boynuna dolayarak.

Fevkalade iyi bir tespitte bulunmuştu.

İlk bakışta fırından pişmeden çıkarılmış buğday ekmeği somununu andıran Wallis Budge, Fıtrî'nin buyurduğu ve cihanın da çok geçmeden öğreneceği gibi kainatın en arsız tarihi eser hırsızlarından biriydi ve gerçekten de ehliyetliydi.

British Museum yönetimi tarihi eserleri hırsızlardan fahiş fiyata satın almak veya bizzat cebellezi etmek arasında kararsız kalmış, ikinci usulün daha karlı olduğuna kanaat getirerek Wallis Budge'yi Mısır'a yollamıştı. Vazifesi, Mısır tarihi eserlerini bedeli ne olursa olsun İngiltere'ye nakletmekti ki, kastedilen elbette bedelsiz olarak nakletmesiydi.

Çok lisana vakıf ve şahsiyet olarak madrabazlığa meyilli olduğundan Wallis verilen vazifeyi eksiksiz yerine getirmekte tereddüt etmemiş, rüşvet, hırsızlık, tehdit enstrümanlarını kullanarak Eski Mısır mirasının sayısız emanetini memleketine kaçırmıştı.

İlim dünyasına katkıları yalnızca British Museum adına yaptığı hırsızlıkla kalmıyordu. Bir söylentiye göre çölde bulduğu muazzam büyüklükteki hayvan mumyası koleksiyonunu gemiyle İngiltere'ye nakletmiş, yirmi sekiz ton çeken paha biçilmez mumyayı köylüye “birinci sınıf efsunlu gübre” olarak satıp ziraat ilmine de faideli olmuştu.

Birkaç gün evvel muvaffak ilmi kariyerinin en takdire şayan vurgununu yapmıştı ve fellik fellik onu arayan İngiliz, Fransız, Mısır devriyelerinin tepesine binmesinden korkuyordu. Zembilinde ömrü hayatında kaldırdığı tarihi eserlerin yekunundan kat be kat kıymetli bir ganimet vardı.

“Evvela susuzluğumuzu giderelim,” dedi zembilini karıştırarak. İçî silme billurla doluymuş gibi parlayan etiketsiz bir şişe çıkardı: “Hurma likörü, buyurur musunuz *Le Grande Maitre*?” “Buyurmaz olur mu canım,” diye düşündü Kıyam. Çengilerin koşturduğu toprak bardaklara doldurulan likörü reddetti.

Wallis likörü hiç edip soluklanınca Tevfik Efendi'ye eğildi:

“Eugene Gregor (*) kuyruğumdaydı. Zor bela bertaraf ettim. Kitabı valizimde.”

“Wallis’in valizi demek? Enfes bir kafiye, tebrik ederim. Açınız bakayım valizi, Wallis.”

Milattan çok asırlar evvel, Mısırlı dindar tüccar Ani, kafayı *le morte* olduktan sonra başına neler geleceği meselesine takmıştı. Geceleri evde, “Of!” çekerek gökyüzünü seyrediyor, taş odalarda dört dönüp hizmetkarları ifrit ediyor, yatağında uyuyan karısını dürtüp, “Öldükten sonra ne olacağız kadın?” diye sorarak canından bezdiriyordu. Nihayetinde karısı başını kırıp tapınağa gitmesini ve rahibe danışmasını telkin etmiş, yatak odalarının kapısına da iki Afgan çoban köpeği sipariş ederek Ani’nin geceleri tepesine dikilmesine mani olmuştu.

Ani soluğu Rahip Zıvarna’nın huzurunda almıştı. Zıvarna, Mısır dinindeki engin bilgisinin yanı sıra ticaret ve madrabazlık konularını da misliyle hatmetmiş, yüreğini tanrılara adak adayaarak ferahlatırken kesesini de fukara halka ölümden sonra yaşamaya dair ipuçları vererek şişirmiş, işbilir bir zattı.

Huzuruna getirilen Ani’nin feryat figanını dinledikten sonra aklında bir meşale yanmıştı (†): Mısır’ın alayı ölümden sonraki hayatın merakı içindeydi. Bu merakı giderecek bir yol bulursa, Anubis’in izniyle, tapınağın kasalarını tika basa etmek işten değildi.

Ellerini vakurla göğsünde çapraz ederek trans vaziyetine geçmiş, kısık tek gözüyle Ani’yi süzerek ölümden sonra ola-

* Fransız asıllı Eugene Gregor, Kahire Müzesi Müdürlüğü’ne atanır atanmaz Wallis Budge’yi takib ettirmiş ve bir araba dolusu antik kapkacakla suçüstü yakalayıp zindana attırmıştır. Wallis zindandan çıkar çıkmaz malikanesinde zaferini kutlayan Gregor’a inat bir plan yapmış, Gregor’un el koyduğu Mısır emanetlerini The Grand Cairo’nun duvarını yıktırmak ve yan taraftaki müze deposuna sızmak suretiyle cebellezi edip British Museum’a kaçırmıştır. Gregor sabah emanetlerin avucunun içinden kaçırıldığını görüp feryad figan etmiş, lakin naçar kalmıştır. Zamane vecdlerinin bugün sıkça kullandığı “Fransız kalmak” deyimini, tarihte ilk defa bu hadiseye istinaden Eugene Gregor için söylenmiştir.

† Ampolün icadıyla bu laf da değişmiştir.

cakları bilmenin tek yolunun Öteki Dünya'yı avucunun içi gibi tanıyan rahiplerinin kaleme aldığı kılavuz kitabeyi hatmetmek olduğunu beyan etmişti.

Tabii kitabe pek ucuz değildi, tahsilat hiyeroglif başına yapılıyordu. Tapınağındaki yazıcılar yarım yamalak iş yapmaz, en teferruatlı kılavuzu kaleme alırdı. O da, çok hiyeroglif demekti. Ani isterse öteki tapınaklara gidip kitabenin kısa nüshalarını da alabilirdi. Heyhat, o nüshalardaki hiyeroglifler eksik olduğundan Öteki Dünya'da Anubis'le karşılaşınca işi Ra'ya kalırdı.

Hiyeroglif fiyatları da gün geçtikçe yükseliyordu. Piyasa kötüydü. "Tanrılar adak istiyor Ani," dedi içini çekerek: "İyi düşün ve tart. Tanrıya adak, kalıcı olmalı. Nasıl ki ölüm kalıcı, yaşam geçicidir? *Hurannaş!*"

Vecd içinde secdeye yatan rahibin çılgılığından ürken Ani dizlerine kapanıp kılavuzu kaleme alması için yalvar yakar olmuştu. Gereken parayı bulacaktı. İpini koparmış bir sevinçle eve dönerken selam verip nereden geldiğini soranlara, "Zıvarna'dan çıktım (*)," diye bağıırıyordu.

Buğday döven ihtiyar kadınlar arkasından, "Belli, belli," diyerek gülüştüler.

Yevmiye usulü çalışan tapınak yazıcılarının yetmiş sekiz ayak uzunluğundaki papirüsü yazmaları ve renklendirmeleri sırasında fukara Ani dindar bir sessizlikle başlarında bekledi. Papirüs üç mevsim sonra tamamlandı. Zıvarna ahşap muhafaza kutusunu ve lüzumlu nebati merhemleri de Ani'ye iyi bir fiyata okutarak tapınağın kapısından yolcu etti:

"Ölümden korkma Ani, kılavuzu sendedir. Artık hayat fani, ölüm Ani'dir. (†) *Hurannaş!*"

Ani evine içi içine sığmadan vasıl oldu. Vakit geceyarısını geçmekteydi ve karısı ne zamandır kokularından bunaldığı Afgan köpeklerini ahıra bağlatmıştı. Koşarak yatak odasına girdi. Kadını uyandırıp ölümün ve yaşamın sırrını elinde tuttuğunu

* Eved. Tespitiniz doğru.

† Öküzün altında buzağı aramayınız. Laf oradan gelmemektedir. İnsan size dipnot yazarken bile korkuyor canım.

haykırdı. “Sabah güneşıyla annem geliyor,” dedi kadın cevaben, “o papirüse ihtiyacın olacak.” Ve zıbarıp uyudu.

Ani kılavuzdan faydalandı mı, bilinmez. Bilinen odur ki göğsünde kitabesiyle mumyalanmış ve *tombeau*’sunda ebedi uykusuna yatırılmıştı. Karısının lahdine çizdirdiği dev Afgan köpeği figürleri ise, yatırılmadan evvelki hayatını pek de huzur içinde geçirmediğine delaletti.

Ebedi huzuru asırlar sonra iki mezar soyguncusuyla lahdini kırıp kitabesini çalan Wallis tarafından bozulacaktı. Soyguncular Wallis’i mezarın uğursuz olduğuna ikna etmeye çalışsalar da muvaffak olamamışlardı. *Tombeau*’dan çıkarken üzerlerine saldıran ve Wallis’i es geçip ikisini ısırarak çöl tazılarının saldırısını Wallis, “Etkileyici, ari ve soylu bir ırk,” soyguncular ise, “Geberesice İngiliz laftan anlamadı,” sözleriyle nakletmişti.

Wallis yetmiş sekiz ayak uzunluğundaki kılavuzu bulduğunda evvela rulo yaparak *The Grand Cairo*’ya taşımış, lakin rulonun kendisine ayak bağı olacağını ve çantasında dikkat çekerek Eugene Gregor’un tepesine inmesine sebep olacağını görerek şöhretine yaraşan bir yola başvurmuştu.

Papirüsü makasla otuz sekiz kaba parçaya bölmüş, sicimle bohçalayarak kenarlarını da berbat etmişti. Tomara ilmi İngiliz ciddiyetiyle “Mevtalar Kitabesi” adını vermişti ve şu lahzada da kurumlanarak Tevfik ve avanesine göstermekteydi.

Cihanın bilinen ilk Mevtalar Kitabesi’nin hercümerc vaziyette önlerine serildiğini gören F. Harrison sarardı: “Mr. Budge, eğitiminizi nerede aldığınızı sorabilir miyim?”

“Ben görev adamıyım, Mr. Harrison. Paha biçilmez hazinelerin bu vahşilerin eline bırakılmaması gerektiğine inanan bir görev adamı...”

“Banknotlara da inancı tamdır,” dedi Fitri.

“O vakit din kardeşiyiz,” dedi Wallis.

“Söz düellosunu bırakınız bakayım,” dedi Tevfik, “kadim bir ritüelin arifesindeyiz, okültizma ilmi şakaya gelmez.” Pertavsızını kuşanıp müritlerini Mevtalar Kitabesi’nde hurma likörü eşliğinde *se kadim bir ekspedisyona* davet edince, Kıyam Tevfik’in damarına bastı: “Fevkalade vakıfsınız değil mi hiyeroglif lisanına?”

“Rica ederim,” dedi iblis hakikaten de baktığı kargacık burgacık kuşa böceğe bir mana verebiliyormuş gibi, “Mevtalar Kitabesi’nin huzurundasınız, reverans ediniz.”

“Mevtalar Kitabesi... Zat-ı alinizle hasbıhal eden her fukaranın mortoyu çekmesine binaen, kitabın ismi fevkalade uygundur sanatınıza, okültünüzce.”

Tevfik, “Fakad, irfanımla,” kabilinden girizgah yapınca çok yorgun olduğunu söyleyip kalktı, mezar odasının uzak köşesine kaçtı. Bir heykel kaidesine oturdu, sırtını duvara dayadı. Taş merdivenle inilen odacıklardan kostüm değiştiren madrabazların fısıltıları, sazını akort eden çalgıcının tıntınları geliyordu. Némard’ın saatlerdir görünmediğini hatırlayınca, “Muhakkak biçare hahamı mumyalıyor nebbaş,” diye düşündü.

İki gündür gözlerine uyku haram olmuş, mavnada ve faytonda daldığı kabuslu tavşan uykusu hariç gözünü kırpmamıştı. Göz kapaklarında birer okka yorgunluk sallanıyor, Kıyam’a pehlivan dahi olsa o ağırlığı kaldıramaz gibi geliyordu. Direnmeye gayret etti, lakin gözlerinin kepengine mani olacak kudreti bulamadı. “Uyku, elemendler kadar faidelidir,” diyordu ya *Le Grande* akıl fukarası, hakikaten haklı idi. “Terebentin,” diye düşündü sebepsizce, başı önüne düşmeden evvel.

Tevfik ve avanesinin sessizce kalkıp gittiklerini duyamadı.

Saatler sonra, “*mrwr, hmwr*,” fısıltılarıyla uyandığında evvela nerede olduğunu anlayamadı. O uyurken yakılmış tütsülerden yükselen kokulu duman, lahid odasını sabah sisinin rüyalara has pusuyla doldurmuştu. Heykel kaidelerinde mumlar, yağ kandilleri ve buhurdanlıklar yakılmış, lahidin etrafına envai meyve dolu kapkacak, deri mataralar, şarap testileri ve toprak maşrapalar dizilmişti.

Uzakta yankılanarak büyüyen alamet fısıltı, “*mrwr, hmwr*,” kelimelerini terennüm ediyordu.

“Hakkın rahmetine kavuşup öteki tarafa vasıl oldum zannedirim,” diye düşündü, “ilelebet bu harabede Mısır hortlaklarıyla dolaşıp duracağım.” Taş merdivenin dibinden hiç ışık gelmediğini görünce işkillendi: “*Hakikaten Ka-Ba-Akh* başıma patladı, meftime mi kondular aceba? Mümkündür efenim, mümkün-

dür. Yedi düveli dolaştırıp bir ritüelle beni Tahtalıköy'e postalamış olabilir bu *se Kadim du İblis*. O fısıltı ne yahu?"

Bir lavta teli tınladı. Karagöz Hacivat'a davet eder gibi tıslayan tef sesleri *tombeau*'da gezindi.

Taş basamaklarda ahşap gönyeli bir firavun peydahlandı. Kıyam'a nazar etmeden ayak uçlarını kaldırdı, topuklarının üzerinde canlı bir *svastika* teşkil edip dört cenahı selamladı. Selam sabah bitince donmuş vaziyette durdu. Gözü yürüyüp Kıyam'a kaydı, ani bir, "*mrwr*," sesiyle silkinip canlandı, beher lavta vuruşunda bir ayağını yukarı ve ileri fırlatarak lahide gitti. "*Mrwr*," edip gönyeyle lahdi ölçüp biçmeye girişti, envai tiyatoralarla tavaf etti, durdu.

Tın.

Pergelli bir Anubis vücuda gelip, "*mrwr*," buyurarak sağa çark etti, *tombeau*'nun duvarlarını ölçmeye girişti. Hiyerogliflerdeki imbik gözlü, geometrik endamlı Eski Mısır nazendelerinin mekanik Heybeliada yengeci adımlarıyla yürüyor, pergeli dürbünmüş gibi tutup tavana bakıyor, dalıp yeri ölçüyor, olmadık şaklabanlıklar icra ediyordu. Firavun gönyesiyle Anubis'in peşine düştü. Eğilirse eğiliyor, ölçerse ölçüyor, yürürse yürüyor, durursa duruyordu.

Tef farklı bir ritimle vuruldu.

Takdimiyle sahneye Horus rahibi kostümlü Fıtrı çıktı. Baştan ayağa beyaza bürünmüş, bakır yapraklı bir taç takmış, gözüne rastık çekmişti. Öteki iki kaçığı taklit etmek yerine belinden kırılıp dört cenahı selamladı, ekseninde fır dönüp durdu, nefeslendi.

Ansızın dizlerini havaya çekip hora tepmeye, omuzlarını titretip gerdan kırarak raksetmeye koyuldu. Sessiz pandomimlerle şimendifer gibi raksede raksede lahide gitti, etrafında bir devr-i lahit yaptı, baş ucunda put gibi durup Kıyam'a gözlerini patlattı.

Lavta ve tef sustu. Uzun bir gırnata taksimi geçildi.

"Vah fakir haham," dedi Kıyam dudağını ısırarak.

Albertino Ferrante'nin sargılarıyla mumya edilmiş, göğsünde Mevtalar Kitabesi ve elinde tefiyle Haham Epstein'in naşı dört Lale ve Hilalci'nin kollarında görüldü. Ağdalı gırnata nağ-

melerine uyan Mozart nizamı adımlarla lahide gitti, istimbotvari manevralarla yanaştı, kaldırılıp lahide yatırıldı.

Fıtri uçmaya çalışan ispenç horozu hevesiyle kanat çırttı: “*Mwrv.*”

Tekmil okültist ve çalgıcılar Eski Mısır kostümleriyle mezar odasına gelip tek sıra halinde duvarlara dağıldılar, sol elleri göğüslerinde lahide dönüp durdular. Kıyam ortalarında kalınca ne yapacağını bilemeden geri gidip sırtını duvara verdi. Fıtri memnuniyetle bakınca, “Ne oluyor?” gibisinden bir baş işareti çıktı. Yezid herif kafasını eğip dilini çıkararak ritüelik şaklabanlıklarla Kıyam’ın aklını alıp kapıya döndü.

Kıyam, Fıtri’nin bakışlarını takip etti. Manzarayı görünce yürekten, “Hayihak!” koyverdi.

Atlantis’in *Le Grande* Padişahı Tevfik Efendi güvercin tüyü kanatlarıyla kapıda vücut bulmuştu. Kuş kafalı bir baston tutuyor, *Scarab*’ı havaya kaldırıyordu. Sağında solunda Altın Şafak azaları, arkasında içinde kimbilir hangi melanetler bulunan toprak kavanozu taşıyan Némard vardı.

Firavun ve Anubis eklemlerine tutturulmuş görünmez ip-lerle yönetilen geometrik rakslarla Tevfik Efendi’ye yürüdüler. Evvella sol, sonra sağındaki ve arkasındaki maiyetini ölçtüler, dönüp *Le Grande* üstadın da ölçüsünü aldılar.

“İnşallah o ölçü imamın kayığı (*) içindir,” dedi içinden Kıyam, “durunuz azizim, şu hokkabazlık bir nihayet bulsun, asıl ben alacağım boyunuzun ölçüsünü.”

Anubis ve firavun düşüncelerini duymuş gibi Kıyam’a baktılar. Akrep ve yelkovan pandomimleriyle yanaşip itirazına kulak asmadan Kıyam’ı da ölçtüler. İşleri bitince yemlenen kuş acelesiyle eşelenerek yerlerine döndüler.

Davul, lavta ve tefler deruni seslerle vurdu. Vuruşlara ahenk-
li çapraz adımlarla eşlik eden Tevfik ve flamacıları suratlarında sultan huzuruna çıkan bando ciddiyetiyle dur-kalk-dur-kalk lahide gidip Fıtri’nin karşısında durdular.

Emreden edayla, “*hrwr*,” diye miyavladı Fıtri.

Tapınağı dolduran kaçıklar Tevfik’e başlarını üç kez eğip

★ Tabut.

kaldırdılar. Bir çingene lavtasının tellerine vurup gıcıklı sesiyle yanık nağmeler okudu. “Hakikaten bu seferki fevkalade orijinal,” diye düşündü Kıyam. Tevfik ve maiyeti hariç teknil güruh yek vücut halinde eller havada kendisine dönünce irkildi. Başlar bu sefer Kıyam’ı selamladı, çingene parasızlıktan şikayet eden karga bedduasını hatırlatan bir manzume söyledi.

Lavtalar can-ı gönülden notalarla raksetti.

Lale ve Hilalci reis kıvrık uçlu, ziynetli miynetli bastonuyla sahneye girdi. Bastonu Tevfik’e götürdü. Tevfik uzaklara bakıp hareketsiz kalınca ilk soldaki yamağına, sonra sağdakine, arkadan Némard’a uzattı. Alan olmayınca Kıyam’dan medet umdu, Kıyam da ötekileri taklit ederek bastonu almadı. Reis adımlarını lavtaya uydurarak Fitri’ye yürüdü, Fitri bastonu alıp üç kere yere vurdu. Çingen Kıyam’ın tüylerini diken diken eden türküyle karışık bir ağıt okudu, işkenceyi son heceleri paraşüt ipliği misali uzatıp anırarak bitirdi.

“Başınızı yeyiniz,” dedi Kıyam. Hayret ettiği, Tevfik iblisinin birilerini henüz paluze etmemiş olmasıydı. *Grande* iblis yavrularını seyreden İran kedisi ciddiyetiyle, tuluatlara nazar dahi etmeden heykel gibi duruyordu. Halbuki, Kıyam’ın deneyimlerine binaen, şu saat çoktan kanat çırpıp gaga ihsan eylemek suretiyle bir garibin başını yarmış olması lazımdı: “Bekleyelim bakalım,” dedi, “baston, gagalı neticede.”

Kendini virtüöz *Le Grande* Tevfik Efendi’nin notaya döktüğü sulusepken operette vasıfsız bir figüran gibi hissetmekteydi. Sahnedeki şaklabanlıkta rolü olmadığından iştirak edemiyor, bütün palikaryanın gözü kendisine dikili bulunduğundan kaçıp gidemiyordu. Bereket, operetin seyircisi yoktu. Tekmil ahali sahnedeydi. Bir ihtimal Haham Epstein Tahtalıköy’deki kadıfı loca koltuğuna kurulmuş opera dürbünüyle Kıyam’ı seyrediyor, vaziyetine gülüyor olabilirdi. “Eh,” dedi içinden hahama hitaben, “buyurunuz, Tevfik Efendi kılavuzluğunda Atlantis’e seyahat size. Hayırlı yolculuklar.”

Fitri’nin bastonu yere vurmasıyla kendine geldi. Tevfik’in uslu durup duracağı bu kadardı işte.

Le Grande ifrit hasmına gözdağı veren kasaplık babahindi

gibi dikilip bed sesiyle, “*Ka, Ba, Akh,*” diye haykırdı. Anubis işareti duyunca kollarını açtı, tayyarecilik oynayan veledleri aratmayan manevralarla seyirtip mezar odasında gezindi, alıcı kuş gibi süzülüp lahitte yatan Epstein’e daldı.

Tevfik *monumental* bir ciddiyetle bastonunu Anubis’in kafasına indirdi: “Amen-Ra *du Kadim!*”

Anubis önde, Tevfik arkada müstesna bir kovalamaca başlandı. Anubis Direklerarası’nda Osman Aga oynar gibi lahide dadanmaya çabılıyor, cengaver Tevfik Efendi de, “Amen-Ra *du kadim,*” buyurarak bastonunu tepesine endaht edip mani oluyordu. Baston hengamede lahidin etrafındaki Fitri ve ötekilere de isabet ediyor, madrabazlar darbeleri vakurla karşılıyordu.

Anubis nihayet pes edip hamamda kocakarı pandomimiyeye yere serilince Tevfik Epstein’in başına gidip bastonu Fitri’ye verdi. Cebinden *Scarab*’ı ve cam yılan matrakukasını çıkarıp haykırdı:

“Suretinizi gösteririniz Amen-Ra! *Akalaki makalaki...*”

Üstada cevaben yeri göğü sarsan semavi bir kişneme kulaklarına şamar gibi indi.

Cihanı titreten nal sesleriyle üzerlerine at süren Mısır tanrıları *tombeau*’yu sardılar, yıldırımdan güzlerini çekip azametli *sautée*’lerle ritüel ahalisinin tepesine indirdiler. Duvarlar ocakta fokurdayan cezve tıngırtılarıyla sarsıldı. Çatlayan tavan derzlerinden kopan kumlar okültistlerin başına yağdı.

“Reverans ediniz,” diye seslendi Tevfik, “*acuzc se Kadim,* suretini göster!”

“Zelzele oluyor. Allahım sen koru bizi yarabbim,” diye bağırdı Kıyam.

Şimendifer süratiyle *tombeau*’nun etrafında, üzerinde, altında dolaşan devasa yankılı toynaklar duvarlara çarptı. Tekinsiz kişnemeler havayı doldurdu. Merdivenli bacada kadim dilde beddualar çarpıştı. Lale ve Hilalcilerin, “*Lanad al kadid!*” çığlıkları duyuldu.

Bir tarraka koptu.

Çengiler haykırarak havai fişekler misali etrafa saçıldı. Wallis kendini yere atıp yuvarlanarak lahidin arkasına saklandı. Miss

Sunshine ve Dumitrascu birbirlerine sarıldılar. Anubis setresinin eteklerini toplayıp seyirtirken kayıp tekerlendi, sandaleti ayağından zarif bir kavisle uçtu, gitti. Çingen gırnatacı zayıf bir, “Fii,” sesiyle yığılıp bayıldı.

Tevfik düşüp birbirlerinin üzerine basan, kaçacak delik ararken feryat figan olan, bir o tarafa bir bu tarafa koşup can pazarında derman arayan kostümlü kalabalığın ortasında ellerini havaya kaldırmış, “Suretini göster *le grande* üstadiye,” diye seslenerek ritüeli icra ediyordu.

Toprağın derinliklerinden boğuk bağırtılar geldi. Bacadan kalkan toz bulutu *tombeau*’ya doldu. Şebekler gibi dört ayakları üzerinde seyirtten cinli gölgeler içeri sızdı. “Ecinniler,” dedi Kıyam besmele çekerek, “muvaftak oldu, cinleri başımıza topladı.” Harrison’la birbirlerine dayanıp kaidelerini sağlama aldılar. “Meftimize kondu,” dedi Kıyam, “hakınızı helal ediniz.” Gözlerini yumup dua etmeye başladı. Dualarının arasına Tevfik Efendi’nin ceddine okuduğu rahmetin sakil kelimeleri karışıyordu.

“Kıyam, Kıyam,” dedi uğursuz, yabancı bir ses.

Kıyam Bey çarpılma korkusuyla gözlerini açamadı. Çöktüğü yerde büzülüp dertop oldu: “Ecinni taifesi, ecinni taifesi! Merhamet ediniz.” Kemikli parmaklar, cendereli eller paçalarına, yenlerine, kollarına dolandı. “Bismillah... Bırakınız, bırakınız!” Sürüklenerek meçhule götürülürken salavat getirererek, “Tü, tü,” sesleriyle ecinnileri kovalamaya çalıştı.

“Tükürmeyiniz efendi, ne oluyorsunuz,” dedi bir ses.

Hayretle tek gözünü araladı.

Tombeau karanlığa gömülmüştü. Toprak bacanın dibindeydi. Tevfik, Fitri, Anubis ve Harrison elde lamba başında duruyordu. “Ecinniler nerede?” diye sormaya mahal yoktu, padişahları Tevfik burada olduğuna göre, maiyeti uzakta olamazdı. Kalkıp pantolunu silkeledi.

“Atın silahlarınızı,” dedi bir İngiliz.

Cevaben bir gırnata fi’ledi. Okültistler gülüştüler. Hava-da envai lisanda hakaretler, bilmukabeleler, beddualar uçuştı.

Harrison sebepsiz galeyana gelip yumruğunu salladı: “Gelin de alın cesaretiniz varsa!”

Bir *stok* sesiyle çığlık atarak devrildi. Arkasından bastonuyla Némard görüldü: “Borazanlığın lüzumu yok. Yerimizi belli edeceksiniz.” Tevfik inleyen Harrison’a esefle baktı: “Jean-cığım, ne halt ettiğinizi sorabilir miyim? Darb vesaire, zinhar hazzetmem. İlim icra etmekteyiz burada.”

“Ülkümüzün bu mezbelede sönmesine izin veremem,” dedi Némard havayı dinleyerek, “Lale Hilalciler taarruza kalkacaklar. İşaretimle beni takip ediniz.”

Lambayı kısıp karanlığa düşmüş gümüş lira gibi görünen baca ağzına bakarak beklediler. *Tombeau*’da fısıltılar, sürünme sesleri, Miss Sunshine’in hıçkırıkları geziniyor, dudaklarında gırnatayla bayılan bir çingen çalgıcının nefesi fi’liyordu.

Ansızın “*charge, charge!* (*)” diye haykırdı Jean Némard. Piştovunu çekip merdivene sıçradı, kertenkele atikliğiyle tırmandı, yüzükoyun yere atlayıp karnının üstünde arkaya tam çark etti. Yukarıda tek başına olduğunu görünce toprak bacanın dibinde kafalarını kaldırmış ağızları açık bakan Tevfik, Fitri, Kıyam ve Anubis’i hayretle süzdü:

“Buyurmaz mısınız?”

“Muhakkak. Lakin işaret deyince ben el işareti edeceksiniz zannettim.”

“Bendeniz havaya piştov sıkacaksınız diye tahmin etmiştim.”

“Bendeniz de, ne yalan söyleyeyim.”

“Aklınızla bin yaşayınız, piştov yaman işaret olurdu.”

“Değil mi efendim? Hataya mahal kalmazdı.”

“Eved, hakkı aliniz var, malumat ziyadesiyle zayıf idi.”

Fitri ellerini boru yapıp seslendi: “Gelelim mi?” Némard dişlerini sıktı: “Sessizce, zahmet olmazsa.”

Taarruz başladı. Kurşunlar *tombeau* duvarlarından sekerken ağırlıklarıyla eğrilip ağlayan hurma dalı merdiveni tırmanıp Némard’ın hizasına atlayarak siper aldılar. En son gelen Anubis bacadan çıkıp merdivenin tepesinde durdu. Kararsızca bir aşağı, bir de siper almış yatan Tevfik’e baktı.

★ Saldırın.

“Bu sefer ne var?” dedi Jean nefretle.

“Mevtalar Kitabesi,” dedi Wallis’in sesi maskenin altından.
“Geride bırakmam. *Break a leg* (*). Elveda.”

Bacadan aşağı atladı. Dipten, “Poff,” sesini takiben bir araba İngilizce küfür duyuldu: “İyiyim, gidin!”

Siper aldığı kütüğün arkasında elleri bağlanıp kuma yatırılmış ağzı tıkalı İngiliz devriyelerinin melul bakışlarını görünce Kıyam’ın aklı uçtu: “Haydudluğa mı soyunduk azizim?”

Némard piştovuyla takip etmelerini işaret etti. *Tombeau*’da çatışma sürerken kah dizüstü, kah sürünerek tepenin sık ağaçlıklı tarafına geçtiler. “Kurşun düellosuna da düştük ya sayenizde, pes, vallahi pes,” dedi Kıyam hâlâ hücum borusu çalan nefer edasıyla hurma likörü şişesini diken Tevfik’e: “Bir de içiyorsunuz utanmadan, bravo.”

“Siz de bravo,” dedi Tevfik.

Piştovlu Lale Hilalciler tepeden atlayıp diplerine yattı: “Efendi, atlar müsait.” Némard’ın muhalefetine rağmen Harrison’u beklemeye karar verdiler. Tepenin arkasında vuruşma bütün süratiyle devam ediyor, patlayan fişeklerin ısıkları etraflarına düşüyor, “Yallah yallah!” sesleri İngilizce emirlere karışıp eriyordu. Harrison görünmeyince postu kaptırdığına kani oldular. “Elim bir okült kayıp,” dedi Tevfik ilmi bir hüznle: “*Angard*.”

“Kefereye iyi oldu,” diye düşündü Kıyam: “Alın size ruh matematiği efenim. Baston çarpı Harrison eşittir paluze. E, matematik edeceğim diyerekten üç hortlak, bir mumya ve bir de İblis-i Azam Tevfik’i toplarsanız böyle de çarpılırsınız işte. Cebir ilmi bu. Akademik zangoç.”

Tepenin dipsiz kum kanyonuna bakan tarafına geçip *tombeau*’dan gelen kurşun sesleriyle bacakları seyiren Arab atlarının başında bekleyen bedeviyle buluştular. Uzakta, ucu Sahara’da kaybolan yolun üzerinde Lale ve Hilalciler üniformalı devriyeleri önlerine katmış kovalıyor, havaya piştov sıkarak boşlukta yankılanan, “Helal!” nidalarıyla eğleniyorlardı.

Némard atının dizginini hoyratça çekip başını eğdi.

“Aman efendi,” dedi bedevi, “Arab atı...”

* İyi şanslar.

“Mısır’da İngiliz atı olacak değil ya?”

“İzahat, izahat...”

“Be adam, ne izahat izahat? At dediğin gider, döner, durur. Cahil miyim ben? Çekil.”

Bedevi saygıyla başını eğdi, ellerini hamak edip Tevfik Efendi’nin atına binmesine yardımcı oldu, eline sarıldı: “Tavfik Al Sahara, şükran.” “Bravo canım,” dedi Tevfik. Vedalaştılar. “Sahil cenahına süreceğiz,” dedi Némard bedeviye nazar etmeden: “Tepeler bizi saklar.”

Atını topukladı.

Bilmediği, Arab atlarının İngiliz atlarından iki farklarının olduğuydu. Farkların ilki, Arab atlarının safkanlıkta değilse de daha yere yakın -sözüm meclisten dışarı- daha bodur olmaları sebebiyle endamda İngiliz biraderlerinin gerisinden geldikleriydi.

Bedevinin izaha yeltenip lafı kesilince -memnuniyetle- nakletmediği öteki fark ise, Arab atlarının mahmuzlanmaktan zinhar hazzetmediğiydi. Binicilerini efendi değil yaren belleyen Arab atları bastonun -veyahut değneğin- otoritesini benimserdi. Dokunuşu binicilerinin isteğini anlatır, Arab atları da isteğe uygun davranırdı. Biri ezkaza gerilerini topukla dürtünce de hakarete evvela şahlanıp gözdağı vererek, arkasından ok misali tırısı kalkarak karşılık verirlerdi.

Kıyam Némard’ın çığlığını duyduğunda iş işten geçmişti.

Keskin kanyon yamacında şahlanan atının semerinden fırlayan Némard havada rüzgar gülü taklalarıyla dönüp hurma dallarından sekerek kanyona uçtu. Kum denizinde girdaplarla meçhule sürüklenirken, “Merde!” dahi diyemeden döne döne gözden kayboldu.

“Vah vah,” dedi Kıyam, “*La Hawle* Tevfik Efendi’nin bir okült zaferi daha. Jean Efendi, mumyalar mısın elin biçare hahamını? Halin harab olur böyle. Rabbimin sopası yok, kerameti var.” Némard’dan kurtulan at muzaffer rahvanıyla arkalarından el eden bedeviye dönerken bineğinin boynuna eğildi: “Darısı başınıza inşallah Tevfikçiğim.”

Güneş göğü yarılayana kadar at sürdüler. Arkalarında bırak-

tıkları kum bulutu tamamen dağılınca takip edilmediklerine emin olan Fitri atını rahvana çekti: “Bir karar vermemiz mecburi. İskenderiye’ye haber uçurmuşlardır. Kahire’ye de dönmeyiz.”

“Allah Allah, dönelim arzu buyurursanız, yıkmadık bir tarihi eser kaldıysa.”

“Lezzetsiz laflar bunlar,” dedi Tevfik.

“Emriniz, *Le Grande Maitre*?”

“Ritüel muvaffak oldu Şevkiciğim. İstanbul’a vasil olma vaktidir. İstikamet Harami İskeleyi (*).”

Kıyam bıyığını ısırdı: “Ne muvaffakiyeti, ne muvaffakiyeti... Adlı adınca baskın yedik. Bedevilere dua ediniz. İngilizleri bertaraf etmeseler şu saat darağacında idik.”

Yanılmaktaydı. Evet, *tombeau*’yu muhasara eden süvarilerin arasında İngilizler vardı. Fakat, Fransızlar da vardı. Kahire o günlerde İngiliz ve Fransız işgali altında bulunuyordu. İki ordunun mensupları birbirlerine adet yerini bulsun kabilinden askeri hürmet gösterecekler de sözkonusu antik ganimetler olduğunda ötekilerin tepesini dipçikle yarmaktan zerre imtina etmiyorlardı. Mesele ganimetse, gerisi teferruatı.

O gece Kedili Meyhane’den maiyetiyle Nil aşağı süzülüyüğünü tespit ettikleri *Le Grande Tevfik*’i oracıkta tevkif etmemelerinin sebebi de, buydu. İngiliz komutan Albay Edward Wellington, “Hazine peşinde bu Türk,” demişti istihbaratı getiren emir subayına, “atları hazırlayın.”

Kahire’nin öteki tarafında da Kahire Müzesi Müdürü Eugene Gregor makamında çöl tazıları tarafından paçavra edilmiş iki Mısırlı mezar soyguncusunun rüşvet mukabili verdikleri istihbaratı dinliyordu. Wallis Budge zembilinde Mevtalar Kitabesi’yle Al Farafra’ya at sürmüş, bir şişe de hurma likörlerini çalmıştı.

Eski Mısır emanetlerine Wallis’ten evvel el koymaya yemin vermiş bulunan Eugene Gregor misafir koltuğunda oturan dostu Yüzbaşı Gustav Rollin’e, “Görüyorsunuz değil mi *Monsig-*

* Nil kıyısında, kaçakçılar ve karanlık şahsiyetler tarafından kullanıldığı rivayet edilen iskele.

neur,” demişti, “ilim aşkı ne fedakar. Tarihi emanetleri bu cahil ayaktakımından korumak için biz ileri cemiyetler birbirimize düşmeyi dahi göze alıyoruz. Manganızı hazırlayınız, Al Farafra yolu uzundur.”

Fransız ve İngiliz süvariler *tombeau*’nun bulunduğu tepenin eteklerine aynı anda varmıştı.

Üçgen şapka takmış taharet ibriğini andıran göbekli Wellington ve o ibriğe dikilmiş yoluk kuş tüyünü hatırlatan Rollin askerlerine, “Dur!” emri vererek ortada buluşmuş, vaziyeti mü-talaa etmişlerdi. Wellington centilmenlik gereği önden Fransızların taarruz etmesini teklif ediyor, Rolin rütbe gereği şerefın Wellington’a ait olduğunu söyleyerek kibarlığı iade ediyordu.

Nezaketlerinin sebebi başkaydı. İkisi de biliyordu ki mesele Eski Mısır emanetlerini korumak ve kollamak -lafın özü trene doldurup Mısır’dan uçurmak- olduğunda, insan sırtını kime döndüğüne çok dikkat etmeliydi. Frenk asaletinin parmak ısır-tan replikleriyle süslü sohbet, beraber taarruza kalkma kararıyla nihayete ermişti.

Mangalar süngü takarken gecikmeden ötürü yumruğunu ısıarak köpüren Eugene Gregor’un Mısırlı asistanı *tombeau*’nun iki girişinin olduğunu, İstimbot Zahurov’un açtırdığı nakliyat dehlizinin tepenin arkasında, hurmalıklarda gizlendiğini söylemişti. Oradan girerlerse Tevfik ve azılı çetesi yaklaştıklarını anlamayacak, baskını yiyecekti.

Wellington rütbesini konuşturup, “Hücum!” emrini verince tekmil süvariler tırısı kalkıp tepenin üzerinden arkaya geçmişlerdi. Nallarının dövdüğü toprağın on sekiz ayak altında Tevfik Efendi *scarab*’ını kaldırmış ritüeli icra etmekteydi. Semavi kiş-nemelerin ve zelzelenin sebebi, bu taarruzdu.

Heyhat, *Le Grande* Tevfik zannettiklerinden çetin çıkmıştı. Süvariler arka kapıda boy gösterip, “Atın silahlarınızı!” der demez, tepelerde, ağaç diplerinde, kaya arkalarında ansızın ortaya çıkan sayıca üstün Lale ve Hilal Cengaverleri tüfeklerini gerile-rine doğrultmuştu.

Diplomasi tarihi, o günü altın harflerle yazacaktı.

Hortlayan -sayıca üstün- bedevi siluetlerini gören Gustav

Rolin elini göğsüne götürerek, “Ehlen ve sehlen,” buyurmuş, atına kamçıyı şaklatmış, gerisinden yükselen toz bulutuyla dört-nala Sahara’ya kaçmıştı. Wellington bir boy arkasıındaydı ve bu sefer kimin önden gitmekte olduğuna dikkat etmiyor, bilakis, kıyasıya yarışıyorlardı.

Komutanların olay mahallinden süratle sıvıştığını gören ace-mi bir neferin tüfeğini kazara havaya sıkmasıyla yer yerinden oynamıştı. Lale ve Hilalciler, “Yallah yallah!” çığlıklarıyla kefe-reye kurşunu basıp yarlardan palalarla atlamış, İngilizler pabu-cun pahalı olduğunu görüp teslim bayrağını çekmişlerdi.

Kahraman Fransızlar vaziyetin galebe çaldığını sezip serçe parmakları havada sekerek *tombeau*’ya kaçmış, karanlıkta *angard* bekleyen çalgıcı takımından Popeteph’in ruhunu şad edecek bir kötek yemişlerdi. Kıyam’ın duyduğu ecinnilerin ve kalkan toz bulutunun sebebi, bu tekmeli silleli Horus ritüeliydi.

Uçuşan kurşunların sahibi ise yerde bulduğu Frenk pişto-vunu Tevfik’in şerefine sıkın fodul Kahire çingenesiydi ki, o da kendini toynağından nallamak suretiyle Deli Stavro’nun aziz hatırasını yad etmişti.

Bedeviler yorgancı dükkanında tiftik misali dağılan İngiliz ve Fransız neferlerini çöle sürmüş, okültistler Al Farafra’nın ısı-sız harabelerinde sırra kadem basmış, rakkaseler meftun ettikle-ri faytoncuların himayesinde Kahire’ye yollanmışlardı.

Geride, sinirden sinek dadanmış eşek kulağı misali titreyen Eugene Gregor kalmıştı. Süvarilerin beceriksizliğine dövünerek feryat figan ayılıp bayılan Gregor el ayak çekilince tiyatorasının faide getirmediğini anlayarak susmuş, hurma dalı merdivenden *tombeau*’ya inmişti.

Ve aradığı bir değil, iki antikayı orada bulmuştu. Lahidinde yatan Mısır mumyası ve mumyanın kitabesini cebellezi ederken yakalandığı için gözleri ispiro çekmiş rakuna dönmüş bulunan Anubis kostümlü Wallis Budge.

İki ecnebi piştovlarına davranmıştı. Vaziyet yamanından rezildi. Biri tetiğe bassa öteki mukabele edecek, iki kısım tekmili birden *le morte* olacaklardı. *Le morte* olunca da *le grande* keşifleri-nin manası kalmayacaktı.

Bir akli selim zaruriydi. “Gavurun sadakati, namlunun durduğu tarafına tabidir,” sözüyle edebi maharetini cihana kanıtlamış namli topçu subayı Sadri Bey’in *Osmanlı Ceng Tarihi* adlı eserinde sarfettiği manzum mesel, doğruluğunu o gün, o *tombeau*’da kanıtlayacaktı: “Keferenin neferi, unuttur tekmil emeli, hissederse eceli.”

Tehlike karşısında pür beyzade kesilen Eugene ve Wallis diplomasinin zerafetine başvurup ayaküstü çingene pazarlığına tutuşmuş, al gülüm ver *rose*’um (*) derken mutabakat sağlamışlardı. Mumya Gregor’da, Mevtalar Kitabesi Wallis’te, kurşunlar piştovlarda kalacak, Wallis terk-i Mısır eyleyerek Gregor’u mesut edecek, Gregor da Mevtalar Kitabesi’ni gördüğünü unutarak Fransız centilmenliğini gösterecekti. Kitabeyi zembiline tıkarırken, “Britanya bu keşifle çalkalanacak Eugene,” demişti Wallis, “Tanrı kraliçeyi korusun!”

“Bilhassa kraldan!”

Asilzadelere yaraşır abartılı reveranslarla birbirlerine arkalarını dönmeden *tombeau*’yu terk ederek hadiseyi kapatmışlardı. Eugene Gregor mumyayı atının terkesine bağlarken Fransız *sonne*’lerinden replikler söylemekteydi. Cihan arkeologları bir asırdır çölü köstebek gibi didiklemelerine rağmen o güne kadar Eski Mısır musikişinaslarına ait tek iz bulamamışlardı. Terki-
sindeki, bu eksiği kapatacak muazzam bir keşifti. Tefiyle defnedilmiş hasarsız bir müzisyen mumyası.

Vaziyyat Al Cahira, keşfi cihana şu manşetle duyuracaktı:

“*Tefecilerin atası bulundu.*”

Manşetteki imla hatası ertesi gün düzeltilmişti:

“*Hem tefçi imiş.*”

Merhum Epstein, Kahire Müzesi’nin ecnebi arkeologlar tarafından cübbe altı edilmeye değer bulunmayıp bağışlanmış öteberiden vücut köhne koleksiyonuna güneş gibi doğmuştu. Eugene Gregor mumyayı zengin göstermek maksadıyla envai bilezik, halhal ve kolyelerle donatmış, Eski Mısır’da adettendir diyerek rastık da çektirmişti. Kahire seyahati sırasında müzeyi ziyaret eden Osmanlı filozofu Gudbettin Eşref Efendi vaziyeti

★ Gülüm.

gördüğünde ilmi bir esefle, “Bayram eşeğine dönmüş bu yahu,” buyurmuştu.

İşin kokusu iki yıl sonra, mumya Fransa’ya nakledilip Louvre Müzesi’nin *Cebelleziee de l’Egypte Ancienne* (*) salonunda sergilendiğinde çıkacaktı. Koku, teşbih falan da değildi. Epstein usulüyle mumyalanmadığından enikonu kokmaya başlamıştı. Fransızlar kokuyu hacıyağından hallice parfümleri sebebiyle duymamış, vaziyete ziyaretçiler müzeyi burunlarına tuttukları mendillerle koşarak tahliye edince uyanmışlardı.

Uyanmışlardı, lakin naçar kalmışlardı. Cihan mumyadan haberdar olmuştu bir kere. “Mumya değil haham imiş,” manşetiyile cümle alemleri tekrar velveleye vermek, İsrailoğlu cemaatinden bir araba laf yemek akıl karı değildi. Epstein kutulanıp babası Albertino’nun mumya hekimliği mesleğini devam ettiren Umberto Ferrante’nin atölyesine gönderilmiş, ilmiyle mumyalanıp dünya kültür mirasına dahil edilmişti (†).

O kültür mirasının ne sebeple dünyanın ait olduğu yerinde değil de Paris’te durduğuysa, bir muammaydı. Fransız otoriteleri bunun tamamen koruma ve kollama amaçlı ilmi bir misyon olduğunu iddia etmekteydiler. Enteresandır, 1887 yılında Louvre’da sergilenen Djehuty’nin Tası’nı (‡) çalarken iş üstünde yakalanan Fransız hırsız Paspартu çıkarıldığı mahkemede taşı koruma ve kollama amacıyla aldığına dair yeminli ifade verdiyse de, hapse tıklılmaktan kurtulamamıştı.

Louvre Müzesi ise fanus ve vitrinlerinde koruduğu ve kolladığı sayısız dünya kültür mirasıyla cihanın en saygın müzesi olarak görevine devam etmekteydi. Gudbettin Eşref Efendi, bu hadiseyi de pek anlaşılmayan, “Kaşığın yoktur kudreti, kepçenin meclisinde,” meseliyle açıklamıştı (§).

★ Eski Mısır Cebellezileri.

† Tefli Mumya, bugün Louvre Müzesi’nde ziyaret edilebilmektedir. Gözlerine çekilen rastık ve eline zamklanmış bulunan tef, arkeologia ilminin utancı kabul edilir.

‡ Tutmosis III’ün generali Djehuty’nin işlemeli, som altın hamam taşı.

§ Alengirli Kahire Tarihi. (Vahap Çingari, Darb-ı Mesul Kitabevi, 1899)

Eugene Gregor terkisinde Epstein'in mumyasıyla Kahire'ye giderken Kıyam, Tevfik ve Fitri at sırtında Al Farafra'nın doğusundan deniz kıyısına doğru yol alıyorlardı. Fersahlar boyu ilerleyen kum düzlüğünün üzerinde tek bir gölge, tepe, leke görmek mümkün değildi.

"*Al Sahara*," dedi Fitri Kıyam'a: "*Al Kadim*." "Ve müstakim," dedi Tevfik arkalarından, "Sahara fevkalade bir yerdir Kıyam-cığım. Ahali okültizmaya meraklıdır." Kıyam cevap vermedi. Tevfik kopuğu sonsuzluğa giden dümdüz çölde hangi ahaliden bahsediyorsa bilmemek daha hayırlıydı.

Hakikaten öyleydi.

Sahara Çölü o vakitler -Fransız askeri haritalarına bakılırsa- Fransız yönetimi altındaydı. Tarihte çok defalar olduğu gibi Fransız generalleri haritada Sahara'yı kırmızı mürekkeple boyamış, iri harflerle Fransız Bölgesi yazarak bölgeyi kendilerine mal etmiş, birbirlerini soğuk köpüklü şarap içerek tebrik etmişlerdi.

Halbuki gerçek, kağıt üzerinde olduğundan hayli farklıydı. Sahara, kudretli çöl savaşçıları Tuareglerin memleketiydi ve Tuareglerin Fransız kılıkuyruklarının çölü sahiplendiklerinden haberi dahi yoktu. Haberleri olsa da vaziyet değişmeyecekti, zira her Mısırlı bilirdi ki, Tuareg olmayan bir adam çölde çok geçmeden merhum bir adam olurdu.

İngiliz gezgin ve yazar W. J. Harding King, Sahara Çölü'nün vaziyetini şu cümlelerle anlatmıştı:

"Fransızlar çölü kendilerine aitmiş gibi gösteren haritalar satıyor olabilirler, fakat bu, çölün efendisi olduklarını göstermez. Büyük bir gaflet içinde olduklarına işaret eder. Çölün efendisi Tuareglerdir. Mehari'lerinin () üzerinde, ellerinde kılıç ve mızrakla, ufukta görebildikleri her şeyin sahibi onlardır (†).*

Tuareg kabilesi elbette King'in yazdıklarından da haberdar değildi. Şu lahzada dikkatleri başka yerdeydi. Üç yabancı atlı mıntıkalarında yol alıyordu ve Fransızlar aksini iddia etse de o

★ Deve.

† Maskeli Tuareglerin İzinde. (W. J. Harding King. London: Smith, Elder & Co. 1903)

mıntıka iki bin senedir kendilerine aitti. Tepelerden aşağı taar-ruza geçtiler.

Çöl, develerinin tırnakları altında titredi. Tuareg reisi sürdüğü dev Baktriyan (*) devesini gayrete getirecek bir nara attı. Binicisini duyan hayvan havayı ısırarak ister gibi atıldı. Öteki develer de geride kalmamak için boyunlarını eğip süratlerini artırdılar. Sırtlarındaki Tuaregler savaş çığlıkları atıyor, tüfeklerini ve kılıçlarını sallıyor, ayağa kalkıp ok mesafesi ölçüp yerlerine oturuyorlardı. *Shesh*'lerinin (†) altındaki yüzleri savaş aşkıyla gerilmiş, gözleri çöl güneşinde yakut gibi yanmıştı.

Fitri dizginleri çekti: “Kaçmak manasız.” Atlardan inmelerini, ellerini kaldırmalarını söyledi: “*Le Grande Maitre*, istirahat ediyorum *Scarab*’ı saklayınız. Tuaregler kendilerini kutsal çöl emanetlerinin muhafızı kabul ederler. Bir emanetini çaldığınızı düşünürlerse.” Elini boynuna götürüp çekti.

“Fevkalade,” dedi Tevfik, “ağzım dilim kurduydu zira.” Kıyam ve Fitri şaşkınlık içinde bakınca, “hurma likörü susattı bendenizi,” dedi cehaletlerine şaşarak.

Tuaregler elleri havada bekleyen iki adamın ortalarında duran feslinin sözünün geçtiğini çöl adamlarına has zekalarıyla derhal anladılar. Önlerinde kimse titremeden duramazdı. Fakat fesli, içki şişesiyle sükunet içinde dikiliyordu. Bu minvalde cesareti ya deliler ya da serdengeçti kabadayılar gösterirdi ki, Tuareglerin ikisine de saygısı sonsuzdu. Reislerinin havaya kalkan eliyle durdular.

Fitri eli göğsünde eğildi: “*Oy ik?* (‡).” Biniciler, “*Alkher gas, alkher gas*, (§)” diye mırıldandılar. “*Mani eghivan?* (¶)” dedi Fitri bir cesaret. “Yeter,” dedi Baktriyan’ın sırtındaki reis düzgün bir Arapçayla. Başıyla Tevfik’i işaret etti: “O kim?” Fitri eğilip Tevfik’i takdim etti: “*Al Tevfik al barakah, al Tevfik al barakah* (**).”

* *Camelus baktriyanus*. Cüssesiyle ünlü, çift hörgüçlü deve cinsi.

† Mavi, siyah renklerde Tuareg türbanı.

‡ Nasılsınız?

§ Sağlıkta, sağlıklıta.

¶ Aileniz nasıl?

** Bereket. Çöl adamları, bereketin dünyada yapılan güzel işler

Gezgin tüccarlardan Tuareglerin çölün esrarlı kudreti Bereket'e yürekten itikad ettiği duymuştu ve şu lahzada postu kurtarmasına vesile olacaksa istavroz çıkarıp Ave Maria okumaya dahi razıydı. Tevfik'in saygınlığını göstermek maksadıyla kollarını çapraz edip kıvrıldı.

"Hayırlı günler azizim," dedi Tevfik Tuareg reisine hitaben. Fitri'yi kuşkuyla süzdü: "İstanbul'dan Tevfik. Vekilharcım Kıyam, tuhafiyeci. Tuhaflik taciri, bittabi. Bu da -Fevriciğim doğrulunuz rica ederim, ayıplıyorum doğrusu- vekilharcımın vekilharıcı Fevri. Zat-ı alinizin ismini alamadım?"

Tuareglerin Tevfik'in deli cesaretine gösterdikleri saygı Fitri'yi şaşırtmıştı. Baktriyanlı reisin maskesinin altından gülümsemiği belli oluyordu. Kibar bir Türkçeyle, "İstanbul," dedi reis. Düşündü, kelimeleri kafasında tarttı: "Hoşlar geldiniz, sefalar getirdiniz. Ben Abu Zinhar."

Kıyam, "Bu haydudları da tanıyor olamaz," dedi muazzam bir hayretle.

Tevfik boynunu ovuşturdu: "Hoşbulduk Abucuğum. Enteresan bir isim. Devenizin de maaşallahı var. *Camelus Heyyula*. Sulak yerde büyüdü diyeceğim, fakad çöldeyiz be adam. Boynum tutuldu zat-ı alinize bakarken."

"Affediniz o zaman sizler beni," dedi reis. Eyerden sarkan ipe tutunup devesinden indi.

"Mühim değil canım," dedi Tevfik, "mesele etmeyiniz" kabilinden omuz silkerek. "Siz de indiriniz kollarınızı bakayım Kıyamcığim? Ala, pek ala... Abu, dilimiz damağımız kurudu bu kum deryasında. Hurma likörü?"

Abu Zinhar şişeyi saygıyla geri çevirdi: "Yok, Tevfik. Ben..."

karşılığında kişiye sağlık, bolluk ve huzur getirdiğine inanırlar. Arapçada aynı zamanda "kutsanmış" manasına gelir. Sufilerce "yaşamın soluğu" addedilir. Batı dünyası tarafından öğrenilmesi Charles de Gaulle'nin, "Düşmanlarınızın sizi öldürmesinden korkmuyor musunuz?" sorusuna, "Hayır, bende baraka var," cevabını vermesi sonucu olmuştur. De Gaulle'nin gerçekten de bir barakayı kastettiği, geceleri kapısında muhafız bekleyen kurşun geçirmez bir barakada uyuyarak postu kolladığı ise çok sonraları anlaşılmıştır.

Söyleyeceği lafı tartar gibi duraksadı, kafasını hafifçe salladı, Fıtrî'ye kendi dillerinde bir dolu laf etti. "Abu Zinhar, koruduğu sırların ayık hizmetkarlara ihtiyacı olduğunu söylüyor," diye tercüme etti Fıtrî. Abu Zinhar başını salladı: "*Ya Aman-Ra, Aman-Ra Al Sahara.*"

"Rastlantıya bakınız mirim," dedi Tevfik Abu Zinhar'ın koluna girerken, "bu lafı İstanbul'da iken Abu Al Nazmi de etmişti. Fevkalade yaman içiyor kendisi." Biniciler, "Al Nazmi, Al Nazmi!" diye çığlıklar atıp galeyana gelince garip garip bakındı: "Hayrola Abucuğum?"

Abu Zinhar elini göğsüne götürüp hürmetle eğildi: "Al Nazmi kardeş ben."

"Bravo," dedi Tevfik.

Kıyam Bey dizlerinin kesildiğini hissetti. "Kadir mevlam, sen bana akıl fikir ver," derken gözleri karardı, çöl kumlarının üzerine yuvarlanarak kendinden geçti.

Zorla Tuareg

Kıyam gözlerini açtı. Veyahut açtığını zannetti. Göz kapakları kalkıyor fakat Kıyam karanlıktan mada bir şey görmüyordu. Ellerini, ayaklarını oynatmaya çalıştı. Mümkün değildi. Sanki göğsünde bir mavna karaya oturmuş, eli ayağı çıpasına dolanmıştı. Ağırlığın altında nefes alamıyordu. Kılı mılı bir kılıfla sarılmıştı.

“Ah, mumyalattı beni yezid,” dedi ter dökerek. Telaşa kapılıp bağırmaya çalıştı fakat dudakları kurumuş, susuzluk sesini kısımişti. Kulağına kapkacak sesleri geldi. Tefik muhakkak tepesinde elde baston, *akompanyasında* kuklabazlarıyla rakederek ritüel icra etmekteydi. “Okült vesaire diyerek meftime konacak paganist,” dedi sızlanarak, “fakad durunuz azizim, daha ölmedik evvelallah...” Nara atarak kılıftan kurtulmaya çalıştı.

Garabetten başını çıkarınca gördüğü manzarayla sakinleşti. Tuareg kadınlarının yemek hazırladığı, dikiş diktiği, ortalığı süpürdüğü bir otağdaydı. Sürmeli kadınlar ceylan gözlerini kırıştırarak suratına fener tutulmuş saksagan gibi dikilen Kıyam’a bakıp gülüşüler.

Narasından utanarak kızardı. Sarıldığı deve kılı battaniyeyi attı, ayağa fırladı. Hançer keskinliğinde bakan Tuareg kadınları kendisini ilgiyle seyrederken, “Af buyurunuz, af buyurunuz,” diyerek iskarpinlerini giydi. Ellerini redingotunu ilikleme ister gibi göbeğine uzattı, düğmeleri bulamayınca eğreti bir reveransla eğildi:

“Hanımlar, hayırlı günler.”

Otağdan koşar adım çıktı. İçerden şakrak kahkahalar duyulunca dişlerini gıcırdattı: “Müstesna, çöl nazendelerine de maskara olduk vesselam.” Ortasında durduğu Tuareg kampını kolağan etti. Veledder koşuşuyor, bir demirci pala bileyiyor,

iki kadın buğday dövüyor, çamaşırlar asılıyor, halılar örülüyor, deve semerleri cilalanıyordu. Bakışları başka bir otağın önünde sigara tütüren Fıtri'yi buldu. İskarpinlerine dolan kızgın kumda vals ederek herifin oturduğu gölgeye sığındı: “Sabah-ı şerifleriniz hayırlı olsun.”

“Sabah geçeli çok oldu,” dedi Fıtri baş parmağıyla güneşi göstererek, “akşam olmak üzere.”

“*La havle* Tefvik Efendi hazretleri neredeler aceba?”

“Bilemiyorum,” dedi Fıtri Kıyam’ın nüktесinden hoşlanmadığını belli ederek, “sigara?”

“Arab tütünü müdür o?”

“Eved.”

Cigarasını döndürürken Abu Zinhar’a ait olduğu ilk bakışta belli olan reis otağının örtüsü aralandı.

“Tefvik Efendi geliyorlar,” dedi Fıtri kinayeli bir sesle, “*Le Grande* Tefvik Efendi.”

“Yüzünüz gözünüz *Le Grande* olsun inşallah,” dedi Kıyam içinden.

Tefvik Efendi kolunda hasır yemiş sepetiyle salınarak otağdan çıktı. *Akompanyasındaki* sarıklı fasulye sırtığıyla muhabbet ederek ağır ağır oturdukları gölgeye yaklaştı. Arada sırtığı elinin tersiyle durduruyor, bileğini iki parmağıyla kısıtırıp kendine çekerek kulağına bir laflar fısıldadıktan sonra geri itip arkaya yaylanarak, “Değil mi efendim,” kabilinden gözlerini patlatıyordu.

“Yumurtaya can üfleyen rabbim,” dedi Kıyam. Tiyatora alimleri şu iblisi müşahade etseler, sanatlarında bir asır ileri giderlerdi muhakkak. Eşliğindeki sarıklı da mostralık gulyabaninin tekiydi. Saçı sakalı beline uzamış, Tuareglerin aksine yüzünü örtmemiş, beyaz fistanının altında kadid zayıflığı ilk bakışta aşık, tütün işçisiyle muska büyücüsü arası bir alamet. Boyu da en aşağı altı ayak olmalıydı, etraftaki herkesten uzundu. Tefvik’i elleri arkasında ilgiyle dinliyor, laflarına ilgiyle baş sallıyordu.

İkili yanlarına varınca sarıklının eteği ucu görünmez bir iple çekilmiş gibi kalktı. Kumaşın altından besili kediden büyük olmayan, pöstekisi dökülüp kafasının pembesi çıkmış kel, tek

boynuzu kırık bir koç çıkıp hayretle Kıyam'a baktı. Israrlı bir inatla me'leyip mukabele etmesini bekledi.

"Mürdüm eriklerinizin nefasetini tarif etmeme imkan yok Hayatal," dedi Tevfik, "Naşit Bey ile tanışmanızı arzu ederdim, botanik ve nebatat meselelerinde ehliyetli bir zattır." Sepetten bir mürdüm aldı: "Nebatat... Ne bu tat... Enfes bir kafiye. Bravo. Eved. Naşit diyordum. İlmi etüdlerinize faidesi dokunurdu kendilerinin. Bakınız, vekilharcım uyanmış. Kıyamcığım, Hayatal Efendi'yi takdim etmeme izin veriniz. Ziraat ve koç dövüşü erbabıdır kendileri."

Hayatal dudaklarını büzüp Kıyam'ın selamını ıslıkla aldı. Bir Acem türküsü tutturup terennüm ederek uzaklaştı. Koçu da bacaklarına sürüne sürüne herifi takip ediyor, dört beş adımda bir eteğinden kafasını çıkarıp Kıyam'a me'liyor, cevap alamayınca sıska bacaklarıyla koşturup sahibini yakalıyor, ıslığın musikisiyle oyunlar ediyordu.

"Cümle gizemci melunun evcil hayvanatı da ne hikmetse bana meftun," dedi Kıyam Naşit'in kedisini hatırına getirerek, "Azizim Tevfik, o çadırdaki ne ediyordunuz aceba?"

"Abu Zinhar'la hasbıhal. Kendisi yarın bir Sahara *ekspedisyonuna* çıkacak. Abu Simbel'den gelip Matruh'a geçen kervanla buluşmaya. Abu Simbel nefis bir tapınaktır Kıyamcığım."

"Ömrüm boyunca tapınak görmesem, hiç aramayacağım inanınız. Keza zat-ı alinizle bir daha ne tapınak gezerim, ne sinagog."

Tevfik, Kıyam'ın hahama yaptığı göndermeyi duymazlıktan geldi: "Arkeologya ilmine karşı ilgisizliğiniz beni kedere gark ediyor."

Kıyam sesini yalnız üçünün duyacağı şekilde alçalttı: "Üstadım... Tevfik Efendi... Mirim... Biraderini Topkapı'nın damından uçurduğunuz adam, kabile reisi. Biçareden gaspettiğiniz *Iscarab* mıdır nedir, o halt cebinizde duruyor. Bu Tuareg şeytanları her daim ahablık ettiğiniz laterna maymunu kılıklı palikaryaya benzemez. Alayı tüfekli, piştovlu adamlar. Vallahi gebertip kuma defnedecekler bizi. Pestilimizi çıkarmaları an meselesidir, bilersiniz."

"Her daim felaket tellallığı yapmanızı doğrusu son derece sa-

kil buluyorum. Çöl havasının zat-ı alinize sükunet telkin edeceğini ümid etmekte idim.”

“Etmedi efendim. Biz ne edeceğiz aceba, malumat verir misiniz? İngilizlerden kurtulduk, fakad Kerbelanın ortasındayız ve -sizleri bilemiyorum fakad- bendenizin ömrümü burada tüketmeye hiç niyetim yok.”

“Abu Zinhar meseleyi halledecek. Enteresan bir şahsiyyet. Okültizmaya meraklı.”

“Bana bakınız... Cihandaki herkes de kaçık değildir ya zat-ı aliniz gibi? Hem bana ne neye meraklı olduğundan, dönüşümüz ne şekilde olacak, onu sormaktayım.”

“Sükut.”

Bir Afgan çingenesi başında pilav tepsisiyle işvekar cezve misali kırılarak Tevfik’i selamladı. Fıtri kadının kulağa lafları çiğnemedenden yutar gibi gelen kaba Afgan şivesiyle anlattıklarını dinledi, başını salladı: “Diyor ki, efendisi pilav ikram göndermiş. *Le Grande* Tevfik aç kalmasınlar buyurmuş.” Tevfik gerdan kıran çingeneyi ilgiyle süzdü: “Enfes.” Çingene izni alınca cilvekar işmarlar ederek tepsiyi ortalarına bıraktı, kuşağından çıkardığı tahta kaşıkları kenarına dizdi, iskele-sancak salınarak uzaklaştı.

“Maaşallah,” dedi Tevfik, “safranlı. Çalınız kaşığı.”

Kıyam leziz kokuyu alınca iki gündür ağzına lokma koymadığını hatırladı. *Tombeau*’ya giderken faytonun bunaltıcı sıcağında içi yemek çekmemiş, arkasından Tevfik kartolozu ve avanesi tarafından zapt-u rapt altına alınıp cümle aleme maskara edildiğinden aç biilaç kalmıştı. Karnını doyururken saray kaçkını beyzade eskisi nezaketiyle bir mürdüm, bir pilav çöplenen Tevfik’i seyretti.

Vaziyet o kadar rezilinden acaipti ki, rüyada olup olmadığını tayin edemiyordu. Çok değil birkaç gün evvel kalfası ve hizmetçisiyle bahçesinde kahve yudumlayan kendi halinde bir İstanbul esnafı iken, Tevfik Efendi’nin irfanı sayesinde Arab çöllerinde azılı kanun kaçağı olmuş, yetişmezmiş gibi katlinden kendini de sorumlu tuttuğu Abu al Nazmi’nin kabilesine misafir gelmişti.

Şu Tevfik denilen kumpanya cambazının başına açtığı ço-

raplar tefrika olsa, okuyanı inandırmak mümkün olmaz, valahi herkes yazarın ne işkembe-i kübradan atan bir düzenbaz olduğunu söyleyip ipliğini pazara çıkarırdı. Azizim, bir adamın, tek başına, asırların yıkamadığı bir medeniyete vasıl olmasının hemen ertesinde o medeniyetin en kıymetli eserlerini tarumar, akabinde peşine takılan bazı fukarayı telef, kalanını da bedbaht etmesi inanılır şey miydi?

Tevfik'in Mısır'da haham mumyalatıp ritüel tertip ettiğini anlatsa, maazallah Komiser Suphi Bey dahi şüphe eder, "Bu kadarı da olmaz" diyerekten iftirayla kumpas kurmaktan Kıyam'ı hapsedtirirdi. Abu Zinhar biricik kardeşinin Topkapı'nın surlarından haliya sarılmış vaziyette taklabaş olurken, "Kıyam Bey müstakim!" diye haykırdığını ve son sözlerinin de bu olduğunu ezkaza öğrenirse, başına gelecekleri tahayyül dahi edemiyordu.

"Enteresan adamlar Tuaregler," dedi Tevfik, "bilir misiniz ki erkekleri örtünür, kadınları serbest dolaşır? Mavi rengin *egzorsizma* (*) kudreti. Çöl *ispri*'lerini (†) kovmak maksadıyla. Okült hadise, eved. Ah, unutuyordum. Abu Zinhar bu gece şerefimize *tabakoni* (‡)'li şölen tertib ediyor."

Kıyam merakla bihaber bakınca, "Tuareg oyunu," dedi Fitri, "teke maskeli soytarı."

"Çölün orta yerinde dahi fitratınıza uygun madrabazları buldunuz değil mi? Ben de bu Tuaregleri adam bellemiştim. Hata etmişim. Akli başında hangi adam teke maskesi takıp elalemin ortasında rakseder?"

"Kadim adetler bunlar *mon ami*."

"Tevfik *se tabakoni* bir vecize yumurtladı gene," diye düşündü Kıyam, "bir tanesi de çıkıp beşeriyete faideli icraat yapmaz ki... Yok efendim teke maskesi, mumya seansı, piramid raksı." Pilava doyunca Fitri'den bir cigara daha istedi: "O vakit bu gece misafiriz zannediyorum?" Fitri güldü: "Harami İskelesi'yle aramızda Sahara var. Tek çare kervan yolundan Siwah'a, oradan

* Uğursuz ruhları defetme ritüeli.

† Spirit. Ruh.

‡ Teke maskesi takılarak oynanan Tuareg oyunu. Teferruat sormayınız, ben de bilmiyorum.

Matruh'a gitmek. Kılavuz olmadan imkansız. Çöl, öl adamıyla geçilir. İşimiz Abu Zinhar'a kaldı."

"Her ne hal ise," dedi Kıyam keyifle. Sahara'nın ortasında, İngilizlerin millerce uzağında, bir Tuareg köyündeydi. Tevfik okült ritüel vesaire icra etmezse, asayişin istikbali berkemaldi.

Bittabi, *mon ami*.

Az evvel çıktığı otağdan içler acısı feryatlar, beddualar yükseldi. Başlarını döven kadın taifesi ağlayıp bağırarak köy meydanına fıskırdı. "Hanım milleti her memlekette sulu gözlü oluyor," dedi içinden, "muhakkak kına nümayişi." Tuaregçe şikayetlerin arasına karışan Amen-Ra adını duyar duymaz vücudundaki kanın çekildiğini hissetti. Kadınlar cırtlak çığlıklarla dizlerine vurarak erkeklere seslendiler. Demirci, ipçi, köy ahalisi ellerindeki işleri atıp o tarafa seyirtti. Galeyanı idare eden kocamış acuze parmağıyla Tevfik'i işaret edip elinde tuttuğu bir haltı havaya kaldırdı.

"*Ya Aman-Ra, Aman-Ra Al Sahara.*"

Tevfik ceplerini eşeledi: "Scarab mı o yahu?" Fitri'nin başı öne düştü: "Hakkınızı helal ediniz." Tuaregler etraflarını sardı. Acuze Scarab'ı sallayarak bağılıyor, kadınlar zılgıt çekiyor, erkekler palalarını titreterek tos vuracak boğa misali başlarını eğip ileri geri hamle ediyordu. Hayatal infiali bastırmak için kollarını açıp araya girmiş, sopa ve değneklerden sakınarak güruhu aklı-selime davet ediyordu.

"İstanbul'dan beri cebinizdeydi o lanet *Iscarab*," dedi Kıyam, "gelip bu mezbelede zayi ettiniz değil mi? Tebrik ederim. Anlatın meramınızı azgınlara bakalım *Se Grande* Tevfik Efendi."

"*Le Grande*," dedi Fitri.

Başını Tuareg beyleri gibi *shesh*'le sarmış, camgöbeği ipek entarisinin altında vakurla salınan selvi boylu bir kadın kuduruk kalabalığın arkasında durdu. Öfkeli Tuareg denizi yarılıp yol oldu. Kadın Frenk mankeni adımlarıyla belinden rakkaslanarak yürüdü, ziynet salkımlarıyla süslü kolunu kaldırdı, üç parmağını açıp tıslayarak konuştu. Kabile baş sallayıp onayladı.

"'Hırsızlığın cezası deveye bağlanıp çöle sürülmektir,' diyor," dedi Fitri.

“İsabed,” dedi Kıyam, “buyurunuz, huzurlarınızda *se* Tevfik *du kadim*. Hayrını göresiniz.”

“Üçümüzü kastediyor,” dedi Fitri.

Kıyam yağlı ip kangalını getiren veledleri görür görmez sarardı. Tuaregler çığlık çığlığa kangalı çözerken Hayatal’ın haber uçurduğu Abu Zinhar muhafızlarıyla otağından çıktı. Vaziye-tin ne minvalde olduğunu anlar anlamaz sert bir sesle gürledi. Sözleri kabileye *eksplosif* misali düştü. Kangalın başındakiler iki büklüm kaldılar. Muazzam bir sessizlik oldu. Kıyam rüzgarda yuvarlanan kum tanelerinin tıkırtısını duyuyordu adeta.

Abu Zinhar “Amen-Ra” adıyla başlayan bir nutuk attı. Ka-bile dinledi, saygı nidalarıyla bir Tevfik’i, bir Kıyam’ı tepeden tırnağa süzdüler. Sözlerini bitirirken Tevfik’i işaret ederek, “*Al-Faqqitan*,” dedi Abu Zinhar: “*Enasselmad*, *alamad*.”

“Alamed tabii, alamedin daniskası,” dedi Kıyam.

Köy ahalisinin az evvel tepelemeye teşebbüs ettikleri onlar değilmiş gibi ellerini göğüslerine götürüp eğildiğini, acuzenin *Scarab*’ı başının üstüne kaldırıp Tefrik’e uzattığını, pilavcı çin-genenin işveli bir zılgıt patlattığını görünce Fitri’yi dürttü: “Ne oluyor mirim?”

“Al Nazmi’nin hainlerle savaşırken şehit düştüğünü söy-ledi,” dedi Fitri, “entrikanın kazandığını. Çöl Tılsım’ının *Le Grande* Tefrik Efendi’yi seçtiğini... Tefrik Efendi’nin Çöl Tıl-sımı’nın yeni muhafızı olduğunu... Zat-ı alilerini öz kardeş bellediğini. Bastonuna kudret dilediğini, ki bilemiyorum ne de-mek istedi. ‘*Alamad*,’ ‘öğrenin’ manasında. Bir de, ‘*Enasselmad*,’ dedi, onu anlamadım.”

“Bilge,” dedi Hayatal koçunu okşayarak, “Tevfik *Al Hakim*, bundan kelli cümle Tuareglerin en bilgisi, buyurdu Abu Zin-har.”

Saygıyla etraflarında yürüyen, yol gösteren Tuareglerin *akompanyasında* Abu Zinhar’ın otağına buyur edildiler. Baş köşe aceleyle boşaltıldı, Tefrik Efendi mindere çöreklenene kadar herkes ayakta bekledi. Tefrik *Scarab*’ı çıkarıp havada dolaştırdı: “Okültizma *al kadim*. Reverans ediniz. Abucuğum, hurma şarabı enfes gider, bittabi. Ne vakit *ekspedisyona* revan oluyoruz

kısmetse? Okültizma beklemez.” Tekrar *Scarab*’ı gösterip saygı nidalarını memnuniyetle kabul etti.

“Bu akşam, *tabakoni*,” dedi Abu Zinhar. Kesme cam bardağa likör doldurup Tevfik’e ikram etti. *Shesh*’inin altından çenesini sıvazlayarak uzun uzun düşündü, “Saygı ve selam,” dedi, uygun lafları bulamayınca meramını Fıtri’ye anlattı. Lafı bitince Kıyam’a dönüp elini göğsüne götürdü: “Tevfik’in kalfa, şükran.”

“Ne iltifat, ne onur,” dedi Fıtri kıskançlıktan çatlayarak.

“Tercüme ediniz, ne söyledi?”

“*Tabakoni*’yi icra etme şerefini bahşetti.”

“Tevfik’e değil mi? Münasiptir.”

“Hayır, size.”

“Fenalaşıyorum zannederim,” dedi Kıyam. Teke maskesi yaygıların altındaki kakma sandıktan tezahüratlarla çıkarılınca Tevfik bardağını şerefine kaldırdı: “Aşk olsun, bir Baphometh ritüeli demek. Azizim, kadim dostunuzun kıymetini biliniz. Bu ritüeli icra etmek, mertebelerin en yükseğidir. Likör?”

“Ritüel icra edecek filan değilim, kaldırınız o alamedî.”

“*Alamad, alamad*,” dedi otağdakiler.

“Hey kadir mevlam!”

Maske dedikleri ham deriden imal, iki ayaktan büyük, dilli milli, semeri andıran rezil bir miğferdi. Göz çukurlarına mavi taşlar işlenmiş, yanakları kırmızı boyayla süslenmişti. Kafi değilmiş gibi sakalı da hayli uzundu. “Kelime kelime tercüme ediniz,” dedi Fıtri’ye, “beni affetsinler. Katiyen imkan yok, hokkabaz değilim bendeniz.” Tuareglere Tevfik’i işaret etti: “Hokkabaz lazımsa şahı burada.”

“*Alamad, alamad*,” dedi Tuaregler tekrar.

“Patlayacağım. Değil *alamad*. Hokkabaz!”

“Sanatıma halel getireceksiniz bu nazınızla, teessüf ederim” dedi Tevfik, “Abucuğum... Vekilharcım naz ediyor. Ritüeli bizzat ben icra edeceğim. Anlamadı yahu. Fevri, tercüme ediniz. *Tabakoni se* Tevfik *du* kadim! Bittabi, bendeniz. Bravo. Marsıklar, reverans ediniz. Bakınız burada ne var? *Scarab. Alamad du* Tevfik.”

“Allah’ınızdan bulunuz,” dedi Kıyam, “Hokkabaz *du Saha-ra*.”

Abu Zinhar’ın ellerini üç kez birbirine vurmasıyla sadece çok ehemmiyetli misafirler şerefine tertip edildiği için köyde büyük bir hadise addedilen *tabakoni*’nin hazırlığı başladı. Pilav kazanları ateşe oturtuldu, kebab ocakları yakıldı, alevi çöl havasını yalayan ekmek fırını harlandı. Veledler dahi İstanbul eğlencelerinde adet olduğu üzere etrafta koşup ayakbağı olmuyor, bir işin ucundan tutup büyüklere yardım ediyordu. Köy meydanındaki direklerin arasına ipler gerilmiş, rüzgarda sönmeyen deri lambalar asılmış, ortaya şenlik ateşi çukuru kazılmıştı. Çingene kızı pilavlara kesesinden çıkardığı baharatları serpiyor, Hayatal çadırından yemiş sepetleri getiriyordu.

Develer köyden uzağa götürülüp bağlanınca Kıyam el işaretleriyle sebebini öğrenmek istedi. “*Tabakoni*,” dedi Abu Zinhar: “*Hrakelgas*.” Fıtri dudak büküp omuz kaldırdı: “Bilmiyorum.”

“Unutulmaz bir ritüel olacak,” dedi Tevfık, “Nevidciğim, Abu Zinhar size *Tabakoni* Ritüeli’yle alakalı malumat aktardı mı?”

“Ritüel değil, maskaralık,” dedi Kıyam.

“Ritüel,” dedi Fıtri üzerine bastırarak, “zat-ı alinizi yormamak maksadıyla kısa tutulacak. Maskeyle ahaliyi selamlamanız kafi. Akabinde bir Tuareg devralacak.”

“Katiyyen. Bendeniz Kıyamcığim gibi oyunbozan değilimdir. Ritüelin tamamını yürüteceğim. *Tabakoni* ehil olmayan kişilerce tatbik edilemez.”

“Günaşırı *tabakoni* yapardı da kendileri İstanbul’da,” dedi Kıyam bıyığını burarak, “Kanlıca Mezbahası’nda tertiblediği *tabakoni*’ler pek meşhurdur. Tevfık, mirim... Rica ederim mesnetli üfürünüz.”

Tevfık teke maskesini bilmiş edalarla süzdü: “Müstesna bir el işi, bittabi. Okült bir hüner. Lakin derici marsığa götürünüz de tadilat yapsın. Prova ettim, *liquor* içmek mümkün değil bununla.”

“Tuareg kavmi ayyaş *tabakoni* ritüelinin siftahını yapacak desenize,” dedi Kıyam, “dikkat ediniz de kafanızda bu alamedle düşüp kalmayınız. Kalkmak zor olur, ağır çeker.” Çadırın dı-

sındaki Tuareglerin lafını, “*Alamad, alamad,*” diye tekrarladığını duyunca gözlerini devirip yaygıya uzandı: “İstirahat edeceğim, bendeniz uyurken ritüel falan yapmayınız tepemde.”

Teke maskesini Tevfik’e devrettiğine pişman olacaktı.

Tabakoni faslı tahmin ettiğinin aksine keyifli olmuştu. Kuyuda soğutulmuş hurma şarabı ve şerbetler içilmiş, çalgılar çalınmış, rakslar oynanmıştı. Tevfik Efendi’nin *tabakonisi* pantol paçasını şölen ateşine kaptırıp hafifçe tütsülenmesi haricince, hadisesiz geçmişti. Teke maskesi ve *le grande* azametiyle şölen ahalisinin huzurunda gezinmiş, veledlerin önünde aniden hamle ederek kahkahadan kırılmalarını sağlamış, alkış ve ısıklara mazhar olmuştu. Gecenin tek sakil tarafı *tabakoni* bitip ziyafet başlayınca sofraya inatla çıkarmadığı teke maskesiyle oturma-sıydı, ki bu jesti de Kıyam hariç herkesin takdirini kazanmıştı.

Şölen bitene yakın Hayatal eline davulu aldı. Abu Zinhar kalkıp yenlerini toplayarak elleriyle çıkırık çeker, makara sarar, kanatlanıp uçar gibi yaptığı enteresan bir raks oynadı. Görünmez kılıcını çekip seri manevralarla gölgelerle cenk etti, sıçrayıp dizlerinin üzerine düştü, karısının uzattığı hurma şarabını tepeye dikip bardağı yere vurdu.

“Helal, helal!” diye bağırdı Hayatal. Davulu oynadı, sıçradı, raksetti.

Yola revan olma vaktiydi.

Develer köy meydanına çekildi. Çıkınlar, denkler yüklendi, kervana katılacak kadın ve erkekler kalanlarla helalleşti. Muhafızlar silah kuşandılar. Fitri ve Kıyam Abu Zinhar’ın karılarının ihsan ettiği *shesh*’lerine büründüler. “Tevfik Efendi nerede,” dedi Fitri. Etraftakilerin bihaber baktığını fark edince, “*Alamad, alamad,*” diyerek meramını anlattı. Tuaregler dudak büküp ellerini havaya açtılar.

Le Grande Teke ortalarda yoktu.

Abu Zinhar telaşla Çöl Muhafızı *Enasselmad* Tevfik *Al Hakim*’in acilen bulunmasını emretti.

Veledler otağları aramaya koştular. Erkekler hurma ağaçlarının etrafını, köpeklerin nöbet beklediği köy sınırlarını gezdi, kadınlar, “*Enasselmad, enasselmad,*” diye seslenerek dolaştılar.

Develer yola çıkılmadığı için huysuzlanıyor, kervancılar çıraklarına bağıyor, muhafızlar Kıyam ve Fitri'ye Çöl Muhafızı'nı son ne vakit gördüklerini soruyordu. Sarhoş Abu Zinhar'ın Tevfik'in kaçırılmış olabileceğinden kuşkulanıp kılıcını çekerek çöle taarruza kalkması emrindeki reisler tarafından engellendi.

O lahzada çadırların arkasından *Le Grande Teke*'nin bed sesi duyuldu: "Müstesna bir ritüel idi Zereciğim. Zat-ı alinizden müstesna olamaz bittabi." Develerin kulakları dikildi, burunlarını oynatarak sese döndüler. Tevfik Efendi kolunda pilavcı çingene, kafasında teke maskesiyle suretini gösterdi: "Aa, bakınız develer. *Camelus İzbandutus*. Kadim hayvanattır. Bendeniz fillere de ehilimdir. Lafımı dinlerler, eved. İzin veriniz."

Kıyam, develerin şölenden evvel ne sebeple uzağa çekildiğini o dakika anladı. Abu Zinhar'ın çift hörgüçlü iri Baktriyan devesi redingotlu, ön toynağında baston taşıyan dilli milli tekeyi görür görmez bacakları seyirerek ayaklanmıştı. Gözleri korkudan inceliş çizgi oldular.

Tevfik kollarını yarasa gibi kaldırıp develere koştu: *Tabakoni se kadim. Bui!*

Baktriyan ödü kopup bağırarak şaha kalktı. Abu Zinhar bileğine doladığı dizginin çekildiğini hissedince bir çığlık attı. Hayvan çığlıkla iyice ürküp gemi azağına alarak arkasında ayakları yerden kesilen Abu Zinhar'la beraber fırladı. Reislerinin tükürük saçıp anıarak zigzaglarla çöle gittiğini gören öteki develer de binicilerini sürükleyerek takip ettiler. Kaçarken çarptıkları otağlar yıkıldı.

Köy, kesif bir kum sisine boğuldu. Tuaregler kumun üzerinde kayarak giden liderlerinin arkasından seyirttiler.

"*Tabakoni*'ye gübre yetiştirdiniz, tebrik ederim," dedi Kıyam nefretle.

"Bu olanın sonu hayır değil," dedi Fitri, "atlara, hemen atlara."

Nümayişten ürkmüş bineklerini buldular. Tevfik maskeyi çıkarıp şövalye gibi koltuğunun altına aldı, Zere'nin elini dudaklarına götürdü: "Okültizma çalışmalarınızı aksatmayınız.

Frenklerin dediği gibi, *au revoir*.” Çingene kikirdeyince, “Sizi gidi sizi,” buyurarak yanağına bir de buse kondurdu.

Hayatal devesiyle yanlarında bitti: “Ehil bu deve, korkma siz. Beni takip.” Çıgıllıklarla dolu köyü geride bırakarak uzaklaştılar. Koçu Hayatal’ın sırtındaki heybeden kafasını ve ön ayağını çıkarmış, mahallede patlayan arbedeyi cumbasından seyreden emekli noter gözleriyle bakınıyordu.

“Aşk olsun, aşk olsun yahu,” dedi Kıyam Bey içinden: “İb- lis koskoca Mısır’a asırların verdiğiinden beter zararı iki günlük mesaide verdi, vallahi aşk olsun. Orduda bundan üç adet olsa idi, cihanı fethederdik. Bittabi. Bir beylik baş mı kaldırdı? Gön- deriniz Tevfik Efendi’yi, çanlarına otun en yahşisini tıkasın. Hey büyük Allahım, sen affet. Abu Zinhar’ı da telef etti deyyus. Bir sülalenin meftine kondu, vah...”

“Enfes bir *tabakoni* oldu,” dedi Tevfik horoz misali çatlayan sesiyle.

“Bir de haltın şahını yememiş gibi telkin vermesi yok mu... Bir insan evladı, nasıl olur da sebebiyet verdiği kıyametin bü- yükülüğünü idrak etmez? Şaşılacak mesele doğrusu...”

“Biz Siwah’a sürececek,” dedi Hayatal, “üç gün, üç gece.” Dur- du, düşündü. Sakalını sıvazlayıp ufka bakarak, “beygir dayan- maz, beygir dayanmaz,” dedi, “deve dayanır, deve dayanır.” Üç parmağını gösterdi: “Üç beygir, bir deve. İki deve, dört adam. Yallah!”

“Yağmurdan kaçarken doluya tutulduk zannederim,” diye düşündü Kıyam, “aklı noksan galiba bu Hayatal’ın.”

Ve *Le Grande* Tevfik Efendi’nin namlı ilim adamı Naşit Efendi tarafından *Epique Tour de Sahara d’Tevfik du Kadim* (*) adıyla anılan şanlı *ekspedisyonu* başlamış oldu.

Kıyam’a göre bu *ekspedisyon*, Tevfik Efendi’nin ömrü haya- tında geçirdiği en hadisesiz yedi gündü. Sahara denilen cehen- nem çukurunda ufuktan ufka kumdan başka halt olmadığından Tevfik rahat durmak mecburiyetinde kalmış, bir haham veya- hut bedeviyi helak etme şerefine nail olamamıştı. Etrafta tapı-

* Kadim Tevfik’in Epik Sahara Turu.

nak, efendime söyleyeyim paganizma icra edecek dehliz falan da bulunmadığından keramet de gösterememişti.

Yolculuğun ilk sabahında Hayatal çölün ortasında serap misali buğulanan vahada mola vermiş, hurmaların gölgesinde sekiz karısıyla fevkalade mesut yaşayan kırık dişli tüccara üç at verip karşılığında bir deve, erzak, su temin etmişti.

Gündüzü tüccarın çadırında uyuyarak geçirmişlerdi. Tevfik Efendi'nin kuyu başında trampa olduğu tüccarın cilveli kızı babasının gerisine vurduğu hurma dalıyla terbiyeye buyur edilmiş, bereket tüccar Hayatal'dan çekindiğinden Tevfik'i karılarına verip yoldurmamıştı.

Güneş batar batmaz Hayatal Tevfik Efendi'yi, Fıtri ise Kıyam'ı develerinin terkisine almıştı. Kıyam, burun direğini sızlatan deve kokusunu bugün dahi hatırlıyordu. Tevfik Efendi'nin havayı koklayıp ihsan eylediği "parfüm işine girmesini ve üzerindeki kokuyu şişeletip *L'eau de Kıyam* (*) ismiyle kokonalara okutmasını" salık veren sakil şakasını ise, duymazlıktan gelmişti.

Üçüncü gün Siwah ve Matruh arasındaki kestirme yola çıkmış ve tesadüfen rastladıkları kervana katılmışlardı. Develerin sırtında yemek yiyor ve uyuyorlardı. Kıyam *L'eau de Kıyam*'ın ağırlaştığını hissediyordu. Tütün tabakasının aynalı kapağında başındaki *shesh*'in kök boyasının akıp yüzüne bulaştığını gördüğünde az kalsın fenalık geçirip deveden düşecek gibi olmuştu.

Allah'tan, kervan o gün mola vermediğinden Tevfik Efendi *se kadim* bir irfan gösterecek fırsatı bulamamış, ifrit olmuş vaziyette *Scarab*'ı inceleyerek ve Hayatal'a okültizma maceralarını anlatarak vakit öldürmüştü.

Dördüncü gün molada ufak tertip bir hadise yaşanmış lakin bastırılmıştı. Kervandaki Afrikalı marsıklardan biriyle hurma şarabı lisanıyla anlaşılan Tevfik, "Burkina Faso, Suntura *al kadim*, *vudu*," vesaire laflarıyla yarenliği ilerletmişti. Kabilesinin şamanı olan marsık da *le grande* üstada boynundaki kolyede asılı duran bereket tanrıçası fetişine bir ayın yapmayı teklif etmişti.

* Kıyam'ın Parfümü. Tam tercümesi ise Kıyam'ın Suyu'dur.

Bedevi takımı büyücülerden zinhar hazzetmediğinden fetişin etrafında rakedip su serperek serinleten marsık değneklerle kovalanmış, Tefvik Efendi'ye de Hayatal'ın şöhretine binaen uslu durması telkin edilerek kulağı çekilmişti. "Ömrümün en mesud günüdür bu gün," demişti Kıyam homurdanan Tefvik'e, "Sahara'ya yerleşebilirim azizim. Ahali okültizmaya meraklı değil zannederim."

Beşinci günü Tefvik Hayatal'ın arkasında horlayarak ve zaman zaman, "*Seringue du* kadı, bittabi," kabilinden sayıklayarak geçirmişti. Uykusu gece de sürünce Kıyam huylanıp Hayatal'a seslendi: "Güneş vurmuş olmasın?"

"Yok," dedi Hayatal. Heybesinden koçunun inatla dişlemeye teşebbüs ettiği bir tahta mahfazayı çıkarıp Kıyam'a gösterdi.

"Haşhaş hapları," dedi Fitri, "şarabına katmıştır yezid."

Kıyam tasvip etmediğini belli etti: "Dinimizce günah değil mi o, efendi?" Hayatal omuz silkti: "Uyumasa, sana günah değil mi?" Kıyam bu adama kanının ısınmaya başladığını hissediyordu: "Fakad..."

"Yer'de (*) fakat yok," dedi Hayatal. Parmağıyla göğü gösterdi: "Cümle Alemin Sahibi buyurdu, üzüm dalı büyüten O, haşhaş tohum büyüten O. Madem onlar büyüttü O, neden günah? Senin tohum baba, anne toprak, sen büyüdün, sen günah? Ben senle konuştum, dost ettim, ben günah? Yer'de yok günah, kutuda yok günah, günah insanda. Sen ezdin üzüm, içtin şarab, işledin günah. Dedin, 'Suç üzümde.' O laf günah." Eliyle alnına vurdu: "Kafa günah."

"Bittabi," dedi Tefvik uykusunda.

"Matruh yolu geldik," dedi Hayatal.

Kervancılara veda edip ayrıldılar. Harami İskelesi'ne yedinci günün gecesinde vardılar. Hayatal iskelenin derme çatma kapıları görününce, "Siz in," dedi. Develerini birbirine bağlayıp *shesh*'inin yüzünü açtı: "Sizin yol bitti. Benim yol uzun."

Elini bir kendi alnına, bir Kıyam'ın alnına götürdü: "Akılda tut benim sözler." Dostane bir samimiyetle omuzlarını tutup

★ Dünyada.

alnını alnına dayadı, gözlerini gözlerinden ayırmadan her kelimedede hafifçe sarsarak, “Kıyam, dünya kumar,” dedi. “Hayat kumar, kader kumar, dost kumar.” Başıyla Tevfik’i işaret etti: “Senin zar gelmiş hayli mafış.”

Devesine tırmanıp üç kafadara yumruğunu kaldırdı: “Selamedle, yallah!” Hayatal uzaklaşırken minyatür koçunun Kıyam’a veda kabilinden me’lediği duyuldu. “Melun,” dedi Kıyam, “taktı bendenize.” Ellerini ovuşturdu: “Şükür, kazasız belasız geldik. Azizim, bilhassa istirham ediyorum giderayak uslu durunuz. Hadisesiz terk-i diyar edelim. Tuareglerden ses çıkmadı, İngiliz ve Fransızlar da izimizi kaybetti.”

Girit’e demir alan son şalupaya halatları çözülürken yetiştiler. Poturlu Yunan kaptanla el ele kol kola pazarlık edip iki kişilik fiyatta anlaştılar. “Ben geride kalmalıyım *Le Grande Maitre*,” dedi Fitri, “kutlu dönüşünüz için hazırlık yapmam icap eder.”

“Fevkalade yerinde düşünmüşsünüz Levni, tebrik ederim.”

“Fitri, azizim,” diye düzeltti Kıyam.

“Her ne hal ise,” dedi Tevfik, “Atlantis size minnettardır.”

“*Le Grande Maitre*, naçizane bir dileğim vardır sizden.”

“Eved?”

“Zat-ı alinizin irfanından faidelenmemi sağlayacak bir hatıra arzu ederim.”

“Hay hay. Mürdüm eriği vereyim?”

“Fesiniz ve redingotunuz, mesela,” dedi Kıyam, “adamcağız gömlekle ti teber kaldı.”

“Bittabi,” dedi Tevfik fesini Fitri’nin tepesine geçirerek: “Çınari Fevzi Efendi, bu fesle size Atlantis’in vekilharcının vekilharıcı vazifesini ihsan eyliyorum . Reverans ediniz.” Fitri topuk vurup vecd içinde iki büklüm olarak haykırdı: “Vazifemi canımdan kıymetli tutacak ve döneceğiniz günün hasretiyle yanacağım! Okültizma *se* kadim!”

“Sesinize hakim olunuz,” dedi Tevfik, “redingotu da ütülünüz. Tebamin pejmürde gezmesinden hazzetmem bendeniz. Amen-Ra müstakim!”

Şalupanın uskurları döndü, tornistan yapıp rotayı Girit ce-

nahına çevirdi. Güvertede yakalarını siper etmiş gizlenen kaçak yolcular manevrayla ferahlayıp cigaralarını yaktılar. Baş taraftaki cankurtaran sandalına oturunca Kıyam’a derin nefes çekmesini salık vererek, “İyod,” dedi Tevfik, “faidelidir.” Kıyam rıhtımda fesiyle selam duran Fıtri’nin kayık iskarmozu kılıklı silüetine baktı: “Fesi vermekle iyi ettiniz garibe.”

Emanetin verdiği gururla rıhtımda dimdik duran Fıtri, tarifsiz bir mutluluk içindeydi. Üstadın gizemli *aura*’sını taşıyan, paha biçilmez fesi. Ömrü hayatında tek armağan almamış biri için bu, Merlin’in külahına eşdeğer kıymetti. Fesin hayatında muazzam bir değişikliğe sebebiyet vereceğini kalben hissedebiliyordu.

Şalupa ufukta uzaklaşırken dünyayı sarsan kalabalık nal seslerini duyup arkasına döndü. İngiliz süvarilerinin başında at süren Albay Wellington fesi görür görmez üzengilerde doğrulup kılıcıyla istikamet verdi: “Tevfik rıhtımda. Tutun!”

İngilizler mesai saatinde tramvaya atlayan çekirge sürüsü süratiyle Fıtri’nin tepesine çullandılar.

Tevfik o sırada teknenin burnunda *Scarab*’ı çıkarmış kendisine, “Reverans ediniz,” buyurmakta olduğundan, Kıyam arbedeyi göremedi. Keza gene Tevfik’le, gene deryanın ortasında fındık kabuğu bir teknede başbaşa kalmış bulunduğu için, kendi korkusu kendisine yetmekteydi.

Hayrete şayandır ki, deniz seyahati sakın geçti. Kıyam, “Hayrete şayan,” derken gerçekten de hayrete kapılıyordu, zira Tevfik’in şalupayı Girit’e varmadan kundaklamak, delmek veyahut dümenine geçip Kıbrıs’a ram etmek suretiyle helak edeceğini kurmuştu.

Vakit musibetsiz geçince akli asıl sıkıntısına gömüldü. Mısır’a sürgün giderken Tevfik’ten uzak kalıp çilesini çekmek, arzuhal-ler vasıtasıyla iyi halini bildirerek af dilemek, sürgünden yakayı kurtarmak maksadındaydı. Heyhat, akla hayale sığmaz rezillikte bir okültizma tiyatorasının jönü olmuştu.

Vaziyet muhakkak İstanbul’a bildirilmiş, fotoğrafı hudut karakollarına dağıtılmış, cezası misliyle beter olmuştu. Azılı Çöl Haydutu Kıyam Bey... Düşündükçe titriyordu. Tevfik ömrünün

baharına Aralık buzu yağdırmış, Kıyam'ı da helak ettiği fukaralar kervanına katmıştı. Zar, ziyadesiyle mafiş gelmişti. Cigarasını denize fırlattı.

“Efkarlı görüyorum zat-ı alinizi,” dedi Tevfik, “metin olunuz.”

“İmkan varmış gibi. İstanbul'da kanun kaçağı, Mısır'da haydud... Osmanlı toprağına iner inmez tevkif edecekler bendenizi.”

“Bendeniz bütün tefferruatı düşündüm. Kaçakçılık pirlerinin mavnasındasınız. Reverans ediniz. El ayak çekilince ambarda fotoğrafınızı alacak, hüviyet tertib edecekler.”

“Hay yaşayınız. Kundakçılık, haydudluk kafi gelmedi. Evrak düzenbazlığından zindana girmeyi de talim edeyim.”

Heyhat, çaresizdi. O sebeple ambarda fotoğrafı alınırken, Mısırlı hüviyeti tertip edilir ve sahte mühürle rezilliği tescillenirken sesini çıkarmadı. Hüviyeti görünce gülmesine mani olmadı: “Bendenize bu adı mı reva gördünüz muhterem?”

“Susunuz,” dedi Tevfik.

İssız bir Girit iskelesinde şalupa değiştirdiler. Rotaları İzmir'e yakın bir yer olarak söylendi. Fakir güvertede üç öğün balık peksimet kemirdiler. “Faideli elemendler bunlar efemim,” buyuruyordu Tevfik, “maaşallah yaradı zatınıza, gözleriniz yakamoz oldu vesselam.” Bitmek bilmez tortorlarıyla kafa ütöleyen tekne yolculuğunun sonunda *l'Eau de İstavrit* parfümleriyle toprağı ayak bastılar. İki kalas bir çividen mütevellit rıhtım bozmasında bekleyen bastonlu beyzadeler Tevfik Efendi'nin gelişini mendil sallayarak kutluyorlardı.

“Ses etmeyiniz,” dedi Tevfik güverteden inerken, “sizi usulüyle takdim edeceğim.” Etti de. Kıyam selamları Türkçe bilmiyormuş gibi alırken, “İnşallah o bastonu yutun da midenize otursun,” diyordu içinden. Tahsis edilen lüks faytonla İstanbul'a gitmeleri üç gün üç gece sürdü. Haydarpasha'ya vasil olurken Tevfik şarab şişesinin ucuyla Kıyam'ı dürttü: “Garda ayrılacağız mirim. Naşit ve değerli üstadlar okült malumatlarımı hatmetmek maksadıyla toplantı tertib ettiler.”

“Son toplantınız olması dileğiyle.”

“Olur mu canım, okültizma zinhar mola vermez. Zatinızı davet eder idim, lakin çapulcu kostümünüz müsait değil. Ayıp-lıyorum. Şunu da beyan edeyim ki, son günlerdeki sıkıntılı halime dikkat buyurmamanız beni çok müteessir etti.”

“Sebeb-i sıkıntınız?”

“Mısır’daki etüdlerim gösterdi ki, Amen-Ra’nın mumyası bulunmadan okültizmanın şafağı doğmayacaktır. Şu saatten kelli kendimi bu kadim emele adayacak ve irfanımla meseleyi çözeceğim, endişe etmeyiniz. Çorbacı, durunuz bakayım. Kıyamcığım, selamedle.”

Kıyam faytondan Haydarpaşa’da yorgunluktan kamburlaşmış halde inip gümrük kuyruğuna girdi. Asri Fransız piliçleri, Arab tüccarlar, Osmanlı beyzadeleri ve yetmiş iki milletin yolcusu banknotun ucunu görünce mührü vurmakta tereddüt etmeyen yağmurda kalmış deri iskarpin kılıklı memurun tezgahından ağır ağır geçtiler. Sırası gelince Kıyam rüşvet yüklü sahte hüviyeti uzattı. Memur gözlüklerini oynatıp defteri araladı, diviti eline aldı:

“Ad, soyad, memleket?”

“Abu Al Nazmi,” dedi içinden küfrederek: “*Al Sahara*.”

Vapurun düdüğü İstanbul’un minareleriyle cilveleşirken küpeştedeki tahta sedirlerde oturanların meraklı bakışlarının altından *shesh* ve fistanıyla geçti. Cigara sarıp İstanbul’a karşı tüttürmek istedi, çaycıya el etti: “Demli veriniz.” Çaycı düzgün lisanını fark edip kaşını kaldıınca ekledi: “Ya seydi...”

Zeyrek’in ayazında donup Muratpaşa’ya çıkınca İstanbul’u nu hasretle seyretti. Ahşap evlerden sarkan çamaşır ipleri, kapılarda şikayetlerle süt bekleyen kediler, poğaça arabasını yükleyen Tahsin Amca’nın oğlu Rifat. Tanınmamak için başını eğip köşeyi döndü, kendi malikanesinin kapısını utanarak çaldı.

Çok değil, bir ay evvel ketenpereye gelmiş hatırlı bir esnaf olarak bıraktığı malikanesine on okka zayıflamış, açlıktan kadidi görünmüş, Sahara güneşinde marsığa dönmüş vaziyette, kaçak hüviyetle dönüyordu. Felaketinin sebebi de o iblislerin şahı Tefvik Efendi’ydi.

Cumbalarda lambalar yandı. Merdivenlerde terlik sesleri.

Hamdüsena Ana'nın açıp sevinçli dualarla sarılmasını bekledi. Nafîle... Kapı, sır verircesine fısıldayarak aralandı. Polak hizmetçinin ceylan gözleri zincirin üstünden Kıyam'ın yorgun bakışlarıyla buluştu. "Korkmayınız," dedi kıza utançla, "bendenizim."

Kız zinciri kaldırıp Kıyam Bey'e merhametle baktı:

"Üşümüş sen, ne oldu sen? Gel içeri."

Mısır Çıkmazı

Kıyam Bey'in sonraki günleri cennet-ü alada geçirilmiş bir katre hayal kadar lezzetliydi. Tevfik Efendi artık Naşit hergelesiyle mi veyahut kim ile buluşup ne menem bir toplantı veyahut paganist ritüel vakasına karıştıysa sırra kadem basmış, İstanbul sokaklarında kayıp olmuştu.

Polak hizmetçi ve Hamdüsena Kalfa Mısır çöllerinde fink atmaktan Adem elması sıska akbaba misali çıkmış Kıyam'ın üstüne titriyordu. Sabahları yatağına ballı sütler getiriyor, limonlu tavuk çorbaları pişiriyor, okkalı kahveler ve rom katılmış çaylarla evin direğinin bir an evvel sıhhatlenmesi için saçlarını süpürge ediyorlardı.

Başlarda Kıyam Bey Komiser Suphi ve zabitlerinin Mısır'dan gelen malumatlar sebebiyle işkillenip malikaneyi basarak kendisini tevkif edeceklerine, ömrünün kalanını Yedikule Zindanları'ndaki geçireceğine vehmetmişti. Korkusundan geceleri uyuyamamış, vakt-i keraat gelince kapıya dayanacak kollukçuların nezaretinde don gömlek götürülmemek için yatağa setre pantoluyla girer olmuştu.

Günler geçip kapı vurulmadıkça üzerine bir adam sendecilik gelmiş, "Ne olaksa olsun efendim," diyerek evvela bahçesinde bir gezinti yapmış, ertesi hafta cesaretini toplayıp faytonla Göksu'ya çıkmıştı.

İşin aslı, ne Suphi Efendi'nin ne de kollukçularının Kıyam Bey ile uğraşacak takatleri vardı. İstanbul cihan savaşı dedikodularıyla çalkalanmaya başlamış, sarayın icraatları ahalinin kemiğine bıçak dayamış, Teşkilat-ı Hafıyye-i Osmaniye'ye gelen istihbaratlara göre muhalif örgütler metruk ambarlarda, mahzenlerde, evlerde buluşup siyasi tertipler düzenlemeye girişmişti.

Elleri piştovlu, cepleri muştalı Ermeni, Rum ve Türk ser-

dengeçtilerin Allah'ın gecesi sokaklarda at koşturması yetişmezmiş gibi bir de kendini ecnebi zanneden üfürükçü müsveddelerinin Yedikule'nin dar mahallelerinde ayin yaptıkları, Hermetik ritüellerde ayılıp bayıldıkları, cin uçurup milletin gönlüne korku saldıkları dedikoduları ayyuka çıkmıştı.

Suphi Efendi kokmuş makam koltuğuna kıvrılıp bir saatçik uyuyabilirse kendini mesut bir adam addetmekteydi. Bunca derdin arasında Kıyam gibi Tevfik'in gayretiyle feleğin sillesini kulak tozuna yemiş bir garibin peşine, bizzat Sfenks karakola gelip burnunu paraladığından şikayetçi olsa dahi, düşmezdi.

Filhakika, saray da Balkan'daki askeri kargaşadan nasibini almıştı. Kahire ve civarında çile çeken sürgünler fermanla tren vagonlarına toplatılıp Çanakkale'ye nakledilmişti. Lakin Mısır'ın zabiti de, amiri de, memuru da çarıklının hası olduğundan 127 sürgünün yalnızca 34'ü Çanakkale'ye varmıştı. Varanlar da azılı haydutlar, dolandırıcılar, katiller falan değildi. Sırtını sağlam akrabaya dayamamış fukara yazarlar ve iki kuruş banknotu sümen altı ederken yakalanan gariban memurlar...

Suphi Bey içten içe zaten Kıyam Bey'in Mısır cenderesinden kurtulmuş, firar ederek İstanbul'a vasil olmuş olmasını dilemekteydi. Fakir Kıyam şu Tevfik palikaryası sebebiyle senelerdir bir gün yüzü görememişti. Belki cihanı sarsan savaş depreminin sallantısında başını dinlemeye muvaffak olurdu. O sebeple sultan fermanı veyahut bir elin parmağını geçmeyen basiretli saray erkanının yazılı emri olmadan Kıyam'ı tevkif etmemeye yeminliydi.

O sebeple Göksu'da faytonunun aralık perdelerine gizlenmiş Haliç'e ağlamaklı bir hasretle bakan Kıyam'ı gördüğü akşam ses etmemiş, işgüzarlık etmesinler maksadıyla emir erini ve bekçileri ters istikamete sevk etmişti. Suphi Bey hatır gönül bilir adamdı. Kıyam'ın az misafiri olmamış, gül bahçesinin serinliğinde ikram ettiği kahvelerinin lezzetini unutmamıştı. Ve Polak hizmetçinin ayak bileklerini. "Çeşm-i bülbül mübarek," dedi hasretle.

Kıyam Bey'in elbette bu tesadüften haberi dahi yoktu. Olsa idi muhakkak oracıkta kalbine iner, canını teslim ederek Tevfik

Efendi'nin zulmünden nihayet kurtulmanın verdiği hafiflikle arş-ı alaya yükselirdi.

Tabii, şu sıralar yüreğinde hafiflikten eser yoktu. Cebinde taşıdığı Abu Nazmi adına tertib edilmiş sahte hüviyetin ağırlığı ve memleketinde kaçak yaşama mecburiyeti biçarenin içine fenalıklar veriyordu. En büyük korkusu Tevfik denilen üfürükçünün adeti olduğu üzere bir gece kapısına dayanıp kargalara rahmet okutan sesiyle, “Kalkınız,” diye ötmesi, ahaliyi gaflet uykularından uyandırıp yerini belli etmesiydi. İblisin, “Kalkınız,” kelimesi, Kıyam Bey'i Pavlov'un köpekleri misali sustaya dikmeye yetecekti. Zira ne vakit ki kapısının önünde o kelimeyi duymuştu, Kıyam Bey iflah olmamıştı.

İçinden, “Durunuz, durunuz,” diyordu malikanesinin cumbasında gül bahçesini seyrederken: “Ağır küheylanın çiftesi pek olur. O kalkınız kelimesini bir duyayım. Eh azizim, ben de tepenizden aşağı Ceneviz usulü kaynamış yağı boca edip sizi muma çevirmezsem.” Hıncını alamayıp devam ediyordu: “Bit-tabi, hakkınız budur. Siz ki seneler senesi beni yaktınız, itibarımı ve şanıma ayaklar altına serdiniz, ben de sizi haşlamaz isem bana da Kıyam demesinler.”

Lakin, Kıyam Bey bu...

Günler geçip Tevfik Efendi'nin mübarek sureti görünmeyince öfkesine rağmen meraka düşmeye başlamıştı. İlk evvela, “Muhakkak ritüelde basılıp Yedikule'ye tıkıldı, inşallah,” diyordu içinden. Vakit uzadıkça, “Allah Allah, ne oldu da başıma belanın hasını çöreklemekte gecikti kendileri aceba?” sorusunu sormaya başlamıştı yemek üstü kahvesini höpürdetirken: “Manyetizma deneyi yaparken çarpılıp *le morte* olmuş olmasın? Fakad nerede o günler? O iblis çarpılacaksa, muhakkak bendenizi de götürür giderken.”

Haftalar geçip malikanesinin basılması korkusu artık pek uzak, pek imkansız gelmeye başladığında merakı da içini yemiş vaziyetteydi. Hamdüsena Ana'ya, “Bir yerlerde düşüp kalmış olmasın bu zebani?” diyordu cumbadan sokağa bakarak: “Ne fütursuzdur, ne ölçüsüz içer siz de gayet iyi bilirsiniz. Maazal-

lah. İti kopuğu da meclisine toplama adeti vardır, muhakkak en sonunda tepesini yardılar, hastanelere mi sordursak? Nazendelere de meraklıdır, birinin ağabeyi kuytuda çullanmış olmasın üstüne?”

Hamdüsena Ana nakıştan başını kaldırmadan, “Acı patlıcanı kırağı çalmaz evladım,” diyordu, “o deccal cümlemizi gömer. Ah Kıyamım, bak, lafı geçti sarardın oğlum. Kız! Limonlu çay haşla beye!”

Kıyam, Naşit Bey’in 1886 yılında kaleme aldığı ve ilim sosyetelerinde hatırı sayılır yankılar uyandıran, nihayetinde de Naşit’in bir takım ziraat mühendisleri tarafından bastonlarla paluze edilmesine sebebiyet veren *Fauna vü Flora se Asia Minor* (*) isimli eserinde rastladığı, saksığan kuşunu tasvir eden pasajı hatırlıyordu kendi halini gördükçe.

“Efendim,” diyordu Naşit söze başlarken:

“Saksığan, kuşgiller familyasından, adı sayısız darb-ı mesele vesile olmuş, saf, handiye budala bir kuş türüdür. Saksığanların en mühim hassalarından bir tanesi, sopa meftunu olmalarıdır. Sopa yemeyi pek severler. Evliya Çelebi Seyahatnamesi’nde adı geçen ve altıncı yüzyılda Bağdat’ta ikamet ettiğini bildiğimiz namlı kuşbaz Hufuş Salim Efendi, bir kuşgilin saksığan türünden olup olmadığını teşhis etmenin en emin yolunun, bir avuç tüyünü yolup serbest bırakmak olduğunu tatbikatla kanıtlamıştır.

İşbu kuşgil tüyleri yolunup bırakılınca uçuyor ve sırra kadem basıyorsa, saksığan olmadığı aşikardır. Lakin dönüp dolaşıp geri geliyorsa, biliniz ki sopa müptelasıdır, velhasıl kelam saksığanın hasıdır.”

Kıyam, bu ilmi satırların manasını şimdi şimdi kavırıyordu. Kendisi de saksığanın hasıydı ve her daim Tevfik Efendi denilen kuşbaz, madrabaz bozuntusu tarafından tüylerinin yolunmasına rağmen gelip gene zatın yamacında bitmişti. Misal, şu saat. Tevfik’ten yakasını kurtarmış ve hür kalmıştı lakin hâlâ, “Tevfik Efendi gelsin de dünyayı bendenize dar eylesin,” diye rek aklını yezidin akıbetiyle meşgul ediyordu.

* Anadolu Hayvanat ve Nebatı (İstanbulu Naşit Bey, Hoşsada Matbuatevi, 1885)

Ani bir kararla bastonunu getirmelerini, faytoncuyu çağır-
malarını buyurdu. “Felekten bir gece çalayım bendeniz izniniz-
le anacığım,” dedi Hamdüsena Ana’nın elini öperken.

“Aman evladım sakın içki içmeyesin.”

Kıyam hürmetle ellerini okşayarak söz verdi. “Bir akşam da
sizleri götürmek nasip olur inşallah,” dedi hizmetçi redingotuy-
la odaya girince. Hamdüsena Ana, “Nerede...” gibilerinden kaş
sallayınca kıpkırmızı kesilip basamakları süratle indi.

O hışımla kapıdan çıkarken redingotunun eteğini kilide tak-
tırması Polak hizmetçinin kikirdemesine mazhar oldu. “Bakı-
nız, bakınız,” dedi içinden öfkeyle, “Yezidin adını aklımdan ge-
çirmem dahi kafi, laneti derhal kendini gösteriyor.” Lanet lafıyla
Amen-Ra’yı hatırlayarak bir besmele çekti, bahçede zarif iskar-
pin darbeleriyle vals ederek faytona atladı: “Çekiniz Pera’ya.”

Ah, Pera...

Boğaziçi İstanbul denilen aşüfte nazendenin endamlı boy-
nundaki zümrüt gerdanlıksa, o gerdanlığın ucundaki elmas
muhakkak Pera idi. Asri hanımların rüzgarını alıp balıkçı takası
manevrasıyla rota değiştiren beyzadeler, Markiz’den süzülen
kahkahalar ve çikolata kokuları, kampanasıyla akşamcıları aş-
ktan meşke taşıyan tramvay, şemsiyelerini caddenin günahkar
neşesine siper eden asık suratlı hahamlar, silindir şapkalı kon-
solosluk memurları, kafirlere kaş çatıp sıkılı yumruklarını şi-
mendifer pistonu gibi sallayarak süratle akıp geçen ustura etekli
mollalar, asri esvaplarıyla caka satan bonmarşe bebeleri (*)...

Canı Gramofon’da lokumlu Türk kahvesi çekince arabacı-
ya “Tünel’e,” buyurdu. Fayton tiyatıra cenahından döndü, dar
sokağa girdi, bir ağızdan konuşan beyzade güruhunun muhale-
fetiyle durdu: “Bey, sokak kapalı bey,” dedi faytoncu, “dügün
herhal.”

Kıyam Bey vaziyeti tayin edemedi sokak civciv kutusuna
döndü. Seslerini yükselten beyzadeler hasımlarını konuşmak
suretiyle ikna edemeyince bastonlarına davrandılar. Faytonun
etrafı bir anda berikinin başına bastonla vuran, boynuna şemsi-

★ Vitrin mankeni.

ye takip çeken, zarif *sautée*'lerle birbirini tokatlayan beyzadeler, cin mısırsı misali zıplayan fesler, galiz küfürler ve devrilen kestanecinin arabasından fırlatılan demir okkalıklarla doldu.

Kıyam Bey can havliyle faytona hamle edenleri engellemek maksadıyla kapının koluna yapıştı. Fayton devrilecek gibi sallanıyor, perdelerin arkasından, "Alınız bakayım, hakkınızdır pespaye herif, yerin dibine batınız, buyurunuz ilmi kanıt," kabilinden laflar duyuluyor, aşkedilen tokatların ve bastonların sesi patlıyordu.

Zaptiye düdüğüleri sokağı çınlattı.

Arbedenin sadmesiyle sallanan faytonun kapısını tutmaya çalışan Kıyam pencereden uzatılıp ensesinde patlayan bastona yakası açılmadık bir küfürle mukabele etti. Ani bir sessizlik oldu. "Getiriniz o küfür edeni bakayım buraya," dedi deruni bir ses. Eller fayton kapısını aralayıp Kıyam Bey'i dışarı aldılar. "Bırakınız," demeye kalmadan pehlivan kılıklı, burma bıyıklı, vaziyetten hiç de mesut olmadığı belli olan zabıt amiriyle burun buruna geldi: "Efendi, efendi," dedi amir tepeden bakarak: "Sen kime hakaret ediyorsun bakayım?" Kıyam ağzını açamadan kaşlarını çatı: "Göster hüviyetini."

Kıyam hüviyeti uzattı. Amir, bekçinin kaldırdığı lambanın ışığında hüviyeti inceledi, Kıyam'a kuşku dolu alıcı gözlerle baktı: "Abu Al Nazmi demek?"

"*Al Sahara*," diyebildi Kıyam Bey.

"Bey, bey," dedi zabıt öfkeden tükürükler saçarak, "Saharalı Abu Al Nazmi Topkapı'nın damından uçalı sene oluyor. Bizzat buldum saray bahçesinde garibi. Tutun bunu! Sarın ötekilerin etrafını! İstikamet karakol, marş!"

Kıyam Bey'in itirazlarına kulak vermeyen zabıtlar iki arşınlık sopalarıyla güruhu itıştırerek hizaya soktular. Gözü çürümüş, boyunbağı sıkılmış, redingotu yırtılmış, feslerinin tepesi açılmış beyzadeler başta Kıyam Bey olmak üzere Pera'da yürüyüşe geçirildi.

"Şu lahzada ölsem," dedi Kıyam bir sokağın köşesinde nümayişi seyretmek için duran Şeytan Bekir'i görünce. Bekir

elindeki kara kaplı -muhakkak kumar borcu çetelesini tuttuğu- defteri kaldırarak Kıyam'a yakışıklı bir selam çaktı, bekçiler kendisini tanıyıp, "Kaybol deyyus!" diye bağırınca sokakta yok oldu.

Zabitler Kıyam Bey ve durmadan söylenen, itiraz eden, gözdağı veren beyzadeleri Boğazkesen Karakolu'nun rutubetli nezaretine indirip kapıya kilidi vurdular. "Gece buradasınız ha," dedi Pişekar kılıklı Siirtli bekçi: "Ses etme! Yat, uyu. Sabaha amir salar." Kıyam'a değneğini uzattı: "Sen değil Abu Sahara. Senin kabahat çok büyük."

Kıyam Bey taşlara oturdu.

Nezaretin cılız lambaları söndürölüp ayyaş beyzade horultuları parmaklıklı zindan penceresinden vuran aya yükselirken, çekirgenin son defa sıçradığından emindi. Felekten gece çalma çapkınlığı belasını bulmasına sebep olmuştu. Sabaha saraydan biri elinde tevkif belgeleriyle gelecek, kendisi de Yedikule zindanını boylayacaktı.

Kör merdivenlerde bir gaz lambasının ışığı görüldü. Siirtli dili ensesinden çıkmış vaziyette nezarethanenin karanlığına eğilip, "Kıyam hanginiz?" diye seslenince, "sabahı beklemediler demek," dedi içinden: "Benim efendi."

Siirtli asma kilidi hürmetle açıp Kıyam'a yolu gösterdi. Kıyam herifin dalkavuk bükülmelerinden işkillendiyse de mana veremedi. Siirtli, "Çok büyük şahıs gelmiş azad etmeye seni," deyince şaşkınlığı yüzüne vurdu. "Çok büyük şahıs," dedi Siirtli tekrar, hayranlıkla: "Bey, ayağını öpeyim bir emir çak da beni memlekete tayin etsin, ha?" "Ne emri be adam," dedi Kıyam herifin açtığı kapıdan geçerken: "Ne büyük şahısı?"

"Yezidliğin lüzumu yok," dedi cehennem yedi iblisine makamda taş çıkaracak o bed, çatlak ses: "Tevfik kardeşiniz, bittabi."

Kıyam gözlerini kırpıştırıp ışığa alışmaya gayret etti. Hayal meyal bir takım silüetler görebiliyordu. Anasına pazarda horoz şekeri tutturup şamarın hasını yemiş veled gibi süklüm püklüm duran zabıt amiri, Kıyam'a çok tanıdık gelen, madalyalı bayram şebeği redingotuyla sakallı, eciş bücüş bir herif; monokluyla Naşit ve elbette, elbette garabetlerin garabeti bastonlu Tevfik Efendi.

“*Akompanyamda* muhterem bir zat getirdim, yezidliğinizi affetmek ve sizi bu kodesten azad etmek üzere... Valsör Basri’nin huzurundasınız, reverans ediniz.”

“Vals mi oynayacak kendileri?”

“Ne ayıb.”

Valsör Basri tütünden ve rakıdan çatlamış dumanlı sesiyle, “Akşam-ı şeriflerin hayır olsun Kıyam evladım,” dedi. Kıyam herifi nereden tanıdığına o saat uyandı. Bittabi, Musul Arslanı ismiyle maruf mütekayit Basri Paşa. Adamın Kerkük’te top ateşiyle yaralandığını duymuştu.

İşin aslı, Basri Paşa’nın “top ile” değil, bizzat top tarafından yaralanmış olduğuydu.

Kerkük’teki meydan muharebesi esnasında sahra çadırında çektiği Rus votkasının tesiriyle acemi subayları taarruz topunun etrafına toplayan Basri Paşa, “Sakin ola ki emniyet kilidi açık iken bu zembereği kurup bu manivelayı çevirmeyiniz ve zinhar emniyeti şu vaziyete getirmeyiniz,” diyerek, “yapmayın,” dediklerinin hepsini yapmış, akabinde, “anlaşıldı mı asker?” diye gözdağı verirken dirseğiyle topu ateşlemiş, geri tepmenin sadmesiyle berhava olup, “aman Allah,” çekerek subay güruhuna endaht olmuştu.

Elim kaza, paşayı şahken şahbaz etmişti.

Frenk usulü kesilmiş sakalı, çınar gölgesinde keyif yapan su yılanını andıran ince, bilmiş bakışları aynı kalmış, lakin anatomisinin endazesı misliyle kaymıştı. Yürürken sol omzunu öne atarak sağ omzunu arkadan oltaya takılmış gibi çekiştiriyor, topuklarının arkasına basıp sıçrayarak oynaya titreye, yampiri ve rahvan gidiyordu. Suratının altında, kafasına ve fesine tezat duran dikedörtgen çenesi, paşanın denge terazisiymiş gibi her adımıyla sağa sola yatıyor, suya yarım batmış mavnaları hatıra getiriyordu.

Hadise Basri Paşa’ya bir de tik armağan etmişti. Konuşurken durmadan gerdan kırıp baş sallayarak işmar ediyor, gözlerini kırpıştırıp bir halt ima ediyormuş gibi yapıyordu. Dedikodular paşanın bu işmarının pek çok hadiseye sebebiyet verdiğini, Samatya’da rakı sofrasında civarın kulağı kesiklerinden Hergele

Vlad'ın bu işmara piştovla mukabele ettiğini, çatışmanın gece boyu sürerek paşanın sabah ezanında süvari marifetiyle tahliye edildiğini söylemekteydi.

Lakin Valsör lakabı paşanın yampiri yürüyüşünden veyahut mecliste laf ihsan eylemeden evvel kartoloz Fransız silahşörü gibi geriye yaslanıp lafiyla ivmelenerek ileri atılmasından gelmiyordu. Basri Paşa hayatının her döneminde Frenk danslarına meraklı olmuş, top kazası da kendisine beklenmedik bir yetenek bahşetmişti.

Kazadan evvel kıvıramadığı alengirli dans manevralarını artık sanatkar bir ustalıkla icra ediyor, sosyetenin vals gecelerinde boy göstererek sabah güneşine kadar vals oynuyordu. Bilhassa sosyetik sülalelerin evlilik çağına gelmiş körpe kızlarıyla ettiği danslar meşhurdur, zira Basri Paşa da her asker eskisi gibi uslanmaz bir çapkındı.

Tevfik'le bir vals davetini takip eden okültizma seansında tanışmış ve *macfarlanının* (*) cebinden çıkardığı tarot kağıtlarıyla olmadık düzenbazlıklar icra eden bu gizemli üstadın müridi olmuştu.

Kıyam paşanın Benli Melahat'ın evindeki bir Rus kızını dost tuttuğunu, kürk ve mücevhere boğarak gününü gün ettiğini, akşamları kendisinden iki ayak uzun katanayı koluna takıp Pera'yı arşınladığını da duymuştu. Ama Tevfik'in paşayı tanıdığından -hatta gördüğü kadarıyla içtikleri suyun ayrı gitmediğinden- o vakte kadar haberi yoktu. Şaşırmış değildi elbette. Tevfik'in yarını olmayan bir düzenbaz, bir cambazhane kaçkını, bir kuklabaz, bir valsör Şehr-i İstanbul'da ikamet etmemiştir.

Zabit amiri yerin dibine batmış halde, "Tevfik Paşa'yı tanıdığınızı beyan etseydiniz, bu hata vuku bulmaz idi efendim, affediniz, affediniz," diye Kıyam'ın ellerine atılıp öpmeye yeltenirdi. "Rica ederim. Rica... Bırakınız yahu," dedi Kıyam ellerini kurtararak: "Neler oluyor?"

Valsör Basri Paşa asayla baston arası acaip sopasını kaldırıp nümayişi kesti: "Fevkalade elim bir hata olmuş Kıyam. Şükür, faytoncu kalfana, kalfa da Tevfik Efendi Hazretleri'ne haber

★ Pelerin.

uçurmuş. Tefvik Efendi'nin can dostu kodeste. Kabul edilemez rezillik, bir skandal. İnan öyle müteessirim ki, bu herifleri sürdürmem an meselesi. Oğlum!"

"Emret paşam," diye haykırdı Siirtli yerden selam alarak.

"Kıyam Bey'in öteberisi varsa getir. Sen!"

Amir topuklarını vurup selama durdu.

"Sen yandın evladım. Bu ne gaflet, bu ne rezillik?"

"Amanınız, fukaranın suçu yoktur paşam," dedi Kıyam araziye uyma gayretiyle: "Görevini en mükemmel minvalde icra etmiştir. Hata bendenizindir, kendimi takdim etmedim."

"Fakad olur mu canım. Tefvik Efendi'nin dostu zindanlarda? Affedilmez."

"Hatırım için efendim," dedi Kıyam: "Felekten gece çalalım dedik, varsın nezarette çalmış olalım. Garipleri suçlu addetmeyiniz. Bilhassa ben rica ediyorum."

"Ne yapalım, öyle olsun," dedi paşa: "Andolumu koşturun! Siirtli, amir, gözüm üzerinizde. Velew ki bir daha böyle rezillikle karşıma geldiniz, falakadan falaka beğenin. Yıkılın!" Herifler odadan paldır küldür çıktı.

Tefvik Efendi, Kıyam'ın koluna girdi: "Buyuralım azizim. Sizi nezaret kuşu sizi, anlatınız bakalım, yakayı nasıl ele verdiniz?" Kıyam ağzını açmaya yeltendi lakin mahal vermedi: "Her ne hal ise! Romlu kahve şu saatte zat-ı alinize iyi gelecektir. Azizim Basri, davetlimsiniz bilirsiniz."

"Şeref duyarım," dedi fesi tepesinde su alıp yatmış fener du-bası gibi iptidai duran paşa. Hayretler içindeki Kıyam'ı sürükleyerek koridorda selam durmuş bekleyen zabitlerin arasından geçirdiler, faytona tıktırıp kendileri de atladılar. "Çorbacı, çekiniz Benli Melahat'ın yerine." Kıyam itiraz edecek oldu, paşa dizini sertçe sıktı: "Zinhar itiraz kabul etmem."

"Emriniz olur paşam. Lakin mana verebilmiş değilim olanlara."

"Tefvik dostunuza daima itimad ediniz," dedi boynuzlu iblis: "Bendeniz göz kulak olmasam, başınıza gelecek musibetin haddi hududu yok yahu!"

“Ne takdire şayan dost,” dedi paşa gıptayla: “Kısmetli adam-sınız Kıyam Bey. *Le Grande* Tevfik’in himayesi... Ne piyan-go...”

“Tahayyül dahi edemezsiniz.”

Basri Paşa da kaçığın ileri geleni olmalıydı ki hokkabazın kuyruğuna takılıp karakolu hallaç pamuğu gibi atmıştı. Asri keçi sakalına Frenk işi parfüm sürmüş, gözlüklerini burnunun ucuna düşürmüştü, gümüş saplı bastonuyla oynuyordu. Bu herif muhakkak elinde şiir kitaplarıyla rakı masalarında düşüp kal-kıyor, fasıllarda kafayı tütsüleyip beygir sesiyle dünyayı ahaliye dar ediyordu.

Yanıldığını ümid etti, tam da o sırada paşa Tevfik’in uzattığı rom şişesini Hayyam’dan bir dörtlüğü tiyatoral jestlerle oku-yarak alıp tepesine dikti. “Nezarette mi kalsa idim aceba,” diye geçirdi içinden. Gönlünü yumuşatmak maksadıyla o saate ka-dar sesi çıkmayan Naşit Efendi’ye selam etti: “Sizler nasılsınız efendim?” Arpacık kumrusu gibi oturan Naşit Efendi kartolozu cevap vermedi.

“Ne *bonne* bir *nüüt*,” dedi Tevfik: “Kim derdi ki Kıyamcığım spiritizma üstadlarının ilmi buluşmasını müteakip baskın yi-yecek? Ah azizim valsör, inanınız memlekette ilim icra etmek imkansız.”

“Hakkı alınız var Tevfik, hakkı alınız. İlimden zerre nasibini almamış ahali.”

“Spiritizmada falan baskın yemiş değilim. Keza o üstadlar da ilim icra ederken basılmış değil. Düpedüz sokakta birbirlerini yiyorlardı canım, ne menem ilim irfandır bu?”

Basri Paşa kahkahayı patlattı: “İlahi Kıyam. Çok yaşayın ev-ladım, çok yaşayın.”

“Siz de görün,” dedi Tevfik.

Paşa merakla Tevfik’e dönünce Kıyam muhabbetin seyri-ni değiştirdi: “Naşit Bey’in keyfi yok zannediyorum bu gece.” “Kendileri Atalat-ül Hacer Teorisi’ni etüd ediyor,” diye cevap-ladı Tevfik rom şişesini inceleyerek: “Rober’in armağanı, en-fes.”

“Atalat-ül Hacer nedir aceba azizim?”

“İlmi bir mesele.”

Basri Paşa koltuktan kuvvet alıp taaruza kalktı: “İzah edeyim. Sürç-ü lisan eder isem affola, üstadın huzurunda.” Tevfik alicenaplıkla, “Estafurullah,” diyerek romu yuvarladı. Kıyam elini çenesine dayadı: “Üfürükçü teorisi geliyor.”

“Şöyle ki,” dedi Basri Paşa.

Bağdatlı fizik alimi ve filozof Al Harazmi, çöldeki seyahatlarından birinde, eteği yerde başı gökte muazzam bir kum tepesinin zirvesinde düştü düşecek gibi duran dev *haceri* (*) görmüş, devesini gemleyip talebelerine dönmüştü: “Filozof, bu *hacer* gibi olsa gerektir. Arzın zirvesinden aşağı bakar ve manaları düşünür.”

Tesadüf bu ya, *hacer* de tam o saat kalbine manaları düşünmenin beyhudeliği malum olarak devasa kaidesini salmış, tepeden çık misali yuvarlanıp Al Harazmi ve talebelerini önüne katarak fersahlar boyu kovalamıştı.

Al Harazmi Bağdat’ın cümle kapısından ödü korkudan ve tabanları kızgın kumda çarıksız koşmaktan patlamış vaziyette, hülyalı bakışlarla girmiş, sağlığını soran tulumba tatlıcısı Al Beşir’e, “*Hacer müstakimdir*,” buyurmuştu: “Bu baston gibi.” Bastonu müstakim bir süratle adamcağızın tepesine indirmişti.

“Çok yahşi oldu,” diye düşünmüştü evine yürürken: “Kainat hadiseleriyle meşgul filozofu ilmin yolundan döndürürsen, o da irfanıyla başını döndürür, değil mi erenler?” Arkasına baktığında talebelerinin toz olduğunu fark etmişti: “Deyyuslar.”

Aklı sisliydi. Asırlardır kum tepesinin zirvesinde ikamet etmekte olan *hacerin* ne sebeple o saat düşmeye karar verdiğini idrak edemiyordu. Bir *hacerin* -kelimenin tam manasıyla- durup dururken harekete karar vermesi ilginç idi. Pirinç anahtarı kapıya hınçla soktu.

Soru işaretleriyle dolu, buhranlı gecenin sabahında talebelerini etrafına topladı: “*Hacer*, ne sebeble düştü?” Aklı bitişik evde geceleri çapkın ağırlayan çengi *Hacer*’in endamına kayan talebesi el kaldırdı: “Kocası on beşlik kızla kaçtı.” Al Harazmi

★ Taş, kaya.

ilmi bir saadetle gülümsedi, elini uzatıp minderinin altındaki bastonu kavradı: “Ne istidat, ne mantık. Yaklaş evladım.”

Pisagor’a parmak ısırtacak geometrik hamlelerle nakşettiği baston faslının arkasından talebeleri kovaladı. Aşıkardı ki, felsefi derdine talebe taifesinden faide yoktu. Ahmaklar kocanın kaçtığı kızın on dördünden gün almamış olduğundan dahi haberdar değildi. Bir filozof dikkat buyururdu kainatın hadiselerine. Bilhassa o on dörtlük ceylan yavrusu gibi ele avuca sığmayanlarına.

Düşüncelere daldı.

Arzın kamburunda ikamet eden bir heyyula hacir, kuvvet tatbik edilmeden harekete nasıl geçerdi? Arşimed’in buyurduğu üzere, kaldıraç veyahut kütleyle eşit güç tatbikiyle bir nesne hareket ettirilebilirdi, lakin güç yoksa? Mahlukatta vaziyet farklıydı. Misal, şu saat gölgeye çöreklenmiş göz süzerek uyuyan İran kedisini bastonuyla dürtüyordu. Kedi kuvvete muhalefet etmekte, muhatap olmadan dürtülmüyormuş misali gerdan kırmaktaydı. Mamafih, karnından değil de gerisinden dürtülürse...

“Ah, nankör iblis,” dedi kedinin pençelediği elini tutarak.

İran kedisi sıçrayıp ağaca tırmandı, Al Harazmi’yi, “ders olsun o pençe,” misalinden incelmış bakışlarla süzerek yalanmaya koyuldu. Hacer de aynı sebeple harekete geçmişti muhakkak. Zirvede durduğu açı sebebiyle kütlelerinde biriken sabır taşmış, haceri tepeden aşağı sevk etmişti. Öyle ise, hacerin hareket halinde olmasa da bekleyen bir kuvveti mevcuttu. Hacer demiş iken, bitişik evden de Hacer’in hamam yaptığı duyuluyordu. Ne billur sestisi o öyle, maaşallah.

Bastonundan kuvvet alıp kalktı: “*A priori* (*) felekten bir gece çalalım.” Ağaçta pençesini yumruk etmiş sükunetle yalayan kedi bastonunun ucuyla dürtüp süratle sıvıştı: “Kainatta her kuvvetin bir karşı kuvveti vardır, mendebur iblis.”

Dişsiz muhabbet tellalı karı Harazmi’yi işaret parmağı dudaklarında buyur etti, gündüz hamam akşam meşk salonu haline getirilen odaya oturttu. Nazendeler sedire dizildiler, udlar vuruldu, Hacer kara tüllerin içindeki ak teniyle dolunay olup göbek taşına doğdu, saçlarını dağıtıp yattı, bekledi.

* Felsefede “deneyden önceki” manasına gelir.

“Kainatta her varlık hareket halindedir,” buyurdu Al Harazmi el çırpıp, “oyna,” işareti vererek. Hacer, cevaben koynunda ehil Newton küreleri misali bingıldayan memelerini dalgalandırıp iç geçirdi. Harazmi dişsiz karıya, “ne lazım,” gibisinden omuz kaldırdı. Karı çenesini takırdatarak eğildi, elini uzatıp, “ver ver,” etti: “Hacer üflemeden uçmaz.”

“Bilahare üflerim.”

“Evvela buraya üfle sonrasına karışmam.”

Al Harazmi Hacer’in akçe kudreti olmadan raksetmeyeceğine kani olup elini poturunun kuşağına soktu. Ve o lahzada, eliy-le poturunun derinliklerinde eşelenirken, aklında yağ kandilleri yandı: “Hacer akçe kudreti olmadan raksetmez.”

Elini poturundan çıkarmadan bağırdı: “Buldum, buldum, *eureka!*” Muhabbet tellalı dudaklarını büzüp Hacer’e göz devirdi: “O kadar vakitte... Sağlık olsun, dert etme civanım. Ne demişler, bastonun boyu değil, kudreti.” Al Harazmi lafını duymamıştı bile. Eli poturunda konuşuyordu:

“Hamamda buldum. Arşimed gibi buldum.”

“Arşimed kim?”

“Frenk alimi.”

“Frenk gelmez bize, hep müslüman.”

“O da hamamda *eureka* etmişti.”

“Oğlan Davud’un hamamına gidiyordur. *Eureka meureka* ne edersen et, karışmaz o.”

“Ben de az evvel *eureka* ettim.”

“Yok ananın *eurakası!* (*)”

Al Harazmi cübbesini havalandırıp, “*Eureka!*” nidalarıyla bağırarak çıktı, gitti. Hacer misafirin kaçtığını görünce doğrulup dudak büktü: “Ana, kaçırdın horozu?” “Horozun ibiksizi,” dedi dişsiz cadı: “Oğlan Davud’un hamamına gitti. Arşimed’le *eureka* edecekmiş. Rezil.”

Harazmi *eureka* etmişti bile.

Velev ki rakkase Hacer akçe üflemeden uçmazdı, duran ha-

★ Zamanla “öreke” halini almıştır. Örgü çıkırığında yünü tutan Y şeklindeki aparatır.

cer de kuvvet olmadan yerinden oynamazdı. Mamafih, arzın kendi etrafında döndüğü aşıkardı. Demek ki hacerlerin oldukları yerde durmalarının sebebi, arz küresine ve etraflarındaki kuvvetlere kendi kütleleriyle muhalefet etmeleri idi. “Misal Hacer’in küreleri,” diye düşündü: “Yerçekimine ne muhalefet, maaşallah.”

Fakirhanesine varır varmaz diviti kapıp akıl defterine *atalat* adını vereceği bu haltın ilmi tarifini yazacaktı:

“Atalat, nesnenin kudretlere muhalefet inadıdır.”

Tarifini talebelerine okuyup tebrikleri kabule hazırlandığında aynı kılkuyruk, “Lakin hoca efendi,” dedi, “bu tarif ile hacerin ne sebeble düştüğünü değil, ne sebeble durduğunu izah etmiş bulunuyorsunuz.”

“İzah edeyim,” dedi Al Harazmi. Bastonunu kılkuyruğun gerilerine terzi çıkırığı süratiyle indirdi. Kılkuyruk köteğe do-
yup, “Aman hoca efendi,” diyerek köşeye kaçınca ellerini arkasında kavuşturdu: “Atalatın sonu harekattır. Ne vakit ki üzerine tatbik olan kudretlerin yekunu nesnenin sabrını taşırır, o nesne sakladığı atalatı gösterir. Atalat-ül Hacer budur evladım.”

Ve ünlü Atalat-Ül Hacer Teorisi’ni kaleme almıştı:

“Yokuş aşağı duran atalatlı bir hacer, istirahat ederken gerisi dürtülen deveye benzer. Tatbik edilen kuvvetler sabrına eşitlenene kadar mülayim göz süzecek, ahaliye renk vermeden geniş getirerek atıl duracaktır. Lakin ne vakid ki tatbiki kuvvetlerin toplamı sabrını taşırır, o vakid azan deve misali atalatlı hacer de cin atına biner. Ağırlığını yokuş aşağı salar ve elalemi perişan eder. O hengamede bir fizik aliminin alacağı en isabetli karar, hadise mahallini süratle terk etmektir. A posteriori () kanıtlar işaret etmiştir ki, tabanları yağlamadan çarıkları atmak da ziyadesiyle faidelidir.”*

Al Harazmi’nin teorisinin ilmi olarak kabul edilmesi için XVI. yüzyılda rahip, vergi memuru ve tefeci vazifelerini bir arada yürüten Protectore Bosch’un eziyet ettiği beygiri tarafından nallanıp nalları dikmesi gerekmişti. Yamağına beygirinin çok rahvan gittiğinden yakınan Bosch hayvanı yol boyunca kırbaç-

* Felsefede “deneyden sonraki” manasına gelir.

lamış, atalatı biriken beygir de çamurlu mola yerinde eteklerini toplayıp gerisinden dolaşan rahibi enfes bir çiftleyle ermiş mer-tebesine yollamıştı (*).

Bosch'un yamağı seneler sonra kaleme alacağı *Kilisenin Veren Eli Bosch* adlı biyografik eserinde Atalat-Ül Hacer'i şöyle izah edecekti:

“Beygirin gözündeki ifadeyi gördüğümde, Al Harazmi'nin dehasına inancım tam oldu. Atalat bu idi, Atalat-Ül Hacer, veyahut Atalat-Ül Beygir. Ustam Protectore'nin vefatı kanıtlamıştır ki duran taşın ve yavaş atın sadmesi pek olur (†).”

Velhasıl, atalatın tatbikata dökülmesi için iki malzeme esastı: Kendine tatbik edilen kuvvetlere sabırla muhalefet eden hacere, ve o hacerin sabrını çatlatacak nihai kuvvet.

Mamafih, Atalat-Ül Hacer yalnız taşlarda değil, canlı cansız tekmi varlıkta mevcuttu. Pazarın civcivli köşesine tezgah kurmuş halim selim hurmacı hacere, onu makaraya saran komşu esnaf harici kuvvetler, delirip cümlesini şamar oğlanı etmesi Atalat-Ül Hacer'di, misal.

Gariptir, Atalat-Ül Hacer'in vücuda gelmesinde ehemmi-yetsiz hadiselerin ehemmiyetli hadiselerden daha etkili oldu-ğu da görülmüştü. Bileği kuvvetli külhanbeyi gece anzarotu çekip yokuştaki kayayı itmeye, mahalle veledleri altına kaldıraç koyup Arşimetçilik oynamaya teşebbüs edebilirdi. O taş, sabrı taşmadıysa “taş yerinde ağırdır” meselini hatırlatarak sükunetle duracak, gıkını çıkamayacaktı. Mamafih, vakit geldiğinde iskar-pinine dolmuş kumu silkeleyen çıtkırıldım beyzadenin narin teması dahi sabrının taşmasına sebep olabilirdi. Vakıt o vakitse taşı kimse tutamaz, çıtkırıldımı da Hızır gelse kurtaramazdı.

Kıyam Bey'in bu kıssadan aldığı hisse, Tevfik Efendi mec-lisinde gemi azıya almamak için sabrını zorlayan hacerin bizzat kendi olduğuydu. Senelerdir ikamet ettiği püsküllü bela tepe-sinin gitgide yükselen zirvesinden aşağıda ibiş takkesiyle envai

★ Protectore Bosch, hadise sonrasında kilise tarafından Temizlik Timsali Saint Bosch olarak adlandırılmıştır.

† Eved, lafin aslı budur.

cambazlıklar eden Tevfik'i sükunetle seyretmişti. Tatbikatlarına atalata muhalefet ediyor, cinnet geçirip eşe dosta tiyatora olmamak için "ya sabır" çekiyordu.

Valsör Basri Paşa'nın bir kelimeyi seksen sekiz farklı cümleyle izah ettiği bitmek bilmeyen monologuna da Kıyam aynı sabırla katlanmış, paşa lafın nihayetine varıp, "Anladınız değil mi evladım," buyurunca, "tabii paşam, ağzınıza sağlık," diyerek devamını bertaraf etmişti.

"Vekilharcınızın ilimle alakalı olmadığını söylemişsiniz *Le Grande Tevfik*," dedi Basri Paşa içermiş vaziyette: "Cevherini saklamak maksadıyla zannediyorum. Muhakkak bildiğiniz vardır."

Kıyam vekilharç meselesine itiraz edecekken fayton durdu. Naşit faytondan atladı, monoklunu dantelalı mendiliyle silerken önünde durdukları malikaneyi Kıyam'ın dikkatini celbeden bariz bir iştahla süzerek gönülden nefes koyverdi.

Dolmabahçe koridorlarında bezirganlık eden kalem müdürlerine, Trablus'ta ömür tüketmiş rütbeli subaylara, dantelalı sünnet gömleklerini iki parmak kaldıran ecnebi damatlara, bıyıklarıyla telegraf direklerine caka satan taşralı mirasyedilere ve İstanbul'un cümle kalburüstü beyzadelerine evsahipliği yapmakta yirmi senedir kusur etmemiş Çanakkaleli Çifte Benli Melahat'ın malikanesinin pencereleri, yakut bahçeye akan işveli ışıklarıyla geceyi şenlendiriyordu.

Kıyam Bey bu nevi malikanelere zinhar yaklaşmazdı. Bir vakitler emekli zabıt amiri Ziver Efendi'ye uyup -ismi lazım değil- bir tanesinin kapısını çalmış, malikane akşam basılmış ve nazendeler İstanbul'un karanlığına karışmış bulunduğu tek gözlü kalfa kadından yediği süpürgelerden başka ikrama mazhar olamamıştı. O gece bir daha öyle malikanelere girmeye yemin etmiş, Ziver'le de arayışını soğutmuştu.

Bu gece de gelmezdi. Fakat Basri Paşa'nın suratında cümlede gereksiz kullanılmış virgül kadar sakil duran çatılmış sol kaş adamın itirazlara ehemmiyet vermeyeceğine işaret ediyordu. Kıyam usturuplu bir bahaneyle kurtulmanın yollarını düşünüyor-

ken, çiçekli kapı aralandı. Tesadüf bu ya, zamanında süpürge-sinden ızdıraplı bir misafirperverlik gördüğü kalfanın tek gözlü sureti aralıktan uzanıp beyzadeleri süzdü:

“Kimdir o?”

“Tevfik Efendi Hazretleri ve Vekilharcı Kıyam,” diye seslendi Basri Paşa.

“Ve Musul Aslanı Valsör Basri,” diye mukabele etti Tevfik.

“Teveccühünüz üstadım.”

“Bilakis, az söyledim, hay hay.”

“Öteki kim?” diye sordu kalfa.

Basri Paşa cevap veremeden kalfanın arkasından Kıyam’ın yüreğindeki atalatı yokuş aşağı ediveren sarışın, kırk yaşlarında bir kor parçası çıkıp ellerini beline dayadı. Gerdan kırıp işveli çılgınlarla, “Aman, aman, aman efendim,” dedi şakrak bir sesle: “Donanma gelmiş.”

“Çifte Benli Melahat,” diye fısıldadı Basri Paşa: “Çarlık gibi hatun vesselam.” Gırtlığına takılmış balık kılçığını çıkarmak istercesine boğuk, vurgulu hecelerle mırıldandı: “Civciv, civciv, civciv...”

Kıyam’a göre Melahat civcivlik senelerini geride bırakmıştı. Bırakmıştı ama, cami mimarının üstadlığı da su götürmezdi. *Colossal* mihrap bütün haşmetiyle yerindeydi. Topuklu terliklerinin üzerinde kırıtarak omuz gerip adamı meftun eden dolgun dekoltesini şişiriyor, besili ana tanrıça misali salınarak saçlarını savurup, “Aman, aman!” nidalarıyla misafirlerine methiyeler düzüyordu.

“Çarıçem uyudu mu bakayım,” diye sordu Basri Paşa, çapkın mesafeden bando reisi mimleriyle uyuduysa geri dönecekmiş tuluatı yaparak. “Yattı fakat diler ki biri masal okusun,” diye cevapladı Melahat şikayetle göz süzerek. “Vah yavrucak, vah, nasıl da sever edebiyatı,” dedi Basri Paşa havalanan martı kanatlarıyla dizlerini dövüp hayıflanarak: “Melahat, yukarı haber sal, La Fontaine Basri geldi desinler, çarıçem anlar.” Kıyam’ın koluna girdi: “Yürüyünüz efendiler. Gazanız mübarek ola.”

İtişerek malikaneye girdiler.

“Ah Basri ah,” dedi Melahat işvekar bir hüznle: “Ne gam-

sızsın ayol. İnsan haber salmaz mı Tefvık Efendi Hazretleri misafirimiz olacak diye? Mahçup edeceksin beni.” Basri Paşa Melahat’ın elini kapıp dudaklarına götürdü. “İvedi istihbaratla hareket icab etti, *logistique* meselesine kafa yormadım. Vazife aşkı adab-ı muaşeretle vakid kaybetmez.” Melahat duvarlarda seken bir kahkaha patlattı. “Alemsin Basri. Ne imiş o ivedi istihbarat?”

Gördüğü manzarayla Kıyam’ın yüreğine inecek gibi oldu. Tefvık Efendi tek gözü kör kalfa kadının karşısına geçmiş bir sağ bir sol gözünü eliyle örterek taklidini yapıyor, açık gözünü hayretle büyüterek akvaryum fanusuna yapışmış balık misali dudaklarını açıp kapatıyordu. Le havle çekerek dürtünce iblis dile geldi: “Kıyamcığımı zindandan azad ettik. Namlı sabıkalılarıdır kendisi. Yezidlik ve kıymet bilmezlik meselelerinde *kompetandır.*”

Melahat yay kaşını kaldırıp bırakarak Kıyam’ı bakışlarının okuyla vurdu: “Katiyyen inanmam. İlk nazarda fark ediliyor beyzadenin *jantilliği.*” Kıyam’a elini uzattı.

“Teveccühünüz hanımefendi. Suretimizden yansıyan ışığınızın aksidir o.”

“Çok zarıfsınız. Fakirhanemiz alışık değildir zerafete.”

“Bilakis, cümle zerafet talebesi gelip feyz almalıdır siz var iken.”

“Başımı döndüreceksiniz ama. Söyleyin beyzadem, Basri ne musibet getirdi başınıza?”

“Estafurullah. Tefvık Efendi nükte etmiyorlar. Paşamız sahiden zindandan azad ettiler beni, varolsunlar.”

“İnanmam.”

“Samimiyim. Pera’da arbedenin içine düştüm kazayla.”

Basri Paşa arka dişlerini beyan ederek güldü: “Nazendeleri uygun lisanla uyarınız da. Malum, hapisane hayatı.” Melahat kalfaya başıyla işaret etti: “Çarıçıyı çağırın, gelsin paşasına göz kulak olsun. Uğraşamam kendileriyle. Maazallah insana pabucunu ters giydirir beyzadem. Buyurun, bu taraftan.”

Girdikleri, Kıyam’a Paris’in delik talebe cebiyle uzaktan bakıp heves ettiği nazendehanelerini hatırlatan loş, beher karışında keyifli dakikaların hatıraları bulunan bir salon salomanjeydi.

Ne hikmetse bu nevi salonların tamamının başköşesinde mütekayit paşa dede gibi azametle oturan kabarık minderli bordo rustik koltuk, burada da çehresini gösteriyor, işlemeli gözlerini kısmış etrafı kolağan ediyordu.

Dedenin etrafına sülale fertlerini hatıra getiren irili ufaklık koltuklar yerleşmişti. Cebinden oyuncaklar çıkaran kanaviçe örtülü hasır dayı, oturmaktan şemali bozulmuş minderleriyle şişman teyze, hizmette kusur edilir korkusuyla susta oturan dik arkalıklı deri anne, sülaleyi kızgın fakat müşfik bakışlarla süzen Fransız işi baba, kabarık yastıklarıyla paşa dedenin ilgisine mazhar olan balık etli komşu kadın ve etraflarında veled tabureler.

Sedef kakma sehpa, bakır mumluklar, küpeli mangal, para kasasını andıran dökme soba, muhakkak Basri'nin Rusya'dan getirttiği ayı postu, duvardaki aplikler, apoletleri andıran perde tutamakları yemek masasına dizilmiş tabaklarda bekleyen lezzetli kayıntıları hatırlatıyor, iri sininin üstündeki rakı sürahisi ve mezelere nispet yapıyordu.

Dere kenarında gergefini işlerken su içen ceylanları seyreden çakır gözlü Türk kızını tasvir eden duvar halısından mada, duvarda tek bir süs asılıydı: Gerisine saçma yeyip feleği şaşmış patlak saksagan gözleriyle odaya hayretle bakan fesli, sakallı bir herifin o anı ölümsüzleştiren acaip fotoğrafı.

Tevfik Efendi romantik manzaraya gülle misali düşüp kaidesini rustik koltuğa serdi: "Rakı soğuk. Müstesna, dilimiz damağımız kurumuştu. Zindanlarda tarumar... Ayıplıyorum. Basri, Kıyamcığım, oturunuz bakayım. Naşit nerede efendim? Ah, teori."

Melahat Kıyam Bey'i koltuğa buyur etti: "İstirahat buyurun, hemen döneceğim." Kıyam yürekten bir sesle fısıldadı: "Bekleyeceğim." Kızarıp sustu. Melahat şakrak bir kahkaha tufanı kopardı, Kıyam Bey'in omuzuna dokunarak terlik infilaklarıyla salomanjeden çıktı.

Kalfa kendisini kuşkuyla süzen Kıyam'a göz attı. Kıyam ne edeceğini bilemeden fesini çıkarıp sırtarak hürmetini gösterince saç balık oltasına takılmış yosun gibi dikildi, hırkasını sıkılayıp başı önde Melahat'i takip etti.

Kıyam, içine düştüğü varyeteyi o saat idrak ediverdi. Vals meftunu ayyaş paşa eskisi Basri, atalat-ül hacer sessizliğiyle dudaklarını patlıcan etmiş etrafı süzen monokllu akıl fukarası Naşit, vakti zamanında tepesini süpürgeyle yarmaya teşebbüs etmiş acuze kalfa ve İblislerin *Le Grande Şahı*, şu saatte koltuğa kaykılmış rakı çeken Tevfik ile şöhreti yedi düveli tutmuş Çanakkaleli Çifte Benli Melahat'ın evindeydi.

İstanbul vodvil sahnesi olsa, Benli Melahat'ın evi muhakkak o vodvilin kulisi olurdu. Melahat on altısındayken Seddülbahir'deki evinden bir topçu çavuşunun peşine takılıp İstanbul'da kaçmış, herifin Kalyoncukulluk'lu altı çocuklu bir aile babası olduğunu görünce genç yaşında eskilerin "ti teber Şakir" dedikleri vaziyette, velhasıl parasız, pulsuz, akrabasız, çulsuz sokakta kalmıştı.

Bereket kızcağızın yardımına bir Ermeni kocakarısı yetişmiş, Sultanahmet'te çeşmenin dibinde ağlarken bulup evine getirmiş, arabacısı Zati Efendi ile nikahlayıp kızın sözüm ona iffetini korumuştur.

Melahat bu, altmışlık Zati Efendi'de işin işten geçtiğini anlar anlamaz mahalle bıçkınlarından Sinoplu Kerevit Osman'ı dost tutmuş, herifi gece vakti eve almaya başlamıştı. Tabii Kerevit'in namının nereden geldiğini bilse, bu işe muhakkak girişmeyecekti.

Kerevit Osman'ın lakabı ne Sinop'ta vakti zamanında kerevit avlıyor olmasından, ne de denizle alakasının bulunmasından geliyordu. Osman'ın denizle iki hasbıhalı olmuştu. Karaya oturmak için fırsat kollayan Laz takasıyla İstanbul'a intikal ederken ve Kınalıada vapurunda sayfiyeye giden Rum kızlarına işmar edip Sarayburnu açıklarında denize atılınca.

Osman, arabacılığını yaptığı ve meclisinden zinhar eksik olmadığı Naşit Efendi'nin rakı sohbetlerinde mesnetli üfürdüğü üzere, astım hastası idi. O vakitler İstanbul'un kulağı kesikleri tıbbiye ilmine ehemmiyet vermediklerinden, illetini bol miktarda tütün çekerek ve rakıyı şaraba yaren ederek bertaraf ederdi. Muvaffak olduğu da Naşit Bey'in sözüyle tescilliydi.

Uykuya dalana kadar.

Kerevit Osman uyudu mu üç mahalleyi gece vakti yatağın-
dan eden “fii” sesiyle öter, dünyayı ev halkına dar ederdi. Naşit
Efendi bu meseleyi günlüğüne, “Düdük şekeri gibi istim salıyor
deyyus, kaynar suya atılmış kerevit adeta,” kelimeleriyle düş-
müştü.

Bu ilmi tarif, Osman’ın “Kerevit” lakabıyla anılmasına sebep
olmuştu.

Melahat Kerevit Osman’ın bu adetini bilememiş, herifçioğ-
lunu cumba penceresinden odasına almıştı. Almakla da kalma-
yıp şarabı çekip sızmış kocasına ithafen, “Zati erdi muradına,
ben çıkayım kerevitine,” diyerek Osman’ı alaşağı etmiş, ateşine
su bulunca koynuna kıvrılıp uyumuştı.

Kıyametin kopması için Kerevit Osman’ın da uykuya dal-
ması yetmişti.

Gecenin bir vakti evi titreten tiz “fii” sesiyle hazır ola kalkan
Ermeni kocakarısı istavroz çıkararak Zati’nin sızmış uyuduğu
ahıra koşup adamı uyandırmış, evi iyi saatte olsunların bastığını
söyleyerek titreyip yıkılmıştı.

Zati piştovunu sağlamlayıp karıcığı Melahat’in uyuduğu
odanın kapısını omuzlayınca, içeride hortlak falan değil istim-
bot misali buhar salan Kerevit Osman ve koynunda uyuyan
Melahat’i görmüş, cinnet geçirip tetiğe basmıştı. Kerevit cum-
badan atlayarak gerisinde kurşun deliğiyle kayıplara karışmış,
köteğin alasını yiyen Melahat da sabah çıkınıyla kapının önüne
konulmuştu.

Melahat gidip bir sene evvel salya sümük ağladığı III. Ah-
med Çeşmesi’nin dibine çökmüştü. Fakat bu vakit işin rengi
değişikti. Bohçasında Ermeni kocakarının yatağının altındaki
sandıktan tırnakladığı liralara şingırdamaktaydı. Ağlaması o li-
ralarla ne yapacağını bilememesindendi. Cahilliğine ağlıyordu.

Dermanı uzakta değildi.

Binbir Gece masallarından fırlamış, boyalı su kabağı endam-
lı bir bohçacı, Sarayburnu istikametinden çeşmeye tırmanan
yokuşun başında suretini göstermişti. Basma etekliğini sallaya-
rak bohçasını taşıyor, durup gelene geçene ve dahi bohçadaki
ağır çaputların sülalesine iştahla söverek terini siliyordu. Ağla-

yan Melahat'ı fark edince her bohçacı gibi meseleye burnunu sokması mecburi olduğundan, "Ay parçası kızcağızım, de bakalım kim üzdü seni," diyerek yamacına çökmüş, çıkınından gelen lira şingirtılarını duyunca kendini kıza kalben anadan yakın hissetmişti.

"Dünyalar güzelisin, cihanlar güzelisin," demişti. "Kerevite mi kaldın... Alimallah, ablana yol ver, en kodaman balinalar sıra olsun ayağına." Türkü çığırarak ağzındaki çamsakızını döndürmüştü: "Kalk, kalk."

Çingen bohçacı, vakti zamanında Kıyam Bey'i süpürgesiyle tımarlayan kalfadan başkası değildi. Melahat'i bilmediği bir semte götürmüş, Arnavut göçmeni kasabın satışa çıkardığı üç katlı evi yemin billah satın aldırmış, Melahat'e anahtarları verip evde beklemesini emretmişti.

"Abla sen nereye?"

"Ay parçam, bal gülüm, ticarete sermaye lazım."

"Tüccarlık kim biz kim abla?"

"E be safım, e be *ringdam* (*)..."

Türkü söyleyerek kaybolmuştu.

Eve döndüğünde çarşaflarının altında kikirdeyen bohçacı, çengi, dansöz ve dul kalmış hatunlardan vücut ordunun başında komutan edasıyla cigara tüttürüyordu: "Öpün be Melahat Abla'nızın elini..." Melahat'in yanağındaki benleri okşamıştı: "Çanakkale'li Çifte Benli Melahat..."

Ertesi sabahtan tezi yok evlerinde kitaplarıyla oturan tüysüz bekar beyzadelerin kapılarına dayanmıştı: "Bohçacı, çamaşırcı, günlükçü geldi ağabey." Kapılar şakrak sesini duyunca açılıyor, içeri girer girmez beyzadeye methiyeler düzüyor, kahve pişirip yaşmağını açarak oturuyor, aman efendim İstanbul'a ne hurilerin indiğinden, bir tanesinin cennet-ü alada eşi bulunmadığından, hele ötekinin işveye geldi mi uyku bilmediğinden, mamaları Benli Melahat'in de pek müşkülpesent, pek paragöz olduğundan dem vuruyordu.

Beyzadeler karanlık basınca lira keselerini cebe atıp evin kapısını vuruyor, felekten gece çalıyor, bedelini Melahat'e ödö-

* Hoş, güzel.

yor, kalfaya da bahşış bırakıyorlardı. Bir vakit sonra vezirlerden, paşalardan, nazırlardan tüysüz beyzadelere fırsat kalmaz olmuş, seneler eyvallahsız ve paralar hesapsız akmış, toy kız Melahat büyüyüp serpilip eskilerin “çarlık gibi” dediği kadınlara taş çıkarmıştı.

Dili zamanla işveye, cilveye, lazım geldi mi tekmil donanma neferini utançtan kızamık şekeri edecek küfüre ve pazarlığa dönmüş, kalfadan sanatın incelikleri öğrenip evin reisi olmuş, İstanbul’a nam salmıştı. Banknot istifleri büyüdüğü kalbi de taş bağlamış, seneler senesi çekilen eziyetin, bertaraf edilen bas-kınların, alem-i cihanın kulağı kesikleriyle teşrik-i mesainin nihayetinde kararan gönlü boş kalmıştı.

Bir defasında bir vakitler içini sızlatan Kerevit Osman’ın eve misafir girmek istediğini duymuş, kızları toplayıp herife dünyanın köteğini attırmış, bekçiye verip nezarette iki hafta süründürmüş, merhamet edip bıraktırmıştı. O hadise dahi yüreğinde yaprak kımıldatmamıştı. “Vezir gibi karşılayın rezilleri,” demeyi adet edinmişti kızlarına. “Erkek boz ayı gibidir. En alası olsa balı yeyip doyunca postu devirip zıbarır, susuzluktan can verseniz kılını oynatmaz, bilesiniz.”

Amma velakin...

Bacası külle tıkanan kocakarı sobası gibi sönmüş bitik yüreğinde bu akşam bir kıvılcım çıkmıştı. O Kıyam Bey denilen cinpirli beyzade yok mu idi, o... Burulmuş bıyıkları, dik yakası, Frenk işi kolonyası, nezaretten dahi asaletle gelişi, elini öpüşü. Bir başka adam vardı o adamın içinde, ve Melahat senelerin sarraflığıyla anlamıştı ki, Kıyam’ın kalbinde altın bir köstekli saat atmaktadır.

Hakkı da yok değildi. Kıyam Bey’in kalbi o saatte emekli nazır evindeki arızalı guguk misali vakitli vakitsiz ötüp sahibini yerinden sıçratıyordu. Melahat’in endamı, saçları, topukları aklına geldikçe yüzüne pençe pençe kırmızılık yayılıyor, Basri Paşa veyahut Tevfik anlayacak diye korkudan ödü kopuyordu.

“Enteresan meraklarınız var Kıyam evladım,” dedi Basri Paşa rakı kadehini dibinden ışığa kaldırıp elmas seçen kuyum-

cu ciddiyetiyle gözünü kıсарak: “Bizler ayıplamayız tabii, neler gördük şu ahir dünyada.”

“Anlayamadım efendim, merak der iken?”

“Gönül bu, sırlarını haiz olmak mümkün değil elbet.”

“Kastınızı idrak edemedim.”

“Bilmezden gelmeyiniz, darılırim.”

“Neyi efendim?”

“Hoppala. Evladım... Bu gözler kömürlük penceresi değil. Yaşını başını almış hanımlara meyliniz aşikar. Kalfaya bakışınız gözümüzden kaçmadı.”

“Bendeniz... Zinhar!”

Basri Paşa elinin ayasını açarak Kıyam’ı susturdu: “Savunmaya mahal yok. Er meclisindeyiz. Vuku bulan hadiseler aramızda ilelebet sırdır. Lakin bazı memleketlerde kabul görmez bu merakınız, söyleyeyim. Binaenaleyh, hedef tayininde de hatalısınız. Kalfa dini bütün hanımdır. Zatına hallendiğinizi duysa tepenize merdaneyi indiriverir.”

Kıyam’ın eli ayağı karıştı: “Efendim rica ediyorum, istirham ediyorum. Kalfa kadını gözüm ısırıyor. Bakmam o sebebledir.” “Isırır, ısırır elbet,” dedi kalfa kucağında nazendelerin udları, tefleriyle odaya girerken. Kıyam’ın suratı morardı: “Rica ediyorum, rica ediyorum!”

“Sus bakayım,” dedi kalfa udu göstererek: “Mutfaktan duydum ki ben seni. Gafil pazar beyzadesi. Basri, sen de lafını bil, yersin bunu ensene.” Kıyam ellerini tuzluk edip izahata gayret verdi: “Kalfa teyze siz bari merhamet gösteriniz. Paşam... Efendim, kalfa teyze bir vakid evvel süpürgeyle kovalamıştı beni. Oradan ısırıyorum.” Sürç-ü lisanındaki vehameti fark edince koltuğa yığıldı: “Demem o ki... Oradan hatırlıyorum... Teyzeyi...”

Kalfa, “Hakkıyla indirmemişim herhal,” dedi: “Benim çalıyı yiyen iflah olmaz.” Yaşmağını sıkıp kaşlarını çattı, dudaklarını sol bemol bükerek Kıyam’ı süzmeye koyuldu.

Basri Paşa sakalını sıvazladı: “Vay, vay ki, ne vay. Görüyor musunuz Tevfik Efendiciğim, Kıyam Bey meğer bu meselelerde ihtisas yapmış da, biz bilememişiz. Bir vakid evvel kalfamızla

hasbıhal ettiniz demek, ziyaret esnasında. Peh... Aşk olsun Kıyam, hiç belli etmiyorsun evladım. Her ne ise, muamma çözüldüğüne göre, içki faslına geçelim. İçim rahatladı Kıyam, bunu bilesin, acaip bir herif zannettim seni.” Gözlerini tavana dikip düşüncelerini tarttı: “Zerre hazzetmem alengirli adamlardan. Adam dediğin, mühendis cetveli gibi düz olacak. Misal Tevfik Efendi. Kafidir! Rakı doldur bakalım kalfa. Ver Kıyam’a, sarardı iyice. Nerede benim çarıçem?”

Oturdukları cennet-ü ala salon salomanjenin kapısı kanatları iki yana kayarak açıldı. Amma velakin kapıdan bekledikleri dantelalı satenlere bürünmüş afet-i yektalar değil, suratının ortasındaki *colossal* burun tarafından idare ediliyormuş gibi yürüyen bodur, sarıklı bir adam girdi.

Burun hayatında ilk defa ademoğlu görüyormuş gibi, “möhh,” sesiyle irkilerek selam alıp verdi, şişmanlıktan vücudunda marangoz işi sustalı zemberekler gibi sallanan kollarını oynatarak geldi, Basri Paşa ve Tevfik’in ortasına kuruldu. Zencici odalık dumanı tüten bir nargileyi koşturup burunun önüne kurdu, marpucu saygıyla uzatıp geri kaçtı. Burun memnuniyetle aşağı yukarı oynayarak marpuçtan bir nefes çekti, fokurtulara karışan baygın, “Allah!” nidasıyla uzanıp Tevfik’i dürttü: “Hoş gördük?”

Tevfik bu soru cümlesini anlayamadı. Burnun iki tarafındaki küçük, ferî sönmüş gözlerin türlü oyunlarla rakı kadehini gösterdiğini fark edince şerefine kaldırıp tepesine dikti.

Burun, dudak bükerek Basri Paşa’ya döndü. Paşa o lahza da mezelere askeri bir iştahla saldırmış olduğundan kendine o cenahta da muhabbet bulamadı. Çölü tarayan sahra topu gibi döndü, döndü, nişangahının bittiği açıda yayları gerilerek hafifçe iki yana titreyip Kıyam’ı hedef aldı, salınarak durdu.

“Kimlerdensin, evladım?”

Nargile dumanıyla karışıp salon salomanjeyi Shakespeare sahnesine çeviren bu dramatik soruyu duyunca Kıyam Bey huylanarak rakı kadehini abanoz sehpanın kenarına sakladı: “Kıyam, efendim. Aksaray eşrafından...” Burun, burun kıvırdı: “Rakı, demek... Zevahi’nin maymun meselini bilir misiniz evladım?”

“Müşerref olamadık kendisiyle.”

“Mümkün de değil, bir altı asır evvel mevta oldu kendisi.”

“Allah taksiratını affetsin.”

“Amin.”

Burun nargileden gönül titreten bir nefes çekti. Kıyam adamın sarığından duman çıktığına yemin dahi verebilirdi. Marpu-cu hasmını kurt kapanına almış pehlivan misali kolunun altına sıkıştırmış yandan çekiyor, koltuğa gömülünce havada kalan meshli ayaklarını su kenarında keyfeden veledler gibi sallayarak dikkatle Kıyam'ı süzüyordu.

“Puff,” dedi dumanı salarken: “Ademoğlu üç vakidde maymuna benzer. Bir, veled iken ve emeklerken. İki, ihtiyar iken ve kamburken. Üç, anzarota ehemmiyet verince.” Lafını fevkalade beğenerek guruladı: “Kadir mevlam bize veledlik ve ihtiyarlığın dahi güzelliklerini bahşetmiştir, lakin bu anzarot meredinin güzelliği mevcut değildir. O vakid ne yapmak lazım?”

Sustu.

Kıyam ellerini nereye koyacağını bilemedi. Sırtından akan teri hissederek parmaklarını birbirine kenetledi, bir cevap düşünmeye gayret etti. “İçmemek lazım,” dedi burun: “Harama da uçkur çözmek... Bak Zevahi'ye? Hamamda haram kovalarken takunyası kayıp gitti koca zat. Ademoğlu maymunluktan gelmemiştir, lakin anzarotla maymunluğa varabilir.”

“Takunya kaygandır hoca efendi,” dedi Basri Paşa gaiple konuşur gibi duvara bakarak.

“Kaygandır, lakin darbesi de pektir,” diye mukabele etti burun. “Möhh,” buyurarak nargilesini körükledi.

Topuk darbukaları ve şakrak nidalarla merdivenden inen melaike ordusu meclise girip Kıyam'ı burundan kurtardı. Evvela ipek kıvrımlarıyla kapıdan eğilerek geçen tuvaletli Rus nazendesi geldi, iskarpinini yere vurup şımardı: “Melahat Ana, at bu merhametsiz dışarı.”

Valsör Basri seri bir taarruzla atılıp elini yakalayınca paşayı silkeledi, pencereye dönüp kollarını göğsünde kavuşturdu. Yalandan bir hıçkırıkla, “Çariçe beklesin hasta yatakta, rakı içiyor Basri, istemem Basri,” namesine başladı.

Basri kızın arkasından seyirtirken içeri birbirinden ala afet-i yektalar girip Kıyam'ın yüzünü al al eden bir rahatlıkla koltuklara serildiler, işveli *dame*'lere has kelime oyunları ile beyefendilere iltifat ettiler. Siyah tuvaletli tombul bir kız koltuğun arkasından dolaştı, burunun yanaklarını yakalayıp sıkı, "Hoca efendi, koca efendi," diye bağırp kaçarak uzaktan bir öpücük gönderdi. "Estafurullah," dedi burun gözlerini kapatıp açarak.

Kıyam omuzundaki elle sıçradı. Ne söylediğini bilemeden, "Melahat Hanım, siz mi idiniz? Hoca Efendi geldi," dedi şaşkın şaşkın. Melahat nefesiyle Kıyam'ın kulağını efsunladı: "Mahalle camiinin hocası. Allah'ın akşamı misafir olur evimize. Bizi doğru yola sevk etmeye gelir. Lakin yol görmekten doğru yolu bulmaya hal mi kaldı efendiciğim?"

"Cami hocası demek. O vakid Tefvik'ten uzak tutunuz, zira Tefvik Efendi okültizma meselelerine girerse muhakkak fakiri de yoldan çıkarır."

"Hiç olur mu beyzadem. Tahir Hoca bilhassa Tefvik Efendi'yle sohbete geldi, aralarından su sızmaz. İlme, irfana büyük hayranlığı vardır. Maymun meselini terennüm etti, değil mi?"

Kıyam başını salladı. "Sabrediniz," dedi Melahat: "Domuz ve nalbant meselleri de sıradadır, ezberimde hepsi. Rahatsız olmayınız, zararsızdır."

"Çariçem üzüntü içinde iken, orada ne fiskos ediyorsunuz siz bakayım," diye seslendi Basri kartolozu Rus kızın elini öpücüklerle boğarken: "Melahat, bu kalpsiz kız beni öldürecek!"

"Kıyamam," dedi Rus arkasını dönmeden. "Kıyarsın," diye haykırdı Basri boynunu omuzuna gömüp çenesini havan topu gibi dikerek: "Seni buz çariçesi seni... Basriciğine bir buseyi çok görme, kalpsiz! Ah Tefvikçiğim göğsümde bir ağrı var, zat-i alinizin tıbbi ilmi kudretlidir, söyleyiniz ölecek miyim yavukluma kavuşmadan?" Cebinden çıkardığı kağıtları incelemekte bulunan Tefvik, "Mümkün mümkün," diyerek *akompanya* etti: "Kalb kırıklığının tek devası teneşirdir."

"Estafurullah," dedi Tahir Hoca tekrar.

"Tiyatoranın rezilliğine bakınız ki, vah," diye düşündü Kıyam, "koskoca Osmanlı paşası laterna şebeğine döndü, Tefvik Efendi'nin ilmi ve irfanıyla."

“Terennüme başladılar,” diye fısıldadı Melahat. Ellerini açıp işveli bir melodiyle kızları iştiraka davet etti: “Basri Paşa’nın her busesi pırlantadır kar taneme, değil mi a kızlar?” Kızlar el çırpıp: “Evet, evet, çok yaşa Basri Paşa.”

Basri hamam çukurunda demlenen porsuk misali göz süzdü: “Teveccühünüz imparatoriçem.” Frenk akrobatlarına has reveranslarla elini cebine attı, tavanarasında sandık karıştıran veled gibi kaş göz ederek cebinde belli ki çoktan bulduğu şeyi arar gibi yaptı, elini akrep sokmuşçasına titreyerek kızları güldürdü: “Aman Allah, ne var ki cebimde aceba?” Cebinden bir kadife kutucuk çıkarıp yalandan hayretle, “Bakınız ne buldum,” dedi: “Amma velakin kalpsiz kız bunu da beğenmez.” Rus kızı yelkenleri suya indirip merakla kutuya baktı.

“Paşa Tefvik Efendi’nin şaklabanlık sanatını ne de güzel hatmetmiş,” diye düşündü Kıyam. Melahat ortaya laf attı: “Beğenmez olur mu paşam, beğenmez olur mu...” Basri Paşa kutuyu ham muzı soyuyormuş gibi ağır, zahmetli hareketlerle açtı: “Her busem pırlanta ise, her pırlanta da bir busedir çariçemin gerdanında.”

Ayak ayak üstüne atmış nazendelerin nefesi kesildi. Kutudaki pırlanta gerdanlıktan akseden ışıklar hayret nidalarının üzerine yağdı. Rus yalancı bir isteksizlikle, “eh madem,” ederek süzüldü, diz kırıp saçlarını kaldırdı. Basri gerdanlığı takarken kızın beyaz, pürüzsüz boynuna vantuzlu bir öpücük kondurdu.

“Ahlaksız,” dedi kız Tahir Hoca’ya şikayet ederek. Basri’nin koluna yalandan vurdu. “Çek kulağını bunun Hoca Tahir, oku üfle bunu, çıkmış bu paşa yoldan.” Nazendeler kikirlediler. “Yoldan çıktım tabii, çoktan çıktım,” diye aşkla bağırды Basri: “Senin yollarına kurbanım, hınzır!”

Tahir Hoca hayli tasvip etmez bakışlarla nargileyi möhhlledi.

“Meşk zamanı,” dedi Melahat baygın bir sesle: “Aşk zamanı.” Kıyam’a göz kırpıp parmaklarını şıklattı, kalfanın verdiği rakı kadehiyle Kıyam’ın yanına kuruldu. İki nazende udlarını aldılar, kalfa tefle ortalarına oturdu, Harun El Reşid’i kışkandıracak güzellikte bir meşk başladı.

“Enteresan azizim,” dedi Kıyam kendi kendine: “Bu *nuit* ba-

şımıza bela açılmadı.” Salon salomanjeyi dolduran billur seslerin keyfine ve rakı kadehlerinin rahvanlığına kapılıp *Le Grande Tefvik*’i habire marpucuyla dürtüp hak yoluna davet eden Tahir Hoca’ya havale etti.

Aslına bakılırsa Tefvik, belanın en püsküllüsünü başına çoktan açmıştı.

İki gece evvel, meyhanelerin kandil karartıp kafayı tütsüleyen velinimetlerini devriye zabitlerinin hışmından sakladığı karanlık saatlerde, Barba’nın meyhanesindeki şarap fıçısından bozma içki masasında iki adam birbirlerine tos vuracak gibi eğilmiş, konuşmaya dalmışlardı.

Adamlardan biri, habire bardağına kızıl şarabı boca edip çektikten sonra masaya vurarı, İbik Talat ismiyle maruftu. Korku nedir bilmez, lakin azıcık saf, anzarota düşkün bir külhanbeyiydi. Bir defasında Zeyrek Meyhanesi’ndeki kulağı kesiklerle Dolmabahçe Sarayı’nın kümesinden iki piliç çalıp masaya meze edeceğine dair bahse tutuşmuş, iş ciddiye binince oracıkta soyunmuş, hayretle bakan meyhane sakinlerine, “Can ucuz, esvap pahalı,” deyip meyhaneden çıkmıştı.

Dönüşü beş yıl, sekiz ay sonra olmuştu.

Don gömlek saray kümesine dadanırken zaptiyelere yakalanmış, evvela saray karakolunda sopayla ifadesi alınıp zindana atılmış, hücresinde istirahat buyurmuştu. Azad edildiğinden beri tavuk yememeye yeminliydi ve Dolmabahçe’nin yakınından dahi geçmezdi.

İbik lakabı da o hadiseden gelmekteydi. Nöbetçi amir Molla Ferid Efendi’nin don gömlek Talat’ı kümeste rengi atmış titrer görünce, “Getirin şu İспенç horozunu bakayım,” dediği rivayet olunuyordu: “İbiği kızarmış, kasaplık olmuş bu.”

Öteki adam, Moiz Efendi idi. Tel çerçeve gözlüklerini burundan düşecekmiş gibi devirmiş, melon şapkasıyla yüzünü mümkün merteye örtmüş, iki elini masaya dayanmış Talat’ın kulağına fısıldıyordu: “İki vagon mısır be Talat, iki vagon, Allah’tan kork, bırakılır mı çürüsün?”

İbik Talat çevre masaları yan gözle kerteriz edip Moiz’in ku-

lağına eğildi. “E kaçır vre yükleyip,” dedi Yahudi şivesiyle. Moiz gerisi dürtülmüş yarış beygiri gibi dikildi. Talat’ın taklidini hiç tasvip etmediğini belli ederek eliyle masaya vurdu: “E nasıl getir vre, nasıl getir? Sokaklar devriye kaynıyor. Gece gündüz çifte namussuzlar.” Küskün küskün gözlerini kırptı. Talat şarap testisini işaret etti:

“Papaz uçuralım mı?”

“Ne uçurursan uçur. Lakin benim mısırı da uçur.”

“Nerede senin mısır?”

“Sirkeci Garı’na indirdiler.”

“Kaçak mısır mı?”

Moiz Talat’ı tarttı, eliyle “gel gel” işareti verip kulağına eğildi: “Askeriye malı. Birinci sınıf. Mis kokuyor, mis. Kapık kapık rüşvet saydım.” Arkasına yaslandı: “Hava yağmurludur, soğuktur, çürüyecek rutubetten. De ki çürümedi, iki vagondur, cebine koyamazsın ya, görececek biri. Kürekle arabaya atamam, sabahı buluruz, devriye basar.”

İbik Talat kafasını omuzlarına gömüp şarabı aradığı çare bardağın dibindeymiş gibi hınçla gövdeye indirdi. Dile kolay, iki askeriye vagonu dolusu mısır. Moiz sessizlikten sıkılıp: “Küresteki yavuklunu özlüyor,” diye sordu. Köstekli saatine parmağıyla tıklattı: “Vakid geçiyor.” Talat’ın gözlerinde bir parlama dolaştı:

“Derdinin dermanı bendedir çorbacı. Barba! Papaz susadı.”

“Bırak papaz yerinde kalsın. Neymiş efendim derdimin dermanı?”

“Tevfik Efendi.”

“O kimdir?”

Talat cigara ateşledi: “Bir garip adamdır. Sen dersin ki endaze doğru, ben derim ki Tevfik Efendi daha doğru. Sandıkla altın versen açıp bakmaz, cebine koysan elini atmaz, öyle delikanlı.”

“Kaldı mı be öyle enayi?”

“Ağzını topla çorbacı. Tevfik Efendi’nin hikmetinden sual etmek sana kalmadı.”

“Sükun ol be. Madem ki derdimin çaresi odur, tamam. Lakin her hekimin vardır viziti, bu hekimin nedir ücreti?”

“De ki iş aklına yattı, para falan istemez.”

Moiz şarap bardağını doldurup tepesine dikti: “Rabbim Tevfik’ten razı olsun be.”

“Amin, amin,” dedi Talat: “Hekim para istemez de, elçiye bahşış gerek.” Avucunu açıp masanın altından uzattı. Moiz’in elleri titreyerek bıraktığı banknotları tek gözle saydı, tekrar uzattı. Moiz birkaç banknot daha bırakınca, “Oldu bil bu işi,” dedi: “Nereye gidecek mısır?”

Ertesi sabah tesadüfen karşılaşmış, dert içindeymiş tiyatorası yaparak Naşit’le Tevfik’in kafayı tütsülediği masaya kuruldu. Tevfik ısrarla derdini sorunca da istemeye istemeye anlattı. Anasından miras kalan mısırı zaptiye gara çektiirmiş, askerler içeriye hamal sokmasına izin vermemişti. Zaptiye amiri Talat’a mısırları nasıl alacaksa almasının mecbur olduğunu, yok almazsa ekmek yapıp kumanya niyetine dağıtacağını söylemişti. Vaziyet fenaydı. Talat mısırı bir Yahudi çorbacıya satmış, kaporo dahi almıştı. Ah, ne edecekti şimdi? Yalandan acı ifadesiyle Tevfik’in ellerine sarıldı: “Ben garip külhanbeyi, ne edeyim hocam, ne edeyim?”

“Mısır nebatatı atmosfer hadiselerine azami duyarlıdır,” demişti Naşit: “Süratle *le morte* olur o mısır, beyan edeyim.” Tevfik Talat’ın eline vurmuştu: “Metin olunuz bakayım Talatçığım? Tevfik ağabeyiniz ne güne duruyor? Bir ilim adamı rutubede zinhar pabuç bırakmaz.”

Tevfik bu. Nasıl etmiş, nasıl becermiş belli değildi. Naşit ve Nestor’un yardımıyla gecenin bir vakti Sirkeci Garı’na sekiz beygir sokmuş, vagonlara bağlatmış, arnavut kaldırımı yollarda ağır aksak çektirerek Samatya’ya getirip Moiz’in deposunun kapısına varmıştı. Müthiş bir yağmur yağmakta, gök gürlemekte, yıldırımlar Haliç’te duran askeri gemilere kamçı gibi inmekteydi.

Moiz ve Talat ellerini oğuşturarak Tevfik Efendi’yi bekliyorlardı. “Geç kaldınız üstadım, meraka gark ettiniz bizleri,” dedi Moiz: “Duacıyız zat-ı alinize.” “Mahal yok canım,” dedi Tevfik. Moiz hüznüyle, “Lakin çok yağmur yedi mısır,” dedi. Nestor’un

çözdüğü beygire atlayan Tevfik'i yayan takip etti: "Bozulmuştur korkarım, vah Talat Efendi'nin anacığının mirası."

"İlimde tesadüflere yer yoktur çorbacı. Mısırın rutubed almaması için Naşit Efendi'nin icadından faydalandık."

"Nedir icad efendimiz?"

"Basit bir ilmi düzensizlik. Vagonlara teneke döşeyip kömür sobası kurduk. Fayrap ettik çıra marifetiyle. Mısır ısıtıldı. Sıcak, elemendler kadar faidelidir nebatata. Talatçığım, valide-nizin mirası güvencedir, hay hay!"

Moiz ve Talat atlarıyla karanlığa karışan Tevfik, Naşit ve Nestor'un arkasından baktılar. O lahzada saatlerdir kızgın tene-kenin üzerinde ısınmakta bulunan mısırlar yeri göğü inleten bir tarrakayla zıplayıp patlamaya başladı.

Moiz fenalaşarak Talat'ın kollarına yığıldı.

Tarrakayı duyan süvariler Samatya'daki depoyu dört nala bastıklarında enteresan bir manzarayla karşılaştılar. Oracıkta ruhunu teslim etmiş bulunan melonlu bir Yahudi iki vagon do-lusu mısır patlağının arasında yatıyordu.

İbik Talat'ı Samatya Garı'nın abdesthanesine sinmiş vaziyet-te yakalamaları uzun sürmemişti. Talat tehditlere ve sopaya rağmen Tevfik'in ismini öksürmeyince zaptiye kumandanı Talat'ın yakın zamanda görüştüğü şahısları soruşturmuş, tek tek ifadele-rini alarak nihayetinde Tevfik Efendi'nin ismine ulaşmıştı:

"Getiriniz bakalım şu zatı da, bir soralım meramını."

Tevfik'in Basri Paşa'nın *akompanyasında* karakol basıp tutuk-lu kurtardığı, Paşa'nın faytonunun ise şu lahzada Çanakaleli Çifte Benli Melahat'ın keyifhanesinin önünde durmakta oldu-ğu ertesi gece mahalle bekçisi tarafından rapor edilmişti.

"Madem ki Paşa'nın ahabıdır, Tevfik Efendi'nin bu mese-leyle bir ilgisi olamaz," demişti komutan: "Kurtardığı tutuklu kimdir, onu öğrenmek icab eder. Zannımca o şahıs Paşa'yı ve Tevfik Efendi'yi kandırmıştır. Kolluk çıkarın, bizzat ben ku-manda edeceğim. Melahat'ın bir hatırını soralım bakalım."

Keyifhane basacaklarını duyunca hevesle gönüllü çıkan kol-lukçuların başına geçip, "Hazır ol," emretmişti: "Azami dikkat,

Basri Paşa'yı öfkeliendirmeyin. Fizan'da alırım soluğu. Dikkat buyurunuz, 'alırız,' demedim. Ezkaza paşaya kabahat ederseniz, sizin soluğunuzu bizzat ben keserim. Marş!"

"Hop pam pam, pap pam pam," diyordu Basri Paşa kollarındaki Rus kızına vals adımlarını göstererek: "Alaturka sazla dahi vals oynamak mümkün, görüyorsun buzlu şekerim." Yorulup koltuğa gömüldü, kedi gibi sırnaşan Rus kızının uzattığı rakı kadehini dikti: "Şerefinize *Le Grande Üstad*."

"Hay hay," dedi Tevfik okuduğu kağıtların üzerinden kalem memuru teke gibi hiddetle bakarak: "Çekiniz, bittabi." Tahir Hoca'yı dürtükledi: "Bahsettiğim teori." Hoca Tevfik'in uzattığı kağıtlara nargile çekerek göz gezdirdi, cevaben uzun, gürültülü bir fokurtu çıkardı: "Mühim, mühim. Lakin bu Şerefi madrabazın tekidir, bilesin. Harama meylederdi sağlığında. Benzetmek gibi olmasın." Süzülerek bir "Allah" çekti.

"Naşitçiğim *l'Avantage du Herbes Darules Fulfoles* eserinde bu meseleyi teferruatıyla kaleme almıştı," dedi Tevfik: "Bakmayınız dut yemiş bülbül gibi oturduğuna, ehliyetlidir."

"Melahat Hanımefendi," dedi Kıyam alçak sesle: "Tevfik Efendi bir hadise, bir nümayiş çıkarmadı mı konağınızda?" Melahat güldü: "Beyzadem, bizim meslekte Tevfik melaike addedilir. Mamafih... Hatırıma geliyor da... Bir vakid kızlar soğuk almıştı, Tevfik Efendi elemendlerle tedavi etmeye teşebbüs etmişti." Kıyam gözlerini kapatıp nümayişi hayal etti: "Büyük geçmiş olsun."

"Mahzenin tadilatı iki ay sürdü. Fakat kızlar iyileşti."

"Etmeyiniz hanımefendi. Zat-ı aliniz de Tevfik Efendi'ye itikad ediyor olamazsınız, değil mi?"

"İtikad ettiğim iki kıymet vardır. Para ve saygıdeğer bir beyefendinin yarenliği. İlki ganidir, lakin ikincisi şu akşama kadar vuku bulmamıştı."

Kıyam göğsündeki gugugun ötüşüyle kızarıp usturuplu bir cevap bulabilmek maksadıyla lugatının sahifelerinde vals etti: "Seyyahın mahareti yareniyle menkuldür efendim. Zatinızın cevherinde bir akis olabildi isek ne mutlu." Melahat'in gerdanı işveli bir zemberekle kırıldı: "İçiniz efendim, meşke lezzet gerek." Rakı kadehlerini öpüştürdüler.

Kafalarını işaret ettiği kağıdın üzerine çatma çadır direkleri gibi eğmiş dinleyen Basri Paşa ve Tahir Hoca'ya, "*Mystique se* kadim," dedi Tevfik: "*Ekspediyonlarım* ilmi olarak kanıtladı ki, Amen-Ra'nın mumyasının akıbetini keşfetmek farz. O vakid Atlantis küllerinden doğacak ve Mısır'ın hükümdarlığı daim olacak. Bakınız burada ne var? *Scarab*. Reverans ediniz Tahir-ciğim."

Melahat, Amen-Ra adı telaffuz edilir edilmez Kıyam Bey'in suretindeki saadetin buruştuğunu fark etti. Titreyen elinden rakı kadehini dekolteli bir zerafetle alıp dizini okşadı: "Arzu buyurursanız bahçeye çıkıp ferahlayalım beyzadem." Kıyam Bey süratle ayaklandı: "İsabed olur hanımefendi. İçerinin havası bozdu."

Ah...

"Hanımefendi."

Gençliğini yiyen şu eve ayak atan başka tek beyzade Melahat'e bu lakapla seslenmemişti. Sanatının haysiyeti malum, ismi paşasına da, ipsizine de, kerevitine de her daim ya Melahatti, ya sultanım, ya kraliçem. Erkek milleti değil mi, köküne kibrit suyu, hileli aktar terazisiydi delikanlılığı. İşi düşmeye görsün, bir mamayı baş tacı ederdi, lakin ismini layıkıyla telaffuz etmeye imtina da ederdi.

"*Cosmo pşefti* be," dedi içlenerek. Gönlünün konağına gölgelerde saklanıp etmeden, başı dik girebilecek bir beyzade geçmemişti kapısından. Ta ki, şu civanmert Kıyam Bey çehresini gösterene kadar. Antrede kalfanın koşturduğu kürkü omuzlarına alırken, "ya kısmet ya Melahat," dedi içinden. Şu erkek milleti de, ne hikmetse iki cins olurdu. Kadının meclisinde kendi gibi olanlar, veyahut kendini zannettiği gibi olanlar. Çokları bilmezdi ki, gönül pusulası her daim kendini bilmeyen paşayı es geçer de, bilen serdengeçtiye kayardı.

"Affınıza sığınarak hanımefendi, buyurmaz mısınız," kelimeleriyle düşüncelerinden sıyrıldı. Buyururdu. Kıyam Bey'in bir kelebeğe dokunur zerafetle uzattığı koluna muhabbetle girdi:

"Üşümeyesiniz beyzadem, soğuktur."

“Zıyanı yok.”

Gelen yağmurun ayazıyla inleyen ağaçların kuytusundan yıldızları seyrede seyrede yürüyüp bahçedeki ahşap salıncağa yanaştılar. Kıyam Bey salıncağı yeniyle silip Melahat’i buyur etti, davet edilene kadar ayakta bekledi. Oturunca izin isteyip bir cigara yaktı.

Tekrar, “Ya kısmet,” dedi Melahat içinden. Destursuz uzanıp Kıyam’ın dudağındaki cigarayı ojeli tırnaklarının ucuyla kısırdı, Basri Paşa’nın hediye ettiği altın cigara teline tutturup bir nefes çekti, ateşinden gelen dumanı öpücükle üfledi.

Kıyam aşkla yutkundu.

Salıncağı hafif hafif oynatarak konağın sıcak pencerelerinde Tevfik ve Tahir Hoca’nın kafaya kafaya vermiş bir naneler yediğini, kızların hocaya lokum tuttuğunu, Rus kızının Basri Paşa’yı elinden tutup cilveleşerek koşar adım yukarı çıkardığını seyrettiler. Teline vurulan uda eşlik eden paşanın içler acısı kantosu yankılanınca kendilerini tutamayıp gülüştüler.

Nemli gül ağacı rüzgarda dalgalanınca, “Bahçe merakım vardır naçizane bendenizin,” dedi Kıyam: “Gül ağacı ziyadesiyle nazlıdır. İhtimam ve muhabbet bekler. Mevsimi gelince bakılmak ister.”

“Solmaya meyletmiş gülü, kim ne yapsın beyzadem?”

“Her mevsimi başka güzeldir gülün, kadrini bilecek ellerde.”

“Nahiyemizde herkes eldir de, hiçbiri bakmayı bilmez.”

“O vakid maharetli bir el bulmalı. Lakin, nereden bulmalı?”

“Öyle, nereden,” dedi Melahat laf oyununa mukabele ederek.

“Bir gönüllü vardır muhakkak. Farz-ı mahal...”

“Zaptiyeler!”

Kıyam’ın bıyıkları dimdik oldu: “Ne alakası var canım?”

Melahat cigarasını atıp bahçe duvarının dışında dolaşan lambaları işaret etti: “Zaptiyeler. Baskına geliyorlar.” Eteklerini toplayıp kalktı, Kıyam’ın gözlerini şaşbeş eden bir salıntıyla koşup camlara vurdu: “Baskın var kalfa, baskın!”

Koşarak antreye girdiler. Basri Paşa elinde ud ve piştovla merdivenlerden aralarına top mermisi gibi düştü: “Melahat,

tertibat al. Kalfa, Tevfik Efendi'yi çağır. Evladım, nazendeleri uyandır. " Sıçrayıp salona atladı.

"Vay başıma," dedi Kıyam içerdeki rezaleti görünce.

Gömleği pantolundan sıyrılmış, ud ve piştovla kanto cam-bazı misali sağa sola sıçrayıp perdeleri örten Basri Paşa emirler yağdırıyor, sarhoş afet-i yektalar Tahir Hoca'nın etrafına kıvrılmış uyuyor, hoca rüyasında, "möhh," çekiyordu. Tevfik yampiri adımlarla mahzenden çıktı: "Ne oluyor azizim?"

"Elinizin körü oluyor azizim. Hocaya da anzarot mu içirdiniz, a iblis?"

"Ayıplıyorum. Hoca efendi ağzına zinhar rakı sürmez, lafınızı biliniz rica ederim."

"O vakid ne yaptınız adamcağıza? Baygın fakir."

"Şerefi'nin teorisini naklediyordum. Nazendeler de enfiye ikram ettiler."

"Gülbenaz'ın işi bu," dedi kalfa, "afyonladı imamı gene, kör olasıca."

Konağın kapısı yumruklandı: "Melahat kadın, aç! Melahat kadın!"

Melahat, "Bırakın hocayı, kocayı," diye seslendi: "Aşağı, aşağı." Basri Paşa piştovla Kıyam'ı dürttü: "Yürüyünüz evladım, sürat zaruri." Merdivenleri takırdayarak indiler, kalfanın cebelleştiği adam boyunda sandığı açtılar. Sandığın içinden çürümüş balık kokuları geldi. Kalfa "bir gayret" diyerek dipteki keçeyi çekmelerini işaret etti. Keçenin altından aşağıdaki toprak dehlize inen tahta merdiven göründü.

Yukarıda kapının omuzlandığı duyuldu: "Melahat, derhal aç!"

"*Angard*," dedi Tevfik. Basri Paşa çivileme dehlize atladı, uzanıp Kıyam'ın paçasını çekiştirdi. Kıyam inerken Tevfik redingotunun önünü ilikleyip Melahat'ın elini öptü, kalfaya dönüp beyefendi bir yaban kazı edasıyla yerlere eğildi: "Frenklerin dediği gibi, *au revoir*!"

Keçe arkalarından örtülüp sandık kapanırken konak kapısının kırıldığı duyuldu.

Tevfik, Basri Paşa ve Kıyam karanlıkta yanak yanağa vermiş

yukarıdan gelen sesleri dinlerken arkalarında yanan ışıkla irkilip sıçradılar. Basri Paşa piştovu kaldırdı: “Kim o be?” Naşit, elinde karpit lambasıyla dehlizde duruyordu. “Atalat-ül Naşit,” diye fısıldadı Basri Paşa: “Aferin evladım.”

Konakta sayısız ayak sesi, yere çarpan bastonların tıkırtısı, Melahat’ın, “Neler oluyor amirim?” sözleri duyuldu. “Tevfik Efendi ve Basri Paşa’yı dolandıran Kıyam adlı şahsı arıyoruz,” diye cevapladı sert bir ses: “Yol ver Melahat kadın.” “Buyurunuz,” dedi Melahat: “Evde yabancı yok.”

Ayaklar salona yürüdü. Salon kapılarının gıcırtısını takiben, hazin bir sessizlik oldu.

“Tahir Hoca değil mi o?” dedi şaşkınlıktan dilini yutmuş bir ses.

Ertesi sabah *Fitriyat* gazetesi feci hadiseyi endazesiz bir manşetle nakledecekti.

Melahat () Ya Resulullah.*

Manşetin altında afet-i yektalarla sarılmış uyuyan Tahir Hoca ve elleri kelepçeli Melahat’ın baskında alınan fotoğrafları bulunuyordu. O günün akşamında gazetenin Babıali’deki binası basılacak, vakanüvisler molla tarafından sopa marifetiyle daha edebli manşetler kaleme almaya davet edilecekti.

“Vaziyet iyi değil,” demişti Basri Paşa gece konağında misafir ettiği Kıyam’a kahvaltı masasında: “*Fitriyat*, Melahat’ın evinde askeriyeden iki vagon dolusu mısır uçuran haydudun da kısıtıldığını, lakin yakalanamadığını yazıyor.” Gözlüklerinin üzerinden Kıyam’a bakmıştı: “Evladım mısırı ne vakid uçurdun?”

“Zinhar, zinhar paşam,” diye cevapladı Kıyam: “İnanınız malumatım yok, lakin bir şüphem var.” Ekmeğine yağ sürerken kendi kendine konuşan Tevfik’e baktı. Basri Paşa gazeteyi fırlattı: “Malumatınız yok, ama gazetede isminiz var.” “Gizil kudretlerin oyunu bu,” dedi Tevfik tereyağlı dilimi dişleyerek: “Trabzon mu bu Basri? Enfes yahu.”

Kıyam’ın sarardığını fark eden Basri Paşa, “Metin ol evladım,” dedi: “Basri ağabeyiniz hiçbir neferini naçar koymamıştır. Bir hal çaresi bulacağız. İstanbul’da ikametinizin artık mümkün-

★ Güzellik.

natı yok. Sahte hüviyetli, iki kere kabahatli sürgün kaçağı sıfatındasınız. Sizi acilen uçurmamız lazım.”

“*Eksplorisif*,” dedi Tevfik neşe içinde.

“Aklınızla bin yaşayınız *Le Grande Maitre*,” dedi Basri Paşa: “Ne maharet, ne ulvi bir zeka.”

Ayaklanıp yumruğunu masaya vurdu: “Kıyam’ı *eksplorisifle* uçuracağız.”

Ölümsüz Çeçe

“Tragedya kokonaları gibi habire bayılıyorsunuz mirim, metin olunuz biraz,” sözleriyle Kıyam gözlerini araladı. Bed ses dimağındaki dumanların içinde konuşmaya devam etti: “Filhakika, hiçbir tragedyada kokonalar bu kadar ayılıp bayılmaz. Edebi manada ayıptır. Yazarı topa koyarlar, beyan edeyim. Persky, nikah mı kıyıyorsunuz kalp kızına? Atınız bakayım.”

Kıyam uyuşan eklemlerini oynatarak doğruldu. “Kabirdiyim zaar,” dedi esefle: “Azrail de tepemde konuşuyor.” Son hatırladığı, valsör müdür raksör müdür her ne halt ise masaya yumruğu vurup *eksplosifle* çanına ot tıkayacağını beyan ettiğiydi. Ağrıyan ensenini ovarak sağa sola baktı. Karanlığı bölen yarıklarından ışık huzmeleri sızan, tahta bir hücre veyahut ahırdıydı. Birileri, muhakkak Tevfik, etrafında teneke çalıp rakediyordu.

Beddualı bir düdük çalınca Kıyam teneke tıngırtısının sebebini anladı. Sarsılarak kalkan bir trenin yük vagonunda, etrafı “*Explosive, Danger*” yazan sandıklar, barut fiçileri ve fitil çuvallarıyla sarılı oturmaktaydı. “Sahiden *eksplosifle* uçurmuşlar bendenizi,” dedi dudağı uçuklamış vaziyette. *Eksplosifleri* uykularından uyandırıp durup dururken berhava olmamak için ağır hareketlerle doğruldu, dikkatle çark etti. Vagonun uzak tarafındaki sustalı masada Tevfik, saçları briyantınli, fraklı bir herifle iskambil oynuyordu:

“Sabah-ı şerifleriniz hayır olsun mirim.”

Kıyam, düşündü. Parmaklarını pençe edip Tevfik’in gırtlığına bir geçirse, beşeriyetin selameti için fevkalade büyük hizmet yapmış olurdu. Gel gör ki, iblis kimbilir nereden peydahladığı piyade tüfeği boyunda *cigar*’ı çekerek keyif ediyor, briyantınliye kağıt dağıtıp bir takım oyunlarla geri topluyordu. *Eksplosif* vagonunda Tevfik ve *cigar* demek, cehenneme çeyrek var demekti ki,

bir de boğuşma arbedesi hiç lazım gelmezdi. Keza, briyantın-
li de sağlam ayakkabıya benzemiyordu. “O *agar*’a dua ediniz,”
dedi Tefvîk’e.

Tefvîk *agar*’ını dişleyerek Sicilya usulü göz kıstı: “Gittiğimiz
cenahta bol miktarda var. Namlı sihirbaz Persky’nin huzurun-
dasınız. Reverans ediniz.” Persky otuz iki ayar tekmili birden
altın, sırtıttı: “Şeref duydum.”

“Hicap duydum,” diye düşündü Kıyam selamı, “lüzumu
yok,” kabilinden alarak.

Tefvîk iskambilleri karıp desteyi tersyüz etti: “Yezidliğin
lüzumu yok! Üç gün içinde Fransa’ya vasıl olacağız. Okültiz-
manın ve spiritizmanın vatanı. Sanat ve ilim, yek vücud. Ne
heyecan. Ah *mon ami*, müthiş bir *ekspedisyon* olacak. Persky? Sat-
ranç oynamıyoruz mirim. Vatikan’a etüde mi yolladınız, atınız
bakayım o papazı?”

Kıyam dişlerini sıktı. Adam değil, Tayyare Piyangosu’ydu
mübarek. İkramesi de elaleme rezil olmak suretiyle bedbaht,
görünmez kaza vasıtasıyla perişan veyahut paganist ritüel niha-
yetinde helak olmaktı. Cümle aleme amorti vuran bu piyan-
godan da Kıyam’a ne hikmetse daima büyük ikramiye isabet
ediyordu.

“Utanmadan bir de iskambil oynuyor rezil,” diye geçirdi
içinden. Bu işi de hiç aklı almıyordu. Tefvîk başka nerede olsa
se kadim dediği tarot kağıtları hariç iskambile el sürmezdi. Lakin
ne vakit yolları Fransa’ya düşer, iblis Allah’ın günü iskambiller-
le haşır neşir olurdu. Şu lahzada da iskambil destesiyle Persky
adlı *nosferatu* kılıklı madrabaza Ali Cengiz oyunları yapmakta,
agar tüttürmekteydi. Hayatal’ın çölde dediği gibi, hayat bir ku-
mardı. Ve Kıyam biliyordu ki o desteden kendisine ful papaz
gelecek, Kıyam Fransa’da da papazı bulup mafiş olacaktı.

Evvelki Fransa seyahatlerinde hadiseler o minvalde cereyan
etmişti. Kıyam papazı, hatta ne papazı efendim, papazın alasını,
belaların başpiskoposunu bulmuş, Tefvîk Efendi’nin hışmına
uğrayarak tekmil Paris’e ve hayatının en büyük aşkı Solange’ye
rezil rüsva olmuştu.

O sebeple, “Fransa” kelimesini duyar duymaz tarifsiz bir ke-

dere kapılmıştı. Paris Garı'nı görür görmez Tefvik'in iblisliğiy-
le küllenlen gönöl mangalı biricik aşkı, asil kuğusu Solange'nin
hatırasıyla tekrar tutuşacaktı.

"Kalkınız," dedi Tefvik, "vagonumuza geçelim."

Yük vagonundan çıktılar. Uyuyan, gazete okuyan, yavrula-
rına masal söyleyen, pencereden zümrüt rengi zamanın akışını
seyreden hanımların ve beylerin arasında yürürken Kıyam'ın
aklında Solange'nin aziz hatırası vardı. Fransızca konuşan zarif
bir *dame*'nin sesini duyunca kulak kabarttı. "Aynı O'nun şivesi,"
diye düşündü içi yanarak.

Kondüktörün açtığı kompartmana girip koltuklara yerleştii-
ler. Tefvik iskambil destesini çıkarıp ada vapuru misali tüterek
uzattı: "Bir kağıt çekiniz." "Eksik olmayınız, çekmeyeceğim.
Öksürünüz bakayım, kafanızda nasıl bir *plot* mudur nedir, ney-
se ismi, o var? İstikametimiz nedir?"

"İlk durağımız Paris. Faytonla Dijon'a geçeceğiz. Sizi, şara-
bın vatanına götürüyorum Kıyamcığım. Şarabın, aşkın ve ka-
dim sırların... Amen-Ra'nın se *mystique* gizemini Hermetizma
metoduyla Dijon'da aydınlatacağım." Persky'ye *Scarab*'ı göster-
di: "Amen-Ra *du* kadim." Persky saygıyla eğilerek selam verdi.

"O ismi bir daha asla zikretmeyiniz," dedi Kıyam: "Aşk da,
şarab da, bilhassa kadim sırlar da sizin olsun. Ben yalnız şu za-
vallı başımı azıcık dinlemek istiyorum, lütuf buyurursanız."

"Zinhar," dedi Tefvik ısrarla kağıt destesine parmağıyla vu-
rarak: "Çekiniz bakayım. Basri Paşa bu yolculuğu biraz da zat-ı
alinizin aydınlanması maksadıyla tasarladı. İnsan ilim irfandan
uzaklaştıkça yolunu kaybeder. Dümeni ilime kırıınız! Kupa kı-
zını mı çekmiştiniz?"

"Hayır."

"Benimle eğlenmeyiniz."

"Çekmedim yahu. Hem söyleyiniz bakayım, bu Dijon dedi-
điniz yerde nereye gidiyoruz? Ne yeyip, ne içecek, nerede uyu-
yacağız?"

Meraklanmakta son derece haklıydı.

Tefvik kaçığı seneler evvel arkeologya *ekspedisyonu* sevdasına
kapılmış, binbir şarlatanlıkla isimlerini bir kazı takımına yaz-

dırmıştı. Allah'ın gecesi omuzda kazma kürekle kapısında bitip, "Kalkınız, Hitit medeniyetinin sırlarına vakıf olmaya gidiyoruz," diye rezillik çıkarıyor, Kıyam'ı konu komşuya rezil ediyordu.

Kıyam yedi düvelin başına bela olmuş ve yetmiş iki milletin kopuğundan kazık yemiş Tevfik'le ada vapuruna dahi binmemeye yeminliydi, ancak İstanbul'un ticaret erbabı bir akşam kollarına Aksaraylı Nakşibendi şeyhi Gani Hoca'yı takıp Kıyam'ı ziyarete gelmiş, kahveler içilip cigaralar tellendirilince meramlarını anlatmışlardı.

Dört beş haftacık da olsa Tevfik'i alıp uzaklara götürürse, hayır dualarına mazhar olacaktı.

"Bezdik evladım," demişti Gani Hoca: "Dükkanına topladığı garabetler yüzünden müşteri ayağını kesti. Esnaf sabahtan akşama siftah edemez oldu. Gel bir yol şu ifridi uzaklaştır. Yolu, molu, yevmiyeyi düşünme."

Esnafın ileri gelenlerinden Zevati Efendi bir keseciği Kıyam'ın cebine sokuşturmuş, itiraz etmeye kalkınca, "Babanın bende büyük emeği var Kıyam Bey oğlum," diyerek elini yakalamıştı: "Gayrı bu keseyi alacaksın. Alıp Tevfik denen iti bir dolaştırıp getireceksin. Ha tut ki getirmedi, ne yeis! Yürüyün ağalar."

Gani Hoca kapıda durmuştu: "Dükkanı dert etme evladım. Erenler akşam namazından sonra gelip çırakları, defterleri kolaçan edecek. Selametle..." Kıyam, yutkunmuştu. Gani Hoca ve esnafın ileri gelenlerini gücendirmek, ricalarını yerine getirmek ne ahlakına, ne de terbiyesine uygundu. İçinden, "Yezid, ah yezid herif," demişti.

Buzlu bir Mart sabahında yola düşmüşlerdi. Bin küsur millik seyahatin sonunda Hattuşaş'a vardıklarında Tevfik battaniyesine sarınmış uyuyan biçare Kıyam'ın tepesine hortlak gibi dikilip bed sesiyle ortalığı ayağa kaldırmış, kadim bir sırrın arifesinde bu miskinliği kendisine yakıştıramadığını söyleyip tenkid etmişti. Kıyam arabadan atlarken, "Sayenizde iki büküm uyumaktan keçiboynuzuna döndük," demişti: "O el salladığınız zangoç kimdir aceba?"

“Zangoç” dediği, Alman arkeolog Philip von Hohenheim’den başkası değildi.

Püsküllü yün takkesi ve parmakları kesik eldivenleriyle matarasından kahve yudumlayarak kazı ekibine emirler veren von Hohenheim, uzaktan bakıldığında elindeki darılarla kaç gün geçirebileceğini hesaplarken uyuyakalan bir baykuşla ömrünü çeşitli memuriyetlerde tüketmiş beyefendi bir porsuğa benziyordu. Ölü Yunan heykeli gözleri, çıkık Adem elması ve nursuz suratıyla tam da arkeologya gibi bir takım boş işlerle iştigal eden rengi ruhsarı atmış adamlara gayet ansiklopedik bir örnekti.

Dünya arkeologya sahnesine karısının sosyetik merakları yüzünden üye olmak zorunda kaldığı III. Wilhelm Arkeologya Derneği’nin yıllık olağan toplantısında çıkmıştı. Çenesi durmayan karısının gıdaklamalarından usanıp şampanya alma bahanesiyle başını dinlemeye giderken, elinde İlyada’yla dolaşan bir adamcağızla çarpışmıştı.

“von Hohenheim,” demişti kibarca İlyada’yı yerden kaldırırken. Adam cildi elinden koparırcasına alıp gözlüklerinin üzerinden Hohenheim’e bir nazar fırlatmış, kafası her daim takıntılılarıyla meşgul insanların hep yaptığı gibi öfkeyle: “Schielmann,” diyerek uzaklaşmıştı.

Schielmann az sonra kürsüye buyur edilip elindeki cildi sallayarak, “İlyada, Truva Şehri’nin haritasıdır,” iddialarıyla etrafı karıştıracak, zoraki alkışlarla sesi bastırılarak bertaraf edilecekti.

Kader bu ya, Hohenheim sonraları insanlık tarihinin en büyük düzenbazı olarak anılacak Schielmann’la bir kez daha, bu sefer konağın önünde fayton beklerken çarpışacaktı. Hohenheim’in cebinden fırlayıp faytonun altına yuvarlanan kağıt para destesini gören Schielmann desteyi tekerin altından kurtarıp elini uzatmıştı: “Tekrar karşılaştık dostum.”

Hohenheim ayaküstü sohbet ettiği bu adamın ipe sapa gelmez fikirlerle dolu, egzantrik bir tip olduğunu derhal anlamıştı. Fakat her frak giyen bıyıklıyı sosyete zanneden karısı törenle elini uzatıp öptürünce zoraki muhabbet etmekten başka çaresi kalmamıştı.

Schielmann elindeki kitabın ne olduğunu soran karısına “İl-

yada,” diyerek, Hohenheim’a akıl almaz bir arkeolojik buluşun arifesinde olduğunu, lakin aradığı yatırımcının karşısına bir türlü çıkmadığını, eh bu işlerin de parasız imkanı yok yürümediğini anlatarak sızlanmıştı.

Baden’de hurda demir ticaretiyle iştigal eden Hohenheim’in arkeologya ve benzeri işlerle yakından uzaktan ilgisi yoktu. Fakat mendebur karısının çenesi durmuyor, kocacığının da böyle sosyetik, kültürel maceralara para yardımı yapmayı pek sevdiğini söyleyip herifçioğlunu dürtüklüyordu. İlyada’yı havaya kaldırarak, “Truva’yı bulacağım,” demişti Schielmann faytonuna sıçrayıp kapıyı kapatırken: “Emin olunuz.”

Hohenheim’in para destesi ise, bir daha bulunamamıştı.

Destenin Schielmann’ın dipsiz frak ceplerinden birinde olduğunu hisseden Hohenheim bir pusula yazarak görüşmek istediğini bildirmiş, randevu verdiği saatte yazıhanesine giderek Schielmann’ın yolunu gözlemişti. Schielmann yazıhanede artık nasıl bir tiyatoya tertiplediye Hohenheim o gece eve döndüğünde piyanonun başında tüyler ürperten sesleriyle arya söyleyen karısına ve kayınvalidesine pek yakında Truva’yı keşfetmek üzere yola çıkacağını müjdelemişti.

İşin aslı, Schielmann’ın madrabazın hası olduğunu ilk bakışta anlamış olmasıydı. Fakat sosyete davetlerinden, aryalardan, kayınvalidesinden ve bilhassa korselerini çekiştirmekten iyice su kabağına dönen karısından uzaklaşıp kafasını dinlemek için hatırı sayılır bir miktarı çek olarak yazmakta tereddüt etmemişti.

Hohenheim’a göre sanat, arkeologya ve benzeri düzenbazlıklarla vakit öldüren adama asla güven olmazdı. Bir adam para peşinde koşmayı bırakıp hayal peşinde koşarsa en sonunda koşmaktan bitap düşer, hayal denilen acaip şey de yakalanabilir halt olmadığından yollarda dili damağı kuruyup perişan olurdu. Hayalperestlerin mutlu olduğu görülmüş şey değildi. “Sebep,” derdi kendisini dinleyenlere, “basittir.” Teorisi bu kadar olduğu için susar, dinleyenleri de hüsrana uğratıp ifrit ederdi.

Schielmann ipe sapa gelmez bir akıl fukarası olduğunu Çanakkale’ye varır varmaz belli etmişti. İlyada’yı okuyarak dağ tepe geziyor, toprağı ekin tutmasın diye efsunluyorlar zanne-

den köylülerin gazabını çekiyordu. Anadolu'nun sıcak ikliminde güneş görürüm de sağlığım düzelir ümidiyle peşinden giden Hohenheim'in de avurtları iyice çökmüş, yürümekten romatizmaları azmıştı.

Lafı uzatmayalım. İki adam Çanakkale'yi arşınlayıp her tepede küçük kazı çalışmaları yaparken yolları Atlantis Tahtı'nın varisi Kadim Tevfik Efendi ile kesişmişti. Kıyam, Tevfik'in "müstesna bir *ekspedisyona*" tertib ettiği o günleri gayet iyi hatırlıyordu. Bereket kendisi o sıralarda yatak döşek yatmakta olduğundan *Le Grande Üstad*'ın pençesinden kurtulmuştu.

Dünyanın kadim kuralları... Bir ayyaş ayyaşı, deli deliyi ve madrabaz madrabazı ilk bakışta tanır. Schielmann da Tevfik'i -muhakkak- beş mil öteden tanımış, çat pat Almanca konuşan bu Türkün şarlatanlıktaki irfanını hemen sezmişti.

Hohenheim Tevfik'in aralarına katılmasından son derece memnundu. Türkler kendini bilir adamlar olduklarından ve ipe sapa gelmez efsanelere fazla itimat etmediklerinden bu yeni dostları muhakkak Schielmann kaçığını dizginleyecekti. Elbette, *Le Grande Tevfik Efendi*'nin evveliyatını bilmiyordu.

Tevfik iki adamın "*se kadim*" hikayesini dinledikten sonra kendini Truva dilinin yaşayan tek üstadı ve Truva Tahtı'nın Efendisi ilan ettiği sıkı bir rakı sofrası tertipleyip kerametini göstermişti. Hohenheim de kadim sırlara vakıf olduğu ilk bakışta belli olan Tevfik'in Schielmann'ı teyid etmesinden pek etkilenmiş, Truva'nın varlığına -rakının da ulvi tesiriyle- nihayet inanmıştı.

Kendilerine bir de isim yakıştırmışlardı: Üç Silahşörler. Masaya yumruğunu vurup kalkan Tevfik, "Şafakla hazır olunuz," diyerek dava arkadaşlarına gayret vermişti. "Sabah güneşiyle Truva'nın peşinde efsanevi bir *ekspedisyona* başlıyoruz, hay hay."

Ekspedisyonun ilk günü hüsrana olmuştur. Adab bilmez Almanlara eşek yüküyle rakı içirip yanına Çanakkale incirlerini meze ettiren Tevfik Efendi sayesinde Hohenheim ve Schielmann sabahı karınlarını tutup inleyerek getirmişti.

Efsane de ne hikmetse aynı süratle nihayete ermişti. Tevfik Efendi bir sabah İstanbul'da peydahlanmış, Kıyam'ın *ekspedisyonuyla* alakalı kinayeli sorularına ketum yanıtlar vermiş, esrare-

giz bir huysuzlukla, “Çanakkale bahsini derhal kapatmasını,” istirahat etmişti. Kıyam işin iç yüzünü üç ay kadar sonra Çanakkale’deki görevinden izne gelen fodbol arkadaşı Mülazım-ı Evvel (*) Berhüdar Bey’den öğrenecekti.

Üç Silahşörler hürmeten çağırıldıkları köy düğününde ev yapımı şarabı lüpleyip kafayı bulunca gelini elemendlerle efsunlama bahanesiyle hadise çıkaran Tevfik Efendi sayesinde yaman sopa yemiş, iki Almanı köylünün elinden bekçiler almıştı. Ponente Feneri’ne girip boğazı geçen gemilere ısıldakla türlü şaklabanlıklar yapan Tevfik’i de seslere uyanan fenerci kısıvrak yakalamıştı.

Kıyam dükkanında kahvesini höpürdetir ve velfecir okuyan gözleriyle önlerinde dalgalanan çarşı kalabalığında dümen suyuna girecek *dame* arayan Berhüdar Bey’in hikayesini dinlerken, arkadaşı, “Çomağı hazırla azizim,” diyerek ayaklanmıştı. Tevfik Efendi elinde boş rom şişesi ve kan çanağına dönmüş gözlerle yalpalayarak geliyordu.

Berhüdar Bey bıyığını burup turkuaz rengi çarşaf giymiş bir afet-i yektanın manyetizmasına kapılırken Tevfik de Kıyam’ın çeyizlik için Brüksel’den numune getirttiği porselen kahve takımını devirerek oturmuştu. Elinde, elemle sıkıp hurda haş ettiği bir mektup vardı. “*das große Tawfik* (†),” diye yazıyordu von Hohenheim:

“İstanbul’a gönderilmiş olmanız ne acı. Üzülmeyiniz, Cihan Die Drei Musketiere’ye (‡) çok şeyler borçludur. Efsanevi Truva’yı keşfetmiş bulunuyoruz. Bu şüphesiz, sonsuz irfanınızın eseridir. Tarih, Truva’yı keşfedenler arasında sizin isminizi de saygıyla anacaktır.

Bu sabah, Büyük Truva Hazinesi’ni barındırdığını tahmin ettiğimiz odaya ulaştık. Adetim olduğu gibi, son kazmayı vurma işini erteledim ve kasabaya erzak almaya geldim. Yarın sabahın ilk ışıklarıyla Truva’nın sırlarını gün ışığına çıkaracağız. Zatinizin burada olmaması bizleri çok kederlendiriyor. Siz olmadan Truva lisanını nasıl okuyacağız, bilemiyorum.

★ Teğmen.

† Büyük Tevfik.

‡ Üç silahşörler.

Aziz dostunuz Ortos.”

Hohenheim, bu satırları kaleme alırken yediği *le grande* kızıktan habersizdi.

O erzak nakliyatıyla meşgulken ilk kazma çoktan vurulmuş, Schielmann Truva'nın on bin küsur parçalık altın hazinesini karısının elbiselerine sarıp cebellezi etmişti. Almanya'ya döndüğünde gazetelere, “Eşsiz hazineyi cahil Osmanlı'ya bırakamazdım,” demeçleri verip çamın hasını devirmeyi de ihmal etmeyecekti.

Hohenheim kazı alanına döner dönmez derdest edilmişti. Tarihi eser kaçakçılığından Osmanlı zindanlarında üç yıl yatıp suçsuzluğu anlaşıncı da -bizde yabancıya saygıda ifrada kaçmak adet olduğundan- Hattuşaş'ın baş arkeologu olma şerefiyle gönlü alınmıştı.

Karısı ve kayınvalidesinin tenor tutup evde opera dersleri almaya başladıklarını anlatan mektup eline ulaşır ulaşmaz görevi kabul etmiş, mektubu Osmanlı zindanlarında en az yirmi yıl daha yatacağını -ve o melaike seslerini yirmi yıl daha duyamayacağını- yazarak cevaplamıştı. Dağ havasında başını dinlerken asistanı Marlene'den arkeologyanın sırlarını öğrenmiş, Tevfik Efendi'nin bahsettiği esrarlı sağlık iksirlerinin reçetesini keşfedip derdine derman bulma hevesi içine ateş gibi düşmüştü. Üç yıldır Hattuşaş'ı kazıyor ve aryaların yokluğundan olsa gerek, şimdiden kendini çok daha sıhhatli hissediyordu.

“Azizim, sizi pek dalgın gördüm bu sabah!”

“*Le Grande* Tevfik!” diye bağırdı Hohenheim: “Bu şeref!”

“Bilmukabele.”

Kıyam, Tevfik kendisini takdim edince ellerine hürmetle, “*Ah Dartagnan*,” diye sarılan Hohenheim'den feci huylandı fakat ses etmedi. Kurşuni Hattuşaş sabahında hava iyice ayaza kesmiş, sırtındaki ıslak palto ağırlaşmıştı. Bir an evvel bu Kerbelada artık çadır mı, baraka mı her neyse orada kafayı vurup uyumak, buz kesmiş ayacıklarını dinlendirmek istiyordu.

Ne mümkün...

Tevfik Efendi ellerini arkada kavuşturup kazı yerini miralay edasıyla teftişe başlamıştı bile. Arkasından giden Hohenheim

da “üstada” kazı hakkında malumat veriyor, beberuhi reveranslarıyla dalkavukluk ediyordu. Eli tüfekli bekçilerin, kazıcılara nezaret eden Alman arkeologların ve topraktan çıkarılan kapkaçığı zarif fırçalarla temizleyen köylü kızların arasından geçip ilk bakışta Kıyam’ı bile etkileyen yeraltı tablet arşivine inmişlerdi.

On binlerce Hitit tableti gaz lambalarının ışıkları altında tasnife çalışan Alman ve Türk arkeologlarının etrafında kule gibi yükseliyordu. Tevfik gözlerini patlatarak Kıyam’ı dürtüklemişti: “Ala, pek ala. *Se kadim.*” Arkasından kanatlı gagalı acaip mahlukatların raksettiği hiyerogliflere ve çivi yazılarına dalmış, “*Magnifique, bittabi,*” diye kaş göz ederek arkeologların da işine mani olmuştu.

Hohenheim de utanmadan Tevfik zibidisine çanak tutuyor, fikir beyan ettiğinde ellerini çırparak emirler veriyor, meselenin “Büyük Üstad’ın buyurduğu gibi” halledilmesini emrediyordu. Bir Alman güzelinin sarı saçlarını ışık gibi döktüğü harita masasına oturdular. “Asistanım Marlene. *Hiyeroglifika* (*) ve Hitit dili uzmanıdır,” dedi Hohenheim kızın çizdiği diyagramları göstererek.

Le Grande şarlatan masadaki pertavsıza davranıp diyagramları incelemeye koyulunca Hohenheim Kıyam’ın huysuzluğunu fark ederek, “Arkeologya merakı yok mudur sizde Herr Kıyam,” dedi dostane bir sesle. “Zat-ı alileri en yakın dostum ve vekilharcımdır,” diye cevapladı Tevfik, Kıyam’ın mendeburluk yapacağını tahmin ederek: “Kendisini okültizma ve spiritizma meselelerinde aydınlatıyorum.”

“Benim aydınlandığım falan yok, bırakınız bunları efendim,” dedi Kıyam. Hohenheim suratını asınca, “Malum, yolculuk bendenizi pek yordu,” diye alttan aldı, “gözlerimden uyku akıyor inanınız.”

“Dağ havası sağlığa elementler kadar faidelidir.”

Kıyam iç geçirdi. Koncolosun nezdinde, akıllı selim adamların metelik vermediği hangi garabetlik varsa zaten elemendler kadar faideli veyahut kadimdi. Şarlatan herif seneler evvel,

* Hiyeroglif bilimi.

“Dağ havası insanı gençleştirir,” diyerek Ocak günü Uludağ’a tırmanma tertiplemiş, peşinden giden kopukları dağda mahsur bırakıp perişan etmişti. Bereket devriyeler gecenin köründe yaktıkları ateşten işkillenip soğukta kakırdayan beyzadeleri bat-taniyeye sararak aşağı taşımış, Tevfik Efendi de elinde vakumlu şişeyle “temiz dağ havası” avladığı mağarada bulunup sille tokat Bursa’ya indirilmişti.

Tevfik diyagramların ortasında kağıda kazılmış gayya kuyu-su gibi duran kara, etrafında Mısırlı ve ‘İslâhî hilkat garibeleri rakeden çizime parmağını dayadı: “Bittabi!”

“İrfanınız korkutucu Herr Tevfik,” dedi Marlene, Hohenheim’a şaşkınlıkla bakarak.

“Sormayınız, sormayınız,” diye mırıldandı Kıyam.

“Truva’da keşfetmeye söz verdiğim gibi,” dedi Hohenheim: “*Gut von den Geheimnissen (*)*”

Tevfik pertavsız gözünden ayırmadan doğrulup, “Af buyu-runuz?” diye sorunca Kıyam gülmesini tutamadı. Kadim dostu pertavsızın arkasında tek gözü hayretle açılmış öfkeli ispinoz kuşunu andırıyordu. Hohenheim yelek cebinden piposunu çıkardı: “Her kavim, Herr Kıyam, ölümsüzlüğün sırrını arar.” Pipoyu doldurup “Herr kavim,” lafiyla eğlenen Tevfik’e uzattı: “Hititler de asırlarca bu sırrın peşinden koştu. Sırlar Kuyusu, Hitit büyücüleri tarafından sonsuz hayatın kaynağı olan, to-humsuz meyve veren Efsunlu Toprak’a ulaşmak için kazılmış-tır. Efsane’ye göre kuyunun dibi On iki Yer Tanrısı’nın evine açılır.”

“Hitit büyücü rahipleri kuyunun etrafında ayin düzenlerdi,” dedi Marlene: “Hükümdar asasıyla kuyuyu kutsar, maiyeti altın sikkeler atar ve dilek tutardı (†).”

“Ölümsüzlük iksiri,” diye devam etti Hohenheim: “Alatur-ka tabiriyle Ab-ı Hayat, o kuyunun dibindeki Efsunlu Toprak’ta biten Lazibuba Çiçeği’nden çıkarılır.”

* Sırlar Kuyusu.

† Bir nevi dilek kuyusu. Dileği olanlar kuyuya para atar, güneş batınca da rahip veyahut bekçiler paraları toplayıp sır eder. Vaziyet günümüzde de farklı değildir.

Kıyam kumpasa uyanmıştı bile. Alman tilkileri ab-ı hayat ve saire zırvalarıyla kuyuyu iskandil edip altın sikkeleri cepleyecek, arkeologya yapacaktı. Ne hikmetse dünyanın hangi nahiyesinde bir gömü bulunsa bu deyyuslar pipoları ve kolonyel şapkalarıyla mantar gibi bitip ilim irfan ihsan eyleyiverirlerdi. Dibinde bittikleri tapınak veyahut harabenin tam takır kuru bakır edilmediği de vaki değildi.

Lafı geldi mi tepeden bakıp dudak bükerek “Şark kurnazı” der dururlardı lakin, bu Garp kurnazlarının ganimetin meftine kurnazlıklarını elemterefiş maharetini teknil şark aha- ları vucuda getiremezdin.

“Lazibuba Çiçeği mi?” dedi kendi kendine konuştuğunu fark etmeden. İsim kulağına aşına geliyordu. “Adamotu,” diye merakını giderdi Marlene. Tevfik pipoyu yakarken, “Bravo,” deyince tütünler diyagrama saçıldı: “Kadim bir bitkidir.” Tütünleri eliyle silkelerken diyagramları lekeleyip berbat etti.

Kıyam birdenbire ismin nereden aşına geldiğini hatırladı.

Kısa pantolla komşuların erik bahçelerinde fink atan haşarı bir veledken, geceleri inatla uykuya yatmayıp ev halkını bezdirince, yaşmağını açıp yatağına oturan ninesi, parmaklarıyla bir örümceği taklit ederek Kıyam’a ninni söylerdi. Kıyam örümcekten ürkmez, ayaklarından karnına varana kadar uykuya dalar, son duyduğu kelimeler şunlar olurdu:

“Lazibuba geliyor, Lazibuba geliyor.”

Arnavut ninesinin “Lazibuba” dediği adamotunu seneler sonra, gelinleriyle çarşafa sarınıp oğullarının kudret derdine derman aramaya gelen süpürge kaşlı annelere kazığın hasını çakmakta tereddüt etmeyen aktar dostu Molla Tahsin’in dükkanında görmüştü. Aslen bu garip alamet ne adama, ne de bir halta benziyordu, fakat Tahsin faidelerini öve öve bitiremezdi. Tahsin’e göre adamotu darağaçlarının altında biter, kaynatılınca çığlıklar atarak kaderine lanet ederdi. Suyunu içen güçlenir, hazını kolaylaşır, geceleri de -burada sakalını sıvazlayıp kayınvalidelerine eşlik eden taze gelinlere işmar ederdi- pek “anşante” geçerdi.

“Kerbelaya adamotu bulmaya mı geldik azizim? Tahsin

Efendi'de okkası bir Mecidiye'dir, lütuf buyurup sorsaydınız akşam pazarından alır gelirdim.”

Cevap gelmedi. Tevfik kunduz gibi diyagramları fütursuzca eşelerken Marlene, “Sırlar Kuyusu’na ulaştık, fakat mühürlü kapısını açmadık.” dedi: “Herr Tevfik münasip görürse *ekplosifle* uçuracağız.”

Kıyam derhal ayaklandı: “Azizim kalkınız!”

“Sabır, sabır,” dedi Hohenheim: “Arkeologyada aceleye yer yoktur.” Kıyam paltosunu aceleyle giyerken, “Ne arkeologyası Frenk papazı,” diye söylendi, “istirham ediyorum tentemi gösteriniz.”

“Marlene,” dedi Hohenheim, “Herr Kıyam’la ilgilenin lütfen. Ben aziz Tevfik Efendi’ye Kuzey Galerisi’ni göstereceğim. Kendilerinin vakti kıymetlidir.”

“Vakid mühimdir, bittabi.”

“Allah müstahakını versin birader,” dedi Kıyam.

Rutubetli dehlizlerden çıkıp temiz hava yüzünü serinletince sakinleşti. Yeşil brandadan, sefaleti ilk bakışta aşıkarc tenteli bir sahra çadırına girdiler. “Kuru toprak üzerindesiniz,” dedi Marlene brandayı kaldırırken: “Lüks değildir, fakat iş görür. Kitaplarınız, yatağınız, masa ve sandalyeniz de var.” Kıyam cehennemnin dibinde bile yatmaya razıydı, yeter ki Tevfik’ten ve *eksplosiften* uzak olsun. Alman dilberinin sağlıklı ayak bileklerine, güçlü omuzlarına, lamba ışığına sarınan sarı saçlarına hayranlıkla baktı.

“Bir emriniz olursa, çağırınız,” dedi Marlene.

Kıyam kendine hakim olamadı: “Siz çağırınız.” İstemeden ağzından dökülen sözler kulağına ulaşınca patavatsızlığına lanet etti: “Demem o ki...” “Zıyanı yok,” dedi Marlene, “iyi istirahatler.” Çadırdan çıktı. Kıyam uyduruk çoban maltızını iki odunla harlayıp ıslak paltosunu sustalı sandalyeye astı, dişleri soğuktan çarparak yünlü yatak kıyafetini giyindi. “Ah densiz Kıyam. Siz çağırınızmış... Ne boşboğazlık... Rezil olduk vesselam.”

Kız muhakkak yersiz heyecanını arkadaşlarına anlatıp eğlenecekti. Tevfik madrabazı sayesinde nihayet Alman palikaryalarına da soytarı olmuştu. Yatağa uzanıp toz kokulu battani-

yelere sarındı. Kemiklerinin ısındığını, ruhunun dinlendiğini hissediyordu.

Tablet arşivinde Hohenheim, zat-ı alileri teşrif buyurmadan Sırlar Kuyusu'nun açılmasına fevkalade içerleyen *Le Grande* Tevfik Efendi'nin gönlünü almak için nağme yapıyordu: "Aziz Aramis itimat ediniz... Kuzey Galerisi'ni açtırdım, lakin Sırlar Kuyusu'nun kapısını açacak olan sizin emrinizdir." Muhabbetle Tevfik'in ellerine sarıldı: "Lütuf buyurun. Haftalardır kutlu gelişinizi bekliyoruz." Marlene elinde karpit lambasıyla boy gösterince, "*Sehr gut* (*)," dedi *Le Grande* Tevfik.

"Sırlar Kuyusu altmış sekiz kulaç aşağıdadır," dedi Hohenheim, "mühürlü kapının etrafını temizledik. Bir dinamit lokumu yeterlidir."

"Herr Hohenheim, dinamitten vazgeçmeyi teklif ediyorum," dedi Marlene, "gece yağmur yağdı. Toprak yumuşak. *Gott verbieten* (†), dinamitin etkisi yıkıcı olur. Sırlar Kuyusu çökebilir. Bir kazma vuruşu yeterli."

Hohenheim görünmez bir kazmayı indiriyormuş gibi eğilip kalkarak "Üstad'ın kazma vuruşu," diye saadette inleyince Tevfik adama şüpheyle baktı: "Bittabi. *Angard!*"

İstinat duvarlarıyla güçlendirilmiş toprak dehlizden emekleyerek taş kemerli kapıya vardılar. Tevfik Efendi üstünü başını temizlerken arkeologya ilminin faydalarından bahsediyor, piposunun ucuyla Hohenheim'i dürtüp malumat alıyordu. Marlene kapının üstündeki ala-ül garaib çivi yazılarını kelime kelime tercüme etti:

"Yolcu,

Ben, Büyük Kral, Tabarna, Hitit Diyarı'nın Güneşi, Teşup'un Baş Rahibi, Yazının Bulucusu ve Koruyucusu, Söz'ün ve Taş'ın mirasçısı ve İksir'in Gardiyanı Kuşşaralı Adam Hattuşili, atam Anitta'nın adıyla emrettim ki bu kapı mühürlensin ve sırrı saklanıp unutulsun, Kukumava'nın ve Amen-Ra'nın adı unutulsun. (‡)."

* Çok iyi.

† Allah korusun.

‡ Fevkalade Faideli Beddualar Antolojisi. (Albay Necmi Velevtürk, Saldıray Basımevi, 1921)

“Fevkalade,” dedi Tevfik: “Kazmayı rica edeyim? Eved. Kazınız. *Hattuşili el Kadim! Anitta müstakim!*” Kazmayı indirdi.

Kıyam sarsıntıyla gözlerini açtı. Sahra çadırı yerden gelen bir gümbürtüyle havası çekilmiş balon gibi sönüp tepesine yıkıldı. Maltız, tente ve Kıyam dertop olup Sırlar Kuyusu’na yuvarlandılar. Brandalardan kurtulunca çamurda debelenen Marlene’nin yarı beline kadar toprağa gömülmüş Tevfik’i elinden tutmuş çekmekte olduğunu gördü. Kazı işçileri koşup kazma küreklerini uzatarak üçünü göçükten çıkardılar.

Hohenheim kayıptı. Muhakkak *le mort* olmuştu.

Kıyam Paris şimendiferinin düdüğüyle Hattuşaş hatıralarından sıyrıldı. “Dijon demek,” dedi içinden. Tek bir kazma marifetiyle asırların zulmüne dayanmış Hitit medeniyetinin paha biçilmez kalıntılarını yok eden Tevfik, şarabın ve sırların vatanında başına ne çoraplar örecekti, kimbilir?

İskambil destesini uzatan Tevfik’e, “Azizim, bu Dijon, Hattuşaş *ekspedasyonu* gibi olmasın da,” dedi: “Zatürre olmadığımı duacıyım. Göçükten çıkarmanız hayli vakid aldı zira beni. Fakir Almanı da bulamadılar.”

“Sizi temin ederim çok müstesna bir *voyage* (*) olacak sevgili dostum.”

“Hiç itimadım yok.”

“Sinek papazı çektiğinizi hissediyorum.”

“Hayır sinek papazı değil.”

“Dostunuzla eğleniyorsunuz!”

Persky cebinden çıkardığı sinek papazını avucunda döndürdü: “*Voila.*”

Tevfik ve Persky kol kola sihirbazın “büyülü sanduka” dediği haltı tefiş etmeye yük vagonuna yollanırken, Kıyam içini çekerek pencereden baktı. Yakut rengi ağaçların arasında vatan, şimendifer hızıyla mazide kalıyordu. Üç gün sonra şimendifer düdüğüyle ayrıldığı Solange’sini göz yaşlı bıraktığı yere, Paris’e ayak basacaktı.

Paris, *mon ami*...

* Yolculuk.

Öğrencilik yıllarında senelerce kaldığı bu musibet memleketin dilini, Kıyam bir türlü sökmemişti. Fransız kaçıklarının andollara doluşup aşk aradığı saatlerde kafasına bir türlü sirayet etmeyen Fransızca kitaplarına gömülür, Tevfik Efendi içki masalarında kafayı tütsüleyip bülbüller diyarı hakanı gibi şakırken o ter içinde didinin dururdu.

Lisana yeteneğinin olmadığı, Tevfik ifritinin söyleyip durduğu gibi “se kadim” bir gerçekti. Paris’e de zaten Tevfik Efendi yüzünden “ilim ve irfanın kaynağı” diye gelmiş, babasının gönderdiği cimri talebe harçlıklarıyla sefil bir pansiyon odasında perişan olmuştu.

Kıyam, her zaman söylediği ve söyleyeceği gibi, ne Fransızcadan, ne Fransız denen şu milletten zinhar hazzetmişti. Lugatında Fransız demek, tuvalet aynasının karşısında dantelalı geceliklerle ayılıp bayılan, parfümlü mendilini sallayarak tüylü divitle şiir yazan, sahte bir elemle gözlerini devirip *fanfifon* ederek okuyan, şarab imalatıyla elalemi ayyaş eden düzenbaz, tiyatoracı demektir. Mendeburların lisanı da *jölavu mölavu* diyerek adamın aklını boş lakırdılarla bulandırıp nihayetinde kazığın en kallavisini çakmaya son derece müsaitti.

Hakkı da yok değildi. Zira Fransız milleti, en büyük kazığını Kıyam Bey’in kalbine atmıştı.

Kıyam bir gece kaldığı fakir pansiyon odasında karnının zil çaldığını hissetmiş, zulada muhakkak nevalesi vardır ümidiyle Tevfik Efendi’nin kapısını tıkırdatmıştı. Ne mümkün... *Le Grande* ifrit muhakkak bir Fransız okültistin veyahut Rus aşüfetesinin masasında boy göstermekte olduğundan, oda kapı duvardı.

Fakir Kıyam iki dirhem bir çekirdek giyinip bıyıklarını kırık aynada tarayarak ekmek alacak yakın fırın sorarım diyerek aşağı inmişti. Pansiyonun kapısından çıkarken, ahir ömründe gördüğü en nadide çiçekle çarpışmak suretiyle müşerref olmuştu.

Fransız asilzadesi Kontes Solange...

Kontes Solange, Fransız Sarayı’nın Ortaçağ’dan beri gözde asil familyalarından birinin, Casoulette’lerin son ferdiydi. Casoulette’ler beş yüz küsur yıldan bu yana kralın danışmanları

olmuşlar, hatta 1769 yılında Casoulette konteslerinden biri kral ile evlenerek kraliçe tahtına da oturmuştu.

Casoulette'ler iki özellikleriyle ünlü idiler. Biri, ziyadesiyle selvi boylarıydı. Fransız Sarayı'ndaki davetlerde salona bir Casoulette'nin girdiği, kalabalık valslerde dahi hemen anlaşıldı. Kral III. Louis sarayının bahçesinde oynanan vodvillerde Juliet rolünü asla bir Casoulette'nin oynamaması emrini vermişti. "Zira," demişti tebasına, "bu kuleye tırmanabilecek bir Romeo asla doğmayacaktır! (*)"

Casoulette'lerin ikinci özelliği ise dillere destan çirkinlikleriydi. Louis, maiyetiyle şakalaşırken bu konuda da bir nükte ihsan eylemeyi unutmamış, "Biz Fransızların ne sebeple yüzümüzü örten tüylü şapkalar taktığını soranlara, cevaben sizleri göstermek yeterlidir," demişti (†).

Kontes Solange'ye ailesinden iki değil, tek yadigar kalmıştı: Altı ayaklık mütenasip vücudu. Saray asilleri Solange'nin Casoulette'lerde hiç rastlanmayan göz alıcı güzelliğini annesinin Türk asıllı hekimi Kerim Bey'in ilmi maharetine bağlıyordu. Kontesin hayli esmer teni ve simsiyah saçları ise, asıl maharetin tıpta değil hekimde olduğuna işaret ediyordu.

Kıyam Bey mink kürküyle akıl almaz harikuladelikteki parfümünü savurarak karşısına çıkan bu -iri- ay parçasının o saat meftunu olmuştu. Solange da velfecir okuyan gözleriyle kendisini aşkla süzen bu civanmertin karşısına çıkmasından memnun, saten eldivenli elini uzatmış ve dudaklarından inciler dökülerek Kıyam'ın duyduğu en zarif Fransızcayla, "*Etes-vous Italien?* (#)" buyurmuştu.

Kıyam "İtalyan" kelimesini anlayınca yürekten bir "si" koymuştu. Kontes, kainatı aydınlatan bir zerafetle kibarca gülümsemiş, yürürken mendilini düşürmeyi ihmal etmemişti. Kıyam karabatak misali dalıp mendili havada kaparak bordo halıların üzerinde süzülen eşsiz kuğunun ardından biçare, bakakalmıştı.

* Fransız Sarayı Tarihi. (Pierre Vendeurs, Societe des Pheun Basımevi, 1901)

† Perukalar ve Tokalar. (Michel Zevako, Le Matin gazetesi, 1900)

İtalyan mısınız?

Tevfik Efendi şafak sökerken gelip Kıyam'ı lobide aşkla yannar vaziyette gözleri dalmış oturur bulunca kontes hikayesini hileyle ağzından almış, *brandy* çekip eğlenerek, "İspanyol musunuz, diye sorsa daha müstesna olurdu azizim," diyerek Kıyam'ı makaraya sarmıştı, "tiyatora oyunu gibi vesselam: Zorla İspanyol."

Kıyam Bey zorla falan değil, aşkla İspanyol da, Macar da olmaya razıydı. Yeter ki Solange'yi bir kez daha görebilsin, o nadide parfümünü içine çekerek ayaklarına kapanıp ilelebet kölesi olduğunu itiraf edebilsin. "Dilediğiniz bu olsun azizim," demişti Tevfik Efendi, "kadim dostunuza güveniniz."

Kıyam, Tevfik'ten Solange'den uzak durmasını, hatta imkanı varsa aynı sokaktan dahi yürümemesini, bilhassa dost olduklarını zinhar kimseye belli etmemesini istirham etmişti.

Tevfik göz çukurundan habire düşen monoklunu kanepenin altında ararken gücenmiş bir edayla, "Kadim dostunuza hiç itimadınız yok," demişti. Kıyam gülmüştü: "O narin melaikenin zat-ı alinizin düşüp kalktığı acaip şahsiyyetlerle alakadar olduğunu hiç zannetmiyorum."

"Yanıldığınızı söylemek isterim," dedi Tevfik takar takmaz kadehine düşen monoklu çıkarıp silerken, "Kontes Solange, Hector'un uzaktan akrabasıdır."

"Hangi Hector efendim bu?"

"Eleusisçi (*) Hector."

"Eleusisçi..."

"Bittabi. Manyetizma ve *elektrizma* üstadıdır. Okültizmaya da meraklı."

Kıyam Tevfik'in Bakırcılar Çarşısı'nda yaptığı manyetizma deneyini titreyerek hatırlamıştı: "Kontes Solange'nin okültizma rezilliklerine dahil olduğunu ima etmediğinizi ümid ediyorum." *Le Grande* Tevfik bir türlü gözüne oturmayan monoklunu cebe atıp uykusunda sayıklayan resepsiyoncuyu bastonunu sehpa vurarak sıçratmıştı: "*Brandy*, sivuple. Hm... Ne diyor-

* Antik Yunan ve Roma'da büyü ile iştiğal edenlerden vücuda gelen gizli örgütün itikad ettiği tanrıça.

duk? Kontes Solange. Kendisi okültizmaya meraklı değildir, Hector'un ilmi etüdlerine para yardımı yapar."

"Devam ediniz."

"Manyetizma müthiş faideli bir ilim sahasıdır Kıyamcığım."

"Şüphesiz. Kontes Solange buyurmuştunuz?"

"Ah, eved. Solange. *Journal de Magnetisme*'nin (*) masrafını kontesin kesesinden karşıladığını söylemişti Hector."

"Sadede geliniz."

Tevfik dudak bükerek, "Dostunuza itimad etmemenize rağmen," demişti, "sizi kontese takdim edebilirim." Resepsiyon-cunun getirdiği *brandy* şişesini alıkoydu: "Bırakınız be adam. Hesabıma ekleyiniz." Kalkıp şişeyi cebine sokuşturdu: "Kıyam-cığım, Tevfik dostunuz size kadim sanatların sırlarını ve ölümsüz aşkın kapılarını açacak." Sendeleyerek merdivenlerde kaybolmadan, "Kostüm tedarik etmeyi unutmayınız," dedi.

Kıyam, Tevfik'in latife etmediğini birkaç gece sonra anlayacaktı.

Paris geceleri o senelerde Versailles Sarayı'nın şaşalı günle-rinden beri modası geçmemiş bir adetle rengarenkti: Kostümlü balo. Sokaklarda günün her saati, bilhassa geceleri kılıçlarıyla gezen silahşörlere, Fagin'e, Osmanlı yeniçerilerine, Pardayyan'la-ra, Kleopatra'ya, Sherlock Holmes ve Watson'a, Guy Fawkes'e ve bilumum tarihi, edebi şahsiyete rastlamak mümkündü.

Kıyam Bey -cep delik cepken delik vaziyetinden ziyade-Fransızca hatmetmekle ömrünü tükettiğinden bu asri balola-rın hiçbirine katılmamıştı. O gece de yazı masasında cigara içer ve Waterloo tarihi kitabıyla cebelleşirken, kapı duvar sıvalarını tavana fırlatarak açılmış ve odaya yıldızlı takkesi, sırmalı kafta-nı, göbeğine değen sakalıyla Nostradamus girip kristal küresini Kıyam'a uzatarak, "Kalkınız," buyurmuştu. Monoklu, kimliğini ele vererek gözünden kaymış ve Kıyam'ın yatağının altına te-kerlenip saklanmıştı.

Kıyam, kitabını kapatıp yatağın altında, "Yezid," diye söyle-nerek monoklunu arayan Nostradamus'a kendisine eşlik etme-yeceğini berrak bir lisanla ifade etti.

* Manyetizmacıların neşriyatı.

“Zat-ı aliniz bilirsiniz Kıyamcığım,” dedi Nostradamus monoklu takarken, “Kontes Solange kostüm balolarına meraklıdır.”

“Solange demek... Fakad kostümüm yok,” diye kazı çevirdi Kıyam.

“Üzüntünüz bu olsun azizim,” dedi Nostradamus takma sakalını Kıyam’ın tarağıyla düzeltirken, “Mösyö Boules derdinizi çözecektir.”

Paris’in en namlı kostüm dükkanı Le Boules’in sahibi Auguste Boules, sosyete de iyi tanınan, renkli bir şahsiyetti. 1800’lü yıllarda Arnavutluk’tan kaçarak Paris’e yerleşen Yahudi sülalesinin en büyük oğlu Auguste, meşin top imalatçısı babaları ve-fat edince bir ambar dolusu meşin ve on sekiz kardeşle başbaşa kalmıştı.

Sosyetenin acaip huylarını iyi bildiğinden meşin parçalarını terziye biçtirip deri kostümler imal ettirmiş, bu kostümler bil-hassa enteresan gece zevkleri arayan madamalar ve kapılanacak zengin dul arayan beyzadeler tarafından pek tutulmuştu. Am-bardaki meşinler tükenip cebi dolunca sosyete gecelerini renk-lendiren reyonunu büyütmüş, geyşa kıyafetleri, sahte liralı Arap dansözü etekleri, tragedya ekipmanları ve bilumum acaiplikte giyeceklerle doldurduğu dükkanı Paris’in gözbebeği olmuştu.

Piskopos külahından Haçlı şövalyesi zırhına kadar akla gel-meyecek ne ıvır zıvır lazımsa Paris ahalisi Boules’e koşar ve mu-hakkak mutlu ayrılırdı. Bu mutlulukta, dükkanının mahzenin-de görücüye çıkardığı deri kamçı ve korselerin de payı büyüktü. Öyle büyüktü ki, Auguste’nin Paris sosyetesindeki takma ismi bir sene içinde Marquis de Boules oluvermişti.

“En müstesna müşterilerim,” dediği Paris polis teşkilatı ha-fiyeleri de tebdil kostümlerini kendisinden ucuza alıp ahlaka mugayir mallarını görmezden geldiğinden, Auguste Boules’in şeytanın bacağını misliyle kırdığını söylemek mümkündür.

Kıyam’ın şansına Auguste o gece büyük bir kiralama yapmış, manyetizmacı Hector Durville’nin kostüm balosuna toptan mal vermişti. Bu sebeple mahzeninde yalnız iki kostüm kalmıştı: Etekliği ipli bir düzengah vasıtasıyla havalandırılan, kendisinin

Légende Cinématographique (*) ismini verdiği beyaz tafta elbise ve kimsenin yanaşmadığı çeçe sineği kostümü.

Auguste kapısına dayanan sarhoş Nostradamus ve yanında sessizce kaderine okuyup üfleyen bıyıklı Osmanlı beyzadesine çeçe kostümünü “arı kostümü” olarak kiralamış, banknotlarını sayarak metresinin kollarına yollanmış ve huzurlu bir uykuya yatmıştı. Uykusunda dar pantoluyla uzaktan kanatlı kurbağayı andıran o rezil kostümü enteresan Türklere nasıl okuttuğunu hatırladıkça da, gülüyordu.

Nostradamus Tefvîk Durville Malikanesi’nin kapısında isimlerini bağırarak okuyan uşağa kaş göz edip Kıyam’ın çeçe kanatlarını kapıdan sokuşturmasına yardım etmesini buyurmuştu. Kıyam içeri girince oracıkta ruhunu teslim etmeyi dilemişti. Paris sosyetesinin seçkin okültizma meraklılarına ait iki yüz çift göz, kendisine bakıyordu. Ve aralarında tek görüşte ölesiye aşına olduğu iki yakut yanmaktaydı.

Elizabeth Bathory tuvaletiyle siyah kadife mahfazada duran aile yadigarı bir elmasın paha biçilmez ışıyla yanan Kontes Solange Casoulette. Beyaz omuzlarını görkemle sallayarak kalabalıkta açılan yoldan Kıyam’a yürüyüp elini uzatmıştı:

“Bir Türk beyzadesini nerede olsa tanırım.”

Kıyam koluna dolanan kanadını toparlayarak, “Mahçubum matmazel,” dedi, “lakin...” Solange, parmağını dudaklarına götürdü: “Suçu üzerime alıyorum, Kıyam Bey. Sizi, ben şaşırttım. Lütfen bana şampanya alınız.”

Kıyam topuklu iskarpinleriyle kendisinden pekala bir ayak uzun gelen güzelliğin kolunda çeçe sineği kostümüyle kendini yalnız ve bedbaht hissetti. Solange gülümseyerek, “Üzerinizdeki ne kostümü sevgili Kıyam?” diye sorunca, “Mösyö Boules arı olduğunu iddia ediyor matmazel,” dedi, “fakad bendenize sorarsanız, çeçe sineğidir.” Kontes şampanya kadehine uzanırken gözlerindeki yeşil derinlikte dayanılmaz bir çapkınlıkla fısıldadı: “İtiraf etmeliyim. Bende Sipanyol Sineği (†) etkisi uyandırdı.”

★ Sinema Efsanesi.

† Afrodizyak olduğu söylenen, İspanyol Sineği denilen mahluktan çıkarılan iksir.

Zaman şampanya kadehinin içindeki kabarcıklar gibi gün-
doğumuna yüzüp geceyi tüketirken, Kıyam malikanenin eşi an-
cak Babil’de bulunan güzellikteki bahçe patikalarında kontese
eşlik etti. Bıyıklarını burup -elinin altındaki kadife parmakları
okşayarak- Solange’ye rüya şehri İstanbul’u anlatıp gönlünü eğ-
lendirdi.

Elektrik ampollerinin ışığında aşk perileri gibi kıvranan
asma dallarıyla süslenmiş narin ahşap çardağa oturduklarında,
Solange yüreğinin sesiyle konuşan bu beyzadeye ilgisini belli
ederek kalbini çalıp Kaf Dağı’na götürdü. Çeçe sineğinin ka-
natları saadette titriyordu. Mutluluğunu, o çarıklı Nostradamus
dahi bozamazdı.

Elbette, yanılmıştı.

Nostradamus avanesini loş yemek salonuna toplayıp mo-
nokluyla kristal küresine bakarak “*se Kadim*” kehanetler üfürdü-
ğü bir celse tertipledikten sonra, Monmartre’deki hortlaklı evi
teftiş etmek üzere yola çıkmaları gerektiğini buyurarak ayaklan-
mıştı.

Hector Durville’nin uşakları üstadın “ilmi araştırmalar” için
kullandığı sünger dalgıcı miğferini getirerek el birliğiyle başına
geçirmişlerdi. Durville bu cihazı doğaüstü hadiselerin manye-
tizma kudretini ölçen bir aparat olarak tanıtmaktaydı. Sırtına
taktığı kuru pillerden fışkıran kablo demeti tepesindeki dalgıç
çanağının deliklerinden giriyor, miğferin alnındaki mavi ışıkları
yakıyordu. Bu haliyle Hector Durville yakalandığı saman nezle-
sini ayacıklarını sıcak suya sokarak bertaraf etmeye gayret eden
bitkin bir telefon santralini andırıyordu. Tepesinde arada sırada
çakan elektrik kıvılcımları, santralin fevkalade huysuz olduğuna
işaret buyurmaktaydı.

Çardağın altında monokluyla cebelleşen Nostradamus’u ve
zatı-ı muhteremi terzi iğnedenliğine benzeyen miğferiyle takib
eden Hector’u gören Solange, Kıyam’a davetten ayrılma vak-
tinin geldiğini -hatta manzaraya bakılırsa geçmekte olduğunu-
bildirerek elini uzatmıştı.

“Paris küçük bir şehir sevgili Kıyam.”

“Sizsiz, dipsiz bir kuyudur matmazel. Ve bendeniz ışığınız olmadan karanlığında kaybolmuş biçare bir çeçe sineğiyim.”

Solange, Kıyam’ın aklını alan müstesna bir gülücük atmıştı: “Ümit ediyorum ki, aradığı ışığı bulup gelecektir.”

“Işığınızda yanan her pervane gibi. Nerede ise unutuyordum. Mendiliniz...”

“Kayıptan ziyade, armağandır.”

Solange hizmetkarların getirdiği kürkü omuzlarına alıp -nere-deyse başına değen- okalıptüs ağaçlarının puslu gölgelerine aşk parfümü dağıtan peri zerafetiyle uzaklaşınca, “Davranınız çeçe-ciğim,” dedi Tevfik, “kadim bir esrarı aydınlatmaya buyurunuz.”

Kıyam, Solange’nin havada yadigar kalan parfümünü yüreğine çekti: “Hay hay.” Elbette, seneler sonra düşündüğünde, Tevfik’in davetine müspet cevap vermesini Kontes Solange’nin üzerinde yarattığı hoş şuarsuzluk haline bağlayacaktı.

Şakrak kahkahalarla merdivenleri inen balo avanesinin kuyruğuna takılıp faytonlara giderken Tevfik sakalını sıvazlamıştı: “Hectorcuğum bu kadim gecede keşfinin siftahını yapacak.”

Sezar, Herkül, Kazıklı Voyvoda, firavun kostümlü kaçıklar faytonlara binince *ekipaj* tamamlandı. Tevfik Efendi yoklama alırken tripödlü makinesini çekeleyerek gelen Jeanne d’Arc’ı “Yeni Dünya’dan fotoğraf ustası Madam Elaine” olarak takdim etti.

Kıyam Bey, sırtıp duran Macbeth’le tenini Leflef marka boyayla kararttığını anlatan İstanbullu Othello’nun arasına sıkışmış, Tevfik’in kısmetine de Osmanlı cariyesi kostümleri giyinmiş gayet *petite* iki Fransız bildiricini düşmüştü. Tevfik Efendi kelam buyurdukça gırtlığından aşağı muhabbetle şarab boca ediyor, hayranlık içinde kerametli sözlerine kulak veriyorlardı.

Le Grande Tevfik konakta yürüteceği celseye kostümlü avareler gibi gitmelerinin uygunsuz olduğunu öksürünce fayton evleri ve pansiyonları tek tek dolaşarak en son Kıyam’ın her gece fırçalayıp adam ettiği eski redingodunu almak üzere Le Boules’in önünde durdu. Auguste o sırada Paris’in yarısı gibi metresinin kollarında bebekler gibi uyuduğundan, dükkan elbette kapalıydı.

“Auguste feneri erken söndürmüş yahu,” dedi Tevfik ken-

disini yelpazelerle serinleten aşüftelere göz kırparak. Kıyam'ın dizine vurdu: "Çeçe sineği kostümüne mahkum olmanız ne fena kadim dostum. Vızıldayıp konağın sakinlerini rahatsız etmeyesiniz sakın?"

Konağın sakinleri...

Tevfik ve Hector manyetizma üzerine sohbete dalarken, Madam Elaine tüyleri diken diken olmuş Kıyam Bey'e konak sakinlerinin kim olduğunu anlattı. Gitmekte oldukları konak, Fransızların bizzat kendi vatandaşlarına endahet ettikleri *colossal* kazığın canlı tanığıydı.

Yüzyıllar evvel Paris kalabalıklaşınca açıkgoz papazlar arsaların tükenmeye yüz tuttuğunu, şehrin dar bir çember içinde kısılıp kaldığını müşahade etmiş, Paris'in derdine derman buldukları dedikodusunu yayıp vakti gelince hükümetten rüşvet ve bilumum dalaverelerle gerekli izinleri de kopararak mezarlıkları imara açmışlardı. Elbette, Paris ahalisi mezarlıkların tepesinde ikamet edip hortlaklarla müşerref olmaktan ziyadesiyle ürktüğünden bu imar planı *le mort* olmuştu.

Hemen bir çare icat edilmişti.

Kilisenin düzenbazları ihtiyar kardinali uykusundan uyan-dırıp adamcağız gözlerini ovuştururken mührünü düzmece bir belgeye bastırmış, ertesi günün neşriyatlarına tarihteki ilk gay-rimenkul satış ilanını vererek mezarlıkların tahliye edileceğini, sakinlerinin başka yere defnedileceğini, boşalan arsaların kapanın elinde kalacağını duyurmuşlardı.

Paris mezarlıkları kürek kürek kazılmış, mevtalar arabalarla şehrin altındaki iki yüz küsur millik *catacombes*'e (*) taşınmıştı. Kardinal uykusundan uyandıktan çok sonra yediği kazığa da uyanınca bir ayın tertib edip *catacombe*'leri kutsamış, mesele kapanmıştı. Kilisenin mezarlıktan devşirip zimmetine geçirdiği arsa tapularının boyu da, bu manevrayla Eyfel'in geçmişti.

Teolojist ve simgeilimci R.Landon bu çok mühim tarihi hadiseyi din tarihini bir keçinin ağzından anlattığı "*İpler ve Ziller - Manastırda Muvaffakiyetin Kutlu Yolları*" eserinde, "Kilise, attı-

* (Çoğul) Yeraltı tünelleri, yeraltı mezarlıkları. (Tekil) *Catacombe*.

ğı kazığı ikonalarla süsleyip bir de yediğiniz için şükretmenizi bekleyen enteresan bir kurumdur,” diyerek özetlemişti.

Catacombes’te altı milyondan fazla mevtanın ikamet ettiği, kimilerinin geceleri kendilerini yerlerinden eden yezid papazları bulmak için hortlayıp tünellerde gezdiği dedikoduları kulaktan kulağa dolaşıyordu. Rivayete göre din adamı takımı bu hortlaklardan ürktüğünden geceleri kilise kapılarını kapatıp yakarma ayinlerine başlamış, bugün de devam eden gece ayini adeti o senelerden kalmıştı.

Fakat *catacombes*, Paris’in başına hortlaklardan da büyük bela olacaktı. Dolandırıcılığı hüner edinmiş her madrabaz gibi paragözlükleri akıllarını bulandırdığından, *catacombe* fikrinin mi-marlarının nazar-ı dikkatinden bir nokta kaçmıştı: *Catacombes*’in gizli işler çevirmek için pek uygun olduğu.

Dehlizler çok geçmeden karanlık şahsiyetlerin ve gizil ilimcilerin uğrak yeri haline gelmişti.

Toprak altında helezonlarla dolaşan *catacombe*’lere evlerin ve dükkanların mahzenlerinden yüzlerce giriş kazılmış, değme hırsız ve uğursuz yeraltında ganimet sayıp şarap çeker, düzen tertip eder olmuştu. Loş tünellerde günün her saati ellerinde lambalarla dolaşan yasak aşıklara, haber taşıyan keşişlere, *absythe* ticareti yürüten mafya erbabına, sırtında haç taşıyan *Flagellant* (*) berduşuna, ellerinde söğüt dallarıyla define arayan *geomanti* (†) üstadlarına, pelerinlerini savuran rastıklı, podralı sahte vampirlere ve bin türlü musibete rastlamak gayet mümkündü.

Bu yasak cennet okültizmayla uğraşanların da buluşma yeri olmuştu. Polis teşkilatının keşfedemediği kapaklardan, kanalizasyon deliklerinden, sulama kanallarından sinsice kayarak ellerinde fotoğraf makineleriyle hortlak avına çıkıyor, kaşığa benzeyen aparatlarla *ektoplazma* (‡) topluyor, birbirlerine misafirliğe gidip geliyorlardı. Hatta, *catacombes*’in ortasındaki galeride bir *sinematografın* (§) kurulduğu bile söyleniyordu.

* Kendilerini kamçılıyarak gezip duran, İsa’nın acılarını taklit ettiklerini iddia eden enteresan rahip takımı.

† Yer şekillerine bakarak kehanet ihsan cyleme sanatı.

‡ Ruh özü.

§ Sinema makinası. Her halta da dipnot beklemeyiniz canım.

“Kendimi Alice gibi hissediyorum,” diyordu F. Murnau takma ismiyle *Madrabaze Monthly* dergisinde yazan İngiliz sihirbazı Edward Norton: “Bir delikten aşağı iniyor ve rüyalar diyarına giriyorum. Okültistler için Paris *catacombes*’i, tavşanı yakalayıp köstekli saatini gasp edebilecekleri hakiki bir harikalar diyarı.” Makalesini yayınladıktan iki hafta sonra Monmarte’deki mazgaldan sırtında Le Boules’ten aldığı peluş tavşan kostümüyle hayli ıslanmış vaziyette çıkarıldığı için, sözlerine itibar eden olmamıştı.

Polis teşkilatı vaziyetten gayet haberdardı, fakat sanatçı olma ümidiyle Paris’e gelip bir halt beceremeyeceklerini idrak eden kaçıkların histerik hallere girip çıkardıkları rezilliklerle uğraşmaktan bitap düşmüş memurların bir de *catacombe*’lerde düdük öttürecek dermanı yoktu. Keza, çoğu hortlaklı olduğuna inandıkları tünellerin yanına dahi yanaşmıyordu. Teşkilat, ihbar olmazsa *catacombe*’lerde vuku bulan hadiseleri görmezden geliyordu.

“Kayıp cennet,” dedi Madam Elaine fotoğraf makinesini hazırlarken, “fakat dikkat ediniz, cehennem de olabilir. Elli ayak derinlikte kuyular olduğu söyleniyor.” Ağzını eliyle kapatarak gülmesini içine attı: “Elbette siz kanat çırparak kurtulabilirsiniz. Üstünüzdeki ne kostümüdür?”

“Çeçe,” dedi Kıyam burnundan soluyarak. Tevfik karşısında bastonu ve monokluyla bacak bacak üstüne atmış Fransız dilberlerinin uzattığı şişeden bin bir nazla şarab çekiyor, keyifle “müstesna bir *ekspedisyon*” tertiplemediği Hattuşaş’tan söz ediyordu.

Saatler ikiye vururken karanlıkta dişleri dökülmüş mendebur manastır rahibesi misali kambur duran konağa vardılar. Bacada ikamet eden uğursuz kukumav kuşu ailesi gelmelerini beklemiş gibi vik vik öterek havalandı. “Ruhlar burada Mr. Çeçe,” dedi Madam Elaine fotoğraf makinesine yardım etmesini işaret ederek: “Hissediyorum. Mr. Tevfik’in irfanıyla bu gece bir fenomene şahit olacağız. Objektife dikkat ediniz lütfen.”

Kıyam konağın penceresinde dolaşan gölgeleri görünce yüzgeri etmek istediye de vazgeçti. Sırtındaki dar pantollu çeçe

kostümüyle arka sokakları şehvetle arşınlayan podralı, rujlu beyzade bozuntularından postu kurtaramayacağı aşıkardı.

Merdivenleri gıcırdayan, menteşe sesleri insanın içini titreten, iki parmak tozun altında kısmet bekleyen altmışlık bakire gibi gudubetleşmiş konağa girdiler. Fransız takımı odalara dağılıp, “Oh lala!” nidalarıyla saklambaç oynamaya başlayınca, Kıyam gecenin gidişatından bir hayli huylandı. Konakta kol gezen tekinsiz seslere kulak kabartıyor, puhu kuşlarının ötüşüyle irkiliyor, muhabbetle karanlık köşelerden döndürölüp tozlu odalara sürüklenirken Solange’nin havalıyla...

Aşk ateşi ruhunu kızdırmıştı. Solange, bedbant Paris gecelerine sihirli lamba gibi ışık saçmış, Kıyam’ın talihini aydınlatıp iblis Tevfik’in zoruyla geldiği bu mendebur memleketi adama benzetmişti. Fakat hayalperestliğin lüzumu yoktu. Bu fakir çeçe, Solange’nin melaike güzelliğinin yanında lambaya ümitsizce uçan zavallı aşk kurbanından başka bir şey olamazdı.

Halbuki, aşk ateşi Solange’yi de yakıp geçmişti.

Solange’nin eşsiz güzelliği -ve haddinden uzun boyu- Kıyam’ın tahmin ettiği gibi talih kuşu değil, Tevfik’ten beter bedduaydı. Salonları, şaraphaneleri, sokakları dolduran ve çapkın geçinen Fransız beyzade güruhu karşılarında bu eşsiz yarattığı görüp boyunu göz kararı ölçerek yutkunduktan sonra “imkansız bir hedef” olduğu kanaatine varmış, Solange güzelliğinin Kız Kulesi’nde yalnızlık çilesini çekmeye mahkum olmuştu.

Parlak zekasından dolayı en ufak hadiseyi bile saatlerce şarap yudumlayarak enine boyuna tartışan ve boş lakırdılarla ömür tüketen Paris sosyetesine zaten hiçbir zaman itibar etmemişti. Kendisini -ne hikmetse- baba gibi seven aile hekimleri Kerim Bey’den aldığı terbiyeyle Solange, dantelalı Fransız asilzadelerini ya çok kırılıp döküldükleri, ya da -Fransızların adeti olduğu üzere- iş lafa geldi mi mangalda kül bırakmayıp zoru görünce sırra kadem bastıkları için asla beğenmemişti.

Bir dostunun söylediği gibi O, Paris’te yalnız bir Rapunzel’di. Kulesinin boyu da o kadar yüksekti ki, saçına tutunarak aşkına ulaşmaya gelen Fransız prenslerinin gücü kuleye tırman-

maya yetmiyor, kolayca kaçmak Fransızlarda adet olduğundan prensler atlarını boyu daha müsait kulelere doğru mahmuzlayıp alelacele hadise yerini terk ediyorlardı.

O gece saçını tarayan mürebbiyesine Kıyam'ı anlatırken dudaklarında sözcükler hasrete, cümleler yangına dönüşmüştü. Sevgili kızını hiç böyle heyecanlı görmemiş mürebbiyesi, Solange uyuduktan sonra mutfakta akşam yemeğinden kalan şampanyayı yuvarlarken mutlulukla kikirdemişti. Viyana Kuşatması'ndan beri gelmiş geçmiş en kahraman Türk, sancağı Paris'in en yüksek kulesine, belli ki, dikmişti.

Solange melek kanadı misali titreyen zarif gözkapaklarının altında gördüğü rüyada uçsuz bucaksız bir gül bahçesinde şevkle kanat çırpın kaytan bıyıklı çeçe sineğini kelebek ağıyla kovalarken, uğursuz konakta da hadiseler patlak veriyordu.

Kader Solange'ye rastlayarak kupa kızını çektiğini zanneden Kıyam Bey'e ömr-ü hayatındaki en vahim üçkağıdı açmak için yeninde sakladığı kağıtlara el atmıştı. Elbette Kıyam'ın kısmetine hileli kağıtların misliyle uğursuzu rast gelecekti. Kalp papazı Tefik Efendi.

Okültizma kaçıklarının odalarda oynadığı saklambaç *Le Grande* Tefik Efendi tarafından kesilince, Macbeth kopuğunun telkiniyle herkes evin isten kararmış kömür sobası gibi kokan mahzenine toplanmıştı. Mahzenden kimbilir hangi cinhaneye inen demir mazgal kapağı sürüklenerek açılmış, Tefik Efendi, "şışt," buyurarak herkesi susturmuş, Edward Norton'un Madam Elaine tarafından nakledilen sözlerine telmih yapıp efendim kendisini Alice gibi hissettiğini, az sonra da *catacombes*'e inerek tavşanın hasını yakalayacağını, kadim bir sırrı gün ışığına kavuşturacağını bildirmişti.

Kıyam, postun pahalı olduğunu o saat fark etmişti. Hortlaklı malikanede tek başına kalmaktan ziyadesiyle ürktüğünden, kısmetine razı gelmişti.

Catacombe'nin şeytan merdiveni ahşap basamaklarını dik-katle arşınlarken, Tefik Efendi'nin monoklu nihayet karanlığa atlayıp canını kurtarmıştı. Tefik, "Elim bir kayıp," dediği monoklun arkasından bakarken iyice çakırkeyif olmuş Fransız

bıldırcınlarından birinin bodoslama darbesiyle birkaç basamağı cebren indikten sonra ciddiyetle, “Kendilerine hakim olmalarını,” telkin etmişti.

Kıyam işte bunu hiç anlamıyordu. Her mecliste, herkesten daha *jantil* şahsiyetler olduklarını insanın gözüne soka soka telaffuz eden bu Fransız madrabazları, iş Tevfik Efendi’ye gelince hatip dinler gibi çıt çıkarmadan emirlerine riayet ediyor, ne menem bela olduğunu bilmedikleri kaçığa saygıda kusur etmiyorlardı.

Kıyam meseleyi aşk acısından vereme yakalanıp sanatoryumlarda inlemeyi meziyet zanneden Fransız mendeburlarının kederden memnun olma acaipliğine bağlasa da, emin olamıyordu. Bu Tevfik iblisinde şeytan tüyü müdür artık ne varsa, boş lakırdılarla cümle alemi peşinden sürüklüyor, en yaman belaya gözü kapalı yürüyecek müritten yana sıkıntı çekmiyordu.

“Dikkat ediniz,” dedi Tevfik redingotundaki tozları silkeleyerek: “*Catacombes*’e hoş geldiniz aziz dostum çeçe. Kadim ve müstakim bir sırra tanıklık edeceksiniz. Bittabi. Reverans ediniz.” Kıyam etrafına bakınca rujlu beyzadeleri falan boşverip dörtnala Paris sokaklarında koşup uzaklaşmadığına ziyadesiyle pişman oldu.

Paris *catacombe*’leri, aslen mezarlık değil, ecnebilerin deyişiyle *crypt* idi. Tahliye edilen altı milyon mevtanın gömülmesi için yeterli sayıda defin çukuru şehrin altına açılmayacağından -yahut açılırsa en ufak depremde Fransız mendeburları şarap şişeleri, şampanya kadehleri ve dantelalarıyla cehennemin dibini boylayacağından- *catacombe* farklı bir metotla inşa edilmişti. Duvarlarında tuğla olarak kafatasları, harç olarak da kemikler kullanılmıştı.

İndikleri koridorun duvarlarından fişkırان iskelet eller uzanıp Kıyam’ın kanatlarına takılarak iblisi takip etmesine, meftine kondurup kendilerinden biri olmasına mani olmaya gayret ediyor, dişleri dökülmüş kadid kafalar kemik yığınlarından dışarı uğrayıp mafsalları gevşemiş fodul çenelerinde sessiz itirazlarla başına gelecek musibetleri anlatıyor, yol yakinken geri dönmelerini telkin ediyorlardı.

Avanesi hayret ve hayranlıkla etrafa bakarken *Le Grande* Tefvik Hector'un dalgıç miğferinden söküp ayaküstü bir törenle armağan ettiği yeni monoklunu takıp ilerlemelerini buyurmuştu. Kadim sırlar, onları arayanları beklemezdi. Filhakika, *catacombes*'te gezen ehemmiyetli şahsiyetin ruhu da muhakkak Tefvik Efendi gibi "*se Kadim*" bir varlığın ziyaretini hissetmiş, kendilerini arıyor olmalıydı.

Vakit mühimdi.

Dehlizleri derbeder yuvarlanan yün yumağı misali birbirine dolaşan *catacombes*'te yürürken Kıyam'a Paris tarihinde lanetli bir yolculuğa çıkmışlar gibi geliyordu. İlk tünellerde Hector'un mavi ışığında ayna gibi parlayan işlemeli, süslü pirinç ikaz ve yön levhaları derinlere indikçe evvela paslı demir ve bakıra, arkasından küflü ahşaba ve girdikleri son dehlizde taş sütunlara tebeşirle çizilmiş, keskiyle kazınmış iptidai Latince satırlara ve oklara dönüşmüştü.

Cehennemden iblis nakliyatı yapma maksadıyla kullanıldığı düpedüz aşıkâr, dibinden insanın dişlerini törpüleyen gıcırtilar yükselen karanlık çukurun başına vardıklarında Tefvik yosunlu tavandan damlayan suyu kast ederek "Fevkalade mühim," buyurdu, "Hectorcuğum, kadim bir elemend olan su, *elektrizma* aparatları ile zinhar geçinemez. Bittabi. Naşit yazmış idi bunu. Çıkarınız bakayım düzensizliği? Fevkalade. Redingotunuzla örtmenizi de tavsiye ederim ayrıyetten. Niçün mü? Maazallah bu mezbelede kebab olup okültizma tarihindeki *colossal* şöhrettime gölge düşürürsünüz de o sebeble! *Le Grande Maître du Kebab* mı desinler arkamdan efendim? Hayır tabii. Niçün diyor. İlimşinas şahsiyyetsiniz, ayıplıyorum. Takib ediniz bakayım."

Kıyam sırtına vurduğu miğferden akan kablolar sebebiyle çamaşır iplerine dolanmış Notre Dame kamburuna dönen Hector ve manasız bir hayranlıkla "*Fossé du Marianne (*)*" diye sayıklayan Madam Elaine'le el ele tutuşup çukurun etrafını dönen dar pervazdan karşıya geçince rahat bir nefes aldı. Başlarına okült bir kabak patlamamış olması, hayrete şayan hadiseydi.

Çok beklemeyecekti.

* Mariana Çukuru.

Suyun Hector'un redingotundan geçip *elektrizma* aparatının bataryalarına sızması için birkaç dakika yetmişti. Düzenin çıplak kablolarından sızrayan akımla çarpılan Hector, gerisine şaplak atılmış beygir misali çifte atıp feryat ederek iskelet duvarlara çarpa çarpa önlerindeki zifiri dehlizin karanlığına seyirtti.

"*Elektrizma* aparatları azami dikkatle kullanılmalı," buyurdu Tefik Efendi bastonuyla Hector'un topukladığı yönü işaret ederek, "okült bir mesele, bittabi. İrfanıyla ikaz etmişim kendisini."

Eller havada horon teperek koşan ve iki adımda bir *elektrizmanın* mavi ışığıyla çarpılarak ulvi bir X silueti çizen Hector'u koşar adım takip ettiler. Heyhat, okültizmanın kudreti *elektrizmanın* süratine yetişmeye muktedir değildi. Kurukafalardan vücut kubbeli dörtyol ağzına vardıklarında Hector'u yakalama ümitleri tükendi. Kıyam çeçe kanadıyla terini silerek, "Hay Allah, hay Allah," diyor, Othello Nuri Leflef rengiyle lekelenmiş dantelalı yakasına üzüntüyle bakıyor, nefes nefese kalan *petite* bıldırcınlar mendilleriyle boyunlarını siliyordu.

Madam Elaine'nin gizemli bir sesle tercüme ettiği "*arrête, c'est ici l'empire de la Mort (*)*" yazan levhayı görünce Kıyam'ın rengi ruhsarı soldu. "Kısmet bu geceye imiş demek ki," dedi içinden, "baktı mevtime konmaya muvaffak olamayacak, canlı canlı Tahtalıköy'e indirdi beni deyyus."

"Hector, Hector," nidalarıyla dehlizleri aramaya giriştiler.

Otuz beş ayak yukarıda, Madam Vlu'nun tombul kollarında sırtında geceliğiyle bebek gibi uyumakta olan Auguste Boules, dükkanının altındaki *catacombes*'ten gelen bu acaip seslerle gözlerini açtı.

Hatırı sayılır miktarda malı ambarında yer kalmadığı için *catacombes*'teki mahzenine taşıttığından maazallah Paris sapkınlarının servetinin dibine darı ekdiği fikrine kapılarak yataktan fırladı. Madam Vlu'yu uyku maskesinin lastiğini çekip bıraka-

* "Dur. Burası ölümlerin imparatorluğudur." Bu levha, günümüzde hâlâ mevcuttur. Dikkatle incelenirse Türk asıllı bir gezginin demir parayla kazıdığı "ölüm gelmiş cihane, katakombe bahane" satırları da okunabilmektedir.

rak uyandırdı. Mahzenden garip seslerin geldiğini söyleyip, gebesice uşağı karakola yollamasını tembihleyerek elinde mum aşağı seyirtti.

Fransız zerafetiyle süslenmiş sunturlu küfürler eşliğinde *catacombes*'e açılan mazgal kapağını gizleyen halıyı çekti, paslı kulpu yakalayıp kapağı zahmetle kaldırdı. Mumu zifiri karanlığa uzattı. Bir halt göremeyince diz çöküp eğildi, başını karanlık gayyaya soktu.

Işık görür gibi olmuştu sanki. Yaklaşan bir ışık.

Mevtalarla dolu rutubetli *catacombes*'in zifiri karanlığından mavi şimşekler saçarak koşup haykırarak tepesine atlayan ışıklı gulyabaniyi gördüğü an oracıkta enfarktüs geçirip zayıf bir, "vıy," sesiyle secde ederek *le morte* oldu.

Hector, ise elinde mum gaip ten başını uzatan ve dizlerine kapanıp ayaklarını yakalayan bu gecelikli hortlağı görünce canhıraş feryatlar kopararak üzerinden sıçrayıp kaçmaya gayret etti. Heyhat, havada yediği son akımla o da çeçe gibi vızıldayarak deri kostüm denklerinin arasına yığılıp kaldı.

Madam Vlu, -hayatını aşkın sırtından kazanan her akıllı metresin yapacağı gibi- mahzenden gelen esrarengiz çıgıllıkların muhtemelen olağanüstü bir hadisenin işaretleri olduğunu ve Auguste'den itinayla sakladığı kefenliğine yüklü bir faide getireceğini anlamıştı. Uşağı tekmeyle uyandırıp karakol yerine iki kapı aşağıda oturan Amerikalı gizililimci ve klarnet üstadı Mr. Allen'a haber vermesini emretti.

Baca kirasını nasıl denkleştireceğini düşünürken keçileri kaçırmış, lakin etrafa ne vakit ipini koparıp ahaliyi gagalayacağını belli etmeyen mülayim gözlerle bakan muallimlikten emekli bir leyleği andıran Allen kapıda yolunu bekleyen Madam Vlu'nun dekoltesini görünce yürekten bir, "*Voila*," çekti, "iyi geceler. Uşağınız, aşağıınızda doğaüstü hadiseler cereyan ettiğini iddia ediyor. Bir bakmak isterim."

Feleğin çemberiyle çelik çomak oynamış senelerin muhabbet erbabı Vlu, kartoloz Yahudinin neye bakmak istediğini gayet iyi biliyordu. Geceliğinin kuşağını sıkıp yakalarını kavuşturdu, adamın gözlüklerini buğulandıran bir samimiyetle, "Giriniz,"

dedi. Allen terlikleri topuklarında işvekar seslerle patlayan Vlu'nun görmüş geçirmiş kaidesini ilmi bir merakla süzdü: "Zevkle." Fotograf sandukasını yüklenen uşağa bir, "Vay vay," işareti çaktı, kamburunu dikleştirip madamı dans adımlarıyla takip etti.

Le Boules'in mahzeninde elim bir doğaüstü tragedyanın izleri görülüyordu. Cyrano de Bergerac'tan mısralar sayıklayan Hector kostüm denklerinin arasında ışık saçarak tütüyor, Auguste geceliğinin derin yırtmacı sebebiyle fevkalade nahoş bir tablo sergileyerek secdeye kapanmış yatıyordu. Allen duvardaki deri kamçı kangalına ısrarlı bir şevkle bakarak, "Enteresan," dedi.

Vlu haç çıkarıp, "Ah, zavallı kalbim," feryadıyla adamın elini göğsüne bastırdı: "*Catacombe*'de ne var sizce? Bir hortlak mı? Kan içen bir iblis mi? *Gargoyle* (*) mi? Şeytanın kendisi mi? *El Diable*! Ah Aziz Pierre! Auguste'me ne oldu böyle?"

Allen, ellerini Vlu'nun -ziyadesiyle irice- kalbinden ayırmadan "*gigantic* (†)," dedi: "Teferruatlı bir inceleme yapmak zaruri." Kadın, "Ah zavallı küçük Auguste'm," diye sızlanarak kaide havada tarumar olmuş kostümcünün başına diz çökünce boşlukta kalan parmaklarını havadaki görünmez ampulleri tetkik ediyormuş gibi kırıştırdı. "Bu varlıklar," dedi Vlu'nun omuz üstünden enfes bir fotografik açıyla gördüğü dekolteye istinaden, "asla tek dolaşmazlar." Ansızın aşkla bağırdı: "Antoine!"

Antoine ensesinde, "Emredin," deyince apar topar arkasına döndü. Memnuniyetsiz bir ifadeyle adamı süzdü, parmak uçlarına kalkıp tepeden bakmaya gayret etti, uşağın hâlâ bir ayak uzun olduğunu görünce şiirsel bir azametle, "Göz'ü kur," dedi.

"Göz" adını verdiği fotograf düzengahı, çağının ilerisinde, müstesna bir keşifti. Fotografi çekilecek sahnenin etrafına daire şeklinde yerleştirilen Kodak makineler Allen'ın elindeki kablo-lu deklanşör maniplesi vasıtasıyla arka arkaya onlarca fotograf çekiyor, ziyadesiyle nadir görülen doğaüstü hadiselerin hiçbir anını Göz'den kaçırmamasını sağlıyordu.

* Manastır binalarında bulunan, iblise benzer varlıkların heykelleri.

† Devasa.

“Fotograf,” derdi Allen meclislerde iki kadeh parlatıp çenesi düşünce, “dünyevi yalanın sanatsal gerçeğe tercümesidir. Lisansı ışıktır. Bu sebeptendir ki en hoş hanımlar yanlışı ışıktır *Yiddish* folklorunda *Golem* adı verilen yaratığa, en kaknem gudubetler ise doğru ışıktır Artemis’e benzer. Mamafih benim Göz’üm, asla hata yapmaz.” Laf oyununu anladılar mı kabilinden etrafa bakınır, hindi gibi şişinirdi.

Catacombes’i incelerken taktığı ışıldaklı kömür işçisi miğferi getirilip başına geçirilince yatak odası apliği gibi ışık saçarak, “Hazırız,” dedi dükkanın banka defterlerini geceliğinin göğsüne sokuşturmakta olan Madam Vlu’ya.

Kıyam, Hector’un *elektrizmalı* akıbetinden ziyadesiyle ürkmüştü. Tevfik hâlâ dalgıç miğferinin manyetizma dalgalarını hissettiğinden, irfanıyla mucidi bulacağından, okültizmanın *se kadim* bir ilim olduğundan bahsedip kafileyi *catacombes*’in labirentli derinliklerine götürüyordu. Kıyam, “Karakola haber uçurmak kabil mi,” der demez çığlıklarla reddedildi. *Catacombes*’te bulundukları duyulup tevkif edilirlse kelepçe vurulup Bastille’ye tıklımları işten bile değildi.

O lahzada arkalarında düdükler öttü. Le Boules’teki hengameyi haber alan polisler yeraltı ahalisini haberdar ediyordu: “Geliyoruz.”

Dehlizler bir anda Fransızca, İngilizce, İspanyolca erkete ikazları, lamba şingırtıları, topuk tıkırtıları ve gıcırıtlarla doldu. Rahibe kıyafeti giymiş palabıyıklı bir babayiğit elde piştov karanlıktan çıkıp Rusça, “Kaçın,” diye bağırarak rüzgar hızıyla kayboldu. Nuri Leflef mamulü Othello’nun narasıyla okültistler barbut zarı misali dağıldılar.

“Bittabi,” dedi Tevfik monoklunu cebine indirip kolunda *petite* dilberlerle bir galeriye saparak. Kıyam iskelet ellere takılan çeçe kanatlarına küfürü basıp arkalarından gitti. “Okültizmanın kudretiyle,” falan diyerek dili dolaşan Tevfik’i iterek daracık bir dehlize girdiler.

Bıldırcınlar iki göz iki çeşme yezid herifin ellerine sarılıp dikkati kendilerine çeceklerini, üstadın irfanını Bastille köşelerinde çürütmesine gönüllerinin razı olmadığını beyan edince

Tevfik memnuniyetle kabul etti: “Atlantis size minnettardır. Bir buse alayım? Enfes... Bir de sizden? Ala... Frenklerin dediği gibi, *au revoir!* Çeçeciğim, önden buyurunuz.”

Kıyam bir adım attı. Ve dikkatinden kaçan çukurdan aşağı yuvarlandı.

“Vah,” dedi Tevfik yedi ayak aşağıda kanat çırpın çeçeye bakarak.

“Gidiniz,” dedi çeçe nefretle: “Burada bir kovuk görüyorum. Başımın çaresine bakacağım.” El yordamıyla yolu tetkik ederek körlemesine emekledi. Rutubet kokusundan sızlayan burnuna vuran ferah hava akımını hissedince dizlerinin üzerinde dönüp o yana süründü. Kovuktan yosunlu bir mahzene atladı. Sivri merdivenlerin sonundaki aralık kömürlük kapağından sızan ışığa tırmandı, kapağı kaldırıp kanatlarını kurtardı, ayağa kalktı. Elini ışığa siper ederek nerede olduğunu anlamaya çalıştı.

“Aha,” diye bağırın Allen deklanşöre hevesle bastı.

Kıyam yüzüne patlayan fotoğraf lambalarının ışığında yerde tüten Hector’u, secde yatan beyaz gecelikli Auguste’yi, haç çıkaran Madam Vlu’yu ve madamanın arkasına saklanmış titreyen leylek kılıklı Allen’i gördü. Kanatlarını toplayıp uşağı iterek açık kapıdan Paris sokaklarına kaçtı.

Ertesi sabah Kontes Solange *Fleur de Casoulette* malikanesinin kahvaltı salonunda uşağının getirdiği ütülenmiş *Le Figaro*’yu açınca fincanını masaya bırakarak, “Ah Kıyam Bey,” diyecekti.

Birinci sayfada geceleri Paris *catacombes*’inin tekinsiz karanlıklarından çıkıp kurban aradığı rivayet edilen insan vücutlu -elini gözüne siper etmiş ufuklara bakan- dev çeçe sineğinin flu fotoğrafları bulunuyordu, ve manşet gayet manidardı:

“*Le Tsetse Immortale. (*)*”

Gezi faytonunun hazırlanmasını emretti.

Bir saat sonra Paris tren garında Kıyam, Solange’nin elini tutarak, “Bu utançla karşınıza çıkamam artık matmazel,” demişti gözyaşları içinde, “*akompanyanızda* görünüp sizi sefaletime ortak edemem. Bağışlayınız.” Şimendiferin düdüğü çalınca Solange’nin elini öpmüştü: “Beni unutmayınız, asil ışığım.”

★ Ölümsüz Çeçe.

Raylara sürtünen tekerlerin sesi Solange'nin dudaklarından dökülen, "Asla," szcgn bastırmıştı.

Kıyam Bey arkasına yaslanınca kendisini ilgiyle szen Türk beyzade ile göz göze gelmişti. Beyzade kucağındaki *Le Figaro*'yu katlayarak, "Tek kelime Fransızca bilmem mirim ancak," demişti gazeteyi uzatarak, "fotografınızdan tanıdım. zerinizdeki ne kostümü kuzum?"

Kıyam gözyaşlarına boğulmuştu.

Abrahamdabra

Paris...

Kıyam çeçe vakası sebebiyle terk ettiği biricik aşkı Solange'nin memleketine seneler sonra, kanun kaçağı sıfatıyla dönüyordu. Gönlünün sultanının huzuruna çıkmaya, elini tutup aşkını bir defa daha ilan etmeye cüret edebilir miydi? Solange'nin o gün dediği gibi, asla...

“Bu Tefvik şarlatanı meftime konacak.”

Şişman kondüktör sıkışan kapıya söverek kompartmana girdi: “Hayırlı akşamlar *monsieur*. Yük vagonundaki beyzadelerin dostları sizsiniz zannederim. Bir yangın vuku buldu.”

Kıyam'ın treni tahliye etmek için ayaklandığını görünce sakinleşmesini rica etti. Telaşa mahal yoktu. Türk beyzade patlak veren yangından postu kurtarmış, sandukaya tıktırdığı sihirbaz ise hafifçe tütsülenmişti. Heyhat, bu hengamede Fransız Posta İdaresi'ne ait beş bin kadar evrakı *le morte* etmeye muvaffak olmuşlardı. Beyzadeler yemekli vagona buyur edilmiş, sakinleşmeleri ve dumanın tesirini bertaraf etmeleri maksadıyla süt ikram edilmişti. Türk beyzadenin “aslan sütü” ricasını ise, pek anlayamamış, dumanın hipnotik tesirine yormuşlardı. Kıyam'a o tarafa gitmesini tavsiye etmiyordu, vagonlar is doluydu. En iyisi beyzadeleri iki saat sonra Paris Tren Garı'nda görmesiydi.

İki saat sonra Kıyam zembilleri indiren hamallara nezaret ederken vagon pencerelerinden Tefvik ve Persky'nin kol kola geldiğini gördü. Tefvik vagon kapısını açıp pelerinini dalgalandırarak, “*Abrahamdabra*,” dedi Kıyam'a. Cebindeki iskambil destesi perona fıskırdı.

“Gelir gelmez rezilliğe başladınız bakıyorum. İstirham ederim şu okültizma safsatalarını bırakınız. Keza o laf *abrakadabra* değil midir?”

“Hatalısınız mirim. *Abrahamdabra* (*). Kadim bir kelimedir.”

Kıyam, “Dilediğiniz gibi olsun,” diyerek tartışmayı bertaraf etti. Sabahın bu vaktinde perçemlerini kafasına yapıştırıp cilalı çamaşır tokacına dönmüş Tevfik’le münakaşaya girmeyi gönlü çekmiyordu. Zembilleri istifleyen hamal yükü devirince bir anlığına arkasına baktı. Döndüğünde Tevfik ve Persky sır olmuştu. Bir vakit cigara içerek bekledi, gelen giden olmayınca eşyaların restorana taşınmasını emretti.

Tevfik iki saat kadar sonra pelerinini sallayarak restoran camını tıkladı, “Azizim, kalkınız,” dediğinde Paris Garı’nın aşına güzelliğinde keyif yapıyordu. Hesabı ödeyip *Le Grande* üstadı takip etti: “Kaşla göz arasında toz olmanız enteresan varyete doğrusu. Ebedi olarak kaybolmanıza duacıyım.”

“Zat-ı alinize gücenmeyeceğim,” dedi Tevfik şemsiyesini sallayan bir Fransız’a mukabele ederken: “Oyunbozanlığın lüzumu yok. Kadim dostunuz sizi kısmetse aydınlatacak.” “Eksik kalsın mirim. Paris’e son seyahatimizde ziyadesiyle aydınlanmış bulunuyorum.”

Tevfik Fransız’la tokalaşırken, “Bu hangi kopuk aceba,” dedi kendi kendine.

“Jacques Clatiqoure,” dedi Fransız düşüncelerini duymuş gibi, “*Le Maitre* Tevfik ile dostluğumuz eskiye dayanır.”

“Unutulmaz günlerdi azizim. Jacques, Kıyam Bey... Kıyam Bey, Jacques... Müşerref olunuz. Bittabi. Kısmetse feneri nerede söndürüyoruz *mon ami*?”

“Malikanemde fener boldur,” dedi Jacques, “itiraz kabul etmiyorum, misafirimsiniz.” Elini dudaklarına siper yaparak, “Tertibat alındı,” diye fısıldadığını Kıyam duymadı. “Hay hay,” dedi Tevfik arkayı kolağan ederek: “Maske *du Satyr* (†)?” Jacques soruyu gözlerini yumup başını eğerek sessiz bir evetle cevapladı.

Kıyam Bey bastonlarıyla parke taşlarını zıpkınlayarak yürüyen iki kaçığın arkasından giderken Jacques’in ipe sapa gelmez

* Lafın aslı konusunda rivayetler çeşitlidir. “Konuştuğum sırada yaratacağım,” manasına gelir.

† Satir maskesi.

lakırdılarını dinledi. Efendim kutlu Hermetik bilgi Madam Blavatsky'ye malum olmuş, Merhametli Pierre'nin yazması tercüme edilmiş, Flamel'in türbesindeki kandil yakılmış, Tevfik Efendi'nin kehanet buyurduğu kutsal mevsim dönümünün vakti yaklaşmıştı. Kıyam, "Ne günü azizim," diyerek söze dahil olunca esrarengiz tavırlarla başlarını sallayıp bekleyen faytona bindiler.

"Paris'te daha evvel bulundunuz mu acaba?" diye sordu Jacques şampanya ikramına başlarken. Tevfik kadehi iştahla kaparak, "Bittabi," diye cevapladı, "Kıyam Bey çapkınlığın Seyahatname'sini yazmıştır. Melahat ya resulullah, bittabi." Jacques üzüntüyle iç geçirdi: "Yazık. Size eşsiz Paris *catacombe*'lerini ilk gezdiren olmak isterdim." Kan Kıyam'ın beynine sıçradı:

"Asla ve kat'a. *Catacombes*'in lakırdısını dahi etmeyiniz."

"Kat'a-combes," dedi Tevfik, "müstesna bir kelime oyunu. Bravo!"

Dijon yoluna çıktılar.

Clatiquore sülalesi -Kıyam'ın evvelden isabetle buyurduğu gibi- altı asırdır şarab imal edip yetmiş iki milleti ayyaş etmekten başka işle iştigal etmeyen Fransız familyalarının en köklülerinden biri idi.

Sülaleye has imalat sırlarıyla üretilen nadide Clatiquore şarapları Vatikan'dan Amerika'ya kadar sosyete davetlerinin vazgeçilmez ikramı olmuş, Clatiquorelerin serveti kabardıkça kabarmıştı. Dijon'daki uçsuz bucaksız üzüm bağlarından senenin belli tarihlerinde yola çıkan yüzlerce yük arabası, trenler ve gemilerle buluşup cihana şarab sevkıyatı yapıyor, gözde ayyaş masalarında iltifatlara mazhar olup muhabbeti tatlandırıyordu.

Vin de Clatiquore (*) Koleksiyonu'nun gözbebeği, nadir yetişen *Le Cicogne* (†) üzümlerinden üç asır kadar evvel imal etmeye başladıkları kırmızı şaraptı. Bu şarab kraliyet sofralarının ve damağına düşkün tayyare sosyetenin (‡) mahzeninden eksik olmazdı. On beş yıllığına dolu olduğu rivayet edilen sipa-

* Clatiquore Şarapları.

† Leylek.

‡ Jet türbininin icadıyla bu laf değişmiştir.

riş listesinde İngiltere kraliçesinden Rus generallerine, İsmay Biraderler'den İran Şahı'na tekmil kalburüstü şahsiyetin ismi yazılıydı.

Velhasıl, dünyada tek asil yoktu ki Fransız Clatiqoure'sinin tadına bakmış olmasın. Bu soyluların "Clatiqoure" adının son derece nahoş köklerini (*) bilip bilmedikleri ise, arzın karanlık sırlarından biri olarak gizemini korumaktadır.

Bahsi uzatmayalım. Üzüm toplayan eteklikli kızların esen rüzgarla uğradıkları bol jüponlu azizliklere şahit olma hayaliyle bağlara siper alıp pusuya yatmış delikanlıların şahitliğinde kıvrıla büküle yol alan fayton, uzun saatler sonra Clatiqoure Malikanesi'ne vardı.

Tevfik, tiyatorial bir *antre* yapmak maksadıyla faytondan inerken pelerinini havalandırıp "*abrahadabra*" diyemeden kayıp iki seksen yerle yeksan olunca Kıyam Bey kahyaların ve hizmetçilerin arasından, "rezil, rezil," diye söylenerek geçip bagajlarının yukarı çıkarılmasını istirham etti. Jacques'in yapışkan ısrarlarına katiyetle yüz vermeyip istirahat etmek üzere odasına yerleşmek istediğini, vaktin de geç olduğunu, yemek yemeyi canının çekmediğini söyleyerek koşar adım kaçtı.

Odasının pencerelerinden Paris'e uzanan yeşil ufukları ve akşam güneşinde hafif esintiyle serinleyen üzüm bağlarını seyrederek uykuya dalarken belki de gelmekle iyi ettiğini düşünüyordu. Tevfik muhtemelen Jacques'le meşgul olup kendisini rahat bırakacağından, başını dinleyip Solange'nin hatıralarıyla avunabilirdi.

Kıyam Bey uykuya yatınca Jacques Tevfik'i imalathaneleri gezdirip caka satmak maksadıyla mahzene buyur etmiş, silme dolu şarab fiçilerini gören Tevfik Efendi de aziz dostunun ayışlık sanatındaki *se* kadim başarısını iltifatlarla kutlamıştı. İki madrabaz mahzenlerde dolaşıp kafayı çekmeye, okültizma ve bilumum garipliklerden laf açıp fiçileri tavaf etmeye başlamıştı.

Jacques Tevfik'in muhakkak her marka şarabı tatması için ısrar ediyor, açtığı şişenin dibini bulmadan tek bir adım dahi atmayacağına yeminler veriyordu. Tevfik Efendi de dostunun

* Bilmeseniz daha hayırlı efenim.

ikramlarıyla bahtiyar olmuş, kırmızıyı beyaza katarak şarabı sünger gibi çektikçe çekmişti.

“Ziyaretiniz beni ne mutlu etti bilemezsiniz Büyük Üstad,” dedi Jacques kadehini üzüm teknelerinde tepinen kızlara, “Şerefinez!” nidasıyla kaldırarak: “*Mon ami*, şarap hakkında bir halt bilmeyen avamlar, bu işin üzümleri ezip suyunu çıkarmak ve o suyu bekleterek alkole dönüştürmekten ibaret olduğunu zannederler.”

Tavandan sarkan, diplerinden damla damla üzüm suyu akan mengeneli hasır sepetleri sevgiyle okşadı. Ansızın dönüp kükredi: “*Idiotes!* (*) Bilakis! Şarap hunharca ezilen değil, keyifle okşanan üzümlerden yapılır, bakınız mesela şu sepete! Bu sepetlerde bir manivela bulunur Tevfikçiğim. Ve bu manivelayla üzümleri gün be gün, suyunu sabırla akıtıp rahat bırakarak, ruhunu hafif hafif süzmesine izin vererek işleriz. Buyurunuz.”

Tevfik Jacques’in uzattığı şişenin mantarını açarak kadehini doldurdu: “Varolunuz.”

“Siz varolunuz Büyük Üstad. Şarab, iki şeyden bağımsız olamaz: Kadın teni ve aşk... Bakınız, güzeller üzümleri o pembe, tapılabilir ayaklarının altında nasıl da narin, nasıl da aşk dolu temaslarla eziyor... Tevfikçiğim, şarabın tadını üzüm vermez! Aşk verir! *Vin de l’amor et amour de vin!* (†) *à la votre!* (‡)”

Tevfik, Jacques kolundan çekiştirince kadehi alelacele dipleyip mendiliyle dudaklarını sildi. “Fevkalade içiyorsunuz sevgili Tevfik,” diyerek reverans etti Jacques. “Bittabi,” dedi Tevfik: “Hay hay.” Asılı pres sepetlerinin, meşe ezme küplerinin, etrafları ışık geçmesin diye brandayla sarılmış cam damacanelerin ve eteklerini bellerine takmış sereserpe çalışan köylü kadınların arasından kırıla döküle geçip şarapların yıllandığı aşağı mahzene indiler.

“Ah Tevfikçiğim,” dedi Jacques, “şarabın ve aşkın o şiirsel, o *poetic* naturasını anlayacak sizden daha hünerli bir üstad ta-

★ Budalalar.

† Aşkın şarabı ve şarap aşkı.

‡ Şeref.

hayyül edemiyorum. Aşk, tohumda başlar. O tohum, üzümdür. Olgunlaştırır, bekler, olacağı günü iple çekersin. O gün gelir, ve bir *dame* onu görür. Evet! Görür! İpek parmaklarını uzatır, aşk tohumunu koparır. Göğsüne yasladığı mis kokulu sepetin içinde buraya getirir. Aşk ve şarap dramadır Tevfikçiğim! Giriş, gelişme ve sonuç!”

“Bittabi.”

“*Introduction! (*)*” diye haykırdı Jacques mahzenlerde yankılanan sesiyle: “Tohum, içindeki güzelliği sevgilisiyle paylaşmak için onu ezen ayaklarının altında açılır ve lezzetini ayaklarına bırakır. Hepimiz, kadın denilen eşsiz varlığın ayakları altında can çekişen şanslı zavallılar değil miyiz?”

Üstünde “*Le Cachalot Blanc - Vin de Dijon (†)*” damgası bulunan fiçinin musluk tapasını çıkarıp kadehini köpüren beyaz şarapla doldurup ışığa kaldırdı: “Muskat alır mısınız?”

“Bittabi,” diye cevapladı Tevfik kadehini şarap şelalesine tutarak: “Kıyam Bey burada olsa idi enfes olur idi. Üç *Muskatşörler (‡)* olurduk vesselam. Kıyamcığıma da dantelalı silahşör kostümü pek yakışır. Çeyiz çeçesi vesselam.”

Jacques dikkat buyurmadan devam etti: “O *dame*, ah o zalim güzel. Üzümün aşkını sunacağından emin olunca, onu başka üzümlerle fiçiyi yerleştirir azizim! Bu da aşkın doğasıdır. Biz erkekler, güzelliğin peşindeki pervaneler değil de neyiz? *Oui...* Ve üzüm, kendi gibi güzelliğin aşkıyla yanmış başka üzümlerle bir arada, suyunu salarak, aşk acısıyla mayalanıp şarab olur.”

Jacques, “*Maceration! (§)*” diye haykırınca Tevfik kadehini tekrar dolduramadan tapayı telaşla tıkadı:

“*Maceration* budur sevgili *Le Grande* Tevfik. Aşkın, şarapla buluşması.” Mahzenden ağır sepetini taşıyarak geçen iri göğüs-lü, saçlarını beyaz tülbentle bağlamış dilbere göz kırptı: “*Le pi-*

★ Giriş

† Beyaz Balina – Dijon Şarabı.

‡ Fransızca silahşör *mouscateire*’dir.

§ Şarap ustalarının, üzümü kabukları ile birlikte bekleterek lezzetini artırdıkları süreç.

geons l'amour (*)... Tevfikçiğim, inanınız Kapadokya'yı görmeyi çok arzu etmekteyim (†).

“Kısmet, inşallah.”

“Développement (‡),” diye devam etti Jacques dilini ağzında döndürüp dudaklarını şapırdatarak: “Üzümler, artık bitap düşmüş aşıklardır. Güzellik esanslarını çalmış, onları *cibre* (§) haline getirmiştir! Ah, *cruauté de l'amour* (¶)... Üstadların fermentasyon, şu zavallı dostunuzun ise aşk acısı dediği süreç başlar. *Chaptalisation* (**).”

Tevfik'i çekerek karanlıkta hazin hazin bekleyen taş şarap havuzlarına sürükledi: “*Et fi, conclusion!* (††) Aşk ayağınızı yerden ne kadar kessin? Tutku sizi ne kadar sarhoş etsin? Ne kadar bedbaht olmayı kaldırır o zavallı, bitap kalbiniz! Bu soruların cevabını, naçizane dostunuz Jacques verecektir. Bir *maestro*, güzelliğin esiri olmuş bir köle, bir *slave de la passion mais du maître de la nature* (‡‡) olarak, aşkı burada, ben dağıtırım!”

Mahzendé hayaletler gibi bekleyen içi şeker dolu koca damacanalardan birini sürükleyerek bağırdı: “Aşkın acısı, tatlandıkça artar üstadım. Şarabın sarhoşluğu ise, şeker katıldıkça. Ve ben, burada, şarabın kaynağında, elimde bir şeker *firole*'siyle (§§), arza aşk bahşederim!”

Tevfik, “Bravo,” diyerek kadehini dipledı. Jacques damacanayı başının üzerine kaldırdı:

“*Laissé il y ait amour!* (¶¶) Bu damacanayla yaşama tad katıyorum!”

* Aşk güvercinleri.

† Kapadokya'da üzüm yetiştirenler, en kaliteli üzümlerinde gübre olarak güvercin dışkısı kullanırlar. Lakin bu bahsi kapatınız.

‡ Gelişme.

§ Posa.

¶ Aşkın zalimliği.

** Şarap imal edilirken alkol miktarını artırmak için içine şeker eklenir. Bu sürece “*chaptalisation*” denir.

†† Ve sonunda, sonuç.

‡‡ Tutkunun kölesi ve doğanın efendisi.

§§ Kavanoz.

¶¶ Aşk olsun!

Yatağında sinekliği yemiş çeçe zerafetiyle ağzı açık uyumakta olan Kıyam Bey rüyasından canhıraş bir feryatla sıçradı. Sendeleterek pencereye gitti. Hizmetçiler mahzen kapısına seyirtiyor, kasketli adamlar telaşlı zeybek figürleriyle oradan oraya sıçırıyordu. Bağırışmalardan, “*Monsieur Jacques a perte (*)*,” sözlerini çıkarabildi.

“Yine ne yaptınız azizim...”

Redingotunu giyinip bastonunu aldı, aşağı indi. Fransız zeybeğinin en ala figürleri, asıl mahzendeki nümayişte icra ediliyordu. Sırılsıklam baygın yatan kaçık Jacques’in etrafında kızlar ah-ü vah ediyor, Tevfik iri bir kadehten şarap çekiyordu.

Jacques kafuru koklatılıp, “*Maceration!*” diye bağırarak ayılınca mesele anlaşıldı. Şarabı şekerleme maksadıyla ağır damacana-yı tepesine kaldırıncaya dengesini kaybetmiş, mayalama havuzuna taklabaş olmuştu. Tortulu yoğun rayihanın içinde boğulmaktan da bastonunu zerafetli bir reveransla uzatan *Le Grande* Tevfik’in irfanıyla kurtulmuştu. Tevfik’e sarılıyor, ellerini öpüyordu. Kahya, “*Notre meilleur vin est ruiné (†)*” diye dizlerine vuruyordu: “*Trop de sucre abîme le vin (‡)*”.

Mayaladığı aşk şarabını dikkatle muhafaza etmeleri için emirler yağdırıp “*pigeons*” (§) diye sayıklayarak kızları çimdikleyen Jacques’i odasına taşıdılar. Baküs azametiyle şarap çeken Tevfik Efendi de gizemli tavırlarla odasına çekildi. Çekilirken de Kıyam’a kadeh kaldırarak, “Kutsal mevsim dönümü geliyor azizim,” dedi gölgeli bir sesle: “Yeniden doğuş günü yaklaştı. *Vin du Kadim.*”

Kıyam’ı o gece korkudan uyku tutmadı.

Mart ayına isabet eden sonraki haftalarda Tevfik ve kaçık Jacques alt kattaki kütüphaneye kapanıp ellerinde yazmalarla, deri ciltli kitaplarla çalışmaya, gaz lambasının ışığında şarap çekerek ilim sohbetleri yapmaya, Kıyam’a şüpheli entrikalarla “kadim ritüele hazır olmasını” tembihleyip ser verip sır vermeden or-

* Mösyö Jacques pert oldu.

† En nadide şarabımız mahvoldu.

‡ Bu kadar şeker şarabı bozar.

§ Güvercinler.

tadan kaybolmaya başladılar. Bir takım karanlık heriflerle mahzenlerde gezerek kahyalara ve hizmetçilere emirler fısıldıyor, ellerinde imbikler, tiyatora kostümleri ve garip düzengahlarla dehlizlerde “çalışmalar” yapıyor, akşam olunca da odalarına çekilip sızıyorlardı. Jacques’in mundar ettiği şarap şişelenmiş, mahzenin en derin köşelerine taşınmış, baş kahyanın küfürlerine mazhar olmuştu.

Kıyam iki kopuğun neyin peşinde olduklarını tahayyül dahi edemiyordu.

Mart ayının sonunda Jacques bir sabah malikane halkını yemek salonunda toplamış, yanında oturan ve çektiği şarabın tesiriyle gözlerini patlatarak “baff,” diye inleyen *Le Grande Tefik*’in huzurunda köylü kızlara, kahyalara, işçilere, mahzen nöbetçilerine ve manastırdan gelen rahiplere gayrete getirici bir söylev vermişti.

Sülale servetinin ana kaynağı, yalnız Clatiquore topraklarında yetişen ve dünyanın en nadide şarabı olan *La Cigogne Rouge*’un bağbozumu vakti gelmişti. Sesi son derece ciddiydi: “*Cigogne* üzümlerini, ancak narin *dame* parmakları hasar vermeden toplayabilir. Büyük Üstad Tefik Efendi, bu sene bağbozumunun mevsim dönümünün ilk günü, güneş batmadan bitirilmesi gerektiği kehanetinde bulunmuştur. Bu sebeple manastırı yardıma çağırdım. Saygıdeğer piskoposun emriyle, rahibe okulu öğrencileri bağbozumuna katılacak.”

Yumruğunu masaya vurmuştu: “Tefik Efendi’nin buyurduğu gibi, üzümler günbatımında toplanmış olacak.” Baş kahya konuşmak için elini kaldırmış, Jacques susmasını işaret etmişti: “Vaziyetin hassasiyetinin iyi anlaşılmasını rica ederim: Her sene, yalnız beş yüz şişe *La Cigogne Rouge* üretebiliyoruz. Ve şişesi on iki bin Frank’tır.” Hayret nidalarını elleriyle bastırmıştı: “*Pour la foi de la récolte* (*), *Le Maître* Tefik gündoğumunda ritüel tertip edecek. Rahibelerin de orada bulunmasını rica ettim. Bu gece iyi uyuyunuz ve sizi yoracak *activités*’ten (†) kaçınınız!”

Köylü kızlar ve kahyalar dirsekleşip kıkırdamış, rahip kaşla-

* Mahsulün selameti için.

† Uğraşlar.

rını çatıp dizlerindeki İncil'i kavramıştı. Kıyam Tefvik'in koluna sarılmıştı: "Azizim siz aklınızı mı yitirdiniz?"

"Buyurunuz?"

"Ne ritüeli, ne kehaneti rica ederim? Madrabazlığa son verdiğinizizi ümid ediyordum."

"Kırıcı oluyorsunuz!"

"Bilakis, sizi ve kendimi düşünüyorum. Bu şarapçıların bizi recmetmesi mi dilediniz?"

"Geleceğe ümidle bakınız. Kadim dostunuz kısmetse sizi de kutsayacak."

Kıyam'ın elinden kurtulup Jacques ve rahibin yanına gitmişti. Kırmızı yanaklı, geniş omuzlu, güleç bir köylü kızı, bir bebeğinki kadar sahici, cıvılcıvılcı gözleriyle Kıyam'ın elini yakaladı: "*Le Maître peut-il me montrer le chemin vers la cave? (*)*" Kıyam Bey, Tefvik'i derhal Allah'a havale etti:

"Bilmukabele matmazel!"

Akşam olduğunda lambalarda doğup esmer güzeli kızın saçlarından gönlüne yansıyan ışıkların sevdasıyla odasına çekilmiş, Tefvik ve Jacques'in hummalı bir faaliyet içinde bulunup odalarına dönmediklerini fark etmemişti bile.

Ertesi sabah iki dirhem bir çekirdek giyinip bastonunu almış, bahçede yürütülen hazırlıkları teftiş eder gibi malikanenin etrafında dolaşmış, isimsiz güzeli arayarak dönüp durmuştu. Beyhude. Fransız kızı sır olmuştu. Esefle malikanenin tıraşındaki salıncağa oturmuş, manzarayı seyre dalmıştı. Kaynayan bakır tencere misali ahlayıp oflayarak yaklaşan at arabasını da, o dakika görmüştü.

Bezgin beygirlerin çektiği araba göklere yükselen yüküyle meşin top gibi savrularak bahçe yoluna girmiş, dizindeki Fransız kopuğun küfürleriyle gıcırdayarak malikanenin önünde durmuştu.

"*Le maître est-il des jacques à la maison? J'ai apporté sa cargaison (†)?*"

"Jacques yok. Ben Kıyam."

★ Efendi, bu kıza mahzenin yolunu gösterir mi?

† Efendi Jacques evde mi? Siparişini getirdim.

“Ne pouvez-vous pas parler français? Êtes-vous un voleur ou ce qui? (*)”

“Kıyam, Kıyam!”

Baş kahya kapıda göründü: “Tamam, Kıyam Bey, rahatınıza bakın. *Garçons! Venez déchargez!* (†)”

Kıyam arabadan indirilen yükü görünce hayretle titredi. Bol miktarda buğday sapı, toprak testiler, perukalar, uzun menzilli yay ve okluk, incir sepetleri, aslan postları, keçi pöstekileri ve acaip kutular. Arabacı, yük boşalınca Kıyam’a pis pis bakarak beygirlere kalayı basıp gözden kayboldu. “Kıtırıl papaz,” dedi Kıyam dişlerinin arasından.

Az sonra Tevfik ve Jacques peşlerinde avaneleriyle peydah olup kadim bir sırları varmış gibi fısıltılarla konuşarak Kıyam’a başlarıyla selam verip malikane kapısında kayboldular.

“Ah, ah, ah,” dedi Kıyam.

Jacques akşam yemeğinde malikane halkına gece katiyetle odalarından çıkmamalarını buyurmuş, Kıyam Bey’e de mümkünse aynını yapmasını salık vermişti. Tevfik, Kıyam’a, “Ne mutlu size azizim,” demişti *cigarının* dumanını yutup öksüreerek: “Kadim bir ritüele, asırlardır gizli kalmış bir sırrın doğuşuna tanıklık edeceksiniz. Bu ne tütünü yahu?”

Kıyam yemekten sonra odasına çekilmiş ve ne yapacağını bilemeden ellerini ovuşturarak voltalar atmış, perdeleri aralayıp aşağı bakmıştı. Malikanenin aslan heykelleri tarafından korunan mermer basamaklarına kütüphanede çalışan Tevfik ve Jacques’in gölgeleri düşüyordu. Tevfik’in ileri geri yürüyerek heyecanla Jacques’e bir şeyler anlattığını, ellerindeki kitapları göstererek hararetle tartıştıklarını, el sıkışıp kibar reveranslarla bükülerek birbirlerine hak verdiklerini görebiliyordu.

Gölge oyunundan sıkılınca yatağa girmiş, Fransız güzelinin hafızasındaki fotoğrafını çağırıp gülümsemişti. Yarın, zor bir gün olacaktı. Hatta ve hatta bu gece de pek hayırlı geçmeye-bilirdi. Bu gece demişken, koridorda sendeleyeyen ayak seslerini duyabiliyordu. Süatle sıçrayıp anahtarı döndürdü. Öteki taraf-

* Fransızca bilmiyor musun? Hırsız mısın nesin sen?

† Çocuklar! Gelin yükü indirin!

tan kapının zorlandığını, Tevfik'in oflayıp pufladığını duyunca seslendi: "Kimsiniz?"

"Maaşallah. Yeniden Doğuş'un arifesinde bu rehavet? Kal-kınız!"

"Ne yeniden doğuşu. İstirahat ediyorum. Rica ederim gidiniz ve beni rahat bırakınız."

"Açınız."

"Gitsenize be adam."

"Kıyam Bey, ben rica ediyorum," dedi Jacques'in sesi kapının arkasından, "zat-ı alinize ritüelle ilgili malumatlar vermek isteriz." "Malumat, bittabi," diye onayladı Tevfik. Kadeh tokuş-turdukları duyuldu.

"Saat gecenin biri," diye sızlandı Kıyam, "zil zurna sarhoşsunuz. Yatınız ve ritüel için güç toplayınız. Selametle."

"Açınız!"

İki ifritin itirazları ayyuka yükselirken aralarından akik gibi neşeli bir melek sesi Kıyam'ın kulağını okşadı: "*Maître, où me souhaitez-vous mettez-vous la bouteille de vin? (*)*" O'nun sesi...

"Bekleyiniz, açıyorum," dedi telaşla.

Cennetin altın kapılarında bile, bu uykulu melekten güzeli bekleyebilir miydi? Hangi şair endamlı boynunun pembeliğini, beyaz geceliğine dökülen buklelerini, gözlerinde parlayan güneşi ve ayı tarif edebilirdi? Hangi hekim o masmavi gözlerin denizinde boğulmuş biçare Kıyam'ın kalbini tamir edebilirdi?

"*Bonne nuit, Maître Kıyam (†)*," dedi köylü kızı gözlerinde ışıklarla, "*vous aimez du vin? (‡)*"

"Ben, eved, *oui*," diye cevapladı Kıyam.

Melaike dudak kırmızısı şarabı dağıtıp yanaklarında uykulu gülücüklerle Kıyam'ın kalbini de çalarak odadan çıktı. Tevfik yazı masasına çöküp gözlerini patlattı: "Kıyamcığım, siz fesle mi yatıyorsunuz Allah aşkına? Acaıbsınız vesselam. Lakin terliklerinizi giyiniz, üşüteceksiniz. Ritüelde rahatsız olmanızı istemem."

* Efendim, şarap şişesini nereye koymamı arzu eder?

† İyi geceler Efendi Kıyam.

‡ Şarap ister misiniz?

“Ritüele teşrif etmeyi düşünmüyorum.”

“Yapamazsınız,” dedi hayretle Jacques.

Kıyam uzattıkları şarab kadehini reddetti: “Yaparım. Yapa-
cağım da. Zat-ı alinize de aynını tavsiye ederim. Bendenizin
Tevfik Efendi’nin ritüellerinden nasıl mağdur olduğumu bilse
idiniz...”

“Her ne hal ise, her ne hal ise,” diye sözünü kesti Tevfik,
“maziyi ardınızda bırakınız.”

Ayağa kalkıp kadeh tokuşturdular, susuzluktan yanmış gibi
dipleyip ceplerinden çıkardıkları parşömenleri masaya yaydılar.
“Kendinizi şanslı addedin dostum,” dedi Jacques: “*Le Maitre
A’la Magnifique de Tevfik*, şahitliğinizde keramet gösterecek.”

“Kendisinin *magnifik* kerametlerine aşınayım, bir tanesine
daha şahit olmayı arzu etmiyorum.”

Tevfik ciddileşti: “İstirham ederim boş lakırdıyı bırakınız.”
Parşömenlerden en büyüğüne çizilmiş teke suratlı adamı ve et-
rafında dönen garabet mahlukatı işaret etti: “Arzın müthiş sır-
larından birine tanıklık edeceksiniz! Lakin zat-ı aliniz bir takım
safsatalarla değerli vaktimizi harcıyorsunuz! Vakid mühim! Ay
ve Güneş fezadaki yerlerini aldılar!”

“Bana ne aydan güneşten be adam?”

“*Silence! (*)*” diye haykırdı Jacques: “Tartışmanın yeri ve za-
manı değil *Monsieur Kıyam*. Bırakınız *Le Grande Tevfik Efendi*
bize ritüelle ilgili malumat versin.”

Tevfik Jacques’e bir baş hareketiyle teşekkür etti. “Teşekkür
ederim. Rica ederim. Ciddi olunuz ve sözlerime kulak veriniz
dostum. Binlerce yıl evvel kadim insanlar her sene dönümünde
Baküs’ün doğumunu kutlamak için bir araya gelir ve ritüel icra
ederlerdi.”

“*Dithyrambos*,” dedi Jacques itikadla.

“Varolunuz. *Dithyrambos*, Şarab ve Neşe Tanrısı Baküs’ü
karşılama için yürütülen kadim bir ritüeldir. Bağbozumu da
denir. Şarabı uzatınız Jacques. Bir yudum alayım... Enfes. Üç
Muskateire. Müstesna. Nerede kalmış idim? Ritüel. Eved. Ka-

★ Sessizlik.

dim insanlar, Baküs'ü karşılamak için her sene bağbozumu esnasında şarkı söyleyip şarab çekerek bağlara iner, üzüm toplar, rakseder ve flüd çalarlardı.”

Kıyam nümayişin büyüklüğünü hissederek titredi.

“Ve elbette,” diyerek söze karıştı Jacques, “vakti geldiğinde Yüce Baküs, *Le lion des lions* (*), *Maître des Faune* (†) topraktan doğar, mahsülü ve sahiplerini kutsar, aslanlarıyla ritüele katılır. Hatta...”

“Bizzat Hermes’in de ritüele icabet ettiği malumdur,” diye devam etti Tevfik, “Ulu Hermes teşrif buyurduğunda kendisini köşke buyur edecek ve arzın sırları üstünde ilmi çalışmalar yürütmek üzere kütüphanede misafir edeceğiz.”

“Hermes’i,” diye mırıldandı Kıyam.

“Elbette,” diye cevapladı Jacques: “*Scarab* marifetiyle Amen-Ra’nın yerini tespit etmesini rica edecek ve *Le Grande* Tevfik Efendi’nin irfanıyla Atlantis’in kadim sırlarını keşfedeceğiz.

“Allah zihin açıklığı versin.”

Tevfik ayağa kalktı: “Sağolunuz. Güneşin ilk ışıklarıyla Apollon Güneş arabasını sürecektir. Bendeniz ve Jacques, *akompanyamızda* tebamız ve sizle...”

“Beni mazur görünüz.”

“Susunuz. *Akompanyamızda* tebamız ve sizle, ve maiyetimizdeki Baccha’larla...”

“Zat-ı aliniz iyice Mazhar Osmanlık oldunuz,” dedi Kıyam sabrı taşarak: “Hem bu Baccha dediğiniz nedir?”

Jacques hülyalı gözlerle kadehinde döndürdüğü şaraba baktı: “*Les esclaves de la passion... Les esclaves de l’amour et du vin... Les domestiques de Bacchus* (‡). Körpe *dame*’lerden vücut müstesna bir *armée* (§)... Ak elbiselerinin içinde pagan şarkıları söyleyerek rakseden güzellikler. *Ah! L’essence de la vie* (¶)

“*Rituel magnifique*,” diye iç geçirdi Tevfik parşömenleri ce-

* Aslanların aslanı.

† Hayvanların efendisi.

‡ Tutkunun köleleri. Aşkın ve şarabın köleleri. Baküs’ün hizmetkarları.

§ Ordu.

¶ Hayatın özü!

bine sokuşturarak: “Şafakta hazır ve nazır olunuz Kıyamcığim. Müstesna bir ritüel olacak.”

“Ona ne şüphe,” diye onayladı Kıyam kaçıkları kapıdan geçirirken: “Bensiz olacaksınız, ne acı. Heyhat... Hayırlı sabahlar.” Kapıyı arkalarından kilitledi.

Tevfik sessizce Jacques’i dürttü: “Yezid. Kapıyı kilidledi. Bir *plot* bulmalıyız Jacquesçğim, vekilharcımın ritüelde mevcudiyeti mecburi.” “Siz onu bana bırakınız *se Tevfik du Kadim*,” dedi Jacques: “Şerefimize.” Kadehleri diplediler. Jacques sandalyede uyuklayan hizmetçi kıza seslenip yaklaşmasını işaret etti:

“Kızım, *Monsieur* Kıyam sana pek düşkün görünüyor.”

“Türk Efendi pek çapkın,” diye cevapladı kız saçını parmaklarının arasında çevirip salınarak.

“Utanma,” dedi Jacques, “aşkta utanca ve pişmanlığa yer yoktur. Lakin, beyzade ritüele katılmayı reddediyor. Kendisini ancak senin ikna edeceğinden eminim.”

“Bu zavallı kız, bir Efendi’yi nasıl kararından döndürsün?”

Jacques cebinden birkaç lira çıkarıp kızın eline tutuşturdu: “*La beauté du Français suffira* (*).”

Kız hıncırca gülümseyerek eteklerini tutup diz kırdı. “Yürüyünüz,” dedi Jacques sendeleyerek Tevfik’i itişterek: “Hazırlıkları teftiş edelim.” “Tertibat sanatındaki maharetiniz takdire şayan azizim,” dedi Tevfik: “Bu *Cachalot Blanc* ne şarabmış fakad. Bir şişe daha rica edeyim?”

Gecenin geri kalanı sessiz geçti.

Kıyam Bey, gün doğarken kapısındaki tıkırtıyla uyandı. “Rica ederim defolunuz,” dedi yürekten bıkkın bir sesle: “Uykusuzum ve zannediyorum gece sayenizde soğuk aldım. Sandalyede oturmaktan da belim ağrımış. Ritüeliniz zerre kadar ilgimi çekmiyor.”

“*Je ne parle pas Turc* (†),” dedi meleğin sesi dışarıdan.

Kıyam yataktan fırladı: “Geliyorum.”

Kapıyı açınca, bir an okültizmaya itikad ettiğini hissetti. Bir meçhul ritüel bu meleği şafak ışığında arza indirmiş, ipek Bac-

* Fransızcanın güzelliği yetecektir.

† Türkçe bilmiyorum.

cha entarisinin içinde kapısına göndermiş olmalıydı. Dudağın-
dan su damlaları misali dökülen billur gülücükleriyle cihanı ışı-
ğa boğan bu meleği reddetmek Kıyam'ın harcı mıydı?

Kız maviş maviş bakarak elini uzattı: “*Rituel se* Tevfik du Ka-
dim...”

“*Magnifik*,” dedi Kıyam, güzelliği karşısında çaresiz.

Elele koridorlardan geçerken, “Hakikaten aşkın lisanı efen-
dim,” diye düşünüyordu meleğin kızıl dudaklarını hırsızlama
hayal ederek: “Maaşallah.” Sayısız kapılardan geçip bıçak sırtı
keskinliğindeki tıkız merdivenleri indiler. Jacques Efendi'nin
seneler senesi cihanın envai memleketinden topladığı ritüel ga-
rabetleriyle hıncahınç dolu mahzenin kapısında kız bir petrol
lambası tutuşturup kaldırdı.

Mahzenin ortasında, hemen sekiz ayak yüksekliğinde, ku-
lakları haddinden kepçe, dudakları yanağına manivelalarla tut-
turulmuş, mermer kaidenin üstünden Kıyam'a cam gözlerinde
kuşkuyla bakan metal bir gulyabani kafası duruyordu. Kız kor-
kuyla etrafından dolaşırken, “*Automotone* (*),” dedi haç çıkara-
rak: “*Il répond chaque question que vous posez* (†).”

Kafanın etrafından dolaşıp Sipanyol haritacı masalarına di-
zilmiş kimyasal kavanozları, acaip acaip ışılan fosforlu taşlar,
fotograf küvetleri ve etiketlerinde “*Danger*” yazan seramik şi-
şeler, çekiç ve pergellerle imal edilmiş geometrik heykeller, ta-
vandan sarkan ölçüm cetvelleri ve astronomi edevatıyla dolu,
sülfür kokan mahzen odasının sonundaki demir kapıyı açıp aşı-
ğı, rutubetli bir galeriye indiler.

Kıyam manzarayı görünce, “Aman Allah,” dedi.

Yunan mitologyasının ne kadar garabeti varsa galerinin du-
varındaki kabartmalarda hayat bulmuş, üstüne hücum ediyor-
du. Göğsünü döven kentorun arkasında keyifle -kimbilir hangi
zehri- çeken pipolu satir lir çalıyor, Demeter kollarını kavuştur-
muş Hades'in kapısında kızını soruyor, çekiçlerle birbirlerine
vuran iki tepegöz Kıyam'ın tepesini yarmaya fırsat kolluyordu.

İncir sepetlerinin, çam kozalaklarıyla dolu sandukaların, şa-

* Automoton.

† Sorduğunuz soruya cevap veriyor.

rap şişelerinin ve formaldehidin içinde yüzen ecîş bûcûş siluetlerle dolu cam damacanelerin etrafını kesif bir tezek kokusu sarmıştı. Kız sakallı bir teke maskesini kaldırarak, “*Pièce de préparation. (*)*” dedi gamzelerinde utançla: “*Laissez-moi, Maître (†)*.”

“O garabeti dünyada kafama geçirmem,” diye şikayet etti Kıyam: “Ritüel de başlamadı zannediyorum.”

Halbuki ritüel, çoktan başlamıştı.

Tevfik, Paris tren garında kaybolduğu saatlerde bastonunu sallayarak telegraf odasına girmiş ve operatörün eline bir miktar frank tutuşturup *Le Grande Occultiste Kadimee Derneği*’ne bir “kablö” geçmişti. Tevfik *du Kadim Hermetik Yeniden Doğuş* merasimi sebebiyle Dijon’a teşrif buyuruyordu. Stop. Üstadları ritüelde huzurunda görmeyi dilerdi. Stop. Hay hay. Stop.

Haberi alan Paris okültizmacıları casus teşkilatı gibi çalışıp malumatı cihana yaymıştı.

Cebi delik *mystere* (‡) yazarları, sürrealist kopukluklarla uğraşan nefesi kokmuş ressam, ellerinde fotoğraf makineleriyle terk edilmiş konak ve zindanlarda hortlak arayan medyum bozuntuları, *astral seyahat* dümeniyle dulları ağına düşüren spirittüalist beyzadeler, Hermetik ilimlerle uğraşan şarlatanlar ve Sen Nehri kıyılarında şarap çekerek hayalet hikayeleri anlatan kiralık kızlar, gemici eskileri, antika koleksiyoncuları, işsiz güçsüz avareler müthiş bir organizasyonla bir araya gelmişlerdi.

Yeniden Doğuş başlıyordu.

Biçare Kıyam mahzende teke maskesine esefle bakarken, bu güruh patiskadan Yunan tragedyası kostümleri, incir dallarından taşlar, ahşap çekiçler, büyü asaları, pergeller, rüzgar gülleri ve şarap şişeleriyle Paris’ten yürüyerek mücevher kasesini andıran *Le Clatiquore* bağlarına varmıştı. Tokalı ayakkabıları ve aslan maskeleriyle *Le Grande Occultiste Kadimee Derneği* azaları da ritüele tanıklık etmek için peşlerinden geliyordu.

Atlantis’in Efendisi ve cihan madrabazlarının şahı Tevfik Efendi, tebasını *Clatiquore Malikanesi*’nin bahçe kapısında,

* Hazırlık odası.

† İzin veriniz Efendi.

‡ Gizem.

kadim bineğinin üzerinde, elinde sarmaşıklı bastonuyla bekliyordu. Paris ahşap ustalarının en namlılarından Mösyö Palikardi'nin imalatı olan bu binek, altı atın çektiği bir arabanın üzerine yerleştirilmiş sekiz ayak boyunda cilalı bir deniz atıydı.

Tevfik kopan alkış tufanını eliyle bastırmış, gayrete getirci bir söylev vermişti. Kadim irfanı ve -Apolloncuğum dediği- Jacques'in desteğiyle Yeniden Doğuş başlıyor, Şark'ın ışığı Garp'ın okültizma cennetinde güneş gibi doğuyordu. *Le Cicogne Rouge* imparatorluğunun ilk meyvesi olacak, zat-ı alileri bu yaman iksiri efsunlayarak vakıf olduğu Ab-ı Hayat sırrını Fransız dostlarıyla paylaşacaktı.

Bittabi, bizzat Hermes ritüele iştirak ederek imparatorluğunu kutsayacaktı.

Vakit mühimdi.

Deniz atına dizginleriyle kumanda eden Tevfik Efendi geçit resmini başlatınca güruh "*Le Grande Occultiste du Tevfik*" ilahisini okuyarak yürüyüşe geçti. Bineğinin semerinde azametli bir süvari gibi oturan Tevfik arada sırada arkasına dönüp bastonunu kaldırıyor, bed sesiyle, "*a Corintha*, bittabi," diye seslenerek ilahinin makamını değiştiriyordu. Atının tekerleri bir taşla ve yahut çukura rastgeldikçe de semerden kayıp, "Estafurullah," buyurarak paha biçilmez kaidesini sağlama alıyordu.

Geçit resmi kuyruğuna zil takılmış yılan gibi kıvrıla kıvrıla ilerlerken lutuyla teke gibi zıplayan Fransız okültist Jean Bricaud bağlardan koşarak çıkan hilkat garibelerini göstererek, "*Merveilles se Bacchus* (*)," diye seslenip el çırpı. İşte, Tevfik'in rezillikte bu kadar ileri gidebileceğini, muhtemelen Kıyam Bey dahi tahmin edemezdi.

Parayla tutulup satir kılığına sokulmuş çalgıcılar ve rakkaseler fundalık denizinde keklik gibi sekerek güruha katıldılar. Peşlerinden incir yapraklarıyla örtünmüş yarı çıplak *nympha*'lar kikirdeyerek geldi. Kemanlar, tefler ve flütlerle pagan melodileri vuruyor, Fransızlara işmar edip oynuyorlardı. Pan kılığında ki başkahya fetbaz bir orman *nympha*'sını ağaçların arasında ko-

* Baküs mucizeleri.

valayıp toynakları gerisini döverek çapkın kahkahalarla gözden kaybolunca güruhun alkışlarına mazhar oldu.

“Bravo,” dedi Tefvîk dizginlere asılarak: “*Ritiüel paganique* (*).”

Rahmetli La Fontaine’ye sağlığında görse nüzül indirecek bu acaip nümayişi *Le Cicogne* Bağ’ının kapısında el ele tutuşmuş ilahi söyleyen rahibe çemberinin ortasında bekleyen bir başka kadim binek karşıladı.

Mösyö Palikardi’nin, “Ahir ömrümün en müthiş imalatı,” dediği bu spesiyal binek on dört ayak boyunda, sekiz ayak yüksekliğinde, altı tekerli bir faytonun kabin yerine raptedilmiş Beyaz Balina şeklinde ahşap bir fıçıydı. Dizginlerinde Jacques oturuyor, gizli tulumba düzengahına basıp balinanın nefes deliğinden fışkıran -mahzende şeker katıp mayaladığı- yüksek alkollü şarabı rahibelerin testilerine dolduruyordu.

Jacques’in hali, ibret-i alemlikti. Tefvîk Efendi’nin *se* kadim öğütleriyle sırtına güvercin tüyünden kanat takmış, eline altın suyuna batırılmış bir arbalet (†) almıştı. Süslü sadağından çektiği okları güruha fırlatarak güneş ışıklarını temsil ediyordu.

İki kadim bineğin karşılaşması pagan çığlıkları ve teflerle kutlanmıştı.

Le Grande Tefvîk bineğinin tepesinde azametle ayağa kalkmış, sendelediğini görüp tutmaya gayret eden maiyetinin ellerine vurup işgüzar satirin flüd prelüdünü memnuniyetten kısılmış gözlerle dinledikten sonra, “Varolunuz,” diyerek hâlâ fındırdeyen *nympha*’ları uyarmıştı: “Rica ederim... Bravo!”

Bir söylev daha vermişti.

Jacques’i Apollon ilan ediyor, Hermes’in biraderi olması sebebiyle kutluyor, hükümdarlığında vezir-i azamlık rütbesini ihsan eyliyordu. Vezir-i azam ne idi? İlmi bir meseleydi efendim. Bir şahıs, azami kaç vezir kudretinde olabilirdi? Karmaşık hesaptı, lakin irfanıyla meseleyi çözmüştü. Bittabi. Jacques’ten ala vezir olabilecek kişi tahayyül edilebilir miydi? Zinhar... Işık Şark’tan yükseliyor, Garp’ı aydınlatıyor, güneş arabası yola çı-

* Pagan ayini.

† Fırlatma düzengahı bir zemberekle kurulan ok.

kıyordu, vesaire. Pençelerini rahibelerin uzattığı toprak testiye zerafetle geçirdi: “Söz sizindir Apolloncuğum.”

Jacques gümüş tepsisinde üç elma taşıyan rahibeye yaklaşmasını işaret etti. Elmalardan birini okuna taktı: “*Cavaliers de Tefvik du Kadim, porcs-épics de Bacchus, croyants d’Apollon, (*)*. Aşk gibi, şarap gibi, her kadim merasimin de üç safhası vardır.” Arbaleti kurup elmayı güruhun ortasına fırlattı: “*Introduction!*” Elma, Parisli heykeltraş Dalou’nun kafasından sekip bir satirin kucağına düştü. Satir elmayı *nympha*’lardan birine uzatıp sırtına ca Jacques aşkla haykırdı: “Yanan Adam’ı getirin.”

Çam ormanından bir çatırtı yükseldi.

Mösyö Palikardi’nin çıra ağacından -Tevfik’in silsilesine rahmet okuyarak- inşa ettiği yirmi beş ayak yüksekliğindeki dev korkuluk, başı kabak laternacıların ve tef çalıp oynayan perukalı rakkaselerin çektikleri halatın ucunda tekerlek gıcırıltılarıyla bağın ortasına getirildi. Yürüyüşü ayyuka çıkan melodiler ve çığlıklarla kutlandı. Brandadan imal edilmiş denizci şapkası ve elinde meşalesiyle bağın ortasında hafifçe bel verip titreyerek durdu.

Le Grande Tefvik, “*Mystere se kadid,*” diyerek dipsiz cebinden törenle çıkardığı enteresan gemici dürbünüyle güneşi kerteriz edip bir takım hesaplamalar yaptı: “Güneş Arabası yola çıktı. Bağbozumu başlasın.”

Mahzende ise elim bir tragedya sahneleniyordu.

Kıyam hizmetçi kızın aşk dolu gözlerle giydirmeye çalıştığı teke maskesini binbir şikayetle reddetmiş, kalbi kırılan dilberin yanaklarına bakarak içini çekiyordu: “Düpedüz şarlatanlık... O iblis zat-ı alinizi de efsunlamış, besbelli. Etmeyiniz.” Tek kelime anlamayan kızın ısrar ve hüznüyle uzattığı maskeye esefle baktı: “Katiyetle reddetmek mecburiyetindeyim.”

Kız boynunu eğerek sessizliğe gömüldü. “Leş gibi kokuyor, matmazel,” diye sızlandı Kıyam. Dili dışarı uğramış, gözleri camdan teke maskesine ürpererek baktı: “Bakınız, oldukça büyük. İzin veriniz.” Maskeyi alıp kafasına geçirdi: “Buyurunuz,

* Tefvik Efendi’nin şövalyeleri, Bacchus’ün cariyeleri, Apollon’un müritleri.

başında dönüyor.” Maskenin boğazındaki tasmadan gelen tı-kırtıyı fark edince kafasından çıkarıp atmak için çekiştirdi.

Heyhat...

Tevfik ifriti Kıyam’ın o maskeyi zinhar başında tutmayacağını tahmin etmişti. Bu sebeble Mösyö Boules’in hünerli dericisi Marcel Caltabian’a özel siparişle şeytani bir düzengah imal ettirmişti.

Teke maskesi bir kez başa takıldıktan sonra balık sırtı dü-zengahıyla işleyen boyun tasması kapanıyor, maskeyi takanın bir daha çıkarmasına izin vermiyordu. Maske ancak tek anahta-rı Tevfik Efendi’nin dipsiz cebinde bulunan kilit mekanizması vasıtasıyla çıkarılabilirdi.

Kıyam buram buram ham deri kokan maskeyi aynada ince-ledi: “İblis... İblis...”

Maske tepesinde -tabiri caizse- ucuna fes takılmış üzüm as-ması kadar hazin görünüyordu. İnadına da büyük imal edildi-ğinden sağa sola baktıkça kafasında dönüp duruyor, gözlerini kapatıp Kıyam’ı kör ediyordu. Hiddetle soludu: “Tevfikçiğim, bastonu hak ettiniz vesselam.”

Elinde ılık bir şey hissedince sıçrayıp çılgılık attı. Maskeyi döndürünce avucunun içinde kızın saten parmaklarını gördü: “Zat-ı aliniz istesin,” dedi ince bir manevrayla: “Teke maske-si de giyeriz, tek siz üzölmeyiniz.” Dişlerinin arasından yezid Tevfik’in ölmüşlerine rahmet okuyarak yumruğunu sıktı.

Yukarıda, *Le Cicogne* bağında Jacques’in şekerle mundar edip Tevfik’in şarlatan bir aşkla, “İçiniz, söyleyiniz,” buyurarak Beyaz Balina’dan çektirip dağıttığı şarabın tesiri müthiş olmuştu. Ömrü hayatında bir tas çorbadan fazlasını içmemiş, seneler senesi oruç ve bilumum acaip manastır adetleri sebebiyle gü-neş görmemiş sıska rahibeler testideki kırmızı musibetin tadını alınca ritüelden ziyade şaraba ehemmiyet vermiş, Fransızların tabiriyle *le jutte* olmuşlardı.

Eteklerini savurarak asmalardan üzüm toplayıp sepetlere dolduruyor, rakederek Yanan Adam’ın ayaklarına taşıyorlar-dı. Azgın pagan melodileri vuran satirler açılıp saçılan eteklerin

meltemiyle savrulup rahibeleri takib ediyor, perukalı rakkasele-
re laf atıp tiz “fiyut” sesleriyle ıslık öttürüyorlardı.

Le Grande Occultiste Tevfik Efendi ritüeli bineğinin üstünden
gururla seyrediyordu. Dürbününü çıkarıp enteresan reverans-
larla yükselen öğle güneşini bir kere daha inceledikten sonra
gözlerini ovuşturarak, “*Chariotte de Kadim (*)*,” dedi Jacques’e.
Jacques buyruğu alınca arbalete bir ok takıp ucuna elmayı sap-
layarak kalabalığa attı: “Fedallah! *Développement!*”

Güruh elmanın peşinde perişan olurken ahırın arkasından,
cihan Ali Cengiz üstadlarının alayını acaiplikte fersah fersah ge-
ride bırakacak bir figür çıktı. Okyanus gemilerinde senelerce
balinacılık yapmış, ambarlarda biçare tayfaları muska ve denizci
büyüleriyle yolmuş zıpkıncı Fedallah.

Fedallah altı buçuk ayak boyunda, vücudu dövmelerle kaplı,
keçi sakalını örüp boynunun etrafına gerdanlık gibi dolamış sı-
rım gibi bir Habeşliydi. Muskalarının işe yaramadığı anlaşılınca
Cape Burnu’nda gemiden -gerisine dürtülen epe kılıcıyla- aci-
len ayrılması gerekmiş, günlerce kulaç atarak yerlilerin totem
etrafında raksettiği adacığa çıkmıştı. Yerliler denizden gelen kara
derili tanrıyı muhabbetle karşılamış, adak tepsileriyle önünde
diz çöküp yalvar yakar olmuşlardı. Fedallah leziz adaklardan ve
kendisine “Alobar” diye tapınan yerli kızlarının çapkınlığından
ziyadesiyle memnun kalmıştı.

Bilmediği, bu yerlilerin her sene birini tanrı seçip o sene bo-
yunca kendisine taptıkları, sene sonunda da yeniden doğması
için Cape Burnu’na bakan yamaçtan atıp paluze ettikleriydi.
Enteresandır, adaya varışının sene-i devriyesinde denize atılıp
yamaçtan yağdırılan kemik başlı mızraklardan sakınarak kulaç
atarken balina arayan bir gemiyle karşılaşmıştı. Bir sene evvel
kendisini gerisini dürterek tahliye eden Pequod.

Fedallah’ı denizde gören tayfanın büyülerine ve muskalarına
itikadı bir iken bin olmuştu. Bir sene boyunca cihan okyanus-
larında peşinden yüzüp gemiyi yakaladığını üfürmesi de, hayret
ve alkışlarla karşılanmıştı.

Fedallah gemi İngiltere’ye varınca ayaklarına kapanan tayfa-

★ Kadim araba.

ları reddederek tekmeden ayrılmış, Sudan'dan ithal ettiği kahve çekirdeklerinden imal rom katılmış spesiyal kahvesiyle denizcileri tiryaki ettiği bir dükkan açmıştı. "Nadide bir kaz" olarak tasvir ettiği Jacques ile burada tanışmış, dükkanını -Londra Limanı'na inen yamyamların Alobar isimli bir tanrıyı elde sopa aradığını duyunca- Starbuck isimli gemi kaptanına yok pahasına satarak Jacques'in peşinden Fransa'ya gelmişti.

Fedallah, Jacques'in emrini alınca Yanan Adam'ı meşaleyle ateşe verdi. Alevler, tefler ve, "*Remember, remember* (*), varol Guy Fawkes!" nidalarıyla kutlandı. Emrindeki karanlık suratlı heriflere ahır kapılarını açmalarını buyurdu: "*Placez-les libres* (†)." Ahır damına çıkan ip merdivene tırmanarak epe kılıcının izini hâlâ taşıyan kaidesini sağlama aldı.

Kapılardan La Clatiquore familyasının pek düşkün olduğu iki mahlukat tozu toprağa katarak çıktı.

Benjamin ve Isaac.

O tarihte Benjamin iki ton çekiyor, biraderi Isaac ise ağırlıkta kendisinden birkaç yüz kilo geride kalıyordu. Boynuzları sivriltilmiş, derileri yağlarla ovulup parlatılmış ve kuyrukları bağlanmıştı.

Boğalar etrafa bön bön baktılar. Gördükleri manzara müt-hişti.

Rüzgar gülleriyle vals eden Parisli madrabaz kalabalığının ortasında dağ keçisi gibi seken satirler flüd çalıyor, ayyaş naraları üzüm toplayan rahibelerin pagan ilahilerine karışıyordu. *Nympha*'lar sepet taşıyanların başından şarap dökerek fingirdiyor, rahip elinde İncil rahibelere doğru yoldan sapmamalarını telkin ederken indirilen asalardan nasibini alıyordu.

Laternacı ve rakkaseler kürek kemikleri toprağa degecek gibi eğilip bükülerek yere vurup kalkıyor, kuş ve kedi taklitleriyle *Le Grande Occultiste Kadimee* Derneği azalarına tef tutup para topluyorlardı. Boynuzu kırık Pan samimiyetinden usanan *nympha*'lardan yediği tokat ve çimdiklerden bezmiş, bir ağaç altına kıvrılıp sızmıştı.

* Hatırla, hatırla.

† Boğaları salın.

Denizatinın üzerinde kadim mehterbaşı Tefvik Efendi bu kumpanyayı kanatlarını açıp hasmının fikrine itiraz eden yarasa gibi bastonunu kaldırarak -ve gövdeye bol miktarda arab indirerek- “İçiniz, söyleyiniz,” buyurarak bed sesiyle yönetiyordu.

Benjamin ve Isaac n ayaklarıyla toprağı kazıyıp can-ı gnl- den soluyarak ritüele iştirak etmeye hazırlandılar.

Mahzende Kıyam Bey Jacques kopuğunun kimbilir hangi *sirkustan* türlü Ali Cengiz oyunlarıyla hiç ettiğı *Le Miroir Magique*’de (*) teke maskesinin kilit mekanizmasını inceliyordu. Kafasını oynattıka tekenin dili sallanıp duruyor, hizmetçi kızı güldürüyordu.

Aynada kendini parlamento kürsüsünde sunduğ öneri oy- birliğıyle reddedilince sağı sola dönerek diğerk azalara öfke ve hayal kırıklığıyla bakan yedi göbekten politikacı, beyefendi bir tekeye benzetiyordu. “Taallukatınızı tekeler kovalasın mirim,” dedi Tefvik’i kastederek: “u saatte Türkçe bilmemeniz ne faideli matmazel, zira dilime zor hakim olabiliyorum.”

Hakkı vardı. Zira dili -tam da bir parlamento azasının olması gerektiğı gibi- ziyadesiyle uzundu ve bir türlü ağızının içinde durmuyor, boş lakırdılar ederek sallanıp duruyordu (†). “Ah min-el ak,” diye hayıflandı: “Uğrunda teke de olduk vesselam.”

O dakikada Jacques’in Tesla’dan satın alıp mahzene dşettiğ ampol mekanizması birkaç kez göz kırparak söndü. Mahzen karanlığı gömüldü. Sebebi gayet basitti.

Benjamin ve Isaac yukarıda taaruza geçmişti. İlk boynuzu gerilerini enteresan ritüelik figürlerle dansederek dürtüp duran Fransız astronom ve kahin Michel de Gasonette yemişti. Benjamin astronomu önüne katmış, Jacques’in Tesla’ya imal ettirdiğı *source d’lectrique*’ye (‡) kadar kovalamıştı. Gasonette kahinlikten çok madrabazlıkla iştigal ettiğı ve ilim vesaire gibi dzenbazlıklara ehemmiyet vermediğı için cihazın manivelasını tırmanacak bir tür ıskarmoz zannederek tutunup çekmişti.

Malikanenin duvarları karanlığı boğulurken Benjamin ast-

* Sihirli Ayna.

† Vaziyet her daim aynıdır.

‡ Elektrik kaynağı.

ronomu bir boynuzla yerle bir etmiş, şiirsel reveranslarla bağ-bozumu güruhuna dönmüştü. Kalabalık, “*Taureaux de Bacchus!* (*)” nidalarıyla ulumuştı.

Isaac, biraderi kadar tez canlı değildi. Ahırın önünde volta atıyor, ilmi bir ciddiyetle hangi cenaha ram olacağını tartıyordu. Yanan Adamı hedeflemek manasızdı, zira, yanıyordu. Şu saatte gerisini tütsülemeyi canı hiç çekmemektedir. Boynuzlarının arasında bir kaşıntıyla yerinde sıçradı. Başına bir elma koçanı isabet etmişti. Ön ayaklarını toprağa saplayıp arka ayaklarıyla tozları kaldırarak pergellendi ve koçanı fırlattığını tahmin ettiği hedefi nişanladı.

Tepesinde pelerinli bir zibidiyle canını sıkıp duran çok bilmiş ahşap denizati.

Le Grande Tevfik boğanın yeri göğü inleterek geldiğini görünce bineğini tahliye edip çevik bir manevrayla Jacques’in balinasına atladı. Isaac denizatına müthiş bir tos vurdu. Tevfik Efendi Isaac’ın boynuzlarında güruhu yararak çam ormanına giden bineğinin arkasından gözlerini patlattı: “*Merveilles du Bacchus* (†) Jacquesciğim.”

Fedallah ve adamları şaşkın Benjamin’i iplerle yakalayıp ahıra çekerek üstüne kilit vurdular. Ahırdan hayvanın yaman toslarının boğuk sesi yükseliyor, ritüelin gürültüsünde eriyip gidiyordu.

Mahzende Kıyam Bey hizmetçi kızı kaybetmiş, el yordamıyla çıkış yolunu arıyordu. Teke maskesini çıkarmaya çalışıp muvaffak olamamış, duvarlara çarpa çarpa ilerlemeye başlamıştı. Maskenin cam gözlerinden bir ışık huzmesi görünce, o cenaha doğru gitti.

Işık büyüyordu.

Şansı yaver gitmiş, fosforlu taşların parıldadığı uğursuz atölyenin yolunu, galiba bulmuştu. Yanılıyordu. Hizmetçi kızın ampoller sönünce kurnazca araladığı kapıdan geçmiş, dar bir tünelin ucundaki ışığa doğru yürümektedir.

Tevfik du Kadim bastonuyla Jacques’i dürterek, “*Deus ex ma-*

* Baküs’ün Boğaları.

† Baküs’ün mucizeleri.

china (*)” buyurdu. Jacques altın yayını yedeğe alıp Fedallah’ın sarkıttığı ip merdivenle ahırın damına çıktı, kiremitlerin üzerinde bekleyen teleferik benzeri düzengaha bindi.

Bizzat Tevfik Efendi ile birlikte çizip imal ettirdikleri bu düzengah, ahırın damından çam ormanına çekilmiş metal hatlar vasıtasıyla Apollon Jacques’in ritüelin ortasına inip güneş gibi doğması maksadıyla tasarlanmıştı. Lakin, -şaraptan kaynaklanan- ehemmiyetsiz bir hesap hatası, mekanizmanın çam ormanı tarafındaki ucunun lazım olandan yüksekte kalmasına sebebiyet vermişti.

Le Grande Tevfik’in emriyle *deus ex machina*’ya binip Fedallah’a, “Bırakınız,” emrini veren Jacques, uçup güruhun ortasına inmek yerine üzerlerinden süzülüp süratle çam ormanına girerek iğneli dalların arasında bedbaht oldu. Temsilen attığı ok ise uçup denizatını boynuzuyla didikleyen Isaac’ın gerisini bulmuş, hayvanı müthiş öfkelen-dirmişti.

Yerlerde çırpınan, *Le Cicogne* üzümlelerini avuçlarında sıkıp suyunu içen, rüzgar güllerine üfürerek öpücükler saçan sarhoş kalabalık gökyüzünde Apollon’u görünce yüksek perdeden bir “*se Maitre Magnifique*” ilahisi söylemeye başladı.

Tevfik Efendi, Fedallah ve adamlarının kollarını patlatarak halatına asılıp geri çektikleri boş *deus ex machina*’ya elemle baktı. Jacques, mutlaka ormanda *se paluzee* olmuştu: “Gizil güçlerin bir oyunu,” dedi cebini karıştırarak. Dürbününü çıkarıp güneşi inceledi, karış ayarıyla bir takım şarlatanlıklar yaparak, “Eved,” diye mırıldandı. Balinanın sırtından sakince indi, *nympha*’nın uzattığı testiyi alıp koltuğunun altına sıkıştırdı. Ahıra doğru bastonuna dayanarak yürürken, “Bittabi,” diyordu kendi kendine. İp merdivene bastonun ucunu takıp ahıra tırmanırken kimse kendisini görmedi. “*Magnifique* bir merasım,” dedi *deus ex machina*’yı dama oturtan Fedallah ve adamlarına.

* Tragedyada işler sarpasarıp düğümlenince tanrı kostümlü bir aktörün gökten uçarak gelip hadiseyi tatlıya bağlaması ve düğümü çözüp halkı mesut etmesi için kullanılan mekanik düzengah. Kullanılması yazarın acemiliğine işarettir ve kolaya kaçmak addedildiğinden fevkalade ayıplanır. Tarihte ilk kez tragedya ustası Zembilius tarafından kullanılmıştır. Bkz. Gökten zembille inmek.

Aşağıda nümayiş iyice azmış, rahibeler eteklerini kaldırarak hora tepmeye, *Le Grande Occultiste Kadimee Derneği* azaları asasıyla orman cini gibi tepinen Maurice Magne'nin yönetiminde "*My Tevfik Is Like a Red, Red Rose (*)*," marşını okumaya başlamıştı. Azgın bir satir fetbaz bir nehir *nympha*'sının gerisini dişlemek maksadıyla dört ayak üstünde peşinden seyirtiyordu.

Tevfik eserine azametle baktı: "Ritüel *Hermetique*. İşaretimle zamazingoyu salınız Fedallahçıgım." O sırada ormandan kadim bir böğürtü yükseldi. Oku yiyince iyice azan Isaac yeri göğü titreterek yola revan olmuş, önüne çıkan ne varsa kırıp dökerek bağa giriyordu.

"Bravo," dedi Tevfik Efendi.

Mahzende Kıyam gözünü alan güneş ışığına el yordamıyla yaklaşarak, "Korkmayınız matmazel," dedi: "Işığa kavuştuk hamdolsun." Adım atınca teke maskesi duvardaki bir çengele takılıp dönerek gözlerini kapadı. "Hay mendebur," dedi maskeyi kulaklarından tutup döndürmeye çalışarak: "Sıkıştı mı ne?"

Işığa boğuldu.

Güruh böğürtünün sahibini görmek için dönerken, Kıyam da *La Cicogne Bağ*'nın ortasında açılan mazgalın merdivenlerini çıkıyor ve kafasındaki teke maskesini hınçla çekiştiriyordu. Nefret nidaları yükseldi. Kadim Baküs'ün kutsal ritüelinin orta yerine insan vücutlu, teke başlı bir alamet sıçramış, elleriyle başını tutarak raks etmeye başlamıştı. Dili de rezil gibi sallanıp duruyor, ritüelle alay ediyordu.

Isaac bir daha böğürdü.

Teke böğürtüyü duyunca zıpkın yemiş gibi titreyerek sekmeğe, başını döverek paha biçilmez *Le Cicogne* asmalarını devirmeye başladı. İtiraz çıgıkları ayyuka yükseldi. Tevfik Efendi'nin kadim imparatorluğuna gayya kuyusundan fırlayan casus kazulet, beddualı teke, Baphomet haini ritüelin kutsiyetine hallel getiriyordu.

Isaac teke kokusunu alınca hamle etti. Heyhat, hedefi şaşırıp Beyaz Balina'yı boynuzladı ve fışkıran şarabın altında titreyip
* Tevfik'im kırmızı, kırmızı bir güle benzer. İngilizce aslı "aşkım kırmızı bir güle benzer" şeklindedir.

böğürerek kaderinden şikayet etmeye başladı. Kalabalık galeyana geldi. Uğursuz teke Baküs'ün boğasını da bertaraf etmişti. Rahip kalabalıktan sıyrılıp İncil'i tekeye kaldırarak "*Le diable!* (*)" diye haykırıp fenalaştı.

Tevfik Efendi balinadan fışkıran şaraba bakarak bastonuyla Fedallah'ı dürttü: "*Thar she blows* (†). Salınız zamazingoyu." Fedallah ve adamları halatlara asıldılar. *Deus ex machina* halatların sırtında kayarken bağlandığı ağaçlar bu sefer hafifçe eğildi. Mekanizmanın eğimi nihayet düzelmişti.

Kalabalık hayretler içinde çılgılık atarken *deus ex machina*'nın üstünde mağrur firavun azametiyle duran Tevfik Efendi gökten melaike zerafetiyle süzülerek bağın ortasında güneş misali doğdu. Bastonuyla yeri kolağan edip sakın bir edayla indi, yakasını düzelterip cebinden çıkardığı tılsımı kaldırdı, tebasına gösterdi.

"Bakınız, *Scarab*. Reverans ediniz."

Gökten inip toprakta vücuda gelen fesli Baküs'ü gören müritleri hayranlık nidalarıyla teflere vurarak Yeniden Doğuş'u kutladılar. Bağbozumu, hayallerinin ötesinde muvaffak olmuş, kadim bir sır aydınlanmıştı. *Le Grande* Tevfik, Yeniden Doğuş'un ta kendisiydi. Yanan Adam'ın küllerinden Zümrüd-ü Anka gibi yükselmiş, irfaniyle Garp'a ışık ve bolluk getirmiş, okültizmanın makus talihini güneş gibi aydınlatmıştı. Bu kutsal mutluluğu başını döverek sekip duran o menkus teke zinhar bozamazdı.

Kanadı kırık Apollon Pan'ın yardımıyla ormandan topallayarak çıktı. Yüzü gözü berelenmiş, dizleri sıyrılmıştı. Takatsizce arbaletini kurup titreyen ellerle son elmayı okuna taktı. "*Et fin,*" diye haykırarak kalabalığa fırlattı.

Elma, havada tanrısal bir kavis çizerek tekenin gerisine saplandı.

Teke acıyla ellerini kaldırıp, "Kıyam, Kıyam!" diye haykırabildi ancak.

Güruh üzerine çullandı.

Le Grande Tevfik ellerini öpüp bastonunu tutarak ilminden

* Şeytan.

† Fışkırıyor.

feyz almaya çalışan yapışkan Gasonette'yi, "Rica ederim," diye ayıplayıp beti benzi sararmış rahibin omzuna vurdu: "*Rituel se paganique du Tabakoni* (*). Abu Zinharcığımın ruhu şad olsun. Bittabi. A, bakınız burada ne var?" Elinde metal hasırlı bir *Le Cicogne* şişesi peydah oldu:

"*Abrahadabra*. Çekiniz peder."

* Pagan Tabakoni Ritüeli.

Keramet Ottomanique

Pitié-Salpêtrière Hastanesi'nin bahçesi o sabah akide tadında bir bahar güneşiyle ıslıl ışıldı. Ağaç gölgelerinde battaniyelerine sarınmış oturan hastalar huşuyla güneşin keyfini çıkarıyor, *petite* hemşireler topuk sesleriyle koridorları çınlatıyor, ağlamış su-ratlı nemrut hekimler ellerinde tıbbi evraklarla koğuşları teftiş ediyordu.

Cihanın enteresan mimari vakalarından biri olan Pitié-Salpêtrière'nin (*) evveliyatı hayli garipti. Barut imalathanesi olarak inşa edilmiş, sebepli sebepsiz ayaklanmaya meftun devrimciler tarafından habire işgal edilince sokaklarda frank mukabili iş tutan Fransız güvercinlerinin kapatıldığı hapishaneye çevrilmişti.

Fransız Devrimi sırasında aşka gelen bir grup hapishaneyi basıp kafesteki güvercinleri uçurmuş, Paris sokakları hürriyetine kavuşmalarının nişanesi olarak o günü “halk günü” ilan eden fahişelerle oynayıp rakeden devrimci müsveddeleriyle dolmuştu. *Girondin* (†) Madam Roland hadiseyi, “Rezilliğin dik alası,” olarak tasvir etmiş, devrimin lekелendiğini öne sürmüştü. Muhalif yazar Gustave Herze de cevaben, “Devrim, beşeriyetin deli gömleğindeki lekedir,” yazmıştı, “bir lekeyi bir daha lekeleyemezsiniz, değil mi?” Yazarın neye muhalefet ettiği asla anlaşılamamıştı.

Bina, muhabbet erbabı kızlarla dolu hapishanenin her devrim teşebbüsünde ne hikmetse *no pasaran* karargah haline geldiğini gören Philip Pinel tarafından hastane olarak restore ettirilmişti. Bu değişiklik başta devrimciler ve erkek gardiyanlar

* “Salpêtre” barudun içinde bulunan potasyum nitrad'ın Fransızca adıdır.

† Fransız Devrimi'ni destekleyen 12 kişilik politik grubun adı.

olmak üzere Paris'in büyük kısmı tarafından hiç hoş karşılanmamıştı.

Bizzat Pinel hastanenin giriş kapısına diktirdiği bronz heykelinin sahici güvercinler tarafından berbat edildiğini gördüğünde esefle, "Eski güvercinlerin daha enfes olduğunu," beyan etmişti (*).

O bahar sabahı Pitié-Salpêtrière, tarihinin en hummalı faaliyetiyle çalkalanıyordu. Gelen teoride kazanıp icraatta kaybeden bitli devrimciler değil, bağışlarıyla hastaneyi ayakta tutan varlıklı aristokrat sülalesinin biricik kızı ve tek mirasçısıydı. Vahim darp vakalarına ayrılan *Se Paluzee* koğuşunda canından kıymetli bir zat-ı muhterem yatmaktaydı ve Pitié-Salpêtrière'nin senelerdir hiç ettiği yüklü bağışları hakettiğini ispat edeceği gün, bugündü.

Başhekim Marcel Esquirol profesörlerden vücuda gelmiş mangayla koğuşa yollanmış, kıymetli zat-ı muhteremi mende-bur bir suratla -ve kafasında sargılarla- kendi kendine konuşurken bulmuştu. Osmanlıca bilen hastabakıcısı vasıtasıyla adının Kıyam olduğunu öğrenince, "*Monsieur Kıyam*," demişti saygıyla, "sizi temin ederim ki hastanemizin dünyaca meşhur tıbbi imkanları sıhhatinizin..."

Sözü, tek kelimesini dahi anlamayan Kıyam'ın fırlattığı te-neke ördekle kesilmişti.

Bir zamanlar barut imalathanesi olarak hizmet veren Pitié-Salpêtrière'de *eksplosif* namına bir şey kalmamıştı, Kıyam Bey hariç. Alçılı bacağı ve sargılı kafasıyla Kıyam fitili ateşlenmiş fiçı gibi sinirden titreyerek sövüyor, kendisine bunu yapanları tespit etmedikleri taktirde Fransız şarlatanlarını perukalarıyla falan Seine Nehri'ne dökeceğini söyleyerek gözdağı veriyordu.

Sakinleşip Tevfik Efendi adlı Türk beyzadenin hastanenin bahçesinde sıhhatiyle alakalı malumat beklediğini öğrenince, "Bakınız, akıl fukarasının padişahı ayağınıza gelmiş bulunuyor," demişti: "Tıbbiye ilmi böyle mostralık vakaya rastgelmemiştir. Laboratuvara alınız ve asla salmayınız."

Bereket Jacques'in malikanesinde mahzene indiği dakikadan sonrasını hiç hatırlamıyordu. Muhakkak o Fransız itinin

* 1,2,3 Médecine (1,2,3 Tıp) (Philip Pinel, Charcot Yayınevi, 1904)

alengirli merdivenlerinden yuvarlanmış veyahut işgüzar uşaklar tarafından hırsız zannedilip darp edilmiş olmalıydı. Hemşirenin ağzına dayayıp durduğu şurup kaşığına tuhaf tuhaf bakarak, “Cehennem dedikleri bu olsa gerek,” dedi: “Paris’te, *eksplosif* imalathanesinde, etrafımda Fransız deyyusları... Bırakınız şurubu. Siyanür getiriniz de canımı alıp kurtulayım.” Telaşlı ayak sesleri koridorda yankılandığında sağlam diz kapağına çekiciyle vurmaya çalışan başhekimin tepesini nasıl yaracağını hesaplıyordu.

Koğuşun kapısı gözkapaklarını senelerdir aralamaya çalışıp henüz tam manasıyla muvaffak olamamış fraklı İngiliz mastifi kılıklı uşak tarafından abartılı bir kavisle ardına kadar açıldı. İçeri, ay kadar beyaz ve müstesna, altı ayaklık bir peri girdi.

“Matmazel Solange...”

“Kıyam Bey...”

Solange hasretle yatağa oturup Kıyam’ın sargılı başını ellerinin arasına aldı:

“Deli Türk... Ne vakit uslanacaksınız, ne vakit...”

“Çehrenizi gören gönül, nasıl uslansın?”

Profesör mangasının ortasında çekilmeyi bekleyen kısa çöp gibi dikilen papyonlu cerrah muhabbetle fısıldadı: “*l’Amour* (*).” Hemşireler ve damarlarında bir damla Fransız kanı dolaşan tek-mil profesörler iç çektiler: “*Oui, oui.*”

“Paris’te bulunduğumu nasıl haber aldınız Solange?”

“Siz vermediniz,” dedi Solange küskün bir bakışla: “Hector, Jacques’in malikanesindeki ritüeldeymiş. Kendisi de aşağıdaki koğuşta yatıyor. Zannediyorum boğa boynuzlamış.” Kıyam’ın alçılı bacağını okşadı. “Ah deli, ah deli. Canınız yanıyor mu?”

Başhekim Marcel Esquirol vaktin bu vakit olduğunu idrak ederek elleri arkasında öne yaylanıp dalkavuklara has melodik sesiyle, “Hastamızın sıhhati yerindedir,” dedi. Solange cevaben damlayan şurup kaşığıyla titreyen hemşireye, yerdeki ezik ördeğe, başhekimin sivri *ortopedya* çekicine baktı: “Size rağmen... Pitié-Salpêtrière’de bir sultana böyle mi bakılır Marcel?”

“Nazarınızda bir köle,” dedi Kıyam.

★ Aşk.

“Nazarımda bir eşiniz yok,” dedi Solange alçıya üzüntüyle bakarak, “lakin görüyorum ki Pitié-Salpêtrière size layığıyla ihtimam göstermeye muktedir değil. Bu oda, bu yatak...” Yanakları öfkeyle kızardı: “Bu emaneti size bırakmıyorum Marcel.”

Profesörlere tek nazar etmeden odadan çıktı, susta duran mastife, “Kıyam Bey’i faytona nakledin,” buyurdu. Marcel Esquirol telaşla peşinden gidince, “Hastanızla alakadar olun,” diye azarladığı duyuldu.

Başhekim suratu kıpkırmızı koğuşa girip emirler yağdırmaya başladı. Bir telaş koptu. Kıyam Bey yataktan kaldırılıp tekerlekli iskemlede faytona indirildi. Solange sıraya dizilen hastabakıcı ve hemşireleri dikkatle süzdü, gözüne kestirdiği iki *petite*’e Kıyam Bey sıhhatine kavuşana kadar *Fleur de Casoulette*’de (*) vazifeli olduklarını, hizmetkarların arabasına binmelerini emretti. Esquirol’un elini tutup faytona bindi:

“Marcel, hekimlerini malikaneme bekleyeceğim.”

“Emredersiniz Kontes Casoulette.”

“Her sabah.”

“Elbette, Kontes Casoulette.”

Mastifin işaretiyle fayton kalktı. “Rahvan,” dedi Solange arabacıya: “Kıyam Bey’e rahatsızlık verme.”

Kıyam Pitié-Salpêtrière’nin bahçesine bakınca bir hemşireyle fındırdeyen Tevfik’in dalaverelerle bodrum kapısını açtığını gördü. Muhakkak *eksplosif* hikayesini duymuş, hastaneyi infilak ettirebilir miyim ümidiyle harekete geçmişti İblis-i Azam. “Bilakis,” dedi, “kırbacı vurunuz ki, süratle uzaklaşalım.” Atlar tırısı kalkınca rahatladı: “Ah Solange... Sizi hak etmek için ne yaptım?”

Altı asırdır Casoulette’lere ev sahipliği yapmakta olan *Fleur de Casoulette* Malikanesi Paris’in sayfiyesinde, Seine kıyısına yakın, uçsuz bucaksız yeşilliklerin içinde yağlıboya tablo gibi ışılıyordu.

Fleur de Casoulette’nin namı Fransa sınırlarını aşmış, 16. ve 17. yüzyıllarda Paris’i ziyaret eden yabancı diplomatlar aylar süren mektuplaşmalar, laf oyunları ve ustalıkli tiyatoralarla bu

★ Casoulette Çiçeği.

cennet-i alada bir gün olsun misafir edilmek için birbirleriyle yarışmışlardı.

Kral III. Louis dahi bu malikaneye meftun olmuş, hatta adeti olduğu üzere malikaneye ilgili de bir nükte ihsan eylemişti. Lakin o sırada saat sabahın dördü, Louis şarapla kafayı tütülemiş ve metresi de korsesiyle cebelleşir vaziyette olduğundan nükte tarih sayfalarında hakettiği yeri alamamıştı.

Solange'nin hayatı, *Fleur de Casoulette*'de geçmişti. Beş yaşında iken o sıralar yetmişine girmiş bulunan Kont Gerard onu bu bahçede kucağına alıp salıncakta sallamış, yedi yaşındayken babası ilk midillisini burada armağan etmiş, sekiz yaşındayken annesinin hekimi Kerim Bey yatak odasının penceresinden atlarken babasının sıktığı kurşunla burada gerisinden vurulmuş, on dört yaşındayken Solange'nin sosyeteye takdimi burada yapılmış ve on beş yaşındayken Kont Gerard Solange'yi tekrar kucağına almaya teşebbüs edince babası ve amcalarından meydan dayacağını burada yemişti.

Malikanedeki hatıralarının arasında kalbini sızlatanlar olsa da, titreten bir tane dahi yoktu. Altı ayaklık boyuyla verdiği ziyafetlerde, davetlerde, balolarda Solange hep III. Louis'in zamanında buyurduğu gibi Rapunzel kadar yalnız kalmıştı. Peruğuyla zor bela beş ayak gelen Gerard dahi on beşinden sonra hayrete şayan bir süratle serpilen Solange'yi görünce kuytulara kaçırılmıştı.

Fleur de Casoulette'nin yaprakları, o sabah Solange'nin gönlüne doğan güneşle açılmaktaydı. Kalbini çalıp İstanbul'a götürmüş olan yakışıklı çeçe emaneti eli Solange'nin elinde, dizi dizinde geri getiriyordu. Tabii, yüzü berelenmiş, eli kolu sargılanmış ve bir hayli de hırpalanmış olarak.

Solange Hector'u hastanede sıkıştırmış, Kıyam Bey'in Fransız madrabazları tarafından linç edildiğini, bereket o sırada patlayan *elektrizma* düzensizliğinin sesiyle gürhunun dağıldığını öğrenmişti. Kıyam, Hector ve ritüelde yaralanan ötekiler faytonlarla hastaneye nakledilmiş, bağlara sirayet eden ateş Clatiquore Malikanesi'ni kül etmişti. Jacques en son Fedallah'la

malikanenin altındaki mahzenin kapağını açıp aşağı atlarken görülmüştü. Arbedede bir de rahibin darp edildiği söyleniyordu.

Solange'nin bu malumatı Kıyam Bey'e nakletmeye niyeti yoktu. Görüldüğü kadarıyla Kıyam hiçbir teferruatı hatırlamıyordu ve ne kadar az hatırlarsa kendi selameti için o kadar iyiydi. Solange seneler evvel kaybettiği aşkını bulmuşken bu havadisle cinnet geçirip Tevfik'i gırtlaklayarak zindanlara atılmasını arzu etmiyordu.

Kıyam Bey fayton malikanenin cümle kapısında durunca koşuşturan hizmetçi ve uşak kalabalığına utançla baktı: "Bendeniz için ne zahmetler, ne zahmetler."

"Türk bey bu demek," dedi Solange'nin mürebbiyesi ekşimiş bir suratla: "Pitié-Salpêtrière'de koğuş mu kalmadı Matmazel Solange?" Solange sus işareti yaptı. Kıyam Bey'in indirilmesini ve misafir odasına çıkarılmasını emretti: "Mürebbiyem, 'Hoşgeldiniz,' diyor Kıyam Bey."

"Varolsun, hoşgördük."

"*Fleur de Casoulette*'de bir Türk," dedi kadın: "Hım. Bekar bir hanımın dikkatli olması icap eder." Solange kadının yanına bir öpücük kondurdu: "O hanım çoktan müzmin bekar oldu ama, değil mi?" Mürebbiye kollarını kavuşturup süzüldü: "Burnu havada olduğu içindir muhakkak, Paris'te bir kızın kör olması lazım koca bulamamak için." Söylediğini kafasında tarttı: "Tek gözlüyse kolay olur elbet. Mutfaktaki Colette Paskalya'da evleniyor. Lafa tutma beni, bakılacak bir de Türk getirdin, işim yetmezmiş gibi."

O gece Solange kallavi kuştüyü karyolaya gömülmüş istirahat eden Kıyam Bey'e birkaç sahife Flaubert okumuş, Kıyam bir halt anlamasa da biricik aşkının şöminede çıtırdayan ateşle aydınlanan dudaklarını seyrederken derin bir uykuya dalmıştı.

Ertesi sabah -her Osmanlı beyzadesinin yapması gerektiği gibi berelerinin ehemmiyetsiz olduğunu savunarak yataktan kalkmış, kahvaltısını kesinlikle kahvaltı salonunda alacağını söyleyerek keçiliğiyle aşkını güldürmüştü. "Yaramaz çocuk gibisiniz Kıyam," demişti Solange uşakların kollarında merdiveni tiki tak inen Kıyam'ın çabasını izleyerek: "İnatçı ve laf dinlemez."

Fleur de Casoulette'nin kahvaltı salonu, yirmi ayak yüksekliğinde vitray camekanlardan vücuda gelmiş bir botanik bahçesiydi. Envai çeşit nebatatın kokuları bir ucu ufukta kaybolan devasa oymalı masanın etrafında rakediyor, dallara yuva yapmış kuşlar şakıyarak meşk ediyordu. Solange'nin tabağına elleriyle yağlayıp dizdiği ekmekleri kemiren Kıyam, başındaki sargılar yüzünden tebasıyla münakaşa edip gagalarla darp edilmiş Bül-büller Diyarı Hakanı'na benzemekteydi.

Mürebbiye Kıyam'a tasvip etmez bakışlar atarak günün gazetelerini masaya bıraktı. Dikkatlerini çekmek için elleriyle *Le Figaro*'yu ütöleyerek, "Devrimciler Pitié-Salpêtrière'nin doğu kanadını havaya uçurmuşlar," dedi: "Hector kayıp."

Solange yazı takımının getirilmesini emretti. Kıyam'ın kalbine oklarını fütursuzca atan yay kaşını asaletle kaldırarak iki pusula kaleme aldı. Birinci pusulada infilak sırasında hastane terasında hemşiresine "harici muayene" sanatının inceliklerini tatbikatla öğretmekte olan ve toz duman dağılınca bahçedeki çınar ağacının dalına takılmış inler vaziyette bulunan Marcel Esquirol'a acil şifalar diliyordu. İkinci pusulada ise Paris şehri polis müdürü Benjamin Disraeli'ye Hector'un acilen bulunması için tekmil kuvvetini seferber etmesini rica ediyordu.

Disraeli'nin her sene Alice kostümüyle katıldığı polis kuvvetleri balosunun yegane hamisi Solange'nin ricasını iki etmeye niyeti yoktu. Hector ve Tevfik o gece Seine kıyısındaki dumanlı keyifhanede kollarında *petite* dansözlerle okültizma ve anzarot celsesi yürütürken enselenip yaka paça *Fleur de Casoulette*'ye getirilmişti.

Kıyam misafir salonunda kanepeye gömülmüş ağrıyan kemiklerini dinlendirirken Tevfik ve Hector'un mektep talebeleri misali yedikleri fırçayı keyifle izlemişti. Solange Hector'u harçlığını kesmekle tehdit etmiş, Tevfik Efendi'ye de uslu durmasını, şu koltukta yatan adamcağızın sıhhatinin iyi olmadığını, bir rezillik çıkarırsa kostüm balosunda olan Disraeli'ye haber salıp ikisini zindana atmasını rica edeceğini söylemişti.

"Bravo," demişti Tevfik: "Kostüm balosu!"

Solange def-i bela kabilinden baloya gitmelerine izin ver-

mişti. “İyi ettin,” demişti mürebbiye: “Hem Hector hem iki Türk’le uğraşamam ben. İşim başımdan aşkın. Polis balosunda bir halt yiyemezler zaten.”

Tevfik ve Hector malikaneye gece yarısı Fransız şansonları söyleyerek gelmiş, bahçeden beygir sesleriyle Kıyam’a seslenip kadim sırların arifesinde olduklarını haykırmış, Kıyam’ın anlayamadığı meçhul bir sebeple bastonlarını çekip kılıç dövüşü yapmışlardı. Ahır kahyası ikisini sabah vakitlerinde samanlıktaki tekenin etrafında raksederken bulmuştu. Teke manasız gözlerle boşluğa bakmaktaydı.

Le Figaro, sabah enteresan bir manşetle çıkmıştı:

Alice dibe vurdu.

Fotografra *catacombes*’teki kör bir kuyuda etrafında tarot kartlarıyla baygın yatan Alice kostümlü Benjamin Disraeli’yi kurtarmaya çalışan bacacıların hummalı faaliyeti görülüyor, Nostadamus kostümlü Tevfik Efendi’nin hadiseyi seyreden balo ahalisinin arasında kaş göz ettiği gayet açık müşahade ediliyordu.

“Paris bir *sirkus* Kıyamcıgım,” demişti Tevfik akşam yemeğinde: “Aşk, ilim ve sanatın memleketi, bittabi. Mürebbiye, şarab veriniz.” Suratsız kadına kaş göz ederek Kıyam’ı dürtmüştü: “Kazulet se Paris.”

“Ellerinize hakim olunuz,” demişti Solange: “Kıyam Bey’in canını yakacaksınız.” Tevfik kibar bir reveransla vaziyeti idare etmiş, Hector telaşla kalkıp mukabele edince acaip acaip bakarak, “Rica ederim, bravo,” buyurup kadehini dikmişti.

Kıyam Bey sabah biraz iyicene hissettiğini beyan ederek bahçede gezintiye çıkmak istemiş, Solange ancak ve ancak tekerlekli iskemleye oturması şartıyla kabul etmişti. Çakıl patikasına çıkınca uşağa eve dönmesini emrederek iskemleyi bizzat itmiş, sığındıkları ağaç gölgesinde Kıyam uyurken mendiliyle alnının terini silmiş, kalbinin harap beyzadesinin yanağına gizliden öpücük kondurmuştu.

“*Catacombes* çökecek,” demişti Kıyam öpücüğü hissedince.

Vakit, ayyaş bir Fransız ressamının kadehindeki şarap misali akıp geçmişti.

İki hafta sonra Kıyam'ın başındaki sargılar açılırken Tevfik, "Enfes bir mumya ritüeli," diyerek kadeh kaldırmıştı. Kıyam'ın tamamen iyileşmesi ise üç ay sürmüştü. Pitié-Salpêtrière'nin hekimleri bir sabah vakti tepesinde akbabalar misali dönerek alçıyı çıkarmış, bacağına muayene ederek "demir gibi" olduğuna karar vermiş, haberi kütüphanede malikanenin defterlerini kontrol etmekte olan Solange'ye uçurmak için yarış etmişlerdi.

Pelerinleriyle rakedip duran hekimler çekilince Tevfik'in sureti kapıda görünmüş, "Başınızda imamları görüyorum azizim," demişti: "Vadeniz doluyor zannederim." Ayak sesleri duyulunca Hector'a, "Önden buyurunuz," diyerek süratle kaybolmuştu.

Mürebbiye arkalarından, "Antika o şarap," diye seslenerek koşmuştu.

Solange gözlerinde ışıklarla odaya girip Kıyam'ın ellerine sarılmıştı: "Hekimler mutabık. İyileştiniz deli Türk, şükürler olsun." "Zat-ı alinizin varlığına şükretmediğim bir dakika geçmiyor," demişti Kıyam hafifçe doğrularak: "Asil ışığım, cihan sizi neden bu kadar uzun müddet sakladı gözlerimden?"

"Körsün de ondan," dedi mürebbiye Tevfik ve Hector'un elinden aldığı şarap şişesiyle koridordan terlik vurarak geçerken: "Mutfaktaki Colette bile senden iyi görüyor, akılsız Türk."

İşin aslı, Kıyam gerçeği görmekteydi.

Seneler evvel çeçe sineği kostümüyle utanç içinde kanat çırparak kaçtığı bu güzeller güzeli, bu merhametli Rapunzel, Kıyam'ın derin utancına rağmen ona malikanesinin kapılarını açmaktan çekinmemiş, kalbinin değerli anahtarını da Kıyam'ın parmaklarına tutuşturarak onu meftun etmişti. Bir kuğu misali hayranlık duyulması boynu, Athena heykellerini aratmayan zerafetteki çenesi, her kıvrılışı Kıyam'ın kalbine bir buse konduran kızıl dudakları ve Kıyam'ın içlerinde kendini kaybettiği paha biçilmez mücevher gözleriyle Solange, daima hayal ettiği perinin ta kendisiydi:

"Işığınız öyle kuvvetli ki matmazel, cihanın tek mil gölgeleri varlığınızla kayboluyor."

"Bir zatınız için yanıyor," dedi Solange yanakları pembeleşerek.

Kıyam'ı o gece bir daha uyku tutmadı.

Sabah mürebbiyeyi gizliden çağırıp Tevfik'i getirmesini, Solange'yi de oyalayıp odaya sokmamasını tembihledi. Mürebbiye elini beline dayayarak, "Yapamam öyle şey," diye inatlaşınca mecburen balkona çıkıp Tevfik iblisinin bahçede boy göstermesini bekledi. Fesi görününce kısık sesle, "Üstadım, üstadım," diye seslendi aşağıya.

"Buyurunuz?"

"Yukarıya geliniz."

"Gelemem, Matmazel Solange bırakmıyor."

"Geliniz, gönül meselesidir!"

"Ne gönülü, serenad mı okuyayım size buradan?"

"Okültizma papazı," dedi Kıyam nefretle: "Ocağınıza düştüm mirim, saklanıp geliniz, acildir." Tevfik gözden kaybolunca bastonuyla aksayarak kapıya gitti, açıp Tevfik'i içeri çekti.

"Buyurunuz, kadim dostunuz emrinize amade," dedi Tevfik: "İşiniz düşünce hatırladığınız kadim dostunuz."

"Tevfikçiğim etmeyiniz rica ederim. Çok büyük hayır yapacaksınız."

"Muhakkak, yapayım," dedi Tevfik. Cebinden şarap şişesini çıkarıp çekti, Kıyam'a dikkatle baktı: "Hayır!"

"*Voila*, hayrını görünüz," diyerek sıvışmaya yeltendi. Kıyam kapıyı itip ifriti durdurdu: "Şakanın yeri ve zamanı değil. Mesele fevkalade ciddi." "Gardiyanlığa da başladınız bakıyorum," dedi Tevfik etrafı kolaçan ederek: "Öksürünüz bakayım meramınızı. Haydud gibi yol kestiğinize göre. Haraç mı alacaksınız?" Kıyam elini dudaklarına götürdü: "Sesinize hakim olunuz, Solange duyacak. Dinleyiniz bakayım."

Kısık sesle Tevfik'e Paris'in en namlı kuyumcusuna gitmesini, en zarif ve pahada ağır elmas yüzüğü beğenmesini, kadife kutuya koydurup gizlice kendisine getirmesini söyledi. "Hector'u da yanınıza alınız, Solange'nin parmağının ölçüsünü tahmin eder zannederim. Gidiniz, Solange geliyor."

Kapı açılınca Solange ile burun buruna geldiler. "Hayırlı sabahlar Kıyam Bey, Tevfik Efendi," dedi Solange kuşkuyla. "Matmazel," dedi Tevfik fesini çıkarıp selam vererek. Süratle savuştu.

Gece vakti malikane halkı uyur ve mürebbiye mutfakta Collette ile galonluk kırmızı şarabı gövdeye indirirken yatağında kıvrılmış rüya gören Kıyam Bey böğrüne saplanan bastonla sıçrayıp bir nara attı. Karanlıktaki bed ses, “şışş,” dedi: “Emanetinizi getirdim.” “En ala yüzüğü bulduk,” dedi Hector dili dolaşarak. Şarab kokusundan yüzükten evvel hatırı sayılır sayıda şışeyi buldukları bariz anlaşılıyordu. Kıyam yüzüğü pencereden sızan ışığa kaldırıp inceledi. Tevfik kedi olalı nihayet bir fare tutmuştu.

“*Avez-vous aimé le ring (*)*,” diye fısıldadı yabancı bir ses.

“Kimdir o?” diye sızradı Kıyam.

“Pascal Thierry,” dedi Tevfik: “Kuyumcu ve tefeci.”

“Yatak odamda ne arıyor?”

“Okültizmaya meraklı.”

“*Avez-vous aimé (†)*?”

“*Oui*,” dedi Kıyam sinirle: “Haydi, *au revoir* bakayım.”

Üç madrabaz gölgesi birbirine çarparak uzaklaştı. Tevfik kapıyı örterken Kıyam minnetle, “Varolunuz azizim,” deyince durdu, arkasına bakmadan başını salladı: “Tebrik ederim Kıyamcığım. Üstad Melville’nin buyurduğu gibi, başı bağlı balıksınız artık. İsabed aslında. Baştan kokmaya başladınız zira. Bir banyo alınız!” Kıyam küfürü basınca, “Çok ayıp,” itirazıyla uzaklaşan ayak sesi olup gitti.

Sabah vakti Kıyam gönlünde neşe ve hüznle uyandı. Tevfik’in buyurduğu gibi, başı bağlı balıktı artık. Yüzüğü Solange’nin parmağına taktığı vakit cihanın en mesut balığı olacaktı. Heyhat, başı da belada bir balıktı. Solange’nin dest-i izdivacına talipti fakat, memleketten sürgün, katmerli kaçaktı.

Gazeteler kapı duvardı. Osmanlı’nın hali meydandaydı, tah-tın etrafını hainler sarmış, nadir basiretli komutanlar cephede cenge dalmış, sultan kısıtırıldığı sarayda naçar kalmıştı. Şu vakit af umudu beslemek, mecidiye kerametiyle suçun diyetini ödemek kabil değildi.

Yüzük cebinde, adaletin oltası da gırtlığındaydı.

★ Yüzüğü beğendiniz mi?

† Beğendiniz mi?

Solange'yi görünce yüzü aydınlandı. Bastonuna dayanıp ayağa kalktı. Kalbindeki korku yerini hayranlığa bıraktı. Bem-beyaz elini tutarak gönülden bir, "Günaydın," dedi. "Günaydın," dedi Solange uşağın ittiği iskemleye otururken: "Bu sabah nasılsınız?"

"Kainattaki en mutlu adamım. Sabah güneşi kahvaltı masamda doğdu. Fakad çehresinde bulutlar mı var asil ışığımın?"

"Havadisi almadınız zannediyorum?"

"Hayırdır?"

"Tevfik Efendi sabaha karşı malikaneden ayrılmış."

"Şaşırmayınız. Muhakkak ritüel vesaire tertibleyecektir. Haberini alırız. Birileri tarumar olur nasılsa."

"Veda pusulası bırakmış kendisi."

"Ne yazmışlar aceba?"

Solange bileğindeki işlemeli saten çantadan buruşuk bir kağıt çıkardı: "Misafirperverliğimden dolayı teşekkürlerini bildiriyor. Acilen ayrılması ve İstanbul'a dönmesi gerektiği için özür diliyor. Burada yazı karışık, galiba "Pascal" yazıyor. "*Elektrizma*" kelimesini okuyabiliyorum, ve, çok okunaksız ama, "dingoz" yazmış zannedirim."

"Eyvah, eyvah."

İşin kokusu iki Fransız müfettişi öğlen vakti kapıda boy gösterip Solange'nin elini öptükten sonra aydınlandı. Tevfik, Hector ve Pascal gece Kıyam'la hasbıhalden sonra Madam Vlu'nun işlettiği Boules gece kulübündeki revüye avdet etmiş, kafayı tütsüleyip peşlerine Amerikalı bir fotoğraf sanatçısını takarak simya üstadı Nicholas Flamel'in türbesine *ekspedisyon*a çıkmışlardı.

Etraf karanlık olduğundan yollarını Hector'un ışıldaklı *elektrizma* aparatları vasıtasıyla bulmuş, Flamel'in sandukasında arzın kadim sırlarından birinin beklediğini söyleyerek bekçiyi rüşvetle aldatmışlardı. Bekçi dördünü en son şanson söyleyerek türbe kapısından girdikleri zaman birlikte görmüştü. Yarım saate kalmadan Hector ve Tevfik paluze olmuş tüter vaziyette türbeden çıkmış, atlarına atlayıp dörtnala uzaklaşmışlardı. Pascal ve Amerikalı fotoğrafçı ise kayıptı.

“Ne mutlu bana,” dedi Kıyam Solange’ye müfettişleri yolcu ederken: “Beni Tevfik Efendi’nin hışmından koruyorsunuz Solange.” Kol kola yemek salonuna dönerken, “O vakit sizi hiç gözümün önünden ayırmamalıyım,” diye cevap verdi Solange. Bir şövalye zırhının arkasına saklanmış dinleyen mürebbiye, “Bu sözle de uykusundan uyanmazsa, Türkün sağır olduğuna hükmedeceğim,” diye düşündü.

Kıyam Eros heykelciklerinin yay çekip ok attığı, lir çalıp raksettığı balkon korkuluklarına dayanıp bir müddet sessiz kaldı. Cesaretini toplayıp Solange’ye döndü, ellerini kendine çekip gözlerindeki ışıkları seyrederek, “Matmazel Solange,” dedi:

“Allah’ın emri, peygamberin kavliyle...”

“Efendim?”

“Kulunuzu kabul buyurursanız, dest-i izdivacınıza...”

“Kıyam, anlamıyorum.”

Mürebbiye nihayet patladı: “Türkçe konuşuyorsun, kız nasıl anlasın akılsız!” Kıyam cebinden yüzüğü çıkardı: “Şu fakir kulunuzu mesud eyleyiniz. Bu yüzükle, benim olur musunuz?” Mürebbiye elması görünce, “Hah, dedi, “Türk, aşkın dilinden konuşmaya başladı.”

“Beni şaşırttınız ve hayallerimin ötesinde mesut ettiniz,” dedi Solange nemli yakut bakışlarında pırlanta damlalarla: “Ben imkansız bir kadın değilim Kıyam. Size değilim. Tek dileğim vardır. Kabul ederseniz, sizin olurum.”

“Söyleyiniz. Başım üstünedir.”

“Bir Osmanlı düğünü isterim. Beni Osmanlı usulü isteyiniz. Avuçlarıma kınalar sürülsün. Gelininize ağıt yakılsın, dua okunsun. Lisanınız lisanı, dininiz dini olsun. Duvağımı ilk siz açın. Solange’nin adı, Sultan olsun.”

Kıyam Bey’in gözleri yaşardı. Solange’yi kollarına aldı: “Gönlümün Sultan’ı olsun, İstanbul’un Sultan’ı olsun.”

“İstanbul, cennet olsun.”

“Çocukları pek aval olacak,” dedi mürebbiye yüzünü buruşturarak: “En azından uzun boylu olurlar. Uzun boylular kısmetli olur. Bak Colette’ye. Kızlar, şampanya getirin!”

Balkondaki oymalı salıncağa oturup yanaklarına birer öpü-

cük konduran mürebbiyenin ve etraflarına toplanan hizmetçi kızların alkışlarıyla şampanya içerek keyif ettiler. Kıyam, *Fleur de Casoulette*'nin sonsuz bahçesinin güzelliğine bakarak içini çekti. "Nihayet, bahtım aydınlandı asil ışığım. Ve gariptir, bah-tımı karartan iblisin yardımıyla."

Salıncakta mutluluk içinde hayallerinden, gelecekten ve İstanbul'dan konuştular. Kıyam, Solange'ye padişahın af çıkarmasının uzak bir ihtimal olduğunu, o sebeple beklemeleri gerektiğini söyledi. "Ben, ömrüm boyunca bekledim," dedi Solange: "Bir ömür daha beklerim, yeter ki ödülü siz olun."

Beklediler.

Fleur de Casoulette'de aylar peş peşe geçti. Saadetleri Tevfik'in yokluğunda bir iken bin oldu. Kıyam'ın sıhhati süratle düzelmiş, çalışma odasında mektuplar yazarak dükkanın idaresini yürütmüş, Solange'nin takdim ettiği tüccarlarla anlaşmalar yaparak İstanbul'a vagon vagon mal yollayıp akçe vaziyetini doğrultmuştu. Paris gecelerinin tadını çıkarıyor, kol kola gittikleri davetlerde neşeyle karşılanıyor, parlak salonlarda gözleri birbirlerinin gözlerinde, elleri ellerinde vals ederken ayakları yerden kesiliyordu.

Çeçe sineği kanatlanmış uçuyor, mutluluğunu sürgünün acı hatırası dahi gölgeleyemiyordu. Solange'nin aristokrat çevresi Kıyam'ın vaziyetinden haberdardı. Samimi olduğu konsoloslardan bazıları bir hal çaresi arıyor, Kıyam'ın kusurları affedilmez olduğundan Dolmabahçe'ye yollanan mektupları, dilekçeleri, talepleri cevapsız kalıyordu.

Savaş, Osmanlı'yı sallamaktaydı. Sultan sarayına kapanmıştı. O saat kimsenin tek bir sürgünün istikbaliyle kaybedecek dakikası yoktu. Darbe olacağı, sultanın yetkilerinin alınacağı, görevine konsey emrinde devam edeceği dedikoduları dolaşıyordu. Konsoloslar, "Osmanlı hasta," diyorlardı şampanya çekerek: "Allah taksiratını affetsin." Gülüşmeleri Kıyam yaklaşıncı kesiliyor, üzgün suratlar takınıp ah-ü vah ediyorlardı.

Osmanlı'nın hastalığının Kıyam'a şifa olacağını ise, kimse tahmin edememişti. II. Meşrutiyet ilan edilince sürgün ve tutukluların affı masaya yatırılmış, irade-i senniyeyle topu affedil-

miş, memlekete dönmeleri talep edilmişti. O gece bir davette bulunan Kıyam, havadisi Solange'nin merhum annesinin hekimi Kerim Bey'den almıştı.

Kerim Bey gözlerinde garip ışıklarla, "Bana bak damat," demişti, "Solange kızım sayılır, velev ki üzersin, neşteri ensende bil." İyice kocadığından az sonra lafını unutmuş, Kıyam'a gerisindeki piştov izini göstermek için pantolunu indirince Solange tarafından kibarca faytonuna bindirilerek evine gönderilmişti. "Bana babadan yakındır," demişti Solange, "fakat düğünde bulunmasını arzu etmiyorum." Kıyam sebebini gayet iyi anlamıştı.

Ertesi sabah Solange uyandığında karşısında çok farklı bir Kıyam Bey buldu. Zembilini hazırlatmış, yolculuk kostümünü giyinmiş, kahvaltı salonuna şemsiyesi ve fesiyle oturmuştu. Solange'yi görür görmez ayağa kalktı. Dinçleşmiş, yüzüne gençliğin o her şeyin mümkün olduğuna inanan cesur ifadesi yerleşmişti.

"Kıyam, ayrılıyor musunuz?"

"Sultan Hanım," dedi Kıyam ciddiyetle masadaki *Le Figaro*'yu işaret ederek, "II. Meşrutiyet ilan edildi. Bendenize af vardır. Merasimin hazırlıkları için İstanbul'a dönüyorum. Sizin de hanımlara has hazırlıklarınız olacaktır muhakkak. Mürebbiye-nize bir kese emanet ettim, zannederim kafi gelecektir. Telegrafımı bekleyiniz."

Kahvaltı ve çay keyfi sırasında da disiplinli tavırlarını değiştirmede. Gazeteleri okur, Solange ile bahçede gezinerek tren saatini beklerken ciddi havasını muhafaza etti. Faytona binerken de, "Sultan Hanım," dedi Solange'nin elini öperek, "İstanbul'da görüşmek üzere."

Solange'nin şaşkınlığı yüzünden okunurken ufuklara baktı, heyhat, hislerine mukayet olamadı. "Ayrılık ne yaman, ne zor. Gönlümün de, malikanemin de tahtı gelişinizle şenlenecek gözümün nuru Solange'm," dedi yaşaran gözlerini gizleyerek: "*Au revoir!*"

Arkasından mendilini sallayan Solange, fayton gözden kaybolana kadar oracıkta durdu.

Gıyabi Efendi'nin Akşam Halleri

Kıyam Bey Orient Ekspresi'nin vagonunda tek başına otururken dimağında yağmur bulutları geziniyordu.

Kız isteme, söz, kına merasimi dediğin, akraba-i taalukatsız olmazdı. Bu kutlu hadiselerde koltuklarında birbirini bordalamaya hazır savaş kalyonları gibi oturarak hasmını tartan kaynanalar, dünürüne kundaktayken kaybettiği ikiz kardeşi muamelesi yapma işini ifrada kaçırıp içtikleri su ayrı gitmez hale gelen kayınbabalar, bayram şekeri kağıdını hatırlatan naftalinli entarilerinin içinde süzülen ve “karşı tarafa” bir sebeple köstek olmayı kendine ulvi vazife edinmiş teyzeler, damadın veyahut gelinin kainatın temel direği olduğuna kalpten inanan dili sivri halalar, büyüklerin nümayişine yokuş aşağı yuvarlanan bilye süratiyle hırsla koşuşturup manasız neşe çığlıkları atarak iştirak eden veledler ve her ailevi törende muhakkak hazır bulunan, ne sebeple orada bulundukları da kimse tarafından bilinmeyen kuruyemiş suratlı gayretkeş komşu kadınlar olacaktı ki, merasimin tadı çıksın.

Ne Solange'nin, ne de kendisinin bu hayırlı nümayişi adıyla tertipleyip icra edecek kimsesi vardı. Solange'nin rahmetli validesinin doktoru Kerim Bey hariç. Ki onun da misafirlere gerisindeki kurşun deliğini gösterme ihtimali bulunduğundan yok saymak akıllıca olacaktı.

Bir manada, bu iyi idi de. Tuvaletlerinin içinde asaletten kırılıp dökülen kabarık perukalı Fransız sülalesinin asırlardır nümayiş sanatını talim eden Osmanlı taifesiyle kına gecesi veyahut hamam sefasında buluşması, muhakkak diplomatik bir felakete sebebiyet verirdi.

“Kısmet,” dedi, “Hamdüsena Ana'ya soralım bakalım, büyükler en iyisini bilir.”

İstanbul'a vasil olunca yol yorgunluğuyla dükkanına uğradı.

Birkaç dakika süreceğini zannettiği işler saatlerini alınca malikanesine akşam vakti, yorgunluktan bitmiş vaziyette vardı. Tahmin ettiği üzere, Hamdüsena Ana kapıyı açıp Kıyam'ı görür görmez evvela tekmil komşuları cumbalarından sarkıtan figanlarla sarıldı, Polak kıza çay demlemesini, böreği ısıtmasını, helva getirmesini seslenirken sürükleyerek sedire oturttu. Ellerini öpererek, "oğlum, oğlum, şükür kavuşturana," ritüelini tatbik ettikten sonra adeti olduğu üzere elini göğsüne koyup ağlamaya başladı. Kıyam, "vakit bu vakit, bismillah," diye düşündü: "Ağlamayınız anacığım. Müjdem de isterim. Gelin getiriyorum size."

Neşe çılgınlıklarıyla boynuna sarılmasını beklediği kadının ilk sorusu, ahir ömrünün manasını tasvir eder minvaldeydi: "O Tevfik mendeburu haberdar mı evladım?"

"Haberdar. Lakin anacığım, bir derdim var ki, Tevfik'ten büyük."

"Mümkünatı yok onun. Dert Tevfik değilse, dermanı vardır. Bir ecel, bir Tevfik. Evlerden uzak yarabbim..."

Sesleri cumbanın telinden sokağa akarken Hamdüsena Ana'nın iştirir iştirmez, "Allah'ım herkese böyle hayırlı gelin nasip et," dediği Solange'nin dileğini nasıl gerçek edeceklerini mütaala ettiler. Mutfakta kahve pişiren Polak kızın aralıksız tekrarladığı garip ecnebice kelimeyi ise ne Kıyam, ne de Hamdüsena Kalfa duydu.

Derman, Kıyam'ın beklemediği yerde bulundu.

Hayırlı haberi duyan eski ustası Mösyö Kirkor ve zevcesi Leyla Hanım ertesi sabah kahveye davet edip Kıyam'a çok gücendiklerini, bu iş için hiç düşünmeden kendilerine gelmesini beklediklerini, gönülleri almak için Kıyam'ın ana babalık vazifesini muhakkak onlara vermesi gerektiğini söylemişlerdi.

Kıyam teşekkürlerini sunmuş, masrafı akçesinden karşılayacağını beyan edince öfkeden yanakları kızaran Mösyö Kirkor'un, "Sus bakayım," emriyle başını eğmişti: "Faik Efendi'nin yadigarına kapık harcatırsam, bana da Kirkor demesinler. Bu malikane, antikalar, babanız sayesindedir. Bir daha duymayacağım bu sözleri, sakın."

Saadetle guruldayan kümes tavuklarını andıran bir hanım

ordusunun başına geçen Leyla Hanım gece vakti bekçi nezaretinde Kapalıçarşı'da dükkan açtırmış, "Allah Allah!" nidalarıyla taarruza kalkan gözü kararmış neferlerine kumaşın en yumuşağını, lokumun en lezzetini, parfümün en nadidesini, altının en maharetli işlenmişini buldurup Kıyam'ın çeyizini bir tamam hazır etmişti.

"Kıyam *jantilliğinde* bir beyzade," diyordu Mösyö Kirkor: "Her emeğimize layıktır."

Damat meselesi hallolmuş, gelini kimden isteyecekleri ise muallakta kalmıştı. Kıyam müstakbel zevcesinin dört başı mamur bir Osmanlı merasimi beklediğini bildiğinden kızı Hamdüsena Ana'nın vermesi imkanı değildi. Aklına attığı Hattuşaş kazığı sebebiyle kendisine gönül borcu olan Gani Hoca geliyordu. Fakat hoca, gelin Frenk olduğundan bu işe zinhar yanaşmazdı.

Vakit geçiyor, Kıyam işin içinden çıkamıyordu. Üzüntüyle cigara tütürüyor, "Hayırlı sabahlar olsun," diyerek dükkana postu serip akşama kadar kafasını ütüleyen Tevfik'le dahi alakadar olmuyordu. Şu saat Solange'nin alaturka dileğine çare aramaktaydı ve Tevfik'le cebelleşmeye vakti yoktu.

Bir sabah, "Günlerdir keyifsizsiniz *mon ami*," dedi Tevfik ada vapuru gibi cigara çekerek: "Affedildiniz ve kadim sırlarla müşerref oldunuz. Vekilharcım olarak zat-ı alinizi okült çalışmalarla iştilal eder görmek isterdim, ne yalan söyleyeyim. *Liquor*? Vakit erken mi buyurdunuz? Ayıplıyorum. Yakıştıramadım bu sakil sözleri. Likör bilhassa gündüz çekilirse faidelidir. Dimağ açar, bittabi. İlmi bir mesele, Naşit yazmış idi bunu. *Darules Fulfules* adlı eserinde. Kadim ritüellerde şarab ve bira çekilmesinin sebebi budur efendim, eved! Baküs, misal. Ritüel *se anza-rod*. Bu sırlar hep kaybolmuştur."

"Tevfik, mirim, derdim bana yetiyor," dedi Kıyam elindeki diviti deftere atarak: "İstirham ediyorum bir susunuz. Aynı yekunu dört seferdir yanlış hesapladım sayenizde. Baküs maküs diyerek..."

"Anlatın derdinizi de derman ihsan eyleyeyim irfanımla."

Sıkıntısından mıdır bilinmez, Kıyam adeti olmadığı üzere

sazın tellerine vurdu. Solange'nin izdivaç teklifini kabul buyurduğunu, lakin bir şartının olduğunu ve o şartın Kaf Dağı'nın arkasındaki ağaçtan sihirli elma getirmekten beter olduğunu teferruatıyla nakletti. Lafı bitince çırağının getirdiği kahveyi bir yudumda çekip yüzünü buruşturdu: "Evladım, o kahveciye git. Sor bakalım ateş icad edilmemiş mi nahiyesinde... Buz gibi bu yahu. Fesupanallah. Ne diyorduk? İzdivaç. Malumat budur Tevfikçiğim, izniniz olursa şu hesabı bitireyim."

"Kadim dostunuzun irfanına hiç itimadınız yok," dedi Tevfik: "Bendeniz çaresini buldum." Kıyam, "haydi oradan," manasında elini yelleyip lafı kulak arkası etti: "Seksen arşın pazen, Hristo'nun zevcesine, çeyrek okka kahve Gani Hoca'nın büyük kızına..." Tevfik parmaklarıyla masada bir *prelude* geçti: "Bırakınız hesabı kitabı da kalkınız. Zat-ı alinizi cihanın gördüğü en irfanlı üstadı takdim edeceğim."

"Eksik olmayınız. Bir sonraki sefere inşallah."

"Katiyyen kabul etmiyorum. Derdinizin dermanı ondadır."

"İmkânı yok azizim. Defteri kapatmam mecburi. Bir takım mühim..."

"Cihan parasızlıktan kıkırdıyor, siz hâlâ mühim ticari mesele peşindesiniz! Paragöz bir kişi oldunuz diyeceğim handiyse Kıyamcığim."

Kıyam, Tevfik'in "mühim ticari mesele" kelimelerini telaffuz ederken kullandığı bol ö'lü şiveyi duyunca hiddetle bıyıklarını ısırdı: "Ne cüret... Bendenizin paraya, pula zerre kadar ehemmiyet vermediğimi gayet iyi bilirsiniz."

"Şüphesiz, şüphesiz."

"Sesinizde alay sezinliyorum."

"Hüsnü kuruntu efendim. Buyurunuz."

"İsrar etmeyiniz. Kimbilir üstad diye hangi şarlatanın meclisine götürüp cümle aleme rezil edeceksiniz beni."

"Katiyetle. Gıyabi Efendi hatırı sayılır bir şahıs, bir bilgi hazinesi, bir üstad-ı azamdır. Derdinizin dermanı da ondadır."

"Ne üstadıdır, neyin azamıdır aceba kendileri?"

"Zaman, mekan ve doğaötesi bilgilerin tümünü haizdir."

"Üfürükçü lafın kıyası."

“Çok güceniyorum bilesiniz. Kadim dostunuzun sözü yeterli teminat değil midir?”

“Bilakis, teminatın alasıdır,” dedi Kıyam hatıralarını yoklayarak: “Misal, Ayvansaray’daki cinci hocayı ziyaretimiz.” Tevfik ince bir reveransla dostunun koluna girdi: “Meseleyi hatırlıyorum. Bilginin yolu engebelidir mirim. Tarif alsanız dahi, bizzat ayacıklarınızla yürüyüp bulmadan emin olamazsınız. Yürürken o yolda karşınıza it kopuğun çıkması da muhtemeldir. Zira bilgi gözle görülür bir halt olmadığından, kimde olduğu da ilk nazarda tayin edilemez.”

“Ala söylediniz.”

“O vakid ne yapmak icab eder?”

“Ne yapmak?”

“Yola, kadim bir kılavuzla revan olmak. Faytonum şurada, buyurunuz.”

Kıyam Tevfik’in atlara yem veren arabacıya, “Kandilli’ye çek,” dediğine kulak misafiri olunca ziyadesiyle huylandı. Şu cennet parçası İstanbul’da tüylerini diken diken iki semt varsa biri Kandilli, diğeri de Haramidere’ydi. Babası Kandilli ve Haramidere’nin cin ve ecinni kabilesinin en sevdiği yerler olduğunu, cinlerin geceleri bu mezralarda ateş yakıp etrafında envai hayvanatın kılığına girerek tef çalıp raks oynadığını, biçare çobanları akıl fukarası edip eğlendiklerini anlatmıştı. Eh, ifritlerin şahı Tevfik Efendi’nin de Kandilli’yi pek sevmesi hiç şaşırtıcı değildi.

Le Grande Tevfik faytona kurulur kurulmaz peydah ettiği rom şişesini kaldırdı: “İrfana ve üstادلara, hay hay.”

“Küfelik olmadan evvel bana ziyaretine gittiğimiz şahıs hakkında malumat verirsiniz mesud olurum,” dedi Kıyam: “Ne işle meşguldür?”

“Cihana ışıık dağıtır.”

“Lamba tüccarı mıdır?”

“Kinayeleriniz beni kırıyor.”

“Fakad azizim, ağzınızdan da kerpetenle lakırdı alınıyor.”

“Gıyabi Efendi’nin evveliyatı hakkında malumatım yok. Ci-

hanın namlı üstadları kendisinden feyz almaya gelir. İnzivaya çekilmiş, dünyadan elini eteğini çekmiştir.”

“Berduş o vakid.”

“Rica ediyorum. Ziyadesiyle varlıklıdır.”

“Varlığı nereden gelmektedir?”

“Bu hususu bilemiyorum,” dedi Tevfik bir sırrı varmış gibi kırılıp dökülerek: “Maaşallah hafıyyeleri geride bıraktınız. Bu ne yaman sorgu üstadım? Çekiniz!”

“Eksik olmayınız, çekmeyeceğim.”

Sirkeci’den yük mavnasına binip Üsküdar’a geçtiler. Fayton Tevfik’in, “Rakı ile iyi gider,” diyerek yeminler verip durduğu marul bostanında bir vakit oyalanıp Kandilli sırtlarına tırmandı. Tevfik bıyık altından söylenerek uzakları seyrediyor, arada, “Lamba tüccarı imiş,” diyerek Kıyam’a serzenişte bulunuyordu.

Malikane faytonun pencerelerinde görününce içtiği rom çenesine vurdu: “Gıyabi Efendi bahçevanlığa meraklıdır. Her ilim irfan sahibi gibi elemendlerle yakinen ilgilidir ve nebatata aşkla bağlıdır. Ezkaza bir dalı kırmaya veyahut çiçek koparmaya teşebbüs etmeyiniz, zinhar.”

“Neden elalemin bahçesine dalıp dallarını kırarım azizim?”

“Belli olmaz.”

“Heyecanınızı sakil buluyorum. Duyan da namlı bir ilim adamını, misal Edison’u ziyarete geldik zannedecek.”

“O günler de gelecektir. Filhakika, Edison üfürükçünün tekidir.”

“Azizim cihana ışık dağıtıyor kendileri işte? Gıyabi Efendi gibi.”

“*Dide-i huffaş nakıs olur ziyadan* (*). *Elektrizma* okült bir meseledir. Cihan da o baytar Edison’u değil Nikola’yı (†) dinlerse isabet buyurur.”

“Zat-ı aliniz haizsiniz o irfanı, değil mi?”

“*Energiee* (‡) hayattır,” dedi Tevfik bütün domuzluğuyla:

* Yarasanın gözü rahatsız olur ışıktan.

† Tesla.

‡ Enerji. Rica ederim her terimde dipnod beklemeyiniz. Araştırmacı olunuz.

“Heyhat, ademoğlu hürriyete değil, esarete meftun. Cihani kablöyle sarıp cümlemizi köle edecek o çarıklı, bu sözümü aklınızda tutunuz mirim. Bir ilim adamı hayallere inanır, banknotlara değil. Misal bendeniz.”

“Kadim mucidlere lakap takmak, bu mudur ilminiz?”

“Mucid imiş, haydi oradan efendim. Edison madrabazlığı keşfetti, Tesla yirminci asırı. Okültizmaya meraklıdır, onu da beyan edeyim.”

“Ne hikmetse, tahmin etmiştim.”

Faytondan inince Gıyabi Efendi’yi bahçe kapısında bekler buldular. Lobut sallayan sıhhat müptelası kaçıklar gibi göğsünü şişirmiş, ellerini arkasında bağlamış, gökyüzünü seyre dalmıştı. Sırtında yerlere uzanan yakası altın sırmalı minyatür yeşili koftan, başında ay işlemeli yarım fes, dişlerinin arasında ince ince tüten bir pipo vardı. “Mutlaka,” dedi Kıyam’a dikkatle bakarak: “Akşam-ı şerifleriniz hayır olsun.”

“Hayır olsun efendim. Akşam vakti rahatsızlık verdik.”

“Kandilli’de bir akşam,” dedi Gıyabi Efendi dalgın bir sesle: “Veyahut bir akşam, Kandilli’de. Tefrika ismi gibi oldu. Haya-tın kitabesinde bir *episod* daha.” Eline hürmetle sarılan Tevfik’i, “Berhudar olunuz,” diyerek reddetti: “Zatınızı görmeyeli çok seneler oldu. Sıhhattesiniz inşallah evladım?”

“Ziyadesiyle,” dedi Tevfik. Gıyabi Efendi’nin kulağına eğilip Kıyam’la ilgili olduğu aşık bir araba laf fısıldadı, cevabı dinledi. “*Akalaki*,” buyurup önden yürüdü, hortlakları dahi rutubet sebebiyle taşı tarağı toplayıp kiraya çıkmış kadar viran görünen malikanenin bahçesine girdi.

“Ala, pek ala,” dedi Gıyabi Efendi Kıyam’ı tepeden tırnağa süzerek: “Vele ki üstad yolu aşık etti, bize takib etmek düşer. Akşam yemeğinden evvel bir şerbet alır mısınız evladım?”

“Dilimiz damağımız kurudu efenim. Bir şerbet pek hora geçer.”

“Gül,” dedi Gıyabi Efendi korkunç bir ciddiyetle.

“Enfestir.”

“Kayısı daha enfestir,” diye seslendi Tevfik taraçadaki sedire postu sererek: “Kalfanız hâlâ sizinle mi aceba?”

“Kendisi farklı bir patikaya meyletti,” dedi Gıyabi Efendi. Puposuyla Kıyam’a sedire, Tevfik’in karşısına buyurmasını işareti etti. Kıyam piponun verdiği istikameti takip edip oturunca memnuniyetle gülümsedi. Elleri arkasında sineklikli mutfak kapısına gitti, bir ayak darbesiyle açtı. Bale oynayan beyzadelere taş çıkartan bir kavisle eller arkada yan dönüp aralıktan içeri kayd. Sineklik arkasından sıtmal titremelerle yaylanarak kapandı.

“Fesupanallah,” dedi Kıyam içinden: “Cihana ışık dağıtan üstad bu demek.” Gözü gül bahçesinin çakıl taşı patikasında arz-ı endam eden tombul güvercinlere kayd. Köftehorlar kanatlarını arkada birleştirmiş bahçeyi teftiş ediyor, birbirlerine rast gelince kibar reveranslarla selam verip mukabele ediyor, kalemde işleri bekleyen fikri sabit memurlara has bir aceleyle yollarına devam ediyorlardı. Bahçeye hakim ağaç kütüğünde ceviz masalı makamında şişinen müdür edasıyla oturan suratsız kargayı görünce vaziyeti iyice garipsedi.

Malikaneden uzun, insanın ciğerine dokunan düdük sesleri, terlik şakırtıları, şangırtılar ve kedi miyavlamaları geldi. Gıyabi Efendi çeşm-i bülbül sürahi ve sırça bardak yüklü bir tepsiyle çıktı, suratını buruşturup kafasını sallayarak piposunun külünü silkti.

“Farklı patika demek,” dedi Tevfik: “Kendisini özleyeceğim.”

“Arka bahçeye defnettik,” dedi Gıyabi Efendi sakince.

Kıyam’ın sırtındaki tüyler şahlandı: “Malikanenizin arka bahçesine mi efendim?” Gıyabi Efendi sedire bağdaş kurup piposunu çekti: “Öyle...” Gözlerini kısıp bahçesini, Kıyam’ı, Tevfik’i ve bilhassa rom şişesini süzdü, dumanı yelleyerek akşam güneşinin battığı tepelere daldı.

“Nur içinde yatsın,” dedi Kıyam ürpererek.

“Cehalet,” dedi Gıyabi Efendi gözleri tepelerde: “Barındığımız malikanenin bahçelerinde kol gezer. Ön bahçeye gözümüz gibi bakar, lakin arka bahçeye ehemmiyet vermeyiz. ‘Bir vakid buraya da el atmak lazım,’ deriz, fakad arka bahçe hep unutulur. Dünya o malikanedir evladım, ön bahçesi hayat, arka bahçesi ölümdür. Malikanede ikamet ederken arka bahçeyi unutan,

terk-i dünya vakti geldiğinde orayı bürüyen cehalet nebatatı ormanında kaybolmaya mahkumdur. ”

“Hakkı alınız var efenim.”

“Pek zarif.”

“Af buyurunuz?”

“Çeşm-i bülbülden bahsediyorum.”

“Ah...”

“Şerbetini yudumla evladım.”

Kıyam bardağı dudaklarına götürür götürmez, “Dünya,” dedi Gıyabi Efendi. Çeşm-i bülbülün dibinde gezen güneş ışığını parmağıyla takip etti: “Ruhumuzun ab-ı hayat bardağından aldığı yudumdur. En tatlı olduğu zaman, damağımızda dolaştığı andır. Çocukluk ve gençlik... Boğazımızdan akarken tadı artık malum ve eskidir, lakin keyiflidir. Orta yaş... Ve gırtlığımızdan yuvarlanıp gövdemize indiğinde mideye rahatsızlık verir. İhtiyarlık... Şerbeti yudumlarken tadına mı varmalı, şerbetçiyi mesud etmek maksadıyla iştahla içiyor taklidi mi yapmalı? İmal edeni düşünerek hayatın tadını berbad etmek neden? Tütün?”

Kıyam adama kalpten bir cehaletle baktı.

“Tütün buyurmaz mısınız evladım?”

“İzniniz olursa cigara sarayım.”

Cigaralarını tütürerek sessizce oturdular. Tevfik rom şişesini iskandil ederek -ne hikmetse- gık çıkarmadan bahçeyi seyrediyor, Gıyabi Efendi akşam güneşinin rehabetiyle gözlerini kapamış anlaşılmaz kelimeler mırıldanıyor, arada sırada, “Ah,” diyerek hatırına bir hadise gelmiş gibi şaşırıyordu. Ansızın gözlerini aralayıp hayretle yüzüne bakınca Kıyam ne yapacağını bilemedi. Yarisına gelmediği cigarayı tablaya bastırdı: “Malikane-nin önündeki yol efenim, nereye gidiyor aceba?”

“Yol bir yere gitmez. Biz gideriz.”

“Muhakkak.”

Tevfik monoklunu takıp cebinden çıkardığı deri kaplı cildi açtı: “Ah, Merlin, *üstad-ı müstakim*.”

“Zat-ı alinizle bir seyahate çıkalım Kıyam,” dedi Gıyabi Efendi.

“İnşallah efenim. Lakin şu vakidler pek mühim ticari meseleler sebebiyle İstanbul’dan...”

Gıyabi Efendi gözlerini süzüp yan yan baktı: “Gül bahçemde...” Kıyam, “Ah, pek tabii,” deyince yumruklarını masaya dayayıp sabırla kalktı, ellerini arkasında kavuşturup rahvan adımlarla taraçanın ucuna çıktı: “Takip ediniz evladım. Zira üstadlar bunun için değil midir?”

Aniden fitili ateşlenmiş kızkaçıran süratiyle ivmelenip sık gül ağaçlarına daldı.

Kıyam dikenlerden sakınarak arkasından gitti.

Gıyabi Efendi’yi bir meşe ağacının önünde, Mevlevi misali boynu eğik gülleri okşarken buldu. Gözleri uzaklara gitmiş, şuuru akşam karanlığına karışıp kanat çırparak yok olmuştu. Kıyam’ın ayak sesiyle kendine gelip, “*l’essence d’monades* (*),” dedi: “Ve atalet. Müstesna.”

Cebinden bir kibrit çıkarıp yaktı. Ateşine bakarak, “Büyüyen nesneler,” diye devam etti uykusunda konuşan adamların dalgınlığıyla, “tabiatın en esrarlı bilgisini haizdir. Hayatın hakiki özünü.” Kibriti üfleyip söndürdü, gül ağacının dibine ekip kalktı. “Ah, min-el aşk,” dedi: “Ve zaman... Zaman tabii...”

Kıyam’a arkasındaki sulama ördeğini uzatmasını işaret etti. Gülleri sularken omuzlarının arasından kendi kendine konuşur gibi tekrar, “Hayat,” dedi, “doğumun toprağında yeşeren ve ölümün göğüne büyüyen ağaçtır Kıyam. Aşklar ve kazalar dallarındaki gül ve dikenlerdir. Şanslar dallarıdır, gidişatını değiştiren kavislerdir. Zaman, hakiki mükemmeliyete uzanma çabasındaki o ağacın gölgesidir. Kaderin güneşi battıkça gölge büyür ve gençlik denilen dönemece ulaşırız. En mükemmel, en müstesna, en fütursuz halimize. Şu ördeği tutunuz.”

Bir nefeste tırısı kalkıp rüzgarıyla gülleri dalgalandırarak kayboldu.

Kıyam elde ördek etrafına bakındı. Tevfik taraçada rom hiç ederek deri kaplı cildi hatmediyor, müdür karga mesai saati bitmiş giden güvercinlere selamlar ihsan eyleyerek günden kalan mühim evraka göz gezdirir gibi bir yaprakla cebelleşiyordu. Ma-

* Monadların esansı. Monad meselesi derindir, araştırınız.

likanenin akşam güneşiyle sakin deniz rengine dönen pencerele-
rinde garip huzmeli, portakal rengi bir kandil ışığı oynayıyordu.

Ensesinde patlayan, “Heyhat,” sesiyle sıçrayıp bir nara attı.

Gıyabi Efendi Kıyam’a kuşkuyla bakarak, “Heyhat,” diye tekrar etti: “Gençlik, hayat sokağında bizi bekleyen bir tarafı ay-
dınlık, bir tarafı karanlık köşedir. Herkesin gitmesi lazım gelen
yere varabilmek için o köşeyi dönmesi mecburidir. Bizi köşenin
arkasındaki karanlıkta bekleyen, yaşlılığa ve emr-i Hak’a uza-
nan sessiz, hazin bir ara sokaktır. Hayat bir paradokstur Kıyam.
Işıklı bir sokakta yürürsün, gençliğin köşesini döner dönmez de
ihtiyarlık bastonu tepene indiriverir! Rapa pa pam!” Ellerini ar-
kasında kavuşturdu, sükunetle nefes aldı: “Müthiş, müthiş. Ne
rayiha. Anason ve *plurussimus clemantina* (*).” Bir gülü okşadı.
“Güller...” Kıyam’a kuşkuyla baktı: “Eved.”

Gerisine nişadır sürülmüş beygir gibi seyirtip arka bahçeye
girdi.

Kıyam oflaya puflaya yanına varınca silkinip çarşı gezen Arap
rehavetiyle gül ağaçlarını teftiş ederek yürümeye başladı. Arka-
sından gelen Kıyam’a nazar etmiyor, bir güllere, bir güneşin
battığı tepelere bakarak Latince kelimeler mırıldanıyordu.

Sarmaşık denizinde boğulmuş rutubet kokulu taş bahçe du-
varına varınca, “Ecel,” dedi, “Hayatın varlığı, ölüme yürüyüp
yürümediğimizle ölçülür. Doğumdan ölüme yürümeyen hayat,
var olmamıştır. Ve zamanın sonsuzluğunda varlığımızın tek ka-
nıtı, mezar taşımızdır.” Sakalını sıvazladı: “Allah rahmet eyle-
sin. Hayırlara vesile olsun. Sarımsak dolması sever misiniz?”
Tek bir kelam daha etmeden ağır adımlarla malikaneye yürüdü,
sinekliği pergel manevrasıyla açıp mutfığa girdi.

Rom şişesinin meftine konup rakıya terfi etmiş bulunan
Tevfik Efendi hâlâ taraçada deri cilde peşrev çekmekteydi: “*İni-
siyasyon* (†) seyahatiniz nasıl geçti Kıyamcığım, aydınlandınız
mı?”

* Çanak yapraklı dekoviller familyasından nadide bir bitki (Ref.
l’Avantages du Herbe Darules Fulfoles, İstanbullu Naşit Bey, Fitne-i
Fücur Matbuatı, 1878)

† Kabul.

“Hatırı sayılır miktarda.”

“Enfesite,” dedi Tevfik yakasına taktığı beyaz gülü kerteriz ederek: “Okült ilimlere *naturel* istidadınızın olduğunu irfanımla tespit etmiştim. Buyurunuz, tel dolapta rakı buldum. *Lait de lion!* (*) *Bonne appetite!* (†)” Paçasından sarkan *Made In Germany* etiketine dadanan kargaya esefle baktı: “Uç bakayım. Uç!”

“Hayatın gailisi,” dedi Gıyabi Efendi derme çatma teneke mangalı dışarı çekiştirerek, “yarının rahatlığını bugünün yorgunluğuyla satın almaktır. Ademoğlu sonranın pahasını şimdilerle öder. Lakin bilmez ki dünya malikanesi satılık değil, kiralıktır. Tekmil bugünleri, farazi bir yarın için ziyan edip son güne bihaber vasil olur. Alim ve bilgeler bu beyhude mesaiden muaftır. Zira bir tek yarına değil, cümle istikbale ehemmiyet verirler. Kıyam, yardım et evladım.”

Tevfik Efendi hazretleri padişah gibi kurulduğu sedirde anzarot lüpleyip keyfederken mangalı taşıyıp kurdular, yakıp kıvama getirdiler. Güneş batıp mangalın harı suretlerini kızıla boyayınca Kıyam islenen redingotuna rahmet okuyarak nevaleyi ızgaraya dizdi: “Tevfikçiğim, lütuf buyurup mangalı yeller misiniz aceba?” Gıyabi Efendi elini tuttu: “Kıyam, gördüğüm kadarıyla sözlerime kulak vermedin?”

“Estafurullah, o nasıl söz efendim?”

“Verse idin, meseli idrak edebilirdin. Bilgeler mesaiden muaftır.”

“Tevfik’i mi kastediyorsunuz?”

“*Le Grande* Tevfik Efendi’yi.”

Kıyam “ya sabır” çekerek mangal merasimine devam etti. O elde maşa ter dökerken Tevfik oralı olmadan deri cildin sayfalarında geziniyor, kimbilir hangi *se* kadim iblislikleri barındıran akıl defterine, “Mutlaka, eved,” laflarıyla bir takım notlar düşüyordu. Ateşteki etler cızırdayıp sarımsaklar lokum kıvamında helmeleşince Gıyabi Efendi parmağını dudağına götürüp bir ılık öttürdü.

Sineklikli kapıdan karatahtadan düşüp tepetaklak olmuş

* Aslan sütü.

† Afiyet olsun.

merhum J harfini hatırlatan kargacık burgacık bir herif çıktı. Ayak bileklerinde toplanmış bahriye grisi çoraplarıyla arkasına bastığı perişan kunduralarını sürükleyerek yaklaştı, takkesini arkaya savurup mangala bir tutam toz attı. Toz havada alev alıp kıvılcımlarla yükselerek çardak yapraklarının arasında hiç oldu. “Berhüdar ol,” dedi Gıyabi Efendi herife. Arka arkaya içeri girip sinekliği örttüler.

O kimdi azizim,” dedi Kıyam.

“Gıyabi Efendi kendisini Yemliha diye çağırır.”

“Yemliha mı?”

“Eved?”

“Allah topunuza akıl fikir ihsan eylesin.”

“Bilmukabele.”

Kıyam mangalı yellerken vaziyeti kendi kendine münazara etti. Cinli Kandilli’nin sırtlarında, etrafında Tevfik, Gıyabi Efendi ve takkeli Yemliha alametinden, bir de görünmez kediden vücuda gelmiş kaçık ordusuyla gecenin bir vakti mangal yakıyor, başına gelebilecek hadiseleri de tahayyül edemiyordu. “Rabbim sonumuzu hayır etsin inşallah,” dedi arka bahçedeki mevtayı da hatırlayınca: “Eh Kıyam, sana da müstahak birader. İblisin peşine takılıp cinli tepelerde gezinirsen, layığını bulursun.”

Sineklik titredi. “Akşam yemeği vakti geldi,” dedi Gıyabi Efendi Kıyam’ın Çin porseleni olduğunu hayretle fark ettiği tabakları masaya taşıyarak: “Vakid, ne enteresan. ‘Akşam yemeği vakti geldi,’ dediğim saniyede sarfettiğim sözün manası tarih oldu. O vakid, şimdi yoktur değil mi? Daima evvela ve sonra vardır... Zannetmiyorum. Tevfik, marullar ziyadesiyle taze.” Son tabağı masaya bırakınca zemberekleri fırlamış köstekli saat gibi durdu. Bakışları meçhul bir ufuk çizgisine takılı kaldı. Kıyam oynaşan çardak yapraklarının, uzaktaki düğünde vurulan davulların, rüzgarın sesini duydu. Malikanede şirret bir miyav gezindi.

Gıyabi Efendi hecelerinin sonunda *eksplosiflerle* porselenleri titreterek haykırdı:

Yem-li-ha!

Güvercinler kanat çırpıp gökyüzüne dağıldılar.

Sinekliğin arkasında bir kandil ışığı yandı. Yemliha tombalacı torbası kılıklı takkesini sağa sola sallayarak kandili Kıyam'a uzattı, gıcıklı ahşaptan çekilen çivi sesiyle, "Işık," buyurdu. Işığı verip maşayı aldı, nevaleyi tabağa dizdi. Kunduralarına çeyrek yol verip tornistan etti, mangalın açığından manevra edip masaya iskele oldu.

Kıyam kandili masaya bırakırken besili, sürmeli bir İran kedisi sinekliği itip Gıyabi Efendi'nin kucağına atladı.

"Ah, Emsalinur, hoş geldin," dedi Gıyabi Efendi: "Beklemiyorduk seni." Kedi, ki fevkalade tüylü ve tombul idi, Gıyabi Efendi'nin kucağına gömülüp Yemliha'nın kandilinden doğup şişelerde kırılan ışıkları telaşlı baş hareketleriyle izledi, asayişin berkemal olduğuna karar verince "miyav" dedi.

"Beklemiyorduk, lakin kucağımıza atladı," dedi Gıyabi Efendi: "Sanatkar dostumuz Pintorello de la Lupa'nın armağanıdır bize Emsalinur. Bir şafak vakti münasip buldu bizimle kalmayı." Kıyam'ı külyutmaz alacaklı bakışlarıyla süzdü: "Üstadınız Tevfik Efendi'nin naklettiğine göre, Paris'te bir mucize de zatınızın kucağına atlamış."

Kıyam dikildi: "Af buyurunuz?"

"Varolmadığına inandığımız ve ansızın vücut bulan, mucize değil midir? O vakid aşk da mucizedir. Emsali nurdur. Beklenmedik köşeden çıkar ve cihanı aydınlatır. Ademoğlu, daima ışığın peşinde pervanedir Kıyam evladım. Her karanlıkta ışığı hayal eden vardır, lakin ışıktaki karanlığı hayal eden olmamıştır. Karanlığın dahi hayali ışıktır, zatını tanıması için görmesi icab eder. Karanlıkta zatınıza *mirat* tutsanız, zatınız zatınızı görmez. *Fihi Mafih*. Aç kalmayınız."

"Ne saadet, ne saadet," dedi Yemliha. Uzanıp Tevfik'in yakasındaki beyaz gülü aldı, koklayıp, "Müstesna," buyurdu: "Uyku gibi, veyahut sanki değil gibi. Rayihadan öte rayiha. Rüya imiş, hamdolsun." Ekmek somununu böldü.

"Saadet, aklın aşk ışığıyla yıkanmasıdır," dedi Gıyabi Efendi ekmegi alırken: "Lakin her ışığın bir gölgesi mecburidir. Gölgesinin peşinden giden mahva, gölgesi peşinden giden akla yürür.

Tevfik evladımız buyurdular ki senin ışığının gölgesi saadetine vurmuş, akıl ararmışsın. Akıl aramaya gelen, fikir bulur evladım. Akil olan fikir arar ki, maharet onu akıl eylesin. Fikrin alası da, abdala malum olur. *Yem-li-ha!*”

Yemliha konuştuğu masaya sürtünen dişsiz çenesini titreterek: “Nafi kafidir. Kafidir bizim Nafi,” mırıldandı. “Nafi kafi, tabii Nafi, kafi Nafi, kafi tabii,” terennüm ederek ekmeğini çiğnemeye devam etti. “Bravo,” dedi o saate kadar sessiz kalmış bulunan Tevfik Efendi. Gıyabi Efendi Kıyam’ın tabağını parmağıyla itti: “Aç kalma evladım. Dermanın bulundu.”

Mangal sönüp tabaklar tamtakır kalana, anzarot şişesi dip- lenip üzerine kahve tellendirilene, Yemliha ve Emsalinur selam sabahsız malikaneye çekilip ışıklar sönene kadar bir daha konuşmadılar. Gıyabi Efendi Kandilli seslerini dinleyerek pipo tüttürüyor, Tevfik nerede ise son sahifelerine vardı ki kitabıyla meşgul oluyor, tepelerde -Kıyam’ın “bu da Kıtmir’dir muhakkak” diye düşündüğü- bir köpek havlıyor, yarasa yavruları, “şışt, şışt,” ikazlarıyla kuytularda keyif çatıyordu. Saat geceyarısını geçerken Tevfik cildi kapadı: “Okült bir hadise. Vakid mühimdir.”

“Velev ki vakid mühim, o vakid vaktimizi ondan konuşup harcamayalım,” dedi Gıyabi Efendi: “Bir pusula yazacağım Kıyam. Aksaray Bedestenî’ndeki Nafi Bey’e götüreceksin. Muh-tevasını okuman dileğimiz değildir.”

Pusula yazılıp katlanıp mühürlenirken Kıyam uzakları seyreten Tevfik’i ilgiyle inceledi. Kadim koncolosun bu kadar uzun zaman zarfında rezillik yapıp nümayiş çıkarmaması, hele ki evlere şenlik çenesini açmaması görülmüş hadise değildi. Kıyam handiyse uyuduğuna ve olanların tamamının rüya olduğuna karar verecekken, Gıyabi Efendi pusulayı eline tutuşturdu:

“Kainatın tutkalı ziyadır Kıyam. İkiyi bağlayıp tek, tekleri bağlayıp sonsuz eder. Ne vakid ki yılan kuyruğunu yutar, o vakid yolu doğrudur, zira yol yürümekle değil, bilmekle başlar. Mağaranın kapısında ziyayı gören, nerede olduğunu o vakid bilmedi mi? Çilekeş, kainatı kendini yemekle tüketmedi mi? Karanlık, zatını ışıkla bilmekle unutmaz mı? Senin saadetine

tutkalı da bu pusulanın ziyasıdır. Saadetin daim olsun evladım. Frenklerin dediği gibi: *Ciao!*”

Elleri arkasında ivmelenip bir *piroutte* ile sinekliğin arkasında kayboldu.

Kıyam pusulayı göğüs cebine sokuşturup kelle Tevfik’i kaçarçasına sürükleyerek faytona bindirdi: “Çek çorbacı.” Köstekli saatini “baff” sesleriyle okumaya çalışan Tevfik’i dürttü: “Azizim, başımıza ne geldi az evvel?”

“Vakid geceyarısını geçmiş,” dedi iblis: “Benjamin Franklin üstadın doğumgünü bugün! Reverans ediniz!”

Kıyam, derdini uzaktaki İstanbul ışıklarının ummanına dök-tü.

Asıl acaiplik sabahtan Bedesten’e varıp Nafi Bey’le tanışma, hal hatır fasıllarını takiben husule geldi. Siyah katip kolluklarını takmış babadan esnaf bir elma şekerine benzeyen Nafi Bey uzattığı pusulayı alıp mühürü dualı bir törenle açtı, okur oku-maz ayağa kalkıp ellerine sarıldı:

“Gıyabi Baba’nın dileği başımız, gözümüz üzerinedir. Şu saat itibariyle Solange Hanım öz kızımız, bendeniz kayınbaba-nız, zevcem de ananızdır Kıyam Bey oğlum.”

Kıyam, “Efendim, masraflar,” diyerek elini cebine atıp ke-keleyince bir el hareketiyle susturuldu: “Zat-ı alinizin uygun bulduğu miktarla gönderiniz. Ve biliniz ki, o keseden ku-ruş dahi çıkmasa, kızımız sultan saltanatıyla gider evimizden. Gıyabi Baba’nın isminin zikredildiği yerde paranın esamesi okunmaz, hakaret etmiş olursunuz. Delikanlı... Ayağınızı denk alın. Ben geri kafalı bir babayım, kızımı kolay vermem, haberi-niz olsun. Ah ah ah. Evladım! Damadıma kahve ve nane likörü, acele et!”

Kız isteme merasiminin tarihini, Nafi Efendi’nin zevcesinin bu kutlu işe ne kadar sevineceğini, Parisli asilzade bir gelinin Perşembe Pazarı esnafını nasıl hasetten çatlatacağını, Osman-li’nın vaziyetini ve Direklerarası’na gelen cambaz tiyatorasında patlayan nümayişi konuşarak akşamı ettiler. Akşam ezanı duyulunca Kıyam, “Efendim, izninizle,” diyerek kalktı.

O gece cumbada Hamdüsena Ana’ya malumatı naklederken

sıkıntılıydı. Meselenin çetrefili, asıl şimdi suretini göstermiş, iyi haber içine kurt düşürmüştü. Ahir ömrünün en saadetli dakikalarını *eksplosif* misali berbad etmiş bulunan Tevfik, kız isteme merasiminde ne yapmazdı? Kadim dostunun, Solange'nin dileğini gerçek edecek yegane adamı bulup çıkarmış olması, sıkıntısını misliyle katlıyordu. Kırk senelik hatır bir kenara, derdine derman bulmuş kara gün dostunu, kaçığın püsküllüsü ve belanın önde gideni dahi olsa merasime davet etmemek yakışık almazdı.

Aklındakileri kalfasına açınca, "Delinin zoruna bak," dedi Hamdüsenâ Kalfa: "Davet etmesen de gelir o deccal evladım. Leyla Hanım'a haber uçurayım da okutsun evi."

Kıyam o gece aklında bulutlarla uykuya yattı. Sabah giyinip Acem işi kokusunu sürdü, yakasını mendiliyle sarıp postahanenin yolunu tuttu. Bastonuyla kapısını çalıp cebellezi ettiği peyniri kemiren fındık faresini hatırlatan telegraf memurunu selamladı, iptidai sandalyeye kurulup, "Vurunuz manipleye," dedi saadet içinde:

Sultanım. Stop. Tahtınız hazır. Stop. Kulunuz çeçe. Stop.

Mürüvvet l'Afrique

“Savaş zamanı İstanbul,” demişti mürebbiyesi Solange’ye telegrafı okuyunca: “Mutfaktaki Colette’den akıl almalıydın doğrusu. Nişanlısı yarım Fransız, yarım İtalyan. Ayakkabıcı üstelik. Sağlam ayakkabı olmasa da, ayakkabıları sağlam.”

Solange bir mektup kaleme alarak Kıyam’a ay sonunda İstanbul’da olacağını, yolculukta hayattaki tek akrabası Hector Durville’nin kendisine refakat edeceğini, mürebbiyesinin ve oda hizmetçisinin de gelmekte olduğunu bildirmiş, zarfın içindeki diğer mektubu Nafi Bey’e ve Leyla Hanım’a götürmesini rica etmişti.

“Hiç tanımadığımı anne ve babama,” yazıyordu mektupta:

“Kıyam Bey sizin için ne kıymetli olmalı ki, bu zahmete hatırı için seve seve katlanıyorsunuz. Misafirliğimin rahatsızlık vermeyeceğini ümit ediyorum. Müstakbel damadınız Kıyam Bey’e, beni sizden istemeye geleceği güne kadar görüşmemizin uygun olmadığını bildirmenizi rica ederim. Zannederim geleneklerinize uygundur bu ricam. Kuzenim Hector Durville İstanbul’da kaldığı zaman zarfında Naşit Bey’in misafiri olacaktır. Mürebbiye ve oda hizmetçimin size rahatsızlık vermeyeceklerinden emin olunuz. Ailemden kalan yadigar, bu üçüdür. Kızınız Solange.”

Kıyam mektubu verip ay sonunda trenden inecek Solange’yi bizzat karşılayacağını beyan edince Nafi Bey, “Durunuz bakalım,” demişti kağıda elinin tersiyle vurarak: “Gelin hanım Fransız, lakin akidesi bizdendir. Merasimin adetlere uygun olmasını diliyorsa, kendisiyle görüşmeniz yakışık almaz. Kısmetse, istemeye geldiğinizde görürsünüz.”

Solange ay sonunda Nafi Bey’in yalısına yerleşmişti. Hamdüsena Kalfa ve Polak kız peşlerinde çarşafçılar, terziler, pomad ve podracılar, züccaciyeci çıraqlarıyla gün aşırı Nafi Bey’lere gider olmuş, merasim hazırlıkları neredeyse tamamlanmıştı.

Solange Hamdüsena Ana'yla Kıyam'a pusulalar gönderiyor, heyecanını tarif edemediğini anlatıyor, Kıyam da müstakbel zevcesine asil ışığının özlemiyle yandığını, kavrulan gönlünü malikanesinin düzeniyle eğlediğini yazıyor, esnafı dolaşp lazımlı mobilyaları, tuhafiyeyi, öte beriyi hamal sırtında taşıyordu.

Bereket Tevfik ve Hector kadim ve bilhassa müstakim okültizma toplantılarında boy gösterip geceleri de şişenin dibi-ni bularak *jölavu mölavu* diye sokaklarda fınk attıklarından başı rahattı. Heyhat, kız isteme günü yaklaştıkça afakanlar basıyor, evin içinde dönüp duruyor, "Hay Allah, hay Allah," diye ellerini arkasına alarak gece vakti bahçeyi arşınıyor, yatağında sıkıntıyla tavanı seyrediyordu.

Başında şeytanın boynuzunu kırıp içinden anzarotu çekecek, zebanilere pabucu ters giydirip insana cehennemci cihanda yaşatacak bir ifrit vardı. Tevfik Efendi.

Tevfik kutlu hadisenin tarihini öğrenir öğrenmez yazı masasını kilitlemiş, dükkanı çıraklarına emanet edip *akompanyasında* Hector'la bir faytona atlamıştı: "Çekiniz Pera'ya!" Faytondan terzihaneler sokağında inmiş, geldiğini duyup namaza veya kahvehaneye sıvışan tüccarların arasından geçerek vitrinlerde bulunan hazır esvaplara, redingotlara ve setrelere uzun uzun bakmış, "Ala," buyurarak küçük bir dükkanın kapısında Hector'u dürtmüştü: "Zenaatkar bir şahıs, bittabi." Dükkana girince, "Başınıza talih kuşu kondu mirim," demişti az evvel bir kap sütü dökmüş kedi gözleriyle bakan tezgahlara: "Düğünümüz var."

Merasim günü yaklaştıkça Kıyam sıkıntıdan yerinde duramaz olmuştu. Perşembe Pazarı esnafı, "Deli olma," diyordu. Tevfik Efendi'yle gidilecek kız isteme merasimin facia ile nihayetleneceği muhakkaktı. Hatta Gani Hoca, Tevfik'e rağmen muvaffak olup kızı alabilse dahi o herifin mevcudiyetiyle temeli atılan izdivacın zinhar hayır getirmeyeceğini telkin ediyordu.

Kıyam istikbali ve kadim dostu arasında kalmıştı. Bilhassa Hector'u merasime davet edip Tevfik'i etmemeye imkan ve ihtimal yoktu. Mösyö Kırkor akşam yemeğinde sessizce mendi-

liyle ensesini silerek iç çeken Kıyam'ın halini gayet iyi anlamıştı. Kahveyle birer *cigar* tütürmek için geçtikleri müzik odasında Kıyam'a, "Evladım," demişti, "hür erkeklerle evli erkek arasında mühim bir fark vardır. İlki, dostlarını kendi seçer. Ötekininkileri ise zevcesi. Sizininki olmaz olası bir dost. Zatülcembe yakalanıp ateşler için kıvrandığınızda neler olduğunu hatırlayınız."

Hatırlıyordu.

O kış, çok çetin geçmişti. İstanbul buz tuttuğu, Kıyam da akçeğe sıkıştığından sabah dükkana eller cepte yaya gitmekten ve akşama kadar rıhtımda yük teknelerini beklemekten zayıf düşüp üşütmüş, ateşler içinde yanarak kendinden geçmişti. Hekim İhsan Efendi termometreye bakar bakmaz telaşa kapılıp mahalleliyi yardıma çağırmıştı. Bir çamaşır teknesi karla doldurulup alev alev yanan Kıyam içine yatırılmış, göğsüne bastırılıp kar ateşini alana ve buhranlı bir uykuya dalana kadar orada tutulmuştu.

"Soğuk tutunuz," demişti İhsan Efendi iğnesini yapınca, "sabah vakti geleceğim."

Galata'daki serkeşhanede rakıyla şarabı bir edip avanesiyle kafayı tütsüleyen Tevfik haberi İhsan Efendi'nin evinde çalışan ve hekim uykuya dalınca soluğu barbutta alan bahçivandan öğrenmişti. Galata'dan elinde votka şişesiyle yürüyüşe geçmiş, buza kapaklana kalka Aksaray'a varıp bir tulumbacı arabasıyla Kıyam'ın malikanesine vasil olmuş, kapıyı yumruklamıştı. Malumatı alınca da bastonunu esefle yere vurup Hamdüsena Ana'nın ödünü patlatmıştı:

"Gebertecek misiniz Kıyamcığımı rica ederim? İlmi olunuz. Soğukalgınlığı ne manaya gelir? Ne manaya? Efenim? Bittabi, soğuk almış manasına. O vakid ne sebeple fakire soğuk vermeye devam ediyorsunuz aceba? İhsan Efendi mi? Baytarın önde gidenidir. Soğuk algınlığının şıfası sıcak elemendler ve *alcool*'dur. Naşit yazmış idi bunu. Sobaya odun atınız ve pencereleri kapatınız. *Angard*. Bu hekim zembili kimindir efenim? İhsan'ın mı? Bakınız burada ne var? *Seringue hypodermique*. Enfes."

Hamdüsena Ana itiraz edince tuğla ısıtıp Kıyam Bey'in döşeginin altına dizmesi için baston zoruyla telkinde bulunmuştu: "Susunuz ve harlayınız ateşi bakayım." Kadını itiştirerek oda-

dan çıkarmış, votka şişesini açmıştı: “Sabrediniz Kıyamcığım. Bu içinizi ısıtacak.”

Hekim İhsan gözyaşları içinde kapısında fenalaşan Hamdüsena Ana’yı görünce Kıyam’ın hak yolunu tuttuğunu zannetmiş, anlattıklarını dinleyince gecelik entarisi ve paçalı yün donuyla sokağa fırlamıştı.

Kıyam’ın yatak odasında karşılaştığı manzara korkunçtu. Ay-yaş Tevfik baygın Kıyam’ın etrafında yılan saplı bastonunu sallayarak ritüelik jestlerle dönüyor, gırtlğından aşağı votka boca ediyordu. İcadı olan *se* kadim votka, limon ve karabiber karışımını zerkettiğı şırınga ise Kıyam’ın koluna saplı duruyordu. Hekimi görünce bastonla, “Gidiniz,” işareti yapmıştı: “*Akalaki el Kadim!*”

İhsan Bey Tevfik’in elinden bastonu alıp yere çalmış, morarmış Kıyam’ı sırtlamıştı. Mahalleli seferber olmuş, bir at getirilip toynaklarına battaniye parçaları bağlanmış, Kıyam terkisinde hastaneye götürülmüştü.

Kıyam, biberli votkanın kokusunu bugün dahi damağında duyuyordu. “Hakkınız var, ” demişti esef içinde: “Fakad yapamam, Tevfik’i çağırmamazlık edemem efendim.” Mösyö Kırkor *cigar*’ından derin bir nefes çekerek Kıyam’a bakmıştı: “Siz müstesna bir dostsunuz evladım. Lakin azıcık kaçıksınız da.”

Ertesi sabah güneş İstanbul semalarında uçmaya başlamadan Kıyam Bey’in kapısı hararetle çalınmıştı. Kıyam *robe de chambre*’sini hışımla giyerek merdivenleri terliksiz inmiş, kapıyı alacaklı gibi çalan yezidi iyice bir haşlamak maksadıyla öfkeyle açmıştı.

“Ah azizim!” diye kollarına atılmıştı Tevfik. Nefes nefeseydi. Kıyam silkelenmiş ve Tevfik’i itip kapının kanadıyla sıkıştırmıştı: “Rica ediyorum gidiniz. Gece vakti hangi belaya buluştıysanız başka yere götürünüz.”

“Açınız!”

“Bağırmayınız. Hayır, açmayacağım. İstirham ediyorum. Merhamet. Gidiniz! Bugün en mutlu günüm. Leş gibi içki kuyorsunuz. Saadetime mani olmayınız.”

“Bende zat-ı alinizle o meseleyi konuşmak istiyordum Kı-

yamcığım,” demişti Tevfik. Kapıyı göğüsleyip içeri girmiş, elinde halı silkeleme sopasıyla koşan Hamdüsena Kalfa’yı görünce irkilmmişti: “Heyhat, dostunuzu topla tüfekle mi karşılıyorsunuz?”

“Hakkınızdır. Buyurunuz. Madem girdiniz, dinliyorum sizi.”

“Ah,” demişti Tevfik ellerini dua eder gibi havaya kaldırarak: “Ne mutlu, fakad ne kederli bir gün bu benim için bilemezsiniz Kıyamcığım.”

“Benim günüme elem ve keder getirmeyin, başka ihsan istemem.”

Tevfik sendeleyerek, “Mutluyum Kıyamcığım, zira,” demişti, “kadim dostum ve vekilharcım bugün izdivaca ilk adımı atıyor. Bittabi. İzdivaç ilmi bir meseledir. Nikah ritüelini ehliyetli şahısların icra etmesi icab eder. Bendeniz, farz-ı mahal. Heyhat, kabil değil. Ne sebeble elemli olduğumu sorunuz bakayım?”

“Ne sebeble kederlisiniz?”

“Fevkalade bir sual, tebrik ederim.”

“Varolunuz. Sebeb?”

“Kederliyim, zira kız isteme merasimine katılamayacağım.”

Kıyam Bey mutluluktan dizlerinin titrediğini hissederek duvara tutunmuştu. Dilekleri gerçek oluyor, şans yüzüne gülüyordu. Tevfik Efendi kendi isteğiyle merasime gelmeyecekti. Elinde file olsa, havadaki mutluluk kelebeğini yakalayabilirdi: “Anacığım, can dostuma kahve yapınız lütfen. Anlatınız, Tevfik kuzum, bu mesud günümde neden yanımda değilsiniz?” “Anlatayım,” demişti Tevfik cebine takılan konyak şişesini çıkarmak için paltosunun kenarını sökerken: “Sade, eved. Efendim ne diyorduk? Hatırlar mısınız azizim, Sahara *ekspedisyonumuz* sırasında kervanda müşerref olduğum bir okültizma üstadı vardı?”

“Hatırlıyorum. Sopa marifetiyle bertaraf etmişlerdi kendilerini.”

“Eved. Ayıplamış idim. İlim düşmanlığı. O şahsın akıl hocası, kainatın en mühim *okültizma* üstadlarından biri, yarın sabah İstanbul sokaklarında güneş gibi doğacak. Bakınız, *Scarab*. Re-

verans ediniz. Kendisi ile alakadar olmak ve ilmi fikir teatisinde bulunmak mecburiyetindeyim.”

Kıyam sevincini bastırmak için dudağını ısıırıyordu: “Kimdir bu zat üstadım?”

“Burkina Faso eşrafından Ulu Şaman Kara Suntura.”

“Rabbim kendisinden razı olsun,” diye düşündü Kıyam. Neşesini belli edip Tevfik’i gücendirmemek için derhal bir tiyatora tertib etti: “Zinhar olmaz azizim, bu mesud günümde sız siz olamaz.” Tevfik kahvesini elemle höpürdetti: “Kadim dostunuzu üzüyorsunuz. Okültizma ilmi, şahsi meselelere itibar etmez. Rica ederim üzüntümün yangınına fenerle gitmeyiniz.”

“Körükle, mirim.”

“Her ne halt ise.”

Kıyam Tevfik’in eline yapıştı: “Kardeşinizi saadet dolu gününde yalnız koymayınız.” Tevfik ilmi bir ciddiyetle kaşlarını çatı: “Ayıplıyorum. Kendinizi salmayınız ve toparlanınız. Vekilharcıma yakışıyor mu bu narinlik? Yüzünüzü yıkayıp açılmanızı ve hazırlığa başlamanızı emrediyorum. Merasimde bulunmamam kainatın sonu değil ya, a kaçık?” Kıyam çenesini ovuşturdu: “Hamdolsun ki değil azizim. Lakin gönül yokluğunuza nasıl katlansın?”

Ayyaş Tevfik’i savuşturur savuşturmaz neşeyle giyindi, dedesinin Şam’dan getirttiği fildişine altın kakma bastonu koltuğunun altına sıkıştırdı. Bıyığını aynada tararken bir kanto okudu. Tevfik iblisi, saadet dolu gününe cehennem ateşi yağdıramayacaktı. “Rabbim Burkina Fasolu Ulu Suntura’dan razı olsun,” dedi neşe içinde: “Bir kutlu zat imiş ki, değmeyiniz gitsin.”

Mösyö Kirkor konağın çalışma odasından aşağı bakınca bahçe patikasında vals ederek gelen Kıyam Bey’in neşesine pek şaşırmış, Suntura’nın ziyaretini duyunca da Kıyam’ın beklediğinin aksine sevinmemiş, telaşlanmıştı: “Aman ne diyorsunuz oğlum? O uğursuz Kara Suntura İstanbul’a geleceğine hepimiz bekar kalsak razıyım. Dua edelim de rezillik çıkmadan gitsin. Tevfik’i de götürür belki.”

Kıyam hayrete düştü: “Tanır mısınız Suntura’yı?”

“Şahsen mevlam saklasın, elbette tanışmayız. Şöhreti kulağıma gelmedi değil. Yamyamın *creme de la creme*’sidir (*). Rober Bey’in Tepebaşı’ndaki uğursuzhanesine mal gönderiyor diye duymuşluğum var. Mal dediğim de zannetmeyiniz ki ticaret erbabının rağbet ettiği kumaştır, efendim, erzaktır. Mızraklar, bıçaklar, postlar, büyü kuklaları, fetişler.” Aniden ayaklanmıştı: “Neyse damat, bırakalım bunları. Tevfik ve Suntura ne halleri var görsünler. Solange gelinimiz bekler.”

Leyla Hanım’ın komuta ettiği piliç ordusu kikirdeyerek söz bohçalarını, lokum tepsilerini, misk kokulu losyon şişelerini, top top kumaşları ve Solange’ye dikilen dantelli ipek, saten esvapları yüklenmiş, müstakbel kayınpeder ve kayınvalidenin şanına yakışır bir faytona dizilmişlerdi. Hamdüsena Ana Leyla Hanım’ın yanında oturuyor, mutlulukla, “Kıyam oğlum aldı bu fistanı bana,” diye anlatırken yaşmağıyla gözlerini siliyordu.

Kıyam ve Mösyö Kirkor dualarla evden çıkmış, damat faytonuna binmişlerdi. Mösyö Kirkor heyecandan beti benzi solmuş Kıyam’a kristal bir şişecik uzatmıştı: “İçkiyle aram iyi değildir, bilirsiniz. Bir erkek zannımca ancak düşünecek kimsesi yoksa içki içmelidir. Siz ise henüz bekar sayılırsınız. Bir yudumcuk içiniz, heyecanınızı dindirir. Kızı vermediklerinde bayılmanızdan korkarım.”

“Vermediklerinde mi,” diye titredi Kıyam.

“Elbette evladım. Nafî Efendi Bursalıdır. Bursalıların adetleri gariptir, kızı üçüncü istemede verirler. Fransız olsa dahi adetin değişeceğini zannetmem. Leyla anneniz bunu size izah etti sanıyordum, hay Allah. Her ne ise, sakın olunuz. Suntura sayesinde Tevfik badiresini atlattınız ya, şükrediniz.”

Tevfik badiresi henüz atlatılmamıştı. En azından Şehr-i İstanbul tarafından.

Kıyam Bey pahalı Fransız konyağını yudumlar ve heyecanına hakim olmaya gayret ederken fildişi kolyeleri, çiçekli taşları, rengarenk şalları ve ellerinde rüzgar gülleriyle hanımlı beyli bir güruh Sultanahmet Meydanı’nda buluşarak davullar, tefler ve zillerle Sarayburnu rıhtımına doğru yürüyüşe geçmişti.

★ Alasının alası.

Güruhun başında *se l'Afrique* (*) kostümüyle üç adımda bir arkaya dönüp koltuğunun altındaki kuddümü tıkırdatarak avanesine gayret veren Tefvik Efendi gidiyordu. Fesini çiçekli yemeniyle sarmış, omuzlarına Rober Bey'in hediyesi rengarenk şalı almıştı. Üstadı bastonlarıyla Naşit Efendi ve Valsör Basri Paşa takip etmekteydiler ve vaziyetleri daha da içler acısıydı. Bilhassa Naşit Efendi'nin gözlerine çektiği rastık insanı kedere gark ediyordu.

Zaptiye ve bekçiler geçit resmini seyretmekten mada bir halt yiyememişti. Basri Paşa'nın Melahat'ın keyifhanesine baskın veren meslektaşlarına ettiğini duymayan bir sağır sultan kalmıştı. Ki, Basri Paşa duymadığını duysa, onun da hali haraptı.

Güruh bir mani olmadan Sarayburnu yolcu rıhtımına girip basamaklara, iskele babalarına, gemilerden sökölüp bırakılmış bocurgatlara serilmiş ve Kara Suntura'yı getiren buharlı şalupa'nın dumanını gözlemeye başlamıştı.

Tefvik Efendi himayesinde bulunan namlı kulağı kesik çingenelerden Kör Cevat'a, "Nizamın sağlanmasını ve rom çekilmesini" emredince alkışlar ve ısıklarla kutlanmıştı. "Naşit'e de göz kulak olunuz canım," demişti Kör Cevat'a: "İçki adabından bihaberdir kendileri. Basriciğim gibi salon adamı değildir." Basri Paşa fesini çıkararak mukabele etmişti.

Bekleyiş sürerken Tefvik avanesinin arasında dolaşıyor, vuku bulacak kadim hadiselerle hazırlıklı olmalarını telkin ederek rom çekiyor, aklına estikçe *Scarab*'ı çıkarıp, "*Amen-Ra se kadim*," buyurarak milleti hazır ola kaldırıyordu. Kör Cevat kulağına eğilip, "Beyzadem, marsıklar geliyor," dediğinde rom elementi sebebiyle çoktan *jüt* olmuştu bile.

"Kalkınız ve tertib alınız," dedi tebasına: "Naşitçiğim, siz soluma, Basri, siz sağıma rica ederim. Bir adım arkaya, eved. Naşit azizim o rastıkla cambazhane kulisine dönmüşsünüz, rica ediyorum. Bravo. Cevat, aziz dostum Ulu Suntura'yı selamımı müteakiben davullar vurulsun. Pek sever Burkina Faso ahalisi davul sesini. Bakınız burada ne var? *Scarab. Animisme* (†) *se kadim*, bittabi. Reverans ediniz. Kadim sırlar bunlar."

* Afrika usulü.

† Animizm.

Şehr-i İstanbul'un görüp göreceği en acaip şahıslardan birini taşıyan şalupa o saatte sislerden sıyrılıp tornistan marifetiyle yanlayarak rıhtıma çarptı. Manevrası tefler ve zillerle kutlandı. Görünmez eller çımacıların attığı halatları yakalayıp babalara sardılar.

Şalupanın güvertesinde peydahlanan zenci marsık sürüsü halatlardan ve merdivenlerden kayarak rıhtıma atladı. Eteklerini toplayıp şebek gibi sıçrayarak hasır bir halı serdiler, etrafında hizaya girip secdeye kapandılar. İçlerinden biri başını kaldırıp kendi dilinde bir manzume söyledi.

"*Poetika* (*)," dedi Tevfik Basri Paşa'yı dürterek: "Se kadim."

Şalupada davullar vuruldu. Kör Cevat'ın işaretiyle rıhtımdaki davullarla mukabele edildi. Tevfik kollarını kaldırdı: "Mu'nun büyücü cengaveri, vudu ilminin üstadı, hayvanatın şahı ve Burkino Faso'nun padişahı kadim dostum Ulu Suntura. İstanbul'a hoş geldiniz. *Veni, Vidi, Vudu* (†)."

Hayvanatın ve nebabatın dilini konuşmasıyla namlı, vudu ilminin yaşayan en büyük üstadı Ulu Suntura'nın silueti gölgelerde kıpırdadı. "Tevfik, çarpılmayalım azizim," dedi Basri Paşa: "Tekin değil bu gelen." Tevfik Efendi, "Şış bakayım," buyurup *Scarab*'ı gösterdi: "Reverans ediniz, reverans."

Güverteyi titreten ayak sesleri yankılandı. Rıhtım sessizliğe gömüldü.

Ulu Suntura koyu sisin içinde ağır ağır vücut buldu.

Patlıcan moru teni, adım attıkça titreyen tombul kolları, *gigantique* göbeği, sırtındaki leopar postu, kemik küpeleri, ayak bileklerinde altın halhallarıyla Suntura, ilk bakışta -eskilerin anlatıp durduğu- bir dudağı yerde, bir dudağı gökte Arab gulyabanilerini andırıyordu.

Lakin işin aslı, biraz farklı idi.

Burkina Faso ahalisinin kadim adetleri bir adamın kabile reisi olması için iki şart koşuyordu. Kabilenin en heybetli savaşçısı olması ve babasının kabile reisi olması. İlk kural her daim ikin-

* Aristo'nun namlı eseri. Tevfik Efendi burada kadim irfanıyla "şiiir" manasında kullanmakta ve halt etmektedir.

† Ne siz sorunuz, ne ben söyleyeyim.

cisini takip etmediğinden ve kabilenin on ikinci reisinin kafasız oğlu abayı tutup köyün en kısa boylu kızına yaktığından, tahtta altı nesildir boy fukaraları oturmakta idi.

Suntura, bu boy fukarası hanedanın en fukarasıydı. Kabile büyücüleri bu meseleyi nasıl çözecekleri üzerinde uzun vakitler ot tüttürüp kafa patlatmış, sonunda asri hanımların seneler evvel keşfettikleri bir hileye başvurmuşlardı. Suntura için bir ayak yüksekliğinde, ökçeli takunyalar imal edilmiş, başına da tüylü müylü, Ceneviz papağanlarını hatırlatan bir savaş miğferi takılmıştı. O haliyle dahi, ayaklanmış yürüyen rengarenk, bodur bir dikiş sepetini andırmaktaydı.

Velhasıl kelim o lahzada sislerden koncolos misali sökün eden bir dudağı yerde bir dudağı gökte Suntura'nın boyu şerbetçi ibriğinden daha hallice değildi ve "ulu" lakabı da heybetinden ziyade envai çeşit yamyamla, acaip mahlukatla dolu olduğundan kimsenin zahmet edip göz dikmediği çorak topraklarının büyüklüğünden geliyordu.

Suntura iskeleyi titreterek arkasında -krallarından uzun görünmemek için yarı emekleyip yarı eğilerek takip eden- baş büyücüleri, kraliyet marsıkları ve birbirinden kazulet on altı karısı ile şalupadan indi, ellerini açarak secdedeki maiyetini efsunladı, Tevfik'in karşısında durdu.

"Ron," dedi ayağını vurarak.

Tevfik, "Akalaki," diye ince bir reveransla mukabele etti. İki kadim şarlatan birbirlerine sarıldılar. Avaneleri bu kutlu hadiseyi alkışlarla taçlandırdı. Secdeden kalkan marsıklarla İstanbul'un namlı okültist ve çingenelerinin sarılıp selamlaşmasıyla rıhtımdaki saadet tarifsiz oldu.

Suntura tercümanına işaret ederek gırtlığına balık kılçığı takılmış gibi seslerle havayı, suyu ve denizi işaret ederek bir laflar söyledi. "Kardeşim Tavfik," diye tercüme etti marsık: "Denizi ve fırtınayı aşıp geldik. Bizi, kabilene götür."

"Deniz havası fevkalade sıhhatlidir," dedi Tevfik Suntura'ya rom şişesini uzatarak: "İyod iyod. Rom buyurunuz. İçinizi ısıtacak, çekiniz. Bittabi. Mirim, zat-ı alinizden bir dileğim var. Bugün benim en kutlu günüm. Ulu Suntura kardeşim cihanın

öte tarafından ziyarete geldi, Kıyam kardeşim ise şu lahzada izdivacının temellerini atıyor. Bu kutlu hadiseleri bir edip beni Mecnun'dan mesud eyleyiniz! Hazırlanınız üstadım, kız istemeye gidiyoruz.”

Suntura tercümanın çevirdiği sözleri duyunca başını, “olur,” anlamında salladı.

“Nafı Bey'in yalısına, marş,” diye seslendi Tevfik kopuklarına. Tek kaşını kaldırıp düşündü: “Veyahut... Durunuz bakalım.” Köstekli saatine uzun uzun baktı: “Vakid erken. Evvela Barba'nın meyhanesine çekiniz.” Suntura'nın koluna girdi: “Sunturacığım, zat-ı alinizi evvela rakının kadim sırlarıyla tanıştırmak isterim, bizde adettendir. Kostümünüz pek ince, üşüteceksiniz. Arslan postu mudur o? Enteresan. Sfenks *l'Afrique*. Mendebur hayvandır. Rom? Soğuk ısıyor.”

Suntura, “rom,” dedi gönülden bir sesle.

“Bravo.”

İstanbul'un keskin ayazında karları havaya kaldırarak ve ahşap evlerinde uyuyan ahaliyi kişnemeler, dümbelek sesleri, saadet kahkahaları ve Burkina Faso türküleriyle döşeklerinden sıçratarak yola koyuldular

Barba yaz kış giydiği lekeli atleti ve dudaklarından asla düşürmediği, hatta külünü bile garip kaş göz hareketleriyle silktiği cigarasıyla meyhanesinin önünde pavurya satıcılarıyla pazarlık etmekteydi. Ustura gibi keskin yokuştan sallanıp yuvarlanarak gelen faytonları görüp nümayişi duyunca ihtilal çıktı zannederek pavuryacıları savuşturup dükkana girdi, kapı aralığına çöküp erketeye yattı.

Faytonların kapıları açılıp kara marsıklardan ve çingenlerden vücuda gelmiş alayül acaip güruh ellerinde dümbelek ve zillerle sökün edince içi rahatladı. Bilhassa da bu nezih *sirkus*'un başında Tevfik Efendi'nin mübarek çehresini görünce yüzüne geniş bir gülümseme yayılarak kollarını açıp misafirleri karşılamaya çıktı:

“Hoşgelmişsiniz Tevfik Efendiciğim. Sabahın bu vaktinde, hayır olsun?”

“Kısa kesiniz Barbacığım,” dedi Tevfik Suntura'nın koluna

girerken: “Vaktimiz ziyadesiyle kısıtlı, Ulu Suntura ile derin okült meseleleri mütalaa edeceğiz. Eğiliniz ve reverans ediniz. Bakınız, *scarab*. Suntura *al* kadim! hâlâ duruyorsunuz canım, masaları donatınız.” Suntura’yı Haliç’in sintinalı sularına bakan bir masaya oturttu. Naşit ve Basri Paşa da sandalyelere yerleştiler.

Barba mutfağa koşup tezgahın üzerinde uyuyan çırakları bir tavayı kampana ederek uyandırdı, yaka paça ocakların başına itiştirirken içeri seslendi: “Rakı getiriyorum Tevfik Efendiciğim?”

“Ah yezid,” dedi Tevfik aşk acısı çeken fil gibi dudaklarını büzmüş uzaklara bakan Suntura’ya: “Nasıl da eğleniyor benimle görüyorsunuz. Elbette rakı getireceksin haydud! Cihana nam salmış Ulu Suntura’nın huzurundasın.”

Barba kalfaya ocağı harlamasını söyledi. Cigarasını ekleme yapıp boğma rakı şişelerinden ikisini kucakladı: “Hristo, masalardan sırçaları, porselenleri kaldırın, Tevfik Efendi bu.” Tevfik’in adını duyunca sararan Hristo’ya ters ters bakarak masaya seyirtti: “Basri Paşam, Naşit Efendi, hoş geldiniz, sefalar getiriniz. Gramofonu kurayım mı paşam, vals oynar mısınız?”

“Mahal yok,” dedi Basri Suntura’nın arka masalarda oturan kazulet zevcelerine göz gezdirerek: “Hiç mahal yok.”

“Tevfik Efendiciğim, hesabı peşin alıyorum biliyorsunuz,” dedi Barba: “Son hadiseden sonra...” “Hangi hadisenin sözünü ettiğinizi bilemiyorum,” diye sözünü kesti Tevfik. Eliyle redingotunun göğüs cebine vurdu: “Hesabınız bende, emniyettedir.” Rakı dolduran Barba’nın elini tuttu: “Bırakınız. Sunturacığma bizzat ikram edeceğim.” Porselenleri süratle kaldıran Hristo’ya göz kırptı: “Nasılsınız *kondosçuğum* (*)?”

Hristo haç çıkararak kaçtı.

Tevfik *Scarab*’ı Suntura’ya gösterip, “Amen-Ra *al* kadim,” dedi: “Sahara, bittabi. Tercüman, çeviriniz bakayım? Çöl seyahatimde tanıştığım okültizma üstadı neredeler aceba? Kervandan elim bir hadise sebebiyle ayrılmıştı, veda edemedim. Matruh, Matruh. Marsık *du* Sahara.” Tercüman bir araba laf

★ Kısa boylu adam.

edip Suntura'nın söylediklerini dinledi, "Harami İskeleyi'nde İngilizler tevkif etmiş," diye cevapladı.

"Ne sebeble aceba?"

"Kedi vücudlu insan başlı adamı yaralayan haydutla beraber yakalamışlar diyor," dedi tercüman.

"Hayret," dedi Tevfik, "ilim irfan sahibi bir zata benziyordu. Görüyor musunuz Basriciğim, cihan şarlatanlarla dolu." Paşa'nın kulağına eğildi: "Tercüman marsık kafayı buldu zannediyorum. Kedi vücudlu adam diyor."

Barba ve Hristo'nun mutfaktan elleri kolları meze tabaklarıyla dolu çıkışı alkışlarla kutlandı. Aylardır el kadar şalupada bayat ekmek ve meyveye talim eden kara marsıklar lakerdalara, hamsi turşularına, çirozlara, pilakilere çekirge sürüsü gibi dandılar. Ömrü hayatlarında hiç müşerref olmadıkları bu tuzlu mezeleri yedikçe içleri yanıyor, yandıkça rakıya ehemmiyet verip yangına körükle gidiyorlardı.

"Leziz azizim," dedi Basri Paşa tuzlu, limonlu balık mezesine çatal sallarken: "Barba, bu ne balığı oğlum?"

"Yamyam Balığı derler paşam."

"Balık *l'Afrique*," dedi Tevfik Suntura'ya kaş göz ederek: "Müstesna." Boşalan rakı kadehini doldurdu: "Yaman içiyorsunuz Sunturacığım, aşk olsun!"

Sabahın o vaktinde ilaç niyetine gelen anzarotu çeken çingene takımı kadehler diplenip kafalar tütsülenince Kör Cevat'ın işaretiyle sazlara ağır Arap Kapriçyo vurmaya başladı. İstanbul nağmelerine ayak uydurmaya gayret eden kara marsıklar masalarda, sandalyelerde ritim tutarak üstadlara *akompanya* ettiler. Sesleri yükselip yokuştan yukarı kanatlandı, sabah teftişi yapan kezzap suratlı zaptiye amirinin kulağını galadı.

"Barba iyice azıttı," dedi amir: "Geceyi gündüze devirip nümayişte ifrada kaçmış. Kulağı çekilmek ister. Bir kerata (*) veriniz bakayım?"

Meyhane kapısına varıp cigara dumanı ve ayyaş türküleri suratına çarpınca elini önlüğüne silerek gelen Barba'ya kera-

* Eski zaman zaptiyelerinin taşıdığı enli, vurduğu yerden ses getiren bir terbiye aparatı. Ayakkabı çekeceğine de aynı ad verilir.

taşı uzattı: “Barba! Nedir bu rezillik efendi? Geceler yetmedi, gündüzlere mi dadandın? Bilmez misin ki sarhoşun midesi dipsizdir, sen anzarotu verdikçe çeker, kepenk kapanmadan feneri söndürmez? Kırk yıllık meyhanecisin, yakışıyor mu?”

“Aman amirim. Barba kulunu bu günlük affet, çok büyük zatı ağırılıyorum. Saraya misafir gelen Habeşistan Kralı İstanbul meyhanelerinin methini duyup görmek istemiş. Tevfik Efendi de, ne yapsın, alıp getirmiş.”

Zaptiye amiri iki adım geri çekildi: “Tevfik Efendi mi? Kendisi burada mı?” Barba başını salladı: “Basri Paşa’yla beraber.” Amir keratayı kemerine taktı: “Fevkalade iyi anladım Barba, sana kolay gelsin. Yürüyünüz efendiler.” Aceleyle yürüdü, köşeyi dönmeden durup Barba’ya, “Azami dikkatli olunuz,” dedi. Elleri arkada kaçarcasına uzaklaştı.

Barba zabitlerin arkasından gülerek, “Tevfik Efendi ya, Tevfik Efendi,” dedi kısık sesle: “Haydin uğurlar ola.” Meyhaneye girerken kapı arkasında bir haltlar eden Hristo’yla çarpıştı: “Ne didiklendin orada be *hayvanosporos* (*)?”

Hristo avucundaki parlak, kargacık burgacık metali gösterdi: “Marsık verdi, bahşıştır.” Barba alıcı kuş gibi süzülerek metal parçasını kapıp dişledi. Gözleri hayret *eksplosifiyle* patladı: “Çifte donat masaları Hristo, gün bu gün.” Altın parçasını cebine atarak Tevfik’e koştı.

“*Otantique ve mystique*,” diyordu Tevfik Efendi, Suntura’ya: “Kadim bir ritüel. Elemendlerin kudreti, bittabi. Muhakkak Kıyam’ın söz merasiminde tatbik etmeli, çiçeği burnunda evlileri kutsamalısınız Sunturacığım. Burkina Faso *al* kadim! Kıyamcığının saadeti, okültizmanın ve elementlerin gücüyle daim olacak. Barba, sizi pek ilgisiz buluyorum bugün. Sürahi boş! Suntura yaman içiyor vessalam. Doldurunuz.”

Barba rakıları şevkle doldurdu. Kör Cevat önünü ilikleyerek Tevfik’in kulağında iki büküm oldu: “Gündüz feneri *jüt* oldu. Tulumba gibi çekiyor. Bunlar maazallah başınıza iş çıkarır beyzadem. Emir buyurun kahveleri yaptırayım?”

* Hayvanın tohumu.

“Duymamış olayım,” dedi Barba: “Tevfik Efendiciğim, katiyen bırakmam. Bendensiniz bu seferlik.”

Tevfik saatini tek göz kolağan ederek, “Cevat’ın hakkı var,” dedi: “Vakid ilerliyor. Kahveyi gelin hanımın elinden, Nafi Bey’in yalısında içeceğiz. Kalkınız Suntutacığım.” Büyücüleri ve karıları kollarına girip Suntura’yı kaldırdılar. “Azami dikkat,” dedi Basri Paşa: “Düşerse maazallah dösemeyi kırıp yallah denize.” Hristo kıkırdayınca Tevfik ters ters baktı, son kadehi dipleyip kuddümünü aldı: “İstikamet Nafi Bey’in yalısı. Yürüyünüz!”

“Beyzadem,” dedi Cevat, “kara marsıklar der ki Suntura’nın duasına davul lazımmış.”

“Yer gök davul Cevatçığım, veriniz üstada bir davul?”

“Her davul olmaz diyorlar. Şalupada zamazingolu davulu varmış, onu istiyor.”

“Hay Allah, illah ki o davul mu gerekli imiş?”

“Vallahi nuh diyor da peygamber demiyorlar. Habeş filinden tulum çıkarıp germişler, muska yazmışlar, beş köşesini beş diyardan beş hayvanatın resmiyle efsunlamışlar.”

“Birini gönderin alsun yahu?”

“Altı kişi zor kaldırırmış beyzadem.”

“İstikamet şalupa o vakid. Kadim davul demek? Mehter *l’Afrique*. Kıyamcığım nasıl da mesud olacak...”

Kıyam Bey o sırada Nafi Bey’in bahçesine girmekte olan faytonda bacaklarını güllaca çeviren heyecanıyla boğuşuyordu. Bahçe günler evvelden tımarlanmış, yapraklar süpürülmüş, ağaçlarda tehlike arz ederek sallanan iri buz sarkıtları kırılmış, yolu örten kar küreklerle temizlenmişti.

“Aile arasında bir merasim arzuluyorum,” demişti Nafi Bey: “Zat-ı alinizin de pekala bildiği gibi bir organizasyonun muvaffak olmamasındaki yegane sebep, herkesi memnun etmeye didinmektir. O vakid, yalnız ve yalnız çok yakınlarımızı çağırırsak, uzak akrabaların, dostların ve hısımların gücenmesini önleyebiliriz.”

Mösyö Kirkor, Nafi Bey’e hak vermişti. Akrabadan ve İstanbul’un nezih sakinlerinden yalnızca birkaçını bu mutlu gün-

lerinde bir arada olmak üzere davet etmişlerdi: Saray Nazırı Hilmi Bey, Şehzade Suhulet Efendi, ağlak aşk tefrikaları yazarı ve vakanüvis Altan Bey, kömür tüccarı Bahattin Bey, Hector Durville ve birkaç komşu.

Şık konukları taşıyan andollar, faytonlar, hediye yüklü arabalar yalının bahçesine girmiş, adet olduğu üzere Kıyam ve Mösyö Kirkor tüm gelenleri Nafi Bey'in yanında, kapıda karşılamışlardı. Misafirler yalının yüksek merdivenlerine dizilmiş, Leyla Hanım'ın faytonu yalıya en son varmıştı.

Leyla Hanım zarif bir el hareketiyle kızların türküyeye başlamasını emretmiş, kızlar ellerinde hediyelerle yukarı, müstakbel gelinin odasına çıkmış, hediyeleri yukarıda bekleyen annesine ve gelin hanıma sunmuşlardı. Adet üzerine hediyeler geri gönderilmiş, ancak kızlar tekrar türküy söyleyerek aşağı inmiş, inatla merdivenlere oturmuşlardı.

"Kızımızı almadan gitmeyiz, kızımızı almadan gitmeyiz," demişti Leyla Hanım balkona doğru.

"Merasim enfes gidiyor efendim," diye fısıldamıştı Kıyam Mösyö Kirkor'a. "İkram ettiğiniz her ne ise, bir yudumu içimi ısıttı, varolunuz." Mösyö Kirkor'un gözleri bahçe kapısında idi: "Mesud, yeni bir hayata adım atıyorsunuz evladım. Faidemiz dokunduydu ne mutlu bizlere. Bakınız, gelin hanım balkona çıktı."

Kıyam, müstakbel eşi Solange ile oracıkta göz göze geldi.

Ah...

Bir yürek yarısı bile, bu güzellikte olunca, sevilmez mi idi?

Kar tanesi beyazlığındaki yanakları, kış güneşinin ışığında bir mermer, bir akik gibi pırıltılar saçan elmacık kemikleri, cihanın en kadim hattatlarının asırlar da geçse eşini nakşedemeyeceği kaşları, gerçek miydi? Gençlik çeşmesinin başında duran utangaç, saf tanrıça gibi Kıyam'a bakarken, Kıyam'ın kalbini ef-sun gibi okşayan dudağının kenarındaki o incecik kıvrım, sahi miydi?

Kürklere sarınmış, beyaz eşarbını zarif boynuna korumak için değil, ak tenini saklamak için sarmış altı ayak boyundaki bu heybetli güzelliğin ateşle bakan gözlerinde, bahar sabahı uyan-

mak gibi ferahlatan gülümsemesinde ve ah, o pamuk ellerinde cihanın cümle ziynetleri kıymetsiz olurdu.

“Allah bağışlasın, bu ne güzellik,” dedi Leyla Hanım: “Boyu da... Maaşallah. Tü tü tü. Gelinimiz balkona çıktı. Damadımız eve girsin mi?”

“Girsin,” dedi misafirler.

“Girsin mi annesi?”

“Girsin bakalım, ne yapalım,” dedi Nafi Bey’in eşi.

“Girsin mi babası?”

“Girsin, girsin,” dedi Nafi Bey Kıyam’ın omzuna vurarak.

“Heyecandan bayılacak yoksa,” dedi nazır Hilmi Bey.

Beyzade taifesi gülüştü. “Ay, Hilmi Bey, alemsiniz,” dedi müzmin bekar kokonalarından biri. Mösyö Kırkor Kıyam’ın koluna girdi: “Hayırlı olsun evladım.”

Misafirler uşakların açtığı kapılardan paha biçilmez sanat eserleri, Çin’den ve Japonya’dan getirilmiş nadide eşyalar, eski Bizans kalıntılarından gün yüzüne çıkarılmış heykeller, yağlıboya tablolar ve zamanın dahilerinin imal ettiği mekanik düzensengahlarla dolu koridorlara geçip Dolmabahçe Sarayı’nın misafir salonunu aratmayacak büyüklükteki salona buyur edildiler. Rusya’dan gelme kristal avizeler, İran halıları, yıllanmış şarap renkleriyle ağır perdeler, Macar ustalarının elinden çıkmış şömine Nafi Bey’in zevkini ve servetini gözler önüne seriyordu.

Koltuklara buyur edilip yerleşince, “Sanata meraklı olduğunuzu biliyordum aziz dostum,” dedi askeri tören kıyafetlerinin içindeki Nazır Hilmi Bey: “Fakat, mekanik ilmine ve makinelere olan ilginiz nazar-ı dikkatimden kaçmış.” “Naçizane,” diye cevap verdi Nafi Bey, “sanat ve ilimin kol kola yolculuk ettiklerine inanırım. Mizacım itibariyle sanatkar bir kişi değilim, ancak bu sanatı takdir etmeme engel değil.”

Altan Bey, “Pek nadide parçalar gördüm koleksiyonunuzda,” dedi kelimeleri yutup kekeleyerek. Kelimeleri senelerdir makas görmemiş sakalına takılıp çıkmıyor gibiydi: “Bilhassa holdeki bakır gong... Zannımca Asya kökenlidir?”

“Hakkı alınız var, Çin Hanedanı’nın Tiyanşan’daki köşkünde diplomatik törenlere yarenlik etmiştir,” diye kasıldı Nafi

Bey: “Rivayete göre sesi altı kuşak boyunca hanedanın kabul salonunda yankılanmış. Fakat Türkler tarafından yağmalanan sarayda kaybolmuş. Gerisi bir muamma. Ben, bir talih oyununda Naşit Bey’den kazandım.” Gözlerini kıstı: “Gördükleriniz azizim, yalının mahzeninde kurduğum laboratuvarımdaki parçaların yanında bir hiç sayılır.”

“Muhakkak görmek isterim,” dedi Mösyö Kirkor: “Kıyam evladımın da tarihe ilgisi vardır, değil mi?” Suhulet Efendi gözleri kapalı, rüyasında konuşuyormuş gibi, “Muhakkak, muhakkak,” diye mırıldandı.

Nafî Bey sohbeta dalmış hanımlara bakarak eğildi, erkeklerin duyabileceği bir sesle, “Yalnız,” diye fısıldadı, “hanımı korkutmamak için söylemiyorum azizim. Bir vakittir konağın altındaki mahzenlerde inşaat yürütüyorum. Mahzen galerilerini ferahlatırken yirmi beş ayak derinde Bizans’tan kalma devasa bir *catacombe* keşfettim. İnşaatı sahasını genişletme kararı aldım. Lakin anlaştığım ustalar istinat meselesinde muvaffakiyet gösteremediler. Handiyse eğreti oldu diyeceğim. Zelzele olacak diye ödüm kopuyor, en ufak sallantıda korkudan ne yapacağımı bilemiyorum. O sebeble evde hafif adımlarla yürümenizi rica edeceğim.”

“Galerilerde neler var üstadım,” dedi Mösyö Kirkor.
“Avrupa’da seyahat ederken bulduğum sanat eserleri, deney aparatları, mekanik düzengahlar, simya avadanlıkları. Ve bol miktarda barud.”

Kıyam Bey gözlerini faltaşı gibi açtı: “Barud mu? *Eksplosif* barud mu?”

“Aa, rica ederim sessiz olunuz evladım,” dedi Naif Bey: “Hanımları korkutacaksınız. Evet *eksplosif* barud... Aksi de ilmen mümkün değildir ya, ne ise. Korkmayınız, bugünlük bir faytona yükletip arka bahçeye çektim. Evin altında değildir.”

“Fevkalade bir düşünce,” dedi Mösyö Kirkor Kıyam Bey’i dürterek. Nafî Bey sesini iyice alçalttı: “Malumunuz, barud kolay bulunmuyor. Fakad yürüttüğüm bir takım ilmi çalışmalarda

eksplosyon (*) kudretine ihtiyaç duyuyorum. Mamafih, zevcem bu konularda hassas, kendisinden sır gibi saklıyorum.”

“Elbette elbette,” dedi Kirkor: “Efendim kadın, bizlere es-tetiğin lütfudur. Kendilerini ilimin kirinden ve pasından uzak tutmak erkeğin en tabii görevidir. Değil mi Kıyamcığım?”

“Muhakkak, bilhassa baruddan,” diye mırıldandı Kıyam.

“Yaşa evladım,” dedi Naif Bey heyecanla: “O vakid geliniz hanımları kendi meseleleriyle başbaşa bırakalım da, fakir mü-zemde bir *tour*’a çıkalım!”

Altan Bey heyecanla kekeleyerek ayağa kalktı: “Tabi, tabi, he-men, tabi.” Kirkor, Kıyam’ın kulağına, “Malikanesinden senede bir çıkar bu da,” diye fısıldadı: “Kismet bize vurdu. Adı üfürük-çüye çıktı, lakin hâlâ kurşunu bitmedi yezidin. Bir mollalara, bir ittihatçılara, rüzgar gülü mübarek. Yerin altına girmeyi de hiç içim çekmiyor fakat yürüyünüz evladım, vazife bizi bekler.”

“Kahveler yapılırken,” dedi Nafi Bey: “Ben efendileri ko-leksiyonumla oyalamak isterim. Hanımların zarif sohbetlerine mekaniğin ve simyanın kirini pasını karıştırmayalım.”

“Dikkatli olunuz,” dedi hanımlar.

Solange başında örtüsüyle Kıyam’a utangaç utangaç bakıp gözlerini adet olduğu üzere yere indirdi. Kıyam yüreği kanat-lanarak ayrıldı salondan. Nafi Bey heyecanla grubun başına ge-çip kahyaya seslendi: “İzzet, *catacombes* anahtarını getiriniz evla-dım!”

“Katakulle mi,” diye sordu duvar gibi sağır Suhulet Efendi.

“Sayılır,” diye Kıyam’a göz kırptı Mösyö Kirkor: “Buyuru-nuz, *catacombes*’e evladım.”

Üç aşçı yamağının zorla kaldırdığı ağır demir kapaktan elle-rine tutuşturulan lambalarla tekerlenip bir yerlerini kırmamaya çalışarak ağır ağır indiler.

Tam bu lahzada Tevfik Efendi de rıhtıma çektiirdiği faytona Suntura’nın davulunu yükleme merasimini yürütüyor, elinde *scarab* ve kuddümüyle emirler yağdırıyordu. Davul faytonun tepesine sıkıca bağlanmış, iki marsığa tepede oturup destek

★ Patlama.

vermeleri söylenmişti. Kör Cevat kafilenin yola çıkmaya hazır olduğunu müjdeleyince Tevfik andolun arabacı yerine çıkıp elleriyle herkesi susturdu:

“Kadim dostum Suntura! Mostralık zevceleri, İstanbul’un okültizma üstadları, Kasımpaşa sanatkarları ve gündüz fenerleri! Çok yaşayınız! Burada, pek kutlu bir hadisenin vuku bulmasına şahidlik etmek üzere toplanmış bulunuyoruz! Eved. Mu’nun büyücü cengaveri, Afrika Sırları’nın Koruyucusu, hayvanatın kralı, Vudu İlminin yaşayan en büyük üstadı ve Kranta’ların Padişahı büyük Suntura, kardeşim Kıyam’ın kız isteme ve söz merasimini bizzad yönetecek. Ah bu ne mutluluk, ne neşe. İstikamet Nafi Bey’in yalısı!” Cebinden rom şişesini çıkardı: “Çekiniz!” Romu kafasına dikti.

Nafi Bey’in yalısında ise Mösyö Kirkor toprağın altındaki galerilere iner inmez yüzlerine çarpan kesif rutubet kokusundan ziyadesiyle huylanmıştı: “İlahi Nafi Beyciğim,” dedi muhabbetle: “Bu feci koku yüzünden vallahi hanımlar akşam bizi eve almayacak.”

“Tasa etmeyiniz Mösyö Kirkor,” dedi Nafi Bey: “Simya ilmi her derdin dermanıdır. *Catabombes*’ten çıkarken kalfam İzzet bizi bizzat icad ettiğim *distributoure mobile des parfumes* (*) aparatı ile fısıflayacak. Hanımların haberi dahi olmayacak.”

İlk galeriye girdiklerinde nefeslerini tuttular.

Nafi Bey’in koleksiyonu akıl almaz zenginlikteydi. Kıyam baktığı yerden Avrupalı üstatların orijinal tablolarını, mermer heykellerini, ilmi düzengahlarını seçebiliyordu. Kuzey duvarında Torinolu papazların yüzyıllarca üzerinde çalıştıkları anatomik metal figürlerden biri duruyordu. Figürün hemen yanında, kavanozların içinde, Kıyam’ın yalnızca Tevfik’in etrafındaki garabetlerden adını duyduğu *homunculus* deneyleri, onların hemen yanında da mekanik bir kuş bulunuyordu.

Kuşun tam karşısında, Güney duvarında, arbaleti andıran, bir insanın binebileceği büyüklükteki kanatlı uçurtmayı taşıyan mekanizmanın teknik çizimleri asılıydı. Çizimlerin yanında

* Hareketli parfüm dağıtıcı.

kusursuz işçilikle dökülmüş insan boyunda bir metal sanduka, içinde de insan sureti taşıyan kefen vardı.

Batı duvarında ağır bir kılıcın parçaları kadife mahfazanın içinde zamana meydan okuyordu. Galerinin tavanından mekanik yarasalar, tartı aletleri, ahşaptan yapılmış kuşlar ve garip boyalarla süslenmiş, çekik gözlü maskeler sarkıyordu.

Galerinin Doğu ucunda Rus alimlerin eseri mekanik boz ayılardan biri ayağa kaldırılıp ensesindeki kapak açılmış, zemberek ve yayları lamba ışığına çıkarılmıştı. Odanın ortasındaki rahlenin üzerinde çok eski, kadim bir kitabe duruyordu. Rahlenin etrafına tabaklı deriden imal, üstüne kuş kafalı insanlar çizilmiş yazmalar saçılmış, haritalar açılmış, denizcilerin yön bulmak için kullandığı aletler gelişigüzel bırakılmıştı. “Bu, bu kitabe,” dedi Altan Bey. Nafi Bey başını salladı: “Tahmininiz doğru, ancak ismini zikretmeyiniz. Buyurunuz.”

Ortasında branda ile örtülmüş beş ayak yüksekliğinde biçimsiz bir heyyula duran taş duvarlı, tonozlu galeriye geçtiler. Nafi Bey, İzzet’e brandayı çekmesini işaret etti. Brandanın altından hazin hazin parlayan bakırdan dövülmüş dev bir kulak heykeli çıktı.

Kıyam Bey lambasını kaldırıp dikkatle bakınca heykelin yekpare olmadığını, kıl inceliğinde tellerle birbirine bağlanmış, kendileri de çuvaldızdan kalın olmayan bakır borucuklarla örülerek vücuda getirilmiş bulunduğunu gördü. Bu borular can taşıyan insan damarları gibi helezonlarla dönerek heykelin içini de dolduruyor, adeta anatomik bir kulak teşkil ediyordu.

“Bu nedir kuzum,” diye sordu Mösyö Kirkor.

“Sahib olduğum en eşsiz parça,” dedi Nafi Bey gururla: “*Oreille de Zeus* (*).”

Suhulet Efendi dudaklarını şapırdatarak arkeologya mumyası sesiyle, “Ancak ne işe yarar bu garabet evladım,” dedi. “Anlatayım, haşmetlim,” diye cevap verdi Nafi Bey: “İzzet Efendi!” İzzet elindeki demir bilyeyi Nafi Bey’e uzattı. “Efendiler,” dedi Nafi Bey kollarını kavuşturarak: “Söz, hayatımızın en büyük

* Zeus’un Kulağı.

mucizesidir. Bir cümle, bir kelimenin, bir hecenin yaratacağı sonuç malumdur. Başıbağlı beyzadeler olarak hepimiz, bir erkeğin tek yanlış kelime ile hayatını nasıl zindana çevirebileceğini gayet iyi biliriz. Kıyam Bey hariç. Henüz! Ah ah...”

Gülüşmeler bitince ciddiyetle devam etti: “Mamafih, dikkat buyurunuz. Ancak, pek azımız ses denilen hadisenin de bir *énergie* (*), bir güç, bir *force de nature* (†) olduğunu biliriz. Ses, aslında pekala anlam olmadan da yüzümüze tokat gibi çarpabilir.”

“Merakımı affediniz, ancak,” dedi Altan Bey.

Naif Bey sözünü kesti: “İzin veriniz. Ses, havada zerrecikleri birbirine çarparak seyahat eder. Bakınız, elimi sallıyorum. Bir ses çıkmıyor. Bakınız.” Ellerini birbirine çarptı: “Artık ses var. İki elin birbirine çarpmasıyla ses oluştu ve *énergie* dalgası havada seyahat ederek kulaklarınıza ulaştı. Fakat...”

Parmağını havaya kaldırıp münakaşa edermişçesine öfkelendi: “Malum ve kanıtlanmış bilgileri kenara bırakalım. Bu aparat, ne yapar? Bu bakır kulak, otuz iki yıllık emeğin, bir fizik dehası ve bakır ustası olan, bizzat Albertus Magnus’un (‡) *automaton*’unu (§) da imal eden Batorelli Galvano’nun eseridir. Kıyam Beyciğim, lambayı yaklaştırınız. Varolun. Çeperlerinde gördüğünüz sayısız bakır kanal vasıtasıyla havadaki seslerin en zayıf olanlarını dahi emerek çalışır. Ses titreşimi, şu görmüş olduğunuz kanallardan saç teli inceliğinde binlerce tel ve tabakayı titreştirerek, kudreti artarak geçer. Ve yüz seksen küsur kat büyüyerek buradan, kulağın arkasındaki borudan çıkar. Göstereyim.”

Demir bilyayı kulağın arkasına yerleştirdi: “Efendiler lütfen arkama geçiniz. Baaaaa!” Kulağın içine bağırdı ve geri çekilip beklemeye başladı. Kulak hareketsizdi. Birkaç dakika geçti. Altan Bey’in yanağını kaşıdığı, Suhulet Efendi’nin öksürdüğü duyuldu.

* Enerji. Araştırmacı olmanızı rica etmiştim az evvel.

† Doğal güç.

‡ Alman filozof, din adamı ve simyacı.

§ Strazburg Katedrali’nde bulunduğu ve sorulan soruları cevapladığı rivayet edilen metal robod.

Kulaktan hafif bir tınlama yükseldi. Hışırtılarla büyüdü. Yayı bırakılırken çıkardığı sese dönüştü.

“Gözlerinizi koruyun!” diye seslendi Nafi Bey.

Şömine alevlerinin kükremesini andıran ses zemindeki bilmeye çarptı. Bilye görünmez bir fiske vurulmuş gibi fırlayıp korkunç bir hızla karşı duvara saplandı. Duvarın parçaları misafirlerin üzerine uçtu.

“Aman Allah!” diye haykırdı Mösyö Kirkor.

“İnanç,” dedi Nafi Bey, “ilimin esin kaynağıdır. Bakır kulak, insan kulağının elle imal edilmiş bir kopyasıdır. Ama bakınız bu kötü kopya bile ne mucizelere kadir!” Altan Bey, “Muazzam bir *eksplorasyon* (*),” dedi, “muhakkak geliştirilmeli, ilerletilmeli, kazanca dönüştürülmeli.”

“İmkansız, Altan Beyciğim,” dedi Nafi Bey, “ilk sebebi, bu mucizevi aparatı yaratan usta, sırlarıyla göçüp gitti. İkinci sebebi, sırrına vakıf olsam dahi paylaşmazdım. İnsanoğlu her keşfi cihanı karartacak silaha dönüştürebilir. Bu keşfin mahzenimde kilidli kalması hepimizin hayrına.” Kaşlarını çatı: “Filhakika, zat-ı aliniz de bilirsiniz ki, sanatkarın göz nurunu maddiyata çevirme gayreti, en hafif tabirle ayıptır. Ticarete teşne sanat af buyurunuz kiralık kadına benzer, lezzeti maksatlı, maksadı lezzetsizdir.”

Mösyö Kirkor öksürerek başlaması mutlak tartışmayı bertaraf etti: “Hakkı aliniz var. Nafi Beyciğim. Bu kulak maazallah sizler için tehlike arzetmiyor mu?” “Sessiz insanlarız,” diye cevapladı Naif Bey: “Düzengah ancak kuvvetli sesler vasıtasıyla çalışır. Bir org gibi. Yüksek perdeden ses üretebilecek devasa kaynaklardan gelen güçlü seslerle.”

İzzet, “Davul gibi mi Nafi Bey?” diye sordu merakla.

“Aferin İzzet. Davul gibi.”

“Ah, o zaman izninizle yukarı çıkayım efendiciğim. Siz buradayken Tevfik Efendi ve Habeş Padişahı geldiler. Tören davulunu indirdiler, merasime hazırlanıyorlar.”

“Koşun damad fenalaştı!” diye bağırdı Suhulet Efendi.

Dizlerinin bağı çözölen Kıyam’ın kollarına girip oturttu-

★ Buluş.

lar. “Geldi,” diye inledi Kıyam: “Saadetime mani olacak iblis.” Mösyö Kırkor mendiliyle Kıyam’ın alnındaki teri sildi: “Rica ederim kendinize hakim olunuz evladım. Tevfik Efendi dahi böylesine fevkalade bir merasimi berbad edemez.”

“Toparlanınız,” diye emretti Hilmi Bey: “Heyecanınıza hakim olunuz. Naficiğim, zannediyorum gelin hanımın kahvesini içme zamanımız geldi de geçiyor. Damat beyi daha fazla heyecana sevk etmeyelim. İzzet, derhal yukarı koş ve bu yalıda davul çalınmasının yasak olduğunu Tevfik’e bildir.” İzzet, “Emreder-siniz komutanım,” diye topuk vurup yukarı seyritti.

“Yaman can yoldaşı vesselam bu İzzet Naficiğim,” dedi Hilmi Bey gür sesiyle: “Kıyam Bey, kalkınız. Gelin hanımın sizi böyle beti benzi atmış görmesini uygun bulmuyorum. Kendinize çeki düzen veriniz ve beni takib ediniz. O Tevfik denilen kaçığın acablıklarına bizzat ben mani olacağım.”

Merdivenlerden mutfığa çıktılar. “Hanımların yanına gitmeden birer *âgar* tüttürelim,” dedi Altan Bey: “Malumunuz rahatsız olurlar. Nafi Bey nerede kaldı?” “Bey mahzeni kendi kilidler,” dedi aşçı yamağı. “Tedbir her daim mühimdir,” dedi Hilmi Bey kumandayı devralan komutan edasıyla.

O sırada nereden çıktığı belli olmayan, Hacıvat gibi kırılıp bükülen acaip bir gündüz feneri kapıda peydah oldu. Enteresan reveranslar ve bir takım ölçüsüz pandomimlerle kanadı ardına kadar açıp başı yere değerek eğildi. Açılan kapıdan kuddümü ve koltuğunun altında iri boğma rakı şişesiyle Tevfik Efendi tiyatora sahnesine girer azametle girdi:

“Kadim dostlarım, sizleri selamlıyorum. Kıyamcığim, bu mutlu gününüzde sizi soluk gördüm. Renginiz ruhsarınız atmış. Heyecandan, bittabi. *l’Amour*. Kahya Efendi, can dostuma derhal bir duble *liquore* getiriniz! Nane pek faydalıdır, veyahut sakız da olur. Koşunuz!”

Hilmi Bey Tevfik’i susturmak için hamle edecekken mahzenden yükselen figanla şaşkınlığa düştü.

“Kulaklarıma inanamıyorum. Üstadların Üstadı malikanemde!”

Nafi Bey merdivenleri dağ keçisi gibi sekerek çıkıp Tevfik

Efendi'nin ellerine sarıldı: "Ne şeref, ne mutluluk. Vekilhar-cına kayınpeder olacağım diyerek mutluluktan kanatlanıp uçan bendeniz... Osmanlı'nın yetiştirdiği en büyük üstadı, Kadimle-rin Kadimi Tevfik Efendi'yi fakirhanemde ağırlamak mutlulu-ğuna erişecek mi idim? Kahya! Tevfik Efendi'in yükünü alınız. Oturunuz üstadım. Veyahut emir buyurursanız laboratuvarıma inelim. Yüce irfanınızdan feyz almak isterim."

Hilmi Bey hayretle bıyıklarını burmaya başladı. Tevfik elini kaldırdı: "O irfan size ait Naficiğim. Lakin malikenizde bir de-ğil, iki kadim üstad bulunmakta." Nafi Bey heyecandan terle-yen ellerini ovuşturdu: "Kulunuzla eğlenmeyiniz."

"Rica ederim, bilmukabele," dedi Tevfik Nafi Bey'in uzat-tığı kutudan enfiye çekerek: "Zat-ı alinize gelini ve damadı elemendlerin gücüyle kutsaması, Afrika'nın kayıp tılsımlarıyla efsunlaması için kadim bir şaman misafir getirdim. Ulu Sun-tura. Naficiğim bu ne irice bir enfiye kutusu? Sağlığa faidelidir gerçi." Kutuyu dipsiz cebine indirdi.

Nafi Bey mutluluktan gözyaşları dökerken Kırkor hiddetle titreyen Kıyam'ın kolunu tuttu: "Evladım, hadise çetrefilli bir hal alıyor. Zannımca Tevfik kaçığına şu lahzada kışt demek iz-divaçtan vazgeçmek manasına geleceği gibi, Nafi ile dostluğu-muzu da tehlikeye atabilir."

"Lakin ne etmeliyiz efendim?"

"Çaresiz, sabır göstereceğiz."

"Ah."

"Metin olunuz ve ufka bakınız. Müstakbel kayınpederinizin de Tevfik Efendi'den aşağı kalır yanı yok gerçi, hayret."

Tevfik ahaliyi galeyana getirmek için sandalyenin üzeri-ne sıçradı: "Efendiler! Ne mutlu sizlere ki, bugün bir devrin başlangıcına tanıklık edeceksiniz. Mu'nun Büyücü Cengaveri, Elemendlerin Efendisi Ulu Şaman Suntura ve Atlantis Mira-sı'nın Varisi bendeniz Tevfik Efendi huzurlarınızda *akompanik* keramet gösterecek. Simya ilminin sırları *vudunun* gücüyle bir-leşecek ve gelinimizle damadımızın mutluluğu daim olacak. İçelim."

İzzet Efendi mutfağa girdi: "Habeşistan Padişahı Tevfik Efendi'yi soruyor."

Tevfik Efendi sandalyeden ciddiyetle inip hafif bir kuddüm taksimi geçti, kara marsıgın binbir düzenbazlıkla açtığı kapıdan kral gibi çıktı. Hayretler içindeki beyzadeler peşinden gittiler. Salonda, İstanbul'un görüp göreceği şarlatanlıkların en gariplerinden biri tertib edilmekteydi.

Suntura ve leş gibi rakı kokan baş büyücüleri Nafi Efendi'nin koltuklarına oturmayı reddetmiş, haliya çember bağdaş kurmuşlardı. Şaman yamakları odanın köşelerine hayvan postları, maskeler ve totemler diziyor, salonun penceresinden çingenlerle Suntura'nın ayak işlerini yapan marsıkların donmuş havuzun üstünde kartopu oynadıkları, buz sarkıtı daldırdıkları rakı kadehlerini kafaya diktikleri görülüyordu. Korku içindeki hanımlar birbirlerinin ellerini tutmuşlardı. Hamdüsena Ana baygınlık geçiren Leyla Hanım'ın bileklerini kolonyayla ovuyor, Fransız mürebbiye köşede ayılıp bayılıyor, Solange'nin oda hizmetçisi hıçkırarak ağlıyordu.

Solange ve Suntura'nın karıları ortalarda yoktu.

"Basri Paşa değil mi şu?" dedi Mösyö Kirkor kısık sesle. "Valsör Basri Paşa," dedi Hilmi Bey: "Kıyam Bey, bendenizden medet ummayınız. Basri Paşa'nın meclisinde bize laf düşmez. Naşit de aralarında galiba?"

"Ben Yedikule'de zannediyordum onu," dedi Mösyö Kirkor: "İnfilaktan sonra."

"Sultan af ihsan eyleyince azad ettiler," dedi Hilmi Bey: "Bir vakittir Tevfik'le görüyorum Pera'da. Bir *sirkus*'a düştük ki, sormayınız gitsin."

"Kadim davul kurulmadı mı?" diye söylendi Tevfik Efendi. Kör Cevat yanaşıp bir şeyler fısıldadı. Tevfik başını salladı: "Ulu Suntura'ya izah ettiniz mi vaziyeti? Efenim? Ala. Kendileri kabul buyurdular mı? Hay hay. Bakınız *scarab*. Şunu alınız." Kuddümünü Cevat'a uzattı: "Hanımefendiler, beyzadeler! Kadim bir zatın, Hava, Su ve Toprağın Efendisi Ulu Suntura'nın huzurunda bulunuyoruz! Kendisi, Afrika'nın kayıp sırlarının, tılsımlarının, hayvanatın efendisidir ve gücünü Atlantis'in Efendisi olan bendenizle birleştirmeye gelmiştir."

Baş büyücüler ve üşüyüp salona giren çingenler alkış tuttular. Biri kemanıyla ince bir "gıy" sesi verdi. "Rica ederim ciddi

olunuz,” dedi Tevfik: “Ulu Suntura, zevcelerinin de *asistans*’ıyla (*), damad ve gelinin mutluluğunu daim kılacak bir ritüel, bir *mystique de l’Afrique* (†) yürütecek. Kendisi ruhlar dünyasına yolculuk edecek ve genç yavukluların oradaki suretleriyle fikir teatisinde bulunacak. Azami sessizlik rica ediyorum. Buyurunuz üstadım.”

Suntura olanca azametiyle ayaklandı. Takunyalarının üzerinde sallanıp devrilecek gibi olunca büyücüler kollarına girip üstadı yampiri adımlarla salonun ortasına getirdiler. Suntura “rom” diyerek silkелendi, elini tutan büyücülere hiddetle baktı, etrafına daire olmalarını işaret etti.

Bir marsık masaya vurmaya başladı.

Büyücüler ellerini titretip ileri geri rakederek horon tepmeye koyuldular. Suntura bir vakit memnuniyetle etrafına bakınarak büyücülerini tek tek süzdü, yemlenmeye koşan tavuklar gibi ritm tutarak güruha katılan Naşit’e büyücülere ayak uydurması için gerekli tempoyu verdi. “Pes, bravo,” diye seslendi Basri Paşa: “Müstesna manevralar Naşit.” Hilmi Bey’e Naşit’i işaret etti. Hilmi Bey, “Aşk olsun Paşam,” diyerek vaziyeti idare etti.

“Fevkalade bir ritüel,” dedi Tevfik tercümana: “Gidişatı nasıldır marsıkçığım?”

“Kadim Tavfik,” dedi marsık: “Büyücüler Ulu Suntura’nın başından üç kez toprak, su, hava dökecek. Son elementi de siz dökeceksiniz.”

“Hay hay... Hangi elemend azizim?”

“Ulu Suntura onu Tavfik bilir dedi.”

“Bittabi. Hakkı var.”

Suntura iki ayağını birleştirip zemini sarsarak birkaç kez sıçradı, ellerini törenle kaldırarak titremeye, boğuk seslerle türkü terennüm etmeye, göz aklarını göstererek ayılıp bayılmaya, omuz vurup ileri geri atılan savaşçılar misali, “ron, ron, ron,” diyerek raksetmeye başladı. Takunya topukları yere vurdukları yalının zemini titriyor, Kıyam’ın içine fenalıklar geliyordu. “*Catacombes* çökecek.”

* Yardımıyla.

† Afrika sırrı.

Büyücüler el şaklatıp dizlerine vurarak üstada gayret verdiler. Suntura omuz kıvrarak ellerini kaldırdı, arkaya yatıp meyhaneye rakkaseleri misali dizlerinin üzerine çöktü, sıçrayıp kalktı, bir savaş çılgılığı atarak kendi etrafında üç defa dönüp durdu.

Hilmi Bey, Kıyam ve Mösyü Kirkor'un kollarına girip eğilmelerini işaret etti: "İstanbul Tevfik sayesinde hepimizle on sene eğlenecek. Paşalar şu halimi bir görse vazifeden el çekmek farz olur vesselam."

"Hakkınız var, fakat elimiz kolumuz bağlı, baksanıza Nafi de uydu bu zipçıklılara," dedi Mösyö Kirkor.

"En çok ona müteessir oldum. Yakıştıramadım koskoca adama bu şarlatanlığı. Basri Paşa'yı hiç sormayınız, kelimeler kifayetsiz kalıyor. Koca paşa... Amma velakin, Kıyam Bey'in hatırına dayanacağız."

"Sağolunuz," dedi Kıyam.

"Gözünüz Tevfik'te olsun."

Suntura'nın yüksek perdeden attığı figana yalının üst katlarından feryatlar ve zılgıtlar cevap verdi. Misafirler merdivenlere baktılar. Solange, Suntura'nın on altı karısının arasında, Habeş geleneklerine göre rengarenk giydirilmiş vaziyette merdivenlerde görüldü.

Mürebbiyesi yüzü beyaz pomadlarla boyanmış, kafasına tavus tüyleri takılmış, gözlerinin etrafına siyah çizgiler çekilmiş biricik kızı Solange'yi görür görmez baygınlık geçirip oracığa yığıldı.

Naşit bir tef taksimi geçti.

Kara büyücüler ellerini havaya kaldırıp leylek, sırtlan, kuzu, kedi taklitleri yaparak etrafta döndüler, vecd içinde kendinden geçmiş sallanan Suntura'nın başından aşağı türlü acaip elementler, tozlar, baharatlar atıldılar. Dönerken kendi dillerinde türküler çığırıyor, Kasımpaşalı çingenelerin darbuka ve klarnetle eşlik ettikleri *primitif* (*) melodiler mırıldanıyorlardı. Basri Paşa tek ayağıyla yere vurup el çırpıyor, "Tempo, tempo," diye sesleniyordu.

Solange mutlulukla gülümsüyor, çehresi o rezil pomadların
★ İlkel.

altında dahi bütün güzelliğiyle parlıyordu. “Bilmiyor fakir kız-
cağızım başına geleni,” dedi Mösyö Kırkor: “Adetlerimiz böy-
le zannetti zaar. Yamyam damgası da yedik gelinin nazarında,
ona yanarım.” “Efendim beni affediniz,” dedi Kıyam pişman-
lık içinde. “Affedilecek bir şey yok,” dedi Hilmi Bey: “Nafi’ye
bakınız siz.” Nafi Efendi okul veledleri gibi kendinden geçmiş
sıçrayarak el çırpıyor, zevcesine işmar ediyordu.

Suhulet Efendi besmele çekerek sandalyeye yıkılmıştı.

Nümayiş sihirli bir elin dokuşunuyla birden durdu. Kara
marsıklar beklenti içinde Tevfik Efendi’ye döndüler. “Elementi
bekliyorlar Tavfik Efendi,” dedi tercüman. Tevfik, “Hay hay,”
diyerek elini cebine attı, bir avuç toz çıkardı: “Bittabi.” Büyücü-
ler koşup Tevfik’i omuzlara aldılar. Tevfik havalanınca elindeki
tozu beyzadelerin, hanımların, Suntura’nın, zevcelerinin ve sa-
lonu dolduran bilumum it kopuğun kafasından aşağı boca etti:

Suntura el Kadim!

Kıyam, Hilmi Bey’in elini yakaladı: “Hakkınızı helal ediniz.”

Enfiyenin salondaki etkisi *colossal* oldu. Hayatlarında o garip
tesiriyle karşılaşmamış Suntura ve avanesi aldıkları ilk nefeste
yere yığılıp aksırıp tıksırmaya, birbirlerini tekmelemeye, acaip
seslerle yalvar yakar yardım dilenmeye başladılar. Hilmi Bey
Suhulet Efendi’nin burnunu tutup adamcağızı sırtladı, kendi-
ni balkondan aşağı bıraktı. Hanımlar asri eteklerini uçuşturarak
kaçıyor, kaçarken topuklu ayakkabıları ile Suntura ve zevceleri-
nin üstüne basıp düşüyorlardı.

Kıyam Bey enfiye bulutunun altında kah hapşırıp kah hıç-
kıarak Solange’yi aradı. Nafi Bey arbedede bir totemin altın-
da kalmış, Altan Bey’in yardımıyla kurtulmuştu. Emekleyerek
Kıyam’ın yanına geldi: “Üstad-ı Azam’ı bulalım! Zinhar, başı-
na bir şey gelmesin zatın.” Solange, Hamdüsena Ana ve Ley-
la Hanım’ı mahşer yerine dönen arbededen kurtarıp koşarak
çıktıkları koridorda nefeslendiler. O sırada Altan Bey korkuyla
haykırdı:

“Gonga dikkat ediniz! Gong!”

Tevfik Efendi hezeyana kapılmış çığlıklar atarak kaçan mar-
sıkların ve vaziyetten istifade evdeki porselenleri cebellezi eden

çingenelerin arasında, Çin Hanedanı'na yadigar gongun önünde, elinde çekice benzeyen bir zamazingo ile duruyordu: "Enfes bir ritüel. Mutluluğunuz kadim olsun!"

Kıyam, "Ah!" diyebildi.

Tevfik çekici gonga indirdi.

Tok, İsrail'in borusunu hünerde geri bırakan gong malikaneyi temelinden titretti. Cevaben *catacombes*'te fasılasız, mekanik bir tıslama başladı. *Oreille de Zeus* harekete geçmişti. Tıslama büyüyüp yayıldı, malikanenin duvarlarını sardı, kulak zarlarına çarpıp sustu.

Yalı, Tepegöz'ün yumruğunu yemiş gibi sarsıldı.

Bir çatırtı koptu. Salonun döşemeleri çatlayıp çökerek açıldılar. Ulu Suntura açılan delikten haykırarak *catacombes*'e uçtu. Büyücüler eteklerini toplayıp çığlıklarla peşinden atladılar. "Marsık dingo oldu," dedi Kör Cevat.

Yalı gıcırdamaya, *Oreille de Zeus*'un gücüyle fokurdamaya başladı. Nafi Bey Tevfik'in kolunu yakaladı: "*Catacombes* çökecek! Canınızı kurtarınız üstadım! İrfanınız bu mezbeleden sönemez!" Hanımları büzüştükleri köşeden çıkardılar. Dökülen tavan süslemelerinden sakınarak koridorları geçip zeminde açılan girdaplı deliklere düşmeden kendilerini arka kapıdan dışarı attılar.

"Kurtulduk," dedi Kıyam gözü arkada.

"Bilakis," diye nefes nefese dizlerini tuttu Nafi Bey: "*Catacombes*, toprak altında fersahlarca ilerliyor Kıyamcığım. Koridorlar yıkılmaya başladı mı hiçbir güç *Oreille de Zeus*'un kudretinin önünde duramaz. Ses, ses getirir. Frenklerin dediği gibi, *le bruit crée le bruit!* (*)"

Kör Cevat kapıdan Nafi Bey'in ağlayan zevcesiyle çıktı, üstünü başını silkeleyerek Hilmi Bey'in önünde selam durdu: "Emredin paşam!" "Suhulet Efendi faytonda," dedi Hilmi Bey: "Hanımlara da yardım et binsinler. Hadise mevkiini tahliye edelim." Titreyen hanımlar faytona bindirildi, Cevat arabacı yerine oturdu.

Kıyam Solange'nin ellerini yakaladı: "Affediniz, affediniz

* Kuvvet, kuvveti doğurur.

beni.” Gözyaşları yanaklarında sel olmuş akan Solange başını kaldırmadan hıçkırdı. Kıyam’ın gözleri nemlendi: “Asil ışığım, bu vaziyette bile güzelsiniz.” Solange bakışlarını Kıyam’dan öte tarafa kaçırdı, omuzları sarsılarak ağlamaya devam etti. “Şehzademle hanımları konağıma götür İzzet,” diye emretti Hilmi Bey:

“Ulan Tefvik ben sana ne diyeyim? Nafi, başka fayton var mı?”

“Az ileride, buyurunuz,” dedi Nafi Bey, “lakin...”

“Lakini yok! Size de bu rezaletin hesabını soracağım! Faytonlara, marş!”

“Hilmi!” diye bağırdı arkadan gıcıklı bir ses.

Basri Paşa *akompanyasında* bir marsıkla yandançarklı jestlerle yaklaştı: “Amirinin huzurunda emir ihsan eylemek, öyle mi Hilmi?” Hilmi Bey selama durarak, “Affediniz paşam,” diyebilirdi: “Kumanda sizdedir.”

Malikaneden çatırtılar, çılgınlık duyuldu. Naşit Bey’in balkondan atladığını müşahade ettiler.

“Emriniz nedir paşam?”

“Faytonlara,” dedi Basri Paşa yanlarından seri baston darbeleriyle yeri gagalayarak süratle geçerken: “Marş!” Halat atan ada vapuru misali tornistan edip faytona sıçradı.

Hilmi Bey arabacı yerine tırmandı, beygirlere kamçıyı bastı. Yıldırım hızıyla yalıdan uzaklaşırken arkada bir ısıklık sesi ve gümbürdeme duyuldu. Geriye bakınca malikanenin sönen balkon gibi devrildiğini gördüler. Hector Durville ve Naşit bahçede havaya otlar atarak ritüelik rakslar ediyor, teflerle ritm tutuyordu.

“*Le miracles l’Oreille se Zeus (*)*,” dedi Nafi Bey hayranlıkla.

“İstihkam çukuru mu açtırdın Nafi?” dedi Basri Paşa bahçede açılan delikleri kolağan ederek: “Yön tayininde hatalısın evladım.”

Hilmi Bey askerlikten kalma alışkanlıkla yıkılan *catacombes* yüzünden taş yolda açılması ihtimal çukurların yerini hesapladı.

* Zeus’un kulağının mucizeleri.

Nafi Bey'in yalısıyla komşu yalıyı ayıran dereyi aşarlarsa, emniyette olacaklarına karar verdi: "Köprüden geçerken sıkı tutunuz!"

Şaha kalkan atlar arabayı fırlattı. Arabadakiler perdelere ve birbirlerine tutundular. "Müstesna manevra," dedi Basri Paşa: "Harbiye'deyken de cevvaldi bu oğlan." "Affediniz beni Solange, affediniz," dedi Kıyam göz yaşları içinde. Solange başını eğmiş konuşmuyor, sükunet içinde ağlıyordu. Leyla Hanım ve Hamdüsena Ana el ele tutuşmuş dua ediyor, Nafi Bey'in zevcesi baygın yatıyor, kafası faytonun raksıyla sağa sola çarpıyordu.

Kıyam ayağına vuran küt sesle irkildi. Eğilince, oturdukları koltuğun altında gezinen ahşap fiçicikleri gördü. Üzerlerinde kırmızı mürekkeple yazılmış harfler seçiliyordu: *Danger. Explosive.*

Tevfik Efendi'nin elindeki muhtar çakmağını o an fark etti. "Cigar zamanı," dedi Tevfik keyifle: "Yedi düvele nam salan bir kız isteme ritüeli oldu Naficiğim. Tebriklerimi kabul buyurunuz hemşire Solagne. Bakınız *Scarab*. Varolunuz."

Kıyam Solange'nin elini yakaladı. "Kaçınız!" diye haykırarak kendini faytondan aşağı attı. Solange, elinde kalan eldiveniyle faytondan uçan Kıyam'ın arkasından tarifsiz bir korkuyla baktı.

"Destur," dedi Basri Paşa.

Hilmi Bey arkayı görmek için kullanılan aynada bir gölgenin, "*Eksplösif!*" diye bağırarak köprüden aşağı, donmuş dereye uçtuğunu, buzda tekerlenerek perişan olduğunu müşahade etti. "Vah vah," dedi esefle: "Heyhat. Giden gider, kalan sağlar bizimdir." "Dirayetli sözler," dedi Basri Paşa içerden: "Bir kumandan her daim zayıat hesabını bilir."

Ağustos ayının ortalarına doğru Kıyam Bey Kuledibi Hastanesi'nin ümitsiz vakalar ve büyük kazalar için ayrılan koğuşunda gözlerini açtığında başında Tevfik Efendi'nin oturduğunu gördü. Kalkıp boğazına atılmak istediye de vücudu ve kafası alçılar içinde olduğundan hareket etmeye muvaffak olamadı.

"Kendinizi yormayınız Kıyamcığım," dedi Tevfik müşfik bir sesle.

"Ri... Rica... Ediyorum. Def... Olunuz..."

“Haftalardır başınızda bekleyen Tevfik kardeşinizi gücendiriyorsunuz. Dikkat buyursaydınız, bu vaziyette olmayacaktınız.”

“Efendim?”

Tevfik yakasını kaldırıp cebindeki şişeden bir yudum çekti: “Azizim, şuursuz içiyorsunuz. Zat-ı alinizin hatası da bu. O Kirkor zevzeğine uyup kız isteme merasiminden evvel kafayı tütülediğinizi duydum. Eh, *alcool* bu tabii. Şişede durduğu gibi durmuyor. Salon adamı da değilsiniz Basriciğim gibi. Hangi akla hizmet faytondan atladınız, onu da anlamadım, beyan edeyim.”

“Hakkınız var... Azizim. Kadir... Kadir mevlam şu... Canımı alsa da... Kurtulsam.”

“Karamsar olmayınız, daha gençsiniz. Lakin sizi içmekten menediyorum. Alkol müptelahlılığı tehlikeli bir merettir. Naşit yazmış idi bunu.”

Kıyam gözlerini kapadı. “Uyuyunuz,” dedi Tevfik şişeyi dipleyerek: “Uyku, insan sıhhatine elemendler kadar faidelidir. Alçılarınız çıkarıldığında sizi kadim gücümle efsunlayacağım.”

Atalat-ül Çeçe

Ruhumun asil çeçesi.

Bu mektubu kaleme alırken divitimin ucu kalbime saplanıyor. Seneler evvel Mösyö Boules'in dükkanında vuku bulan elim hadiseden duyduğunuz utanç ve kederin aynını, ruhumun derinliklerinde hissediyorum.

Işığınız kendini asla affetmeyecektir Kıyam. Osmanlı düğünü hevesim felaketimiz oldu. Merhametinizle siz onu affetseniz dahi, canınıza kasteden merasimin şımarık mimarı gözlerinizin içine nasıl baksın, sizden af dilemeye nasıl cesaret etsin?

Biliniz ki, hastane bahçesinde oturup pencerenizi seyrederek gözyaşı dökmediğim dakikam dahi geçmemiştir. Faytondan uçtuğunuz elem dolu dakika, hafızamdan sonsuza kadar çıkmayacaktır. Hatıramda soğuk buza çarptığınız, fesinizin yuvarlandığı, iskarpinlerinizin uçtuğu anın korkunç fotoğrafı asla eskimez.

İstirabım, mahvınıza sebep olan buzdan keskindir. Zaman, belki ilacım olacaktır.

Ben, Paris'e dönüyorum sevgilim. Malikanemde münzevi hayatı yaşayacak ve size ettiğim kötülüğün kefaretinin mutsuzluğumla ödeyeceğim. Sizden son bir dileğim vardır. Yalvarıyorum Tevfik'e hiddetlenmeyiniz. O, kaderin elçisi olmuştur. Hayatın Kıyam Bey ve Solange için belki başka plot'u vardır.

Özlemimin utancımı yeneceği güne kadar, elveda.

Işığınız.

"Karkancolu () imam zannetmiş fakirim," dedi Hamdüsena Ana, Kıyam mektubu bitirince: "İmam nikahı kıyıyorlar zannetmiş, nereden bilsin adetimizi, vah kıyamam ben ona yavrum. Yedi, bitirdi kızcağzı kendini." Kıyam'ın ellerini okşadı: "Evladım, oğlum. Zamanla düzelir, nefes alsın, izin ver." Ağlamaya başladı.*

* (Arnavut şivesi) Kara koncolos.

“Ağlamayınız anacığım,” dedi Kıyam: “Kismetse iyileşir iyileşmez iblisin ümüğünü sıkıp cihanı kurtaracağım, o vakid ağlarsınız. Zindana da cigara, temiz çamaşır getirirsiniz zahmet olmazsa.” Tevfik’i görür görmez o fesini mesini dişleyip bastonunu da tepesinde kıracağını haykırarak yumruğu vurup komodini sıçrattı.

O hışımla ayağa kalkıp koridora toplanan hemşire, hekim ve hasta refakatçilerini, “Defolunuz efendim,” diye kovalayıp kapıyı suratlarına çarptı. Ellerini arkasında kavuşturup pencereden Kuledibi Hastanesi’nin yemyeşil bahçesine, patikalarda dolaşan hastabakıcılara, caddede yürüyen sarıklılara, çarşaflılara, atını çekiştiren faytoncuya baktı: “Durunuz, durunuz üstadım. Bir varyete tertib edip sizi gırtlığınızı sıkmak suretiyle kurban edeyim de, alem ritüel görsün. Kamu yararına binaen hem. Şeref madalyası takarlar bendenize, ne kodesi...”

“Hakkımı helal etmem sana,” diye ellerine sarıldı Hamdüsena Ana: “Dakika ayrılmaı başından. Eski dost düşman olmaz oğlum, dinimizde gūnahtır. Madem ki Allah kismet etmedi, Tevfik’in elçiliğine zeval etme. Gūnaha girersin.” Tevfik’e ne olduğı umurunda dahi değildi. Afla kuyruğı kurtaran Kıyam’ın zindana düşüp bedbaht olmasından korkuyordu: “Yemin ver, Tevfik’e ilişmeyeceksin.”

“Yalnızlığı müebbet mahkumuz vesselam,” dedi Kıyam tarifsiz bir üzüntüyle: “Söz anacığım, ilişmeyeceğim iblise.”

Ertesi hafta taburcu edildi. Hekim sağığına dikkat etmesini buyurunca kendi kendine gülererek, “Tabii, tabii,” dedi içinden: “Tevfik Efendi bir daha meftime konana kadar, *au revoir*.”

Bir vakit malikanesinde istirahat etti. Ziyarete gelen esnaf dostlardan İstanbul havadisleri alıyor, aldıkça cigara üstüne cigara içiyordu. Mösyö Kirkor merasimden sonra toparlanamayan Leyla Hanım’ı Balıklı Rum’a yatırmış, Nafi Bey zevcesinden boşanıp metres tuttuğı Marlene adlı Alman kıızıyla arkeologya ekspedisyonuna çıkmış, Hilmi Bey emrine giren İzzet’le Trablus’a yollanmıştı. Büyücü marsıklar sopa nezaretinde gemiye doldurulup postalanmış, *catacombes*’e düşen Suntura bulunmamıştı. Zevcelerinden bazılarının düğün dernek İstanbul’un

namlı tüccarlarının haremine gittiği, tercümanının Barba'nın meyhanesinde çalgıcılık yaptığı, Hector'un bir *elektrizma* toplantısında basılıp sınır dışı edildiği, Suhulet Efendi'nin Sultan Reşat'a dil dökerek malikanedeki rezaleti affettirdiği konuşulmaktaydı.

Tevfik ise, Allah seni inandırısın, aynı Tevfik'ti.

“Muhakkak, muhakkak,” diyordu duyduğu her kelimede bilenerек. Tevfik'i gırtlaklama kararının ne isabetli olduğu, kız isteme vakasıyla bir kez daha müşahade edilmişti. Bu iblisten kurtulmak zaruriydi. Herifçioğlu meftine konacak, veyahut Kıyam'ı zindanlarda çürütecekti. Bittabi, senelerin dostluğunu bir kalemde silip atmak da mümkün değildi. Hem Tevfik Efendi öyle akıllı selimden, hasbıhalden anlayacak adam da olmadığından, Kıyam ne telkin ederse etsin gene gece vakti gelip kapısına, “Kalkınız!” feryadıyla dayanacaktı. İş, maharetli ve tertipli bir hamleyle halletmek lazımdı.

Beklediği fırsat birkaç hafta sonra avucuna geldi. Tevfik bir kuşluk vakti dükkanına postu serip bacak bacak üstüne atmış, ipe sapa gelmez muhabbetlerle işine mani olmuş, tek kulakla dinleyince de bastonuyla dürtüp dikkat buyurmasını rica ederek saatlerdir başına bela kesilmişti.

“Bir *novella* (*) kaleme almayı düşünüyorum üstadım. Enterezan fikirlerim var.”

Kıyam bıyık altından güldü. Tevfik'in son kaleme alıp kesesinden akçeyle bastırıldığı “*Simyanın Nihai Temelleri - Veyahut Alberta Magnus Kimdir?*” adlı eserinin iki bin küsur kopyası şu sıralar Tophane'deki depoda çürümekteydi. *Vatan Yahut Sistire*'nin elim sonu ise, malumdu.

“Zat-ı alinizin de bildiği üzere Kıyamcığım, bendeniz İptidaizm Akımı'nın kurucusuyum.”

“Af buyurunuz?”

“Edebiyatta İptidaizm Akımı. Zat-ı aliniz hastahanede keyif çatarken attım temelini.”

“Tevfik, sanat akımı dediğiniz öyle işkembe-i kübradan vücudaya gelir mi?”

★ Kısa roman.

“Gelmez efendim. Senelerin mesaisi ve irfanıyla gelir elbette.”

“O vakid anlatınız da irfanınızı paylaşınız.”

“İptidaizm, azizim,” dedi Tevfik vakurla şişinerek, “asrımızın ihtiyacı olan yegane edebiyat felsefesidir. Etrafınıza bir bakınız.” Kıyam başını çevirip sağı solu kolağan edince bastonunu yere vurdu: “O şekilde değil! Edebiyat dünyasına... Son senelerde edebiyatta bir bir adamsendecilik, bir aleladelik dikkatinizi celbetmiyor mu?”

“Hayır.”

“Zatınızın edebiyata yatkın olmayışı da işbu sebeble. Halkın nabzını tutamıyorsunuz. Bohem hayatınızın keyfine gömülüp gitmişsiniz.”

“İptidaizm diyorduk.”

Tevfik elemle göz süzdü: “Osmanlı edebiyatı bir iptidailiğin pençesinde azizim. Kalem eline alan tefrika yazarı -efendime söyleyeyim- şair, üstad oldu. Verdikleri eserler de irfanlarıyla maruftur. İptidai kaleme alınmış, akçe kaygısı olan eserler.” Durup dururken hiddetlendi: “Ne sebeble? Zira neslimizin ihtiyacı o minvalde. Muhakememizi çalıştırmak istemiyoruz. Entipüften, süratli okunacak eserler tatlı geliyor. Elalem okuyor, sanat erbabı da yazdıkça yazıyor.”

Susup Kıyam’a dikkatle baktı. Bir heyecan emaresi göremeyince redingotunun cebinden akıl defterini çıkardı. “İptidaizm, budur efendim,” diye masaya vurdu kumaş toplarını gezinen sarı çarşafı geçkin kokonayı yerinden sıçratarak: “İptidai eserlere saklanmış *se* kadim ilim irfan telkinleriyle ahaliyi çaktırmadan aydınlatmak. O vakid ne olur, en pespaye okuyucu dahi feyz alır, değil mi efemim? Bittabi. Kıyamcığım, tertibat alınız. Taarruz borazanı çaldı! Tevfik dostunuz edebiyatın düşmüş kalesini bizzat fethedecek. Akademik çalışmalarımı ve okültizma etüdlerimi bir kenara bırakmış bulunuyorum. İptidaizmin mihenk taşı olacak ilk eserim Osmanlı Edebiyatı’nı sarsacaktır.”

“Allah akıl fikir versin. Adı nedir eserinizin?”

“*Bir Zamanlar Mazi. Veyahut Gönülden Kalbe. Aşk Peşinde Ta-*

rumar da olabilir. Frenkçesi *Tarumare Apres Dame* (*). Lakin nihai kararımı vermiş değilim, biz yazarları bilirsiniz.”

“Pek derin manalı.”

“Katiyetle değil. Naif ve iptidai.”

“Zat-ı aliniz öyle buyurduysanız...”

“Ben değil, İptidaizm felsefesi öyle buyuruyor.”

“Lakin, sanat eserinin mesaj taşıması lazım gelir. Sizin mesajınız nedir kuzum? İblislik mi?”

“Ne bedbaht sözler... Yakıştıramıyorum. Af buyurun o meseleyi de zinhar anlamam. Mesaj ne menem bir şeydir ki, herkes onu vermeye çalışır, kimse almaz?”

Kıyam deliyle deli olmamak için para kesesini çıkaran kokonaya, “Buyurunuz,” diyerek kalktı. Kadının kumaşların kalitesizliğinden, çırağın beceriksizliğinden, çarşının kalabalıklığından şikayetlerini ilgiyle dinledi, laf iskontoya gelince kumaşın fiyatını yüksek söyleyip mırın kırın etti, misliyle iyi fiyata okutarak çırağa yükledi. Kokona çırağa ustasından feyz almasını tembihleyince de gülümseyerek, “Daima beklerim matmazel,” deyip turnayı gözünden vurdu. Ellilik matmazel topukları yere basmadan neşeyle uzaklaştı.

“Bakınız, siz de iptidaizme meyillisiniz. Elin zebellahına matmazel diyerek kazığı kaktınız.”

“Rica ederim. Esnafılıkta bu nevi laflar ayıptır. Zat-ı aliniz de tüccarsınız.”

“Zerre kadar hazzetmem dünyevi saadetlerden.”

Kıyam, “Akçeleri cebe indirirken öteki telden çalılıyorsunuz,” diyecekken kendini tuttu.

“Sufizm üzerine eserler çok rağbet görüyor bu vakidler,” dedi Tevfik.

“İstirham ediyorum.”

“Eved... Farz-ı mahal Mevlana ve Şems-i Tebrizi hakkında bir *novella* kaleme alayım. Cümle alem akabinde liralar saçıp iş-tahla okur. Niçün? Zira iptidaizm. Edebiyat ödülüne dahi layık görülürüm velhasıl kelim.”

★ Uyduruyor.

İşte o dakika, İstanbullu yaman ilim adamı Naşit Efendi'nin uzun vakitler etüd ederek nihayetinde, "Fiziki manada kanıtlanamaz," buyurduğu Atalat-ül Hacer Teorisi'nin kanlı canlı bir örneği vücuda geldi. Kıyam öfkeyle titreyerek dişlerini sıktı, Tevfik'in boğazına atlamak ister ve kendini zor zapteder gibi masanın kenarına pençelerini geçirip kalktı. Yezid herif sülalesinin Mevlevi evveliyatını bilmezmiş gibi damarına basıyordu:

"Tevfik, bu isimleri ağzınıza alırken dikkat buyurunuz!"

"Ne sebeble öfkeleniyorsunuz ki?"

"Öfkelen... Öfke... Öfkelenirim tabii. Lakırdısını ettiğiniz adların kutsiyetini düşününüz. İptidaizmmiş!"

Tevfik seslerine toplanan esnafı görünce kalkarak mukabele etti:

"Sanat ve sanat erbabına bu düşmanlık, bu öfke? Yakışıyor mu Kıyam Bey?"

"Ne sanatı efendim, ne sanatı? Üç kulüvallah bir elham okuyunuz ve kendinize geliniz."

"Güceniyorum."

"Güceniniz. Zat-ı aliniz iyice aklınızı yitirdiniz. Bakınız, sizi menediyorum. O kutsal isimleri ağzınıza almaktan menediyorum. Velew ki o eseri kaleme aldınız, dostunuzu yitirirsiniz. Kaçıklığın da hududu vardır yahu!"

Tevfik bastonunu, pılısını pırtısını topladı: "Buyurduğunuz gibi olsun o vakid. *Ars longa, vita bravo!*" Dükkandan çıkıp gitti.

Kıyam dükkanın önünde toplaşan esnafı yumruğunu masasına vurup, "Haydin bre işinize," diye bağırarak çil yavrusu gibi dağıttı. "İptidaizmmiş. Sen de yok ol." Çırak tabanları yağlayıp arka tarafa kaçınca yüzünü ellerinin arasına alıp sakinleşmeye gayret etti: "İfrid... İblis... Akıl fukarası... Yezid!" Düşündükçe daha da hiddetleniyordu.

Koncolos herif hem Kıyam'ı hem de şehri-i İstanbul'u üfürükçülük icatlarıyla bedbaht ettiği yetmiyormuş gibi bir de edebiyata merak sarmıştı. Eli kalem tutan her pestenkerane tefrika-cı halihazırda zaten Mevlana ve Şems-i Tebrizi hakkında kitap kaleme alıyor, mecidiyeleri cebe indirip sosyete salonlarında

ahkam kesiyordu (*). Kıymetli üstad Tevfik Efendi'nin de bu modaya tüy dikmesi muhakkak lazımdı, elbette, elbette...

Fesini giyip kalktı, dükkandan çıkıp kepengleri indirdi, bastonunu önüne çıkanın başına indirecek gibi sallayarak  arşı kalabalışına karıştı. Bir fayton çevirip, "Fatih Camii'ne," dedi hiddetten sesi kısılmış vaziyette. Biçare  ırağı dükkanda kilitli unuttuğunu ertesini sabah fark edecekti. Ahir ömrünün en mesut *episodunun* başlamakta olduğunu ise, daha sonraları.

Tahmin ettiği ve pek de memnun olduğu üzere Tevfik Efendi dükkanından ayağını kesmiş, geceleri malikanesinin kapısına dayanıp bed sesiyle, "Kalkınız," diye seslenmeyi bırakmıştı. Kahvehanelerde, eř dost sohbetlerinde Tevfik'in, "Biz Kıyam dostumuzu sanat erbabı zannederken pek yanılmışız," dediği kulağına  alınıyor, hiç oralı olmuyordu.

Tevfik'in def-i ile, hasretini senelerdir çektiği komşuluk itibarını nihayet kazanmıştı. İblisin ayağını kestiğini duyan esnaf Kıyam'ı pek bir el üstünde tutar, akşam namazından sonra muhakkak halini hatırını sormaya uğrar olmuştu. Kahveler tellendirilir, lokumlar l pletilip cigaralar sarılırken keyifli sohbetler,  apkın hamam hikayeleri gırila gidiyor, Kıyam'ın dükkanından yükselen kakhaha sesleri akşam kepenglerinin şikayetlerine karışıyordu. Tevfik ifridi etraflarında bulunmayınca çırağın, kalfanın dahi yüzüne bir saaded, bir nur inmişti.

Kıyam Bey sabahları bastonunu sallayarak yola revan oluyor, esnafla iki lakırdı ediyor, dükkanı açıp çırağa günlük işleri tembihliyor, sabahtan buyur edenleri ziyaret edip kahvehaneye geçiyor, demli çayını yudumlarken huzurunun daim olması için dua ediyordu.

Adeta cennetteydi. Akşamüzeri bahçesinde Polak kız çay fincanını peşinde koştururken ektiği g lleri suluyor, geceleri de dizdize oturan ev halkına Recaizade'nin enfes satırlarını okuyarak g l şmelerini seyrediyordu. "Sen ne g ld n kız," diyordu Hamdüsena Kalfa Türkçesi kıt kıza: "Anlıyor gibi bu da..." Sonra sarılıp yanağından öpüyor, saçlarını okşuyor, Kıyam'a baka-

* Bu vaziyet değişmemiş, bilakis yaygınlaşmıştır.

rak iç geçiriyordu. Kıyam kalfasının mesajını gayet iyi alıyor, gözünü satırlara çevirerek, "İptidaizmmiş," diyordu içinden.

Lakin, bu meleği eksik cennet tasviri Kıyam'a gönlündeki kederi unutturamıyordu. Ahir ömrünün sonbaharında geç bulup çabuk kaybettiği Solange'nin ateşi küllense de sönmüyor, Kıyam gözü uzaklarda, gönlü karanlıklarda, İstanbul sokaklarında kendini bedbaht ve biçare hissediyordu.

Kaleme aldığı mektupların cevabı gelmiyor, Solange belli ki Kıyam'ın iskarpin ve fes girdabında dereye uçtuğu o meşum fotoğrafı unutamıyordu. Bir iki kere Paris'e gitmeye teşebbüs etmiş, hatta bir defa bileti kestirip cebine sokmuş, heyhat, yolundan ütü yaparken bileti bulan Hamdüsena Ana tarafından dualarla döndürülmüştü: "Gönül yarası kor gibidir Kıyam'ım, ellemeden evvel küllemek gerek."

Geceleri yatağından sokakta gezinen bekçi düdüklerini dinlerken Kıyam'ın hatırına Solange'nin satırları geliyor, bilhassa "fesinizin yuvarlandığı, iskarpinlerinizin uçtuğu anın korkunç fotoğrafı" kısmını hatırlayınca gerisine görünmez bir zıpkın dürtülmüş misali titriyordu.

Ah Tevfik Efendi, bir nevi belalı Zümrüd-ü Anka idi sanki. Mamafih yol arkadaşları Mesnevi'deki gibi kafilesinden kendi rızalarıyla ayrılmıyor, iblisin meftlerine konması suretiyle bertaraf oluyorlardı. Kıyam da elbette en dirayetli yol arkadaşı olarak en *colossal* iblisliği ile ödüllendirilmişti. Suntura'nın ayaklanıp dile gelmiş tulum peyniri raksı hatırına geldikçe yatağında yumruğunu ısıırıyordu: "Eh Tevfik Efendi, eh..."

Tevfik, Perşembe Pazarı'na yolu düşse dahi Kıyam'ın dükkanının önünden göğsünü güvercin misali şişirip aksi bir suratla geçiyor, bastonuyla sustalı maymun gibi sıçrayarak kalabalığa karışıp yok oluyor, o tarafa nazar dahi etmiyordu. Evvela Kıyam da hiddete kapılmış, "Kabahatli bendenizim sanki, yezid," diyerek Tevfik'i görünce öte tarafa dönüp tavrını belli etmişti. Şimdilerde ise bıyık altından gülüyor, Tevfik'in fesinin püskülü kalabalıkta sarkaçlanırken arkasından bakıyordu.

İçinde belli belirsiz bir burukluk da yok değildi. Senelerin okültizma nebbaşlığına mukavemet eden kadim dostlukları

enfi  ften bir deyyuslukla bitmi  , Tevfik bir ba  na kalmı  tı. Kıyam neler karı  tırdı  nı, ba  nı ne menem belalara soktu  nu zaman zaman merak ediyor, fakat saadeti merakının   n  ne ge  yor, kendini dizginliyordu.

Keza kula  na   alınanlar da kararının son derece isabetli oldu  u y  n  ndeydi. İpek taciri Selman Efendi Tevfik'in Tepeba   Tiyatorası'nda *Tevficcini* mahlasıyla ok  lt g  steri d  zenledi  inden ve, "M  sl  man mahallesinde hortlak alemi tertib ediyor," diyerek kapıya dayanan mollaların sopasından zor ka  tı  ından s  z etmi  ti ayak  st  .

Bir ak  am da Tevfik'e Karak  y vapurunun g  vertesinde rast gelmi  , Arnavut lahanası olmu   akıl defterine satırlar karalarken beberuhi jestleriyle e  ilip b  k  ld   n  , kendi kendine konu  arak vapur ahalisinin dikkatini celbetti  ini g  rm   , salona inip en uzak k   eye yerle  mi  ti.

Tevficcini'nin bir vakit İstanbul'a u  rayan Rus *sirkusuna* katıldı  ı, Avrupa'da fink attı  ı, Moskova'da yaptı  ı son g  steriyle ahaliyi paluze, *sirkus*   adırını da k  l etti  ı dedikoduları kula  na   alınmı  , "Aman efendim g  zden ırak beladan ırak," diyerek saadetle    kretmi  , Moskova'da husule gelen rezilli  ı aklında canlandırıp g  lm   t  .

Yezidin oltası Moskova'dan dahi dudaklarına takılıyor, g  lerken aklına Solange'nin misk kokulu hatırası d    yor, g  l  msemesi tahtını   z  nt  ye terk ediyordu. Ve keder i  inde hokka divite sarılıp mektuba ba  lıyordu: "Asil ı  ı  ım..." Hey-hat, divitin   elik ucu Kıyam'ın kalbine saplanıyor, bekledi  ı cevap postahaneden gelmiyordu.

Tevfik'in irfanından uzak, huzur i  inde ge  en g  nlerinin gidi  atını,     sene sonra Gani Hoca'nın i    zarlı  ı bozacaktı.

Hoca ve avanesi bir g  n destursuz d  kk  n kapısında bitip buyur beklemi  ler, Kıyam saygıyla kalkıp yerini Gani Hoca'ya vermi  , kahve ve nargile ko  turulmasını buyurmu  , ellerini dizlerine koyarak hal hatır faslını terenn  m etmi  ti. Gani Hoca tek g  z   nargile dumanıyla pır pır ederek, "Kıyam, o  lum," girizgahını yapınca da saygıyla kulak vermi  ti: "Emredin hoca efendimiz."

“Caiz değildir.”

“Hayırdır hocam?”

“Şeriatta küslük yazmaz.”

“Aman, hocam...”

“Cemaatte dargınlık olmaz. Bir yol barıştıracamız sizi,” demişti Gani Hoca ahaliyi tartan incelmış gözleriyle nargilesini körükleyerek. Kıyam konuşacak gibi olunca marpucunu kaldırıp susturmuştu: “Büyük sözü son sözdür.” Kıyam çaresiz itaat etmişti: “Başım üstüne hoca efendimiz.”

Gani Hoca’nın oyununun pekala farkındaydı. Esnaftan Tevfik’in hocanın dükkanına dadandığını, bastonuyla sabahtan çöreklenip işine çomak soktuğunu, garabet garabet konuşup müşterileri kaçırdığını duymuş, “Oh olsun,” diyerek Hattuşaş *ekspedisyonunun* diyetini misliyle ödemesine pek sevinmişti. Lakin, büyük sözü son sözdü. Gani Hoca imkanı yok ikisini barıştıracak, o marpuçla Kıyam’ın çanına ot tıkayacaktı.

“Sabah vakti Tevfik’i bir kolaçan et,” demişti hoca dizlerine dayanıp inleyerek kalkarken: “Hayırlı işler evladım. Yürüyün erenler.”

Kehanet, Mon Amour

Kıyam kendi kendine, “Gani Hoca’nın zoruyla efenim,” telkininde bulunsa da sabah neşe içinde iki dirhem bir çekirdek giyinmiş, gönlünü faytonda, “Şeytanın boynuzlusu, mamafih hastanede başımdan ayrılmamış kerata,” laflarıyla yumuşatmıştı. Kadim dostunu dükkanında hokka ve divitle bir başına eşele-nirken görünce de merhametle içi burkularak seslenmişti:

“Kuru kalabalık Tevfikçiğim, kuru kalabalık Allah inandır-sın!”

Ve o saatten sonra gene iflah olmamıştı.

Cihanın yedi belasından kurtulup alelade dükkan ziyareti ni-hayetinde okyanus yollarına nasıl düştüğüne ise hâlâ mana ve-remiyordu. Şark Okültizma ve Spiritizmacıları Grand Konseyi denilen *monumental* maskaralığı takiben Şehzade Halim’in tele-fiyle haydut damgasını yemiş, Jean Pierre’nin şalupasında kaçak yolcu sıfatıyla Tevfik, Arnen-Ra ve Rauf’la kapana kısılmıştı.

Garip olanı, tefrika olsa tek Allah’ın kulunun inanmayacağı makus talihine artık hiç şaşırmıyor ve hiddetlenmiyor olmasıydı. Üzerine bir abdal sükuneti, peygamber sabrı gelmiş, hiçbir insan evladının tahayyül edip de kaleme alamayacağı felek çem-berlerinden geççe geççe akıbet ne olursa olsun kabullenir olmuştu.

Bu halini de Mevlevi evveliyatı sebebiyle kanaatkar ve kader-ci olmasına bağlamaktaydı. Gün gibi aşıkardı ki ahir ömrünün yegane vazifesi cihanı Tevfik iblisinin amellerinden korumak ve yıldırımını bizzat kendine çekip paratoner vazifesi icra et-mekti. Hayatının baharı da Tevfik sayesinde fırtınada Eyfel Ku-lesi’nden beter yıldırımlarla geçip gitmişti.

Uyku tutmayınca Tevfik Efendi’nin, “Müstesna, okült, bit-tabi,” zırvalarıyla kendini tebrik ederek kamarasında yürüttüğü ilmi çalışmayı seyretmeye koyuldu. *Le Grande Occultiste vü İblis*

oyuncak sandığını tarumar eden veled misali dadandığı masada *Scarab, Grimoire des Kopiques*, parşömenler ve cam yılan büstüyle eğleniyor, Merlin'in külahını sallayarak kimbilir hangi dünyalarda geziniyordu.

Yezid herif koleksiyonuna bir de tahta kadın heykelciği ve soğuk soğuk parlayan ametist taşı katmıştı. Zembilinde daha ne emanetler taşıdığını, o emanetler tedarik edilirken canları yanan fukaraların akıbetini ise, Kıyam düşünmek dahi istemiyordu. "Ne vakid vasıl olacağız Cherbourg'a aceba?" diye sordu yataktan.

"Baytar Rauf Efendi'ye danışınız," diye cevapladı *Le Grande Teke*: "En alasını kendileri bilir."

Bu cevapla Rauf muhabbetinin kapanmayacağı ve seneler senesi Kıyam Bey'in kafasını ütüleyeceği aşık hale gelmişti. Kıyam, Tevfik'i Rauf'a Amen-Ra ile ilgili tek kelime etmediğine zinhar inandıramayacaktı. Aslında, Rauf'un Amen-Ra efsanesine bu kadar hakim olmasına kendi de evvela şaşırmış, fakat üzerinde kafa yormamıştı.

Seneler senesi kaçıkların başpehlivanı Tevfik Efendi ve avanesiyle boğuştuğundan Rauf gibi er meydanına taze çıkmış, madrabazlık hünerinde bıyığı terlememiş akli evvelleri ciddiye almıyordu. Bu iblisler hangi üfürükçülük hazinesinden besleniyorsa, Rauf da Amen-Ra'ya meftun olup evveliyatını o hazineden hatmetmiş olmalıydı. Nihayetinde o hazine Tevfik'in tekelinde değildi.

"Üç gün içinde vasıl olacağız," dedi Tevfik Jean Pierre'den ödünç aldığı sekstantla ayarlar yapıp parşömenlere pergelle daireler çizerek.

Üç gün hadisesiz geçti. Jean Pierre kaptan köşkünden ayrılırken kapısını kilitleyip anahtarını boynuna asmayı adet edinmiş, soğuk aldığını söyleyen Rauf kamarasından çıkmamış, Tevfik Efendi de, "Muhakkak mumyayı cebellezi etmenin peşinde kendileri," buyurarak Rauf'un kamarasını göz hapsine aldığından Kıyam feci şalupa yemekleri hariç sıkıntı çekmeden ufukta Cherbourg'u görmüştü.

Tevfik'in Rauf'u gözetlediği sustalı sehpa kaleme almaya başladığını müjdelediği "Şark'ın ve Garb'ın ufuklarını aydınla-

tacak ilmi, okült aşk tefrikanı" ile ise hiç, hiç alakadar olmamıştı. Alakasızlığının menfaati icabı olacağını kalben biliyordu.

Le Grande Teke tefrika işini ciddiye almış görünmekteydi. Cherbourg'a inip Jean Pierre'nin muhabbetle kefil olduğu Madam Odette'nin pansiyonuna Amen-Ra'yı taşıtır taşıtmaz bastonunu sallayarak ortadan yok olmuş, akşam karanlığında peşinde, "Edebi ilham kaynağım," dediği ağır sandığı taşıyan hamalla beraber boy göstererek odasına çıkmıştı.

Rauf'un da Jean Pierre tarafından aynı pansiyona gönderildiğini ve aynı transatlantik istimbotla Yeni Dünya'ya geçeceğini duyar duymaz da Amen-Ra'yı çifte kilit altına almış, Kıyam'a ciddiyetle, "Kadim sırlarını o kahve değirmeni kılıklı herife zinhar aktarmamasını," ıstırham etmişti.

Bu esrarengiz tavırlardan işkillenen Rauf akşam yemek masasında Kıyam'a, "Tevfik Efendi'nin mumyanın peşinde olduğumu zannettiğini biliyorum," demişti gülümseyerek: "Fakat, değilim. Ben kaderi takip eden, alelade bir yolcuyum. Müsterih olsun kendileri." Garsonun servis ettiği galonluk şarap şişesini, "Koruduğu sırrın ayık hizmetkarlara ihtiyacı olduğunu," söyleyerek geri gönderdiğini duyan Kıyam izin isteyip odasına kaçmıştı. "Muhakkak bir yatılı mektebde toplayıp eğitiyorlar bu palikaryayı," demişti yatağına uzanırken: "Cümleleri dahi bir efenim, kalıb imalatı adeta deyyuslar."

Tevfik Efendi'nin muhabbetli manevralarla iskele olduğu pansiyon sahibesi kokona Madam Odette sabah Kıyam'ın kapısını çalıp beklediği istimbotun rıhtımın açığına demirlediğini, penceresinden görebileceğini bildirmişti.

Hayatında ilk kez okyanus istimbotu gören Kıyam Bey'in nutku tutulmuştu. Odette'nin bitişik odadaki Tevfik'e müjdeyi verdiğini, şarlatanın kadını içeri buyur etmesini, "Heybetlice bir sandal imiş," diyerek pespaye laf ebelikleriyle aşna fişneye meylini dinlerken istimbotun muazzam büyüklüğüne, rengarenk bacalarına, güverte boyu uçuşan bayraklarına ve karınca yolcularına hayranlıkla bakmıştı.

"Ecnebler hatmetmiş bu işi," dedi içini yakan bir hüznle: "Darısı Devlet-i Osmani'nin başına."

Kalben biliyordu ki, bu imkanlı değildi artık. Ecnebinin, “Hasta adam,” diyerek alay ettiği Osmanlı’nın derdi vatanın tek mil köşesine sirayet etmişti. İttihat ve Terakki’nin tahta getirdiği Sultan Reşat şehzadelğinde hapis hayatı yaşadığı için devlet işi bilememiş, naçar kalmıştı.

Rauf’un bahsettiğine göre Mustafa Kemal Bey isimli zat Trablus’ta İtalyan’a dünyayı dar etmiş, lakin İtalyan rakkasları birlek hakkıyla alamadıkları Trablus’u oyunbazlıkla, imzayla almıştı. Devir yüreğin değil, kalemin devriydi. Ecnebler bu heybetli gemileri inşa eder ve cihanı dolaşırken Osmanlı cep-helerde kurşun atmakta, cenk etmekte, heyhat, canla aldığı hileyle vermekteydi.

Gözleri doldu. “Gün olur devran döner,” dedi yaşlarını si-lerek: “Allah kudret versin ya Mustafa Kemal.” Ensesinde Tev-fik’in baston sesi tıkırdadı. “İçlendiniz değil mi Kıyamcığım?” “Gördüğüme değil, göremediğime üstadım,” diye cevapladı. Kadim dostunun yüzüne baktı.

Bir an, iç çeken Tevfik Efendi’nin yüzünde de aklındaki yağ-murun bulutlarını görür gibi oldu.

Tevfik’in ifadesi Odette’nin muhabbete teşne manevralarla odaya gelmesiyle değişti. “Enfesite,” dedi Tevfik gözleri fıldır fıldır dönerek: “Parfümünüz bir rüya adeta madam. *d’Amour Odette* (*) ismiyle şişeletip meftununuz biçare beyzadelere da-ğıtmanızı tavsiye ederim.” “Kart papaz,” dedi Kıyam çöldeki tatsız nükteyi hatırına getirerek içinden: “O Fransız kokonası suyunuzu sıksın da görünüz *l’Eau d’Tevfik*’i (†) inşaallah.”

“Modası geçmiş eski parfümü kim ne yapsın *monsigneur*,” dedi Odette iltifat bekler bir elemle. Elini uzattı. Tevfik ağaç-kakan aşkıyla fırlayıp eli koltuğunun altına sokuşturdu: “Kla-sik eserlerin modası asla geçmez madama. Çeçeciğim, sabah vakti demir alıyoruz. Tertibat alınız, akşam yemeğine misafi-rimiz var. William Thomas Stead teşrif edecekler. Kadim bir zattır, ve...”

* Odette Aşkı.

† Tevfik’in Suyu.

“Okültizmaya meraklı,” dedi Kıyam.

Tevfik bastonunu neşeyle yere vurdu: “Bravo.”

Pansiyonun terasında akşam yemeği hazırlıkları yapılırken Kıyam *Le Figaro* okur bulduğu Rauf’tan William Thomas Stead’in evveliyatını dinledi. Stead, Rauf’un bahsettiğine bakılırsa, cihan jurnalcilerinin en şöhretlisi, insan hakları savunucusu ve cihanın nadiren gördüğü uslanmaz adalet neferlerinden biriydi. Tarihin ilk röportajını yaparak dünya neşriyatlarının ufkunu açmış, yirmi iki yaşında *Darlington Northern Echo* gazetesinin başına getirilip cihanın en genç editörü sıfatını kazanmış, Nobel’e aday gösterilmişti.

Britanya’da yaygın olan ve parlamento tarafından görmezden geline köle ticareti rezaletini kanıtlamak maksadıyla 1885 yılında alkolik bir annenin on üç yaşındaki kızını 5 *pound’a* satın almış, hikayeyi *Modern Babil’e Bakir Övgü* adıyla yayınlamıştı. Cihana talkım veren Britanya’da adalet çarklarının ne kifayetsiz olduğunu da böylece göz önüne sermiş, parlamentoyu ele güne rezil rüsva etmişti.

Ertesi gün tutuklanmıştı. Tutuklanma sebebi kız çocuğunu satın alması değildi. Kumpası Britanya’nın rezilliğini kanıtlamak maksadıyla göstermelik kurduğundan anneye verdiği 5 *pound’u* belgelememiş, kızı da teslim almamıştı. Britanya mahkemeleri Stead’i tam da bu sebeple tutuklamıştı. Söz verdiği parayı ödemeyip ticarete dolandırıcılık yapmaktan.

Britanya için küçük kıza ne olduğunun ehemmiyeti yoktu, tabii bedeli ödendiği sürece.

O sıralarda vakanüvislik ve tefrika yazarlığına devam ediyor, yayınlanmış iki kitabı bulunuyordu. “Kitapları şu saatte hoşunuza gitmez,” dedi Rauf gülümseyerek, “ikisi de okyanusu geçerken batan istimbotlarla ilgili.”

Kıyam tahtaya vurdu: “Düşman başına.”

“Ve tabii,” dedi Rauf, “cihanın namlı spiritüalizma üstadlarından olduğunu, celselerde ruhlarla konuşup malumat aktardığını, bir medyum derneğinin kurucusu ve müdavimi bulunduğunu Tevfik Efendi nakletmiştir size.”

Kıyam'ın bıyıkları gitar teli olup titredi. Evveliyatını dinleyince bu William Stead'in hürmete şayan adam olduğunu düşünmüş, müşerref olacağından şeref duymuştu. Lakin Rauf'un son sözüyle onun fitratı da aşık hale gelmişti.

"Tevfik Efendi'yle ne vesileyle tanışıyor, onu bilemiyorum," dedi Rauf.

"Bendeniz tahmin ediyorum, muhakkak gulyabani çağırma seansından."

"Aslen, spiritüalizma çoklarınca ilim kabul edilir. Mark Twain, Bernad Shaw ve Arthur Conan Doyle dahi meftundur."

Kıyam omuz silkti: "Tanımıyorum bahsettiğiniz şahısları. Mamafih malumatınız doğruysa boş işlerle iştigal eden, hayallerle elalemin aklını bulandıran madrabazlar olduklarına eminim." Rauf gülmeye başladı: "İlahi Kıyam Bey. O minvalde bir şey, kabul ediyorum."

Tevfik'in bir kolunda Odette, öteki kolunda sakallı, dalgın bakışlı bir adamla yemek salonuna girdiğini görünce ayaklandılar. Rauf elini uzattı: "Mr. Stead... Bendeniz Rauf. Hayranınız." Kıyam, "Hayırlı akşamlar mister," diye reverans etti: "İstanbul eşrafından Kıyam. Kitaplarınızın methi kulağımıza geldi, kaleminize kuvvet."

"Kehanetlerim," diye düzeltti Stead: "Şeref duydum."

Garsonları iştimaya çeker adımlarla masaya teşrif edip Fransız antrelerinin, damaklarında dağılan şatobriyanın, kırmızı şarabın keyfiyle sohbete daldılar. Boş şişeler birikip dumanı üzerinde sufleler kaşıklanınca Odette'nin aşçılığına ve güzelliğine övgüler yağdırıldı.

William Stead hayatı anlamış her ağırbaşlı adam gibi kelimelerini dikkatle seçiyor, iltifatlarını ve cevaplarını tartarak konuşuyor, Rauf salon adamlığının en anşante hünerlerini sergiliyor, Odette servise kumanda ederek iltifatlara kikirdiyor, Tevfik de aniden *Scarab*'ı çıkarıp reverans etmelerini buyurduğu vakitler hariç, uslu duruyordu.

"Ah, söylemeyi unuttum size, *Monsieur Kıyam*," dedi Odette şarap kadehini aceleyle dudaklarından çekerek: "Pek

unutkanım. Affedin. Sabah sizi iki Türk beyi sordular. ‘Molla Ferid arıyor dersin,’ dediler, tercümanları da vardı, evet.”

Kıyam ve Rauf bir ağızdan, “Molla Ferid mi,” dediler. Dönüp birbirine, “sana ne oluyor?” gibisinden şaşkınlıkla birbirlerine baktılar. “Ben, elbette Türk misafirim olmadığını söyledim,” dedi Odette fattan bir halden anlarlıkla. Tevfik’in kolunu okşadı: “Yalan da değil, hiç böyle müthiş Türk misafirim olmamıştı.”

“Beni utandırıyorsunuz madama,” dedi Tevfik.

“Molla Ferid kimdir,” diye sordu William.

“Bir kanun adamı. Adalet tanımayanlardan.”

“Etkileyici bir tasvir Rauf,” dedi Stead: “Adalet tanımayan kanun adamı. Aksi mümkünmüş gibi. Kaleme aldığım bir cümleyi hatırlattınız bana. Adalet, hayalet gibidir. Yolunuza dikilmedikçe varlığına inanmaz, karşınızda bulunca korkudan titrer-siniz.”

“Tebrik ederim azizim,” dedi Tevfik: “Müstesna bir anekdod. Hayalet ve adalet.” Odette’yi dürtüp, “Şarab, *mon petite*,” buyurdu. Odette aralarındaki gizli sır açık edilmiş de ateş basmış ayıplamasıyla omuz vurup göz süzünce Kıyam fevkalade huylandı. Rauf lafı topladı: “Zat-ı alinizi bulmuşken, kitablarınızdan söz etmek isterim Mr. Stead.”

“Kehanetlerim... Okuduysanız, söz etmeye sebep yok. Okumadıysanız, neden söz ettiğimi zaten anlamayacaksınız.”

Rauf Kıyam’a doğru eğildi: “Keferenin İngilizisi. Duvar mübarek. Kurşunum bitti, bir yardım.” Kıyam ne edeceğini bilemedi. “Tevfik Bey de okültizmaya meraklıdır,” dedi kendine lanet ederek. William Stead, “biliyorum,” manasında başını salladı: “Ben sanatımla cihana cılız bir fidan dikebildiysem, Tevfik Efendi’nin ilmi bir çam ormanıdır.”

“Alayını da devirmiştir,” diye geçirdi içinden Kıyam.

“Teveccühünüz Williamcığım,” dedi Tevfik kadeh kaldırarak.

“İltifatlar irfanınızın gölgesinde kalmaya mahkumdur Tevfik. Naçizane yazar olsam da, zatınızın büyüklüğünü tasvir et-

meye kelimelerim yetmiyor. Beni kabul etme sebebinizi de biliyorum ve müteşekkirim.”

Tevfik öksürdü: “Öyle mi, varolunuz.” William ışıklar içinde sabahı bekleyen heybetli istimbotu kadehiyle işaret etti: “Siz, beni, benden iyi bildiğiniz kehanetimi kanıtlamam için imtihan etmek istiyorsunuz, *Le Grande Maitre*.”

“Ne kehanetiymiş bu,” dedi Kıyam.

“Amen-Ra’nın karanlık sırrı,” dedi William.

“Bu sırrı nasıl haiz olacağız?” diye sordu Rauf.

“Bizzat Amen-Ra’ya soracağız,” dedi Tevfik Efendi: “Willi-
amcığım irfanımla spiritüalizma celsesi düzenleyecek ve Amen-
Ra ile fikir teatisinde bulunacak. Atlantis’in sırlarına haiz olaca-
ğız. Tertibat alınız, hay hay!”

Kıyam peçetesini atıp ayaklandı: “Sofra ziyade olsun, keseni-
ze bereket Madam Odette. Teşekkürlerimi kabul buyurun. Mr.
Stead, şeref duydum. Rauf Bey, kahvaltıda görüşmek dileğiyle.
Tevfik Efendi, üstadım, boyunuz devrilsin. Bir günü de mad-
rabazlık tertib etmeden geçiriniz, istirham ediyorum. Hayırlı
geceler. *Ekplosif* falan da patlatmayınız!” Hışımla odasına çıkıp
kapıyı çarptı.

Odaya girince, “Tertibat alayım, elbette,” dedi sükunetle.
Redingotunu çıkarmadan traş oldu, Jean Pierre’nin hediye etti-
ği zembilini topladı, cigara tüttürdü. Guguklu saati kolaçan ede-
rek, pencereden istimbotun ışıklarını seyrederek vakit geçirdi.
Tavşan uykusuna yatmaya karar verecekken pansiyonun ikinci
katında kopan kıyametle kendini tebrik etti: “Tam tahmin etti-
ğim gibi. Dakika sekmedi, aşk olsun.” Fesini takıp zembili aldı,
ayak seslerine kulak kabarttı, ani bir hareketle kapıyı açtı.

Yumruğunu kaldırmış kapıya indirmeye hazırlanan şaşkın
Rauf’la göz göze geldiler. “Geç bile kaldınız, önden buyuru-
nuz,” dedi Kıyam. Rauf odasından öteberisini alırken kapıda
bekledi, sakın adımlarla sokağa indi. “Tayyare Piyangosu’nun
talihlisi belli oldu,” diye düşündü manzarayı görünce. Odette
kaldırımında paluze olmuş inliyor, sofrta örtülerini Romalı togası
gibi sarınmış *petite* hizmetçiler, “*Mon Dieu, mon Dieu (*)*,” di-

★ Aman tanrım.

yerek etrafında ağlaşıyordu. Tevfik Efendi Merlin'in külahlıyla merdivenlerde görünür görünmez Odette kollarını uzatarak, "*Le Grande Maitre*," diye seslendi: "Ben iyiyim. Kaçınız..."

"Davanızın selameti için değil mi?" diye sordu Kıyam. Odette başını saf saf salladı. Kıyam Rauf'a döndü: "Metin olunuz. Sizi Allah korumuş. William Efendi'nin sıhhati yerinde mi?"

"Erken ayrıldılar," dedi Rauf suratı bin parça vaziyette.

"İsabet buyurmuşlar. Frenk jandarmasının eli kulağındadır, istimbota geçelim."

Tevfik'le Odette'nin yürek burkan ayrılık nağmelerini dinleyip arka sokakta çalınan düdüklere duyunca seri adımlarla rıhtıma yürüdüler. Fransız kokonası arkalarından, "Dilekleriniz emirdir Tevfik Paşa," diye seslenince, "Ne kaçık?" dedi Kıyam: "Müstahak, her ne cereyan ettiyse."

Muazzam kalabalığa karışıp motorlu filikalarla rıhtımdan ayrıldılar. Filikadan istimbota geçerken Tevfik Efendi, "Enfes bir celse oldu azizim," diyerek biletlerini ibraz etti. Kıyam, Tevfik'in külahını çıkarmasını rica etti, Rauf'un arkasına bakıp durduğunu görünce, "Endişe etmeyiniz," diyerek sakinleştirmeye çalıştı: "*Le Grande Tevfik*'in *akompanyasındasınız*, Fransa şu saat yıkılsa kurtulacak tek şahıs odur."

"Endişem Molla Ferid."

"Siz ne sebeble korkuyorsunuz ki kendisinden?"

"Kendim için değil, Kıyam Bey, kendim için değil."

"Bakınız burada ne var," dedi Tevfik: "*Veranda Cafe*'de sıcak roma buyurunuz."

Cigara içip geleceklerini söyleyerek Tevfik'i savuşturdular. "Aslında harfiyen tahmin ediyorum ancak," dedi Kıyam: "Siz gene de anlatınız rica ederim, neler oldu?" "Bir yaşıma daha girdim demek adettendir, bendeniz bin yaşıma daha girdim," dedi Rauf titreyen ellerle cigara tabakasını açarak: "Evvela yemek hadisesiz, seyrinde gidiyordu. Sufle yedik, biliyorsunuz. Tevfik ve Odette mumları yaktılar, hizmetçileri çağırdılar. Tevfik Efendi bir külah taktı. Amen-Ra'yı masaya yatırdılar."

"Ah, ah," dedi Kıyam dizine vurarak.

"Etrafında çember oldular. William el ele tutuşturdu bizleri."

Hayret, akli başında bir zata benziyordu. Gözlerini yumdu. Bir hezayanlar, titremeler geçirdi. Manasız kelimeler etti ilk. Acaip seslerle Fransızca konuşmaya başladı. Kehanetlerde bulundu, gözleri devrildi. Tevfik Efendi *Scarab*'ı havaya kaldırdı, bağır-maya başladı. William sandalyesinden arkası üstü düşüp yuvar-landı, 'Arılar,' diye haykırarak koştu, kaçtı."

"Odette'ye ne oldu?"

"Anlatacağım. William kaçınca Tevfik Efendi kehaneti biz-zat teyid etmek için irfanıyla celse düzenleyeceğini beyan etti. 'Amen-Ra'nın *aura*'sını çağırmak için son dakikalarını etüd et-meliyiz,' buyurdu. 'Se kadim,' dedi. Garson oğlanları muha-fız yaptı. Odette'ye Amen-Ra gibi balkonda saçını taramasını söyledi. Kendi de Tutankhamon oldu. Hizmetçilere Mısır rak-sı oynattı. 'Akalaki,' deyip tos vurunca Odette'nin ayağı kaydı, aşağı uçtu."

Kıyam esefle püfledi. "Sonrasını siz de biliyorsunuz," dedi Rauf binen yolcuları kollayarak: "*Scarab*'ın Tevfik Efendi'de olduğunu zaten Jean Pierre'nin şalupasında tahmin etmiştim. Zat-ı alinizin malumatı var mıydı bilemiyorum. Vardıysa dahi vaka karşısındaki sükunetiniz beni hayrete düşürmedi diye-mem."

"Bendeniz şerbetliyim. Size tavsiyem ise, şu saat arkanıza bakmadan kaçmanızdır. William'ın kehaneti ne idi aceba?"

Rauf tam izah edecekken, "Molla Ferid," diyerek ayağa fır-ladı: "Şemsiyelerin altına geçiniz." Saklanıp filikadan gemiye geçen yağlı redingotlu, türbe suratlı Molla Ferid ve kütük ka-falı Kelle Celal'i gözlediler. Üçüncü sınıf kamaraların olduğu güverteye indiklerini görünce Kıyam'ın içi rahatladı. Üçüncü sınıf yolcuları birinci sınıfa çıkamaz, birinci sınıftakiler de aşağı pek inmezdi.

"Sobe," dedi bed bir ses arkasından. Kıyam sıçrayıp basto-nunu kaldırdı. "*Kocameti* (*) adamlar saklambaç oynuyorlar, gö-rüyorsunuz değil mi Bruce," dedi Tevfik yanındaki bıyıklı Kas-tamonu yumurtası kılıklıya: "Kıyamcığım, Rauf Bey, Bruce'la tanışınız. İstimbotun sahibidir kendileri."

* Arnavut argosu, "kocaman."

“Bu istimbotun sahibi, saygıdeğer yolcularıdır,” dedi Bruce sivri bıyığını burarak: “Şeref duydum.” Arkasından el pençe gelen garsonlara, “Likör ve battaniye,” buyurdu: “Yılın bu zamanları sabah ayazı serttir. Sıhhatinizi korumak vazifemizdir. Teknemizin şatafatlı gece hayatından mahrum kalmanızı istemem. Binbeşyüz şişe şampanya açılmayı ve tadılmayı bekliyor. Viski ve konyaklarımızı da tavsiye ederim. İyi haber, değil mi Mr. Tevfik? Beyler, ne şanslısınız ki cihanın en nadide damaklarından biriyle yolculuk ediyorsunuz.” Tevfik’e muhabbetle bir baş selamı çaktı: “Kaptan köşkünü teftişe bekliyorum sizi dostum. Demir alıyoruz, manzarayı kaçırmayın. İzninizle.”

Güneş doğarken istimbotun kalkış manevraları başladı. Motorlu filikaların halatları çözüldü, *elektrizmalı* bocurgatlar çıpaları çekti. Manevra mavnası istimbotu limandan çıkarırken küpeşteye dayanıp Cherbourg’u seyre daldılar. “Ah, *petite* Odette,” dedi Tevfik gene Kıyam’ı ifrit ederek. Rauf ansızın gerisi dürtülmüş gibi, “Eyvahlar olsun,” diyerek dikildi. “Hayrola azizim,” dedi Kıyam.

Rauf eliyle karayı gösterdi: “Amen-Ra’yı unuttuk!”

Derdimi Ummana Döktüm

“Bir kabile üfürükçü bir mumyaya mukayet olamadınız,” dedi Kıyam için için gülererek, “muhakkak zulmünüzden kurtulmak için firar edip başka istimbota kapağı atmıştır fakir. Gıpta ediyorum kendisine, gıpta.” Tevfik’in suratına neşeyle baktı: “Firariyye *du* kadim!”

“Elim bir okült kayıp,” dedi Tevfik esefle: “Ayıplıyorum zat-ı alinizi. Cihan tarihinin en kadim *eksplorasyonuydu*. Heyhat, Frenklere kısmet oldu.” Kıyam cinnet geçirip kaptan köşküne çıkarak dümeni çevirmesini veyahut filika çözüp kürek marifetiyle geri gitmesini beklerken teknedeki tanıdık üstadlarla fikir teatisinde bulunacağını söyleyip reverans etti. Uzaklaşırken kılavuz teknesine bağlı son halatı atan çımacıya arkadan yanaşıp “*thar she blows* (*),” diye bağırarak adamcağzın elini ayağını karıştırdı.

“Sakin karşıladı kaybını,” dedi Rauf: “Maddi ve manevi büyük kayıp.”

“İki paralık mumyanın maddiyatından ne olacak efendim.”

“Öyle demeyiniz. Amen-Ra’ya on bin *pound* ödeyecek koleksiyoncular var bu cihanda.”

“Kaçıklığın, nebbaşlığın hududu yok ki azizim.”

Bir müddet sessiz kalarak Cherbourg’u seyrettiler. “Cebir vasıtasıyla da olsa samimiyet hasıl oldu zat-ı alinizle aramızda,” dedi Kıyam: “Söyleyiniz de dinleyelim Rauf Bey, ayık hizmetkara ihtiyaç duyan sırrınız nedir?”

“Beni affediniz Kıyam Bey. Jean’ın şalupasında söylediğim gibi, cihanın bazı meseleleri vardır ki vaktinden evvel gün ışığına çıkmamaları menfaatimiz icabıdır.”

★ Püskürüyor. Herman Melville’nin namlı eseri *Ak Balina*’da gözcülerin balina görününce mürettebı uyarmak için kullandıkları nida.

Kıyam adamın ellerinin hâlâ titrediğini fark etti: “Haydi, haydi Rauf, etmeyiniz, sakın olunuz biraz. Bakınız bana. Seneler senesi bir rahatlık geldi üzerime, hiçbir musibet beni şaşırtmıyor.” William’ın kehanetini soracakken, “Öyle,” dedi Rauf geminin güvertesinde tanıdık birini görmüş gibi: “Kıyam, izninizi istirham ediyorum. Yemekte buluşmak dileğiyle.” Şapkasıyla yarım bir selam verip savuştu.

“Okyanusta dahi bir kuklabazlık, bir entrika, sormayınız gitsin,” diye düşündü Kıyam: “Cihanın sırlarıymış... Muhakkak Tevfik’i takip ediyor. Meğer ki Tevfik casus olarak peşime takmış olmasın bu Rauf’u? Vallahi de yapar, billahi de yapar. Hikmetinden sual olunmaz iblisin. Ama yok efendim, nasıl da titriyordu fakir, idmanlı değil, belli. Mamafih, bu okültizma madrabazları tiyatoraya da meyilli. Tekmil Arab (*) mübarekler. Rol kesiyor olabilir. Tabii, bakınız Tevfik sırra kadem basınca nasıl da peşinden seyirtti? Durunuz bakalım, kokusu çıkar elbet.”

İstimbotta kendince *ekspedisyona* çıkarak gönlünü eğledi. Tekne, dışarıdan görüldüğünden çok daha heybetliydi. Oymalı koltukları, kristal ve porselen takımları, fraklı uşaklarıyla yemek salonları, *jantil* sandalye ve masalarıyla çiçek tarhları arasındaki *cafe*’ler, beyzade ve hanımların ayrı ayrı banyo aldığı kimbilir kaç tonluk sıcak su teknesi, leydilerin okuma odası, cigar salonu, ahşap heykelleriyle Dolmabahçe Sarayı’nı andıran antre merdivenleri, *elektrizmalı* edevatlarıyla asri *jimnazyum* insana yüzen bir saray hissiyatı veriyordu.

Jimnazyumun penceresinden içeri bakınca sıhhat meftunu gürbüz beyzade takımının yay çekerek, lobut sallayarak, halter kaldırarak minderlerde eşelendiklerini, iç donları ve çizgili mayolarıyla birbirlerine laf atıp, “Sıhhat, sıhhat,” diyerekten perişan olduklarını gördü. Tevfik Efendi de iki rom şişesinden teşkil ettiği lobutları pehlivan edasıyla çekerek iskarpinleri ve mayolarıyla iyice düzenbaza dönmüş beyzadelere gayret veriyor, Bruce denilen zibidi alkış tutuyordu. “Fikir teatisi,” dedi

* O senelerde, üstad Shakespeare’nin Othello adlı eseri, Osmanlı tiyatoralarında “Arab’ın İntikamı” adıyla sahnelenmekteydi.

kendi kendine: “Anzarot idmanı yapıyor kaçık, sıhhat salonunda.” Sessizce uzaklaştı.

Rauf'u Tevfik'in *akompanyasında* görmeyince içi biraz ferahlamıştı, o doğru. Lakin Tevfik'in madrabazı değilse, kimdi bu adam? Ne sebeble adım adım peşlerindeydi? Belki de Kıyam'ı yaren bellemiş, yolculuğun yalnızlığını paylaşacak dost edindim diye sevinmişti garip. Kendini ayıpladı. “Sır, mır,” dese de, düşmanın bini bir para, dostun karaborsa olduğu şu ahir dünyada memleketlisine yafta yapıştırmak kendisine yakışmamıştı. Uykusuz geçen gecenin perişanlığını omuzlarında hissederek güvertedeki güneşlenme koltuklarına serildi, açık havada uykuya daldı.

Uyandığında güneş çoktan batmış, akşam ayazı çıkmıştı. O uyurken komiler üzerine battaniye örtmüş, başucundaki sehpa-ya bir davetiye bırakıp kurdelalı konyak şişesiyle uçmasın diye sağlamlamışlardı. Davetiyeyi açtı. El yazısıyla kaleme alınmış yaldızlı kağıdın üzerinde “Bruce Ismay az sayıda seçkin dostu için şerefle takdim eder: Osmanlı'nın kadim mucizesi *Le Grande* Tevfik Efendi, vekilharcı saygıdeğer Kıyam Bey ve namlı jurnalist William Thomas Stead himayesinde sohbet ve spesiyal akşam yemeği. 10 Nisan 1912, 9 PM, Ismay süiti.”

Kıyam kağıdın arkasında aynı el yazısıyla, “Kıyamcığım, icabetinizi dört gözle bekliyorum,” yazısını okuyunca omuzlarını düşürdü. Bu kibarlıkta bir davete icabet etmemek şanına yakışmazdı. Keza, davetiyeye bakılırsa kendisi düpedüz ev sahibi idi ki, ev sahibi olduğu resepsiyonda görünmemesi mümkün değildi. Elinde anahtar tomarıyla geçen kamarota saati sordu. “Askeri 20.00, standart 8 PM,” dedi kamarot. Kıyam davetiyeyi gösterdi:

“Davet için kostüm lazım geldi bendenize.”

“Emredersiniz. Beni takip ediniz.”

“İşimiz çok kolay,” dedi gemi terzisi Kıyam'ın ölçülerini alırken: “Atletik *natura*'nız sayesinde size kostüm bulmak zor olmayacak.” “Vaktimiz dar,” dedi Kıyam: “Laftan ziyade işe ehemmiyet verelim.” Aynada kendine bakarak, “Vakid mühimdir,” diye mırıldanıp güldü.

Acaiplığı az sonra fark etti. İtalyan terzinin giydirdiği redingot hayli *jantildi*, lakin pantol iple bağlanmış hamal poturu misali bol ve fevkalade kısa, çoraplarını gösterir boydaydı. Sıkıntıyla, “Bu ne azizim,” dedi. Herif dudaklarındaki iğnelerin arasından, “Milano modası beyzadem,” dedi: “Pek revaçtadır.”

“Zinhar giymem ben bunu. Sayfiye kostümü mübarek.”

“Beyzadem, elimdeki tek pantol budur. Arzu buyurursanız hazır edeyim.”

Kıyam aynadaki altı kaval üstü Şişhane vaziyetine elemle baktı: “Olsun bakalım, Milano modası madem.”

O terzi olacak kılkuyruğun işkembeden üfürdüğünü davete icabet eder etmez anladı. Salonda iskarpin ucunda vals eden uzun paçalı beyzadelerin arasında kendini yanlış masala düşmüş kısa pantollu Pinokyo gibi hissetmesi için tek nazar yetmişti. Kamarotlar kapıları itince teknil seçkin misafirlerin başı kendisine döndüğünden yüzgeri etmek de manasızdı. Lanet okuyarak selamları aldı, elindeki *Scarab*’ı William’ın burnuna sokmakta olan Tevfik’in yamacında bitti.

“Hayırlı akşamlar kadim dostum ve vekilharcım. Pantolunuz suda çekmiş, beyan edeyim.”

“Susunuz,” dedi hınçla: “Milano modası imiş bu. Revaçtaymış.”

Tevfik eğilip paçalarına baktı, bıyık altından güldü: “Revaçta mıdır bilmem, lakin zatınıza reva değildir.”

“Entipüften latifelerinizi kendinize saklayınız.”

“Deniz havası alıp üşütmeyesiniz cenup cenahından Kıyamettocuğum?”

“Zat-ı alinizsiniz kıyamet.”

Çatalla vurulan şampanya kadehinin çingiliyla o tarafa döndüler. Frak giyinmiş, saçlarını kafasına keçi yalamış misali yaşırtmış Bruce Ismay Tevfik’e reverans etti, Kıyam’a bakıp dudaklarını ısırды, William’a kadeh kaldırdı. “Sevgili dostlarım, okültizmanın üç silahşörlerini selamlayınız.”

Kibar bir alkış patladı. “Üç silahşörmüş, armatör papazı,” dedi Kıyam öfkeyle. Tevfik ve William’a eşlik ederek masaya oturdu. Ismay orkestraya vurmalarını işaret etti, Kıyam’ın ense-

sinde biterek “Milano modası demek,” dedi: “Göz alıcı.” Kıyam layıkıyla cevap veremeden uçup masanın karşısına oturdu.

Tevfik kadehiyle ayaklandı: “Sevgili İsmay, William, vekil-harcım Kıyam Bey, kıymetli misafirler ve kokonalar! Şerefini-ze, çekiniz! Williamcığım bu akşam huzurlarınızda celse tertib edecek zannediyorum, buyurunuz Willlliam.”

William başparmaklarını yeleşinin yakasına sokup ciddi ve dalgın bir suratla: “Teşekkürler *Le Grande Maitre*,” dedi. “Salondaki herkesin kehanetlerimi okuduğunu biliyorum. Zira ben hediye ettim hepinize. Okumuş olmanız dileğiyle.” Kadehler kahkahalarla kalktı. William sakince elini kaldırdı: “Tevfik Efendi tevazu göstererek celseyi benim yürütmemi istedi. Bu centilmence teklifini affına sığınarak reddediyorum.” Protestoları başını metanetle sallayarak karşıladı: “Bir vakitler, akıl bir zat ‘mucizeler kediler gibidir,’ demişti, ‘beklemediğimiz vakitte kucağımıza atlarlar.’ Cihan çok William görmüştür ve görecek-tir. Lakin tek bir *Le Grande Maitre* vardır. Meclisinde bulunmak başlı başına bir mucizedir, değil ki irfanına şahit olmak. Üstadın çırağı olarak, celseyi kendisinin yürütmesini istirham ediyorum. Bizi irfanınızdan mahrum bırakmayınız, kucağımıza atlayan bu Sfenks’ten kutsal, *colossal* kediye kovalamayınız *The Grande Master*.”

“Ala,” dedi Tevfik iskemlesini itip ayaklanarak: “Cihanın okültizma fedaileri, varolunuz. Bendenizi mesud ettiniz. Kediye de ettiniz, bittabi. Celsemiz yemeği müteakiben başlayacaktır. Yeyiniz, içiniz, hay hay.” Sandalyeye gömülüp tüylü şapkasıyla kırılıp dökülen tuvaletli tazeye işmar etti: “*Magnifique*.” Taze ki- kirdeyince şampanyasını dipledi.

“Azizim nedir bu kehanet meselesi?” dedi Kıyam çatal bıçak sesleri yükseline: “Bir kehanettir gidiyor.”

“Williamcığım on sene evvel istişareye yatmış idi,” dedi Tevfik yazarı bastonuyla dürterek: “Amen-Ra’nın bir istimbotta bindirileceği, William’ın da o istimbotta olacağı, istimbotun batacağı, kendisinin boğulup helak, mumyanın da kayıp olacağı malum olmuştu.”

“Aman üstadım iyi ki Amen-Ra’yı unutmuşuz o vakid.”

“Okült meseleler bunlar. Unutmasak muhakkak sırrına Rauf’a öksürdünüz zat-ı aliniz. Çekiniz bakayım? Köpüklü.” Şampanyasını dipleyip garsona uzattı: “Doldurunuz. Silme doldur bakayım? Bravo. Kadim bir kehanettir Kıyamcığım, Eski Mısır yazıtları da Amen-Ra’nın boğulacağını yazmışlardı. Champollion keşfetmiş idi bunu, bittabi. Bakınız, *Scarab*.”

“Gösterip durmayınız şu alamedî. Hatırıma Mısır rezilliğimiz geliyor.”

“*Ekspedisyon* efendim. Reverans ediniz.”

“Misliyle reverans etmiştik piştovlar patlarken, varolunuz, eksik kalsın.”

Tevfik hayretle gerilip gözlerini patlattı: “Okültizma cesaret ister! Rica ediyorum metin olunuz ve ufka bakınız.”

“Ufukta okyanustan mada bir halt yok,” dedi Kıyam: “Zat-ı aliniz sayesinde imamın kayığının, alamedin en *colossal*’ına binmiş gidiyoruz bakalım.”

“Alamed, bittabi. Alamed *du* Amen-Ra. Okültizmanın zat-ı alinize öğretecek çok ilmi vardır muhterem Kıyametto.”

“Milano modası,” dedi Kıyam ağlamaklı bir sesle. “Muhakkak, muhakkak,” cevabını alıp Tevfik’in William’a kaşgöz ettiğini görünce içini çekip şampanya şişesiyle ensesinde biten garsona kadehini gösterdi: “Veriniz, ne yapalım.”

Nevaleye taarruz başladı. Tayyare kuvvetlerini temsil eden garsonların savaş meydanına attığı antreler elde çatal bıçak bekleyen piyadelerin saldırısıyla bastırıldı. Bruce Ismay’ın meydan muharebesi maketinin tepesinden verdiği, “Şunu da deneyiniz, bunu da tadınız,” emirleri ikiletilmeden yerine getirildi. Çeneleri batarya tabyası misali ileri geri yaylanan kokonalar yerlerinden doğrularak attıkları kavisli çatallarla tuzlu ve tatlı ekmekleri, salata kaselerini, havyar tabaklarını amansızca dövdüler.

Tabaklarda gıcırdayan çatallarıyla hafif piyade tazeler sipere yattıkları mendillerinin arkasından mühimmatı süratle cephe gerisine taşıırken, İngiliz firkateyni nazıyla masaya yanaşan göbekli centilmenler amansız saldırılarıyla av kuşu tepsisini tarumar etti.

Şampanya yakıtıyla şahlanan *logistique* kuvvetleri boşalan ta-

bakları kaldırırken masa bir meydan muharebesinden arta kalanlarla darma dumandı: Saadetle gülümseyen muvaffak mütefikler ve mağlubiyetin zilliyetiyle pes etmiş nevale tabakları, tepsileri, kaseleri. Taarruzun baş komutanı Tevfik iskemlesinden kalkıp şampanya kadehini göndere çekti: “Azami dikkat! Celse tertibatına geçiyoruz. Hay hay.” İştahla dipledı: “Enfes!”

Işıklar kararıp ay salon pencelerinden karanlıkta oynayan su ratlara vurunca avuçlarını masaya dayayıp, “Efendiler, hanımlar” dedi: “Kokonalar ve vekilharcım Kıyam se Milano. İrfanım la huzurlarınızda az sonra namlı bir tarihi şahsiyyetin *aura*’sını çağırarak fikir teatisinde bulunacağım.”

“Shakespeare’i çağıralım,” dedi bir bıldırcın.

“Nicholas Flamel!”

“Kazanova, Kazanova,” diye el çırttı bir kokona.

“Kendinizden utanınız,” dedi kocası. Gülüşmeler duyuldu.

“Büyük İskender,” dedi İsmay açık artırmada fiyat verir gibi elini kaldırarak.

“Kral Arthur,” diye mukabele etti William.

Tevfik avuçlarından hız alıp öfkeyle dikildi: “Ayıplıyorum! Okültizmanın kadim yasalarını okuyunuz, rica ederim. İstimbot üzerindesiniz, titreyiniz ve kendinize geliniz. Bakınız *Scarab*. İstimbot şu saat 20 *knot* hızla yol alıyorsa, *Scarab* kaç *knot* hızla yol alıyor?”

“21 *knot*,” dedi bir kadın sesi.

“Madrabazlığın lüzumu yok.”

“20 *knot*, 20 *knot*!”

“Enfes. Ne sebeble 20 *knot* hızla yol alıyor efendim?”

“İstimbotun üzerinde durduğu için.”

“O vakid ayağı mayağı olmayan kadim *aura* istimbotun üzerinde nasıl duracak söyler misiniz bakayım? Güverteden kayar gider, arkamızda kalır. Arzın çekim yasası. Eved. Naşit yazmış idi bunu.”

“Ne irfan, ne parlak bir zeka,” dedi hanımlardan biri.

“Teveccühünüz, bittabi,” dedi Tevfik. Kemanını kutusuna koyarken tok bir sesle düşüren çalgıcıya esefle baktı: “İstimbotun üzerinde, ancak ve ancak o lahzada istimbotta bulunan zatın

aura'sı durabilir! Durmasa idi ne olur idi? *Aura*'larımız istimbot kalkınca kayıp cumburlop denizi boylardı."

Gölüşmelere kadeh kaldırdı, çekip aniden ifritleşti: "Ciddi olunuz rica ederim! İstimbotta *le morte* olan yok ise, şu lahzada tek şahsın *aura*'sını çağırmak mümkündür. Kimdir o şahıs baka-yım? William mı? Hayır efendim. Bakınız kan damlıyor yanak-larından, sıhhatte maaşallah. İsmayciğimi solgun görüyorum, lakin aşık ki kendisi de mortoyu çekmiş değil. Kokona, sizin haliniz iyi değil, kismetse yakında çağırırız *aura*'nızı. Fakad şu saad? İstimbotta kimin mumyası mevcuttur efendim?"

"Amen-Ra, Amen-Ra," dedi masadakiler bir ağızdan. "Bra-vo," dedi Tevfik. Eğilip Kıyam'ın kulağına "sosyete madrabaz-ları efendim," buyurup dikildi: "Amen-Ra'nın *aura*'sını çağırma celsemiz başlıyor, azami dikkat!"

Emriyle sandalyeler çember yapılıp William ortalarına yatı-rılırken Kıyam Tevfik'in kolunu yakaladı: "Azizim, mumya yok ise ne celsesi yürüteceksiniz sorabilir miyim? *Aura* çağırabildi-ğinize itimadım olduğundan değil, lakin düpedüz yalan bu."

"Kadim ilmi sırlar bunlar, susunuz. Sanatıma halel getire-ceksiniz."

"Rabbim bildiği gibi yapsın," dedi Kıyam. Tevfik çemberin ortasına gidip bastonunu ve *Scarab*'ını kaldırarak, "*akalaki maka-laki*," kabilinden zırvalamaya başlayınca aralık kapıdan savuşup güvertede bir cigara içti, kamarasına dönüp yattı, uyudu.

Hayrete şayandır ki, istimbot o gece bir okült kazaya kurban gitmedi.

Ertesi akşam Kıyam kamarasındaki koltukta istirahat eder ve fakir kemiklerinden uzun tekne yolculuklarının ağrılarını atma-ya çalışırken kapı şiddetle çalındı. Gelen, elbette Tevfik Efen-di'ydi. Koltuğunun altında *l'essence de cherie* (*) likör şişesiyle sendeleyerek içeri girmeye teşebbüs ederken Kıyam tarafından kapı ve duvar arasına kısıtırıldı: "Azizim, size hayret ediyorum. Eşsiz bir istimbotla 20 *knot* hızla yol almaktasınız, fakad bu kib-rit kutusuna tıklmış oturuyorsunuz."

★ Vişne aromalı.

“Zatı aliniz ne yapmamı buyururdunuz? Sayenizde yedi düvelde kanun kaçağı olarak aranmaktayım.”

“Rica ediyorum susunuz ve tek kelime dahi sarfetmeyiniz.”

Kamaraya girdi, abartılı reveranslarla eğilerek likörün hatırı sayılır miktarını nadide ipek halının üstüne boca etti: “Kıyamcığım, sizi Türk Hamamı keyfine davet etmeye gelen dostunuzu gücendiriyorsunuz. Süratle giyiniz.”

Soğuk, amansız Kuzey denizinin üstünde Türk Hamamı keyfi. Kıyam bu teklife asla, Tevfik’ten gelmiş olsa dahi itiraz edemezdi. İstimbotun koridorlarında kol kola yürürken Tevfik tökezliyor, gelip geçene, “*Salute!*” diye bağırarak selam duruyor, yanlış cenahlara sapıp, “*Navigasyon*, bittabi,” laflarıyla gittikleri yönü tayin etmek üzere pusula çıkarıp bakıyordu. Türk Hamamı’na vardıklarında Kıyam geldiğine pişman olmuştu bile.

Ama o Türk Hamamı yok mu idi...

Altın sırmalı kumaştan perdeleri, kelebek kanadı inceliğinde el işçiliğiyle Osmanlı’nın maharetli ustaları tarafından imal edilmiş kadife kaplı koltukları, Çin antikalarıyla süslenmiş loş odaları, naneli, limonlu içeceklerle dolu billur sürahileri, sedef kakmalı kahve tablaları, misk-i amber esansıya Fransız sabunları, kıvrımlarına tülbent lavanta torbaları yerleştirilmiş yumuşacık Bursa havluları ve insanın cildini ipek gibi parlatan keseleriyle bu hamam, Kıyam’ın gördüğü en muhteşem hamam olmalıydı.

“Binbir Gece Masalları’ndaki gibi değil mi azizim? Önden buyurunuz!”

Tevfik böyle dedikten sonra Kıyam’ı beklemeden Türk Hamamı’na daldı, istimbotun yalpalamasıyla dengesini kaybedip sürahilerin bulunduğu köşeye doğru tam yol sendelerken aniden gölgelerden *karkancol* gibi çıkan Alman asıllı Andrea Ipstein tarafından durduruldu.

Andrea Ipstein, Bavyera’da kasaplık yapan Dietrich ve emekli dansöz olan Lili’nin tek kızıydı. Tevfik’i ensesinden yakalayıp sırçalardan uzağa bıraktığı o gün aşağı yukarı 200 okka geliyordu ve tepesinde sıkı sıkı topladığı sarı saçları, toprağa batırılmış cicoz kılıklı mavi gözleri, hareket ettikçe şişip duran pazularıyla

teknedeki cümle erkeğin korkulu rüyasıydı. Likör şişesini iki parmağıyla Tevfik'in koltuğunun altından çekti:

“*Nein spiritus* (*).”

Tevfik, “Ya Allah, Katerina!” diye haykırıp tornistan ederek Kıyam'ın arkasına gizlendi. Kıyam neredeyse dev anasının ellerini öpecekti: “Hayırlı akşamlar, *mademoiselle* (†).” Andrea bıkkın bir şimendifer nefesi saldı. Kıyam kadının ensesindeki kasların şiştiğini, Tevfik'in korkuyla iyice bir sindiğini görünce mutluluktan uçaçak gibi oldu: “Soyunma *cabinet*'leri (‡) nerededir aceba?”

Tevfik'i sürükleyerek Andrea'nın boğumlu francala parmağıyla gösterdiği hasır paravanın arkasına soktu. Rengi ruhsarı atmış Tevfik külliyyen ayılmıştı: “Azizim, kirişi kiralım.”

“Hayrola mirim?”

“Katerina diyorum, ikizi diyorum. *Zuble magnifique!*”

“Uslu durursanız, eminim Andrea size ilişmeyecektir. Ayrıyeten kendisi *zuble* de değil. Kabul ediyorum, çenesi azıcık iri, fakad dikkat buyurursanız boyuna uzun değil, enine geniş.”

“Yerin dibine batsın *zuble* de hamam da. Terk edelim burayı üstadım.”

“Zinhar olmaz. Nezih, ala bir hamam. Rica ederim peştemalınızı giyiniz.”

Tevfik, “Acuze efemim, en *du* kadiminden,” şikayetleriyle soyunmaya çekilince ceviz raflara dizili kusursuz ilmeklerle dokunmuş peştemallara, kar beyazı keselere, kakmalı hamam takunyalarına hasretle baktı. Manzara Mithatpaşa'lı Ebceddin Efendi'nin dükkanını hatırlatıyordu. Ah İstanbul, böyle hünerli ustalar yalnız onun ellerinde yetiştirdi.

Fakirhanesinin bahçesi ak karlar altında olmalıydı şimdi. Kıyam, üzerinde *robe de chambre*'si, elinde Fransız konyağı, pencerenin önündeki koltukta oturuyor, Recaizade'nin satırlarının keyfine varıyordu. Polak hizmetçi, elma yanaklarına kışın sürdüğü pembe allıkla bahçe patikasındaki karları süpürüyordu. O

* Alkol yasak.

† Matmazel.

‡ Kabin.

süpürdükçe kar saklambaç oynar misali geçtiği yerleri örtüyor, kız patikanın sonuna varınca bıraktığı ayak izlerini görüyor, dönüp aksi tarafa doğru süpürmeye devam ediyordu. Arada başını kaldırıp devridaimini seyreden Kıyam’a bakıyor, pembeliği şerbet kırmızısı oluyor, şöminedeki odunlardan Kıyam’ın gönlünü ısıtan sıcacık çıtırtılar yükseliyordu. Elini uzatsa, uzatabilse bu İstanbul hayaline dokunabilirdi.

“Zat-ı aliniz soyunmamışsınız üstadım?”

Hayallerinden bu bed sesle sıyrıldı. Tekrar soğuk okyanusun ortasında, buzdağlarının yamaçlarında yol alan istimbottaydı. Tevfik belinde ekose peştemalı, ayağında topuklu nalınlarla elleri belinde dikiliyordu. Kolunun altında okşayıp durduğu hasırlı İrlanda viskisi şişesi vardı: “Kadim dostunuzda o nemrud Alman rahibesine boyun eğecek göz var mı mirim? Katiyyen. *Alcool* bilhassa buhar banyosu esnasında tüketilirse sağlığa faidelidir.”

Le Grande Charlatan (*), şişeyi peştemalının altında saklayarak Andrea’nın hışmından kurtarmıştı. Üzerinde bakır plakaya kakılmış çarliston harflerle “*Steam Bath* (†)” yazan kapıyı aralarken külâhına hakim olmaya gayret ediyordu: “Buyurunuz, evvela istim banyosu alalım.”

“Bekleyiniz.”

Kıyam paravanın arkasından kafasını uzatıp etrafı kolaçan etti, peştemalını toplayıp nalınlarıyla darbuka çalarak naneli şişeciklere koştu. Bir şişecik alıp çark eder etmez oturduğu *Reception* koltuğunda kaykılmış kristal aynada kaidesini ve butlarını süzerek iç çeken Andrea’yla göz göze geldi.

“*Petite*,” dedi Andrea hasretle.

Kıyam takunyalarının üzerinde ceylan misali sekerek paravanın arkasına sıçradı, cehennem sıcaklığı odaya dalıp kapıyı anahtarın gittiği yere kadar kilitledi. Tevfik istim püskürten deliklerin altına bağdaş kurmuş, demlenmeye başlamıştı bile.

“Hakkı aliniz var Tevfikçiğim, bu Andrea kartolozu ziyadesiyle tehlikeli.”

* Büyük Şarlatan.

† Buhar banyosu.

“Ah, demek dostunuza itimad ettiniz nihayet? Ne ala, ne hoş. Çekiniz.”

“Yeminimi hatırlayınız.”

“Paşa gönlünüz bilir. *Stim* banyosunda kan deveranını artırmak için viski faideli bir ajandır.”

“Andrea’dan silleyi yemek için de.”

“Bırakınız efenim. O gulyabani istimden bizi göremez. Aceba, gulyabani mi demeliydim bir *dame* (*) olması sebebiyle?”

“Allah müstahakınızı versin.”

Buhar banyosunun nemli sıcaklığında böyle vakitlerde sebep-siz akla gelen hatıralara, ah o eski günlere, İstanbul anılarına daldılar. Mazide başlarına patlayan garip hadiselerden, entere-san vukuatlardan bahsettiler, ötekinin anlattığına müdahil olup hatıraya hatıra katarak vaktin aceleci bir hevesle aktığını unuttular.

“Rasathane’deki geceyi hatırlar mısınız üstadım?”

Kıyam, o meş’um geceyi teferruatıyla hatırlıyordu. Tevfik Efendi, yirmi yıl kadar evvel öğlen vakti dükkanına faytonuyla gelmiş, şemsiyesiyle dostuna binmesini işaret etmişti: “Kainatın gizemlerini görmeye buyurunuz.”

Gençlik... Tevfik’in lafına itibar edip çıraklarına dükkanı akşam inince kapamalarını tembihlemiş, faytona binmişti. Uzun yol faslından sonra Rumelihisarı’nda bekleyen sandala atlamış, papaz buhurdanlığı kavisleriyle sallanan teknede dengelerini zor bela muhafaza ederek Çengelköy’e geçmişlerdi. Kıyıda İngiliz kılıklı bir adam yollarını bekliyordu:

“*Afternoon* (†), *Tawfiq the Kadeem* (‡). Arabacı, rasathaneye! *Make haste!* (§).”

Kandilli’nin vapurdumani renkli tepesinde şato ihtişamıyla yükselen rasathaneye varmaları vakit almıştı. Güneş tepelerin arkasında kaybolur ve akşam ezanları hoş sadalarıyla yankılanırken Kıyam faytondan inmiş ve heybetli binaya bakmıştı. Uzak-

* Bayan.

† Tünaydın.

‡ Kadim Tevfik.

§ Acele et.

tan tepesine kavun sokuşturulmuş Trabzon tereyağı tenekesi-
ni andıran, Ortaçağvari sağlamlığı beher tuğlasında müşahade
edilen rasathanenin tepesindeki kumbara yarığından Osmanlı
ulemasının keyifli bir gururla “*Oeil de Ciel (*)*” ismini verdiği,
doksanalı ayak boyundaki teleskop top namlusu misali yıldız-
lara uzanıyordu.

Tevfik, “Ala,” demişti: “*Objectif magnifique! Loupe a la cos-
mique! (†)*”

İngiliz kendini takdim etmişti: “Lord Gregory Hampton.
Galler ve Büyük Britanya Elçisi. Ülkem bu teleskob için Os-
manlı İmparatorluğu’na otuz bin Sterlin yardım sağlamıştır.”
Kıyam hayretle gözlerini açınca, “Hayret etmeyiniz,” demişti:
“Bu önemsiz meblağ, dostluğumuzun nişanesidir.” Cebinden
çıkardığı şifreli anahtarla kapının kilidini açmıştı: “Açılış mera-
simi tertiplenmedi. *The Grand Tawfiq*’in binayı ayaktakımından
evvel teftiş etmesini arzu ettik.”

Rasathanenin içi malikanelerinde yaldızlı cübbeler ve külah-
larla rakeden astronomi avanelerini deliye çevirebilirdi. Hey-
yula bakır teleskobun hareket etmesini sağlayan piring mani-
velalar, ayar mekanizmaları, kilit sistemleri, envai çeşit parlak
alaşımli tertibat, ahşap raflara dizilmiş binlerce astronomi, ast-
roloji ve meteoroloji kitabı, değerli el yazmalarının okunurken
zarar görmemesi için kullanılan rahleler, eldivenler, tutacaklar
ve gökyüzüne açılmış hava boşluğundan fezaya bakan *Oeil de
Ciel*.

“Şiirlerde, romanlarda, hurafelerde adını duyduğunuz Ve-
nüs’ü kendi gözlerinizle görebileceksiniz, Mister Kıyam.”

Kıyam tebrik mahiyetinde başını sallamıştı. Ve Tevfik’in
yanlarında olmadığını fark etmişti. *Le Grande* Tevfik bir takım
sustalı merdivenler vasıtasıyla asma kata çıkıp teleskobun mer-
ceğine gözünü dayamış, bakır aparatı hareket ettiren manivela-
ları çevirirken aşağı seslenmişti: “Hamptoncuğum... Az sonra
Çifte Benli Melahat’in keyifhanesini tüm teferruatıyla görebil-
eceğiz. Bakalım Basri orada mı?”

* Gökyüzünün gözü.

† Muazzam objektif. Kozmik pertavsız.

Bir gıcırtı, binayı temelinden sarsan bir gümbürtü duyulmuştu. Kıyam Lord Hampton'a, "Canınızı kurtarın azizim," diyebilmişti ancak.

Doksan altı ayaklık heybetli teleskop Tevfik'in laterna maymunu süratiyle çevirdiği manivelaların emrini takip ederek evvela rasathane duvarına yaslanmış, gerilime muhalefet eden çelik halatların feryadı Kıyam'ın kulaklarında patlamıştı. Bakır heyhula kaidesinde dönmüş, rasathaneyi temelinden titreten bir salınımla eğilmiş, ağırlığını tutan çelik menteşeleri parçalayarak kopup Kandilli sırtlarından aşağıya kurşun gibi inmişti.

Yoluna çıkan her nevi ağaç, bahçe duvarı, kaya ve bilumum nebatatı silip süpürerek sahile kadar artan bir ivmeyle ilerleyecek, Hüsrev Paşa Yalısı'nı tarumar ederek Boğaz'ın mavi sularına gömülecekti. Lord Hampton bir anda herc-ü merc olan yatırımın ardından büyüyen göz bebekleriyle bakakalmış ve oracıkta titreyerek kalp krizi geçirmişti.

Tevfik rasathaneyi toza dumana boğan yıkıntıların arasından öksürerek çıkmış ve Kıyam'ın koluna girmişti: "Tahliyede faide görüyorum mirim."

Ertesi sabah *The Morning Journal* hadiseyi manşetten geçecekti:

"The Grand Sabotage ()"*

Habere göre Galler ve Büyük Britanya Elçisi'ne suikast düzenleyen iki Türk Kandilli Rasathanesi'ni bombalayarak kullanılmaz hale getirmiş ve olay mahallinden faytonla kaçmışlardı.

Kıyam Bey gözlerini o uğursuz dakikayı yaşarmışçasına kapadı: "Hatırlıyorum azizim, hatırlıyorum."

Tevfik koltuğunun altındaki boş viski şişesine dayanarak kalktı, sendeleyip, "Baff," diye inleyerek istim odasının kapısını açtı: "*Stim*'i (†) artırıyorum üstadım. Sıcak, sıhhatinize iyi gelecektir."

Kıyam dalgın dalgın, "olur," etti.

Tevfik, "Bakalım burada ne var?" diye mırıldanarak hamamın ocak kısmına geçti. Geminin Türk Hamamı'nda, suyu

* Büyük Sabotaj.

† Buhar.

kaynatmak ve hamama buhar takviyesi yapmak için zamanın en asri buluşu olan sıkıştırılmış *heliyum* tüpleri kullanılıyordu. Sıra sıra dizili, üstlerinde kırmızı harflerle “*Danger - Explosive*” yazan adam boyundaki gümüşü tüplere hayretle baktı: “Ov, *Eksplosif!*” Ocağın *temperatür* (*) ayar manivelasını en yükseğe getirdi.

Andrea’ya görünmeden sıvışıp kamarasında kıyafetlerini giyinerek üst güvertedeki *café*’de aristokrat dostlarına katılmak üzere koltuğunun altında *Grimoire* ve kafasında Merlin’in külahıyla asansöre bindi. Çok vakit geçmeden bol miktarda Sobieski votka kattığı limonatasını kaldırmış kırık dökük İngilizcesi ile şiir okuyordu:

On beautiful nights with vodka and lemonade

You walk beneath green lindens on the promenade (†)

Tevfik Bey kopuk aristokrat dostları ile, “*Aqua vitae* (‡) efemim,” laflarıyla Sobieski bardaklarını peşi sıra iskandil ederken, Türk Hamamı’nda bir tragedya yaşanıyordu. Kıyam Bey ayyaş Tevfik’in hamamın kapısını dışarıdan kilitlediğini ve anahtarı dipsiz cebine atarak sırra kadem bastığını çok geç fark etmişti. *Stim* hamamın içine hızla nüfuz ediyor, sıcaklığı dayanılmaz hale getiriyordu. Evvela kapıyı sonra da gözünü karartıp camı yumruklamış, feryadına kimse yetişmeyince fenalık geçirmişti.

Gemi mürettebatı perişan olmuş Kıyam’ı bir saat sonra, temizlik vardiyasında bulmuş, kapıyı kırarak dışarı çıkarmıştı. Kıyam Bey çatlayan dudaklarının arasından, “Kurbağa etti ben-denizi yezid,” diye mırıldanarak tekrar baygın düşmüş, revire gönderilmişti. O doktorun telkiniyle istirahat için kamarasına taşınırken Tevfik koltuğunun altında votka şişesi ve *akompan-*

* Sıcaklık, ısı.

† Rimbaud’un şiiri. İngilizce’de *promenade* kelimesi hem “gezinti” hem de “güverte” manasında kullanılır. Tevfik Bey, burada limonata (lemonade) ve güverte (promenade) sözcüklerini kafiyeli biçimde kullanarak istimbota telmih yapıyor. Votkayı da eserine katmayı ihmal etmiyor.

‡ Dört defa distile edilen votkaya o tarihlerde *Aqua Vitae* (Ab-ı Hayat) denir idi. Ruslar ve Polaklar bu votkayı içer, İngiliz ve Fransızlar ise traş losyonu olarak kullanırdı. Süründükleri losyonun içecek olduğunu anlamaları iki asır almıştır.

yasında gemi mürettebatından Charles Joughim'le ambarlara iniyordu.

Charles Joughim Tevfik Efendi kabilesinden, feleğin çemberinden Liverpool'da geçmiş, bu lahzada da sayısız rom, brandy ve anzarot şişesini iskandil ederek akşamcılığın sırlarına haiz olmuş bir ahçıydı. Cherbourg'da ekseriyetle şampanyayla sabahı eden beyzade ve metreslerin rağbet ettiği *Antricote de Jour* restoranında gurme şefi iken kulağına bir okyanus istimbobotunun sefere hazırlandığı ve ambarlarına 40.000 içki şişesinin yüklendiği çalınmıştı.

Ertesi sabah önlüğünü atıp yevmiyesini tahsil etmiş, adını istimbota yazdırmış, gemi çilingirini ziyaret ederek bir tomar ambar anahtarını teslim almıştı. "Kırk bin şişe yüklendi değil mi," diye teyid istemişti mürettebat mümessilinden: "Bir hata olmasın da..."

Velhasıl ayyaşın önde gideniydi ve ambardaki 40.000 şişenin anahtarı cebinde şingırdadıkça kanatlanıp uçacak gibi oluyordu. Tevfik'le dostluğu ambara indirilen eşyalarını kolaçan etmek isteyen bu Türk beyzadeye nezaret etmesiyle başlamış, yakılan petrol lambasının ışığında açtıkları *brandy* sandığının etrafında sağlam temellere oturmuş, yıkılıp kaldıkları makine dairesinden karga tulumba güverteye taşınmalarıyla kuvvetlenip daim olmuştu.

"Bir kasa dolusu *absynthe* stokladınız demek," diyordu pantolunun arka cebindeki *brandy* şişesini Tevfik'e uzatarak: "Şerefimize." "Bilmukabele," dedi Tevfik: "Bittabi, *absynthe*. İlmi çalışmalarında ilham almak maksadıyla tüketiyorum. Açınız bakayım."

"*After you* (*)," dedi Charles ambar kapısını iterek.

"Okyanus havası susattı bendenizi," dedi Tevfik: "Sıhhate faydelerinden söz dahi etmiyorum." Charles'ın üfleyip yaktığı petrol lambasını takip ederken iki adam boyunda, tahtalarının arasından mavi ışık sızan, tınlayıp titreyen iri bir kutunun önünde durdu:

"Enteresan, Nikola'nın aparatları."

* Önden buyurunuz.

“Tesla’yı tanır mısınız?”

“Ahababımdır, bittabi.”

“İcra mahkemesini kazanmış, mallarını hırsız Fransızlardan geri almış. Sandıklarınız burada.”

“Ne skandal,” diye yüzünü buruşturdu Tevfik: “Bilhassa da rica etmişim, alttaki sanduka kıymetlidir diye. Azizim, bu çırmacı tayfasına zinhar güven olmuyor. Berbad edecekler *antique* sandukayı. Bir el atınız bakayım?”

Gemi mürettebatının üzerine Antika Eser - Mister Tevfik damgasını vurduğu beş ayak boyundaki sandukanın üzerinde duran *absnythe* kasasına el attıkları anda petrol lambası söndü. Kendini aydınlatmaktan aciz idare lambasının ışığında birbirlerine baktılar. Charles lambayı tekrar yakmaya muvaffak olmayınca, “Ne veis,” dedi Tevfik: “Tesla’nın ziyası ne güne duruyor? Ziya *du* ilim.” Yük işçilerinin edevatlarının arasında buldukları levyelerle Tesla’nın kutusunu kanıttılar. “Ha gayret Çarlistoncuğum,” dedi Tevfik: “Muvaffak olmak üzereyiz, hoka hey, bittabi.”

Kutu kapağı gürültüyle devrildi.

“Ala, pek ala,” dedi Tevfik kutudan yayılan şimşekli mavi *elektrizma* huzmesiyle aydınlanınca: “Müstesna bir ilim adamının ışığıyla aydınlanmaktasınız, reverans ediniz. Güvercinlere ve okültizmaya meraklıdır. *Absynthe* kasasını getiriniz bakayım?”

Tesla Bobini’nden (*) etrafa atlayan binbir ahtapot kollu mavi elektrizma akımının ışığında *absynthe* şişelerinin mühürlerini patlatarak tokuşturdular. “Sıhhatinize,” dedi Tevfik: “Merkep tepmişten beter eder, onu beyan edeyim.”

Ambarda *absynthe* okyanuslarının dipsiz derinliği iskandil edilirken *stim*’den canını zor bela kurtarmış bulunan Kıyam Bey de fenalıklar geçirerek ayılmış, tuvalet aynasında güneşte kalmış kurbağaya benzeyen suratını inceliyordu. Uyanır uyanmaz titreme geçirip yün içliklerini giymiş, kamaranın ahşap döşemele-ri dahi soğuktan ürpermesine sebep olunca ayaklarına çorap ve iskarpinlerini geçirmişti.

* Elektrizmayı voltajını artırarak güçlendiren ve havadan dağıtılmasını sağlayan bobin sistemi.

Aynada gördüğü kadarıyla şu kostümüyle *sirkuslarda* zincir kıran pehlivanlara veyahut keyifhanede basılıp don gömlek karakola çekilen kartolozlara benziyordu. *Stim* damarlarına nasıl nüfuz ettiyse soğuktan kemikleri titrerken içi yanıyor, doldurduğu bardağı kafaya dikince sıtmaya tutulmuş gibi sarsılıyordu. “İblissiniz,” dedi Tevfik’e hitaben. Ayaklarını sürüyerek yatağa gitti, iskarpinleriyle falan yorganı çekip uyudu.

İblis Tevfik o lahzada koluna girdiği Charles’ı ambarda sürüklemekteydi: “Kadim bir sırta tanıklık edeceksiniz, önünüzü ilikleyiniz. Cihan okültizmasının şaheseridir. Bir nevi *Magnus Opus*, bittabi.” Redingotunun cebinden Merlin’in külahını çıkarıp taktı: “Külah *du* Merlin.” Sandukanın kapağını kaldırdı: “*Voila*. Amen-Ra ile tanışınız.” Charles Joughim gözleri düşmeleşmiş vaziyette ileri geri sallanarak mummyayı selamladı: “*Enchanted (*)*. *Absynthe* alır mıydınız *m’lady?*”

Amen-Ra cevap vermedi.

“Rica derim ciddi olunuz,” dedi Tevfik: “Kadim bir zatın huzurundasınız! Amen-Ra’nın ambarda olduğunu da kimseye zinhar öksürmeyiniz, Odette ile kumpas kurup gizlice yüklettim kendilerini. Rauf’tan korumak maksadıyla. Zannımca kadim sırlarımın peşinde deyyus. *Plot du* baytar.”

Şişeleri tokuşturacakken istimbotu sarsan gürültüyle sendelediler.

“Top patladı,” dedi Tevfik: “Üç aylara girdik zannederim.”

“Kıpırdamayın,” dedi ambarın derinliğinden bir ses.

Kelle Celil elinde piştov kargo kutularının arkasından çıkıp emniyetli bir mesafeden Tevfik ve Charles’i süzdü: “Nebbaş Tevfik Efendi Hazretleri... Baltayı taş vurdun nihayet. Kuytulara inmeni arzu ediyorduk. Zat-ı Şahaneleri Ulu Sultan Reşat Han’ın emriyle tutuklusun. Ölümlerden ölüm beğen.”

“Benim hissiyatım sulhperverdir,” dedi Tevfik: “Zinhar hazzetmem piştovdan, darbtan. Kaldırınız onu bakayım. *Absynthe?*” Kelle Celil yere tükürüp kan çanağı olmuş gözlerini kıstı: “Sus, rezil.”

“Azami dikkat ediniz.”

★ Anşante.

“Molla Ferid Efendi İstanbul’a Markoni (*) çekip gelsin, sen göreceksin azami dikkati,” dedi Kelle Celil. Kundurasına dolan sintina suyuna baktı, ayağını silkeledi: “Gavurun yapacağı iş. Su alıyor keferenin gemisi.” Tevfik ve Charles’ın etrafında bir kavis çizerek Tesla’nın kutularına göz gezdirdi, tiksintiyle besmele çekti:

“Şeytan düzengahı... Putperest mevtasıyla içki alemi... Çarpılacaksınız, Frenk düdükleri.”

“Bilakis,” dedi Tevfik Celil’in ayaklarını işaret ederek.

Lafını bitiremedi.

Kelle Celil suya basıp devreyi tamamlayınca bobinden atlayıp elindeki piştovda çakan mavi şimşekle, “Yandım Allah!” feryadıyla kasılarak kargo sandıklarının arasına uçuşt. Kutular ve denkler üzerine devrildiler. Yükün altından piştovun patladığı duyuldu. Tesla’nın bobinleri karanlığa gömüldü.

“Dingoz oldu,” dedi Tevfik: “*Merveilles de l’électricité* (†). Bu su nereden sızıyor yahu?” Aşağı ambardan gelen şırıltının sebebini görmek için elini gözlerine siper etti. “Ov,” dediler Charles’la aynı anda. Geminin güvertesinde açılmış top mermisi büyüklüğündeki delikten sızan buzlu deniz suyu ambarı doldurmuştu bile.

“Çarliston, vaziyet fena,” dedi Tevfik: “Arzu buyurursanız kirişi kıralım. Amen-Ra’yı bendeniz tahliye edeceğim. Siz Kıyam’ı bulunuz. Ah, kellesiniz şimdi. İzah da edemezsiniz meramınızı. Kıyam, Kıyam! 1103 numaralı kamara. Eved, 1-1-0-3. Bulunca ‘cumburlop, batıyoruz,’ deyin. Anladınız mı? *The ship is sinking. Tell to Kıyam!* (‡) Cumburlop, batıyoruz. Tekrar ediniz bakayım?”

Dudaklarını yaya yaya bir ağızdan tekrar ettiler: “Cum-burlop. Ba-tı-yor-uz!”

“Bravo,” dedi Tevfik: “*Angard!*”

Grimoire’yi ve bastonunu içine atıp Amen-Ra’nın sandukasını sırtladı. O sandukanın altında duvarlara çarparak asansöre

* Kablôsüz telegraf.

† Elektriğin mucizeleri.

‡ Gemi batıyor. Kıyam’ı haberdar et.

seyirtirken Charles yolcu kamaralarına tırmanan merdivenlerde rastladıklarına *absynthe* şişesiyle, “Şerefe,” çekip, “1-1-0-3,” diye mırıldanarak kamarayı aradı. Numarayı bulunca kapıyı yumrukladı. *Stim*’den bedbaht olmuş Kıyam Bey zahmetle başını kaldırıp çalınan kapıya doğru seslendi:

“O kim?”

“Jokim (*),” dedi peltek bir ecnebi ses.

“Kim?”

“Jokim.”

“Sözlerimi taklit etmesene be adam, kimsin, kim?”

“Jokim!”

“Benimle maytap geçiyor deyyus,” dedi Kıyam. Kudretini toplayıp yataktan sökülürcesine kalktı: “Vurup durmayınız, geliyorum.” Kapıda gözleri ve dudakları porselen bebeklerin manasız hayretiyle açılmış, ortasına pala bıyık raptedilmiş ekmek ayvasına benzeyen bir herif göründü.

“Çarliston Jokim,” dedi ekmek ayvası: “*Life jacket* (†).”

“Ne jaketi, cepkeni şu saatte?”

İstimbob sallanınca ekmek ayvası koridorda kayarak kaybolup kapının kenarına tutunarak geri geldi. İlhama gelip yüksek perdeden, “*Oh, Danny Boy*,” diye şarkı okumaya başladı: “*The ship is sinking* (‡).”

Durup silkelendi, tavana bakıp gözlerini döndürdü, tütsülü kafasında ne arıyorsa buldu, ellerini çırpı. Kıyam’ın yakasına yapıştı: “Cumburlop.” Göğsündeki gemici alamet-i farikasını göstererek can yeleğini kafasına geçirmeye çalıştı.

“Bana bakınız siz,” dedi Kıyam yakasını kurtararak, “canım burnumda zaten. Kapımda cumburlop mumburlop ne sayıklıyorsunuz? Leş gibi de kokuyorsunuz.” Charles öfkeyle olduğu

* Joughim’in okunuşu Jokim’dır.

† Can yeleği. Neden bilinmez İngilizler “Can Ceketi” derler. Her daim şık olma arzularından olsa gerek.

‡ İçli bir İrlanda şarkısı. Cenazelerde söylenmesi adettir. Aslı “*Oh Danny Boy, the pipes are singing* (Aman Dannyciğim, nefesliler çalışıyor)” şeklindedir. Charles kafayı ziyadesiyle tütsülediğinden “*ship is sinking* (gemi batıyor)” olarak söylüyor.

yerde sıçrayıp topuklarını yere vurdu, yumruklarını sıkıp yerlere bakındı, aniden, “Hah,” diyerek doğruldu. Kıyam’a can yeleğini uzattı:

“Batıyoruz, cumburlop, batıyoruz.”

Geminin koridoruna akmaya başlayan suyu o saat fark ettiler.

“Aman Allah,” dedi Kıyam.

Müstesna bir pandomim tiyatorası vücuda geldi. İki adam ciddiyetle birbirlerine baktılar. Charles asker selamı çakarak, “Cumburlop, batıyoruz,” dedi. Kamaraya vals ettiler. Yatağın etrafında ah-ü vah ederek maksatsızca dolaştılar. Kıyam fesini başına taktı. Charles can yeleğini Kıyam’ın boynuna geçirdi. Battaniyeleri alıp sarındılar. Kıyam can yeleğinin iplerini bağlarken Charles *absynthe*’den sağlam bir yudum çekti. Kıyam öteberisini zembile doldurdu, Charles zembili alıp sırtladı. Kıyam tuvalet masasının üzerindeki paraları yün içliğine sokuşturdu, kamarinın ışıklarını kapadı, çıkıp kapıyı kilitledi. Bir an durup düşündü, kapıyı açıp içeride unuttuğu Charles’ı dışarı çekti, tekrar kilitledi.

Suyun ayak bileklerine yükseldiğini fark edince anahtarı öfkeyle fırlattı: “Muhakkak Tevfik’tir bunun sebebi.”

“Tevfik, Tevfik,” dedi Charles: “*Premonade* (*).”

Tahliye merdivenlerini üçer üçer atladılar.

Kıyam ve Charles güverteye çıkışı ararken yatır türbesine dadanıp ganimeti sandukayla cebellezi etmiş hırsız yalpalarıyla kamara kapılarına çarpan Tevfik Efendi de sırtındaki ağırlıktan bezmiş, külahıyla alnını silmek için mola vermişti. İstimbotun ışıkları sönüp idare lambaları yanınca, “Hayra alamed değil Amenciğim,” dedi mummyaya. Sırtını dayadığı kamara kapısı açılınca sendeleyip öksürdü.

“*Le Grande Maitre*,” dedi sırtında geceliğiyle William Stead: “Ve kadim Amen-Ra. Ne sürpriz.”

“Sürprizi vesaireyi bırakınız şu lahzada,” dedi Tevfik parmak parmak yükselen suyu göstererek: “Giyininiz.” William giyinirken yazarın kitaplarını karıştırdı, kazayla açılan deri cildin

★ Güverte.

arasından düşen incecik keseyi tarttı, koklayarak, “Müstesna,” buyurdu. William hazır olunca keseyi cebine atarak, “Tutunuz acuzeyi,” dedi. Sandukayı itip çekeleyerek asansöre geldiler.

“Bozuk bu,” dedi William *elektrizmasız* düğmelere basarak.

Anahtar tomarını sallayarak geçen kamarotun kuyruğuna takıldılar. Kilidini açtığı parmaklıklı merdivenleri tırmandılar, köşelerle cebelleşerek “*Premonade*” tabelasına vasil oldular. “Hizmetlerinizden memnunum,” dedi Tevfik saygıyla reverans eden William’a: “Hoka hey bakayım?” Son kapıyı itip güverteye çıktılar.

Battaniyeleriyle Kıyam ve Charles diplerinde bitti. “Zat-ı alinizim işi değil mi bu,” dedi Kıyam can yeleşini sağlamlarken. Amen-Ra’yı görür görmez irkilerek Tevfik’e ibretle baktı. “Münakaşayı faidesiz buluyorum,” dedi Tevfik uzaklaşan filikaları işaret ederek: “Zannımca tahliye farz.” Cebinden *absynthe* şişesini çıkarıp Kıyam’a uzattı: “İçinizi ısıtacak, çekiniz. Ne sebeble *sirkus* pehlivanı kostümüyle dolaştığınızı sorabilir miyim?”

“İstimbota batıyor da, ondan zannederim. Ben size mummyayı nereden peydahladığınızı sorabilir miyim?”

“Her sanatta ustayımdır. Bilhassa *diversiyon* (*).”

“Muhakkak koca istimbota da siz *diversiyon* ettiniz değil mi?”

“Katiyyen, elimi sürmüş değilim.”

Kamarot anahtarlarını şingirdatarak, “Beyler, kayalığa çarp-tık,” dedi: “Endişe etmeyiniz, bir sıyrık yalnızca. Bu gemi batmazdır.” Charles kafasını kaşıyarak William’a kalın aksanıyla bir araba laf etti. William, “Geminin muhakkak batacağını söylüyor,” dedi metanetle: “Ambardaki delik büyükmüş.”

“Filikalara o vakid,” dedi Kıyam. William, “Gemide yeterli filika yok, emin olunuz,” diye itiraz etti: “Kitabımda yazmış idim. Kehanetime kulak verseydiniz bu gemide olmazdınız. Evvela kadın ve çocukları tahliye edecekler, erkekler için filika kalmayacak. Gitmelisiniz. Tevfik Efendi’nin o hengamede gemide kalmasını istemeyiz, değil mi?”

“Ben kendimin gemide kalmasını istemem,” dedi Kıyam: “Filika yok ise ne etmeli? Su buz.”

★ Şaşırtmaca.

William'ın gösterdiği tarafa baktılar. Amen-Ra ahşap banyo teknesini veyahut antik çağa ait bir sandalı andıran kadim sandukasında kıs kıs gülmekteydi.

Bir piştov patlaması duyuldu. Kurşun vızıldayarak tepelerinden geçti. Kıyam kafasını kaplumbağa misali can yeleğine gömererek siper aldı. Tevfik ve William başlarıyla sesi takip ettiler. Molla Ferid üst güvertedeki Markoni odasının kapısında elinde tüten piştovuyla, "Kıpırdamayın!" diye bağırdı.

Molla Ferid dar merdivenlere hamle edip eteğini savurarak koştururken Charles ve William Amen-Ra'nın sandukasını suya attılar. Tevfik Efendi azametle ip merdiveni yakalayıp, "Frenklerin dediği gibi," diye lafa başlarken gerisini dürtten zembille titreyerek basamaklardan aşağı kaydı. "Cumburlop," dedi Charles asker selamı durarak. Zembili Kıyam'a attı.

İp merdiveni süratle inip Amen-Ra'nın mantar gibi oynayan sandukasına zor bela atladılar. "Tam yol ileri üstadım," dedi Tevfik. William, "*God save the King!* (*)" diye bağırırken Molla Ferid'in tepesine indirdiği piştov kabzasıyla bayılarak yere yığıldı.

Charles Ferid'i yakalayıp itti. Piştov güverteye kayıp gitti. Bir boğuşma başladı.

Tevfik ve Kıyam elleriyle kürek çekerek yan yatmaya başlayan istimbottan uzaklaştılar. Güvertenin ışıklarında boğuşan gölgelerden birinin ip merdivene takılıp tökezlediğini, takla atarak istimbottan okyanusa uçtuğunu gördüler. Düşen gölge, "flaf," sesiyle suya çarptı. Güvertede kalan, "cumburlop," diye seslendi arkalarından. Hazır ola geçip *Danny Boy* söylemeye başladı, yürüyüp kayboldu.

"Aşk olsun, gayretşinas bir zat," dedi Tevfik arkasına yaslanırken.

Buz gibi soğukta iç donuyla titreyen Kıyam vaziyetlerine şöyle bir baktı. Banyo teknesi kadar tabutun içinde, baş tarafta Tevfik, kış tarafta kendisi, ortalarında ayağa dikilmiş keyif ça-

* Tanrı kralı korusun. İngiliz dalkavuklarının tahta çıkan her kralın huzurunda haykırdığı bu dilek, ne hikmetse kraliçe tahta çıkınca tutmuş, Elizabeth tabiri caizse tahta çivi çakmıştır.

tan kaknem Mısır mumyası, okyanusun ve buzdağlarının ortasında idiler. Eh, Tevfik Efendi komedyasının *finale*'si de aynen böyle husule gelmeliydi. Tarihte hiçbir ademoğlunun helak olmadığı trajik bir şekilde helak olarak. Kaderini düşünürken istimbotun çatırdadığını, baş tarafının suya gömüldüğünü, kışının top namlusu gibi dikildiğini gördü.

İstimbot başaşağı suya dalarken kış güvertede bir adamın ayakta durduğu, etrafına bakarak elindeki şişeyi tepesine diktığı, okyanusa gömülen *gigantique* istimbotu kollarını sallayıp marş söyleyerek gayrete getirmeye çalıştığı müşahade edildi. İstimbot tamamen suya gömülmeden evvel adam suda yüzen *grande* piyanoya atladı, dağılmış mobilyaların üstünde vals ede ede dirhem ıslanmadan istimbottan uzaklaşan son filikaya sıçradı. Karanlığa doğru asker selamı çakıp oturdu.

“Çarliston postu kurtardı üstadım,” dedi Kıyam hayretle: “Vah, Rauf Bey ne oldu aceba?” Okyanusa gömülen istimbota son bir kez baktı. Uskurların döndüğü kıçta, *colossal* beyaz harflerle teknenin adı yazılıydı:

“*Ti... Ta... Nic...*”

Zatıma Mirat Edindim Zatımı

İstimbottan vuran son dalgayla buz okyanus suyunda rak-seden sandukaya hakim olmaya gayret ettiler. Kıyam toprağı eşeleyen kedi gibi elleriyle kürek çekiyor, mumya her sallantıda saat sarkacı misali bir o yana bir bu yana devriliyor, Tevfık tek gözü kapalı yıldızları kerteriz ederek, “Amen-Ra’nın kadim *aura*’sı korudu bizi üstadım,” kabilinden dili dolaşarak zırvalıyordu.

“Okyanusun büyüklüğünü tahayyülden dahi acizsiniz değil mi mirim,” dedi Kıyam: “Cehennemin dibindeyiz be adam. Antika sandukanın içinde yüzüyoruz. Su alıyor zannederim, ayrıyetten. İstirham ediyorum itiraf ediniz, dümenle filan oynadınız değil mi?”

“Evvel de beyan ettiğim gibi, katiyyen. Ambarda idim ben-deniz. Joughim yaman içiyor vesselam.”

“*Eksplösif* patlattınız o vakid?”

“Hayır efemim, hayır.”

“Ritüel mi yaptınız?”

“Doğru söylüyor, bir kusuru yok,” dedi yabancı bir ses.

Kıyam hayretle Amen-Ra’ya baktı. Kadid Tevfık’ın zulümünden bıkip nihayet dile gelmişti. Ellerini sudan çıkardı. “Durma,” dedi ses. Suyu çarpan ayakların şıptırtısı geldi. Kıyam arkaya bakınca daha beter ürperdi. Molla Ferid pençelerini sandukanın kenarına saplamış, ayaklarını çırparak sandukaya yol veriyordu.

“Akşam-ı şerifleriniz hayırlı olsun mollacığım,” dedi Tevfık: “Hava buz, donacaksınız orada.” Kıyam fesupanallah çekerek adama elini uzattı.

“Üçümüzü de taşımaz,” dedi Ferid nefretle: “Marconi odasından imdat mesajı gönderdiler. Civardaki istimbotlar yetişirse kurtuluruz.” Alnında buzlanmaya başlayan su damlacıklarını

dirseğiyle sildi. “Gemi buzdağına ram oldu. Marconi çekerken bendeniz.”

“Marconi değil efendim, Tesla,” dedi Tevfik: “Kablösüz telegrafı Tesla icad etmiştir (*). Marconi madrabazın tekidir. ‘Tesla çektim,’ demeliydiniz.”

Kıyam, vaziyetin acaipliğine kendi de şaşırarak, “Kadir mev-lam,” diye düşündü. Kanun kaçağı olarak bindiği gemi batmış, peşindeki hafiyeyle okyanusun ortasındaki mumya sanduka-sında tesadüf etmişlerdi. Tevfik Efendi de ilim irfan ihsan ey-lemektedir. “Muhakkak *absynthe* çekmiş bir tefrika yazarı ko-puğun muhayyilesinde olmalıyım. *Sinematografçı* kaçıklar dahi aklına getiremez bu menem bir iblis düzengahını.” Sıkıntıyla merhamete geldi:

“Ferid Efendi, kalamazsınız orada.”

“Sudan çıkar isem süratle donarım.”

“*Absynthe* buyurunuz,” dedi Tevfik: “İçinizi ısıtacak.”

Ferid köpekbalığı dişlerini göstererek, “Hayır,” dedi hiddet-le: “Ağzıma haram koymadım, gideceksek de haramsız gidelim, mukadderat.”

Bir vakit can havliyle kulaç atarak arşın arşın gittiler. Ferid’in yüzündeki damlalar buz kesmiş, ayakları yavaşlamış, sanduka-nın kenarını tutan elleri maviye çalmıştı. Kıyam, “Bendeniz da-yanamam bu hale,” dedi ağlamaklı bir sesle: “Bir müddet siz çıkınız, ben iteyim.”

“Efendi,” dedi Ferid kekeleyerek: “Merhamet gösterir de kuyruğu kurtarırım hevesindeysen, nafile. Emr-i hak vaki olursa ahirette iki elim yakanda, olmazsa da bu cihanda halledecek hesabımız var seninle.” Mumyaya nefretle baktı: “Sen zaten gi-deceğin yeri tayin etmişsin.” Kıyam’ın omuzunu yakaladı: “Bir katre itikadın varsa, hak yolunu tutarsam ellerimi çöz. Şu Mısır kadidi gibi mundar etme beni.”

* Gariptir, Tevfik Efendi’nin tespiti doğrudur. Marconi’nin kablosuz telegrafı Tesla’dan cebellezi ettiği ve kendi icadı gibi göstererek servetin hasını vurduğu Amerikan Mahkemeleri’nin kararlarıyla tescillidir. Patent hakkı, Tesla hak yolunu meteliksiz tuttuktan bir sene sonra Tesla’ya iade edilmiştir.

“Nefesinizi tüketmeyiniz,” dedi Kıyam: “Helakınıza göz yumacak değiliz. Kulunun ne istikamete gideceğine de Allah-ü Teala karar verir. Donmamaya gayret ediniz.”

“Düdük,” dedi Ferid zayıf bir sesle.

“Zat-ı alinizsiniz düdük,” diye mukabele etti Kıyam.

“Düdüğü, al, çal, düdüğü.”

Kıyam Ferid’in boynundan çıkardığı zincirli düdüğü suda çalkaladı. “Baygın düşüyor,” dedi oralı olmadan ufku gözetleyen Tevfik’e. “Çal, çal,” dedi Ferid bayılmadan evvel: “İstimbot... Ön cenahta...”

“Karpatlarda bulunmuş idim,” dedi Tevfik: “Ahali okültizmaya meraklıdır. Hoka hey!”

Kıyam uskurlarını durdurmuş sudan filika toplayan *Carpathia* isimli istimbotun tehlikeli bir süratle yaklaştığını görüp düdüğü canhıraş nefeslerle öttürmeye başladı. İstimbotun baş tarafında gölgeler koşuşturdu, ipler ve can simidleri suya uçtu. Kıyam bayılan Molla Ferid’in ellerini tutarak düdüğü öttürmeye devam etti.

Carpathia’nın tayfaları merdivenlerden sarkarak Ferid’i ve Kıyam’ı çektiler. Tevfik sandukayı zinhar denizde bırakmalarını tembih ederek iskeleye çıktı, tayfalar mumyayı sudan çıkarırken, “Azami dikkat,” buyurdu: “*Antique*’dir, bittabi. Amen-Ra *Al Sahara*!”

“Sizi bulmamız ne şans,” dedi kurtarma hareketına kumanda eden kaptan Kıyam’a elini uzatarak: “Arthur Rorston. Gemime hoşgeldiniz. İslanmamış olmanız mucize.” Amen-Ra’ya baktı: “Zannederim mumyalar zannedildikleri kadar lanetli değiller, değil mi?” “Tahayyül dahi edemezsiniz,” dedi Kıyam: “Kıyam, İstanbul’dan.”

“Bir Türk,” dedi Rorston ellerini cepkenine sokarak: “Şeref duydum. Yaman savaşçılar olduğunuzu gayet iyi biliyorum, durumunuz da bunu kanıtlıyor azizim. Maalesef dostunuz için aynı şeyi söyleyemeyeceğim.”

“Dostumuz değil, ama kendileri de Türktür,” dedi Kıyam tayfaların battaniyelerle örttüğü Ferid’e bakarak. Ferid sözlerini duymuş gibi gözlerini açtı, Kıyam’ın elini yakaladı: “İstan-

bul eşrafından Kıyam Bey, Zat-ı Şahaneleri Ulu Sultan Reşat Han'ın emriyle seni tevkif ediyorum.”

“Hayır, edemiyorsunuz,” dedi Rorston gülümseyerek: “Beynelmilel sulardasınız beyefendi, beynelmilel hukuka tabisiniz. Güvertemde her adam özgürdür.” Ferid'in eli yana düştü.

“Sağolunuz,” dedi Kıyam.

Rorston Amen-Ra'nın sandukasıyla cebelleşen Tevfik'e ibretle baktı: “Kıyam Bey, sıcak kahve içiniz ve lütfen üzüntülerimi kabul ediniz. Denizcilik tarihinin en vahim kazasından sağ kurtuldunuz, ve bunu o tabuta borçlusunuz. Rotamız New York.” Güvertede uzaklaşırken tayfalarına, “Çıplak Türk'e giyecek bir şeyler veriniz,” buyurduğu duyuldu.

Kıyam o saat vaziyetini hatırladı. Cümle alemin içinde don gömlek, boynunda can yeleğiyle durmaktaydı. “Aman yarabbi,” dedi kendi kendine. Tevfik'in elini omuzunda hissetti. Suratında bir fotoğraf lambası patladı.

The Daily Mirror, ertesi gün fotoğrafı ön sayfada basacaktı:

“*Alabora, a'la Turca* (*).”

Fotografı Kıyam Bey yün donunun paçalarını soktuğu siyah çorapları, pörsümüş içliği, rügan iskarpinleri ve ümüğünü sıkan can yeleğine gömülmüş kafasında fesiyle gariban bir “tablö” sergilemekteydi. Tevfik Efendi ise ütülü redingotu, Merlin'in takkesi ve suratında monokluyla elleri arkasında şişinmekte, kalandor tüccar edasıyla caka satmaktaydı.

The Daily Mirror cihanın dört köşesine dağılmış, Kıyam ve Tevfik'in fotoğrafları sosyetelerde günün sohbet konusu olmuştu. “Vah vah,” demişti Valsör Basri Paşa Piyer Loti'de karşılıklı kahve höpürdettiği Gani Hoca'ya gözlüklerinin üzerinden: “Kıyam bir yoldan çıktı ki, ne çıkmak hocam.”

“Allah Tevfik'e kudret versin, bu zamanda,” demişti Gani Hoca: “Zor zenaat. Gemide ne ettiyse Kıyam Bey, pantol fora, don gömlek?”

The Daily Mirror'ı sabah vakti eline alan Dolmabahçe Sarayı beşeri ilişkiler mesulü Derbend Ahmed Efendi fotoğrafı görür görmez saçını kestirmekte olan Sultan Reşat'ın huzuruna koş-

★ Türk usulü alabora.

muş, iki büklüm olarak, “Affediniz, affediniz Zat-ı Şahaneleri,” diye nefes nefese gazeteyi göstermişti: “Alicenap şahsiyyetinizi arza nam etmek için fevkalade fırsattır.”

Sultan Reşat, “Ne lakırdı ediyorsun evladım?” diyerek sade gelmesini emretti.

“Üryan şahıs sürgün Aksaraylı Kıyam Bey’dir Zat-ı Şahaneleri. Batan okyanus istimbotu Titanik’ten sağ kurtulmuştur. Şu lahzada emr-i aliniz olur ise affetmek devletimizin şanındandır.”

“Ne kusur etmiş idi bu?”

“Lüksör Ekispresi’ni kundaktan hükümlü, Mısır’a sürgünlüydü zat-ı şahaneleri.”

“O vakid ne arar okyanusta zındık?”

“Fırar etmiş idi Zat-ı Şahaneleri.”

“Kellesine mi susamış?”

Derbent Ahmed Efendi, “Hem namlı, hem mazlum oldu Sultanım,” diyerek gazetedeki haberi tercüme etti: “ ‘Vandal Osmanlı’nın esaretinden kurtulan Türk,’ der gavurlar Devletlim. Bir af ihsan eyler iseniz arzın neşriyatları merhametinize meftun olurlar. Vakdi gelince emr-i alinizle soluğunu keseriz.”

Sultan Reşat hiddetle köpürdü: “Derbend Ahmed, Derbend Ahmed... Halife-i İslam’a, Devlet-i Osmani’nin Sultanı’na lafbazlık mı ettireceksin? Necedd!” Peydahlanan serdengeçtisine, “O neşriyattaki tebamızın tekmlil suçları affolunmuş, kayıbları kesemize borç bilinmiş, selameti fermanımız addedilmiştir,” emretti: “Esvap da uçurun, üryan dolaşıp şanımıza halel etmesin.”

Sonra parmağıyla Derbend Ahmed’i gösterdi: “Bu madraba za da elli falaka ihsan cылendi. Yıkılın.”

Devlet-i Osmani’nin cihanı saran savaşların pasıyla işlemez olmuş bürokrasi çarkları Molla Ferid’i unutmuştu. Ferid, Sultan Reşat’ın affından *Carpathia*’dan inince *The New York Times* sayesinde haberdar olacaktı:

“Sultan, üryanı (*) affetti.”

Okuma yazması olmayan Gani Hoca da *The New York Ti-*

★ Çıplağı.

mes'in aynı fotografla yayınlanan o günkü baskısını etrafındaki-
lere, "Bu Kıyam oğlumuz her daim mi ryan gezer gurbette,"
sözleriyle gösterecekti.

"İpliğim bir pazara çıktı ki, ne çıkmak," diye dvnyordu
Kıyam kaptan Rorston'un kuzenine ait *Spouter Inn* pansiyonun-
da: "*Plot*'unuz muvaffak oldu Tevfik Efendi. Memlekette kaçak
iken cihanda soytarıya terfi ettim sayenizde."

"Metin olunuz stadım," dedi Tevfik sigarasını tüttürerek:
"Kuyruğ kurtardık, şkrediniz rica ederim. Amen-Ra'nın ka-
dim gücüyle, bittabi. Hamamdaki Germen glyabani meftunu
olmuşt endaminızın. Bakınız, cihan bildiricınlarına da kismet
old gnl gözüyle görmek."

Kıyam kpreceken pansiyonun kapısında Molla Ferid'in
temizlik yapan kızlarla konuştğnu, kızların kendilerini işaret
ettiğni, Ferid'in hışımına yaklaştğnı gördü.

"Hakkınızı helal ediniz Tevfik Efendi, Azrail geliyor."

Molla Ferid usulen selam verip cebinden çıkardığı katlı ga-
zeteyi önlerine attı: "Kuyruğ kurtardın, kurtardın Kıyam Bey.
Memlekete salimen tahliyen emredildi. Suçlarından muaf,
borçlarından azad, sultanımızdan helallisin."

"Atletik bir centilmen olduğnuz da yazıyor burada azizim,"
dedi Tevfik gazetenin arkasında bıyık altından gülerek: 'Kah-
raman Osmanlı beyzadesi Kıyam Bey'in, Titanik'in sıhhat sa-
lonundan da pek faidelendiğ aşıkâr,' diyor. Bir nevi Kazanova
oldunuz. Kllerinizden *Poseidon* gibi doğdunuz, maaşallah!"

Molla Ferid, "Ayağın denk al Kıyam Bey, denk al ki, tkez-
lediğnde tepende bitmeyeyim," diye tehditler savurarak savuş-
tu. Kapıdan çıkarken tsz redingotlu ecnebiye çarpıp adamı
devirdiğni, ecnebinin kağıt kalemlerinin caddeye dağıldığını
gördüler. Ecnebi toparlanıp Ferid'in arkasından bir araba şika-
yet etti, pansiyonun döner kapılarına sıkışan redingotunu kur-
tardı, kapıya söverek toparlanıp etrafına bakındı, Tevfik'i görür
görmez şapkasını çıkarıp eğildi:

"Mr. Tevfik!"

"Bu hangi madrabaz," dedi Kıyam.

“Ah, ve Mr. Üryan,” dedi ecnebi saygıyla: “*The Daily Mirror*’da fotoğrafınızı görmüştüm.”

“Kör ol o vakid,” diye tısladı Kıyam. Ecnebi elini uzattı: “Ishmael Goldwyn. Kazadan dolayı ne kadar üzgün olduğumu söylememe izin veriniz. Ne beklenmedik bir hadise, ne akıl almaz bir...”

“Mr. Goldwyn,” diye sözünü kesti Kıyam.

“Ishmael deyin bana.”

“Ishmael,” dedi Kıyam içinden fesupanallah çekerek: “Şeref duyduk. Sadede geliniz.”

“Ah, evet. Bendeniz Nikola Tesla’nın asistanıyım. Batıkta bulunduğunuzu öğrendi. Tevfik Efendi ve vekilharcını bu akşam misafir etmek istiyor kendisi.”

“Nikola burada demek,” dedi Tevfik gazeteyi katlayarak: “Bobinleri cumburlop oldu, haberi olsun.” Ishmael üzüntüyle yere baktı: “Öğrendi ve müteessir oldu. Kıymetli aparatlardı. Kader. Davetini kabul ediyor musunuz aceba *Le Grande Tefik*?”

“Bittabi. Hasret giderelim kendisiyle.”

Ishmael ayaklandı: “Cevabınızı iletceğim. Sizleri saat sevizde, atölyesinde bekliyor. Acelem var, izninizi rica ediyorum. Hay Allah, az daha unutuyordum. Mr. Tesla size şahsi bir mesaj göndermişti Mr. Üryan.”

“Kıyam, Kıyam!”

“Özürlerimi kabul buyurun. Mr. Kıyam. Neredeydi bakayım mesaj? Ah, astarıma düşmüş. Mr. Tesla’nın eski redingotu da... Evet, burada. ‘Mr. Üryan,’ diyor, ‘giyinik gelirse çok sevinirim,’ diyor. Görüşmek umuduyla.” Şapkasını çıkarıp kadim dostları selamladı, kendisini ilgiyle seyreden petite hizmetçilere nazar etmeden yürüyüp gitti. “Ne elim,” dedi Tevfik dalgın dalgın kağıtlarını döke saça otelden çıkan Ishmael’in arkasından.

“Düştüğüm vaziyet değil mi? Hep sayenizde.”

“Hayır. Cihanın en namlı *elektrizma* üstadının asistanı, ve hocasının eski redingotunu giymek mecburiyetinde. İlim adamlarının kaderi bu Kıyamcığım. Cihanı değiştirir, lakin esvaplarını değiştirecek parayı denkleştiremezler.”

Kıyam hiddetinin söndüğünü hissetti. Koltuğa oturdu, the *New York Times*'ı açtı. Fotoğrafını görünce tekrar celallendi: "Halleri gene iyi efendim, bakınız bendenize? İlminiz irfanınız sebebiyle don gömlek dolaşıyorum okyanusta." Aklına gazetenin nerelere ulaşmış olabileceği geldi, bedbaht bir sesle: "Solange," dedi: "Solange muhakkak görmüştür, muhakkak, ah muhakkak." Gazeteyi buruşturdu, fırlattı: "Çarşı esnafı da, cami cemaati de, mahalleli de, herkesler de görmüştür Tevfik Efendi."

Vaziyet hakikaten vahim, vahimden de iki gömlek büyüktü.

O saat, New York'taki *Spouter Inn*'de kati bir karar verdi. Tesla'nın davetine icabet edecek ve ölmez sağ kalırsa memlekete avdet ettikleri dakika Tevfik Efendi'ye haddini bildirecekti. Hacer çatlamıştı artık. Atalat matalat kalmamıştı şu saatte.

"Yedi düvele nam salmış bulunuyorsunuz, tebrik ederim," dedi Tevfik: "*Le Figaro, Vazıyyat Al Cahira, The Morning Journal, The New York Times*... Cihanın tüm neşriyatlarında fotoğrafınız basılmış bulunuyor." Köstekli saatini çıkardı: "Vakid geliyor, Nikola bekler. *Angard*."

Tevfik'in ısrarla otelin döner kapısına kaptırıp sökmeden rahat etmediği cebini kurtarıp sokağa çıktılar. Kıyam güneşi görmeyince hayretle kafasını kaldırdı. Gökyüzü *elektrizma* direkleri, kablolar, boğumlu porselen aparatlar ve bilumum edevatla silme doluydu. Güneş yün yumağı misali karışmış çirkin kabloların arasından sokağı zor bela aydınlatıyordu.

"Bu rezillik nedir azizim?"

"Şemsiyenizi unuttunuz, buyurunuz," dedi koncolos: "Yağmur yağacak zannediyorum. İzah edeyim..."

Amerika'nın o yıllarında, New York sokakları Tevfik Efendi'nin ismini çok kereler terennüm ettiği Akım Savaşları'nın (*) cenk meydanı kabul ediliyordu. Meydanın bir cephesinde alternatif akımıyla Tesla, öteki cephesinde direkt akımıyla Edison, cihana ışığı hangisinin dağıtacağını tayin edecek bir muharebeye tutuşmuşlardı.

Amerikan asıllı Edison ecnebilerin "ampol" dedikleri cam

* Namli *War of Currents*.

imbiğe *elektrizma* vererek ışık üretiyor, o ampölü de ucu kendisinde olan kablolar vasıtasıyla halka dağıtıyordu. Ampol yanınca, cepler de yanmaktaydı (*).

Edison ilk namını veled iken, çıraklık ettiği tefecinin himayesinde yaptığı keşifle kazanmıştı. İhtiyarlayıp gözleri görmez olan patronunun banknotları mum ışığında saymakta zorlandığını görünce dükkana aynalar dizmek suretiyle ışığı çoğaltmış, tefecinin iltifatlarına ve cebine sokuşturduğu iki demir paraya mazhar olmuştu. O saat ışık işinde muazzam para olduğunu fark etmiş, tefeciliğe veda ederek *elektrizmayı* etüd etmeye girişmişti. Kıyam'ın gördüğü kablo mezbahası onun marifetiydi. El kadar ampol için millerce kablo döşüyor, New York'u yüksek pahaya aydınlatıyordu.

Sırp asıllı Tesla muharebeye genç yaşı sebebiyle geç intikal etmişti. Amerika'ya ayak basar basmaz Paris'ten tanıdığı Edison'un fabrikasında işe girmiş, o sıralar imalatında baltayı taş vurduğu jeneratörü iki haftada bitireceğini iddia etmişti. Edison ayağa kalkıp elini uzatmıştı: "Bitirdiğinizde, 50.000 Amerikan lirası sizindir."

Tesla'nın alternatif akımının kendi direkt akımından fersah fersah ilerde olduğunu gayet iyi biliyordu. Direkt akım elektrizmanın kablo devreleri vasıtasıyla gönderilip alınmasıyla elde ediliyor, akımın çoğu yolda kayıp oluyordu. Tesla'nın alternatif akımı ise, bir mucizeydi. Sırp, akımı kablo üzerinde ileri geri yollayarak kayıp vermiyor, utanmadan havadan da göndererek Edison'u ifrit ediyordu.

Beteri, Tesla'nın akımının satılacak hali yoktu. Güç nehir-den geliyordu, akım da havadan. "Arz bir elektrizma kaynağı," diyordu Tesla sağda solda: "O kaynak insanlığın." Edison bu sözü duyduğu gün cinnet geçirmiş, gözyaşları içinde para kasesına sarılıp bir türlü sakinleşmemişti.

Ama palavrası işe yaramış, Tesla geceyi gündüze katıp jeneratörü tamamlamakla kalmamış, keşifler de yaparak Edison'a merkep yüküyle banknot kazandırmıştı. Hakkını isteyince de Edison gülerek genç dostunun Amerikan nüktelerinden hiç

* Vaziyet hâlâ aynıdır.

anlamadığını, beyan etmiş, elini uzatmıştı: “İyi şanslar dilerim, güle güle.”

Sırp mucit karnını doyurmak için şantiyelerde kazma sallamak zorunda kalmıştı. Kürekle toprak atıyor, el arabasıyla taş taşıyor, balyozla kazık çakıyordu. Kazıklara baktıkça da yediği kazığı hatırlıyor, bedbaht oluyordu.

Şirket kurup elektrizma işine girme teşebbüsü hezimetle sonuçlanmış, Amerikalı ortakları Edison’un ticari ahlakını taklit ederek Tesla’dan patentleri kopardıktan sonra genç Sırp’ı kapı dışarı etmişlerdi. Elini sıkarken pürolarını yandan çekerek, “Bir rüya görüyorsunuz dostum,” demişlerdi Tesla’ya: “Ama Amerikan Rüyası değil. Güle güle.”

Paraya sıkışan Tesla “alternatif akım motoru” ismini verdiği buluşunun patentlerini George Westinghouse’a satmış ve Amerikan vatandaşlığı için başvuru yapmış, akabinde Tesla Bobini ismiyle maruf icadını cihana tanıtmıştı. İşbu bobin elektrizma akımını alıp bir iken bin ediyor, iki kuruşluk elektrizmayı büyüteç misali işleyerek muazzam bir kudrete çeviriyordu. Bu sefer tongaya düşmeyip patenti kendi üzerine almış, bir Amerikan kazığı daha yemeyeceğine emin olmuştu.

Bir manada haklı da çıkmış, kazığı Norveçli’den yemişti. Tesla’nın keşfettiği röntgen ışınlarını ilginç bulan Wilhelm Roentgen fikri çalıp patentini Tesla’dan evvel alarak turnayı gözünden vurmuştu.

Sırp mucidin yegane sevinci 1893 yılında Edison’a karşı girdiği Chicago Dünya Fuarı aydınlatma ihalesini kazanmasıydı. Heyhat, Edison patentli ampollerini Tesla’nın kullanmasına mahkeme yoluyla engel olmuş, Sırp’ı iflasın eşiğine getirmişti. Tesla atölyesine kapanıp Edison’un patentinden farklı bir ampol icat etmek zorunda kalmış, cebindeki son liraları bu işe harcamıştı.

Sonuç muazzam olmuştu. Tesla’nın ampölü Edison’un ampölünden fazla ışık veriyor, daha uzun vakit yanıyor ve ısınmadığı için kolay yanan kağıt, kumaş malzemelere raptedilebiliyordu. Şalterler kaldırılınca fuar meydanında toplanan binlerce kişi bir ağızdan hayret çığlıkları atmıştı.

Edison Tesla'nın numunesi önüne getirildiğinde ampölü dişleyerek hastanelik olmuş, "Edison" marka ampölün zayıf ışığı altında dudaklarını dikmeye çalışan hekimlere "etrafa ayna koymalarını," salık vermiş, inleyerek eklemişti: "Veyahut Tesla'nın ampölünü takınız."

Dev aynası kırılmıştı. Kalkuyruk bir Sırp seneler senesi rüşvet dağıtarak kurduğu imparatorluğun surlarına dayanmış tahtını tehdit ediyordu. İşin fenası ampölü pek de zayıf olduğundan Edison hasmının bir sonraki hamlesini de görememekteydi.

Hastaneden çıkar çıkmaz dehanın muvaffakiyetiyle baş edemeyen her derebeyinin kullandığı silaha başvurmuştu; kasasındaki banknot destelerine. Bol keseden dağıttığı rüşvetlere mazhar olan gönüllü Amerikan şövalyeleri etrafta Tesla hakkında dedikodular yaymışlardı. Sırp'ın bobiniyle tanrının gücünü çaldığını, akımının değdiği insanı çiroz edeceğini, kalp krizine sebep olduğunu iddia ediyor, Tesla'nın çalar saatle binaları yıkabildiğini, deprem yapabildiğini söylüyorlardı.

Bizzat Edison Tesla Bobini'nin ne kadar tehlikeli olduğunu göstermek için New York'ta bir fili *sirkus*'a çekirmiş, hayvanı akım vererek helak etmişti. Akçesiyle imal ettiği elektrizmalı sandalyeyi Amerikan Hükümeti'ne armağan ederken de, "En kıymetli icadımdır. *Westinghouselama* (*) aparatı. Adamı ampol gibi *Westinghouselar*," sözleriyle methetmişti.

"Ampol olmak nasıl bir işmiş bakalım," diyerek sandalyeye oturup şalteri indiren New York Valisi Abraham Sparks ısıt ısıt yanarak ebedi yaşama göçünce Edison borazanı eline alıp ortalığı velveleye vermişti. Fili, koca valiyi *Westinghouselayan* korkunç Sırp akımı, insana neler yapmazdı?

Amerikan ahalisi galeyana gelmişti. Tesla'nın atölyesinin

* Edison insanları idam ve hayvanatı helak ettiği *elektrizma* verme işlemine Tesla'nın çalıştığı Westinghouse firmasını karalamak maksadıyla bu ismi takarak dehasının ve mezhebinin ne geniş olduğunu kanıtlamıştır. George Westinghouse, Edison'u, "Oldu olacak Westinghouse marka bir baltayla sen doğrasaydın bari fakirleri," lafıyla ayıplamıştır. Edison'un asistanı mucidi o gece atölyesinde bir baltayı bilerken gördüğüne dair yeminli ifade vermektedir.

önünde elde İncil ve sopalarla toplanıyor, tehditler savurarak dualar okuyorlardı. Bilmedikleri ise Edison'un tertiplediği *sirkuslarda* verdiğinin Tesla'nın alternatif akımı değil, bizzat kendi direkt akımı olduğuydu. "Abraham da yüksek amperliyimi azizim," demişti Edison çenesini sıvazlayarak: "Kondansatör mübarek."

Ünlü Türk fizik alimi Mihri Tayyar Efendi, Edison'un tarih kitaplarında farklı anlatılan üfürük dehasını *Ampol ve Kandil* adlı eserinin önsözünde şu sözlerle tasvir etmişti: "Hakikaten *elekt-rizmanın* babasıdır, zira anasını sinkaf eylemiştir."

Edison yalnız patent değil, para eder gördüğü her haltı cebellezi ettiğinden *sinematograflara* da el atmış, George Méliès'in *Ay'a Seyahat* filmini rüşvetle elde edip çoğaltarak Amerikan salonlarında göstermiş, Méliès'in hakkı olan liraları da kasasına istiflemişti (*). Mihri Tayyar Efendi, Edison'un bu ilmi hareketini de, "Yaklaşanı çarpar kendisi," sözleriyle özetlemiştir.

Tesla bir sonraki darbeyi beklediği gibi Edison'dan değil, Marconi'den yemiştir. Tesla'nın kablosuz telegraf aparatının diyagramlarını çalan Marconi, Atlantik üzerinden ilk telegrafı göndererek servetin hasını vurmuş, Tesla icadın kendisine ait olduğunu beyan edince de, "Mahkemeye veriniz efendim," diyerek hakim dostlarıyla at yarışı oynamaya gitmiştir.

Mahkeme Tesla'nın lehine sonuçlanacaktı.

29 yıl sonra.

Tesla son bir canla J. P. Morgan'ı yatırım yapmaya ikna ederek Wardencliff Kulesi (†)'nin inşaatına başlamıştı. İnşaat muvaffak olursa cihan bedava *elektrizmayla* aydınlanacak, insanlar telegraflarını bilabedel gönderecek, bir zaman sonra birbirlerine müzik ve ses yollayabileceklerdi.

Edison haberi duyunca o sırada taklit etmek maksadıyla söktüğü Tesla Bobini'ne çekiçe saldırmıştı. Bir hal çaresi bulmak

* George Méliès bu hadise sonrasında iflas etmiş ve Edison'un helak ettiği mucitler koleksiyonunda yerini almıştır.

† Tesla'nın toprak altında 120, üzerinde 170 ayak yüksekliğinde, cihana elektrizma, telegraf, resim ve müzik dağıtmak maksadıyla başlattığı namı proje.

lazımdı. Bastonunu almış ve kilise birliğinin yolunu tutmuştu. Eli hafif hafif tütüyordu ve Tesla'nın her daim tekrarladığı "elektrizmayla uğraşırken bir elinizi cebinizde tutun," kuralına uymadığına lanet ediyordu.

Kilise birliği vaiz ve rahipleri Edison'un cömert bağışını takiben Wardencllyff'e intikal ederek ellerinde İncillerle ayrı- ayrı bayılmış, kulenin Babil Kulesi olduğunu, tanrının gazabını mıknaş gibi çekip Amerika'yı yerle bir edeceğini, depremlerin husule geleceğini haykırmışlardı.

Nümayişten huylanmış J. P. Morgan Tesla'nın cihanı bedava aydınlatma hayalini de duyunca, "İnsanlığa bedava ışık, öyle mi sevgili Tesla," demişti elini uzatarak: "Siz bir dahisiniz. Tebrik ederim. Elveda." Arabasına bindiğinde danışmanlarına, "İnsanlığa faydalı, bakir ticaret sahalarına yönelelim," buyurmuştu: "Misal, tütünde muazzam para var."

Tesla ortaklığın feshiyle ilgili röportajında *The Daily Mirror*'a, "Cihan Wardencllyff'e hazır değildi," beyanatını vermişti: "Bırakalım onlar bugünle ilgilensinler, ben geleceği yarattım (*)." Edison da cevaben, "Amerikan halkı için mühim olan bugündür," diyerek gülmüştü: "Gelecekteki ışığı ne yapalım, bir ölüyü aydınlatamazsınız değil mi? Ben, ışığı halkıma bugün, kepçeyle dağıtıyorum." Bedelini sapıyla tahsil ettiğini ise sözlerine eklememişti.

Tesla cihanın cehaletinden, çarıklı Edison'un gelecekte arzı zincir gibi sarıp kölc edecek kablolarından, Amerikan halkının protestolarından bıkmış, kabuğuna çekilmişti. O günlerde New York'ta küçük aydınlatma ihaleleriyle meşguldü ve Edison'la muhatap olmuyordu. "İlim adamı çiftçidir," diyordu dostlarına: "Fikirlerini eker ve yeşerip geleceği doyurmasını bekler. Tarlanıza kargaların dadandığı da olur elbette." Ishmael, "Fakat sizin tarlanızdaki Yorkshire (†) zannederim," deyince, gülümsemişti.

Kıyam Tevfik'in "zat-ı alinize zamanında söylemiş idim, ci-

* Bugün, cihan Tesla'nın icatlarının torunlarıyla doludur. Heyhat, insanlığa bilabedel armağan ettiği bu icatların çalışması Edison'un sattığı elektrizma ile sağlanmaktadır.

† Bir Amerikan domuzu türü.

hanı kablöyle saracak o çarıklı deyyus,” sözleriyle bitirdiği hikayesini dinleyince kendini kalben Tesla’ya yakın hissetti. Zinhar, dahi olduğu kabilinden kibirli bir düşünceye kapılmış değildi. Lakin bu Edison - Tesla hikayesi, Tevfik - Kıyam hikayesini andırıyordu. Cümle alemleri Ali Cengiz oyunları ile dolandıran düzenbazın gölgesinde kalmış, saygıdeğer, kadersiz bir adam.

“Zat-ı alinize Nikola konusunda malumat vermem icab ediyor,” dedi Tevfik Beşinci Cadde’de salınan natürmort şapkallı, çeşm-i bülbül endamlı tazelere kaş göz ederken: “Bir takım takıntılar, adetleri vardır, pot kırmayınız rica ederim. Misal, el sıkışmaz, uzaktan selam veriniz. Atölyesi *elektrizma* düzensizdir, doludur, bir haltı ellemeyiniz, Edison tepmiş gibi olursunuz. Güvercin görürseniz zinhar ses etmeyiniz, kışt vesaire demeyiniz. Sanatıma halel getirirsiniz.”

“Üstadım neden kışt diyeyim elalemin güvercinine?”

“Orası belli olmaz. Rauf baytarından bir takım adetler öğrenmiş olabilirsiniz.”

“Kabul, demem kışt.”

“Bravo.”

“Halel getireceğim hangi sanatınız aceba?”

“Sözlerinizi sakil buluyorum.”

“Nükte bir tarafa. Rauf Bey’in akıbetini merak içindeyim bendeniz. Tesla’nın hikayesi de içime dert oldu. Feleğin sillesini yemiş bir zat.”

“İlim adamının makus talihi mirim, cihanı sırtınıza alırsanız o da gerinize kamçıyı indirir.”

Tevfik’in aynı gün içinde bahsettiği ikinci akıllı selim meseliyle Kıyam şaşkınlığa düştü. Seneler senesi akıl laf etmemiş okültizma madrabazı son bir saat içinde başına filozof kesilmişti. “Zannederim Titanik’in helakı aklını başına getirdi,” diye düşündü. Bir zamanlar bir yerlerde ölümle hasbıhal eden akıl fukaralarının hadisenin korkusuyla silkelenip kendilerine geldiklerini okumuştur. Tevfik’e de herhalde bir haller olmuş, akıllanmıştı. Mumyanın da sözü geçmemişti saatlerdir. “Canımızı ucuz kurtardık değil mi azizim,” dedi umutla.

“Bittabi,” dedi Tevfik: “Amen-Ra’nın kadim gücüyle muvaffak olduk.”

Çatısında şimendifer bacasına benzeyen, sarık takmış votka şişesini hatırlatan bir garabet bulunan enine uzun, tek katlı taş binanın önünde durdular. Tevfik bastonunu kapıya indirdi:

“Gaflet uykusundan uyanınız Nikola! Hay hay!”

“Patlamayınız,” dedi kapının öteki tarafından bir ses.

Kıyam kapı açılır açılmaz bir, “Eşhedü,” çekti. Öteki tarafta, Tesla’nın veyahut uşağının bulunması gereken yerde, bizzat kendisi, tıpkısının aynısı, ana bir baba bir ikizi durmaktaydı. Başındaki fes olmasa şu saat aynanın önünde olduğuna, Tesla’nın kendilerini ayna oyunuyla karşıladığına yemin edebilirdi. Tevfik kıs kıs güldü: “Nikola Tesla, Kıyam Bey. Kıyam Bey, Nikola Tesla. Bir elmanın iki yarısı gibi oldunuz vesselam.” Kıyam ikizini saygıyla selamladı. “Ah, Mr. Üryan,” dedi Tesla ellerini kaldırarak. Avucunda tuttuğu mat küreler içlerinden gelen ışıkla aydınlandı: “Varlığınızla ışık getirdiniz.”

“Varolunuz.”

“Tabii ışığı bendeniz de getirmiş olabilirim. Ama, siz gelmeyseydiniz ışık buraya gelecek miydi? Paradoks. Buyurunuz Mr. Üryan.”

“Adım Kıyam, üstadım.”

Tevfik bastonla Kıyam’ı dürttü: “Fesinizi çıkarınız da iyice benzeyiniz birbirinize bakalım. Zat-ı aliniz marangoz çekicine dönüyorsunuz fes takınca, haberiniz olsun.” Saadetle sırtarak vaziyetin acaipliğinden duyduğu memnuniyeti belli etti.

“Zamansızlığın üstadı *Le Grande* Tevfik,” dedi Tesla samimi bir hayranlıkla: “Titanik’te olacağınızı tahmin etmiştim. Malum sebeple.” “Bittabi,” dedi Tevfik. Kucaklaştılar. Kıyam mucidin sıhhiye takıntısını hatırlayıp bu samimiyete şaşırdı. Işıklı kürelerle yol gösteren Tesla’yı takip ederken Tevfik’e, “Neşenizin sebebini anlayamadım azizim,” diye laf attı: “Daima anzarot iskandil ettiğinizden zat-ı aliniz cihanı hep iki görmektesiniz ki zaten.”

“İki kere iki dört eder,” dedi Tevfik hiç gocunmadan: “*Sirkus* ikizlerine döndünüz vesselam. Kıyam *vü* Kıyam. Bir operette

rol almanızı tavsiye edeceğim. Çifte Benli Kıyam, misal. Ben, bendeniz manasında. Veyahut Kıyam Kare. Nikola'nın matematik dehasına telmihle.”

“Bu ikizlik meselesini biliyordunuz değil mi, eğlenmeye getirdiniz bendenizi?”

“Tesla Paris'ten dostumdur. Okültizmaya meraklıdır kendileri.”

“Af buyurun, hiç zannetmiyorum. Namlı bir ilim adamı ve ciddi bir şahısa benziyor.”

“Okültizma bir ilimdir.”

“Haydin efendim, haydin oradan.”

“Tevfik Efendi'nin hakkı var,” dedi Tesla: “Okültizma bilinmeyenin sanatıdır. İlim de bilinmeyi öğrenmeye gayret etme işidir. Yollarının kesişmediğini düşünmeyin. Bir asır evvel okült sır kabul edilenler, bugün ilimdir. Tuttuğum kürenin ışık saçtığının farkındasınız, değil mi?”

“Kör değilim bendeniz.”

“Bir asır evvel bu küreyle görülseydim, boynum vurulurdu. Bugün alkışlanıyorum. Yarın kimse dönüp bakmayacaktır.”

“Okültizma *se* kadim,” dedi Tevfik.

“Aman Allah, aman Allah,” dedi Kıyam.

Atölyenin ortasına dört başı mamur bir yemek masası kurulmuş, üzerine beyaz porselen takımlar, şarap kadehleri, gümüş kubbeli tepsiler, keten peçeteler, ekmek sepetleri dizilmişti. Masanın ortasındaki delikten iki adam boyunda bir Tesla Bobini yükseliyor, yıldırım misali kıpırdanan mavi *elektrizma* kolları havada çıtırtılı zigzaglar çizerek çatallara, kaşıklara, öteki metal nesnelere atlıyordu. Servisler *elektrizmalı* bir örümceğin ağıyla örülüyor gibiydi.

“Lamba veyahut mum yok muydu,” dedi Kıyam ödü patlamış vaziyette.

“Dünyanın nimetlerini şahsi zevkim için harcamam.”

“Ziya,” dedi Tevfik: “Şampanya mıdır o Nikolacığım?”

“Fransız. Dönüşünüz için saklıyordum. Buyurunuz.”

Yıldırım ağının içine oturdular. Kıyam kalbinin istimbottan *moteur*'u gibi attığını hissediyor, vuruşlarını damağında duyuyor.

yordu. “Çarpılmam Tesla’ya kısmetmiş meğer,” diye düşündü. Pansiyondaki yeminini hatırlayarak Tevfik’e baktı: “Ölmez sağ kalırsak göreceksiniz Kıyam’ın sihirli lambasını efendim, hiç endişe etmeyiniz.”

Tesla, “Endişe etmeyiniz,” deyince Kıyam düşünceleri okunmuş gibi korkuyla irkildi: “Akımın zararı yoktur. Şerefinize bir oyun. Kendi kendinizi çarpmaya gayret etmezseniz emniyetlidir.”

“Çarpılırsanız, Kıyam Kare,” diye kaş göz etti Tevfik: “İlimin ve okültizmanın oyunu bu Kıyamcığım.” “Otuz iki kısım tekmili birden hem de,” dedi Kıyam: “*Finale*’sinde kahraman helak, iblis muvaffak. Allahım sen bizi koru.” Tesla metal tıpasına yıldırım atlayan şampanya şişesini patlatıp boca etti, kadehini kaldırdı:

“Kazadan kurtulmanızın şerefine.”

“Varolunuz.”

“William’ın güzel hatırasına.”

“Hay hay.”

“Ve okyanusa gömülen bobinlerime.”

“Bravo,” dedi Tevfik kadehini dipleyerek.

“Gazeteler ilmi deneylerinizden söz ediyor Mr. Kıyam,” dedi Tesla sepetteki ekmeği itinayla keserken: “Buyurunuz, aç kalmayınız. İki vagonu, bir ekspres treni uçurduğunuzu öğrendim. Bir haberde de Mısır’ı uçurduğunuz yazıyordu fakat itimad etmedim elbette.” Kıyam’ı ilgiyle süzdü: “O miktarda *silisyum* (*) mıknatıslamanın bir yolunu bulmadıysanız tabii.”

“Bir halt uçurduğum yok, tekmil safsata.”

“İlmi sırlarınızı paylaşmak istemiyorsunuz, anlıyorum.”

“Rica ederim, sır vesaire yok, elim bir yanlış anlamadan ibaret. Mısır vagonu hadisesi üzerime kaldı.”

“Tren vagonları kazayla uçmazlar. Bendeniz de uçuş teorileriyle ilgileniyorum. Kesintisiz, küresel, *naval* (†) mıknatıslama metodu üzerine çalışıyorum. Vaktiniz olursa teferruatını naklederim.”

* Kumun ana maddesi.

† Havasal

“Buyurunuz, kendileri itiraf etti maval okuduğunu,” diye düşündü Kıyam lafı yanlış anlayarak: “Vaktimiz dar zannediyorum.”

“Söylemeyi adet edindiğim gibi, zaman konusunda düşünmeyiniz Mr. Kıyam. Zaman fiziğin harcanabilen tek elementidir. Enerji, sürat, ağırlık, kuvvet, asla yok olmazlar. Evrende yok olabilen tek kavram, zamandır.”

Bir yıldırımıcık Tevfik’in bastonuna atladı. “Bittabi,” dedi *Le Grande* koncolos: “*Force de nature* (*), çok yaşayınız.” Bastonunu silkeleyip akımdan kurtulmaya gayret etti, başaramayınca bastonla oyunlar ederek eğlenmeye başladı.

“Atlantis ve Mısır teorinizden Harrison sayesinde haberdar oldum *Le Grande Maître*,” dedi Tesla: “Kadim bir teori, kusursuz bir varsayım ve aksinin ispatı imkansız, o sebeple doğruluğu mutlak. Arzın gizemlerinin çölde saklandığından emindim. Medeniyetler çölde doğmuştur. Çöl, yalnızlığın semavi yansımasıdır.”

“Bittabi,” dedi Tevfik: “Sahara *Al Kadim*.”

“Harrison Efendi sağ mı,” diye sordu Kıyam hayretle.

“Sabah vakti öyleydi,” dedi Tesla: “Lakin kainatın planlarını kim bilebilir?”

“Muhakkak, her şey kismet, kader,” dedi Kıyam içinden, “inşallah sopa planlıyordur topunuza,” diye geçirerek.

“Çöl,” dedi Tesla. Bıçağıyla ekmek dilimini dokuz eşit parçaya kesti, bir parçayı ağır ağır çiğneyerek Kıyam’ı süzdü: “Sonsuzluğun modelidir. Sonsuz sayıda parçanın birliğinden meydana gelen sonsuz bir tektir. Parçalanarak bütün kalır. Zamanlılığın evidir. Oryantal alimlerin ‘rehavet’ ismini verdiği kavramı düşünün. Zamanın Doğu’da Batı’ya nazaran yavaş aktığını anlayacaksınız. İnsan çölde yalnızdır, zamanın akışını etüd edebilmek için yaratmaya mecburdur. Yalnızlık aklın yakıtıdır. Alternatif akım motorumun ilk diyagramını kuma çizmiştim. Silisyumu nasıl mıknatısladığınızı ise, henüz anlayabilmiş değilim.”

“Mıknatıslamadım ben bir şey!”

★ Doğanın kudreti.

Tesla seri bir baş selamı çaktı: “Ketumlüğunuzu takdir ediyorum. Bilir misiniz, insanlar üçe ayrılır?” “Buyurunuz kürkü dükkânına,” diye düşündü Kıyam: “İlim irfan lafı geçti mi muhakkak birileri ayrılacak.” “Bazılarımız direkt akım gibidir,” dedi Tesla: “Başı öne eğik matadora saldıran boğalardır, kayıplarının farkına varmadan yaşarlar. Bazılarımız da alternatif akımdır, çiçekten çiçeğe uçan arıdır, sonraki adımı kainatın rastlantılarına bırakarak hayatın özünü toplar.”

“Üçüncü tür efendim?”

“Onu bilemiyorum,” dedi Tesla: “Matematikte her daim bir bilinmeyen vardır. Hem hangi türe ait olursanız olun, sonuç, enteresandır.”

Sustu. Kıyam baykuş gibi şişinerek, “Sormayacağım ki çatlayınız,” dedi içinden: “Azizim lafı ortada kesip insanı fitil etmeye ne meraklı bu kaçık taifesi?”

“Sonuçta ikisi de gideceği yere varır, ikisi de aynı zamanda varır,” dedi yabancı bir ses: “Ama direkt akım vardığında gücünün çoğunu kaybetmiş, alternatif akım güçlenmiştir. Yol, alternatif akımı güçlü kılar.” Tesla o sesi bekliyormuş gibi ayağa kalktı: “İyi akşamlar, Thomas.”

“İki bilim adamı ve bir şarlatan,” dedi Edison silindir şapkasını ve paltosunu asarken. Kıyam şarlatan lafını üzerine alınca reverans etti: “Kadim Tevfik Efendi, namılı asistanı Mr. Üryan. Ve şarlatan Nikola. İyi akşamlar dilerim.” Tevfik kadehini kaldırdı: “Hay hay, Thomasınacığım. Akıma dikkat ediniz de *Westinghouse*lanmayınız.”

Edison’un elini sıkarken Kıyam’ın şaşkınlığı suratından okunuyordu. “Şaşırmayınız,” dedi Tesla: “Düşman değil, rakibiz. Bir ilim adamından tek surette nefret ederim, keşfetme aşkını kaybettiği vakit. Rekabetimiz şahsidir, ilim evrensel.”

Edison şampanya şişesine teklifsizce dadandı: “Hava berbat. Bu cimri muhakkak sizi yürütmüştür. Tevfik, bir türlü öğrenemediniz. New York’a geldiğinizde bendenizi haberdar etmelisiniz. Fayton gönderirdim zat-ı alinize.” Geldiği tarafa dönüp selendi: “Ishmael, bir müddet kapıda bekleyiniz, misafirlerimiz az sonra burada olur.” Tevfik’in dizine vurdu: “Titanik demek?”

“Bittabi,” dedi Tefvik olan bitene hiç hayret etmemiş gibi: “Elim bir kaza husule geldi, kuyruğu zor kurtardık, Amen-Ra sayesinde.”

“Bobinlerim suya gömüldü, heyhat,” dedi Tesla.

Edison Tesla’nın dokuza böldüğü ekmek diliminden bir lokmayı çaktırmadan aldı: “William’ın kehaneti fos çıktı o zaman. Amen-Ra’nın batıkta kayıp olacağını söylüyordu. Tanrım, ne kabayım. Mr. ryan, sizi tebrik etmek isterim. İlim dünyası Mısır’ı uçurma haberinizle çalkalanıyor. Merak içindeyim, silisyumu nasıl mıknatısladınız?”

“Bendeniz Kıyam, Kıyam! Bir haltı da uçurmuş, mıknatıslamış değilim.”

Edison halden anlar edalarla göz kırıp sırttı: “şüphesiz. Sizi sorularımla sıkmayacağım, keşfinizi ilmi neşriyatlar duyuracaktır. Nikola, bu berbat şampanyayı nereden buldunuz? Batarya suyundan mı imal ettiniz? Kıtırpil Sırp. Ishmael!” Tesla’nın asistanı kapıdan başını uzattı. “Faytona git,” diye seslendi Edison: “Bağajda bir kasa olacak. Birkaç şişe getir. Acele et, zehirleneceğiz.” Kaşla göz arasında Tesla’nın tabağından bir lokma ekmek daha aşırıp ağzına attı.

“İtimad ediniz, kulunuz olayım,” dedi Kıyam ağlamaklı bir sesle: “İlim adamı değilim bendeniz, bir halt uçurmuş değilim, mıknatıslamış hiç değilim.” “Aman ne yeis ryancığım,” dedi Tefvik pişmiş kelle gibi gülerek: “Kısmet, uurursunuz inşallah.” Kıyam masaya yumruğunu indirip cihanın iki dehasının huzurunda kabalık etmemek için dişlerini sıktı: “Zat-ı aliniz uarsınız da, konmazsınız inşallah.”

“O vakidler de gelecek mirim. Amen-Ra’nın kadim kudretiyle kısmetse *lvite* (*) olup ilmin sınırlarında korzo edeceğiz. Ishmaelciğim geldiniz mi? Doldurunuz bakalım kadehleri. Reverans ediniz? Bravo.”

Kıyam Ishmael’in masaya bıraktığı şarabın markasına baktı. *Le Cicogne Rogue*.

“Rezilliğiniz şaşkınlık verici Thomas,” dedi Tesla fkeyle: “Tabağımdaki ekmeği siz mi aldınız?”

* Yerden yükselme.

“Bilemiyorum,” dedi Edison beygir dişlerini parlatarak.

“Geberiniz. Ekmeğime dahi göz diktiniz bakıyorum.”

“Uslu durunuz bakayım,” dedi Tevfik.

İki mucit sustular. Edison kıkırdıyor, Tesla ifrit ifrit kafasını sağa sola çevirerek memnuniyetsizliğini belli ediyordu. “Tiyatora ki ne tiyatora,” diye düşündü Kıyam: “Gören de medrese veledleri zanneder. Şaşırmamak lazım tabii, ne de olsa Tevfik Efendi’nin avanesi bunlar.”

Aklı Tevfik’in naklettiği malumata takılmıştı. Edison düzenbazın katmerlisi, Tesla’nın düşmanı idiyse, ikisi ne sebeple sofrada salon cambazı nükteleri ihsan eyleyerek keyif ediyorlardı? Tevfik’in hikayesi doğruysa Tesla’nın Edison’u bir kaşık *Le Cicogne Rogue*’da boğması gerekmektedir. Gel gör ki işmar ederek kız okulu talebeleri misali kırılıp dökülüyor, laf dokundurup gülüyor, meyhane meftunları misali anzarot çekiyordu.

“*Le Grande* Tevfik, bizi merakta bıraktığınız kafidir,” dedi Edison: “Kahire *ekspedisyonunuzda* keşfettiğiniz sırrı Harrison’dan dinledik. Fakat Harrison bir arkeolog neticede, ilmi teferruatı aktaramadı. Piramid teorisini etüd edebildiniz mi?”

“Tesla’nın Piramid Teorisi,” dedi Tesla hâlâ burnundan soluyarak.

“Muhakkak canım,” diye öksürdü Tevfik: “Kadim bir teori.”

“Eyvahlar olsun,” diye düşündü Kıyam: “Teori geliyor.” Tevfik’in o arada ilk *Le Cicogne Rogue* şişesini diplermiş olduğunu fark edince, “Hem de gümbür gümbür gelmekte ki, bismillah,” diye geçirdi içinden. “İzin veriniz, evvela piramid modeli meselesini Kıyam Bey’e nakledelim,” dedi Tesla: “Tevfik Efendi’nin keşfini dinlemeden modeli idrak etmesi faydalı olur.”

“Bittabi,” dedi Tevfik bastonuna musallat olan yıldırımcığı silkeleyerek.

“İcat ettiğim ve hırsız Amerikalıların taklit etmek için ömür tükettikleri bobinlerimin mimarisini biliyorsunuz,” dedi Tesla Edison’a lafı giydirecek: “Teferruatlarla sizi gücendirmeyeceğim. Ishmael ve ben uzun süredir bir model üzerinde çalışıyorduk. Atmosferde *elektrizma* ağı oluşturacak, cihanı aydınlatacak

okült akım jeneratörü. Arzı bir batarya varsayın, enerjinin atmosferde depolanmasının mümkün olup olmayacağını araştırıyorduk. Tesadüfi olarak bu modelin kadim bir modelin *replica*'sı (*) olduğunu keşfettik.”

“Firavunlardan çaldı, sözün kısası,” dedi Edison.

Tesla Edison'un tabağına uzanan eline peçeteye vurdu: “Rahat durunuz Thomas. Evet, ne diyorduk? Okült model. Kıyam Bey, muhakkak dikkatinizi celbetmiştir, Eski Mısır hükümdarları piramidlerle birlikte dikilitaş inşaatlarına da önem vermiştir. Dikilitaşlar cihanın her yerinde bulunur. İstanbul'da birkaç tane var. İngiltere'de Stonehenge.”

“Naşit kazmış idi orayı,” dedi Tevfik: “Kadim bir harabe.”

“*Elektrizmayla* alakasını hiç anlayamadım,” dedi Kıyam.

“Tesla Bobini, bildiğiniz gibi bir güç merkezidir,” dedi Edison.

“Akımın şiddetini,” diye devam etti Tesla, “manyetizmayla büyütür. Düşük voltajlı akımı on binlerce volta dönüştürerek etrafındaki alıcılara havadan nakleder. Ve piramid, aslında...”

“Buraya dikkat buyurunuz,” dedi Edison.

“Araya girip durmayınız Thomas, dedi Tesla: “İlmi modellerden anlarmış gibi. Harrison'dan farkınız yok.” Pipo içermiş gibi yaparak Harrison'u taklit etti: “Arkeologya mühim bir ilim dalıdır. Belki de en mühimi.” Birbirlerini itiştiyerek beygir kahkahalarıyla eğilip büküldüler. Tesla aniden ciddileşti: “Sırıtmayınız Thomas. Evet, *replica* diyordum. Piramid verici bobindir. Dikilitaşlar da alıcı görevi görür.”

“Fesupanallah,” dedi Kıyam: “Ne alıp veriyorlar anlamadım ki bendeniz?”

“İlmi neşriyatlara beyan ettiğim gibi, *elektrizma* akımını,” dedi Tesla. Edison bir cigara tabakası çıkarıp Kıyam'a tuttu: “Kendileri pek sever ilmi neşriyatlara beyanat vermeyi, olur olmaz, vakitli vakitsiz.” Tesla lafı almadı: “Piramidler akımı veriyor, dikilitaşlar alıyordu. *Elektrizmayı* anlayabilirsek kainatı anlayabiliriz Kıyam. *Elektrizma* maddeleri, canlıları ve kainatı bir arada tutan güçtür. Çölü düşünün, yerçekimi kumları tutarak çölü vücuda getirir. *Elektrizma* da kainatın atomlarını tutan çekimdir.”

★ Taklidi.

“Hayatın sırrı,” dedi Edison.

“Eski Mısır’ın kadim taş ustaları bu sırrı haizdi,” dedi Tesla: “*Eleusisçilerden* (*) öğrendikleri konusunda şüphelerim var. Dikkat buyurunuz, hürmasonların alamet-i farikaları günümüzde dahi G harfidir. G, fizikte çekimin sembolüdür. Taş ustaları kainatı bir arada tutan kuvvetin *elektrizma* olduğunu keşfetmişlerdi. *Colossal* bobinler inşa edip çevresini dikilitaşlarla çevirerek bu gücün sırlarını öğrenmeye çalıştılar.”

“Piramidler o bobinlerdi,” dedi Edison: “Mamafih, modellerinde beklenmedik bir hata oldu. Hatanın adı, Amen-Ra’ydı. Giza Vadisi’ndeki deney alanında Büyük Üç adını verdiğimiz üç piramid inşa edilmesi gerekiyordu. Kainatın 3, 6 ve 9 matematiğine uygun olması bakımından. Amen-Ra’nın defnedileceği piramid dördüncü büyük piramiddi ve modele uygun değildi.”

“Yetişir efendiler,” dedi Kıyam Amen-Ra adı zikredilince: “Pansiyona dönüyorum bendeniz.” Tevfik Kıyam’ın elini yakaladı: “Kadim sırların arifesindesiniz, rica ediyorum.” Kıyam silkelendi: “Kadim sırrı mı kalmış üstadım, toptan azgınlığı ele almışsınız. *Elektrizmayı* fıravunlar buldu, yaşamın sırrı, fasafiso.”

“Sanatıma halel getireceksiniz.”

“Gelsin efendim, tohumuna mecdiye mi saydım?”

“Kırıyorsunuz bendenizi.”

“İsabet buyuruyorum, hayırlı geceler.”

İtirazlarına kulak asmadan olay mahallini terk etti. Kalırsa nihayetinde ne olacağını gayet iyi biliyordu. İlmi sohbet ritüele, ritüel rezalete, rezalet ise helakına sebebiyet verecekti. Şu saat yapılacak en akla yakın şey kirişi kırmaktı.

Başlayan yağmurun altında şemsiyesiyle bekleyen Ishmael’e

* İlim adamları, Eleusis ritüellerinde ucu çakmaktaşıyla asayla tepesine vurulup kurban edilen keçilerin kafatasından çıkan kıvılcımın bir nevi statik *elektrizma* olduğunu iddia etmektedir. Türk okültizma üstadı Şarabi Tayfur Efendi ise o bahsedilen kıvılcımın sembolik olduğunu, insanın kafasına inen sopayla çakan kıvılcım hissini tasvir ettiğini iddia etmiş, bu teorisini bir deneyle kanıtlamaya çalışırken asistanı Sencer Bey’in tepesini yararak karakolluk olmuştur. İki üstadın *a priori* şarabı afyona katık ettikleri, Cibali Karakolu kayıtlarıyla tescillidir.

fayton bulup bulamayacağını sordu. “Üzülerek söylüyorum yürümek mecburiyetindesiniz,” dedi Ishmael: “New York’un bu nahiyesi tekin değildir. Gemiciler, muhabbet tellalları. A, bakın, ne şanslısınız. Mr. Edison’un faytonu misafirleri getiriyor, sizi de pansiyona götürür muhakkak.”

“Bahtım gülüyor,” dedi Kıyam memnuniyetle: “İblis meclisi efendim.”

Faytonun merdivenleri sustalı bıçak sesiyle açıldılar. Kıyam hamle edecekken içerden bir el tokmağı çevirdi. Beyaz kürke sarınmış bir melaike Kıyam’a kocaman, masmavi gözlerle merakla baktı. Omuzunun üzerinden yaşlıca, şık bir hanımın başı göründü. Kıyam hanımı tanıyınca içinin eridiğini, elinin ayağının titrediğini hissetti.

“Ah, Mr. Üryan,” dedi hanım: “Zat-ı alinizi görmek için gelmiştik. Ayrılıyor muydunuz? Liane çok üzülecek, değil mi Liane?”

“Çok... Mr. Üryan’la tanışmaya gelmiştik.”

Kıyam Bey kekeleyerek itikadla reverans etti: “Kulunuz Üryan. Emrinizdeyim.”

“Bu yağmurda bizi bekletmeyiniz o vakit. Liane, yardım et meleşim.” Kıyam elleriyle redingotunun ceplerini ütöleyerek ne yapacağını bilemeden bakındı. “Elimi tutunuz,” dedi hanım. Tahta bacağı zahmetle kaldırıp faytondan indi, zarif elini uzattı:

“Sarah Bernhardt.”

“Biliyorum hanımefendi, biliyorum.”

Kıyam’ın ve zamanın tek mil beyzadelerinin yüreğinde yanan yegane ebedi ateş, elini tutmakta bulunduğu hanımın ümitsiz aşkıydı. Sayısız namzedi gibi Kıyam da seneler senesi neşriyatlardaki haberlerini kesip biriktirmiş, fotoğraflarını satın almış, Paris’te bilet parasını ekmeğinden artırarak onu dünya gözüyle sahnede görebilmek için aç biilaç gecelerce sıra beklemişti. Sahnede düşüp incittiği bacağının kesildiğini okuduğunda içi yanmış, ertesi sene gazetelerde boy gösterdiğini görünce dirayetine meftun olmuş, hayranlığı misliyle artmıştı.

“Bu çamurlu havada beni yalnız bırakmayacağınızdan emi-

nim,” dedi Sarah Hanım: “Kavalyeliğinize güvenebilir miyim?” “Başım la beraber,” dedi Kıyam. Teklifsizce öteki koluna giren Liane’ye gönöl gözölle bir baktı. Okültizma, *elektrizma* vesaire unutarak, “Zat-ı alinizin teşrifini bekliyorduk,” koyverdi.

“Kibar bir yalan,” dedi Sarah Hanım: “Affedildiniz.”

Kıyam o saat uçabilirdi. Bir kolunda cihanın en namlı sanatkarı, bir kolunda en namlı bildirincısıyla yürümekteydi. Sarah Hanım’a ne söylese, hayranlığını nasıl ifade etse, bilemiyordu. Gönöl kelebeklerle dolmuş, adımlarına can gelmişti. Üç iblisin kafayı tütsülemekte olduğu masa dahi şu saat keyfini bozamazdı, bozmayacaktı.

“Efendim,” dedi bed ses kapıdan: “Sarah değil mi o? Şerefimize sultanım.”

“*Le Grande* Tefvik,” dedi Sarah Hanım: “Deli adam. Titanik’i batırdığınız geldi kulağıma. Nikola’yı da batırmadan yetişmek icap eder diye düşündüm.”

“O meseleye Thomas bakıyor,” dedi iblis: “Lianeciğim, hoşgeldiniz.” Kıyam’ı memnuniyetsizlikle süzdü: “Ala, vekil-harcım da okültizmanın mıknaısına kapılmış zannediyorum. Sebeb ne ise, bilemiyorum bittabi.”

“Bir mucizeye tanıklık edeceğime söz vermişsiniz,” dedi Kıyam: “Etmekteyim. Sarah Hanım’ı dünya gözölle gördüm, elini tuttum. İtimadım sonsuzdur size Tefvik üstadım.”

“Laf ebeliğinin lüzumu yok, bendeniz gayet iyi anladım mucizenin muhtevasını,” dedi Tefvik Liane’yi gizliden işaret ederek: “İlmi merakınız, şüphesiz. Afet *se* kadim. Ayıplıyorum. Sarah, vaktinde yetiştiniz, içerdeki iki kartoloz meftime konacaklar bendenizin. Ne vakid mola verecekler boş işlerle iştilal etmeye ve ilim icra edecekler, bilemiyorum, kahroluyorum inanınız.”

“Cihan ikisinin ışığıyla aydınlanıyor, ikisi sizin,” dedi Sarah Hanım: “Gün gelecek irfanınızın sükunetiyle olgunlaşacaklardır *Le Grande Maitre*.”

“Bittabi,” dedi Tefvik: “*Le Cicogne*’ye buyurunuz.”

Halen, “Piramid, bobin,” vesaire atıp tutan Tesla ve Edison’un bağrıştıkları yıldırım la masaya oturdular. Mucitler tar-

tısmaya ara vermeden leylekler misali eğilip bükülerek hanımları selamladı, bir müddet ayakta formüller sıralayarak inatlaştı, nihayetinde küsüp birbirlerinden öte tarafa döndüler. Sarah sağına, Liane soluna oturunca Kıyam mekanı tahliye fikrini süratle tahliye etti: “Sarah Hanım, hayranlığımı ifade edecek kelimeleri bulmakta...” “Aramayınız,” dedi Liane muhabbetle elini sıkarak: “Bakışlarınız malumat veriyor.” Kıyam kadehini aşkla Tevfik’e uzattı: “Doldurunuz *mon ami*.”

“Kıyam Kare,” dedi Tevfik kaş göz ederek: “Çekiniz.”

“Geç kaldık zannediyorum,” dedi Sarah Hanım: “Nikola ve Thomas kavgaya tutuşmuşlar bile.” “İlmi sohbet,” dedi Tevfik koncolosu Liane’yi kerteriz ederek: “İkisini ilim ve irfanın yoluna nasıl sokacağımı inanınız bilemiyorum Lianeciğim.” “Size kalmıştı o vazife,” diye düşündü Kıyam: “Madrabaz *du* kadim.”

“*Sirkus* mucidi Thomas, Tevfik Efendi’nin piramid modelinde kullandığım formülün hatalı olduğunu iddia ediyor,” dedi Tesla: “Kabilmiş gibi. Hem siz neden buradasınız bakayım Thomas, beygir filan *Westinghouselamanız* gerekmiyor mu?”

“Beygir kalmayınca, beygir hırsızlarına terfi ettim. Kısmetse sizi *Westinghouselayacağım*.”

“Zor o mister, o zayıf akımınızla kunduz bile çarpamazsınız siz.”

“Sırp çarparım, aynı kapıya çıkar.”

“Ne ayıp,” dedi Tevfik bastonunu uzatarak: “Okültizmanın huzurundasınız.” Bastonun ucundan eline atlayan akımı silkeleyip Tesla’yı dürttü: “Safsatayı bırakınız bakayım? İrfanımla meseleyi çözeceğim. Az evvel sözünü ettiğiniz diyagramı getiriniz.”

Edison bu emri beklermiş gibi Tesla’nın elinde sıkıdığı parşömenleri çekip masaya yaydı: “Nikola ilk iletkenin su olduğunda ısrar ediyor. Çölde su... Sırp aklı işte. Bana kalırsa ilk iletken havaydı. Tabii gelin de yirmi senedir havanın iletkenliğini savunan keçiyi inandırın. Kazıklı Voyvoda’nın torunu.”

“Romendi o,” dedi Tesla öfkeyle.

“Uzaktan akrabanızdır.”

Tevfik elektrizma sembolleri, formülleri ve çizimleriyle

dolu piramid kesitine dikkatle bakarak, “Piramid se ziya,” dedi: “Münakaşanızı manasız buluyorum. Giza’da, Atlantis Konseyi’ne verdiğim *briefing*’de Nihoteph Piramidi’ni bir vakitler su bastığını beyan etmişim. Harrison size bu ziyadesiyle mühim malumatı vermemiş. Gerisiyle içiyor zannederim.”

“Buyurunuz,” dedi Tesla arkasına yaslanarak: “*Primal* iletken su idi.”

“Formülü bulamadınız ama,” dedi Edison domuz gibi.

“Bizleri de aydınlatmak ister misiniz,” dedi Sarah Hanım.

Tevfik ışıklı küreyi Liane’nin burnuna sokacak gibi kaldırıp göz kırptı. “Amen-Ra *du* kadim,” buyurarak eşelendi, bastonuna musallat olan yıldırımcığı, “Git bakayım,” diyerek kovaladı: “Meseleyi irfanımla çözmüş bulunuyorum.” *Scarab*’ı çıkardı: “Reverans ediniz? Bravo.” Masaya bırakıp kabuğuna parmağıyla vurdu: “*Abrahadabra*. Bakınız bakayım burada ne var?”

Edison ve Tesla yeme dadanan güvercinler gibi *Scarab*’a eğildiler. İki mucit *Scarab*’ın üzerindeki hiyeroglifleri pertavsızla araştırırken, “Anlatınız Mr. Üryan,” dedi Liane Kıyam’a göz süzerek: “Titanik’ten kurtuluşunuzun gizemini cihan merak ediyor.”

“Gizem yok matmazel,” dedi Kıyam baygın bir sesle: “Amen-Ra’nın tabutu ile tahliye ettik gemiyi.” Ne heyecanlı bir macera,” dedi kız: “Peşinizde bir de Seth suikastçisi olduğunu okudum.” Tevfik öksürdü: “Alakası yok efendim, dedektif bir deyyus dadanmıştı kuyruğumuza, silkeledik kendilerini.”

“Hakkı var Tevfik Efendi’nin,” dedi Kıyam: “Padişahın casuslarından biriydi.” “Casus demek, ilmi sırlarınızı çalacaktı muhakkak,” dedi Liane heyecanla: “Fakat siz kahramanca bir hamleyle kurtuldunuz ve sultan da sizi affetti. New York’ta bütün hanımlar size hayran, bunu bilmelisiniz Mr. Üryan. Her hanıma nasip olmaz bir Türk pehlivanını teferruatıyla görebilmek.”

“Enfes bir el ense çekti kendileri casusa,” diye kıkırdadı Tevfik.

“Bir vakitler bir Türk beyzadesine eşlik etmişim,” dedi Sarah Hanım buğulu bakışlarla: “İstanbul, Bağdat, Kahire... Tur-

nedeydik ve cihanın gördüğü en romantik beyefendiydi. Tevfik Efendi'yi saymıyorum, mukayese kabul etmez elbette. Tabutu-mu (*) görünce ortadan kayboldu, garip.”

“Biz Türklerin akidesi o mahiyette meselelerle iştigal etmeye uzaktır,” dedi Kıyam tabut bahsini kapatmak için: “İtikadlı bir kişi olsa gerek kendisi.” “Hakkınız var,” dedi Sarah Hanım: “Ayrılığımızdan sonra Kuran'ı hatmetmiş ve dünya işlerinden elini eteğini çekmiş diye duydum. Ah Tahir Efendi, ah.”

Sarah Hanım'ın ah'ına Edison ve Tesla'nın aynı anda yüksek perdeden patlattığı “aha” karışınca Kıyam yerinden sıçradı: “Ne oluyorsunuz efendiler?” “İrfanıyla çözdüğüm meseleyi idrak ettiler,” dedi Tevfik: “Thomas, Nikola, tebrik ederim.” Üçü kalkıp gaga vuran güvercinler gibi reveranslarla el sıkışınca Kıyam, “Pazar tiyatorasına döndü gene,” dedi.

Tesla sandalyesinde arkaya yaslanıp tos vuracak saksığan misali gerildi: “Formül keşfedildi. Tevfik Efendi sırra haizmiş. *Scarab*, modelin çalışma prensibini aydınlatıyor. Ishmael hazırlığı tamamlamış olmalı. Kalkınız.”

Tevfik Kıyam'ın koluna girip *Scarab*'ı cebine attı: “Buyurunuz Üryancığım, kainatın sırlarına haiz olmaya.” Şarab şişesi-nin metal tıpasını takıp redingotuna sokuşturdu. “Bırakınız rica ederim,” dedi Kıyam kolunu kurtararak: “Bendeniz pansiyona dönüyorum. Zihin açıklığı dilerim sizlere.”

“Fakat Mr. Üryan,” dedi Liane koluna girerek: “Büyük Altı'yı bozamazsınız.”

“İskambil oyunu mu bu hanımefendi, büyük altılı, küçük üçlü vesaire?” Tevfik'i işaret etti: “Kalp papazı emrinize amade hem. Rıfkı *du* iblis.”

Sarah Hanım üzüntüyle, “Genç beyzadelere bu bacakla eşlik edemem,” dedi: “Söz almıştım sizden, dayanağım sizsiniz.” Kıyam esefle içini çekti. İçinden bir ses, “Derhal kirişi kırınız azizim,” diyor, lakin Sarah Hanım'ın o hayranlık abidesi çehresini ve Liane'nin *monumental* kıvrımlarını müşahade eden öteki ses, “Oturunuz oturduğunuz yerde bakayım,” buyuruyordu. “Emr-i aliniz olur efendim,” dedi çaresiz kalmış bir sesle.

* Sarah Bernhardt geceleri bir tabutta uyurdu.

Tevfik bastonunu kaldırıp ucuna sıçrayan yıldırımıcığ salladı: “*Angard.*”

Atölyeden bodruma inen merdivenleri küresiyle aydınlatan Tesla, “Nihoteph Piramidi modele uygun değildi, çünkü Büyük Üç’ü bozuyordu,” diyerek Kıyam’ın kaçmaya teşebbüs ettiği sırada anlatmakta olduğu meseleye döndü: “Imhoteph o sebeple Amen-Ra’nın mezar odasını üç piramidin kesişme noktalarına, kumun içine kazdı. Çöl kumu mükemmel silisyum yalıtımını oluşturacak, su iletkeni piramidin duvarlarından akan enerjiyi Amen-Ra’nın *sarcophagus*’una aktaracaktı.” Enfiye çekmiş saksıya ifadesini yeniden takınarak Kıyam’a tepeden baktı: “Silisyum mıknaatıslanamaz, bazıları buna karşı çıksa da...”

Kıyam itiraz etmedi.

“Mezar odası dördüncü piramidin sıfır noktasındaydı. Konumu, *sarcophagus*’un Büyük Üç Piramidleri’nden gelen akımla yüklenmesine ve mıknaatıslanıp havalanmasına imkan verecekti. Aramızda Thomas gibi cahiller olduğundan açıklama gereği duyuyorum. Piramidin sıfır noktasında etrafı kumla yalıtılmış altın bir nesne, akım verildiğinde sürekli yüklenir ve muazzam bir manyetik kudretle sarılarak havalanır.”

“Bravo, *bon appetite*,” dedi Tevfik. Kıyam hayretle suratına bakınca omuz silkti: “*Le Cicogne Rouge*. Enfes.”

“Afiyet olsun,” dedi Tesla: “O manyetik kudret de keşfedilmemiş bir fenomeni vücuda getirir: Zamansızlık.” Edison cebinden tebeşir çıkarıp Tesla’yı dürttü: “Uzay-zaman devamlılığı meselesini nasıl bertaraf edeceğinizi söyler misiniz?” Tesla tebeşiri kapıp duvara üçgen ve bir takım formüller çizdi, üçgenin altına kare, karenin içine küçük bir dikdörtgen, dikdörtgenin etrafına daire ekledi. *Sarcophagus*’u simgeleyen dikdörtgeni gösterdi: “Biriken yalıtılmış enerjinin ürettiği titreşim, bir süre sonra arzın titreşim aralığından çıkacaktır, o da doğal olmayan enerjiyi üretir.”

Edison el çırpı: “Tebrik ederim. Haklı olabilirdin, *sarcophagus*’un etrafında manyetik bir küre olsaydı. Cehaletini gidermek maksadıyla söylüyorum, Harrison üstüne basa basa mezar odasının kübik olduğunu söylemişti. Duvara daire çizmekle ol-

muyor bu iş Nikolacığım.” Tesla, “Devamlılık ilkesi,” diyerek dikdörtgenin etrafındaki çembere dönen iki ok ucu ekledi.

“Enfes, kuyruğunu yutan yılan,” dedi Tevfik şişeyi şerefine kaldırarak: “Amen-Ra’nın kadim kudreti.”

“İşittiniz mi Thomas,” dedi Tesla gururla: “Tevfik Efendi kadim irfanıyla modelimi teyid etti. Kesintisiz, dairesel akım. Kulaklarınız sağır olduysa tane tane tekrar edeyim. İnsan beyni *elektrizma* üreten bir aparattır. *Sarcophagus*’un etrafındaki çember, Amen-Ra’nın *aura*’sıdır. Manyetik bir küredir. *Sarcophagus*’ta oluşacak akım kaybını çeperlerini yalıtarak önler. *Deri Etkisi* (*) bu metodla engellenince titreşim başlar. Senin anlayacağın cahil lisaniyla anlatayım: Piramidler, yıldırımların gücünü çoğaltıyor, üç kaynaktan Amen-Ra’nın *sarcophagus*’una akım veriyordu.”

“Sonuç, sonuç,” diyerek patladı Kıyam: “Sözlerinizde mana bulamıyorum!”

“*Mana*, tebrikler,” dedi Tesla: “Mr. Üryan, irfanınız hayret verici. *Aura*’ya kimi kültürlerde *mana* (†) denir. Amen-Ra’nın güçlü *manası sarcophagus*’un etrafında küresel manyetizma alanı yarattığından, piramidlerden gelen *elektrizma* akımı *sarcophagus*’ta birikir ve manyetik titreşim meydana getirir. Titreşim akımda kayıp olmazsa artarak altın elementinin öz titreşimine eşitlenir. Bu ne demektir efendim? Arab’ın lafını hatırlayınız: İnsan zamandan korkar, zaman piramidlerden.”

“Ab-ı hayat,” dedi Edison.

“Amerikan çakalı nihayet anladı,” dedi Tesla Edison’u tebeşirle dürterek: “Bendenizin buluşudur. Her elementin bir öz titreşim sayısı vardır. Maddeyi o titreşim sayısıyla manyetik alan içinde yeteri kadar akımla yüklerseniz dünyevi titreşim skalasının ötesine geçersiniz. O madde için zamanın akışı durur. Arab’ın başka meseli ne der? Bir şey ya hacerdir, ya lahacer. Taştır veya taşın ötesidir. Öz titreşimiyle yüklenen madde,

* İdrakı zor bir meseledir. Üzerinde çalışıyorum, anladığımda naklederim.

† Büyücülerin büyü tatbik ederken kullandığı düşünülen manevi güç haznesi.

kendisinin ötekisi olur. Semavi sıfır noktasına erişir ve öte tarafa geçer. O noktada zaman yoktur. Kainat, nesnenin kendisine eşitlenir.”

“Tahtalıköy, sözün özü,” dedi Kıyam ürpererek.

Tesla duvara çizdiği küçük dikdörtgenin içine kocaman bir X yazdı: “Bir manada. Akım verilince *sarcophagus*’un içinde Zamanlılık Fenomeni oluşacaktı. Zaman duracaktı. Amen-Ra sonsuz yaşamı orada bulacağına inanıyordu. Geçidin ve dehlizin inşaatı için gerekli entrikayı bizzat tertiplemiş, Imhoteph’e çizimleri vermiş, Popeteph’i ve Nihoteph’i kukla ederek piramid inşaatına başlanmasını sağlamıştı. Hesabı inşaatın o ölmeden evvel bitirilmesi idi. Tutankhamon’un tosu buna mani oldu. Ölümsüzlüğü bulacak mıydı, bilmiyorum. Ama *sarcophagus*’unda uyudukça yaşlanmayacaktı.”

“Fenomen *se* kadim,” dedi Tevfik.

“Amen-Ra müstakim,” dedi Edison.

“Tabutta uyumamın sebebini anladınız zannederim Mr. Üryan,” dedi Sarah Hanım. “Siz Ölümsüz Sarah’sınız (*) hanımefendi,” dedi Kıyam saygıyla: “Kalbimizde yaşayacaksınız.”

“Alınmayınız ama, dünyada yaşamayı tercih ederim sevgili Türk.”

“Bu madrabazlara inanmıyorsunuz değil mi?”

“Kim bilir? Amen-Ra binlerce yıldır ortada, ve ne yaparsanız yapın ebediyete intikal etmiyor. Kainatın yollarından hangisinin hangi kapıya çıkacağını kim bilebilir? Ah, bakın bir kapı.”

Tesla cebinden bir tomar anahtar çıkarırken, “Heyhat, Amen-Ra’nın altın *sarcophagus*’u yıkıntılarda kayıp oldu,” dedi: “Kusursuz iletkendir. Ve en pahalısı. Modeli altın *sarcophagus* olmadan çözebilmek zamanımı aldı. Tevfik Efendi’nin kadim *Ka-Ba-Akh* matematiği kılavuzum oldu. *Le Grande Occultiste*’nin buyurduğu gibi. Her vücut bir ruha ev sahipliği edebilir. Fizikteki karşılığı basittir. Her iletken bir akıma ev sahipliği yapabilir. Model doğruysa, malzemenin ehemmiyeti yoktur.” Kapıyı iterek elindeki küreyi kaldırdı:

* Sarah Bernhardt, o dönemde Divine (Ölümsüz) Sarah ismiyle tanınırdı.

“Ve dostlarım, bu model doğrudur.”

Kapı bir yeraltı laboravutarına açıldı. Kıyam'ın tahminiyle bu, kaçık bir kumpanya trubunun komedy provalarını yaptığı sahne de olabilirdi. Ortasında Amen-Ra'nın sandukasının birebir kopyası olan bakır *sarcophagus* duruyor, üzerinde sarılmış bakır kablolardan imal edilmiş üç adam boyundaki tel piramid yükseliyor, piramidin tepe noktası Kıyam'ın binaya girerken gördüğü şimendifer bacasının kökü olan metalik silindire temas ediyordu.

Piramidin etrafına üç adet küçük taş piramid, üç adet dikilitaş ve üzerlerinde bir takım hiyeroglifler bulunan üç demir küre eşit aralıklarla yerleştirilmiş, zemin kumla kaplanmıştı. Uzak köşedeki şalterlerden başlayan kablolar kumun altından piramidin dört köşesine ulaşıyordu. Piramidden ve tepesindeki Tesla Bobini'nden uğursuz, insanın bam teline vuran yeknesak bir vınlama geliyordu.

Kıyam fesiyle ahaliyi selamladı: “Fevkalade efendim, iyi geceler.” Sarah Hanım'ın mahsunlaştığını görünce, “Gitmeliyim bendeniz,” dedi: “Affediniz Sarah Hanım, mezhebim uygun değildir bu menem iblisliklere.” “Tahir Efendi gibisiniz, ah siz deli Türkler,” dedi Sarah Hanım: “Burnunun dikine giderdi daima.” Elini dudaklarına götürüp gizli gizli kikir dedi: “Heybetlice bir burnu var idi.”

Tesla bir şalteri indirdi. Tavandaki bobin kökünden fışkıran yıldırımcıklar odanın köşelerine atladı. Kıyam demir kapının üzerinde dolaştıklarını, dalgalanarak akıp sağa sola kıvılcım attıklarını görünce ödü koparak, “Dikkatli olunuz efendi,” dedi. Mucit orali olmadan köşedeki muşamba kaplı dolabı açtı: “Şahsınızda bulunan metal nesneleri buraya bırakınız.”

“*Elektrizma du kadim*,” dedi Tevfik: “Kainatın sırlarına tanıklık edeceksiniz. Reverans ediniz. Şarab?” Tesla ve Edison elektrizma düzengahının akımı vesairesi hakkında atıp tutarken Kıyam Tevfik'i köşeye çekti: “Çıkarınız beni buradan, rica ediyorum. Cinnet geçirtip panayır madrabazlarına rezil etmeyiniz.” Panayır lafının üzerine merakla bakan Tesla ve Edison'un duymaması için elini ağzına siper etti: “Cümle alemleri tarumar

ettiniz ilim safsatanızla. Bana ve Sarah Hanım'a acıyınız. Yaşlıdır kendileri.”

Tesla, “Tamamen emniyetli olduğuna şeref sözü veririm Mr. Üryan,” dedi seslendi: “*Elektrizmanın* zarar vermesi için devrenin tamamlanması gerekir. Misal, kapıya dokunursanız devre tamamlanacaktır. Tevfik Efendi'nin bastonuna dikkat buyurunuz. Akımla yüklenmesine rağmen devre tamamlanmadığı için zararsızdır. Basit bir ilmi hadise.” Edison'a dönüp fısıltıyla, “Silisyumu mıknatısladığını iddia ediyor ama, inanmak zor,” dedi.

“Mıknatıslamadım bendeniz bir halt Sırp madrabazı,” dedi Kıyam.

“Ayıplıyorum,” dedi Tevfik dudak bükerek: “Okültizma alimlerine lakap takmak. Yakıştıramıyorum. Sakin olunuz ve ufka bakınız. Kadim dostunuz sizi Amen-Ra'nın ziyasıyla aydınlatacak.” Atlayan mavi akımla parlayan bastonunu kılıç gibi salladı: “Azizim Dartanyan, *Angard*.” Liane eldivenlerini takarken işvelendi: “Haydi, haydi ama Mr. Üryan. Titanik'ten kurtulan kahramanın *elektrizma* aparatlarından korktuğunu itiraf etmeyeceksiniz değil mi?”

“Edeceğim nitekim. Zat-ı alinize de korkmanızı tavsiye ederim matmazel. Tevfik Efendi'nin *elektrizma* ile hasbıhaline şahitlik etmiştim bendeniz. Sonucun vehametini gayet iyi bilmekteyim.” Tek gözle kapıyı kerteriz etti.

“Sakin dokunmayın,” dedi Edison: “10.000 volt.”

Kıyam etrafına bakınıp kaçacak başka delik aradı. Geç kalmıştı. Tevfik, “Ritüelin icrasına geçelim,” buyurmuştu bile. Tesla ellerini arkasında kavuşturarak bilmiş bir edayla ileri geri yürüdü: “Modelin çalışma prensibini anlatacağım. Gördüğünüz model, tanışma bahtsızlığına eriştiğiniz beygir katili Amerikan Yorkshire'ı tarafından sağlanan 120 voltluk akımla harekete geçer. Bu, bir insanı *Westinghouselamaya* yeterli miktardır, o sebeple azami dikkat rica ediyorum. Tam gücüne ulaştığında asgari 50.000 volta yükselecektir. Hesabı kendiniz yapınız. Bir eliniz cebinizde, veyahut eldiven takılmış olsun. Asla iki metale aynı anda dokunmayın. Meydana çıkacak sıcaklık sebebiyle de-

neyde Amen-Ra'nın mumyasını kullanmamız mümkün değil. Piramidler ısı yalıtımını sağlayacak miktarda taşla örülmüştü, bu *replica*'da yalıtım zayıftır. Mumya toz olup dağılacaktır. Yeri- ni başkasının alması icap eder. Bir vücut. Onurlu görevi Liane üslenecek. *Sarcophagus*'a geçin lütfen.”

Liane şapkasını çıkarıp saçlarını Tesla'nın uzattığı kalemle topladı, sigara kağıdını andıran pelerine sarındı, törensel eda- larla içi muşambayla yalıtılmış bakır alamete yatıp ellerini göğ- sünde birleştirdi.

“Müstesna,” dedi Tevfik: “Mumya *se melahat*.”

Tesla voltasına devam etti: “Akımı verdiğimizde piramide yayılacak ve piramid ısıyla aydınlanacaktır, telaş etmeyin. Takri- ben 42 saniye içinde *sarcophagus*'un Liane'yle birlikte havalandı- ğını göreceksiniz, ayılıp bayılmayın, son deneyde Ishmael'i zor ayılttım. *Sarcophagus* piramidin ortasına yükseldiğinde titreşim başlayacak. Liane, biraz bulantı olabilir, endişe etmeyin. Takri- ben 35 saniye içinde de Liane'nin görünmez olduğunu müşa- hade edeceksiniz. *Sarcophagus*, arzın titreşim skalasından çıkacak ve içinde zaman duracaktır. Zamansızlık Fenomeni. Akımın en yüksek olduğu an, o andır.”

Tevfik'e saygıyla reverans etti: “Deneyin kilit noktası *Le Grande* Tevfik'in irfanıdır. Buraya buyurunuz lütfen. Evet, şu- raya. Kadim *aura*'nız akımı *sarcophagus*'tan yalıtarak deneyin mu- vaffakiyetini sağlayacaktır. Hep söylediğim gibi, ilimin elinde sizin gibi birkaç kudret olsaydı, şu an fezada yolculuk ediyor olurduk.”

“Merhum Rauf ediyor o yolculuğu şu an,” dedi Kıyam hınç- la içini çekerek: “Madrabazlardan uzak durayım da ne halleri varsa görsünler. Çarpılacaklar muhakkak. Benjamin Franklin rezaleti tekerrür edecek.” Sarah Hanım'ı kibarca geri çekti.

“Kıyam Bey fizik ilminden anlamadığını iddia etse de, hare- ketleri aksini kanıtlıyor,” dedi Edison. Tesla'nın kulağına eğildi: “Silisyumu mıknatıslaması, misal.” Bir kahkaha patlattı.

“Sahne sizin üstadım,” dedi Tesla Tevfik'i buyur ederek. Kollarını kaldırıp vecd içinde eğilerek geri çekildi.

“Veriniz akımı bakayım,” dedi Tevfik: “Vakid mühimdir.”

Tesla ve Edison şalterleri indirdiler. Tavandaki idare lambaları sönerken binayı titreten vızıltılar duyuldu, artarak uğultuya dönüştü. Piramidin telleri kor gibi yandı. “İlk faz başarılı,” dedi Tesla sevinçle: “İkinci faza geçelim.” Bir takım şalter daha indirilince tavandaki bobinden atlayan akım yıldırımları laboratuvarıda kamçı gibi dolaştı. Kıyam aklı uçmuş vaziyette köşeye dayanıp, “Aman Allah,” çekerken Tevfik’in bastonunu kaldırdığını gördüler. Liane’nin yattığı *sarcophagus* sağa sola sallandı, titreyerek havalanmaya başladı.

“*Levite* oldu,” dedi Tevfik cebinden şarab şişesini kurtarmaya çalışırken.

“Üçüncü faz!” diye haykırdı Tesla. Son şalterleri indirdiler.

Yıldırımlar piramidin etrafında gümbürtülerle çakıp odadaki metal nesnelere atladı. Tevfik’in bastonunda şimşekler çaktı. “Amen-Ra *se* kadim!” diye bağırdı Tevfik parmak uçlarında dikilip bastonu kaldırarak. Manyetizmaya kapılan *sarcophagus* havada, piramidin ortasında süratle sallanmaya başladı. Liane’den zayıf bir çığlık yükseldi. Tevfik Kıyam’a döndü: “Sallabaş oldu civciv, bittabi.”

Yıldırımların arasında Liane’nin titreyen bakır *sarcophagus*’a tutunmaya çalıştığını, Tesla’nın göstergelere baktığını, Edison’un bağırarak bir şeyler anlatmaya çalıştığını gördüler. Tesla ellerini boru yaparak, “Son faz!” diye haykırınca Tevfik’in bed sesi duyuldu:

“Ruhun şad olsun Benjamin Franklin üstad! Bu şişeye irfanımla ab-ı hayat dolduruyorum.”

Kıyam Tevfik’in elindeki metal hasırlı *Le Cicogne* şişesini havaya kaldırdığını fark etti. Bobinden çıkan kalın *elektrizma* yıldırımını Tevfik’in bastonuna, bastonundan şişeye atladı.

Tevfik ampul gibi yanarak, “*Akalaki makalaki!*” diye bağırdı. Ve bir patlamayla paluze oldu.

Devrenin tamamlanmasıyla manyetizmanın kudretinden kurtulan *sarcophagus* Tesla ve Edison’u önüne katarak bilardo topları gibi dağıttı, laboratuvarın duvarını delerek uçtu, gitti. Liane fırladığı köşeden doğrulurken Tevfik’in tüten bastonundan atlayan yıldırım Sarah Hanım’ın tahta bacağının ucundaki

demir ökçeye sıçradı. Bacak “pof” sesiyle alev aldı. Sarah Hanım fenalaşarak yere yığıldı. Kıyam can havliyle koşup kapının tokmağına hamle etti.

“Sakin,” diye haykırdı devrilen dolapların altından Edison: “Devre.”

Bir patlama daha oldu.

Piştovşinas

“Müstahak sana, müstahak,” dedi karanlıkta canice bir saatle titreyen ses: “Cehennemlik amellerle iştigal edersen hakkın budur. Kadir mevlamın sopasının ineceği zamanı tayin etmek harcın mı?”

Nikola Tesla gözlerini araladı.

Tepesinde sıçrayan serum şişelerinden bir hastahane koğuşunda olduğunu anladı. Anlamadığı, başında hekimler olması gerekirken neden pençelerini yatak korkuluğuna geçirmiş hırs-la sallayan keskin dişli, cellat bakışlı, yağlı cübbeli bir Ortodoks papazının durduğuydu. “Kimsiniz,” demek istedi, beceremedi.

“Başın sargılı, konuşamazsın melun,” dedi papaz: “Büyücü dostundan da medet umma. Mezhebi kudretliymiş. Colorado’daki sanatoryuma naklettiler. Seni de bu mezbeleye attılar.”

Redingotunun eteklerini savurup kayarak Tesla’nın başucuna geldi, ağzını sargılara dayadı: “Sultanımız af takdir etmiş olabilir. Ben affetmedim seni. Bu saatten kelli kuyruğundan ayrılmayacağım. Ayrılmayacağım ki, bastığım vakid düştüğünde arkanda olayım. Tesla’nın ikiziymiş. Tesla meteliksiz mi ki bu mezbeleye düşsün?” Öfkenin basamaklarını tırmanmaktan kısılmış sesi hece hece titredi: “Tebdil numaranı yutmadım Mister Üryan, yutmadım Mister Kıyam, yutmadım.”

Nikola Tesla beyhude haykırmaya çalıştı.

Molla Ferid’in kahkahası koridorlarda yankılanırken, Sarah Hanım’ın malikanesinde de elleri sargılı cigara içen Tefik Efendi saçları halen hafif tertip tütmeğe olan Kıyam Bey’e günün gazetelerini göstermekteydi: “Enfes azizim.” *The Daily Mirror* Tesla’nın laboratuvarındaki patlamayı sedyeyle hastaneye kaldırılan Edison’un eli yüzü kararmış fotoğrafıyla geçmişti:

Well done, Tesla ()*.

Edison'un paluze olmuş fotoğrafının altında "Edison ve Tesla *Westinghouselandı*" yazmakta, haberin teferruatında sene-lerdir husumet içinde olan mucitlerin *elektrizma* laboratuva-rında kavgaya tutuştuklarından, kavganın yıldırım vuran Tesla Bobini'nden atlayan kıvılcımla nihayete erdiğinden, iki üstadın pozitif ve negatif uçları teşkil ederek ilmi bir vakurla çarpıldık-larından söz ediliyordu.

"Saadet duyuyorsunuz değil mi elalemin ıstırabıyla," dedi Kıyam *elektrizmayı* yediğı vakitten beri habire kuruyup duran dudaklarını suyla ıslatarak: "Su içtikçe de batarya tadı geliyor dilime. İki kadim mucidi helak ettiniz diyeceğim, heyhat, iki-siyle de müşerref oldum. Acıdır ki her daim yarenlik ettiğiniz kumpanya bezirganlarından zerre farkları yok. Vah ki ne vah ilimin haline. Hercai kılıklı tekmil palıkarya ilime dadanmış."

"Zamansızlık Fenomeni'ne şahit olduğunuzu unutmayınız. Kainatın kadim sırrını keşfetmiş bulunuyoruz. Tarih bizi ilmi muvaffakiyetimizle hatırlayacaktır."

Kıyam *The New York Times*'ı işaret etti: "Şüphesiz." Fotogra-fta tutuşmuş bacağıyla koşan Sarah Hanım'a su sıkan itfaiye-ciler görölüyordu. Manşet hayli manidardı: "*Juliette on fire* (†)." "Ehemmiyetsiz," dedi Tevfik havayı yelleyerek.

"Ehemmiyetsiz olur mu efendim, irfanınızla kısmetse ilim camiası, sanat... Topunu helak farz. Tarih de hakikaten teker-rürden ibaretmiş. Ne vakid ki Tevfik Efendi *elektrizma* ile iştigal ediyor, bizzat kendi başta, cümle ahali çarpılıyor."

"*Sarcophagus*'un berhava olduğuna ve sırra kadem bastığına zat-ı aliniz de şahit oldunuz," dedi Tevfik: "Amen-Ra'nın kud-reti. Atlantis'in üstadları piramid meselesini çözmüş idi Kıyam-cığım. Kayıp ilimler, bittabi. Okült hadiseler. Bakınız *scarab*. Zamanla idrak edeceksiniz, endişe etmeyiniz. İlim sabır ister." Cebinden çıkardığı yassı mataradan çayına rom kattı: "İngiliz." Cigara tabakasını tersten açtı, dökülen kalıntılara esefle baktı:

* İngilizcede "well done " hem aferin, hem de iyi pişmiş manasına gelir.

† "Ateşli Jülyet" veyahut "Jülyet tutuştu."

“Tütünüm kalmamış azizim, Frenk var mı zulanda?” Kıyam tabakasını uzattı. “Aklımı başka bir hadise meşgul ediyor,” dedi Tefvik sigarasını sararken: “Tesla ile ikiz gibisiniz vesselam. Karıştırmış olmasınlar sizi arbedede? Tesla olmayasınız sakın zat-ı aliniz?”

Kıyam cevabı layıkıyla verecekken Sarah Hanım’ın sureti salonu aydınlattı: “Efsanevi *Scarab* değil mi o? Hayranlık verici. Thomas’tan haber aldım. Sıhhati iyiymiş. Fakat Nikola kayıp. Thomas, ‘Kainat değıştirdi,’ diyor.”

“Mümkün,” dedi Tefvik: “Zamansızlık *Fenomeni* kadim bir meseledir. Ben de Kıyam Bey’e izah ediyordum.”

“İzah ettiğı filan yok hanımefendi, dinlemeyiniz kendilerini. Nükte ediyordu, bendenizin Nikola olabileceğini, kendim olduğumdan emin olup olmadığını sordu az evvel.”

“Enteresan bir teori,” dedi Sarah Hanım oturmasına yardım eden uşasını azad ederek: “Emin misiniz siz olduğunuza?” Tefvik, “İlmi bir mesele,” deyince kahkahayı koyverdiler. Kıyam kızarak gazetelere gömüldü.

“Southhampton’dan kalkacak istimbotta kamaralarınız kiralandı,” dedi Sarah Hanım: “Sıhhatiniz sebebiyle bu kadar erken ayrılmanızı doğru bulmuyorum. Türk beyzadelerinin inadını bildiğimden ikna olmak mecburiyetinde kaldım. Teklifimi tekrar ediyorum, malikanem emrinize amadedir, kalmanız bizi memnun eder.”

Tefvik bastonunu havada, “hayır,” manasında metronomlandı: “İstanbul’a dönmem icab eder. Kadim Şark ve Garp Okültizma ve Spiritizmacıları Konseyi keşfinin teferruatını dinlemek için sabırsızlanıyor. Naşit muhakkak deneyi tekrar icra edebilmek maksadıyla bir laboratuvar inşa edecektir, bittabi.”

“Gitti Naşit,” dedi Kıyam içinden.

Sarah Hanım uysalca gülümsedi: “Bir hanım zatınıza ancak, ‘Evet,’ diyebilir. Lakin sanmayın ki gönlü kabul etmiştir. İstanbul’a gelecek ve sizi ziyaret edeceğim *Le Grande Maître* Tefvik, ve *Le Maître Üryan*. Ah, Liane meleğim, günaydın.”

Başı ve kolları alçılı Liane iki hizmetçinin kollarında koltuğa

oturup alçılı bacağına *Ottoman*'a (*) uzattı. Kıyam kızın başında-ki alçının tepesinde duran bol meyveli natürmort şapkayı görünce dudaklarını ısırarak gülmesine hakim olmaya gayret etti. Liane şu lahzada şapka takıp beygir yarışı izlemeye gitmiş İngiliz aristokrasi azası bir Miro kavununu andırmaktaydı.

“Aşık ki iki kötürüm hanıma refakat etmek istemiyor Türk beyzadeler,” dedi kız küskün bir sesle: “Onları suçlayamayız, değil mi?” Sarah Hanım başını eğip iç çekince Kıyam telaşlandı: “Bu sözleriniz kalbimizi yaralıyor.” Liane'nin alçısına bakınca bir duvarla konuştuğunu hissederek arkasına yaslandı: “Memleket bizi bekler, sevenlerimiz, işlerimiz...”

“Amerika'da da sevenleriniz olabilir,” dedi alçı: “Gazetelerde resminizi gören dostlarım sizi soruyor. Kendilerini *Le Maitre Üryan*'a takdim etmem için yalvaranlar var. Korkarım, edemem. Aralarında öyle münasip hanımlar var ki bu alçılı kız kurularına bir daha nazar etmezsiniz.”

“Bittabi,” dedi Tevfik gazeteye bakarak.

“Sözünüzü kastetmedi,” dedi Kıyam: “Bir haber okudu zannediyorum, değil mi üstadım?”

“Muhakkak canım,” dedi Tevfik: “Bakınız ne yazıyor. ‘Tesla'nın imal ettiği bakır *sarcophagus* cümle aramalarda bulunamadı.’ Okültizma *du* kadim! Amen-Ra'nın sırrına vakıf olduk, reverans ediniz. Öteki tarafa gitti sanduka!” Cebinden bir takım kağıtlar ve kalem çıkarıp hevesle karaladı.

“Az kaldı bizleri de götürüyordu,” dedi Kıyam.

Tevfik tasvip etmez bir bakış fırlattı: “Bu kadim esrarı çözmek maksadıyla *grimoire* üzerinde okült çalışma yürütmem icab ediyor. Kokonalar, likör çekiniz, hay hay.” Süratle savuştu. “Ne irfan,” dedi Liane: “Atlas adeta. Cihanın yükünü omuzlarında taşıyor ve asla şikayet etmiyor.”

“*Elektrizmasını* da bize yükledi kadim deyyus,” dedi Kıyam

★ Ayakları uzatmak için kullanılan minderli sehpaye ecnebiler Ottoman (Osmanlı) derler. Lala Hamdi Paşa bu ismi duyduğunda fevkalade öfkelenmiş, Ottoman'a uzanan ayakların kırılacağını beyan etmiş, teknil mobilya tüccarlarını falakaya yatırarak tarihte “Ottoman Ayaklanması” adıyla anılan hadiseye sebep olmuştur.

kendi kendine. Cebini karıştırdı. “Tütün tabakamı gördünüz mü aceba hanımlar?” “*Le Grande Maitre* aldı zannediyorum,” dedi Sarah: “Rica ederim benim tabakamı buyurunuz.”

Kıyam güneş görmüş horoz hiddetiyle titreyerek ayaklandı: “İzninizle efendim.” Asri malikanenin sonu gelmez koridorlarında tek ayağını sürüyerek tiki tak sesleriyle yürüdü, Tevfik Efendi’nin kapısını destursuz açıp içeri daldı: “Tabakamı rica edeyim azizim.” Kararmış *Le Cicogne Rouge* şişesine bastonunu uzatarak *elektrizma* akımıyla *se* kadim etüdler icra ederek eğlenen Tevfik, “Neden söz ettiğinizi bilemiyorum,” dedi dalgın bir edayla.

“Boşaltınız bakayım ceplerinizi.”

“Haydudluğa mı merak sardınız?”

“Tütün tabakamı kaldırmanız neticesinde. Boşaltınız bakayım?”

“Hay Allah, burada imiş,” dedi Tevfik: “Buyurunuz.” Kıyam tabakayı hışımla alıp, “İnfilak falan ettirmeyiniz bir haltı,” diye bağırarak odadan çıktı.

Sarah Hanım ve Liane hanımlara has meraklı ifadelerle, “Ab-ı hayatı şişeye doldurdu zannediyorum; muhakkak amacı oydu; siz de gördünüz değil mi; gördüm ve hissettim; Tesla’nın bakır *sarcophagusu* Ay’a mı gitti acaba; hayır, zannediyorum öteki kainata gitmiş olmalı,” kabilinden dedikoduya başlamışlardı bile. Kıyam’ı görünce, “Liane ile mutabık kaldık,” dedi Sarah Hanım beyanat verir ciddiyetle: “Seth casuslarına karşı dikkatli olmamız gerekiyor. Bu malikane emniyetlidir.”

“İnanınız Tevfik Efendi’nin *akompanyasında* hiçbir yer emniyetli olamaz.”

“Biliyor ve anlıyoruz. *Le Grande Maitre*’nin sırlarının peşinde çok karanlık şahıslar var. Kainatın irfanına sahip olmanın tehlikeli yükü. Bir kısmı da sizin omuzlarınızda. Bu, size hediye. Kabul buyurursanız.”

Kıyam kadının uzattığı kemik kabzalı küçük piştova korkuyla baktı: “Piştov, darb meselelerinden hazzetmem Sarah Hanım. Tevfik Efendi’nin tek sevdiğim tarafı da benimle bu meselede hemfikir olmasıdır.”

“Tevfik Efendi *primal* güçler tarafından korunuyor. Siz ise henüz o mertebeye vasil olmadınız. Hatırım için kabul buyurun. Gönlünüzde bizlere karşı bir dirhem merhamet varsa. Hediye olarak.”

Kıyam piştovu saygıyla aldı: “Başım üzerine.”

O günü Sarah Hanım ve Liane’yle sohbet ederek, İstanbul ve New York efsaneleri anlatarak, Karın Deşen Jack ismiyle maruf katilin esrarını, Tevfik Efendi’nin şişesindeki kudretin muhtevasını, Kahire’yi ve Sarah Hanım’ın aşkla söz ettiği Kedili Meyhane’yi konuşarak, güneşte istirahat ederek geçirdiler.

Akşam olduğunda havanın serinliğine rağmen Sarah Hanım, “Ateşli Jülyet’in *akompanyasındasınız*, üşümeniz yasaktır,” buyurarak yemek masasının bahçedeki havuzun kenarına kurulmasını istedi. Kıyam Amerikan usulü hindiye gövdeye indirirken Tevfik’in penceresinde Tesla’nın mavi yıldırımlarının ışığı çıkıyordu.

“Tütsülenmiş horoza döndü deyyus, halen okültizma,” dedi içinden.

Yemeğin sonuna doğru fırın küreğinde sırasını bekleyen mayalı ekmek somununu andıran kaknem uşak Sarah Hanım’a kutsal emaneti taşıyan arabanın malikaneye ulaştığını haber verdi. Sarah Hanım Kıyam’a mutlulukla baktı: “İrfanınızla bizi aydınlatma vaktiniz geldi.”

Uşakların, hizmetçilerin ve arabacının yardımıyla savaş gazisi müfrezeler gibi inleyip sallanarak evin Ortaçağ mobilyaları ve eşyalarıyla döşenmiş okuma salonuna geçtiler. Salonun ortasında Amen-Ra’nın sandukası duruyordu. “Anlatınız Üryan,” dedi Sarah Hanım: “Aşkın, okültizmanın ve kadim sırların efsanesini anlatınız.”

Kıyam hatırladığı kadarıyla okültizma ve spiritizma konseyini, Galata Kulesi’ni, Naşit’in konağındaki ritüeli, Jean Pierre’nin şalupasını, Jacques ve Tevfik’in ekspres treni infilak ettirmesini, Rauf’u ve anlattığı Amen-Ra efsanesini, Champollion ve Ferrante’yi, kaknemin dört atlısını, Tevfik’in Fıtrı ile, kendisinin Victor ile tanışmasını, piramiddeki ritüeli, Sfenks’in burnunu, İngilizlerin hışmına uğramalarını, Tuaregleri, *tombeau*’daki ça-

tışmayı, Melahat'ın evindeki baskını, Solange ile tanışmasını ve çeçe sineğini, Dijon'daki ritüeli, İstanbul'a dönüşünü, kız iste-me merasimini, Suntura'yı ve Titanik'i naklederek hanımların gönlünü eğledi. Anlatmayı bitirince karlı bir demiryolu ihalesi-ne imza atmış fraklı güvercin edasıyla şişinip hanımlara göz attı.

"Hiçbir şey anlamadım," dedi alçı: "Akıl karıştırıcı. Georgialı köylülerin yamalı yatak örtüleri gibi."

"Hakkı aliniz var," dedi Kıyam: "Acemi bir tefrika yazarının berbad hikayesine benziyor, af buyurunuz. Bilhassa bu sırayla anlatınca. Tek aklı selim vakid ayırıp itibar etmez nitekim bu safsataya, sizin de başınızı ağrıttım."

"Naçizane tavsiyem, yazarlığa heves etmeyiniz," dedi Sarah. Gülüştiler. "Ne haddime efendim," dedi Kıyam saadette: "Tevfik Efendi'nin kabilesine bıraktık o işleri. İptidaizm diye-rekten..."

Çomağı evvelden hazırlaması gerektiğini o dakika fark etti. Tevfik koncolosu Merlin'in külahı ve bastonuyla salona çarliston etmiş Amen-Ra'yı dikkatle süzüyordu. "Hayırlı akşamlar," dedi mummyayla konuşur gibi: "Sarah, Lianeciğim, namlı yezid Kıyam... *Westinghouse*'u yeyince suretinize nur indi mirim. Ya-naklarınız pembeleşti vesselam. Sıhhat göstergesidir. *Marvelles se elektrizma*." Bastonuyla Amen-Ra'nın alnına dokundu: "*Aka-laki*." Çıt, sesiyle mummyaya küçük bir kıvılcım atladı.

"İrfanıyla canlandı," diyerek ayaklandı hanımlar.

"Yok efendim canlandığı," dedi Kıyam sakince: "Rica ediyorum korkmayınız. Tevfik Efendi dürtmüştür."

Tevfik tepesinde boynuzlu moynuzlu Ren geyiği büstü du-ran şömineyi çengelle kurcaladı, odunları dürterek aklınca ate-şi canlandırdı. Bilirmiş gibi kafasını içeri sokup bacayı kerteriz etti, bastonuyla tuğlalara vurup, "Bittabi, kadim," dedi uşağa: "Geyiğin ateşini harladık. Viski rica edeyim, malt."

Bastonuyla yumuşaklığını tetkik ettiği beylik koltuğa serildi. "İlmi meseleler üzerinde mesai harcadım bendeniz," dedi saa-det içinde demlenen kedi misali: "Fizik kelimesinin, bu ilim da-lını yeteri surette tasvir etmediğine kani oldum. 'Hadise ilmi,'

ismiyle maruf olmasını doğru buluyorum. Dünya ilimşinasları meftunu olacaktır bu keşfinin.”

Kıyam ellerini kenetleyip dirseklerini dizlerine dayadı, yürekten bir fesupanallah ifadesiyle, “Tevfik Efendi,” dedi: “*Esperantoculuk* (*) yapmayınız. İşkembeden kelime ihsan eylenmez. Keza, ilimşinas bir kelime de değil.”

“Bittabi kelime. Musikişinas, hatırşinas, ilimşinas. ‘Sever’ manasında. Aynı kapıya çıkar. Afetşinasım misal bendeniz.”

Kıyam hanımların iblisi başlarıyla onayladıklarını fark edince ipin ucunu bıraktı. Şu saat ne dese Tevfik’in o kalın fesinden nasılsa sirayet etmeyecekti. “Tebrik ediyorum keşfinizi,” dedi bıkkınlıkla.

“Varolunuz. Darısı başınıza.”

“Aman efendim haddimize mi? Allah size kudret versin de keşiflerinizin ardı arkası kesilmesin.”

“Viski yamanmış. Sarah, Kıyam Mısır ekspedisyonumuzla ilgili malumat verdi mi size? Ketumşinastır kendileri.”

“Hayretle dinledik. Ne macera, ne keşif.”

Tevfik ve Sarah *ekspedisyonu* terennüm ederken Kıyam hallerine baktı. Tevfik Efendi’nin *elektrizmasından* nasibini alıp tarumar olmuş iki hanım, saçları tüten kendisi, ortalarında Mısır mumyası ve elinde viski kadehiyle ilmi telkinlerde bulunan Tevfik. “Vay efendim, nasıl da ehil olmuşuz,” dedi tablonun acaipliğini fark edince: “Hiçbir rezillik şaşırtmıyor artık bendenizi. Rauf’a dediğim gibi, hakikaten şerbetlendik vesselam.”

Ertesi sabah eve dönüş hazırlıkları başladı. Amen-Ra Sarah Hanım tarafından sağlanan çelik sandukaya yerleştirildi, zembiller dolduruldu, Kıyam piştovu ensesinin tüyleri dikilerek redingotunun cebinde sağlamladı. Liane’nin aldığı hediyeler paketleni, valizler bir tamam hazır edildi.

Kıyam’ın bütün itirazlarına rağmen hanımlar beyzadelere rıhtıma kadar refakat etme ısrarından vazgeçmedi. İstimbotun halatları çözülüp uskurları dönünce Sarah Hanım, “Ziyaretinize geleceğim,” diye seslendi güverteye: “*Le Grande Maitre* ve *Ortak dil. O vakidler ilim adamı ve aydınlar cihanın ortak kullanacağı bir dil icat etmiş, adını da “Esperanto” koymuştu.

Maitre Kıyam.” Etrafını saran hayranlarına Tevfik’i işaret etti: “Gerçek yıldız odur.”

“Yıldız olur mu efenim, göktaşı mübarek,” dedi Kıyam alkışları bastonuyla kabul eden Tevfik’i süzerek: “Kuyruklu göktaşı hatta. Kuyruğu da kim? Bendeniz bittabii.”

Amerika’dan öpücük ve alkışlarla, sallanan eller ve mendillerle ayrıldılar.

Altıncı günün bitiminde İngiltere’ye varıp İstanbul’a kalkan bir istimbot aradılar. Rıhtımda dalgaların narin parmaklarıyla sallanan sonu gelmez tekne zincirinin içinden Tevfik gidip gidip Jean Pierre’yi bulunca Kıyam o istimbota zinhar binmeyeceğini kati cümlelerle ifade etti. Bahriyeli eskisi, Veli Efendi adlı bir kaptanla anlaştılar. “Hazzetmem kendilerinden,” dedi Tevfik istimbota tırmanırken: “Beygir yarışçısıdır. At koşar baht kazanır derken bedbaht oldu deyyus.”

Yolculukları dört gün sürdü. Uğultulu rüzgarla adamın suratına terzi iğnedenliği misali inen yağmurdan korunmak maksadıyla günlerini ve gecelerini kaynatılmış cigara külü tadında İngiliz kahvesi servis edilen kahvaltı salonunda geçirdiler. Tevfik Efendi yağlı kağıda sarıp meraklı gözlerden sakladığını zannettiği *grimoire*’sinde eşelenip duruyor, zaman zaman arşivde fevkalade acaip bir sırta tanıklık ederek kafasını kaldırmış akademisyen hindi şaşkınlığıyla gözlerini patlatarak, “baff,” diyor, şarab çekiyordu.

Ufak tertip istimbot Sarayburnu’na yanaşırken yorgun bir keyifle, “Ah memleket,” dedi Kıyam yolcu bekleyen kalabalığı seyrederek: “Şükür, bir musibet olmadan vasil olduk.”

Rıhtımdaki silindir şapkalı beyzadelerin, semsiyeli kokonaların, rüzgar gülleriyle sıçrayan enteresan şahsiyetlerin, fotoğraf makinelerinin ampollerini patlatıp duran vakanüvislerin kendilerini selamladığını fark edince huylandı: “Eyvah eyvah, Tevfik Efendi’nin kabilesi.”

İstimbotun manevralarıyla sendeleyip etrafa tutunarak kamerasına indi, zembilini alıp elinde rom şişesi ve o meymenetsiz suratında monokluyla güvertede vücut bulan Tevfik’e bir fes selamı çaktı: “Avanenizle ne haliniz varsa görünüz, hay hay.”

İskele atılınca kalabalığın istimbota hamle ettiğini görerek, “Rezilliğe bakınız,” dedi içinden: “Padişahlarına geçit resmi tertiblemişler, bittabi. Tanıdık görmeden süzüleyim aralarından.”

Kaçık tayfasının kendisine doğru koştuğunu gördüğünde, ayağını rıhtıma atmıştı bile. Silindir şapkalı beyzadeler ellerini yakalayıp ilmi muvaffakiyetlerinden dolayı kendisini tebrik edince, “Efenim” lafıyla savuşmak istedi, lakin ne mümkün. Şemsiye, şapka ve rüzgar gülü denizinde, “Bırakınız, bırakınız!” feryatlarına dikkat buyurulmadan omuzlara kaldırıldı, bir sancak misali rıhtımdan caddeye taşınırken suratında patlayan fotoğraf ampollarıyla gözleri kamaştı.

“Aziz üstad, İstanbul’u beğendiniz mi,” dedi fotoğrafı alan vakanüvis. İnsan girdabına kapılıp Kodak’ını savurarak yere kapaklandı. Lambalarını patlatan öteki vakanüvisler adamcağızın sırtına, kollarına basarak yükselip, “Nerede konaklayacaksınız, ziyaret sebebiniz,” sorularıyla Kıyam’ın redingotunu çekiştirdiler.

“Bırakınız,” diye haykırdı Kıyam.

Ricası rağbet görmedi. Tevfik Nestor’un çektiirdiğı faytona kurulur ve Amen-Ra törenle bagaja nakledilirken güruhun omuzlarında Sirkeci’ye götürüldü. Kalabalık bir ağızdan ismini haykırmaktaydı:

“Tesla, Tesla, Tesla.”

Galatea a'la Turca

“Sözlerime kulak veriniz,” dedi Kıyam Markiz Pastanesi’nde Tevfik’le karşılıklı kahve içerken: “Bir aydır kaçıklarınıza Tesla olmadığını kanıtlayacağım diyerek ömrüm törpülendi. Sokakta yürüyemez oldum, malikaneme vakanüvisler dadandı, Naşit hafta yedi gün sekiz zamazingolarla dükkana gelip deney icra etti. Köşeleri dönmeden iki kere kolağan ediyorum. Her defasında bir madrabaz tepeme biniyor. Zor bela ikna ettim ilim irfan müptelalarınızı Tesla olmadiğima.”

“İlimşinas,” dedi Tevfik. Pera’da yürüyen asri tazeleri zemberekli bir ilgiyle süzdü.

“Kabul, ilimşinas. Bendenizdeki de merkepşans. Sen git Teslaya ikizi kadar benze. Bereket kurtuldum ellerinden. Tevfik Efendi, Tevfik Efendi... Kelimelerime dikkat buyurunuz. İstirham ederim. Zat-ı aliniz sayesinde sürgün edildim. Haydud bellendim. Çöle düştüm. Teke maskesiyle rakedip Fransız şarabçılarından sopa yedim. Köprüden düşüp perişan oldum.” Eğildi: “Bir de okyanus istimbotu batırdınız ki, suyun dibinde olmasa muhakkak delil bulup gıyabınızda beni hapsederlerdi. Zerre itimadım yok o hadisede parmağınızın olmadiğina.”

Parmaklarını cetvel edip masaya dayadı, sathı ütuleyip kati bir tavırla noktayı koymaya hazırlandı: “Yetişir *Le Grandeliğiniz*. Şu vefakar dostunuzu kaybetmeyi arzu etmiyorsanız beni okültizmacılara, efendim büyüçülere, cincilere, berduşlara takdim etmekten vazgeçin. Zatinıza da gizilcilik safsatalarınızı unutmanızı tavsiye edeceğim. Lakin adım gibi biliyorum ki laflarım bir kulağınızdan girip ötekinden çıkacak. Şahsiyyetimi bilirsiniz, peygamber sabrı vardır bendenizde. Tüketip sonuna geldim. Bir karar vermiş bulunuyorum.”

“Nedir o karar mirim?”

Kıyam dudaklarını sıktı, kibarlığını bozmamak için ağzından

çıkacak kelimeleri tek tek düşündü: “Bundan kelli, zat-ı aliniz-
le ancak ve ancak insan içinde görüşeceğim. Malikaneme gece
vakti gelip durmayınız, gelerseniz de kapıyı açmayacağım, gü-
cenmeyiniz. Dükkanıma da yalnız akşam vakidleri uğrayınız.”

İşaret parmağını topağ olup etrafından dönecek misali ma-
saya dayadı: “Kararımda katıyım. İşler bu minvalde giderse bir
mezbelede mevtamı bulacaklar veyahut zindanda çürüyeceğim.
Validenizin vasiyeti kalbimdedir, o sebeble dostluğumuzu sona
erdirmeyeceğim. Ancak gidişatından emin olmadan da sizinle
görüşmeyeceğim.”

“Bir istisna olması durumunda ne edeceksiniz aceba?”

“İstisnalar kaideyi bozmaz.”

“Yanılıyorsunuz. Bakınız, kaleme aldığım enfes *iptidaique*
tefrikada silahşör ve okültist Kalender Marazi Bey nasıl buyuru-
yor: ‘Efendim kaideler, istisnalar elalemin rahatını kaçırmassın
maksadıyla icat edilmiştir,’ diyor. Frenk tütünü kaldı mı zula-
nızda? Uzatınız bakayım tabakanızı.”

Kıyam’ın uzattığı tabakadan bir tutam tütün çıkarıp masanın
üzerinde kıvama getirdi: “Enteresandır ki, kaideler istisnanın
muvaffakiyetiyle değişir. Kaide denen medeniyet dizgini za-
manla çürür, işe yaramaz. O vakid ne yapılır? Yenisi uyduru-
lur.”

Kıyam’ın aklı lafta, gözü tabakadaydı. Tevfik’in eline düşen
bir tütün tabakasının veyahut çakmağın sahibine geri döndüğü
tarihte görülmüş hadise değildi.

“Nefis bir tütün,” dedi Tevfik ilk nefesi alır almaz: “Lafi
unuttum sanmayınız. Kalender Marazi Bey diyordum, silahşör.
Buyuruyor ki, iki cins adam vardır. Hayallere inananlar, veyahut
gerçeklere inananlar. Dikkat buyurunuz, gerçek bildiğimiz
halkları keşfetmiş adamlar tekmi! hayalperesttir. İstisna olmak
suretiyle kaideyi değiştirirler. Hem azizim, kaidelerin bir halta
yaramadığı, istisnaların varlığıyla menkul değil midir? Gönül
gözünüzü açınız biraz.”

“Bu akşam müthiş felsefi buluyorum sözlerinizi.”

“Bendenizin değil, Kalender Marazi Bey’in sözleri bunlar.
Silahşör...”

“Biliyorum, silahşör ve okültizma deyyusu.”

“Ne ayıp...”

O lahzada Markiz’de tütün kırığı bir figan çatladı: “Aman efendim, zat-ı alinizi burada, ölümlüler arasında tebdil etmiş görmek? Hayırlı akşamlar, hayırlı akşamlar *Le Grande Üstad!*”

Kalamış eşrafından müteahhit Mösyö Rober’di gelen. Bem-beyaz takım elbisesine eşlik eden fenalık rengi iskarpinleri, çapkın bir açıyla yatırılmış flanel şapkası ve insanın yalnız Paris bezirganlarının üzerinde görebileceği dantelli boyunbağıyla şık salon beyefendilerini veyahut çaptan düşmüş baletleri andırıyordu.

Kıyam, Kirkor Bey’den bu Rober’in Pera’nın arka sokaklarında envai çeşit otlar, merhemler ve okültizma kitapları satan dükkanın ortağı olduğunu, Şişli’deki tekinsiz evlerde yapılan ritüel ve celselerde fink attığını, Ayvansaray üfürükçülerinin on numara müşterisi olduğunu duymuştu.

O saat kalkıp gidebilirdi, lakin bu adaletli olmazdı. Nihayetinde Rober’i Tevfik çağırmamış, kalpazan herif kendi ayağıyla gelmişti. “Bir kahve içer kalkarım,” diye hesapladı kafasında. Rober Perşembe Pazarı’nda sözü geçen zattı, sebepsiz gücendirmeye hiç mi hiç mahal yoktu.

“Ne mutlu tesadüf, Tevfikçğim,” dedi Rober: “Oh, Kıyam Bey de buradalar. Nasılsınız azizim? Sıhhatte gördüm. Oturunuz, oturunuz rica ediyorum. Ayağa kalkmanıza sebep olacak kadar yaşlandım mı yahu?” Kıyam’ı dirseğiyle dürterek göz kırptı: “Bana hâlâ on yedilik delikanlıymışım gibi geliyor da. Kıyamcığım, gömleğiniz pek şık. Tevfik, Kıyam Bey’i *akompanyanızda* dolaştırırken azami dikkat ediniz. Yorgo’nun pavyonuna Rusya’dan sevkiyat olmuş diye çalındı kulağıma, yüklü miktarda.” Şapkasıyla dudaklarını saklayıp iştahla eğildi: “Malumunuz, Rusya’dan gelen, kolunda Türkle dönüyor memleketine. Ah ah ah... Ne içiyorsunuz azizim? Kahve mi? Ayıplıyorum... Rıza Efendi, buraya lütfen? Dostlarıma konyak ikram edelim. Spesiyal şişemden.”

Yan masadan kendisini merakla izleyen ana kıza şapkasını savurup selam verdi. Hanımlar kıpkırmızı olup önlerine dönünce dudak büküp bacak bacak üstüne attı, paçasını parmakla-

nyla kıstırıp düzeltti: “Rusya deyince hatırıma geldi. Ne soğuk memlekettir yarabbi?”

“Rober gençliğini o soğuğa borçlu,” dedi Tevfik: “Zat-ı şahaneleri Allahın günü Rusya’ya iş seyahatine gittiğinden soğuğu yiye yiye taze kaldı. İş seyahati, tabii canım. Şüphesiz.”

Rober şuh kahkahalar atarak Tevfik’in omuzuna hatırı sayılır bir yumruk kondurdu: “İlahi Tevfik, ilahi Tevfik... Demir-yolu ihalesi aldığımı bilmezmiş gibi. Hem, Rusya’nın ayazına maruz kaldığımı da nereden çıkarıyorsunuz? Slavların insanın içini ısıtan son derece *natürel* metodları var.” Kıyam’ı sivri dirseğiyle dürttü: “Sauna ilmi bir mucize azizim. İnsan sağlığına faydasını da bilmez değilsiniz ya hani.” dedi.

“Muhakkak saunadır ısının sebebi,” dedi Tevfik adamsendeci bir yılışıklıkla: “İstanbul hamam dolu mirim, buyurunuz burada görünüz o işi? Rusya’ya kadar *azgarit* (*) olmaya ne gerek var?”

“Benimle cebelleşmeden de duramazsınız,” dedi Rober anne ve kızı tek kaşıyla tarayıp ötekiyle memnuniyetini belli ederek: “Sevkiyatla ilgili sözlerimi ciddiye almanızı tavsiye ederim. Yorgo’nun dansözhanesi nüfus infilakı yaşıyor. Zannedersiniz Çarlık haremî İstanbul’a buyur edilmiş. Azizim, mermerden mi imal ediyor bu adamlar afet-i yektaları, nedir? Böylesine istisnai güzellik, zerafet, enfesite... Ben de Naşit’ten duydum. Ne düşkündür Rus ilmine ve sanatına bilirsiniz.”

“Bilmez miyiz canım. Hep ilim, sanatla meşguldür kendileri.”

“Ah sanat ve ilim,” dedi Rober Kıyam’ı dürterek: “Sanat ve ilim, aynı mahallede oturan dargın komşular gibidir Kıyamcığım. İlim -lütfen üzerinize alınmayınız, teşbihte hata olmaz-boyunbağı takan, her daim parfümler sürünen, caka satan hali vakti yerinde tüccar, sanat ise ilimin ehemmiyet vermediği hadiselerle iştigal eden yarı kaçık bir işsizdir. Ömürlerini birbirlerini gözetlemek ve ötekinin yaptıklarını taklid etmekle geçirirler.”

Bardağını akan konyağı şehvetle seyrederek silme doldurdu,

★ Tebelleş.

koklayıp, “vay vay vay,” bakışıyla nefasetini teyid etti: “Farz-ı mahal sanat akşam vakti faytonuyla Göksu’ya açılıp keyif etmeye gitsin, ilim muhakkak Piyer Loti’de kahve ve lokumla oturur karşılar onu. İlim kesesindeki liracıkları nasıl çoğaltacağını kara kara hesaplarken, sanat da başını ellerinin arasına almış altının tasvirini nasıl daha muvaffak kılacağını düşünür. İş lafa geldi mi ilim kelamla zengin olunmayacağından, sanat zenginlikle güzide kelimelerle edilmeyeceğinden dem vurur. Biri mahalleden taşınırsa, ikisi de bedbaht olurlar. Taklid edecek komşu kalmamıştır etraflarında. Enteresan değil mi? Naşit’e de anlattım bu meseleyi. Bir *elektrizma* deneyi icra edecekti, zannetmiyorum ki dikkat buyurmuş olsun. Kıyam? Sessizsiniz ? Konyağınızı da içmediniz.”

“Likörlerle ilgili bir teorim var, naçizane.”

“Anlatınız rica ederim.”

“Bilmem dikkat buyurdunuz mu, likörün tadı acılaştıkça pahası artar? Viski dedikleri halt, misal. Tahtakurusu körolası, insanı kursağından geçerken pişman ediyor. En pahalısı da odur. Handiyse sırf pahalı zevkimiz olduğunu göstermek maksadıyla içiyoruz diyeceğim. Halbuki, alelade sofraya şarabı misal, misliyle lezzetlidir.”

“Enteresan. İnsanların ikiye ayrıldığını hiç düşündünüz mü Kıyam Bey?”

“Tarih ve tekerrür,” diye düşündü Kıyam: “Elalemi ayıra ayıra kalmadı, billahi. Mahalle kasabı deyyuslar. Adamı ikiye ayırıp karanfili takmadan zinhar duramıyorlar.” Rober gözlerini kısıp bekleyince, “Tabii,” dedi: “Tevfik Efendi de az evvel bu meseleden bahsediyordu.”

“Muhakkak Tevfik Efendimizin ilmi daha irfanlıdır. Bendeniz naçizane kendiminkini izah edeyim. İnsanları ikiye ayırırım Kıyam Beyciğim. Zatına saygısı olanlar ve olmayanlar. Zatına saygı göstereni her kalabalıkta ayırt edersiniz. Muhakkak kostümüyle, adetiyle, yeyip içtiğiyle dikkat çeken şahıslardır. Farklı olmak vasıtasıyla istisnaidirler.”

“İstisnai, bravo,” dedi Tevfik.

“Görüyorum ki hemfikiriz Tevfikçiğimle,” dedi Rober:

“Aksi mümkünmüş gibi. Ah *se Tevfik du* Kadim, ah sizi gidi sizi. Kıyam Bey, zatına saygı hafızlatılabilir bir ilim değildir. Şahsiyetin *naturasıdır*. Arka mahallelerde meşin top peşinde seyirten veledlere bakınız akşam vakti. Aralarında biri muhakkak tozun çamurun içinde dahi arka cebinde tarakla, kolalı gömlekle, eski fakad cilalı iskarpinle saha kenarında durur. Ötekilerden farklı kelimelerle konuşur. ‘Ses etmeyin,’ kabilinden azarlandıkları vakid, ‘neden etmeyelim,’ sorusunu soracak cesarete sahiptir. Cevabı aşık, manasız bir sual sorulsa, misal üstad Benjamin Franklin’in doğum günü, ‘ne vakid doğduğunuzun ne ehemmiyeti var, ehemmiyeti olan işleridir,’ cevabını verir. ”

“Likörle alakasını anlayamadım.”

“Kainatın her zerresi ötekiyle alakalıdır efendim,” dedi Rober neredeyse huysuzca: “Bir adam acı viskiyi içiyor ve bununla zevk-ü sefa ediyorsa, farklı görünme hevesine delalet etmez. Viskiden haz almayandan farklı olduğuna delalet eder. Çok azlarımız acıdan keyif alır, büyük şairler misal. Lakin neşeli, iptidai tefrikaları güruhlar alkışlar. Sofra şarabı... Ahir ömrünüzde her daim aynı taddan zevk aldıysanız, bu ömrünüzün beyhude geçtiğine işarettir. Kainatın zerrelere değişir Kıyam Bey, insanın da. Federico’nun dediği gibi, bazı günler alelade oluruz. Bazı günler bazılarımız gibi. Ve her halimizin dahi öteki hallerimizden bir istisnası mevcuttur. Bu halleri müşahade etme yeteneğine sahip olanımız ise, heyhat, azdır. Hayat bir likör kadehinden ibarettir Kıyam Beyciğim. Hancı –misal Rıza Efendi- gibi tadını bilmeden başkaları için doldurabilir, yahut yolcu gibi kendiniz için yudumlayıp tadına varabilirsiniz.

“Ala buyurdunuz,” dedi Kıyam hâlâ bir şey anlamadan.

“Bilginin sirayeti zamanladır,” dedi Rober sesinde halden anlar bir fattanlıkla. Tevfik’in elini yakaladı: “Yorgo’nun gözü yollarda kaldı Tevfikçğim. Zat-ı alinizle Pera’ya taarruz etmek farz oldu. Kıyam, misafirimsiniz.”

“Beni affediniz Keyfinizi kaçırmayayım.”

“Nasıl buyursanız,” dedi Rober şapkasını avuçlayıp tepesine bindirerek: “İsrarın faidesi olmayacak, biliyorum. Tevfik üstadım, önden buyurunuz. Sağlıkla sevgili Kıyam.” Konyak

şişesinin etiketli tarafını çevirdi: “Kainatın sürprizlerinin tadını çıkarınız. Zat-ı aliniz için, için. Bakınız yahu, ayaküstü kafiye. Manidar oldu. Bir şair vardır benden içeri. Ah ah ah.”

Tevfik’le kol kola uzaklaştılar.

Kıyam konyağın yırtık, sararmış etiketine baktı. 1856, New Foundland, *Ye Olde Anzarode*. Çiziklerle dolu, ağaçtan düşmüş ve günlerin tozuyla derberder olmuş incir kadar mutsuz görünüyordu şişe. Kimbilir hangi karanlık dehlizlerde, yağlı tezgah köşelerinde, saman balyalarının arasında dolaşmış, böcek dadanmış sandıklarda saklanıp deliğinden korkuyla bakmış, cihanın görülmemesi gereken envai rezilliğini görmüş, yılmış, bıkmıştı. Aynı, aynı kendisi gibi. Efkârını dağıtmak maksadıyla elini cebine attı, tütün tabakasını aradı.

“Elleriniz kırılsın azizim,” dedi hicapla.

Tabaka Tevfik’in cebinde Yorgo’nun rezilhanesine gitmekteydi.

“Atalat-ül tütün,” dedi dişleri öfkeden kamaşarak. Öteberisini topladı: “Hayırlı akşamlar Rıza Efendi.” Anne kızın kırdamalarını üstüne alınarak kendini sokağa attı. Eldivenlerini itinayla takıp etrafa bakındı, haydut kılıklı faytoncuya el edip yayları sırtına batan koltuğa yerleşti: “Çek Galata’ya.”

“Bu gece de bendeniz o tabakayı geri almazsam,” diye sesli düşünüp öfkesini yatıştırmaya gayret etti: “Eh Tevfik Efendi, eh... O Rober *fanfinifonuna* kaş göz edip felsefik teraneleriyle aklımı almasına sen sebep olmadıysan ne olayım. Nihayetinde de bizim tabaka sırra kadem bastı, elbette.”

“Ne buyurdunuz,” diye eğilen arabacıya ters ters baktı: “Namlı bir hırsız takib ediyorum, acele et efendi.”

O lahzada Tevfik, Rober’in asri andolunun kuştüyü minderlerine haremde keyif çatan kaftanlı kedi padişahı saadetiyle yerleşmiş, avucundaki işli gümüş tabakayı Rober’e gösteriyor, “Yezidi davet etsek itibar etmeyecekti,” diyordu: “Amma veldin her balığı tutmanın bir usulü vardır değil mi Roberciğim? Bakınız, Kıyamcığım da yemi nasıl takib edecek.” Kibrit alevi süratiyle ciddileşti: “Reverans ediniz! Tesla’dan kutlu haber geldi bu *nuit*. Bakır *sarcophagus* kainattaki *ekspedisyondan* geri

dönmüş. Mühim vakid geldi! Ritüelde vekilharcımın bulunması azami ehemmiyetteydi. Çok yaşayınız, aşk olsun. Tiya-toraya merakınız işime yaradı. Ben dahi inanacaktım be adam, bravo.” Okkalı bir iç çekti: “Ne vakid akıllanacak bu Kıyam, inanınız merak içindeyim.”

“Zatınızın himayesinde muhakkak gerçek ışığın yolunu bulacaktır.”

“Hizmetlerinizden ziyadesiyle memnunum. Bakınız, *scarab*.”

“Yorgo palikaryası da paranın ucunu görmeden malumat öksürmez,” diye düşünüyordu Kıyam hızlandırmak maksadıyla faytonu eliyle itmek ister gibi: “Bedeli ne ise, helal olsun. Tefvik Efendiciğim, müsterih olunuz. Bu vakid belanızı buldunuz. Sabrımı tüketmemenizi bilhassa istirham etmiştim. Seneler süren iblisliğinize binaen şu bastonu tepenizde kırayım da, bir de siz bendenizin irfanıyla aydınlanıp görünüz Kıyam’ın sihirli lambasını.”

“Geldik beyzadem,” dedi faytoncu.

Boyunlarını kısmış, cigaralarını sipsi usulü çeken devedikeni kılıklı fedailerin kaldırımı arşınladığı izbe kapının önünde faytondan atladı. Konuşurken kaybettiği parayı arıyormuş gibi eller cepte yerlere bakan façalı Kürt’e, “Yorgo’ya geldim,” dedi. Herif kapıyı dirseğiyle itti, sokağın ucunu kerteriz ederek başıyla girmesini işaret etti.

Vestiyerde tırnak kemiren kankan etekli sülün Kıyam’ın bastonuyla fesini almaya yeltendi. “Lüzumu yok matmazel. Kalıcı değilim. Tefvik ve Rober efendiler geldiler mi?” “Bilmem, buyurunuz siz,” dedi kız Rum aksanıyla. Kıyam perdeyi araladı.

Yorgo’nun rezilhanesi boştu.

“Matmazel?”

Matmazel vestiyerin arkasındaki rakkase resimleri raptiyelenmiş perdenin kıvrımlarına dalıp kayboldu. “Allah Allah,” dedi Kıyam: “Yorgo velinimetini böyle ağırlıyorsa işi var. Ne menem tüccarlıktır bu? İn cin top oynuyor. Saatinden evvel geldim herhalde. Fedailer bilir.”

Demir kapı eli tokmağa değmeden arka taraftan kilitlendi.

“Bismillah,” dedi: “Unutmasınlar beni içinde?” Bastonuyla kapıyı tıklattı, ses gelmeyince yumruklayıp seslendi. Ümidi ke-since vestiyer perdesini araladı. Perdenin arkasındaki kapı duvar maun kanadın üzerine arzı yalayan ejderha gravürleri, rakkase fotoğrafları, Fransızca el ilanları, yırtık sarı kağıtlar yapıştırıl-mıştı.

Dansözhaneye açılan bordo perdeyi kaldırdı, salonu kolağan etti. Çember dizilip ortaları rakkaselere sahne bırakılmış çuha örtülü masaların, rustik koltukların, oymalı apliklerin üzerin-de gaz lambalarının ışıkları oynayıyordu. Üç basamakla çıkılan sahnede etrafında geceleri kimbilir hangi rezillikler icra edilen barok, oymalı moymalı tiyatroya masası, arkasında da yıldızlı ge-zenli bir kulis perdesi vardı.

“Gelirler herhalde. Lambalarını yakıp gidecek değil ya bu Yorgo?”

Perdeden geçmeden evvel, “Destur,” diye seslendi. Cevap gelmeyince masalardan birine oturup ellerini bastonuna dayadı. Desenleri insanın üstüne gelen kağıtlı duvarlara binbir çeşit çerçeve içinde garip resimler, gravürler, taş basmalar, minya-türler asılmıştı. Kafasına gladyatör miğferi veyahut pilav kevgiri takmış dövmeli bir pehlivan, arzın esrarengiz noktalarını Latin-ce kelimelerle işaretleyen haritalar, ışıktay parlayan *kolodyum* (*) suratlar, eli kılıçlı, zırhlı rahipler, köprüden uçan yazmalarını kovalayan Lokman Hekim, rasathanede keyif eden elma yanaklı Osmanlı müneccimi, padişah tahtında oturan köpek başlı in-san vücutlu adam, aşına bir Mısır mumyasının etrafında pişmiş kelle misali sırtıtan Rus, Yunan, İngiliz ve Arab dört ecnebinin fotoğrafı ve ortalarında *Ye Olde Anzarode* şişesi.

Gerisine zıpkın yemiş gibi ayağı fırladı.

Yorgo’nun yeri, tekin yer değildi. Fesinin püskülünü sallaya-rak telaşla sağına soluna baktı. Köşede tek başına duran oymalı koltuktan gelen parıltıya gözü takılınca tabakasını tanıdı. “Ah, iblis,” dedi: “Anladı üstüne geleceğimi, kellesini kurtarmaya gayred ediyor. Yok öyle yağma azizim, Kıyam Bey cin atına bin-di bir kez. Atalat-ül Kıyam’ı bir etüd ettireceğim ki size, o Naşit

* Metalik, aynalı yüzeye basılmış fotoğraflar.

kartolozunun yedi ceddi otuz iki kısım tekmili birden ezberleyecek formülünü.”

Tabakasını cebine attı.

Perde hışırtısıyla arkasına döndü. Yorgo ellerini ovuşturarak içeri girdi. “Hayırlı akşamlar Yorgaki,” dedi Kıyam. Kumaş tekrar havalandı. Topkapı Sarayı’nda Al Nazmi’yi son nefesinde bulmuş olan, Pera’daki arbedede Kıyam’ı tevkif eden zabıt amiri kuyruğunda kollukçularıyla içeri girdi:

“Aşk olsun Yorgo. İhbarın doğruymuş.”

Kollukçular emir beklemeden koşup Kıyam’ı tuttular. Siirtli bekçi kelepçeyi bileklerine geçirdi. Kıyam itiraz edemeden iterek sokağa çıkardılar. Amir hazır olda duran suratsız fedaileri kaşlarını çatıp süzdü: “Uslu durunuz ki, bir daha gelmeyeyim.”

“Bırakınız,” dedi Kıyam: “Ne sebeble tutuyorsunuz beni?”

“Bırakınız diyor. Efendi, efendi. İki kere sürgün, askeriye dolandırmak, tren kundaklamak. Sebebin alası sende.”

“Sultan Reşat Han efendimiz af çıkardı.”

“O, o gündü. Molla Ferid’in emri var. Fayton nerde ulan?”

Siirtli süklüm püklüm oldu: “Beklemedi amirim. Galata’ya eşkiyaya gitti.” Amir bir küfür savurdu: “Tabana kuvvet o vakid.” “Durunuz,” dedi Kıyam Pera’ya doğru itiştilirken: “Merhamet. Dost var düşman var, kelepçeleri çıkarınız bari.”

“Mümkünü yok. Firar edersen yakarlar beni.”

“Kuytudan hiç olmazsa,” dedi Kıyam ağlamaklı bir sesle: “Tanıdıklar.”

Amir adamlarına, “Dur,” işareti verdi. Üniformasının cebinden siyah bir torba çıkardı: “Beyzadem tanınmak istemiyor madem. Geçirin şunu kafasına.” Ağır kokulu torbayı sorgusuz sualsiz Kıyam’ın kafasına geçirdiler.

“Ses etme efendi. Dileğin oldu işte. Marş!”

Kıyam gözyaşlarına boğuldu. Kaderin sillesinin ne vakit ensesine ineceğini hep merak etmişti. Kurtulmaya çalıştı, kollukçular daha kuvvetli tutup çekiştirdiler. Hızlarına ayak uydurdu. Bir takım köşelerden saptılar, merdivenlerden indiler, yokuşlar tırmandılar. Yarı yürüyüp yarı koşarak mezbaha ve kolonya atölyesi kokulu mezbebeleden geçtiler. Hışırtılar, sallanan

anahtar tomarı, yere çarpan bekçi sopası, kilit sesleri duyuldu. Kapılar zangırdarak makus talihinin üzerine kapandılar. Etrafındaki köhne mobilya, kandil yağı, is ve kükürt rayihası burnuna doldu. Eller omuzlarına bastırıp oturttular.

Bir sessizlik... Sonra ayak sesleri...

“Molla Ferid,” diye düşündü korkuyla. Aklında Perşembe Pazarı esnafının nargile çekip göz süzerek bire bin kattığı sorgu celseleri *sinematograflandı*. Derlerdi ki Molla Ferid adamı cevap almaya değil, lazım gelen cevabı almaya sorgulardı. Sarkaçlı saat dokuzu vurdu.

Ellerinde bir esinti dolaştı. Bilekleri tutulup kaldırıldı, tıklar geldi. “İşkence düzensizliğine koyuyorlar beni,” dedi içine düşen korku tuğlasıyla ruhu sarsılarak. Dili damağı kurudu, ödünün damağına çarptığını hissetti, kalbi cüs gümbürtüsüyle kulaklarına vurdu.

Bir ferahlık. Kelepçe, ayaklarının dibine düştü. “İstirahat buyurunuz,” dedi zabıt amirinin sesi: “Zat-ı muhterem sizinle görüşecek.” Başındaki siyah torba hoyrat bir çekişle uçtu. Kainat ışığa boğuldu.

Gözlerini kırptırarak nerede olduğunu anlamaya çalıştı.

Çıtırdayan şöminenin karşıdan gelen ışığı gözünü alıyor, gölgeleri aydınlatmıyordu. Bu Molla Ferid fevkalade varlıklı adam olmalıydı. Alimdi de muhakkak. Oda antika deri ciltler, harita kitapları, cam küreler, el oyması ejderha figürleri, bakır ve ahşap heykelciklerin ağırlığıyla bel vermiş maun raflarla sarılmıştı. Etrafa gelişigüzel serpiştirilmiş harita masalarının, kakmalı ceviz sehпaların, rustik koltukların üzerinde Latince, Osmanlıca, Arapça kitaplar, papirüsler, usturlaplar, imbikler, pusulalar, saatler, taşlı bir hançer, cam fanus içinde bir çift eski deri çarık, enfiye kutuları, şişelere dikilmiş mumlar duruyordu. Yüksek rahlelere paha biçilmez el yazmaları açılmıştı. Oymalı, *colossal* Barok masanın üzeri envai parşömen, belge, divit ve hokka ve enteresan şekiller çizilmiş papirüslerle doluydu. Duvarlarda tabloyu örten perdenin kenarından bakır çerçevedeki kabartma gözler hazin huzmelerle Kıyam’ı süzüyordu.

Şöminenin önünde samur kürklü, atlas cepkenli bir adam ateşi karıştırıyordu.

Başında Merlin'in külahı vardı.

Kıyam canhıraş bir nara attı. Koltuğu sapan edip yaylanarak iblisin gırtlığına atladı. Tevfik cübbesinin eteklerini toplayıp Sipanyol dansçısı manevrasıyla sıçrayarak taarruzdan kurtuldu. Masa ortalarında birbirlerini tartarak sağa sola yaylandılar. Kıyam ağır cam küreyi tutup kaldırınca el pençe divan bekleyen amir ve dalkavukları atılıp kollarını tuttular.

Sessiz bir atalat-ül Kıyam meydana geldi. Kıyam iblise hamle ediyor, atalatı vücuduna dolanan kollar tarafından dizginleniyordu. Su altında seyirtmeye çalışır gibiydi. İskarpınler parke-lerde kayarken koro nizamı nefes sesleriyle ileri geri salındılar. Kıyam'ın kudreti kesilince durdular. Eller gevşedi. Kıyam bir nara daha patlattı, ne mümkün. Omuzlarından, kollarından bastırılıp koltuğa buyur edildi. Bir zabıt küreyi elinden aldı. Kıyam ter içinde ağız dolusu küfür savurarak ayağını hınçla yere vurdu.

“Uslu durunuz bakayım,” dedi Tevfik masanın arkasından: “Kadim sırların arifesindesiniz, reverans ediniz.” Süt güğümünü andıran gümüş şarap kupasını tepesine dikti: “*Le Cicogne*. Buyurmaz mısınız?” Kıyam'dan küfürü yeyince suratını buruşturdu: “Yakıştıramıyorum.” Alicenap bir takdimle ellerini açtı: “Fakir *studiee*'me (*) hoşgeldiniz kıymetli vekilharcım!” Zabıtlar, “Vekilharç,” lafını takiben elleri göğüslerinde eğilip Kıyam'ı selamladılar.

“Varyetenin lüzumu yok,” dedi Tevfik doğrulmalarını buyurarak: “Vakid mühim.” Cübbesini kapatıp oturdu, kollarını kaldırıp yenlerini dirseğine topladı, parşömenleri karıştırdı. “Ala,” buyurup monoklunu taktı: “Zat-ı aliniz muhakkak meraktasınız, sebeb-i kısıvrak vaziiyyetinizi. Evvela tevkif tiyatorası için özürlerimi kabul buyurunuz. Zat-ı aliniz mecbur bıraktınız bendenizi hileye. Müsterih olunuz, affediyorum. Okültizmada kine yer yoktur.”

“Af mı ediyorsunuz?”

★ Çalışma odası.

“Bittabi. Kabahatlerinizle kabul etmekteyim sizi.”

“Yezid!”

Zabitlerin pençeleri taarruzuna mani oldu. Tevfik, “Bırakınız,” kabilinden havayı yelledi.

“Ahlaksız kaçık. Adam kaçırmaktır bunu adı!”

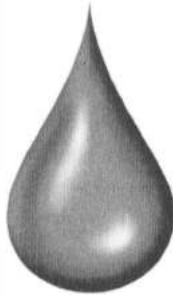
“Kadim dostunuzu üzüyorsunuz. Halbuki bendeniz, size imparatorluğumun vekilharçlığı görevini ihsan eyliyorum.”

“Yerin dibine batınız.”

“Rica ederim sözlerime kulak veriniz ve ani hareketlerden kaçınınız! Otto, ışıklar.”

Arkalarda bir yerden “çıt” sesi duyuldu. Bakır çerçeveyi kısmen örten perde sarı ışık dairesiyle aydınlandı. Kadifenin tüylerinden seken huzmeler Kıyam’ın gözünü aldılar. “Tesla’nın ampölü,” dedi Tevfik: “Kadim sembolümüzü okültizmanın ışığıyla aydınlatacağım. Ta ta!” Örtüyü kıvrak bir *sautee* ile çekip aldı.

Kıyam, örtünün altından ışığa çıkan sembole baktı. Beş ayağa beş ayak büyüklüğünde, bakırdan elle dövülerek kabartılmış, etrafı Latince zırvalarla dolu alamet-i bir farikaydı bu, ve şuna benziyordu:

“Mirim,” dedi Tevfik elinde şarap kupasıyla şövalye beyi gibi süzülerek: “Seneler senesi süren yaman *ekspedisyonlar* ve okültizma maceraları nihayetinde muvaffak olduk. Kutlu hadise, bittabi. Hadise *du* kut. Bendeniz, Atlantis’in *Le Grande Üstadı* ve Arz Gizemlerinin Koruyucusu sıfatımla, cihanın en kudretli

-nasıl diyelim- *organizasyonlarından* birinin kurucusu ve lideri olmaktan mütevellit fevkalade mesudum.”

“Neyime gerek. Beni bırakınız yeter.”

“Katiyyetle. Bu *nuit*, zat-ı alinizi aydınlatmak maksadındayım. Susunuz ve dinleyiniz. Eli kulağında! Amen-Ra’nın Koruyucusu ve Kadim Gizlerin Şahidi sıfatıyla, Takke ve Külâh Cemiyeti’ne en yüksek ikinci dereceden katılacaksınız.”

“Takke ve Külâh mı?”

“Cehaletinizi hoş görüyorum. Eved, Takke ve Külâh Cemiyeti. Alamed-i farikaya dikkat buyurunuz. Bizzat Pandelis Usta’nın kalfasına döktürdüm. Zenaatşinas bir şahsiyyet. Paragöz yalnız. Kuruş hesabı yapıyor deyyus. Halbuki okültizmaya para pula ehemmiyet etmez! Her ne hal ise. Alamed-i farikadaki ters yarım küre, yani ters takke, Doğu’nun bilgelliğini ve mistisizmini temsil ediyor. Koni, veyahut külâh ise Batı’nın ilmini ve zıyasını. Piramid *du* ziya, bittabi. Takke ve külâh yekvücut olarak asla devrilmeyecek, sağlam ve esnek sembolümüzü vücuda getiriyor. Hacıyadmaz şeklinde olduğunu müşahade etmişsinizdir. Eved! Takke ve Külâh yekvücut olduğunda asla devrilmez! Okültizma asla pes etmez! Anka kuşu misali külâhlerinden doğar ve cihana ışık saçar! Bir nevi bendeniz. Nurol Takke ve Külâh!”

Dalkavuk zabitler ellerini kaldırıp açtılar: “Nurol Takke ve Külâh!”

“Su damlasını hatıra getirdiği de nazarınızdan kaçmamıştır. Zat-ı aliniz şimdi diyeceksiniz ki, ‘Efendim ne güzel tesadüf.’ Hayır, okültizma, tesadüflere de itibar etmez! Sembolümüzün su damlasına benzemesi, okültizmanın engin bir okyanusa benzemesi sebebiyledir. Bilgi damla damla birikir ve okült okyanus olur. Gizli mesaj meftunu olduğunuzu biliyorum, buyurunuz size mesajın en alası. Nurol Takke ve Külâh!”

Dalkavuklar halihazırda bir el göğüslerinde, bir el havada durdukları için edecek halt bulamayınca dizlerinden eğilip dikilerek iştirak ettiler: “Nurol Takke ve Külâh!”

“Enteresanlığın hakikaten hududu yok. Zeybeğin zamanı değil, rica ederim. Her lafımda galeyana gelmeyiniz. Fitri’den

farkınız kalmadı, ayıplıyorum. Takke ve Külâh, kadim bir felsefenin cihanı aydınlatacak deniz feneridir Kıyamcığım. Okültizmanın sularında yolculara yön gösteren kılavuzdur. Pusulası da irfanımdır. Bakınız, *Scarab*.”

“Zat-ı alinize de bir yol gösteren olsa keşke. Mazhar Osman’ın yolunu, misal. Heyhat, bu kaçıklıkla giderseniz yolunuz zaten nihayet oraya düşecek, dilerim ilelebet.”

“Kadim bir zattır,” dedi Tevfik: “Okültizmaya meraklı. Dikkat buyurursanız, ilimle iştigal edip de okültizmaya meraklı olmayan bir şahıs bulamazsınız. Sebeb? İlim, takkenin bilgeliğini kuşanmazsa, cihan külâhını ona ters giydirebilir de ondan. Külâhı ters giyerseniz de tepenize batır ve hayli acıtır, beyan edeyim. Naşit yazmış idi bunu.” *Grimoire*’yi açıp bir takım acaip reveranslar yaptı, monokluyla kaş göz ederek, “*İnisiyasyon* ritüeline geçelim,” dedi: “Vakid mühim zira.”

“Ritüele filan geçecek değilim bendeniz. Bırakınız da gideyim.”

“Ne saadet,” dedi Tevfik oralı olmadan. Şöminenin aydınlatamadığı köşede görünmez olurken konuşmaya devam etti: “Kadim dostum nihayet saflarımızdaki tahtına oturacak. Davranınız geçeler.” Açılan kilidin sesi tıngırdadı.

Dalkavuklar Kıyam’ı kaldırdılar. İtiraz etmedi. Etse de bir halt yiyemeyeceği gün gibi aşıkardı. Tevfik’in açtığı kapıdan geçip taş merdivenleri indiler. Kesif rutubet kokusu suratına çarptı.

“*Catacombe* mi inşa ettirdiniz İstanbul’da?”

“İstanbul’da çok *catacombe*’ler vardır,” dedi Tevfik: “Cehalet nebatat gibidir. Karanlıkta büyür, aydınlıkta iş görür. O vakid ilim karanlığa saklanır. Yer üzerinde mani olunursa, icraatına yer altında devam eder.”

Konuşurken geldikleri dar, yosunlu dört yol ağzında etrafına baktı, sola dönüp, “*Angard*,” diyerek bodur tonozlu tünele girdi. İki büklüm adımlara bir ahşap kapıya vardılar. Kapı Yorgo’nun mutfağına açıldı. İşleri sarkmış yağlı ocakların, ortaları kalay rengi kelleşip etrafı kararmış tencere tavalanın, mermer et tezgahında asılı butların, pastırma, sucuk kangallarının Louvre’inde

yürüdüler. Tarihi kıymete sahip bayatlıkta somunlarla dolu tel dolabın kuytusunda bekleyen cübbeli gölge Tevfik'i görünce gagasını eğip reverans etti.

"Açınız bakayım."

Cübbeli tel dolabı itti. Çehresini gösteren *nageometrik* taş dehlizin karanlık ucundan uğultular, gülüşmeler yankılandı. "Heyecan buyurmayınız," dedi Tevfik: "Müstesna ötesi bir ritüel olacak."

Kıyam'ın heyecanlanmaması kabil değildi.

O Tevfik Efendi'nin *studiee*'sinde Takke ve Külâh safsatalarını dinlerken, yüz kadar cübbeli ve kapüşonlu okültizma madrabazı tüylü maskeleri ve rüzgar gülleriyle İstanbul'un تنها sokaklarından akıp Yorgo'nun dansözhanesini doldurmuştu. Kulis perdesi arkasındaki Takke ve Külâh alamet-i farikasını aşikar ederek kaldırılmış, sahnedeki barok masaya kutsal emanetler ve öteberiler dizilmişti.

Tüylü maskeler ayağa kalkıp Tevfik'e döndü. "Bravo," dedi Tevfik. Koltuğunun altında *grimoire*'siyle masaya kurulup bir sayfa açtı, beğenmeyip başka sayfaya geçti. "Ah Merlin. Ottoçuğum şarab veriniz." Gümüş kupa kambur Otto'nun Notre Dame sekmeleriyle masaya uçuruldu. "Oturunuz," dedi Tevfik. Deri gıcırıltıları, kadife hışırtıları, sandalye tıkırtılarıyla değerli okült kaideler masalara yerleşti. Dalkavuklar Kıyam'ı sahnenin önüne çekilmiş koltuğa oturtup etrafını aldılar. Tevfik kupayı şerefe kaldırdı:

"Saadetimi tarife kelimeler kifayetsiz. Aziz dostum ve sevgili vekilharcım bu *nuit* Yeniden Doğuş Ritüeli'yle aramıza katılacak. *Chevaliers du* Takke ve Külâh! *Antre!*"

Kaldırılan bordo perdenin altından çıkan ibret-i alemi görünce Kıyam bir, "Hayihak," koyuverdi. Mısır'dan beridir, hatta ve hatta o mendebur konsey toplantısında dahi görmediği acaiplikte bir kumpanya azametli adımlarla yürüyüp Tevfik Efendi'nin arkasına sıra oldu.

İmza attığı üfürük ilmi eserler sebebiyle ilim adamı addedilen Naşit alnında defne yapraklarından tacı, elinde imbiği ve sarmaşık sarılı asasıyla hakim kürsüsünde oturan cübbeli akba-

balar gibi dudak büküyordu. Yamacında Basri Paşa üç köşeli kolonyel şapkası ve kolunda uduyla işmarlar atarak etrafı kerteriz ediyordu.

Bir elinde Tesla'nın ışıklı küresini, öteki elinde minyatür taş piramidini tutan Ishmael Tevfik Efendi'yi ve şövalyelerini aydınlatıyor, fıravun miğferi giyip enli pala kuşanmış Abu Zinhar bereli yüzünde askeri bir disiplinle susta duruyor, teke maskeli, lir ve üzüm salkımı tutan kimliği meçhul kadın cübbesinin altında kırıttıyor, Kıyam'ın adını hayal meyal Fingerholf diye hatırladığı Alman herif Hermes başlığı ve kanatlı iskarpinleriyle alıcı kuş bakışlarıyla surat asıyordu. Hititli külahı ve koltuğunun altında tabletlerle Harrison, yüzü boyalı, kuş tüyü ve kurt dişi takıların ağırlığıyla kulakları Pazar filesine dönmüş Suntura'nın kuddümlü tercümanıya yanyanaydı.

"Hisseli Palikarya Kumpanyası," dedi içinden.

Şövalyeler nizam alınca Basri Paşa uda vurup bir tremolo geçti, Tevfik'in işaretiyle avucunu tellere basıp susturdu. "Enfes yahu," dedi Tevfik. "İnisiye Kıyam Bey, Takke ve Külâh Konseyi'nin huzurunda reverans ediniz." Kıyam yalandan selam verir gibi yaptı.

"İnisiyemizde gereken heyecanı göremiyorum," dedi Tevfik şövalyelerine. Şövalyeler başlarını sallayarak onayladılar. Tevfik kalabalığa işaret verdi. Uzun boylu, narin endamlı bir cübbeli Kıyam'a yaklaştı, elini omuzuna bastırdı. "Ritüele eşlik ediniz," dedi melaïke sesi: "Asil ışığım."

Kıyam Bey'in dimağı sesle hafızasında yanan Tesla ampolünün ışığıyla aydınlandı: "Solange!" Siyah kadife eldivenli parmaklar zabıta pençeleriyle ütüsü bozulmuş redingotunun omuzunda bir kelebeğin kanatlarına dokunur maharetle gezindi: "Burada isim yoktur, kahraman çeçem."

"Bravo," dedi Tevfik Solange'ye çekilmesini işaret ederek: "İnisiyemizdeki heyecan ışığını müşahade etmemek mümkün değil şu lahzada. Ayıplıyorum İstanbul eşrafından inisiye adayı Kıyam Bey. Ritüele geçelim. Takke ve Külâh Cemiyeti'ne katılmaya istekli olduğunuzu beyan etmiş bulunuyorsunuz."

Kıyam, hayretler içindeydi. Madrabaz güruhunun kendisini

kaçırmış olması başka hadiseydi, lakin Solange... Tefvik Efendi bu defa haydutluk kantarının topuzunu ziyadesiyle kaçırmişti. Ritüelik rezillik biter bitmez Molla Ferid'e bizzat gidecek, olanı biteni teferruatıyla anlatacak, zindansa zindan, idamsa idam, Solange'yi iblislerin pençesinden kurtaracaktı.

"İstanbul eşrafından inisiye adayı Kıyam Bey," dedi Tefvik tekrar: "Takke ve Külâh Cemiyeti'ne katılmaya istekli olduğunuzu beyan etmiş bulunuyorsunuz!"

"Vermedim ben bir beyanat, kaçık rezil."

"Cevap veriniz. Beyanatınız geçerli midir?"

Kıyam Amen-Ra *tombeau*'sunun önündeki kararını hatırına getirdi. Etrafı şu saat cemiyet imbiğinden süzülüp *distile* edilmiş kaçık taifesinin en *aqua vitae*'siyle, efendim en *le creme de la creme*'siyle sarılmış bulunduğundan muhasaradan inatla değil, akli selimle kurtulmak tek çareydi. En alası madrabazların suyuna gitmekti. Gözünde Ferid'e makamında ifade vereceği anın fotoğrafı canlandı. "Yiyeceğim kötek pek *gigantique* olacak," diye düşündü: "Geçerlidir beyanatım."

"Zat-ı aliniz misiniz?"

"Hayır Kalyoncukulluk eşrafından Bayıraşağı Hamid'im."

"Madrabazlığın lüzumu yok! Zat-ı aliniz misiniz?"

"Zat-ı alimim, eved."

"Bizzat mı?"

"Hayır, gıyaben. Bu ne garib sualdir yarabbim! Bizzat kendimim, ta kendisi."

"Takke ve Külâh'ın beş kadim ritüeline şahitlik ettiğiniz iddia ediliyor, doğru mudur?"

"Haberim yok, doğruysa da."

"Amen-Ra'nın keşfine tanıklık ettiniz mi?"

"Gönülsüz olarak."

"*Ka-Ba-Akh* Ritüeli'ne?"

"Bizzat başımda patladı."

"Zamansızlık Fenomeni'ni etüd ettiniz mi?"

"Gönül gözüyle."

"Ettiniz mi?"

"Ettim, ettim."

“Baküs’ün Yeniden Doğuş’unda raksettiniz mi?”

“Bayılana kadar.”

“Burkino Faso’nun Vudu Ayini’nde...”

“Ön saflarda yer tuttum.”

“Enfes,” dedi Tevfik. Ayağa kalkıp bastonunu yere vurdu: “O vakid ilimin ve ilimin ötesinin sırlarını haizsiniz. Takke ve Külâh Cemiyyeti azaları, huzurunuzda bulunan inisiyenin sırlarımızın cümlesine şahitlik ettiğine, cihanın malum noktalarında bulunarak okültizmanın irfanına eriştiğine, gayretşinas bir zat olduğuna bizzat kefilim.”

“Nurol Takke ve Külâh,” diye seslendi cübbeli güruhu.

“Bittabi, nurol,” dedi Tevfik: “Yeniden Doğuş başlasın!”

Basri Paşa canhıraş bir ud taksimi geçti, bitirmesiyle şövalyeler tek sıra halinde Kıyam’ın etrafını alarak ağır ağır dönme-ye başladılar. Tele her vuruluşunda öne adım atıyor, Kıyam’a dönüp Latince lakırdılar ediyor, çark edip bir adım atıp tekrar dönüyorlardı.

“Kurban etmesin beni bu zibidiler,” dedi Kıyam içinden. Akli Solange’deydi. Omuzunun üzerinden hırsızlama bakınca Solange’nin kalabalığın içinde durduğunu, pek de tutsak alınmışa benzemediğini gördü. Rezilhaneyi dolduran cübbeliler gibi ellerini göbeğinde birleştirmiş, parmaklarını rüzgar gülüne kenetlemişti. Yamacında fukara boyuyla kavruk yeldeğirmenine dönmüş rüzgar güllü Şeytan Bekir duruyordu.

“Tabletlerin Koruyucusu, inisiyeyi tarihimiz hakkında aydınlatınız,” dedi Tevfik. Ud tın sesi verdi. Harrison Hitit tabletlerini Kıyam’ın burnuna sırayla soktu, “*mrwr*,” diyerek başını salladı, eğilip çekildi. “Toprak Elemendinin Kutlu Gardıyanı, inisiyeye başlangıç ve sonun sırrını veriniz.” Tın. Naşit Bey avucundaki enfiyeyi Kıyam’ın suratına üfledi. Kıyam hapşırırken, “Hava Elemendinin Kutlu Gardıyanı, inisiyeye özgürlük bahşediniz,” dedi Tevfik. Tın. Kıyam yaklaşan Almanın kesinlikle von Fingerholf olduğuna kani oldu. Fingerholf rüzgar gülünü döndürüp Latince laflar okudu, üfledi.

“Su Elemendinin Kutlu Gardıyanı, inisiyeye ruhumuzun bileşik kaplar olduğunu anlatınız.” Tın. Kıyam’ın kalabalıkta

fark etmediği Jean Pierre elindeki tasta su suratına su fiskeleyip yerine döndü. “Ketum Piramid Şövalyesi, inisiyeden sırlarımızı koruyacağına dair söz alınız.” Tın. Abu Zinhar palasını Kıyam’ın omuzlarına, alnına vurdu, sıçrayıp etrafında dönüp bir hallere girdi, hazır ola geçti: “*Mrwr.*” “İnisiyeye aklın kalbi takip ettiğini gösteriniz.” Tın. Teke maskeli kadın üzüm salkımını Kıyam’a uzattı, bir üzüm koparıp gösterdi, ağzına sokuşturup çenesini iterek yemesini buyurdu. “İnisiyeye sadeliğin cehalet olmadığıнын malumatını veriniz.” Tın. Suntura’nın tercümanı ellerini açtı, etrafında atmaca daireleri çizerek döndü, önünde durup çömelip kalktı: “Ron.”

“İnisiyeyi aydınlatınız,” diye haykırdı Tevfik.

Tın tını tın tın tın.

Ishmael Tesla’nın küresi ve piramidiyle yaklaştı, piramidi Kıyam’ın bir omuzuna, küreyi öbür omuzuna kaldırdı. Kıyam küreden ışıkla birlikte belirsiz vınlamalar yayıldığını duydu. Ishmael dua okuyacak gibi hazırlandı, gözlerinin içine bakarak: “Kıyam deyiniz ona,” dedi: “Amen-Ra’nın Koruyucusu, Çeçelerin Efendisi ve Kadim Sırların Şahidi.”

“Kıyam deyiniz ona,” dedi Tevfik: “Amen-Ra’nın Muhafızı, Çeçelerin Efendisi ve Kadim Sırların Şahidi.”

“Kıyam deyiniz ona,” diye tekrarladı güruh: “Amen-Ra’nın Muhafızı, Çeçelerin Efendisi ve Kadim Sırların Şahidi.”

Basri Paşa beygir sesiyle Latince anıarak feci bir taksim geçti. “*Angard,*” dedi Tevfik. Cübbeliler sağ elleri Kıyam’da, sol elleri havada başlarını eğdiler.

“Sessizlikten gelir sırların kudreti,” dedi Tevfik: “Büyükliğümüz söylediklerimizle değil, sakladıklarımızla ölçülür. Aklı pusulasıdır seyyahın. Evi yoldur. Yol bulmak değil, yol almak büyütür ruhumuzu. Vele ki yolu kaybederseniz, o vakid bilene sormak lazım. Üstadlar bunun için değil midir? Nurol Takke ve Külâh!”

“Nurol Takke ve Külâh!”

Tevfik saadette gülümsedi: “Kıyam Bey, Takke ve Külâh Cemiyeti’ne en yüksek ikinci dereceden vekilharç olarak Amen-Ra’nın Muhafızı, Çeçelerin Efendisi ve Kadim Sırların

Şahidi sıfatıyla katılmış bulunuyorsunuz. Cehalet okyanusunda fenerinizin ziyası irfan olsun ve hiç sönmesin. Konseydeki yerinizi alınız.”

Şövalyeler Kıyam’ı yakaladılar. İtirazlarına kulak asmadan başına yıldızlı mıldızlı takke geçirildi, cübbe giydirildi, bizzat Solange tarafından eline bir değnek tutuşturuldu. Boğuşmaya yeltendiyse de Solange’nin dokunuşuyla sakinleşti: “Lütfen. İstikbalimiz için.”

Cübbeliler ve şövalyeler etrafından çekilince halini kuşbakışı gözünün önüne getirdi: Rüzgar gülü üfleyen yüz kaçığın ortasında, karşısında Merlin külahlı Tevfik, etrafında cümle kumpanya madrabazına taş çıkaracak kostümleriyle lafta ilim, hakikatte *sirkus* adamları. Başında yıldızlı, gezegenli, *nebulalı* takke, koltuğunun altında değnekle şu saat soytarının önde gidenine dönmüş bulunmaktaydı.

“Rabbim belanızı versin mirim.”

“Enfes yahu,” dedi Tevfik eserine gururla bakarak: “Amen-Ra Muhafızı, Çeçelerin Efendisi ve Kadim Sırların Şahidi Vekil-harç Kıyam Bey, nihayet Takke ve Külah’ın zatınızdan gizlenmiş sırlarına da vakıf olmaya ehliyetlisiniz. Ne saadet ki, bu *nuît* ülkümüzün ve ışığımızın istikbali için en ehemmiyetli *nuittir*. Benjamin Franklin üstadımızın doğumunu, zatınızın yeniden doğumunu ve Kadim Galata Ritüeli’yle cihanın aydınlanmasını kutluyoruz bu gece! Üç kere kutlu olsun! Reverans ediniz!”

“Galata Ritüeli mi?”

“Ülkümüzün doğum yeri, eved.”

“Muhtevasını sorabilir miyim?”

“Fevkalade ilmi bir hadise. Işık Şövalyesi, *Grandioso* Yeni Dünya Kontu ve *Yin-Yang*’ın *Yin*’i üstad Tesla, Ishmael azamızla bizlere kutlu haberi göndermiştir. Bir vakid evvel kainatta yolladığı bakır *sarcophagus* geri gelmiştir. İrfanımıza ve ilmi kanıtlara binaen artık malumdur ki, kainatta henüz müşerref olmadığımız kadim okültistler ikamet etmektedir. Bakır *sarcophagus* ne sebeble geri gelsin yoksa, değil mi? Gönderdiler demek ki! Dikkat buyurunuz bu tarz hadiselere! Gönül gözünüzü açın biraz, ayıplıyorum. Bittabi. Bakınız *Scarab*. Kainatın okültizma

üstadları bizleri kutlu birleşmeye davet etmektedir. Amen-Ra kılavuzumuz, piramid modelimiz, irfan pusulamız olmuştur. Galata Kulesi hak ettiği şanlı sığata nihayet kavuşacaktır. Okültizmanın deniz feneri olacak ve ölkümüzü ebediyete kadar aydınlayacaktır.”

“Ne vasıtayla?”

“Vasıta tabii,” dedi Tevfik: “İlmi istidadınız bizi mesud etti.” Rüzgar güllerine üfleyip, “*mrwr, vrwr,*” diye söylenen güruhu susturdu: “Amen-Ra kainattaki korzosuna ne ile çıkacaktı azizim? Yelkenli. İlim fersah fersah ileridedir şu saatte. Okültizmanın vasıtası, Galata Kulesi olacaktır. Takke ve Külâh Cemiyyeti, Galata Kulesi’ni bir miktar *eksplosifle* fezaya uçuracak ve bendeniz de bizzat bu vasıtayla yolculuk ederek okültistlerle fikir teatisinde bulunacağım. Takke ve Külâh Cemiyyeti’nin ziyası, kainatı aydınlatacak.”

Bir alkış tufanı koptu.

“Fevkalade bir fikir azizim,” dedi Kıyam: “Kadim ve bilhassa müstakim.” Ve saadet içinde ellerini ovuşturdu. Tevfik kopuğundan nihayet kurtuluyordu.

“Varolunuz,” dedi Tevfik: “Bendenize eşlik etmeye hazırlanınız.”

Kıyam oturduğu koltukta bir vakidler Katerina’nın Tevfik’e sarılırken bahşettiği *colossal* beygir dişlerini gördüğünde olduğu gibi, *elektrizma* yemiş misali titredi. Elleri ayakları boşanarak, “Ne, efendim, ben, zinhar,” dedi: “Kuleyi de uçurunuz Galata’ya da okültizma ihsan eyleyiniz, lakin merhamet, Solange ve beni azad ediniz.”

“Görüyorum ki hâlâ aydınlanmadınız. Mamafih, okültizma aceleye gelmez. Vekilharcım olarak ritüelde görev olmanız muhakkak, aksi düşünülemez a kaçık!”

Cübbelilere bir kaş göz çaktı. Kıyam’ı tuttular. “Bırakınız,” diye haykırdı Kıyam. Kollarındaki pençeler laf dinlemedi. “Sonradan söylemedi demeyiniz,” diye bağırdı: “Nihayetinde sizi yağlı ipin ucunda sallandıracaklar. Bu da beni müteessir etmeyecek, senelerdir ettiğiniz mezalimden sonra...”

“Her daim kelam buyurduğum gibi azizim, hakikati görmeyiniz an meselesidir.”

“Ne hakikati be adam!”

“Tek ve gerçek hakikati.”

“İpe sapa gelmez safsatalarla elalemin aklını bulandıran bir şarlatan olduğunuz kabilinden mi?”

“Ne saygısızlık, ne hiddet... Cehaletin alamed-i farikasıdır bu.”

Kıyam öfkeden köpürerek Tevfik’in yordakçılarında kur-tulmaya bir daha gayret etti, fakat ne mümkün. Yezid herifler yamandı. “Üzülerek görüyorum ki vekilharcım irfanıma itimad etmiş değil,” dedi Tevfik: “*Chevaliers du* Tevfik, tertibat alınız.” Şövalyeler tek sıra halinde dansözhaneden çıktılar, cübbeliler de sıraya girip peşlerinden gitti.

“Bırakınız, bırakınız,” diye debelendi Kıyam Solange’nin de cübbelilerle gittiğini görünce.

“Sükunetinizi muhafaza ediniz,” dedi Tevfik. *Grimoire*’yi açıp bir takım acaip lakırdılar mırıldandı: “Kutsal emanetle-ri toplayınız Otto. Azami dikkat... Bravo. Ah, Merlin. Büyük üstad.” Kıyam bıyıklarını ısırdı. “Makus talihim. Akılsız başım. Seneler evvel yallah demeyerek bu musibeti başıma kendim tebelleş ettim. Yarabbim meğer ne büyük günah işlemişim ki, Kıyam kulunu bu şer ile imtihan ediyorsun. Merhamet...”

“*l’Occultise grande se* kadim,” dedi Tevfik kendi kendine: “Merlin el müstakim.”

Kıyam’ı tutan cübbeliler saygıyla bir ağızdan sözlerini tek-rarladılar.

“*Exquisite (*)*,” dedi Tevfik: “Varlık, birlikten doğar. Veyahut hiçlikten. Lakin lafi karıştırmanın ne manası var? Asla... Kalkı-nız. İptidai dünyadan köklerinizi kurtarmaya hazırlanınız. Ru-hunuzu arındırınız ve dimağınızı temizleyiniz. Şarab?” Kıyam hınçla hamle edince geri çekilip kupayı masaya bıraktı: “Her ne hal ise. *Angard!*”

Cübbesini savurarak cebinden anahtar tomarını çıkardı, bi-rini tek gözünü kısarak seçti, ahşap kulis kapısına soktu, çevir-di. Yüzlerine toprak altından yükselen tanıdık rutubet kokusu

★ Mükemmel.

çarptı. “*Essence la vie* (*),” dedi Tevfik: “Arzın rayihasını içinize çekiniz. En mükemmel hakikat, yaşamdır. Gariptir ki, varlığını yokluğu değerli kılar. Müthiş bir argüman, elbette.”

Dehlizde koşar adım yürüdüler.

Kıyam, üzerlerinde mürekkeple “*Explosive*” yazılı fişlarla dolu taş mahzene girdiklerinde feryat figan etti. Çabası birkaç cübbelinin daha kollarına yapışmasına sebep olunca ağzından çıkanlardan utanarak Tevfik’e ve efradına galiz küfürler savurdu.

“Çok ayıp,” dedi Tevfik.

Sarmal halinde dolanıp tırmanan sonsuz merdivene vardılar. Tevfik zemberekle kurulmuş adımlarla basamakları çift çift sıçrayarak yürüyor, bir yandan da nefes nefese kalmış gayretşinas cübbelilere ve Kıyam’a, “*Helezonique* (†),” diyordu: “Dikkat buyurursanız, tırmanması en meşakkatli fakad hedefe varmak konusunda en süratli merdiven cinsi *helezonique* merdivendir. Üstad Pisagor bunu gayet enfes ifade etmiştir, bittabi. Eğimli merdivenlere nazaran yorucu muhakkak, sebebi de istirahat için düzayak bulunmaması. *Helezonique* merdiveni çıkarken tıknefes olursunuz. Sırtınızdan yük atmak istersiniz. Tırmandıkça yük dayanılmaz hale gelir.”

Koltuğunun altındaki *grimoire*’ye vurdu: “Roked mekanizması da aynı prensiple çalışır Kıyamcığım. Roked dediğiniz *eksplosifle* dolu borudan başka bir halt değildir. *Eksplisif* infilak edince patlama kudreti başı derde girmiş Laz gibi kafasını roked’in duvarlarına vurur, fakad derdine derman bulamaz. O lahzada roked’in altındaki tahliye çıkışını fark eder. Kendini bir an evvel rokedden dışarı atıp ferahlamak maksadıyla o tarafa hücum eder. Cinnet geçirmiş gibi rokedden fırladığında da bir elemend ile karşılaşır. O elemend havadır. Laz havaya çarparak roked’i yükseltir. Ve roked fezanın *helezonique* merdivenlerini tırmanmaya başlar. Heyhat, fezanın merdivenlerini tırmandıkça yorulur. Nefesi kesilir. Yük atmak ister. Neticede roked’in de bir takati vardır. Yürüyünüz.”

Yürürken, “Roked merdivenleri tırmandıkça bitap düşer,

* Hayatın özü.

† Dipnota ihtiyaç duymanız hakikaten şaşırtıcı.

sırtındaki yük ağır gelir,” dedi: “Başını duvara vuran Lazın vel-velesinden de gına gelmiştir. O vakid ne yapmak icab eder? Lazdan paçayı kurtarmak. Bilimsel tabiriyle, safra atmak. Lagari Efendi’nin hatası bu idi. Rokedini yekpare dökme borudan imal etmişti.”

Merdiveni saran temel taşlarının arasındaki dolgu maddesini parmaklarıyla okşadı: “Galata Kulesi de *theoriee*’de bir rokeddir. İzah edeyim. Lagari Efendi gibi tek odacıktan ibaret, efendime söyleyeyim *rijid* (*) bir rokedle yola çıkarsanız, takati yarı yolda kesilir, ve cumburlop Haliç’i boylarsınız. Hayli de su yutarsınız, söylemedi demeyiniz. Fakad roked i odalara ayırır, her odaya bir Laz koyarsanız ne olur? İkinci odacıktaki Laz, biraz vakid geçip birincinin velvelesini duyunca feryadı koparır. Onu üçüncüsü takib eder. Ve sonraki. İnfilak, odacıktan odacığa sirayet ederek lazım olan sadmeyi temin eder. Lakin, ışığı görüp kırı-rişi kıran Lazdan geriye kalan odacığı neden sırtınızda taşımalı? Dostunuzun kadim irfanı da kendini bu lahzada gösteriyor. Gördüğünüz kule eski ustalar tarafından birbirinden küçük altı odacık halinde inşa edilmiştir. Odacıkları vücuda getiren tuğ-lalar kemik gibi kaynamıştır. Birbirine bağlayan tuğlalar ise ısı tatbik edildiğinde çözülecek okült alçı ile tutturulmuştur. En büyük odacık en altta, en küçüğü en yukarıda, külahın hemen altındadır. Zira? Zira bir rokedde en büyük sadmeye yere ya-kırken ihtiyaç vardır. Roked yerden uzaklaştıkça dırdırcı kay-nanasından uzaklaşan damad gibi ferahlar, hafifler, hızlanır. Velhasıl kelim Galata Kulesi enfes bir rokeddir Kıyamcığım.”

“Deli saçması.”

“Fezanın merdivenlerini tırmanırken, infilak kudreti tüke-nene yakın oluşan ısı, odacıkları tutan okült alçıyı eritecek ve en alttaki odacığı serbest bırakacaktır. Lazların öfkesi odacıktan odacığa sirayet ettikçe kule lazım olan kudreti bulacak ve fezaya yükselecektir. Tıknefes olmadan da fezaya varacaktır. Diyecek-siniz ki, ‘Tevfikçiğim ne sebeble biliyorsunuz işlerin o minvalde olacağını?’ Hakkı aliniz var, bravo.” Hayranlıktan sesi kısılarak fısıldadı: “Biliyorum, zira bu kuleyi kadim üstadlar inşa etti.”

★ Sert.

Helezonique merdivenlerde koşmaya devam ettiler.

“Bir sualıml olacak. Galata Kulesi’ni uçuracak kadar *eksplosifi* nereden temin ettiniz?”

“*Marveille se Guy Fawkes*,” diye cevapladı Tevfík: “Alfred, ilmi etüdleriyle *eksplosifin* miktarını azaltıp kudretini artırmayı başardı. Dinamid, bittabi. Kadim bir zat. Okültizmaya meraklı kendileri. Ah Guy Fawkes... Bir lokum dinamidin bir araba dolusu baruddan kuvvetli infilak ettiğini bilemezdi fakir. Lakin biz bilmekteyiz! Kuleyi kendi icadım olan dinamid vü barud *eksplosifiyle* uğuracağız. Sesini duyuyoruz Guy Fawkes! Rica ediyorum yürüyünüz.” Köstekli saatini çıkarıp baktı: “Vakid mühimdir.”

Merdivenin sonunda eskilikten plakaları teleme peyniri gibi dökülmüş, etrafında cübbeli müritler bekleyen kapıya vardılar. Müritler kuvvetle asılıp kanadı paslı menteşelerinde döndürdü.

Aralıktan temiz havayla beraber boğuk, insanın yüreğine işleyen uğultular geldi. Adeta İstanbul sokaklarında sızlanan hortlaklardan vücuda gelmiş bir heyyula yılan sürünerek Galata Kulesi’ne gidiyordu. Seslenilen anlaşılmaz sözlere Arnavut kaldırımları döven ayakların sesi, fayton tıkırtılarına zabıt düdükleri, vurulan davullara gemi bacalarından salınan buharın şikayetleri karışıyordu.

Tevfík metanetli bir saadetle uğultuyu dinledi: “Bekliyorlar... Kıyamcığım, bendenize eşlik edeceğinizi beyan etmiştim. Fakad, feza seyahatimde edeceğinizi söylemedim. Meseleleri alegorik manalarıyla idrak etmeyi öğreniniz, sevgili dostum ve vekilharcım. Hakikatin patikası hep orada durur ve ne cenahta yürürse yürüsün, her yolcu aradığını bulur. Emaneti alınız.”

Grimoire des Kopiques’i uzattı, cepkeninden çıkardığı kadife keseyi Kıyam’ın cübbesine sokuşturdu. Gözlerinde delici ışıklarla dostuna baktı:

“Kıymet vermeseniz de, şu sözlerimi unutmayınız. Cihan bir *sirkus* çadırıdır Kıyam. İpe çıkmaya cesaret eden bir cambaz ve onu seyreden güruhtan vücuda gelmiştir. Eğlenmeye geldiğimizi iddia etsek de, *sirkusa* gitmemizin asıl sebebi cambazın düştüğüne şahit olma arzusudur. İnsan erişemediğine erişenin

felaketiyle saadet bulur. Biçareliğinden cihanı, ve onu döndürenleri sorumlu tutar. Her daim suç arar. İlimde, şarabda veya hut özgür düşüncede. Suç aramadığı yegane yer, batıl itikadıdır. Lakin, belki tek suçu da budur.”

Bu adam Tevfik Efendi değildi, olamazdı.

Kıyam bu adamın çelik divitli bakışlarının ruhunun sahifesine ilelebet kalacak satırlar yazdığını, asırlar evvel kayıp olmuş bir lisana ait olmalarına rağmen aklının o satırların manasını idrak edebildiğini hissediyordu. Divitin şehadetinde Kıyam artık Kıyam değil, sahipleri göçüp gitmiş viran bir konağın sefalet örümceğinin tozlu ağıyla örtülü karyolasında yatan ve ferî sönmüş aynada çarpılan aksine bakarak geçmişle muhakeme eden unutulmuş bir adamdı adeta.

Bazen, sokakta yürür veyahut dükkanında otururken uzaklardan gelen sanatkarı meçhul musikinın notalarının kalbine vurduğunu, ruhunun köhne karyolasında uyuyan, daima olmayı hayal ettiği öteki Kıyam’ı uyandırdığını fark ederdi.

O vakid musikinın damarlarına zerk ettiği şevkle aynadaki adamı tanıdığını, fakat cihana tanıtamadığını anlardı. Notaların makamıyla vücuduna can gelir, adamın adımlarını kuşanarak cihana cesaretle, şevkle basar, aslen bir cambaz veyahut masal kahramanı olduğunu, her dileğini gerçek etmeye muktedir olduğunu düşünürdü.

Bir vakid sonra da günlerin gailesi omuzlarına çöker, adam karyolaya yatar, geride hatırası kalırdı.

Uyku gibi, veyahut sanki değil gibi.

Seneler yalan olup yaşlandıkça adamın artık uykusundan zahmetle uyandığını, bazen musikiyi duysa dahi kalkacak takati bulamadığından aynada suretini göstermediğini üzüntüyle görmüştü. Tevfik’in gönlünün viran konağında uyuyan, neredeyse unutulmuş adamla konuştuğunu biliyordu.

O adam Kıyam değildi, olamazdı.

“*Fihi Mafih*,” dedi Tevfik solgun bir gülümsemeyle: “Kafidir. Frenklerin dediği gibi, *au revoir*!”

“Bravo,” dedi Kıyam farkında olmadan.

Cübbesi düzeltilip yenleri kıvrılırken Tevfik, Kıyam’ın ora-

da olduğunun artık farkında değildi. *Scarab*'ı kaldırarak insanın yüzüne tekinsiz vehametler üfleyen boğuk uğultunun içine yürüdü. Gölgelere karışmadan evvel arkasına kısacık, belli belirsiz bir nazar attı.

Ve geceye açılan İstanbul kapısında yitip gitti.

Cübbeliler Tahtalıköy fırınında sıcak ekmek kuyruğuna giren hayaletler gibi elleri yenlerinin içinde, görünmez zincirlere vurulmuş zahmetli salıntılarla üstadlarını takip ettiler. Geride son kalan Kıyam'la kapının, gecenin ve uğultunun arasına girip yüzünü döndü.

"Efendi, hakikaten *eksplosifler* infilak mı edecek?" dedi Kıyam.

"Eved, fakat zatınız burada olmayacaksınız aziz Üstad-ı Külah. Takib ediniz."

Ötekilerin aksine ellerini önünde değil, arkasında kenetledi. Aklındaki bulutları üfleyerek iç çekti, geldikleri yöne dikkatle baktı. Ansızın seyirtip dehlize girdi. Kıyam takip etti. Koşarak az evvel fark etmediği karanlık, köşeli geçide saptılar, yosunlu taşların sırtında yükselen yokuşu çıktılar, koyu bir sessizlikle tıkabasa dolu dehlizlerden dehlizlere geçerek Pera'nın yeraltını tavaf ettiler. Yolun sonundaki iki cübbelinin nöbet durduğu parmaklıklar önlerinde sessizce açıldı. Kuytularında kediler pençeleşen ıssız, gariban bir sokağa adım attılar. Cübbeli elleri arkasında, sükunet içinde durdu.

"Bu sokak nereye gidiyor," dedi Kıyam nefesi soru işaretine yetmeyerek.

"Sokak bir yere gitmez. Biz gideriz."

Kıyam cübbenin altından gelen cevabın aşinalığıyla hayrete düştü:

"Siz, bir akşam, Kandilli'de..."

"Fevkalade bir tefrika ismi olurdu, değil mi?"

"Cihan ne küçük..."

"Ve gün be gün küçülüyor Kıyam. Hafızalarımız da. Üstad bin sahifelik tefrika yazmaya kadir, lakin çırac zamanın gölgesi uzayınca bir sahifeden fazlasını hafızasında tutamaz. Hafızasında kalan sahife de ekseriyetle üstadın maharetli işleriyle

değil, hatalarıyla doludur. O vakid bilerek hata yapan, en ala üstad değil mi? Bilerek düşen, en ala cambaz değil mi? Zatın ol, zatına mukayet ol.”

Ellerini çözmeden ipi çekilmiş tragedya kuklası süratiyle geri gitti, parmaklıklar üzerine örtüldü. Issız sokakta Kıyam, Tevfik Efendi’nin otuz iki afet tekmili birden tefrikasında beyhude kullanılmış yapayalnız bir virgüldü artık.

Sebebini tam da bilemeden etrafını yokladı. Mozole kapağı ciddiyetiyle bekleyen demir kapıların vitray takkelerini görünce Kuledibi’nin bir yerinde olduğunu kestirebildi. Dikkatle bakınca babasının veledken sırtına mal yükleyip gönderdiği Kurnaz Kemal Aga’nın kayış atölyesinin ziftli merdivenlerini, kararmış pirinç tabelasını tanıdı. Kemal Aga’nın cennet bakışlı hanımı Uysal Nakiye kıt kanaat yağladığı ekmek dilimlerini Kıyam o merdivenlerde otururken pencereden uzatır, çocuğun lezzetli iştahını gönlü zengin fakirlere has nurlu gözleriyle, gülümseyerek seyrederdi.

Hatıralarına ıslık çalarak düşen düdük sesiyle kendine geldi. Aşağısından Karaköy Rıhtımı’na, yukarısından Kazancı Yokuşu’na bağlanan türbeli sokaktı bu, evet. Velhasıl kelam aşağı yürüse istikbalinde şömüne keyfinde konyak, yukarı yürüse Galata Kulesi Ritüeli’nde helak vardı.

Çöp fiçilerinin kuytusundaki kedinin ay ışığında sonsuza giden gözlerini kendisine diktiğini fark edince huylandı: “Ah paganist deyyus. ‘Kuleyi uçuracağım,’ dedi, lakin kabil midir, roked gibi...” Vaziyeti kendi kendine mütalaa ederek yürümeye başladı: “Naşit ve kumpanyacıları da etrafında. Kendi yetmedi, elalemi de mundar edecek iblis. Ne iblisi azizim, iblis olur mu, şeytan, düpedüz şeytan. Şeytanın mahareti nedir? Ahaliyi şeytan olmadığına ikna etmek. O vakid şeytanlığın hasını yapar, kuyruğu da kurtarır. Bir de rom çekerek talkım verir, ‘ayıplıyorum, bittabi, bakınız *scarab*,’ kabilinden. Şeytan... Şeytan Bekir de aralarındaydı, garib. Elin kumarbazını dahi... Vay efendim vay.”

Durdu.

“Solange,” dedi korku dolu bir fısıltıyla.

Yokuşun yukarı başına çoktan gelmiş olduğunu fark etmeden kuleye yürümeye karar verdi. Tevfik'in yedi ceddine okuyarak süratini artırdı. Cübbesini fiçıların başında çıkardı, fırlatıp kedinin ödünü kopardı. "Mendebur," dedi tehditkar bebek sesiyle söylenen kediye. Tıslayınca değneğiyle ittişirdi: "Gid."

Değneği halen taşımakta olduğunu bu vesileyle hatırlayınca redingotunun cebine sokuşturdu. Soğuk çelik namlunun potluğunu hissedince ürperip kolunun altındaki *grimoire*'yi sıktı, Kazancı Yokuşu'nun isli kahvehanelerinde afyon çeken, iskambil oynayan, kafayı tütsüleyen uğursuz tayfaya görünmeden dökük kilisenin bahçesine girdi, kestirmeden kuleye tırmanan Galip Dede'ye vardı.

Yorgunluktan bel vermiş ahşap cumbaların ve pervazlardan akan kuru sarmaşıkların gölgeleriyle Paris'in *catacombe*'lerini hatırlatan tıkız sokağın cenderesine girince, Galata Kulesi *colossal* haşmetiyle yoluna dikildi.

Kıyam ne vakit ki Galata Kulesi'nin etrafı tebeşirle berbat etmiş torununu gören dede hiddetiyle bu sokağın başından baktığını görürdü, her daim böyle ürperirdi. Veledliğinden beridir Galata Dede ona taş parmakları, granit cübbesi, teneke kavuğuyla sokakların sırtında geceyi efsunlayan ak sakallı, kadim bir büyücüyü hatırlatırdı.

Ay ışığında asırlar evvel yaktığı büyü kazanı İstanbul'un lamba ışıklarını asasıyla karıştıran tekinsiz dede bir vakit gelecek büyü süsü tutup demir kemiklerini gıcırdatarak gerinecek, Ceneviz işi pabuçlarını toprağın kökünden söküp esasına dayanarak yürüyecekti. Sokakları parçalayıp ahşap evleri, dükkanları, boynu bükük atsız faytonları, fiçıları ve saman balyalarını ezerek pabuçlarını denize sokacak, Karaköy Rıhtımı'ndan yola çıkacaktı.

O gece Beyazıt Kulesi'nde yangına duran bekçiler Galata Dede'nin sarkık şerefesinden vücuda gelmiş ak sakalını sallayarak, kara pencerelerinden hayal meyal fark edilen uğursuz huzmeli tepegözüyle İstanbul'u kolağan ederek bedduasını terennüm ettiğini ve cihanı titreten cüssesiyle Boğaz'a açıldığını görecekti.

Boğaz'ın kalın, yakut rengi keten çarşafı Üsküdar'dan ağ atan

balıkçıların hayretten donmuş parmaklarının işaretinde yırtılacak, Dede'nin eteklerinde dalgalanan sular diplerindeki asırlık esrarları terk ederek ay ışığının göremediği köşelere kaçacaktı.

Dede'nin pabuçlarının gümbürtüsü, gökyüzüne ilk defa şahitlik eden kadirga batıklarını, bakır karinalı mavna leşlerini, dökülmüş ganimet sandıklarından aman dileyen altın liradan eller uzanan kalyonları ve başlarına gelen felaketi anlamadan yay misali kıvrılıp bükülen orkinosları kızgın yağdaki istavritler gibi titretecekti.

Boğaz'ın suları çekildiği zaman, Galata Dede en derin yerinde durup kilit taşlı pencere nişlerini çatacak, parmaklarında toz olup uçan sakalını sıvazlayarak omuzlarına gömülmüş kızgın çehresini çevirecek, elalemin pamuk bahçesine kimbilir hangi meşum sebeple dadanmış bulunan Tefvik Efendi'ye erkete duran Kıyam'ı görecek. Görür görmez de ezelden beridir mühürlü dudakları aralanarak Ay'ı titreten sesiyle cihanı sarsacaktı:

“Elalemin muhayyilesinde ne halt edersin, gafil!”

Asasını Kıyam'ın tepesine indirecekti.

Ense kökünde patlayan hayali darbeyle titreyip kendine geldi. Asayiş berkemaldi. Galata Dede beş yüz küsur senedir durduğu yerde duruyordu ve ayaklanıp Kıyam'ı darp edecek hali de yok gibiydi. Mamafih, ayaklanacaksa, şu saat en isabetli saatti, zira az sonra Tefvik onu *eksplosifle* efsunlayacak ve müstakim sırların arifesinde yer ile yeksan edecekti. Kule, elbette bunu bilemezdi. Bilse idi ne ayaklanması, eteği meteği toplayıp koşarak yola revan olmuştu bile.

Galata Meydanı'nın, tekmi sokakları, damları, pencereleri, kapıları, merdivenleri, cumbaları vecd, hayret ve iştahla kuleye bakan gözlerle hıncahınc doluydu. Cübbeler, fesler, sarıklar, natürmort şapkalar, şemsiyeler, apoletler, rüzgar gülleri, bastonlar, sık ayakkabılar, redingotlar, dantelalı etekler, çarşaf, silindir şapkalar, zaptiye fesleri, gemi düdüklüleri, işmarlar, çığlıklar, Latince kelimeler, melon şapkalar, anahtar tomarları, şıngırdayan halhaller meydanı mahşer yerine benzetmişti.

Kıyam kalabalığın etrafından dönerek kulenin arka tarafına yürüdü. “Tiyatora değil mi efendim nihayetinde,” diyordu

içinden: “Othello Tefvik muhakkak kulis cehanından avdet edecektir sahneye. Kanatlı manatlı. Rabbim sabır ver.” Arka kapının kapalı olmadığını fark edince, “Bittabi,” dedi memnuniyetle: “Bakınız burada ne var?”

Çekili fayton denizinde gıdım gıdım ilerleyerek kapı ağzına yaklaştı. Birbirlerine bordalanmış iki faytonun arasından yan yan yürüyerek geçerken yaklaşan ayak seslerini duydu. Soluğunu tuttu.

Arnavut kaldırımına vuran esrarengiz topukların sahibi, fayton labirentine girince durdu. Beygirler davetsiz misafiri *rıf* sesleriyle protesto etti. Burnunun ucunda parıldayan fayton armasını fark edince Kıyam’ın gözleri hayretle açıldı. Sultan Reşat’ın Tuğrası.

Kendi kendine, “Reverans ediniz,” dedi. Tefvik’in madrabazlığı Devlet-i Osmani’nin sultanını da Galata Kulesi’ne manyetizmalamıştı demek, vay vay vay. “Keçileri kaçırmak işten değil efendim.” Topuk tıkırtısı tekrar harekete geçince gözlerini kısıp çömeldi, faytonların altından bakıp yerlerini tayine çalıştı.

Kara, kaba iskarpinler. Siyah, tozlu palto eteği. Topuklarıyla sokak taşlarının arasındaki kumu havalandıran öfkeli adımlar. Ayakları takip ederek olduğu yerde fır döndü, geçmelerini bekledi, arkalarında kalınca doğruldu.

Molla Ferid piştovunun namlusunu havaya dikmiş Galata Kulesi’nin arka kapısından giriyordu. Veremli misali kadidi çıkmış kansız kolunda kıvrım kıvrım dönen, rengi atmış bir Seth köpeği dövmesi vardı.

Kıyam Rauf’un anlattıklarını hatırladı: “Saraylarda entrika, ve her sanatta ustadırlar.” Tefvik’in ritüel için kuleye tırmanmakta olduğunu Molla Ferid muhakkak biliyordu. Koltuğundaki cildi yere bırakıp faytonun arkasından fırladı:

“Dur Ferid Efendi.”

Ferid piştovunu indirmeden döndü. Kıyam’ı görünce köpekbalığı dişleri kamaşarak dudakları yayıldı, şeytani bir gülümsemeyle yanakları gerildi. Heceleri titreterek, “Nebbaş Kıyam,” dedi: “Tesla’nın ikizi... New York’ta, İstanbul’da cümle aleme rüsva ettin beni.” Piştovu Kıyam’ın başını hizaladı: “Vaktin gel-

di de geçti ya, dua et. Seninle hesabı binaenaleyh göreceğiz. Yolundan çevirme beni. Tevfik'le işimiz var.”

“Etmeyin Ferid Efendi. Tevfik bir deli adamdır. Bakınız, Sultan Reşat Han'ın faytonu buradadır. Meğer ki kendileri de teşrif etmiştir.”

“Reşat Efendi'nin sultanlığı biteli çok oldu,” dedi Ferid içindeki nefret gırtlığına takılarak: “Tahtın kudreti sultanda değil, tuğradadır. Devlet-i Osmani'yi sultan mı idare eder sanırsın? Sefil Reşat, Tevfik'in icadı memleketi kurtaracak zannediyor. Ecnebilere ayran budalası olmuşsunuz tekmliniz. Burnunuzun dibinde olanı görmekten acizsiniz. Frankafon tohumları. *Jeköze meköze* diyerek.”

“Lafını bil molla. Sultan Reşat Han'a dil uzatmak sana kalmadı. Sen ne ettin Devlet-i Osmani'ye hizmet?”

Ferid dudaklarını yaladı: “Yatalak hastaya ne edilirse onu. Bastık zehiri.” Piştovu salladı: “Geri bas efendi. Kurşunum sayılıdır. Ecelin bu gece değilmiş.”

“Dur bakalım. *Le Grande* Tevfik Efendi'nin kılına dokundurmam,” dedi Kıyam. Sarah Hanım'ın hediye ettiği piştovu çekip Ferid'i nişanladı: “Ömrü hayatımda tetiğe basmış değilim, katil etme bendenizi.”

“Kurşundan korksaydık efendi,” dedi Ferid: “Kurşun dök-türmezdik. Tetiğe meyyal adam değilsin sen.”

Sırtını döndü, bekledi. Kurşun gelmeyince omuzlarını silkip yürüdü, kuleye girdi.

Meydandaki kalabalık galeyana gelip haykırmaya başladı. Kıyam başını kaldırıp bakınca Tevfik'in kulenin şerefesine çıktığını, ellerini kaldırıp *Scarab* ve bastonuyla güruhu selamladığını gördü. Yer gök, “*se Tefvik du kadim, Tefvik le grande sauveur, Kuledibi sera berceau de occultisme!*” nidalarıyla sarsıldı. Erkek seslerinden bir koro canhıraş feryatlarla *Le Grande Occultiste d'Tefvik* ilahisini okudu. Cübbeliler Amen-Ra'nın sandukasını getirip Tefvik'in yamacında ayağa dikince davullar, kuddümler, lavtalar, alkışlar birbirine karıştı.

Şehr-i İstanbul, 1632 yılında Binilimli (*) Ahmed Çelebi'nin

★ Hezarfen.

tabaklanmış deriden imal kanatları sırtına bağlayıp gökyüzüne yükselmesi ve Üsküdar'a uçmasından beri böyle tiyatroya görmemişti.

Hediye piştova esefle baktı. Cihan tarihinde ilk defa sahnede arz-ı endam eden bir piştov, merhameti sebebiyle patlamamıştı. "Drama sanatının da meftine konduk vesselam," dedi alnındaki teri yeniyle alarak.

Bir alkış dalgası evlerin duvarında kırıldı.

"Solange," dedi tekrar.

Kuleye koştu.

Deus Ex Basri

Galata Meydanı müritleriyle çağıldarken *Le Grande* Tevfik Efendi şerefede kollarını kaldırıp cübbesini Hezarfen misali açarak dikildi. “İstanbul’un kadim okültizma fedaileri.” Sesi- nin kalabalığın uğultusunda pek cılız kaldığını görünce, “Rica ediyorum, Fıtrî’yi aratmadınız,” lafları geveledi müritlerine. Bir cübbeli huniye benzer düzensizliği uzattı. “Varolunuz,” dedi Tevfik. Huniye ters ters bakarak ağzına götürdü. “Kadim Atlantis Şövalyeleri, Takke ve Külâh azaları, okültizma üstadları, ilimşinaslar ve cümle kokonalar. Cihana nam olacak kadim bir ritüelin arifesindesiniz. Reverans ediniz!”

“Rezil kaçık,” dedi Kıyam kulenin kapısında. Petrol lamba- larıyla aydınlatılmış barut fiçilerinin ve dinamid torbalarının arasında Solange’nin veyahut Ferid’in izi görünmüyordu. “Mu- hakkak şerefedeler. Taarruza geçeceğiz o vakid.”

Ensesinde, “tın,” sesiyle patlayan udla sıçradı. Valsör Basri Paşa ve Naşit Bey gece vakti fener görmüş hukuk tahsilli kediler misali suratına bakmaktaydılar.

“Kendinize mukayet olunuz evladım. Kulede bulunmama- nız icab ediyor.”

“Molla Ferid burada paşam. Piştovla şerefeye gidiyor.”

“Ferid mi,” dedi Basri Paşa: “Sabotajdır bunun adı harbiye- de. O vakid sürat zaruri.” Bir tremolo geçti. Naşit’e bir sakal çaktı. Beygir marşlarıyla şakıyarak merdivene hücum ettiler. Kı- yam dörtnala peşlerine takıldı. *Helezonique* merdiveni tırmanır- ken Tevfik’in kuleyi uçuracağını hatırladı, lakin Molla Ferid’in dostunu katline seyirci kalamazdı.

Kule duvarlarının ötesinden *Le Grande* Tevfik Efendi’nin sesi yankılanıyor, sözleri alkışlar ve davullarla kesildikçe ifrite keserek, “Rica ediyorum,” buyurup söylevine devam ediyordu.

Bu *nuit*, kutlu bir *nuitti* vesselam. Üç kere kutlu idi ki, kadim.

Evvela, Benjamin Franklin'in doğumunun sene-i devriyesiydi, bu bir. Bittabi. İki, kadim irfanıyla aydınlattığı Kıyam Bey, Takke ve Külâh saflarına vekilharç sıfatıyla katılmış bulunuyordu. İşbu havadisın ehemmiyeti ne mi idi efendim? Alayının bildiği üzere, zat-ı alileri *Le Grande* Tevfik senelerdir vekilharcı olarak atayacağı Kıyam'ın aydınlanması ameliyle meşguldü. Aydınlanma nihayet muvaffak, fezada yolculuk da ilmi düzensahlarla mümkün olduğuna göre, müsterih olup elini eteğini dünya işlerinden çekebilir, kainat işlerine bakabilirdi. Üçüncü kutlu müjde bu idi. Cihana kılavuzluk etmiş ziyası, bundan kelli kainatı aydınlatacaktı. Ne sebeble? Eved ne sebeble? Ayıplıyordu, aşikar değil miydi sebab! Tahtına Kıyam Bey vekilharçlık edecekti de ondan! Kendisi de okültizma kudretiyle fezaya *ekspedisyon* düzenleyerek oradaki üstadlarla fikir teatisinde bulunacaktı, hay hay.

"Hayırlı olsun evladım," dedi Basri Paşa asker selamıyla. Naşit saadetle el çırpı.

Üçü iki büküm merdivenleri tırmanırken kulenin şerefesinde de bir saklambaç tiyatorası vücuda geliyordu. Molla Ferid şerefe kapısından çıkınca piştov havada sol tarafa dönmüş, Tevfik'i görür görmez mıhlamak maksadıyla ağır adım şerefeyi dönmeye başlamıştı. Amen-Ra'nın *sarcophagus*'unu ayağa diken cübbeliler de sola çark etmiş, Ferid'i görmeden az evvel çıktığı kapıdan sırayla girip *Le Grande Occultiste d'Tevfik* ilahisi eşliğinde aşağı yürüyüşe geçmişti. Zira Tevfik Efendi barut fiçilerini işaret ederek, "*Akalaki*," buyurmuştu.

Ritüelin ikinci safhası başlıyordu.

Şeytan Bekir'in Kuledibi'ndeki rezilhanenin çatısından patlattığı havai fişekler İstanbul semalarında şirret bir tarrakayla uçuşur ve Sultan Reşat mest olmuş vaziyette ulemasına bu Tevfik'i altınlara boğmalarını emrederken, Molla Ferid hâlâ şerefenin etrafında dönerek Tevfik'i arıyordu.

Tevfik de aşağıda kuleyi sarmalamış bulunan *colossal* avanesine sesini duyurabilmek maksadıyla söylevini verirken ağzında huni aynı yöne yürüdüğünden, Direklerarası'nda Osman Aga

oynayan kantocular veyahut dolap beygirleri misali fır dönme-teydiler.

Tevfik ve Ferid *tour de* şerefelerini atarken Basri Paşa, Kıyam ve Naşit dar merdiveni inen cübbeli güruhuyla burun buruna gelmişti. Vaziyet, rezilinden acaipti. İki adamın zinhar geçemeyeceği ve arkasına dönemeyeceği fecilikte dar, basık merdivende en öndeki cübbeli ve Basri Paşa birbirlerine işmar etmişlerdi.

“Geri basınız evladım.”

Sesi birkaç cübbeliden öteye gidemediğinden cübbeliler arkadan tazyiki artırmış ve bir itişme husule gelmişti. Fizik kanunları gereği en öndeki cübbeli ataletle evvela iki adım geri, iten kuvvetin ısrarıyla üç adım ileri yürümüştü.

“Emirlerime kulak veriniz,” diye bağırmıştı Basri Paşa. Lakin fizik kanunları emir dinlemezdi. Basri Paşa itişmenin şiddetiyle uduyla muduyla cübbeli anaforuna kapılarak, “Sadme vahim,” diye haykırmış, cübbelilerin tazyikiyle püskürüp iskarpinleri hora tepir vaziyette yeri döverek paldır küldür başladığı ilk basamağa dönmüştü.

Cübbeliler önlerinden sıra halinde *Le Grande Occultiste d’Tevfik*’i terennüm ederek geçerken, aralarından sıyrılan biri Kıyam’ın ellerini yakaladı: “Kıyam Bey, gitmeyiniz.”

“Solange... Lakin Tevfik tehlikede... Ferid, piştov...”

Fingerhold’un elde meşale *eksplosif* fitillerine yürüdüğünü o saat gördü. Artık vakit hakikaten mühimdi. Tevfik adeti olduğu üzere cümle alemleri paluze edecek, heyhat, aşık ki bu vakit kendi de postu kurtaramayacaktı. Solange’ye sarılarak kulenin kapısından dışarı atladı.

Tevfik Efendi hunisiyle fevkalade beyefendi bir yarasa tablosu sergilediği şerefede sesi kısılmış ve külahı da ortadan kırılıp zat-ı muhteremi Kral Arthur zamanı kokonalarına benzetmiş vaziyette söylevine devam etmekteydi.

Sözleri Kuledibi evlerinin duvarlarından kırılıp meydana dökülüyor, ellerinde imbikler, maskeler, rüzgar gülleri, lavtalar, envai çeşit baston ve asayla rakeden, şerefeye ulaşmak ister gibi ellerini uzatan, hamamda kocakarı misali ayılıp bayılan kalabalığın üzerine irfan yağmuru misali yağıyordu.

Takke ve Külâh Cemiyeti okültizma okyanusundaki *ekspe-disyonuna* başlamış, Galata Kulesi okültizmanın ziyasını cihana dağıtan deniz feneri olmuş, kendisi de bizzat ziyanın kaynağı olarak İstanbul'a kadim sırların ve ilimin ışığını ihsan eylemişti. Asırlar evvel bu *colossal* merasimi kalben hissetmiş bulunan Amen-Ra cihanı dört dönerek Takke ve Külâh'a kılavuz olmuş, kudretini Tevfik Efendi'nin *aura'sıyla* birleştirmek için çölü, okyanusu aşmış gelmişti. Arzın tekmil sırlarına sahip ve dahi Zaman'ın Efendisi sıfatıyla da taltif Tevfik Efendi fezadaki okültistlere misafir giderken Amen-Ra'nın *akompanyasında* olacaktı, bakınız, *scarab*.

Kıyam kuleyi tahliye eder etmez faytonun altına sakladığı *grimoire*'yi alıp koltuğuna sıkıştırdı. Solange'yi okültizma çekirgeleri tarafından istila edilmemiş halim selim bir taş evin kapı eşiğine çekti: "Bekleyelim matmazel, görmesinler."

Tevfik cebinden kaptan dürbününe veyahut kobraya benzeyen L şeklinde bakır bir zamazingo çıkardı. Huninin içinden ciddiyetle, "*Horuscope*" buyurdu. Envai şaklabanlıklarla zamazingoyu ayarladı, kalabalığı kerteriz edip, "Ov, ala, bittabi," buyurarak merceklerin ucunda gördüğü okültistleri selamladı, meydanı tarayarak şerefede Pequod'da volta atan Ahab azame-tiyle yürüdü.

Kıyam dostunun arkasında hortlayan Molla Ferid'in silue-tini o saat gördü. "Aman Allah," dedi Solange'ye işaret ederek: "Tutmayınız bendenizi." Hamle edecekken, *horoscope* ile göz göze geldi.

"Reverans ediniz," buyurdu Tevfik. Parmağını takip eden ışıldak kalabalığın üzerinde yürüyüp Kıyam'ı ve Solange'yi aydınlattı. "Bir iken iki oldular," dedi Molla Ferid. Kıyam'ın taşıdığı *grimoire*'yi fark etti: "Aşağılık gafil. Bu imiş oyunu."

Tevfik aşkla tekrar haykırdı: "Reverans ediniz. Vekilharcım ve varisim, Amen-Ra'nın Koruyucusu, Çeçelerin Efendisi ve Kadim Sırların Şahidi *Le Maitre* Kıyam Bey'i takdim ediyorum." İstanbul'un ve dahi cihanın kaçıklarını saklayan maskeler, monokllar, gözlükler, dürbünler Kıyam'a döndü. Eller Veliefendi'de beygirlere gayret verir süratle havalandı, her kelimede

bıçak gibi inerek iltifatlarla titrediler. Çılgınlık atarak taarruza geçen guruh Kıyam'ı omuzlara kaldırıp kulenin eteklerine aktı. Işıldak peşlerinden gitti.

Sultan Reşat'ın *akompanyasında* hasır koltuğunun minderlerine gömülü oturan samur kürklü genç adam Molla Ferid'in gördüğünü görerek dibinde bekleyen kabak kafalı fedailerine Kıyam'ı işaret etti: “*Grimoire.*” Fedailer, “anladık ve itaat ettik,” manasında baş eğip kayboldular. Sultan Reşat tek gözünü incelterek bakınca samur kürklü izahat verdi: “Emniyet maksatlı, efendimiz.” Sultan beğeniyle başını salladı.

Meydandaki kalabalık Kıyam'ı omuzlarında kızgın saçta mısır tanesi sıçramalarıyla zıplatarak, “Nurol Takke ve Külâh!” figanıyla raksediyordu. Tevfik cebinden çıkardığı şişeden okkalı bir yudum çekip, “Vakid geldi arzın okültizma fedaileri,” buyurdu:

Akalaki makalaki kumba kumba kumbalaki!

Kuledekiler işareti alınca barut fitillerini ateşe verip hadise mahallini süratle terk ettiler. “Eyvahlar olsun,” dedi Basri Paşa merdivende: “Salvo emri geldi, Naşit. Vakid bu vakiddir, gazamız mübarek ola.”

Kıyam kalabalığının azgın sıçramalarıyla cebinden uçan öteberisini yakalamaya çalışırken Molla Ferid'in şerefede Tevfik'e yetişip *sarcophagus*'un önünde kıstırdığını, piştovu kaldırıp tehditler savurduğunu, Tevfik'in de bir halt olmamış gibi omuz silkerek muhakkak, “Kaldırınız onu bakayım, zinhar hazzetmem darbdan, piştovdan,” demekte olduğunu gördü.

Molla Ferid piştovu sallayıp bir takım laflar etti. Tevfik *sarcophagus*'un kapağını açarak kimbilir ne illet bir cevap verince de öfkeye kapılıp tetiği çekmeye hazırlandı. Kalabalık, “Yuh,” sesleriyle Ferid'e engel olmaya çalışıyor, kimisi kuleye koşuyordu. Cihanı ziyasıyla aydınlatan *Le Grande Maitre*'nin lambasına, Molla Ferid püf demek üzereydi. Bu, kabul edilemez idi.

O lahzada şerefe kapısında peydahlanan ud şehvetle Ferid'in tepesine indi.

Ferid *tonk* sesiyle sendeleyip piştovu havaya sıktı. Tevfik kaşla göz arasında *sarcophagus*'a girip kapağı örttü. İçerden huniyle,

“Bravo Valsörcüğüm,” dediği duyulurken udun küpeli uçurtma misali alın vurarak salınıp tekrar Ferid’in ensesine indiği, Ferid’in düşürdüğü piştovunu almak için eğildiği, ud sırtına vururken gerisine de Naşit’in zarif iskarpın darbelerinin endahat olduğu müşahade edildi.

Kıyam kulenin kapılarına hücum edenlerin yanan fitili fark edince, “*Eksplöfif*,” çığlıklarıyla yere kapandığını gördüğünde, iş işten geçmişti artık.

Yem-li-ha dedi bir ses.

Ferid piştovla doğrulurken şerefe *colossal* bir patlamayla paluze oldu.

Basri Paşa ve Naşit’in infilakla geri kapaklanıp kapının karanlığında kaybolduğu, Ferid’in, “Aman Allah!” nidasıyla pervazdan berhava olup gökte dönerek evlerin çatısına uçtuğu, udun çıra gibi patlayıp sayısız kıvılcıma bölündüğü görüldü.

“*Marveilles se* Guy Fawkes hakikaten,” dedi Kıyam. *Eksplöfifler* kuleyi roketlemiş, fakat odacıklardaki Laz takımı aşağı koşup kuleyi göğe fırlatacak yerde şerefe istikametinde hücumla kalkmış, infilakın kudretiyle kulenin içini tarumar ederek pencerelerden atlamıştı. “Hesab hatası,” dedi: “Rokedde pencere. Eh, Tevfik Efendi.”

Galata Dede öksürüklerle gıcırdayarak titredi. *Eksplöfifin* üfürüğüyle havalanan toz pencerelerinden etrafa saçıldı. İstanbul göklerini kesif bir duman bulutu kapladı. Göz gözü görmez olunca Kıyam madrabazların pençesinden kurtulup Solange’ye koştu. Solange bıraktığı eşiğe sinmiş hıçkırıyordu. “Asil ışığım,” dedi eli yüzü un çuvalına dadanmış fare gibi toz içinde: “Kaçalım.”

Solange’yi yerlerde inleyen, Tevfik’in adını seslenen, hâlâ uslanmamış rüzgar güllerini sallayarak Latince nara atan okültist denizine bata çıka geldiği sokağa kaçırıldı. Arkasına bakınca gördüğü manzara vahimdi. *Eksplöfifin* efsun kudretini hayretle müşahade etmiş bulunan Galata dede cübbesi mübbesi sököl-müş, asası kırılıp külahlı eğrilmiş vaziyette öksürüp hıçkırarak tozu dumanı yelliyordu.

Şerefede kimsecikler görünmüyordu. Ferid helak, Basri Paşa

ve Naşit perişan olmuşlardı. Hadisenin vehametinin su götürür tarafı yoktu. Lakin, *sarcophagus* da yoktu. Tevfik Efendi imamın kayığına binip sır olmuştu.

“Görmedim, görmedim düştüğünü *Le Grande Maitre*’nin,” dedi Solange gözyaşları içinde: “Fezaya uçacaktı, kuleyle uçacaktı.” Dizlerinin bağı çözülerek yere çöktü: “Uçacaktı Kıyam, uçacaktı, değil mi?”

“Meseleleri alegorik manalarıyla idrak etmeniz lazım. İlmi hadiselere dikkat buyurunuz, rica ederim.”

“İrfanınız göz alıcı *Le Grande Maitre*.”

“*Le Grande Maitre* Tevfik’tir matmazel. Ben *Maitre* değilim. Hatta Kıyam bile değilim. Zannederim, hiç kimse değilim artık.”

Solange ıslak gözlerinde aşk dolu ışıklarla Kıyam’ın yüzünü ellerinin arasına aldı: “Tevfik’ti. Fakat o, gitti. Sizi vekilharcı ve varisi olarak atadı, unutmayınız. *C’est la vie* (*).”

Kıyam infilakın şiddetinden kurtulmuş okültizmacı gölge-lerinin sisin içinden kısık seslerle, “*Le Grande Maitre, Le Grande Maitre,*” lafları terennüm ederek elleri göbeklerinde bağlı, başları eğik, hayalet adımlarla kendisine doğru yürümekte olduklarını fark etti.

Bir hal çaresi aradı. Maazallah kaçıklar kendisini de kuleye çıkarıp *eksplosifle* uçurur, veyahut pagan ayiniyle mumyalayıp kanat takarak Üsküdar’a atarlardı. Ceplerini karıştırdı. Piştov, kağıtlar, Tevfik’in kesesi, köstekli saat... Yıldızlı gezegenli tak-keye rast gelince içini çekerek kafasına taktı.

Sisteki siluetlerde saygı uğultuları dolaştı. *Akompanyasında* sakalı tüten Basri Paşa’yla şerefede öksürerek vücut bulan Naşit kollarını göğse açıp can-ı gönülden, tiz bir sesle güruha seslendi: “Biat ediniz, biat ediniz vekilharca.”

“Kıyam deyiniz ona!” diye bağırdı Solange: “Amen-Ra’nın Muhafızı, Çeçelerin Efendisi ve Kadim Sırların Şahidi.”

“Kıyam deyiniz ona!” diye tekrarladı guruh: “Amen-Ra’nın Muhafızı, Çeçelerin Efendisi ve Kadim Sırların Şahidi.”

* Hayat böyledir.

“Kitabe,” dedi Solange: “Zatınıza yadigar bıraktı Tevfik.” Kıyam ürkek kuşlar gibi bakındı. Okültizmacılar ağır adımlarla, Latince laflarla, ritüel tertibinde gelmekteydiler.

Sesindeki disiplinle kendi de hayrete düşerek, “Reverans ediniz!” diye bağırdı. Okültizmacıların durduğunu görünce üzerine bir güven geldi: “Bakınız burada ne var? *Grimoire*. Bir yadigar, bittabi. Takke ve Külâh *du* kadim!”

“Kıyam Bey müstakim, Kıyam Bey müstakim!”

“Varolunuz. Takke ve Külâh Cemiyeti’nin muhterem azaları! Ritüel muvaffaktır. Tevfik Efendi kainata mal olmuştur. Lakin okültizma ilmi durmaz! Vuku bulan gizemi irfanımla çözeceğim. Galata yolumuzu aydınlatacak fenerdir! Metin olunuz ve ufka bakınız!” Uzatılan elleri sıktı: “Muhakkak. Her daim okültizma kadim, Takke ve Külâh müstakim. İlmi çalışma yürüteceğim. Yolu açınız bakayım?”

Solange’nin koluna girdi, siluetlerin açtığı saygı patikasından *grimoire*’yi bayrak gibi kaldırarak azametle geçti, emniyetli mesafeye varınca Solange’nin kulağına eğildi: “Sultanım, *angard*.”

Meydandan pürtelaş kaçarken arkalarında Basri Paşa’nın beygir-i azam sultaniyegah sirtosu yankılandı.

Katakofti Muazzeme (Kıyam Bey Taksimi)

Ertesi sabah mahalle camisinin hocası, “Namaz vaktine riayet etmeyen zındıklar tekmi! cehennemde yanacak,” sözlerini cemaate indirdiği değnek darbeleriyle noktalarken, sokak kapısı çalındı. Kıyam *robe de chambre*’sini giyinip indi, Hamdüsena Kalfa’ya, “Tevfik’tir, sen yat anacığım,” diyerek paslı gözlerini ovuşturdu, kilit demirini gevşetti: “Buyurunuz?”

Bonmarşe vitrininde jelatin kutuda bekleyen porselen bebekleri hatırlatan pamuk şekeri yanaklı, Amca Bey göbekli adamlar melon şapkalarını düet tertibinde çıkardılar:

“Hayırlı sabahlar,” dedi adam bir.

“Hayırlı sabahlar,” dedi adam iki.

“Maksim Zigoyan,” dedi adam bir.

“Mikail Zigoyan,” dedi adam iki.

Ellerini uzattılar: “Maksim ve Mikail Zigoyan, avukad ve avukad!”

Kıyam adamlara ömründe gördüğü en acaip manzarayla karşılaşmış gözlerle baktı. Biri sol, biri sağ gözüne monokl takmış olmasa ikisini birbirinden ayırt etmek kabil değildi. “Şaşırmayınız,” dedi adam bir: “Sol monokl Maksim.” “Sağ monokl, Mikail,” dedi öteki hemen. Şapkalarını alaturaya çıkmış çalgıcılar gibi önde tutarak kapıdan girdiler, zembillerini sallayıp, “Ne tarafa buyuralım,” dediler bir ağızdan.

“Sebeb-i ziyaretiniz, aceba?”

“Bir miras meselesi,” dedi sol monokl. Kıyam ötekine dönüp, “Mesele bir miras,” demesini bekledi. Adam sessiz kalınca, “Salona buyurunuz,” dedi *robe de chambre*’sinin yakasını kapatarak: “Kıyafetimin kusuruna...” “Bakmadık, ve bakmayız,” dedi sağ monokl. Uygun adımlarla salona geçip şapkalarını sehpaye

bıraktılar, dönüp oturdular, zembillerinden ikiz defterler çıkarıp açtılar, ikiz dolmakalemler peydahlayıp okumaya başladılar:

“Aksaray eşrafından Kıyam Bey.”

“Zatınıza miras kalmış bulunuyor.”

“Mirasınızın yekunu işbu evraklarda kayıtlıdır.”

“Tapu, sened ve banka cüzdanlarınız da buradadır.”

“Mühim bir servete konduğunuzu belirtmek isteriz.”

“Servetinizin idaresi konusunda bize güvenebilirsiniz.”

“Anlaşmazlıklarda Osmanlı Mahkemeleri’nin kararı esastır.”

“Evet, karar Osmanlı Mahkemeleri’nindir.”

“İmzanızı alalım.”

“Kalemi buyurunuz.”

“Fesupanallah. Efendiler, akrabam yok, Mısır’da dedem yok bendenizin, ne mirasıdır bu? O Tefvik Efendi’nin oyunu musunuz, nesiniz aceba?” Adamlar hayretle dikilip birbirlerine baktılar. Kıyam’a kendilerini aynanın karşısında zannedip saçlarını düzeltecekler gibi geldi.

“Müvekkilimizin adı gizlidir.”

“Kendi talepleriyle.”

“Tevfik Efendi ile alakalıdır fakad.”

“Bunu söyleyebiliriz.”

“İmzanızı alalım.”

“Eved, alalım.”

“Azizim... Hitit misiniz nesiniz, bir beyan ediniz bakayım? Ne mirası, ne talebi, anlayabilmiş değilim.”

“Tekmili bu dosyada yazıyor,” dedi sağ monokl. Sol monoklun reveranslarla çıkardığı kalın dosyayı uzattı: “Miras zat-ı alinizindir.”

“Veriniz bir okuyayım.”

Okudu. Hakikaten İstanbul’da hatırı sayılı sayıda malikanenin, Pera’da bir takım dükkan ve hanların, Piyer Loti’de bir bahçenin, Yenikapı’da dönüm dönüm bostanın, Şişhane’de bir kule ve çevresindeki apartmanların, Üsküdar’da ve Çengelköy’de arazilerin, bankalarda -meblağını görünce küçük dilini yuttuğu- hesapların ve sayısız senedin mirası, üzerine kalmıştı.

“Allah Allah. Yanlışlık olmalı efendiler.”

“Yanlışlık yok,” dedi monokllar: “İmzanızı alalım. Eved, alalım.”

Kıyam bir gariplik göremeyince, “Talih kuşu azizim,” diyerek evrakı imzaladı. Bir nüshası uzatıldı, şapkalar sehpadan havalanıp sallandı, eline kartvizitler tutuşturuldu. “Kalın sağlıcakla, sağlıcakla kalın,” diyen Zigoyanlar gelirken yaptıklarını tersten yaparak kalemlerini ceplerine, dosyalarını zembile sokuşturdular, düet nizamında kalkıp çıktılar. Kıyam elinde evrak dosyası arkalarından bakarken el ele tutuşup raksedecekmiş havası veren şen adımlarla köşeyi dönüp toz oldular.

“O kimdir Kıyam Bey?”

Kıyam merdivenin başında kainatın en tatlı uyku mahmurluğuyla sabah güneşini kışkıandıran Solange’nin elini tuttu. “Bir takım ticari meseleler, şahsiyetler. Miras kalmış bendenize. Ehemmiyetsiz.” Bir öpücük kondurdu.

Heyhat, huylanmıştı.

Öğlen vaktine doğru kostümünü kuşanıp Acem işi *cologne*’sini sürünerek evraklarla Tevfik’in dükkanına yollandı. Dükkan kapı duvar, camları tozluydu. Bir hamalı çevirip, “Tevfik Efendi nerededir,” deyince hamal, “taşındı onlar,” cevabını verdi cıgarasını üfleyerek: “Sene oldu rahat.”

“Ne tarafa taşındılar?”

“Yok, öyle değil. Kapattılar bey.”

“Allah Allah.”

Bir faytoncuya el edip atladı, Tevfik’in malikanesine çekmesini buyurdu. Yolda, “Muhakkak sizin başınızın altından çıktı bu, durunuz bakalım,” diyordu kendi kendine. Zigoyanlara mirasın üzerindeki hacizleri vesaire sormadığına pişman oldu. “Talih kuşu başımıza endah etmesin borcu,” diyerek telaşlandı, Tevfik’in mahallesine gelince faytoncuya beklemesini söyleyip bastonunu kapıya indirdi: “Kalkınız.”

Kapı, duvar.

Bir müddet bekleyip bitişikteki komşunun kapısını çaldı. Eteklerinde altı veledle çıkan yarım dünya zebellaha, “Hemşire, Tevfik Efendilerden haberin var mıdır,” diye sordu. Kadın yaşmağıyla yüzünü örttü: “Biz ne bilelim, gitti o.”

Başka malumat çıkmayacağını anlayınca kadının ikinci kat penceresinden sarkan dudağı cigaralı, lekeli atletli meymenetsiz kocasına selam edip savuştu. Faytona binerken, “Garib,” diyordu içinden: “Kimbilir ne ifridlik peşinde iblis. Durunuz bakalım. Çorbacı, çek tapuya.”

Saman kağıt kokulu uzun koridorun ucundaki odasında teleskob merceğinde karınca misali ciddiyetle eşelenen Berhüdar Bey, Kıyam’ı, “Efendim, efendim, zat-ı alinizi burada görmek ne saadet,” diye ayaklanıp muhabbetle karşıladı. Kucaklayıp buyur etti, acı kahve söyledi. Selam sabah faslını terennüm edip lafı fodbola getirdiler. “James La Fontaine’leydik (*) evvelki akşam,” diye ballandırdı Berhüdar Bey: “Kadıköy’de müsabaka yaptık. Çifte gol attım keferelere.”

Kıyam askerlikten sonra tapu şefliğinin nasıl gittiğini sorunca gözleri daldı: “Askeriye bir başka bir kainat Kıyam. Yirmi sene erken doğmuşuz. Şu saat Mustafa Kemal’in emrinde olmak vardı ya, kısmet. Ne ise, ne ise... Anlat bakalım, öksüz koyduğun Berhüdar kardeşini görmeye hangi rüzgar attı seni?”

Kıyam vaziyeti olduğu gibi aktardı.

“Enteresan,” dedi Berhüdar Bey Trablus’ta fodbol meşini zannederek top güllesi tekmelediği bacağına ovuşturarak: “Bahsini ettiğin arsaları, bahçeleri biliyorum. Fetihden kalma tapulardır bazısı. Evraklar şunlar mı? Ver bakayım. Rıfat! 11064’ü koştur. Seri ol evladım!”

11064 gelince tozlu defteri zahmetle açtı, eliyle havayı yelleyerek Kıyam’ın uzattığı evraklarla karşılaştırdı, gözleri hayrete kapılmış gemi ışıldağı gibi açılıp kapanarak, “Allah Allah, Allah Allah,” diye söylendi. İçine cigarasını attığı kahve fincanını dalgınlıkla çekip yüzünü buruşturdu: “Peh. Kıyam, benden habersiz saraya damad mı gittin sen?” Kıyam Bey, “Mevzuyu anlamadım,” deyince defteri döndürüp başparmağını kırmızı mürekkeple yazılmış satırlara dayadı: “Kendin bak.”

Kıyam defterdeki ismi okuyunca, “Eyvahlar olsun,” dedi korkuyla.

*Osmanlı’da ilk fodbol müsabakalarını tertipleyen zat. Bir müsabakada 21 gol yeyince vatanına geri dönmüştür.

“Telaşa mahal yok. Tapular, mukaveleler sağlam. Tekmili sana ihsan eylenmiş, keyfini çıkar azizim, şu saat itibariyle İstanbul’un en varlıklı adamlarından birisin vesselam. Kiracı var mıdır bunlarda aceba, Rıfat bir kolağan etsin.”

Odaya giren beyaz çarşafli tazeyi fark edince ayaklandı: “Matmazel, yanlış geldiniz zannederim, güzellik enstitüsü sonrakı binadır.” Kız kikirdeyip, “Tapuya geldim,” cevabını verince Kıyam’ın ellerine sarıldı: “Aziz kardeşim, malum devlet işidir, acildir, affınızı rica edeyim, selametle.”

Kıyam’ı yallah edip kapıyı kapadı.

“Evrakları ver bey,” dedi Rıfat: “Cuma sabahı uğrarım.” Kıyam adamın cebine iki lira sokuşturup tapudan çıktı, beklerken uyuyakalmış faytoncuyu bastonuyla dürttü: “Kalkınız bakalım. Çekiniz Yenikapı’ya.” Malikanesine varıp yemekten sonra Hamdüsena Kalfa’nın getirdiği *Malumat*’ı okurken, bir yaşına daha girdi. *Malumat*, fevkalade manidar bir manşetle basılmıştı.

Sultandan kanuna red.

Haberde, “Sultan Reşat, Şehzade Mehmet Ziyaeddin Efendi’yi musiki ve kanun hevesi sebebiyle ihtar etti,” yazıyordu. Galata Kulesi’ndeki ritüelden satır dahi bahsedilmiyordu.

“Bu işte bir iş var ama, hayırlısı,” dedi Hamdüsena Kalfa’nın elindeki sıyrıklara merhem sürüp üflediği Solange’ye: “Ah, gözümün nuru, eliniz acıyor mu?” Gözleri yaşaran Solange başını, “hayır,” manasında sallayınca, “Hiç şikayet etmez, ne asalet,” diyerek öteki elini dudaklarına götürdü: “Hamdüsena Ana, kız bir çay pişirsin Solange’me.”

“Ben pişiririm.”

“Hayrola anacığım, yüzün asık?”

“Kız kaçtı.”

“Kaçtı mı?”

“Çıkınını alıp gitmiş. Namaz vakti. Solange Hanım’la rast gelmişler.”

“Size malumat verdi mi bu kız, Solange?”

“Görevinin bittiğini söyledi. Ay, Madam Hamdüsena orası pek acıyor.”

“Madama değilim ben!”

“Ana deyiniz kendisine,” dedi Kıyam: “Başka bir şey söyledi mi kız?”

“*Au revoir* dedi. Fransızcası pek düzgünmüş.”

Hamdüsena Ana ve Kıyam hayretle birbirlerine baktılar.

Kıyam ertesi sabah dükkana geçerken faytoncuya, “Galata’dan dolaş,” buyurarak perdenin arkasından Galata Meydanı’nı, kuleyi, Solange ile beraber kaçtıkları sokağı, cübbelinin kendisini azad ettiği yokuşu bir kolağan etti. Kulede infilaktan tek iz kalmamıştı. Denizci neferleri sıralanmış erzak, kumanya, halat kangalları vesaire istifliyor, başlarında çavuş olmadığı için aylaklık ediyorlardı. Faytonu durdurup neferlere cigara ikram etti, sohbet ederken hırsızlama kulenin iç duvarını, merdivenleri inceledi. Taze badana kokusu suratına çarpınca, “hakikaten takkeyi de, külahı da adama ters giydirir bu iblis,” diye düşündü.

Elleri arkasında gelen çavuşun selamını aldı: “Hayırlı günler efendi.” Bir vakit ayak üstü muhabbet ettiler. Lafi evvel geceye getirip, “Yangın çıkmış diye duyduyduk kulede amma,” deyince çavuşun suratı tabaksız işkembeye döndü: “Askeri tatbikat bey, sükun olasin.”

“Alıkoymayayım seni,” dedi Kıyam elini uzatarak: “Frenklerin dediği gibi, *au revoir*.” Arkasından, “Salon beyzadesi,” diyerek gülen neferlere bir selam çakıp faytona atladı: “Çekiniz Perşembe Pazarı’na. Salon beyzadesiymiş. Aylaklandığınız o kuleden canımı dar kurtardım, a deyyuslar.”

Dükkana varınca kalfayı, çırağı toplayıp defterlere gömüldü. Akşam dükkana kapatmadan evvel esnafa el ilanı dağıtan İrlanda cücesi kostümlü, lepiska saçlı Fransızın getirdiği *sirkus* anonsuna göz attı.

Cihana nam Moskova Sirkus’u iftiharla takdim eder.

Esrarengiz mahlukat, ehil hayvanat, cambazlar, büyü ve sihir.

Hatırla, hatırla!

5 Kasım 1916 gecesi, tek spesiyal gösteri.

“Hamdüsena Kalfa’yı ne vakittir ihmal ettik,” dedi saman kağıdın üzerindeki filleri, maymunları, cambazları kolağan ederek: “Cuma gecesi bir götüreyim. Solange de sevinir. Cambazlar Rusmuş hem. Ateş de yutar Ruslar.”

“Ben istemem *sirkus*,” dedi Hamdüsena Kalfa yer sofrasında çorbasını kaşıklarken: “Fena oluyorum evladım cambaza bakarken, ha düştü ha düşüyor. Maymun var, abdestim bozulur.” Kıyam ve Solange gülüştiler. “İkiniz gidin, gençler,” dedi kadın.

Kıyam, Tefvîk’in kuledeki sözlerini hatırladı. *Sirkus*... İstanbul’da bir *sirkus* var ise, madrabazların şahı da muhakkak orada olacaktı. Şöminenin üzerinde duran *grimoire*’ye saadetle baktı: “Bir ifadenizi alayım mirim.”

Cuma akşamı iki dirhem bir çekirdek giyinip kolunda Solange ile yola düştü. Samatya sahilindeki *sirkus* çadırını görünce, “Bu vakid en büyüğü gelmiş,” diyerek neşelendi. Cambazlar fillerin sırtında geziniyor, tasmalı kaplan yavrularını dolaştıran Rus piliçleri müşterilere kırıttıyor, laterna maymunları viyaklayarak elalemle maytap geçiyor, amiral kıyafetli bir cüce rakse diyor, fesli, melon şapkalı beyzadeler, dantelalı etekli, çarşafli nazeninler, İstanbul’un tekmiil esnafı ve veledleri fal baktırıyor, ateş yutanları, kendini düğümleyen kemiksiz Gürcü cambazlarını seyredip alkış tutuyordu.

Solange etrafında külahlı ibişlerin tef çalıp, “Geleceği gören Asmodius istikbalinizi okusun,” diye raksettikleri Sipanyol çadırında fal baktırmak isteyince, “istikbaliniz aşikardır asil ışıgım,” dedi: “bir İstanbul masalı vardır geleceğinizde, lakin sizi kıramam, buyurunuz.”

“Epetuha mepetuha” ederek perdeyi kaldıran ibişin sarkaçlı bezirganlıklarıyla çadıra girdiler.

Manzara top ateşiyle tarumar olmuş aktar dükkanı kıvamındaydı. Direklerden sarkan Sipanyol palaları, kurutulmuş baharatlar, gitaralar, Hint bülbülü kafesleri, brandalara raptedilmiş *sirkus* ilanları, yerde deri kuşaklı kiraz ağacı sandık, sehpalarda tarot desteleri, Ouija tahtaları, üç köşeli korsan şapkası, peruka büstünün tepesinde kurukafa nakışlı bandana, zodyak tekeri, el falı haritaları, tılsımlı taşlar ve tek bacaklı ahşap masada, kırmızı tülle örtülmüş başucu abajuru metanetiyle hareketsiz duran kahin.

Dekoltesiyle çadırı sallayan bolero etekli bir Sipanyol kızı çadıra girdi, elini uzatıp dört parmağını avucunda şaklatarak Kı-

yam'dan ücreti tahsil etti, parayı teneke bahşiş kutusuna koyup kuşaklı sandıktan çıkardığı ağır kristal küreyi kahinin önüne bıraktı. Tülü çekip elini beline dayadı. Tülün altından çıkan pala bıyıklı, çıkık elmacık kemikli, bakır Yeniçeri *automaton*'u Kıyam ve Solange'ye cam gözlerinde hazin bir manasızlıkla baktı.

“Bu mudur Asmodius senyora?”

Tıkır, tırırık, tik.

Automaton çark tıngırtıları, kayış vınlamalarıyla kollarını kaldırdı, kürenin üzerine uzattı. Baş mekanik *krank* sesiyle kurtulup eğildi, göz kapakları açılıp kapandı. Elleri havada şimendifer tekeri döndüren biyeller gibi ivmelenip yavaşlayarak daireler ördü, ördü, ansızın kilitlenip durdu. Bakır boğumlu parmaklar *vii vii* ederek açılıp kapandılar:

“Şeref verdiniz, *Le Grande Maitre* Kıyam.”

Kıyam'da derhal şafak attı: “Kalkınız Solange.”

“Durunuz canım,” dedi *automaton*: “*Abrirlo* (*).” Belinden büküldü, çingen kızı kaftanını kaldırıp sırtındaki sürgüleri açtı. Açılan kapaktan evvela bir dirsek göründü, döndü, esnek uzuv girdaplarıyla kıvrılan von Kempelen bakır heyguladan çıkıp kollarını açtı:

“*Voila!*”

“Zat-ı alinize *voila*. Aklımızı aldınız be adam. Adımı nereden biliyorsunuz hem bakayım?”

“Geleceği gören Asmodius, geleceğinizi görmüştü.”

“Gideceğimizi de görmüştür o vakid. Önden buyurunuz Solange.”

von Kempelen parmaklarını masada örümcek edip eğildi, sesini sakınarak gülümsedi: “Gelme sebebinizi biliyorum. Emanet bende *Le Grande Maitre*. Esmeralda!” Sipanyol kızı demir kemerli sandukanın altındaki gizli manivelayı çekti. Kadife mahfazalı sahte zemin yaylanıp kalktı. Altından Kıyam'ın fevkalade iyi tanıdığı emanet göründü.

Tevfik Efendi'nin gümüş saplı bastonu.

Abanoz ağacından imal edilmiş bu baston ne hengameler atlatmış, ne herzelerin yenilmesinde enstrüman edilmişti kim-

★ Aç şunu.

bilir? Üzerindeki kıl inceliğinde çiziklerin her biri başı yenmiş bir okültistin, helak edilmiş ilim adamının, akıbeti meçhul talihinizin nişanesiydi. Ayağına gümüş kabara işlenmiş, orta kısmı birbirine dolanmış üç yılanı dalını tasvir edecek şekilde ilmiyle, fenniyle oyulmuştu. Yılanların bittiği omuzundan itibaren bastonun boynu kalınlaşıyor, üzerinde Kıyam'ın iyi tanıdığı gümüş pullu baykuş kafası gagasını açmış şikayet ediyordu. Baykuşun kafasında Tevfik Efendi'nin kadim avucuna cümle iblisliğinde yaren olmuş vidalı Nefertiti külahı tutamak vardı.

“Gümüş başlı zaptın,” dedi Kempelen acaip aksanıyla.

Kıyam dudaklarını ısıırıp gülmesini içine attı: “Eved, zaptın.” Solange Esmeralda'nın balenlere sığmayıp fesine degecek gibi salınan takdire şayan göğüslerine kaş kaldırınca bastonu kızın elinden kaptı.

“*Levite* olmadan evvel bana emanet etmişti,” dedi Kempelen: “Bir de mesaj bıraktı. ‘Kıyam’a söyleyiniz,’ dedi: ‘İngilizler, ‘baston kimdeyse onun dediği olur,’ derler. Cihana, bas tonlar hakimdir.’”

Tek ayağını arkaya atıp Papatya Pierre'nin cihana nam ettiği nazende balet selamıyla eğildi, parmaklarını yelpazeledi: “Görevimi tamamladım *Le Grande Maitre*. İzninizle.” Kıvrılıp bükülerek *automaton*'a girdi, düzengahın içinden, “Esmeralda size yolu gösterecek,” dedi: “Nurol Takke ve Külâh!”

Esmeralda çadır perdesini araladı.

Solange memnuniyetle ayaklandı: “Ben Esmeralda'ya doğru yolu göstermeden, ayrılalım.” Kıvrımlı kaidesinin iştah açan pedestalında salınarak arkasından ısıklık çalan beyzadelere, zincir kıran pehlivanlara, sıırım kaslı cambazlara işveler dağıtan kızı takip ettiler. “Tek erkeği de ihmal etmiyor,” dedi Solange Kıyam'ın kolunu sıkı sıkı tutarak.

“İki bastonlu bir sırık,” diye seslendi hasetten çatlamış bir ses geçtikleri karavanın arkasından. Tatar kıyafeti giymiş, boyuna uygun yay ve sadaklık kuşanmış kalpaklı cüce Kıyam'ın eski bastonunu yakaladı: “Ver.”

“Gid,” dedi Kıyam bastonu çekerek. Cüce ayağını yere vurup Solange'ye bir araba Rusça şikayet sıraladı. Solange anlama-

dan dudak bükünce görünmez altın parasını parlatan parmaklarla eteğine iskele oldu: “*Français? English? Deutche?*” Solange, “Fransız,” cevabını veremedi eteğinin ucunu tutup başına örttü: “Osman?”

“Osman değil, Osmanlı,” diye ifritlendi Kıyam.

“O vakit Osman sensin.”

“Bendeniz Kıyam, Kıyam!”

“Ne acaip isim,” dedi cüce gözlerini devirerek: “Kıyam. Siyam gibi. İkizin var mı?” Ahtapot süratiyle Solange’nin elini yakaladı: “Matmazel, ormanlar fatihi Hector, şeref duydum.” Yerlere eğildi.

“Hec’inizi getirmişsiniz, tor’u unuttunuz herhal,” dedi Kıyam.

Cüce telaşlı gelincik süratiyle yayına ok takıp çekti: “Kıyır-dama sırık. Bastonu ver.”

Esmeralda’nın kahkahalarla iyice bir ahlaka mugayir hale gelen küreleri cihana saçılınca Solange Kıyam’ı iknaya çalıştı: “Veriniz, çok istiyor zannederim. İki baston pek acaip görünüyordu doğrusu.” Cüce yayını gevşetmeden sinirle sızdı: “Ver!”

“Hector!”

Karavandan gelen deruni feryatla Hector kaçacak delik arar gibi etrafa bakındı: “Cimri herif. Bastonunu başına çal.” Tam seyirtecekken ses emretti: “Dur durduğun yerde.” Karavan karpısı gıcırdadı. Tokalı kızıl saçları beline inmiş, uzun çember sakallı, kolları deve budu kalınlığında bir herif eğilerek çıktı, salınarak doğrulup entarili bir hanım oldu: “Rahat bırak müş-teriyi.”

“Ya Allah,” dedi Kıyam. Bastonu cüceye uzattı, fesiyle kadına selam verdi: “Madam.” Solange’yi koluna takıp *sirkus* çadırına hamle edecekken Hector paçasını yakalayıp eğilmesini işaret etti: “Şanslı adamlarız vesselam sırık.” Elini başının üzerine tutup boyunu ölçermiş taklidi yaptı: “Okyanus, denizden iyidir.” Sakallı kadın tekrar, “Hector,” buyurunca kalpağını çıkarıp yerlere eğildi, Kıyam’ın dizine tekmeyi basıp tüydü: “Geliyorum katanam, Katerinam!”

“Melun,” dedi Kıyam dizini ovuşturarak.

Esmeralda'nın Sipanyol ateşinde kaynayan helva bakracı salınımlarını takip ederek *sirkus* kapısında tefli ibişlere teslim edildiler. Kıyam teşekkür mahiyetinde reverans edecekken Solange'nin çatık kaşlı vetosuyla, "Hayırlı akşamlar," demekle yetindi. Esmeralda eteklerinde beyzade ıslıklarıyla kulise gitti.

Akordiyonlu palyaço zembiliyle döküle saçla sahnenin ortasına yürüyünce çadır sessizleşti. Palyaço akordiyonu çalmaya başlayınca zembilden rakeden bir afet-i yekta çıktı, yılan kıvrımlarıyla eğilip bükülerek palyaçoya sarındı, akordiyonun melodileriyle sırtından, bacaklarından, kollarından dönerek süründü, nihayetinde omuzlarına tırmanıp bacaklarını öne kıvrarak alkışı topladı. Yılan kız zembile girerken sahneye tüylü tolgalı atlarıyla Rus cambazları geldi. Attan ata sıçrayarak parendelerle oyunlar ettiler, at sırtında ayağa, amuda kalkarak seyircileri selamladılar. Balerin kostümlü kız çocuğu küheylanının sırtında elindeki iğneye iplik geçirince çadırı sallayan alkışlara mazhar oldu. Atlar kulise giderken çadır tavanına gerili ipten ipe atlayan akrobatlar saltolarla uçuştular, burgaçlanıp kondular, çelik telde rakslarla yürüdüler, tek tekerli velespitlerle gidip geldiler.

Kıyam akrobatları neşeyle alkışlarken dibinde patlayan *trang* sesiyle irkilip sağına baktı. Bir ok sedirin tahtasına saplanmış gitar teli misali titriyordu. Başını kaldırdı. *Sirkus* çadırının tepesini ören kirişlerin üzerinden Hector, "İstesem vururdum ki," dedi parmağını sallayarak. Kollarıyla dengesini bulup ip kangallarının arasında yok oldu.

"Düşman belledi beni deyyus. Ah bakınız sultanım, sihirbaz çıkıyor."

Salondaki hanımların iç çekişlerine mazhar olan Adonis endamlı, redingotlu ve boyunbağlı Amerikalı sihirbaz kulis perdesinde ellerini açıp seyirciyi selamladı, yakasındaki gülü aralarına fırlatarak ön saflardaki hanımların birbirlerini paralamalarına sebebiyet verdi. Kargaşa bitince parmaklarını şıklattı.

Sahneye taklalarla gelen ikiz Moğol kızlar elleri ve koştukça titreyen beyaz butlarıyla seyirciyi coşturduktan sonra adam boyunda, yıldızlı hilalli kağıtla kaplanmış bir kabini ortaya çektiler. Kapısını açıp döndürerek -ve o lahzada hanımlardan rö-

vanşı almakta olan beyzadelerin ısıklıklarına maruz kalarak- boş içini seyirciye gösterdiler. Kocalarını şemsiyeyle dürtükleyen kokonaların hengamesi azalınca beklemekte olan sihirbaza koşup beline sarıldılar, şakrak ısrar tiyatoralarıyla sahnedeki ışıldak huzmesine buyur ettiler.

Kıyam hayretle adamın Angier olduğunu gördü: “Tanıyorum ben bu zatı.”

Moğol musikisi hafifleyince Angier hanımların gecesine güneş misali doğan gülümsemesiyle fısıltıları susturdu. Tek parmağını kaldırıp meçhule kulak kabarttı, kabini dinleyerek, “Duyuyorum,” dedi: “Lazibuba geliyor.” Elini alnına götürüp gözlerini kapadı: “İçimizden biri, Tibet sırlarının sahibi Keşiş Persky’nin adamotu köklerinden imal ettiği büyülu kabinime girecek.”

Salondaki tek mil gözler korkuyla açılırken bağırdı. “Görüyorum! Varlığı hiçlik olacak. Meçhul ruhlara karışacak ve Everest’in zirvesinde vücut bulacak. Arıyorum! Bu seyahati yapacak cesur bir gönüllü arıyorum.”

Beyaz eldivenler, dantelalı parmaklar, şemsiyeler ve dürbünler havalandı: “Ben, ben, ben.” “Siz de kaldırın Kıyam Bey, siz de,” dedi Solange. Kıyam istemeden elini kaldırdı. Tezahüratın temposu yükselince Tatar ikizler parmaklarını dudaklarına götürüp çadırı susturdular.

Angier öteki elini kaldırdı, parmağını bir kuvvet tarafından kumanda ediliyormuş gibi zahmetle açtı, gözleri kapalı salonu taradı: “Hissediyorum! Aramızda, büyü alemine aşına bir üstad var. Bir gizem efendisi. Karanlık sislerin içinde harfler yürüyor. Adı silik... Bir K var zannederim... Harfler yanıp sönüyor. Ah ışık, kahrolası ışık, aklımın gözünü büyülüyor. Okumalıyım. Okumalıyım. Benimle okuyun. K...”

“K,” diye bağırdı kalabalık.

“I...”

“I!”

“K... I... Y... A... M...”

“Kıyam, Kıyam!”

“Ben, zinhar,” dedi Kıyam Bey.

Çadır alkışların rüzgarıyla sarsıldı. Bakışlar Angier'in Kıyam'ı gösteren parmağını takip etti. "Sahneye, sahneye!" diye bağırdı beyzadeler. Kokonalar dudak bükerek, "Çıksın madem," dediler. Işıldak Kıyam'ı yüzüne vurdu.

"İstirham ederim, katiyyen, hayır..."

Moğol ikizler el çırparak *sirkus* sahnesinin etrafını dönmeye başladılar: "Kıyam, Kıyam." Sesler ve alkışlar kızlara eşlik etti: "Kıyam, Kıyam." Seyirciler Kıyam'ın kalkmadığını görünce gayrete getirmek maksadıyla ayaklandılar: "Kıyam, Kıyam, Kıyam."

"Kalk bre deyyus," dedi bir sarıklı. Ahali sarıklıya katıldı: "Amma naz ettiniz mirim. İncileri dökülecek zaar... Korkuyor musun be adam? Kalksana bıyıklı sırık!" Kıyam Hector'un sesini tanıyınca yukarı lezzetsiz bir bakış attı.

"Haydi, haydi ama," dedi Solange elini okşayarak: "Hatırım için."

Fesupanallahla kalkıp Solange'yi selamladı, alkış kıyameti-nin içinden sahneye yürüdü. Angier ellerine sarılıp, "Tekrar görüştük üstad," deyince keyifsizce mukabele etti.

"Tibet soğuktur," dedi Angier didaktik reveranslarla: "Kabin sizi koruyacaktır." Moğol ikizlerin kolunda kabine buyur edilirken Kıyam çaresizce Solange'ye baktı. Solange post çizmeli, çıplak baldırlı kızları kastederek parmağını muzip muzip salladı, bir öpücük gönderdi. Kıyam öpücüğü eliyle yakalarken itilip kabine sokuldu, kapak kilitlendi.

Rumptak.

Kadifeleri leş kokulu kabinde alnından ter fişkıarak beklerken Moğol kızlar etrafında cilvelerle raks edip kabini kendi ekseninde döndürdüler, tur bitince saten çarşafla örttüler. Angier madrabazlığı iyice ele alıp elini kulağına götürdü. Kızlar da geometrik Asyalı jestleriyle ellerini kulaklarına dayadılar. İç vakumlayan Moğol sazları cümbür cemaat taksim geçti. Angier kabine tık tık vurup tiyatoya yaparak seyirciyi güldürdü: "Başınız mı döndü üstadım. Kafuru ister misiniz?"

Ses gelmeyince ellerini açarak seyirciye yürüdü: "Kıyam Bey gösterimizden sıkıldı, ve gitti bile galiba." Çadırdaki gülüşmeler,

kahkahalar dolaştı. “Kıyam Bey, Tibet’e bu süratle gitmek vakit alır. Yolculuğunuzda biraz sihir gerekli size.” Sırtını seyirciye dönüp vecd içinde kollarını açtı, kasılmış parmaklarını kabine uzattı, titremeye başladı.

Kabin yerden havalanınca gülüşmeler çığlıklara döndü.

“*Abrahamadabra*,” diye bağırdı Angier.

Hileli kabin ipleri çekilen tahta kukla misali havaya fırladı. Kıyam sağa sola tutunarak sendeledi. Sarkaçlarla sallanan kabin hızlandı, hızlandı, topaç süratiyle kendi etrafında fır döndü, gemici lambası salıntılılarıyla yavaşladı.

“Çıkarınız beni,” diye haykırdı Kıyam.

Sesi, dombıralara eşlik eden davulların gümbürtüsünde kayboldu. Kabin bir raya oturdu. *Rumtrak*. Zahmetle itilerek ivmелendi, yatarak viraj aldı, raylardan gelen *vizi vizi* sesleriyle yokuş aşağı kaydı, Kıyam’ın kadife karanlıkta tayin edemediği meçhul yönlerle döndü, bir müddet gitti, durdu. Çok, çok uzaklardan Angier’in brandalarda boğulan sesi, “Bakınız kabin geri geliyor,” diyordu. “Açın kızlar. Kıyam Bey’i azad edelim.”

Seyircilerin alkışı, kabinin açılmasıyla, “a, a,” seslerine boğuldu.

“Tibet posta idaresinde karışıklık oldu zannederim,” dedi Angier neşeyle. “Biz Kıyam Beyi’i yolladık, geriye Esmeralda geldi. İtiraf edeyim ki, böyle müstesna karışıklık dostlar başına, değil mi beyler? Esmeralda burada iken, dansıyla büyülenmemek olmaz. Huzurlarınızda Madrid’in esmer panteri Esmeralda ve kalpler yakan flamenkosu!”

Bir Sipanyol raks havası vurdu. Beyzadelerin hararetli, “Bravo, nurol, maaşallah,” tezahüratları cınladı. Hanımların memnuniyetsiz alkışlarla eşlik ettiği Esmeralda’nın tefi bir vakit çalıp sustu. “Centilmenler kendilerine mukayet olsun,” dedi Angier: “Sahneye, vahşi Habeş maymunlarını çıplak elle dize getiren Rus kahramanının yadigarı geliyor. İstombot Zahurov’un prensesi, Sibirya’nın yakan güneşi, Tundra’nın buzlu alevi, bir kızıl afet, ip cambazı Mishiya Smedorovskaya...”

“Burada unuttunuz bendenizi,” diye bağırdı Kıyam etrafı yumruklayarak: “Bırakınız!”

“Unutmadık,” dedi Hector’un sesi kabinin dışından: “İyi yolculuklar sırik!”

Bir el kabini tıktıkladı. Kabin ataletle titredi.

At kişnemeleri ve tekerlek tıkırtılarıyla meçhule gitmeye başladı.

Hatırla, Hatırla

Kıyam Bey, ne kadardır kabinin içinde olduğunu tayin edemiyordu. Bir dakika da geçmiş olabilirdi, bir gün de. Fayton tekerleklerinin sesini hayal meyal duyabiliyordu. Arnavut kaldırımlarından, taş yollardan, deniz kıyısında bir yerlerden geçmişlerdi, veyahut o öyle tahmin etmekteydi.

“Tevfik Efendi’nin tiyatorası bu,” dedi sıkıntıyla hareket etmeye çalışarak. Kadife kaplamaya parmaklarını geçirip kapıyı açıp açamayacağını denedi. Allahın belası bel dahi vermiyordu. Domuzuna kalın ahşabı esnetmek mümkün değildi.

“Çakmak çaksam mı,” fikrinden derhal vazgeçti. Kadifeler tutuşursa maazallah *Westinghouse*’u yemiş Edison’a dönerdi bu tabutun içinde. Fayton sıtmaya tutulup sarsılarak zangırdıyınca, “Düşürmesinler,” dedi korkuyla: “Yokuş aşağı yuvarlanmak suretiyle...” İçini ferahlatmaya geyret etti: “Solange meraklanmıştır, arıyordur beni, zabıtlere haber salar muhakkak.”

Fayton durdu.

Çakı gibi ayak sesleri taşlara çarparak etrafını aldı. Ahşaptan geçmeyen laflar konuşuldu. Bir düdük öttü. Kabin zahmetli şikayetlerle kaldırıldı, uçuruldu, yere konduruldu. Ayaklar koşar adım uzaklaştı. “Kurşuna mı dizecekler aceba,” diye titredi Kıyam. Alnındaki terler yanaklarına aktı. Kilit açılırken yumruklarını sıktı. *Rumptak trak*. Kapı ardına kadar döndü.

Ormana sırtını dayamış ihtişamlı ışıklarıyla cayır cayır yanan heybetli bir saray yavrusunun bahçesindeydi. Cümle kapısında başı kabak izbandut neferler tüfek omza nöbet duruyor, açık pencerelerden alafranga piyano musikisi geceye akıyordu.

“Buyurunuz *Le Grande Maitre*,” dedi karanlıktaki adam.

Kıyam bastonunu salladı: “Efendi, efendi, ne cüret. İstanbul’un orta yerinde adam kaçırmak. Davranmayınız, indiririm

bastonu.” Berhüdar Bey’in tapu defterindeki ismin sahibini görünce saygıyla titredi: “Efendimiz, af buyurunuz, bilemedim...” Adam malikaneye doğru yürüdü. Durup Kıyam’ı bekledi, takip ettiğini görünce cümle kapısından girdi.

Kıyam ömür hayatında böyle zenginliği görmemiş, okumamış, hayal etmemişti. Pembe İtalyan mermeri parkelere İran halıları, yanar döner ipek kilimler atılmış, siyah mermer şöminenin önüne kızıl boz ayı postu serilmişti. Devasa bordo koltuklarda altın sırmalı minderler, önlerinde Ottoman’lar, koyu ceviz sehpanın üzerinde bir takımı gümüş, bir takımı altın satranç tahtası, sedef kakma tavla, nişlerde envai Yunan heykelcikleri, çeşmi bülbüller parlıyor, pencerelerde nadide tüller, dantelalı perdeler, brokar güneşlikler kıvrılıyordu. Yağlıboya av manzaraları, Floransa değirmenleri, kırık aynaya bakan bir yüzü tasvir eden alayül garayip portre, siyah metale altın kabartmalarla dünya küresi, kesme kristal merdiven korkulukları, tükenmek bilmez bir servetin nişaneleriydi.

Adamın peşinden yukarı çıktı.

Belleri hançerli kabak kafalıların kapısını beklediği, üç nazenin sülünün piyanoda sanatkarı meçhul bir musiki çaldığı müzik odasının önünden, zenginlikte salonu fersahlarca geride bırakan hollerden, tablo ve fotoğraflarla süslü loş koridorlardan, sessiz uşakların gümüş servisler dizdiği, arkalıkları yüksek Barok sandalyelerle çevrili muazzam yemek masasının etrafından ve cihanın en nadide edebi eserleriyle dolu, ahşap kokulu kütüphaneden geçtiler.

Azametiyle insanı ezen çift kanatlı son kapı bekleyen serdengeçtiler tarafından açıldı. Yol gösteren adam saygıyla çekilip yol verdi. “Efendimiz, miras hakkında,” diyecek oldu Kıyam. Adam elini dudaklarına götürdü: “Giriniz, zat-ı alileri beklemez.” Kapıyı arkasından örttü.

Girdiği oda bizzat Harun El Reşid’e ait olmalıydı. Saray yavrusunun tekmil salonları bu odanın meclisinde fakirliklerinden utanır, kaçacak delik ararlardı. Mimari şiir sanatı olsa, o sanatın Dante’si bu odayı bina eden adamdı, muhakkak.

Kelebek kanadı inceliğindeki t llerden Kıyam'ın gönlüne doğan Boğaz yakamozları tavandaki varaklı işlemelerde kırılıp odaya yağıyor,ilmeklerinden melaikelişıkları saçılan uçsuz bu-caksız ipek halının cilalı denizinde tekrar yakamoz oluyordu. Rus sanatkarlarının eseri rokoko duvar kağıtları yakamozlara nazire yaparcasına kıvrımlarında aylar, hilaller, gizli semboller, devridaim işlemeleriyle işıkları yumuşatıyor, insanın kalbine tatlı bir mahmurluk veriyordu.

Milliyeti meçhul sarışın Aryan beylerini, eli çekikli, demir zırhlı Paladin'leri, balina etekli kraliğesiyle poz veren bir Briton kralını, Kelt akıncılarına kılıç vuran Roma askerlerini, cennet ve cehennem ordularının kızıl meydan savaşında nehir olmuş akan kanı tasvir eden Frenk yağlıboyaları renklerini uzatıp atının üzerinde İstanbul'a giren Fatih Sultan Mehmed'le, Yıldırım Bayezid Han'ın meclisinde saza vuran musikişinaslarla, cenkteki neferlerin gönlüne arş-ı aladan rüzgar üfleyen sarıklı ermiş suretleriyle ve Ayasofya'nın merdivenlerinde altın saçan Osmanlı ulemasına hayır dua eden Bizanslılarla dolu rengarenk minyatürlerle buluşuyor, İsa'yı kucağında tutan ak yüzlü Mer-yem'in uzun bukleleri boncuk rengi bir ęayın kıyısında testisine su dolduran Türk kızlı halının ipek ilmeklerine dolanıyordu. şark ve Garp, bu duvarların rokoko kainatında bir oluyordu.

Kıyam, sanatlarının ustalığıyla nefesini tutmasına sebep olan, hiçbiri belli ki taklit olmayan eserlerin arasında, işlemeli abanoz çekmecenin üzerinde duran portreyi görünce halıya basmaya çekinerek etrafından dolaştı. "Ev sahibi, zannederim."

İlk bakışta deniz fenerlerini hatırlatan *helezonique* kenarlı kule Sipanyol şapkası takmış, sağı sakalı kızıl bir ecnebinin portresiydi bu. Ecnebi hem muzip hem gizliden uyanıktı, kalın kaşları ęatık, derin gözleri dalgındı. Fırça mahsulü göz bebeklerine Kıyam'ın anlamaya muktedir olmadığı, lakin kalben hissettiği bir mana nakşedilmişti. Fırtınalı göğün altında, mezar taşı kadar hazin görünen bir Ortağağ kalesinin yamacında duruyordu. Hayatın fırtınalarına sakince bakarak arkasındaki taş binaya nazire yapan korkusuz bir ruhun portresi. Kıyam baktıkça kendini

portrenin sahibine manen çok yakın hissetti. Adamın kainata söyleyecek bir sözü varmış ve Kıyam o sözü biliyormuş, lakin hatırlamıyormuş gibi.

“Guy Fawkes,” dedi kısmen tanıdık bir ses

Rokoko duvarda açılan kapıdan gireni görünce Kıyam’ın kalbine iner gibi oldu: “Rauf Bey...”

Rauf, Kıyam’ı delici kirpikli bir nazarla tepeden tırnağa süzdü. Kollarını kaldırıp cübbesinin yenlerini dirseğinde topladı, arkasından görünmez eller tarafından itilen kapıyı fark dahi etmeden gümüş rahlenin başına bağdaş kurdu. Muhatabı kendiymiş ve Kıyam orada değilmiş gibi, “Veyahut, Şehzade Nasreddin Mehmed Efendi,” dedi: “Tepemizde dikilme, otur.”

Kıyam Rauf’la mı, Şehzade Nasreddin Mehmed’le mi oturduğunu bilemeden halıya bağdaş kurup Tevfik’in yılan saplı bastonunu kucağına yatırdı. Şehzade rahleye bir tabaka ipek kağıt dizdi, divitini hokkasına batırıp elini kağıda bıraktı: “Falcılar neye bakar bilir misin Kıyam?”

“Avuca, suya, kahveye, iskambile Şehzade Nasreddin Efendimiz.”

Şehzade gözleriyle Kıyam’ı yerin dibine soktu: “Hatalısın. Falı baktırana bakarlar. Fal, baktıranın arzusunu söyleme sanatıdır. Ademoğlunun gönlünde bir yarasa yaşar. Adı meraktır. Işığa meftundur, ışığı merak içindedir. Karanlıktan ışığa gitmek ister, ne vakid ki emeline nail olur, gözleri ışıktan kamaşır. Başka karanlığa saklanır, başka ışığı merak eder. Muvaffak falcı, o yarasaya ışık verir. Senin gönlünde de Kıyam, bir yarasa var. Pençeleri saplanmış, sıkıyor. Tevfik Efendi tefrikasında rolün ne idi, ne olacak, idrak etmek istiyorsun.”

“Hakkı alınız var efendimiz.”

“Ala, pek ala. Münasip tefrika kahramanı, ne sebeble kahraman olduğunu bilmeyip merak edendir. O vakid, yarasaya ışığımızı ihsan eyleyelim. Mamafih tefrika sanatının bir ilmi mevcuttur. Bu tefrika bir büyüktür ki, baştan sona anlatılması namümkün, bir baştan, bir sondan, bir ortadan anlatılması vaciptir. Muhayyile de o yolla çalışmaz mı, Kıyam?”

“Hakkı alınız var efendimiz.”

Şehzade anlatırken kağıdın üzerindeki divitli eli bağımsız hareket ediyor, kendi kendine hokkaya gidiyor, kağıda dönüyor, bir resmin ana taslağını çiziyordu.

“Bir tasa su koysan, suya yaprak atsan, tası karıştırırsan, evvela su yaprağı döndürür, bir vakid gelir ki su ağırlaşır, o vakid yaprak suyu döndürür. Tefrikanın üslubu tas, muhtevası su, kahramanı yapraktır. Yazarı, karıştıran eldir. Hadise dediğin, yazarın muhayyilesinde uçuşan kurdeldir. Velew ki ehil el o kurdelanın ucunu ötekilere hünerle düğümler, kurdelalar dizilip tefrika olur. Sen, muhakkak, Paris’teki talebelik senelerinizden beri iflahını kesen Tevfik’le dostluğa devamını, kendin de tuhaf bulmaktasın, değil mi?”

“Misliyle, efendimiz.”

“Meraklı yarasa, süratli mahlukattır Kıyam. Işığı gözüne tutun mu bir lahzada karanlığa atlar. Hadiseler süratle düğümlenirse, bir karanlıktan ötekine atlamaktan soluklanacak, merak edecek vakti bulamaz. Manasız hadiselerle dolu Tevfik Efendi tefrikasının kurdelaları, yetişemediğin süratte düğümlenmiştir. Okumaya devamın, cildi kapatıp yazanı Allah’a havale etmemen bu sebebledir. Üç, altı ve dokuz sayılarının tılsımına haiz misin?”

“Bir duymuşluğum var, efendimiz.”

“Kainata Üç’ün birliği hakimdir. Ruh, vücut, akıl. Hak, akıl, batıl. *Ka, Ba, Akh*. Tas, su, yaprak. Beher Üç, bir Bir eder. Tefrika da muhayyilenin kainatıdır. O kainatta da daima Üç’ün Bir’ini bulursun.”

“Aman efendimiz...”

“Lafımızı kesme.”

Çizdiği Kıyam Bey portresini ipek tabakadan ayırdı, kuruması için mindere bıraktı. Diviti hokkaya dokundurup elini kağıda saldı. Eli çizerken, “Tefrika, iki akıl arasında fikrin medceziridir Kıyam,” dedi kısık sesle. Gözbebeklerinde kemik yakamozlarıyla Kıyam’ın gönlündeki yarasanın gözlerine baktı:

“Bu kadar cevap yeter, sual vaktidir. Cevabını iyi tart. Tevfik Efendi tefrikasından anladığın nedir?”

Kıyam, *grand* okültizma ve spiritizma konseyini, Galata Kulesi hezimetini, Naşit'in konağındaki cümbüşü, Jean Pierre'nin ambarındaki Amen-Ra sahnesini, Rauf kılığındaki Şehdaze Nasreddin'den dinlediği Amen-Ra hikayesini -Champollion ve Ferrante'yi, kaknemin dört atlısını, ötekileri- Jacques ve Tevfik'in ekspres treni infilak ettirmesini, sürgüne gönderilişini, Tevfik'in Fitri ile, kendisinin Victor ile tanışmasını, piramid ve Öteki Dünya Yelkenlisi'nin kedili meyhanede dinlediği hikayesini, *tombeau*'daki ritüeli ve çatışmayı, İstanbul'a dönüşü, tevkifini, kurtuluşunu, Melahat'ın evindeki baskını, Solange'li Paris hatıralarını ve bahtını kara eden çeçe sineğini, Dijon'daki Hermetik ritüeli, evlilik teklifini, İstanbul'a dönüşünü, bahtını zifte bulayan Suntura'yı, hastahane günlerini, İstanbul'dan *eksplosifle* uçuşunu, William'ı Titanik'i, Tesla ve Edison'u, Sarah Hanım'ı, aydınlanma ve Galata Kulesi ritüellerini, Tevfik'in kayıp oluşunu ve *sirkus*'u bir bir anlattı.

Şehzade o anlatırken resmettiği Galata Kulesi'ni kuruması için Kıyam'ın portresinin yanına bıraktı: "Naklettiğin, şahit olduklarındır. Sual o değildi. Anladığın, aklının tasında kalan ne idi bu işlerden?"

"Efendimiz bu bir tefrikadır ki, okuyanı akıl fukarası eder. Kelime anlamış değilim."

"Tefrika nakletmenin ilmi vardır demiş idik. Muhtevasına dair bilgi verilmeden dinlersen, akıl bulamazsın. Girizgahın hüneri odur. Bilgi nakleder ki, duyan dinlediğinden akıl alsın. Seni huzurumuza kabul etmemizin sebebi, akıl ihsan eylemektir. Bilgisiz akıl, cıvatası gevşemiş fayton tekerine benzer. Ne vakid yoldan sapıp ne cenaha gideceği tayin edilemez. O sebebledir ki Tevfik Efendi tefrikasının bilgisini nakledip akıl gözünü açacağız. Zira ilerde kulluğundan istifade edeceğiz. Evvela girizgah. Cevabını iyi tart. Batıl nedir, malumun mudur?"

"Hak olmayandır efendimiz."

"Kusurlusun. Batıl, bir kelimedir. Aslı Viking dilinde *baetyl*'dir. Bir taş adıdır. Gökten düşmüştür. Merlin yanarak geldiğini görerek takip etmiş, Salisbury çayırında bulmuştur. Britanyalılar *baetyl*'in içinde kainata hükmeden bir cin taifesinin

ikamet ettiğine inanır. Britanya veliahtı tebasının şahitliğinde taç giymeden *baetyl*'a tırmanır, tacı başına ilk orada takar. Riva-
yet edilir ki tacını *baetyl*'da giymeyenin, cin taifesine hürmetini
göstermeyenin krallığı kabul değildir. Aklın ne der, alelade bir
taşın tahta hükmü olur mu?”

“Haşa efendimiz.”

“Batılsa, olur. Batıl, hikmetinden sual edilmeyendir. Beşe-
riyetin kemiklerine kaynamış kukla ipidir. Taht, taç, sancak,
arma, flama, tuğra, mühür, tekmil batıldır. Bir nakıştan, mü-
rekkepten veyahut bezden ibarettir, bin neferi ölüme yollar,
sual eden olmaz. Batıl sultanı köle, köleyi sultan yapar. Kudreti
entrikadır. Entrikayı terbiye edemezsin. Bernoulli Kabı misali,
akıldan akıla akar.”

Divitini kaldırıp duvardaki minyatürlerden en kalabalık ola-
nını işaret etti. Osmanlı ordusu cenk tertibi almaktaydı. Kalem
mızraklı süvariler, tuğra sancaklı sipahiler, gürbüz kollu baldı-
rıçıplaklar, balkabağı fesli humbaracılar fırçalardan akmış göz
alıcı renklerde can buluyor, cüs gümbürtüsüyle çerçeveden ak-
malarını ve İstanbul sokaklarına dökülmelerini emredecek sul-
tana bakıyorlardı.

“Hayal et, Kıyam. İstanbul’u muhasara eden Fatih Sultan
Mehmed Han dedemizin ordusunun sancaklarını aklında res-
met. Piyade kolunda acemiler, cebeciler, yeniçeriler, topçular,
humbaracılar, lağımıcılar, sakalar, solaklar mevcuttur. Süvaride
sipahiler, silahtarlar, ulufeciler, garipler olur. Uç kollarda yerli-
lerden azab, sekban, tüfekçi, icareli, serhatlardan deli, gönüllü,
besili, topraklı süvari, tımarlı sipahi, akıncılar bulunur. Her ko-
lun sancağı olur, her kul sancağıyla yürür, durur. Sancak olma-
sa, ordu yürür mü? Sancak olmasa, ordu olur mu?”

“Olmaz, efendimiz.”

“Farz-ı mahal, okültizma avanesi ordu olsa... Animistler,
şamanlar deliler kolu olsun, kalben en delisi onlardır. *Automa-
toncular* topçular olsun, attı mı en uzağa atan onlardır. Büyü-
cüler lağımıcılar olsun, karanlıkta, dehlizde onlar çalışır. Mason
ustaları humbaracılar olsun, ilime ve irfana en yatkını hakika-
ten onlardır. Sipahiler Tapınakçılar, Gül ve Haççılar Lale ve

Hilalcilerdir, sulh zamanı savaşa devam yegane amelleridir. Simyacılar, cebeci koludur muhakkak, orduya aleti edevatı temin vazifeleridir. Eleusis gizemcileri, falcılar, ulema takımıdır. Yazar çizer, zoru bulunca kitabı açar. Kabbacılar sekbandır, harflerden mana avlamak sanatlarıdır. Spiritüalistler solaklar olsa gerektir, attıklarının nereye düştüğünü gören bulunmaz. Mühendishaneciler kolu vardır ki, elektrizma üstadı da onlardır. Heyhat... Bu ordu, dağınık ordudur. Tekmil kolu başka sancağa tapmıştır. Cenkte birlik gerektir, teklik gerektir. Vele ki bu ordudur, ona başsancak lazımdır.”

“Lazımdır efendimiz.”

“Her lafımızı onaylama. Girizgahın kurdelasını bağlayalım. Bu ordu, batılı ilim edenlerin ordusudur. Batıl ve ilim, okültizmada yek vücut olur. O vakid başsancak, okültizmanın firavun niyesidir.”

“Amen-Ra...”

Şehzade bilinmedik bir dilde, boğuk kelimeler ederek bir efsun söyledi. İpek kağıdın pürüzsüz çölüne kumdaki biraderlerine nazire yapar bir gerçeklikle çizdiği, insanı “acaba arkasında ne saklanmakta” merakına nakleden piramid resmine gururla baktı.

“Hikayenin üslubunu aşikar ettik, muhtevasını da doldurmak icab eder. Aklının imtihanı başlıyor Kıyam. Tefvîk Efendi tefrikasının yekunu, bir tanesini bilmemekle cehaletin karanlığında kalacağın bilgilerle nakşedilmiştir. Görceksin ki, o tefrika kaleme alınırken yazan elin, tası karıştıran parmakların yamacında duran sen bile bu bilgilerden tekini dahi haiz değilsin. O da, Tefvîk Efendi’nin ve dahi onun da tefrikasını yazan maharetli yazarın ilmidir. Tefrika, bir Hansel Gretel oyunudur Kıyam. Maharet, kırıntıları mahir okuyucu görsün, lakin derbeder okuyucu kırıntı aramayı aklına getirmesin emeliyle kaleme almaktır. O vakid mahir okuyucu ilk sahifeden itibaren, derbeder ise son noktada meftunun olur. Derbederlikten maharete gitmektesin, kulağını iyi aç. Kırıntıları keşfe başlayacaksın.”

“Sultan babamız tahta malik olmadan seneler evvel, Sirkeci gümrüğünde von Fingerholf nam bir Germen tüccarının va-

gonu tetkik edilmekte idi. İthalat evrakının beyanı yirmi bin paraşüttü, fakat vagonda yirmi bin bir takım mevcuttu. Ha-fiyye yolladık. Yirmi bin birinci kılıftan, ulema fetvasıyla kafir belenmiş Agrippa'nın kayıp kitabesi *Occulta Veritatis*'in cihanda kalan yegane nüshası çıktı. İstihbarat aldık ki vagonun muhatabı o vakte kadar namı kulağımıza varmamış bir Tevfik Efendi'dir. O lahzada Şeyhülislam Bedri'nin emriyle Pandelis adlı zındığa alem döktürmektedir.”

“Cehaletine binaen zikretmek farzdır. Bedri Efendi, Şerefi'nin torununun torunudur. Tevfik'le Pandelis'e yolladığı alem kalıbı da Şerefi'nin *Bab-ı Haşhaş*'tan evvel Antepli Ahmed mahlasıyla kaleme aldığı *Ab-ı Hayat* kitabesinde bahsini ettiği hilal şişelerinin kalıbıdır. Mevzunun seyrini bilmektesin. Pandelis kalıplarla sırra kadem oldu, Bedri Efendi de alemi haç etmek kabahatiyle sürgün edildi.”

“Cihanda *Occulta Veritatis*'in ilmini, değil ilmini, ismini bilen nadirdir, cismini gören bir bildiğimiz Tevfik'tir. Kitabeyi almasına maksatlı göz yumup gözümüzü üzerinde tuttuk. Alem hadisesini müteakip seyahate çıkıp iki Germen arkeologyacının kuyruğunda Truva'yı kazmaya başladı.”

“Girizgah, hikayeye iltifattır. İşbu girizgahın iltifatı da şu minvaldedir. Grek zamanında, gökten bir *baetyl* düşmüştü. Amma velakin, bu *baetyl* Britanya Kralı'nın göktaşına benzemiyordu. Zeus'un kızı Athena'nın tahta heykeliydi. Adına *Palladium* denir. Toprağa vurmakla iki parça olmuştur. Bulan Eleusis rahibeleri tarafından kaidesi Hitit Kralı'na, vücudu Truva Kralı'na emanet edildi. Rivayet edilir ki, kaide ve vücut bir sarayda birleşirse o sarayın hükmü daimdir.”

“Edebiyat üstadları buyururlar ki, tefrika istikbal cenahında ilerlemelidir. İtikadlarına göre bir tefrika yazarı maziye bakar ise, acemi yazardır. Maziye çok bakar ise, yazar dahi addetmezler. Garibtir ki, en namlı tefrika yazarı taifesinin kalemi daima maziye dönüktür. Sebebi de aşıkardır. Adamın mazisini bilmekle, adamı bilmek mümkündür. Biz de maziye bakacağız. Tevfik Efendi tefrikası bir düğümdür ki, her okuyan Tevfik'i

farklı bilir. O vakid tefrikayı bırakıp adamı okumak farzdır. Anlatacağımız, mazidir. Tevfik Efendi'nin irfanının miladıdır.”

“Truva, *Palladium* gökten düştüğü vakid Hitit beyliği idi. Vücut parçası ona emanet edilince Truva hükümdarı Piriya-madu kendini Sultan Süleyman addetti. Hattuşaş'a başkaldırdı. Hattuşaş hükümdarı da, ‘Truva’nın tepesindeki köpek havlar, sesini kesin,’ buyurdu. Ahhiyava (*) adlı devşirme savaş beyini Truva’yı teslim almaya yolladı. Ahhiyava şehri cenksiz, fermanla teslim aldı. Heyhat, beşeriyete siyaset değil, efsane gerekti.”

“Akhalar o devirde gemi yapmayı bilmez idi, dam yapmayı dahi bilmez idi, toprak altında yaşarlardı. Meğer ki İlyada’yı oku, on bin gemi inşa etmiş, tuncu dövüp zırh etmişlerdir. Batılın süratine akıl yetişemez, kafanı yorma. İlyada’da Ahhiyava’yı insan başlı, at vücudlu *kentor* savaşçısının eğittiği yazar. Halbuki, işin aslı başkadır. O zaman at binen tek kavim Hititlilerdi. Truvalılar Ahhiyava’yı at sırtında surlara dayanmış görünce *kentorlar* (†) savaşa kalktı zannedip şehri cenksiz verdiler. Ahhiyava’nın tahta koyduğu hükümdar Hattuşaş’a şükür mahiyetinde bir heyyula ahşab at bina ettirdi. Bir taş ile iki kuş. At hem Hitit’in, hem deryalar tanrısı Poseidon’un alamed-i farikasıdır. Poseidon’un dünyevi kudreti ise, depremdir.”

“Truva, bir asır sonra depremle yer ile yeksan olunca Homeros adlı bir ozan sazı eline aldı. Bir savaş icad etti. Adına İlyada Destanı dedi. Ahhiyava’yı Akha soyundan ilan etti, Achilleus adını verdi. ‘Achilleus Truva’yı ahşab atla işgal etti,’ dedi.”

“O günden kellidir, Frenk okullarında Akha’nın yalan destanı İlyada, ilmi gerçek şeklinde anlatılır. Tahta atın Truva’yı düşürmesinin cenk şerbetli, sevda katmerli kahramanlık destanı. Gördün mü, batıl nasıl evvela efsane, ardından ilim oldu? Akha soyu cümle soysuzluklarını efsane arkasına saklamayı sanat bellemiştir. Frenk bezirganları da, malum, Akha soyudur. Kılıç dahi vursan tekmili itikadı batıl, fikri sabittir. Cümle alim kılıklı Truva’yı Akha ordusu tahta at manevrasıyla işgal edip yakıtı zan-

* Achilleus’un Luvi dilindeki orijinal ismi.

† İnsan başlı, at vücutlu mitologya garabeti.

neder. Frenk'in yazdığı olmuş olan değil, lazım olandır Kıyam. Tarih, cihanın hat sanatıdır. Batılla kabası çizilir, ilimle tefrikası yazılır."

"*Palladium* nasıl ki Grekler zamanında saraylara cesaret oldu, Tevfik Efendi'nin de miladı oldu. Heykeli topraktan çıkardığını görünce Germen arkeologlar o saat Tevfik'e itikad etti. Tevfik de bunu görmekle mutlaka bir kanaate vardı. Batılın sancağını kaldırırsan, ilim de, itikad da neferin olur."

"Muhteva karışmaya başladı, değil mi? En ala hikaye, muhtevası karışık olandır. Bir şerbetten bir tad alırsın. Çok şerbeti harman edersen hem harmanın, hem sevdiğin şerbetin tadını ayrı alırsın. Ala tefrika da öyledir. Bir tadı tam vermez de, harmanın lezzetine varmayı içenden bekler. O sebebledir ki bir aklın bir lafla yazdığını, bin akıl bin lafla nakleder."

Piramid çizimini ipek tabakadan sıyrıp mindere bıraktı, yılan tıslamasını andıran bir ıslık çaldı. Kıyam'ın girdiği kapılar anında açılıp başı kabak herifler el hançerde yol beklediler. Şehzade Nasreddin, veyahut Rauf Bey, veyahut her kim ise o kısa bir ıslıkla emir etti. Serdengeçtilerden biri kayboldu.

Kıyam dipsiz sessizlikte divitin kağıt üzerinde çıkardığı, insanın kemiklerini törpüleyen tırtıklı hışırtıyı dinledi. Bir porsele mangal getirilip bırakıldı, bir fincan peydahlandı, bir ıslık, fincan iki oldu. Kahve pişip doldu. Şehzadeye hürmetle, Kıyam'a süratle uzatıldı. Bir ıslık. Kapılar duvar oldu.

"Elin korkuyor," dedi şehzade ipeğe Athena'nın miğferini nakşederken: "Canın kahveyi çekiyor, 'efendimiz ne der,' diyerekten alıp içemiyorsun. İlim ve batıl. Biri dokunmaya cesaret edemez, biri ötekinin cesaretsizliğini anlamaz. İç kahveni." Divit sesi kesilmeden devam etti.

"Cihanda iki adam cinsi vardır ki, emelini yalnız eder, amma zinhar yalnız durmaz. Sultanlar ve hünerbazlar. Ekseriyetle sultan zatını iyi boyamış hünerbaz, hünerbaz da aza tamah etmiş sultandır. Hünerbazın yoldaşa, sultanın da vezire ihtiyacı aşıkardır. Tevfik Efendi de kesesinde *Palladium*'un vücudu ve aklında o vakidler büyütmeye başladığı *plot*'uyla İstanbul'a varıp yoldaşını yanına katmıştır."

“Beni...”

“Seni... Tevfik Hattuşaş’a vasil olunca bir göçük kazası vuku buldu. Kazıcılar istihbarat verdi, ganimetteki tahta heykel kaidesi kayıptı. Kayıptı da, bir adamın kaybı, ötekinin kazancıydı. Tevfik’in kesesindeki sancak, *Palladium*, kaidesi ve gövdesiyle, artık tamdı. Hermetiklerin sancağı *Palladium*.”

Athena çizimini Kıyam’a uzattı. Kıyam mesafeli bir terbiyeyle uzanıp “püff” etti, mürekkebin yılan pırıltısı donuk laciverte çalınca şehzade çizimi sıranın sonuna bıraktı.

“Bir ademoğlu ömrünü ilmine vakfedebilir Kıyam. Senelelerini atölyede, divit ve defterde, karatahtada, kadavra başında, tuval önünde, kütüphane tozunda harcayabilir. Hatim etmekle sağlığını kaybedebilir. İlminde muvaffak olmak maksadıyla her harfi aklına yazabilir, alim olabilir. Muvaffakiyet için zaruri her ameli edebilir. Lakin, her amelin ötesinde, bir bilinmeze ihtiyacı bakidir.” Parmağını kaldırdı, yukarıyı işaret etti.

“Rabbimin yardımına,” dedi Kıyam.

“Veyahut tezahürüne. Tezahürü de hesap edilebilir değildir. Kısmet, bereket, şans, Hızır... Adı sayısızdır. Hayırlı kullarına armağandır addedilir. Halbuki yalnız hayırlıya armağan değil, hayırsıza da imtihandır. O sebeble, cümle kuluna isabet edebilir.”

“Kaderin tezahürü, İstanbul’a dönüşünde Tevfik’e isabet etti. Adı Al Nazmi’ydi, bir Tuareg. Topkapı’nın dibinde naşı bulundu. Taşdığı *Scarab*, kayboldu. *Scarab*, Mısır’ın ilim ve batıl sancağıdır. Devridaimin can üflenmiştir. Vücudunun artığından doğar, vücudunun artığından beslenir, ölünce vücudu kabilesine yem olur. O sebebledir ki sonsuz yaşamın bilgisini haiz kabul edilir. Kutsaldır. Rahiplerin nakşettiği sırrı kabuğunda taşır. Batıldır, böceğe itikad edenlerin putudur. Sancaktır, avareler kabuğuna sahip olmakla sırrına sahip olmayı bir tutar.”

“Amen-Ra’nın sırrının o kabuğa nakşedilmiş olması tesadüf değildir. Elektrizma kağıdı kavurur, tahtayı yakar, taşı çatlatır, metali ısıtır. *Scarab*, hiçbirisi değildir. Akımla yüklenmez, zamanla aşınmaz, o vesileyle zamandan muaftır, bakidir. Müritleri zamansızlık tertibatının çalışıp çalışmayacağını, çalışırsa Amen-

Ra'nın uykusunun ne vakid süreceğini, o vaktin hafızasına ne oyunlar edeceğini bilmiyordu. Mamafih biliyorlardı ki uyandığında formülü göğsündeki *Scarab* kabuğunda olacak. Tutankhamon'un hatasıyla vakidsiz gitmese idi, tertibatın kudretini tarih yazacaktı."

"Lafın kurdelası uzadı. Düğümü atalım. Tevfik kesesinde *Scarab*'la trene bindi, Kahire'ye giderken Nemard'la müşerref oldu. Nemard *Scarab*'ı gördü, sancağı takibe karar verdi. Hesab edilmedik tezahürün tekrarı da o vakidlerde husule geldi. Bir yanık bilet sebebiyle fakir Kıyam Mısır'a sürgün gitti."

"Suretine, gönlündeki yarasanın pençeleri dadandı Kıyam. Bir çok ilimde ustayız, falcılık da biridir. Yarasayı azad edelim. Bir başına düşüncelere daldığında, kendine daima sordun: Tevfik, mesnetsiz madrabazlıkla iştigal eden bir adam idi. Mısır'da iki kadim sırrı ne vesileyle, hangi ilimle keşfetti? Sırların biri, Amen-Ra'nın mezar odasına açılan geçittir, öteki Sönmeyen Kandil. Veyahut sen öyle sanırsın. Yanılmaktasın. Tevfik'in Giza'da keşfettikleri, iki kadim sancaktır. Biri Amen-Ra'nın yelkenlisinin altından aldığı nesne, öteki Sönmeyen Kandil'in yağıdır."

"Yarasayı mazinin ziyasıyla kovalım. Bu terfikada maziye bakmazsan, istikbaldeki manayı anlayamazsın. Paris'in *catacombe*'sine inerken Tevfik Efendi'nin monoklu merdivenlerden tekerlenip kaybolmuş, Hector Durville bizzat monoklunu vererek kaybını telafi etmiştir, öyle mi?"

"Buyurduğunuz gibi oldu efendimiz."

"O monokl, Pandelis nasıl şeyhüslama oyun ettiyse, Imhoteph'in Popeteph'e oyunuydu. Imhoteph, baş rahibin ritüeli icra ederken *sarcophagus*'a işlettiği levhalardaki malumatı takip edeceğini biliyordu. Levhadaki rahibin eline bir kobra yılanı naksettirdi. Kobra yılanı şekilli, ne vardır bildiğin?"

"Bir baston görmüş idim, efendimiz."

"Rauf tebdilimizde anlattığımız hikayeyi hatırla."

"*Horuscope*, efendimiz."

"Imhoteph, o vakidler ismi Vilusa idi, Truva'ya kaçarken, *Horuscope*'nin merceğini cübbe altı etti. Emeli, Popeteph'in

adeti olduğu üzere piramidin üzerinden baktığında Vilusa yelkenlisinin güvertesinde kendisini görüp tevkif ettirmesine mani olmaktı. Bilmeden bir hadiseye daha mani oldu. Popeteph, Amen-Ra'nın mezar odasına kazılı mağaranın ucunu merak etmekte, lakin yeraltı tanrılarından korkmaktaydı. Bir gündüz vakti *horoscope* ile mezar odasına inip mağarayı gözlemek istedi. Merceğinin sırra kadem bastığını görünce öfkelenip *horoscope*'yi yere çaldı."

"Imhoteph'le Vilusa'ya giden merceği, Schiellmann buldu, bir pahaya okuttu. Mercek dolaşip Hector'u, ardından *catcombe*'de Tevfik'i buldu. Tevfik merceğin *horoscope*'ye ait olduğunu nasıl bildi, bak o iş muammadır. Hele ki mezar odasında, yelkenliyi azad edip altında *horoscope*'nin bakır gövdesini bulması, akıl almaz esrardır. Muhakkak olan, *horoscope*'yi bulmakla ve merceğini takarak işler vaziyete getirmekle Eski Mısır tanrılarına secde eden pagan okültizma taifesinin sancağını kaldırmıştır. Mısır'ın kurdelasını Fransa'ya bağlayalım. Nicholas Flamel kimdir, malumun mudur?"

"Değildir efendimiz."

"Simya ilminin babasıdır. Nüfus kayıtlarına itimad edersen sonsuz yaşamın sırrını keşfetmiştir. Zevcesiyle Fransa'da 150 seneden uzun yaşamış, foyası anlaşılmca sırra kadem basmıştır. Felsefe Taşı nedir bilir misin? Sonsuz yaşam bahşettiğine itikad edilen bir simya keşfidir. Flamel'in Felsefe Taşı'nın imalatını hatmettiği, muvaffak olup keşfettiği, reçetesini bir sahifeye döküp koynunda sakladığı, İtalya'da bir köprüyü geçerken Lokman misali kazara uçurup kaybettiği rivayettir. Sahife uçup nehir kenarında uyuyan genç hahamın suratına konmuş, haham da sahifeyi koynuna sokmuştur. Adı Epstein'dir. Sahife mevtasından Al Farafra'daki *tombeau*'da çalınmıştır. Bize sorar isen, sayfadaki malumat Amen-Ra'nın zamansızlık düzensizliğinin reçetesidir, lakin bu tahmindir."

Kıyam'ın esfle inlediğini fark edince testili Türk kızını gösterdi: "Kadın kısmının dilek ağaçlarını bilirsin. Kurdela bağlamakla dilek tutmayacağını cümlesi bilir. Maksatları, kurdelalarla yazdıkları tefrikaya inanmaktır. Ağaç doldukça, itikadları artar.

Tevfik Efendi tefrikası da böyledir. Kurdeler düğümlendikçe, takib edenlerin itikadı bir iken bin olur. Düğümü bağlayalım.”

“Nîcholas Flamel’in sahifesi, bir başına para etmez. Ölümü mağlup etmek için, sanatını hatmetmek mecburidir. Sanatını hatmetmek için de, kılavuz lazımdır. Ölümün dini, memleketi yoktur. O vakid, her ölüm kılavuzu iş görür. Ani derler, bir tüccar vardır, kainatın en etraflı kılavuzu ondadır. Anahtarı da son sayfasıdır. Wallis Budge’nin makasla ayırıp bir daha göremediği son sayfa. Amen-Ra’nın *tombeau*’sundaki hengamede kaybolmuştur. Sahibi, artık Tevfik Efendi’dir.”

“Sayfayı almasıyla, hadise mevkinden ayrılmanız icap etti. Üç süvari çöle çıktınız. Biri Tevfik, biri Kıyam, biri de neferimiz Fitri’ydi. Şaşırdın mı? Mahal yok. Kahire’de Osmanlıca, Fransızca, Arapça konuşup ilimden irfandan haberdar, mecliste adam sıfatında adam, kaç adam var Osmanlı göndermese? Mamafih, Fitri işe yaramaz çıktı. İngiliz paçayı kaptırıp zindana düştü, faidesi ehemmiyetsiz oldu.”

Bitirdiği yelkenli resmini mindere yerleştirip elini boş ipeğe saldı, divit çılgın kavislerle bir *sarcophagus* çizerken Kıyam’ı süzdü, tepeden bakan gülümsemesiyle hakir gördüğünü belli etti:

“Aklın muhtevaya inandı. Kalem ele aldı, tefrikanın kalanını yazmakta. Beyhudedir, Tevfik Efendi’nin tefrikası akli selim değildir. Aklında şu saat kurdun ki ‘Tuareg teke maskesi de sancaktı, emanetti.’ Değildi. Tuareglerden alınan emanet som altın bir yüzüktü. Defin töreninde Popcteph’in parmağından bir Seth rakkasesinin dudak marifetiyle alınmış, kız evlattan kız evlada nakledilerek Zere tarafından Tevfik’e verilmişti. Verilme sebebi, Afgan’ın buzkaşı oyunuydu. Buzkaşı, atalarımız zamanında canlı teke ile oynanırdı. Tekenin Helal halkasına darb edilmeden getirilmesiyle kazanılırdı. Manası Pan’a atıftır, bitmez hikayedir, anlatmaya mahal yok. Zere, teke maskeli üstad Tevfik’in kudretine itikad etmiştir, çingen animistlerinin sancağı tekedir. Tevfik de kadına Ali Cengiz ederek parmağındaki sancağı, Horus gizemcilerinin asırlardır aradığı yüzüğü kesesine atmıştır. Sen dikkatini muhtevaya ver, tası karıştırmak harcın değil.”

“Al Nazmi hüviyetiyle İstanbul’a avdet ettin. Melahat’ın rezilhanesindeki nümayişte Tahir Hoca’nın çanına ot tıkadın. Trenle Dijon’a vasil oldun, malum ritüel tertip edildi, teke maskesiyle meydan dayağı yedin. Güruh seni darb ederken, mahzendeki *Le Cicogne* şişesi Tevfik’in koleksiyonuna dahil oldu. Affi bekledin, İstanbul’a geldin. Suntura zebellahı söz merasimini berbad etti. Beş köşeli yaman bir davulu vardı Kıyam, hatırına getir. Bilhassa beş köşesinin beşincisi mühimdi. Burkino Faso büyücülerinin göktaşından oyduğu kara Afrika fetişi o köşede sallanmaktaydı. O alamedin *vudu* ayininde mevta canlandırmak kudretine sahib olduğu dedikodu olunur. Fetiş sancağı Tevfik’in kesesine uçtu, Nafi’nin yalısı bize ömür. Gözlerini hastane koğuşunda açtın.”

“Kainatta teknil kuvvetlere sonsuz ataletle mukavemet eden tek kudret mevcuttur Kıyam. Aşk. Sevgiliye aşk, dosta aşk. Gönlünde sevgiliye aşkın kefesi ağır geldi, Tevfik’le aran zehir zemberek oldu. Bu, arzu etmediğimiz bir tesadüftü. Biz, Kıyam, her sanatta ustayızdır. Beher tefrika kahramanının bir yarenı mevcuttur. Yaren yıldırımını çeker ki, kahraman ameli edebilsin. Tevfik’i yareninden ayrı tutmak olmazdı. Vakti gelince Gani Hoca’ya emrimizi yolladık, dostları barıştırdı. Barıştırdı, Nestor’a da haber uçurdu. Naşit’in çeçe düzengahının çarkları bir gevşetildi. Şehzade Halim rahmetli oldu. Amcamız idi lakin kaçıktı, mekanı cennet olsun. *Grimoire* ve Merlin’in külahlıylar fırar ettiniz.”

Divitini Kıyam’ın katlini emredermiş gibi acımasız bir ka-tiyetle kaldırdı: “Şaşkınlık içindesin. İki sebeble. Birincisi, tef-rikayı bu teferruatla hatmetmiş olmamıza şaşkınsın. İkincisi, elimizi uzatıp tefrikanın suyunu bulandırmamıza şaşkınsın. Duyacak ve anlayacaksın. Ala hikayenin manası, son noktada vücut bulur.”

“Ferid’in kulluğuna itimadımız vardı, hünerine yoktu. Hü-nerine itimadımızın kaybı, sülalesinin kusurundaydı. Ferid, Abdulhadi Efendi’nin torunudur. Abdulhadi, Champollion ve Ferrante’nin Nihoteph’in mezar odasındaki hiyeroglifleri oku-masına vaktinde mani olamamış, sır cihana aşikar olmuştur. O

sebeble sülalesi gözden düşmüş bulunan Ferid'i alelade darb, cebir işlerine yollarız. Gene öyle ettik, ama bir müşkül var idi. Ferid ikinizin fotograflarını İstanbul'a astırmıştı. İki infaz, sara-yın dikkatini celbecekti. Soluğunuzu Osmanlı toprağının öte-sinde kesmesi lazımdı. Lazımdı da, Tevfik'in soluğu kesilince *grimoire* Ferid'in eline düşecekti, Ferid de kırk asırdır kaynayan entrika kazanının içine. Sadıktır, fakat entrikayı sanat edinmiş-lerle boy ölçüşmeye muktedir değildir. Elimizi tasa uzattık, ka-rıştırdık. Sultan babamızın istimbotu sağolsun, Rauf tebdilinde bizi şalupaya yetiştirdi."

"Rauf tebdilinde yoldaşlığından keyif aldık Kıyam. Heyhat, bir ismi çok zikretmektesin. Mustafa Kemal. Ehliyetli olmadığın meselelerde sükunetini muhafaza et. Vakidsiz ötme. Fira-vun olsa dahi bize karşı duramaz. Biz ki entrikayı devlet etmişiz, mertlik surumuzda kırılan sudur. Kul dediğin emniyette parla-yan barud alevidir, tehlikeyi üfledin mi söner. Mustafa yürekli. Lakin bir adam, bir adamdır. Korkak kullarımızdan vücut kabi-leye mi önümüze dikilecek, dikilsin. Batılın sancağı elimizde-dir. Kudreti bir büyüktür ki, dudağımızı araladık mı bir başına kalır."

"Kıssa ile devam edelim. Yüz bin muntazam taştan bir sur inşa edip, bir muntazam olmayan taş eklesen, o sur yıkıla-na kadar namı kusurlu taşın varlığıyla lekelenir. Tefrikalar da böyledir. Kurdelaları bağlarken kurdela bulamayıp uyruduruk bir sicimle düğüm atarsan, tefrikanı tekmiil beşeriyet o sicimin uydurukluğuyla hatırlar. Tevfik Efendi tefrikasının uyduruk si-cimleri de, Odette'nin pansiyonu ve Titanik'teki spiritüalizma celseleridir. Manaları yoktur, kusurlu taşırlar."

"Lakin, lakin Kıyam... Ömrün manalı günlerini birbirine bağlayan manasız günleri olmasa, ömür devam eder mi? Tefri-kalar da böyledir. Hadiselerin manası, bilgin dahilinde akıl olur. Tefrikanın gidişatına bakarak ben demekteyim ki, Odette'nin pansiyonundaki ve Titanik'teki celselerde bir esrar vardır. Bil-gisi bende yoktur, sende hiç yoktur. O esrar karanlığa gömülüp gitmiştir. Madem yarasa karanlığa çekildi, düğümü bağlayalım."

"Titanik, hesap edilmemiş bir rastlantı ile buzdağına ram

olur. Hesab edilmiş ve vuku bulmuş olan ise, William Stead'ın kamarasından kadife kese içinde, *baetyl*'in kırıntılarının Tevfik'in kesesine girmesidir. Stead, kız çocuğunu köle aldığı için belaya bulaşmamıştı Kıyam. Kızın anası olacak ayyaş, İngiltere Parlamentosu'nun bodrumunda hizmet görürken *baetyl*'a çekiç vurup kırıntılarını bir keseye doldurduğu, keseyi de William'a sattığı için kopmuştu kıyamet. Bak, tekrar şaşırdın ve aklında bir soru parladı. Velew ki *baetyl* kralın taç giymesi içindir, neden sarayda değil, parlamentodadır?”

“Kıyam, Kıyam... *Baetyl*, parlamentonun kuruluşuyla oraya nakledilmiştir. Beşer batıla inanır, beşeri temsil eden vekillerin bu kudreti ele alması garib değildir. Guy Fawkes parlamentoyu krala suikast maksadıyla berhava etmeye kalkışmadı. Batılı berhava etmek istiyordu. İstiyordu ki batılı taht edinmiş vekillerin soyu bitsin, hakkı yaren edinmişlerin soyu gelsin. Muvaffak olamadı, olamazdı da. Biz sarayların kemiğiyiz Kıyam. Etimize saplanmadan bize halel getiremezsin. Saplanırsan da sonun giyotin veyahut darağacıdır.”

“Titanik'in helakı, tebdilimiz Rauf'un da vefatıdır. Tesla'nın atölyesinde tanıdık bir emanet çehresini gösterir. Seneler evvel Clatiquore'nin mahzeninden çalınmış, neyle doldurulursa ab-ı hayat ettiğine inanılan *Le Cicogne* şişesi. O şişeyi hatırlaman gerektir. Tevfik, bir *replica*'sını Kanlıca'daki konağın bahçesinde yıldırımla efsunlarken çarpılıp hastanelik olmuştur. *Replica* Tevfik'in beklediği vazifeyi görmemiştir. Rivayet odur ki orijinal şişenin camı Şerefi'nin hilal şişelerinin camıdır, Mançurya seyahatinde şamanlar içine ruh üflemiş, Şerefi çölde helak olunca dansöz yavuklusu şişeleri döndürüp getirmiş, Atina'da bir Fransız şövalyesine okutmuştur.”

“Şövalyenin soyadı Baptiste'dir. Nam-ı diğer Nemard. Şişeleri Fransa kralına ganimet götürmüştür. Bastille ayaklanması esnasında şişeler kaybolmuş, bir vakid elden ele dolaşmış, veba salgınında araba araba toplatılan boş şişelerle beraber ambara kapatılmıştır. Mühürlerini görüp antika olduklarını anlayan ambarcı, şişeleri bir şarab imalatçısına satmıştır. Şarab imalatçısı Clatiquore'nin *vudu* büyücüsü yareni Fedallah, şişelerde bir ru-

hun ikamet ettiğini, ruhun şişelenen şarabı ab-ı hayat edeceğini kehanet edince şişeler eritilip üç tane demir hasırlı şişe edilmiştir. *Le Cicogne Rogue*’lar evvela o şişelere, sonra alelade cam şişelere doldurulur. Kraliyette rivayettir ki içene uzun ömür bahşeder. O sebeble cihanın tekmil asilleri Fransız Clatiquore’sinin tadına müpteladır.”

“Ab-ı hayat şişesini de keşfettik. Dikkatini celbetmemiştir, kulağın ehil değildir, bir kutsal emanetten bahis etmedim naklederken. Sönmeyen kandil. Madam Blavatsky ve dahi tekmil okültizmacı kandilin kerametini ilmine bağlar. Hataları büyüktür. Sönmeyen kandilin kerameti, yağındadır. Mısır üstadları bu yağı mumyalardan imal ederdi. Lakin insan mumyası kullanmak günah olduğundan, hayvan mumyaları kullandılar. Wallis’in keşfedip Britanya’ya naklettiği 28 tonluk mumya koleksiyonuyla Oxford’da o yağın imalinin etüd edildiği iddia edilir, yalandır. Frenkler, batılın ilmini haiz değildir. Nihayetinde mumyalar köylüye dağıtılıp gübre edilmiştir. Cihanda tek sönmeyen kandil yağı, Tevfik Efendi’nin kesesindedir. Kese de sendedir. Muhakkak içinde dolu bir şişecik vardır.”

“Şişede bir katre belki kalmıştır efendimiz, dolu değildir.”

“Azami dikkat edesin. O yağın ilmi lambaya iğne deliğinden geçecek fitille beslenmesindedir. İğne değil çuvaldız deliği olsa, lambayı da, yakıldığı evi de tutuşturur. Bir damlası mahalleyi, üç damlası şehri viran eder. O sebebledir ki asırlardır yanmaktadır. Bir zerresi bin sene dayanır.”

“Aman yarabbim.”

“Tefrikaya dönelim. Ticaret erbabı nasıl ki Cuma namazını eda eder, kesesiyle pazara gelir, alacaklıların dükkanını dolaşır, kesesinde liralara bir iken on, yüz olur, Tevfik Efendi’nin kesesi de sancaklarla dolmaktadır. Sancaklar doldukça da neferler Tevfik sancakla beraber ilmini de haiz addedip kuyruğuna takılmaktadır. Bir astronomlar kalmıştır, sırlarının sancağını kaldırmadığı.”

“Tekmil hükümdarın, padişahın ve sultanın yıldız okuyup kader söyleyen müneccimleri himaye etmesi, rastlantı değildir Kıyam. Tebanı doyurup ordunu bir tamam hazır edebilirsin.

Düşmanın kudretini tayin etmiş, manevralarını hatmetmiş olabilirsin. Diplomat itlere kemiği atmış, başlarını okşamış olabilirsin. Lazım cümle vazifeyi hakkıyla etmiş olabilirsin. Lakin, bir şeye daha ihtiyacın vardır.” Elini kaldırıp yukarıyı işaret etti. Kıyam, “anladım,” manasında başını salladı.

“Dedemizin himaye ettiği Takiyüddin, Galata Kulesi’ni rasathane olarak kullanmakta idi. Bir otuz sene vardır, Osmanlı’nın akıbetini yıldızlardan okudu. Ne vakid ki bir cengaverin saraya diz çöktüreceğini, kullara hürriyet dağıtacağını, sarayı topla, tüfekte değil, ilimle yıkacağını kehanet etti, sürülüp perişan edildi. Takiyüddin’in kehanetini yazdığı parşömenler de üçe bölünüp üç korunaklı emlakımıza dağıtıldı. Kandilli Rasathanesi, Topkapı Sarayı, Galata Kulesi’nin altındaki atölye.”

“Ve Tevfik Efendi üçünü de ziyaret etti.”

“Bilgiyi naklettikçe, akıllanmaktasın. Takiyüddin’in haritaları ve yazmaları da kesesine girince, Tevfik’in emeli tamam oldu. Paganların itikad ettiği arz tahayyülüne inanırsan, Tevfik o arz sathının ucuna gelmişti. Okültizmanın sancaklarını kaldırmış, esrarlarını *Grimoire des Kopiques*’e yazmıştı. Bir adamın, Kıyam, sanatının, ilminin zirvesinden gayrı gideceği yer yoktur. O sebeble Tevfik, muvaffak olmuş her adamın ettiğini etti. Bir adam olmaktan vazgeçip, cemiyet oldu.”

“Takke ve Külâh Cemiyeti.”

“Aferin, Kıyam.”

Kıyam başını eğmiş, duyduklarının vehametiyle kedere gark olmuştu. Gözlerinin kenarından gözyaşları sızarak dinlemekte, “Duymaz olsa idim,” diyerek dudaklarını ısırmaktaydı. Şehzade, “Kaldır başını,” buyurunca mutsuz, bitkin ve kırgın, başını kaldırdı: “Ben, Seth Teşkilatı’na maşa mı idim efendimiz?”

Şehzade Nasreddin gönülden bir kahrkaha koyverdi.

“Bu hikayenin meseli, zannettiğin minvalde değildir. Tevfik, Seth Teşkilatı’nın lideri değildir. Aksine, avanesiyle beraber, akıncı Seth’in düşmanıdır. Sancakları da o sebeble kaldırmıştır. Batılı ilim edecek orduyu yürütmek makdasıyla. Simyacıların sancağı, *Occulta Veritatis*, Mevtalar Kitabesi, Nicholas Flamel’in yazması, Şerefi’nin hilal şişeleridir. İmparatorluk Kültü’ne

itikad edenlerin sancağı *Palladium*'dur. *Horuscope* ve Takiyüddin'in haritalarıyla astronomlar, Merlin'in külâhıyla ecnebi büyü meftunları, Popeteph'in altın yüzüğüyle Horus gizemcileri, *Le Cicogne* şişesiyle Hermetikler ve masonlar, Blavatsky'nin emanet ettiği kadim tarot destesi ve William Stead'in kehanetiyle spiritüalistler, *baetyl* kırıntılarıyla bizzat babam Ulu Sultan Reşat Han Efendimiz Tevfik'in kudretinin ardına düşmüştür. ”

“Meclislerde üstad bellenmesinin sebebi bu idi. Adem cahildir, emanete sahip olanı kudretine sahip zanneder. Halbuki nasıl ki sancak, flama batıldır, yazmalar, *horoscope*, ab-ı hayat, *Le Cicogne*, Athena, Amen-Ra da hep batıldır. Sen Tevfik'i madrabaz zannettin, ötekiler hünerbaz. Akıl gözüyle değil, batıl gözüyle baktınız. Her orduya bir sultan, bir kumandan bir de günah keçisi gerektir. Sultan Amen-Ra idi, komutan Tevfik.”

“Bendeniz de günah keçisi.”

“Askeriyede bir laf vardır. Muvaffak olunca sultan, mağlup olunca komutan, her halükarda nefer perişan. Batıl, en yaman entrikadır Kıyam. Entrikalığını ispat edecek kanıtı, yalnız ademoğlunun aklında bulursun. Ademoğlu da aklından ziyade ağzını çalıştırmayı sever. O sebebledir ki arzın teşekkülünden beridir insan batılın oyuncağıdır. Batıla itikad edersen, eğlencesi olursun. Bak Osmanlı'nın haline?”

“Haşa, efendimiz.”

“Bu teferruatı ne sebeble bu kadar haizim? Her tefrika, aklın şimdiki zamanının vasiyetidir. Kurdelaları çember edip düğümleme vakti geldi. Ordularının sancaklarını bulunca, Tevfik Efendi'nin bir başsancağa ihtiyacı var idi. Ademoğlu sırrın arkasından koşmaz, reçetesini arar. Tevfik Efendi'nin sırrının reçetesi de, *Grimoire des Kopiques*'ti. Batılın ve ilimin sırlarını harman edip kaleme aldığı kadim reçete. İtikad ediyor değiliz, muhakkak muhtevası deli saçmasıdır. Lakin batıldır. Batılın başsancağıdır, reçetesidir. Tevfik'in ordusu, o başsancağı takib eder.”

“Soracaksın ki Tevfik bu işi neden etti? Meçhuldür. Heyhat, bir nevi cambaz vardır ki ipte ahali seyretsin diye değil, gönlü istedi diye oynar. Hülâsa, Tevfik bunlardandır. Yok değilse, ak-

linda bir meçhul *plot* belki vardır. Muamma. Tek bildiğimiz ci-
handa iki adam olduğudur: Amel edecek cesareti ararken ömür
tüketen ve cesareti beklemeyip ameli eden. Tevfik edenlerden-
dir, edene de sual olunmaz, aynası iştir. Karanlığa ayna tutsan,
zâtı görünür mü? Tevfik'in oyunu da, 'karanlığa ayna tutuyo-
rum,' demekti. Hünerbazlıkla ülküsünü meşhur, infilakla ken-
dini batıl etti. Sırrına kadem bastı. Şeytanın hüneri, ahaliyi şey-
tan olmadığına itikad ettirmek değildi. Şeytan olduğuna ikna
etmekti. O vakid amelini gönlünce etti.”

“Tevfik Efendi'yi biz mi yarattık efendimiz?”

“Hayır, *Le Grande Maitre*'yi yarattınız. Tevfik'e inanarak. Ba-
tıl, itikadla gerçek olur. Aşikardır ki Tevfik'in bir sırrı var idi,
o sırrı da sırra sahib olduğunu her mecliste yorulmadan iddia
ederek sakladı. Bir sırrı saklamak için en ala yer, en aşikar olan
değil midir? Sırrı haiz olmanın en emin yolu, sırra sahib oldu-
ğunu beyan edip, nasılsa sahibisin diyerek kucığına atlamasını
beklemek değil midir?”

“Bir kedi gibi.”

“Champollion'un kedisi.”

“Efendimiz, Tevfik bir deli ayyaş adam idi, nasıl eder bu iş-
leri?”

“En usta hünerbaz, ahali gülerken kendi düşünendir. Sen,
Kıyam... Tevfik'in karıştırdığı tasta yüzen yapraktın. Ben, Tev-
fik'in tasını karıştıran eldim. Kainat, devridaimdir. Yılan kuyru-
ğunu yutmakla kendini bilir. İlk kurdela, sonuncuya düğümle-
nir. Son noktasında hikaye, okuyanın aklında tekrar yazılır. *Fihi
Mafih*.”

“Tevfik Efendi de okültizmanın *baetyl*'ına tırmanıp cümle-
sini peşinden sürükledi, götürdü. Biz de senelerce izin verdik.
Niyetimiz belli idi. Kainatın sırlarını haiz olup, kaderinin karan-
lığını aydınlatmaya heves eden ilim adamı, sanatkar, teknil ava-
neyi arkasından götürüyordu. Bu, canımıza minnetti. Bir impa-
ratorluğu ilimle, sanatla ulu edersin. Batıl ile sallarsın. Kavlimiz
sallamak üzerineydi. Tevfik akıl sahiblerini bizden uzakta tut-
tukça, biz köklerimizi toprağına saldık. Çölün köklerine ekilmiş
bir *Scarab* böceğı misali, büyüdük ve yeşerdik. Kendi köküne

tüküren ittihatçı zındıklara, dilini Frenkçeyle karıştırıp harman eden Frankafon zıpçıktılara, ilmi her daim reddeden ulemaya payeler verdik. Tevfik akilleri ırak tutarken, biz sakilleri adam ettik. Nihoteph'in piramidi gibi, Osmanlı Sarayı'nı mezarını altına kazıp enkaz ettik. Frenk saraylarının taht odalarına ulaşan biraderlerimiz, hemşirelerimiz gelip yıksın diyerek, köküne kibrit suyu döktük. Bir elimizle de, firavuniyyemiz Amen-Ra'yı Tevfik'in ordusuna sancak edip, düşmanımızı edevat ettik."

Bir *Scarab* böceğinin şaşılasi derecede gerçek resmini nakşeden eli durdu. Diviti hokkaya bırakıp uzandı, öteki kolunun yenini omuzuna dek sıyırdı. Dirseğiyle omuzunun arasında, eskinin cengaver şehzadelerini utançtan kıpkırmızı edecek zayıf, tüysüz ve soluk kolunun üzerinde bir Seth başı dövmesi uğursuz gözleriyle Kıyam'a bakıyordu: "Hünerbazın asıl oyunu, oyun ederken ettiği asıl oyunu gizlemektir. Batıl, alelade adamın sancağıdır. Kul bilmez ki kudret emanetin değil, sahibinindir... Emaneti gösterirsen, tasmaya boynunu uzatıverir. Kim takarsa taksın. Dört bin yıldır da, tasmayı cümlesine bizler takarız. *Ya Amen-Ra, Ya Amen-Ra Al Sahara.*"

"Aman, şehdaze efendimiz..."

"Sükut! Oyuncakla oynuyoruz diye, oyuncacı muhatap mı aldık sandın? Amen-Ra, hiç kaybolmadı Kıyam. Lakin devir değişti. Efsanesinin sancağı hükümsüz oldu. Hüküm, tuğraya, tahta, taca geçti. Firavuniyyemizi muhafaza etmek Abdulhadi'nin kusuruyla imkansız hale geldi. O vakid, biz de lazım olanı yaptık. En kadim sancağımızı, en aşıkâr yere sakladık. Borazan Tevfik Efendi'nin sancaklarının arasına. Tevfik firavuniyyemizi bir aşıkâr edecekti ki, uzananın eli akabinde teşhis edilecekti. Jean Pierre'yi kandırmak kabil değildi, kaçakçıdır lakin entrikacı değildir, batıla itikadı yoktur. Çarkçısı Hristo işimizi gördü. Hesabta, şalupa Üsküdar'a demirliyken Tevfik'i bulup Amen-Ra bahsini açması vardı. Kader kurşununun yolunu kim tayin edebilir? Amen-Ra onu bulamadı amma, Tevfik Amen-Ra'yı buldu."

"Molla Ferid basiretsiz çıkmasaydı, sen okyanusun dibinde, *Grimoire des Kopiques* bende, Tevfik'in avanesi de sancağımın al-

tında olacaktı. Sükunetle edecektim oyunu. Lakin Tevfik edeceğini etti. Tahta devrildi, piyonlar savruldu, kaleler düştü. Baht kazandı. Amen-Ra'nın mumyası hercürmerc oldu. Ferid elinizden alamadan *Grimoire*'nin sana bahşedildiğini sultan babamız efendimiz dahil cümle alem gördü. Batıl ışığa çıkmaz Kıyam. Karanlıkta el değiştirse gerektir. Şu saatte nefesini kesmem, kabıl değil. *Baetyl*'a tırmandın bir kere. Sancağı aldın. Tevfik seni cihana bir nam etti ki, şu saat sana uzanan her el teşhis edilir.”

Kıyam sıkıntıyla iç çekti. Şehzade, Molla Ferid'i hatırlatan keskin gülümsemesiyle dişlerini gösterdi.

“Ademoğlu ne garib değil mi Kıyam? Seneler senesi Tevfik Efendi'nin kuyruğunda tefrikasını hatmettin, karşımda oturduğunun yekunu bir saati geçmez, sıkılmaktasın. Tevfik Efendi'nin iptidaizm felsefesi haklı imiş. Ademoğlunu iptidai olan cezbeder, akıl çalıştıran değil.”

İpek kağıdın üzerinde gidip gelen eli durdu. Gülümsemesi rakibini ısırma hazır, kazma dişli yabandomuzunun salyalı iştahına dönüştü: “Ben, Tevfik Efendi tefrikasında iptidai olmayan, adam sıfatında tek adamım Kıyam. Bu tefrikada benden habersiz kelebek kanat çırpamaz. Tefrikanın evveliyatını naklettik, gidişatını da nakledelim. Tevfik sahneden gitti, sen geldin. Sancak senin, sen benimsin. Kulsun Kıyam, kulumsun. O sebeble, sancaktarlık vazifeni emirlerimiz istikametinde eda eyleyeceksin. Eyleyeceksin ki, soluğumuzu ensende duymayasın. Nefesimiz kudretlidir, evvelallah. Bu suretimizi son görüşündür. Emirlerimizi neferlerimiz nakleder.” Divit ve kağıdına dönen gözleri Kıyam'ın kıymetsiz varlığını unuttular.

Kıyam hayatının tekmiil günlerinin bir ziyan olduğunu öğrenmiş adamların bitaplığıyla kalktı, selam almayı dahi unutup kendiliğinden açılan kapıya kambur adımlarla yürüdü. Bir cesaret, omuzunun üzerinden arkaya baktı.

“Ne senden rüku artık, ne de benden, Kıyam. Bundan sonra ne de selamın aleyküm, aleyküm selam.”

Başı kabaklar kapıyı zilletinin üzerine kapadılar. Haşmetleriyle Binbir Gece Masalları'nı utandıran koridorlardan mağarada bekleyen mutlak sonuna basamak basamak giden Aladdin'in

adımlarıyla indi. İçi tükenmiş, ruhunun kökleri çürümüş bir adamın hazin, maksatsız yürüyüşü.

Salonun adamın suratına tokat misali vuran zenginliğinde cıtırdayan şömine ateşi yüzünü yakınca sendelemesine mani olmaya gayret ederek durup soluklandı. Bastonu İtalyan mermerlerde titriyor, dizlerinin dermanı kesiliyor, etrafa bakıyor, yanan içini serinletmeye bir yudum su isteyecek tek kul göremiyordu.

En ağır, kadim dostu bildiği, canı pahasına dahi olsa yarenliğini terk etmediği Tevfik'in oyununda piyon olduğunu idrak etmiş bulunmasıydı. Gariptir ki, Tevfik de başka bir hainin, her oyunu Devlet-i Osmani'ye halel getirmiş şehzadenin piyonu olmuş, entrikasıyla savrularak hasta vatanın alınına soğuk sarğılar değil, ateşte kızdırılmış damgalar vurmuştu. Cehennem ateşinde yanacakları, bu hıyanete omuz vererek o ateşi de hak ettikleri aşikardı.

"Alın size Guy Fawkes," diyerek bastonu şömineye fırlattı: "Cihana bas tonlar hakimmiş."

Tevfik'in emanetini yok edince damarlarına can geldi. Nazenin sülünlerin piyanoda çaldığı musikinin notalarıyla silkinip yerin dibine batası malikaneden, sütü bozuk şehzadesinden ve Seth neferlerinden bir an evvel uzaklaşmak için adımlarını hızlandırdı.

Faytonu maytonu Allah'a havale edip ucu bucağı ufukta meçhul bahçe patikasında karınca inadıyla yayan yürümeye başladı. Gözyaşlarının tülünden içine yürüdüğü manzaraya bakınca aşına bir hisse kapıldı. Bu manzarayı bir yerlerden hatırlıyordu. Derenin üzerinden geçerek bahçeyi komşu bahçeye bağlayan köprüyü görünce nefretle dişlerini sıktı. Faytondan uçup buzda helak olduğu gün çöken Nafı Bey'in yalısından geriye kalan virane, ay ışığının altında saadetinde baş vermiş çıban gibi sessiz ve hazin yatıyordu.

"Eksplosif," dedi sebebini bilmeden. Ormandan her hecesi cihanı titreten bir cevap geldi:

Yem-li-ha!

Görünmez bir tepegözün yumruğu sırtına indi.

Sağır eden infilakla ayakları yerden kesilip yol kenarındaki

fundalığa devrildi. Toparlanıp doğrulunca şömineden fişkıran sıvı ateş sütununun saray yavrusunun içinde dağılarak yükseldiğini, çatıyı parçalayıp göğe tırmandığını, kırmızı sarı lav dillerinin pencerelerden bahçeye aktığını gördü.

Malikane petrol dökülmüş çoban maltızı gümbürtüsüyle sarsıldı. Alev kırbaçları şaklayıp ağaçlara uzandılar. Kadim bir patlamayla kiremitler kelebek olup uçtu, pencereler, kapılar, antikalar tuzla buz oldu.

Samur kürkü alevler içinde yanan Rauf canhıraş feryatlarla, “Yandım Allah!” diye haykırarak balkondan atlayıp, “pof,” sesiyle yere vurdu. Vurduğu yerde doğrulup ellerini Kıyam’a uzattı, kasılan parmakları gırtlığını sıkırmak ister gibi kapanırken tutuştular. Başı bir beddua tıslamasıyla toprağa gömüldü. Vücudunu saran boğumlu alev yılanının kozasında zaman durmuş gibi hareketsiz, için için yanmaya devam etti. Elindeki divit hazin bir kıvrımla eğrilip eridi.

“*Marveilles se Guy Fawkes,*” dedi Kıyam sevinç gözyaşları içinde.

Gönlünün ipini koparıp faytona koştu. Adeleleri korkuyla seyiren atları çözdü. Doru küheylanın sırtına atladı, ötekinin gerisine bir şaplak attı. Yanık kibrit çöpüne dönen simsiyah malikaneye son bir defa baktı. “Layığın bu imiş kefere. Baston, vurduğu yeri yakar.”

Küheylanı topuklayıp, “Okültizma se kadim!” nidasıyla karanlığa sürdü.

Kıyam Deyiniz Ona

“Bittabi,” dedi Kıyam Bey uyuyan Solange’yi bastonuyla d rt terek: “Sevgili zevcem, uyku sıh ate elemendler kadar faidelidir, lakin kalkınız!”

“G n yadın *Le Grande  e e*,” dedi Solange mahmur gözlerini ovu t rarak: “Erkencisiniz bu sabah. Gece geldi inizi göremedim, uyuyakalmı ım.” Kıyam hayretle ayıpladı: “Muhakkak. Naşit Bey ve Valsör Basri Pa a ile bir takım ilmi meseleler üzerinde fikir teatisinde bulunuyorduk.”

“Melahat’ın *akompanyasında* mı?”

“Kadim bir zattır. Okültizmaya meraklı kendileri. Gudbetin Eşref Efendi’nin büyük torunu olduğunu biliyor muydunuz aceba? Eved.”

Aynada kostümünü kolaçan ederek bıyıklarının ucunu burdu, tek ka ını kaldırıp kendini memnuniyetle tepeden tırna a s zd . Yana ına bir a a kakan  p c    konduran Solange’ye öteki yana ını döndü: “Bir de buraya rica edeyim? Enfes!”

Cigara tabakasını, göğüs cebindeki gümüş matarayı, hı ırdayan kağıtları kolaçan etti, fesini giydiren zevcesini selamlayarak odadan dışarı vals etti. Hamdüsena Kalfa ve mürebbiye ellerinde  erbet ve lokma tepsileriyle beklemekteydiler. Kıyam mürebbiyenin uzattığı lokmalardan bir tanesini ağzına attı, “Enfes kokonacı ım,” diyerek kadının suratını bin parça etti. Hamdüsena Ana’nın ikram etti ı  erbeti dipled : “Demirhindi. Sıh ate ziyadesiyle faidelidir, tebrik ederim anacı ım. *l’Avantages du herbe ferrique se hindi* (*).”

“Zigonlar aşağıda,” dedi Hamdüsena Ana.

“Ah, Zigoyanlar.”

Pe inde Solange, Hamdüsena Kalfa ve m rebbiyeyle a a ı

★ “Demirhindinin avantajları,” diyor. Veyahut dediğini zann ediyor.

seyirtti. Salonda melon şapkaları dizlerinde oturmuş bekleyen adamlara bastonunu kaldırdı: “Hayırlı sabahlar, Zigon İkizleri!” Solange’ye, “Siyam, muhakkak,” diye fısıldayarak zevcesini güldürdü. Aniden ciddileşti: “Kıkırdemeyiniz rica ederim.” İkizler kalkıp selam edince eliyle havayı yelledi: “Lüzumu yok, buyurunuz.”

“Kira meseleleri var, ehemmiyetli meseleler, imzanızı alalım, evet alalım,” dedi Zigoyanlar kanto tertibinde. Kıyam evraklara baktı, uzattıkları kalemle yakışıklı bir imza çaktı: “*Au revoir* siyamlar. Miyav, bittabi. Solange, gece beni beklemeyiniz. Tevfik Efendi’nin feza seyahatinin sene-i devriyesi bu akşam. Dört kere kadim bir hadiseyi kutluyoruz.” Hürmetle reverans eden Zigoyanlara marşta kıkırdayan talebesini hor gören mualim ciddiyetiyle baktı: “Rica ederim metanetli olunuz.”

Mcfarlan’ını omuzlarına atan zevcesinin eline bir öpücük kondurdu. “Oksidlenmiş bu,” dedi kapı kilidiyle cebelleşerek: “Yağlamak icab eder.” Solange’nin kulağına, “Mürebbiyeyi de yağlayınız da gıcırdamasın,” fısıldayarak bahçe merdivenlerine çıktı, ev ahalisini selamladı, sokağa vals etti.

Barbutta çektiği şarabtan mütevellit faytonun koltuğunda tepesinde unuttuğu istavrozlu papaz takkesiyle oturan arabacıya, “Çek Bekir,” buyurdu. Hareket edince, “Kamçıya dikkat ediniz de boynuzlarınıza dolanmasın,” diyerek Şeytan Bekir’i fitil etti. Hamdüsena Ana, mürebbiye ve Solange cumbanın tellerinden gidişini seyrettiler. “Nazar değdi evladıma,” dedi Ana.

Tophane Rıhtımı’na varınca sarıklı gemicilerin, kılkuyruk kaptanların, koşuşan miço veledlerin ve envai ebatta yük sandukalarının arasında tanıdık bir çehre aradı. Ellerini arkasında bağlamış ayak uçlarında yükselerek çımacıları paylayan kaptanı tespit edince arkasından yaklaşıp bir baston darbesiyle sıçrat-tı: “*Thar she blows!* Hayırlı günler Jean Pierreciğim. Pierre’nin Frenkçe rıhtım manasına geldiğini biliyorsunuz değil mi? Enfes bir alegori. *Objet façonne* hazır mı?”

“Gizem, her daim en iptidai muhafazanın altındadır,” diye cevapladı Jean Pierre. Kıyam suratını buruşturdu: “Pestenkerane felsefenin yeri ve zamanı değil. Vakid mühim. Bakınız bu-

rada ne var?” Bastonuyla tıkladığı kargo sandığının etiketinde, “Gönderen Nikola Tesla - New York, alıcı Kıyam Bey - İstanbul,” yazıyordu.

“İrfanınız korku verici,” dedi Jean Pierre. *Absynthe Neufchatel* marka tahta kasayı işaret etti: “Zat-ı alinize bir armağan.” “Varolunuz,” dedi Kıyam. İkisi birer cigara tellendirip Jean Pierre’nin matarasından öve öve bitiremediği Fransız konyağını lüplerken çımacılar Tesla’nın gönderdiği sandukayı ve *absynthe* kasasını faytona yüklediler.

Kıyam gümüş matarayı redingotunun cebine sokuşturarak “Jean, selametle,” dedi nakliye işi bitince: “*Diablocuğum* (*), evvela beni Basri Paşa’nın konağına bırakınız, sonra *objet façonne’yi* o Barba hayduduna götürünüz. Jean Pierre, kostümünüze kesif ringa kokusu sinmiş, beyan edeyim. Yakıştıramadım bir Fransız beyzadesine.” Kaptan yakalarını koklayıp kendini tetkik ederken, “*Angard*,” diye seslenip Bekir’i dürttü: “Kamçı niyetine bir çatal vermek lazım size Bekirciğim. İblis *du* fayton. Bittabi.”

“O valsi *pade patinör* oynayacaksın Naşit,” diyordu Basri Paşa konağındaki çardakta kahveyle konyak lüplerken: “Hop pam pam pap pam pam. Bu makam. Efendim, hayırlı sabahlar, hayırlı sabahlar. Aziz *Le Grande Maitre* Kıyam, hoşgeldiniz.”

Kıyam fesini almaya çalışan odalığa memnuniyetsiz bir bakış fırlattı: “Hoşgördük Basriciğim. Kaldırınız o konyağı bakayım? Sıhhate faidelidir gerçi. Bakınız burada ne var? *Absynthe du* Jokim. Titanik’ten ahbabımdır, yaman içiyor kendisi. İngiltere’den yollamış Jean Pierre ile.”

“Bu *absynthe’yi* evvela yakılmış şeker ile yumuşatmak icab eder,” buyurdu Basri Paşa şişeyi güneşe kaldırıp kolaçan ederek. Kıyam şişeyi nazikçe çekip bardağını silme doldurdu: “İlmi bir mesele, bittabi.” Naşit’i dürttü: “Tertibat hazır mı aceba?”

Naşit sükunetle başını salladı.

“Atalat-ül Hacer,” dedi Basri Paşa gözlerini devirerek: “Evvelki akşamdan beri bu vaziyette kendileri. Feneri söndürmediler zannederim. Gerçi sabaha karşı vasıl olduk malikanelere.”

★ Şeytancığım.

Evdekiler duymasın maksadıyla eğildi: “Melahat’ın Rusya’dan *objet façonne* sevkiyatı ulaştı. Ama ne *façonne*. Mermer, mermer.” *Absynthe* kadehini kana kana dikip içi yanarak, “Mermer,” diye tekrarladı.

Basri Paşa gırtlaktan bir iştahla, “Mermer,” terennüm ederken Kıyam bastonuyla Naşit’i dürttü: “Bırakınız bu atalat-ül hacet etüdünü. Yeri ve *nuiti* değil. Reverans etme zamanıdır bu *nuit*, dört kere kutlu hadiselerin sene-i devriyesini kutluyoruz. Basriciğim, size Tefvik Efendi’nin hacet meselini anlatmış mı idim?”

“Hayır.”

“Fevkalade eğlendirici bir anekdot. Muhteremin her mecliste felsefi meseller ihsan eyleme adetini bilirsiniz pekala. Bir vakidler Barba’nın meyhanesinde Taşkasaplı Arvanut Kırmil Efendi ile kafayı tütöülerken Arabın, ‘bir şey ya hacerdir, ya la-hacerdir,’ felsefesini aktarmış kendisine. Yaman sopa yedi ves-salam.”

“Ne sebeble?”

“Azizim Kırmil Efendi’nin zevcesinin ismi de Hacer’dir. Tütöölü kafayla Tefvik zevcesine dil uzattı zannetti zaar. Arnavut bu, felsefe anlar mı?” *Eksplösifli* bir kahkaha patlattılar. Kıyam gözünden yaş gelerek: “Ah, se Tefvik *du* kadim,” dedi: “Ne mesud olacak ilmi sürprizimizi gördüğünde. *Marvelles se* Tesla. Naşit, *absynthe* buyurunuz ve derhal atalat-ül hacet etüdünüzü terk ediniz!”

Akşam vaktine kadar *absynthe* çekerek, aşçıbaşının pişirdiğı kebabları, sarmaları, zeytinyağıları atıştırarak ve kafayı ziyadesiyle tütöölleyen Basri Paşa’nın getirttiğı uduyla okuduğı Fer-yad-ı Figan makamı musikiyi dinleyerek keyif ettiler. Naşit atalat-ül haceri bırakmış, atalat-ül *absnythe*’nin sırlarını etüd ederek ziyadesiyle kelle olmuş, kelleliğini de fesine taktığı karanfille ölümsüzleştirmişti.

Kıyam köstekli saatini çıkarıp, “möhkh,” sesiyle kerteriz etti: “Vakid epey geç olmuş azizim. Kalkınız.”

Absynthe şişesini cepleyip Basri Paşa ve Naşit’i beklemeden faytona vals etti. Kolunu kapının kenarına dayayıp kurabiyeden

şimendifere dadanmış mesut, kaytan bıyıklı tarla faresi saade-
tiyle gülümsedi: “Basri, *cologne* faslını bırakınız ve süratle olay
mahalline intikal ediniz!” Basri Paşa kolunda sallanan bastonu
ve uduyla suretini gösterince, “Mehter takımı geliyor, kalkınız,”
diye bağırıp komşu malikanelerin lambalarının yanmasına se-
bep oldu.

Fayton sarsılıp yürüyünce, “Adabıyla içmiyorsunuz,” dedi
sabit gözlerle tentedeki lekeye bakan *jüt* Naşit’e: “*Absynthe* sağ-
lığa ziyadesiyle faidelidir, lakin usulüyle çekildiğinde. Şerefi bu
sanatın ilmini hatmetmiş idi. Ayıplıyorum. Zat-ı aliniz de ilim-
şinas şahsiyyetsiniz, eserlerini okumuş olmanız lazım gelir.”

Avuçlarını bastonuna dayamış sükunetle dinleyen Basri Pa-
şa’ya, “Naşit Bey’in ilimşinaslığına diyecek yoktur, değil mi,”
buyurarak baş onayını aldı: “Heyhat, sofrada adabını öğrenemedi
gitti. Ah, geldik.” Faytondan sıçrayıp *sirkus* çadırının önünde iki
dirhem bir çekirdek giyinmiş bekleyen cambaz tayfasını selam-
ladı: “Okültizma *se* kadim!”

“*Le Grande Kıyam* müstakim!”

Alkışlar yükselirken Geleceği Gören Asmodius çadırının
önünde *manyetizmalı* dekolte fistanıyla salınan Esmeralda’ya bir
fes selamı çakıp Basri Paşa’yı dürttü: “Enfes.” İstimbot süratiyle
manevra edip kıza kolunu ikram etti: “*Bonne nuit* sinyoritacı-
ğım.” Çadırın örtüsünü bastonuyla kaldırıp, “Kempelen, kal-
kınız,” buyurdu: “Kadim sırların arifesinde tembelliğinizi sakil
buluyorum.”

“Bir arıza oldu,” dedi Kempelen’in sesi *automaton*’un için-
den: “Kilit sıkıştı zannediyorum, çıkamıyorum. Çilingire haber
ettik, gelmek üzere.”

“Vakid mühim,” dedi Kıyam. Esmeralda’nın dekoltesin-
de bir *tour de tetkik* yaparak ilmi bir ciddiyetle, “Mühim,” diye
tekrarladı. Bayramlık kostümleriyle birbirine pazu şişiren peh-
livanlara bir işaret çaktı: “Bakınız bakayım? ‘Biz mi,’ diyor. Bit-
tabi siz. Basri’ye zincir kırdırarak halim yok zannederim değil
mi? Pek enteresan olurdu Basriciğim, kispetle vesaire. Ud da
çalardınız. Tango *se* Kırkpınar. Ah ah ah. Ayıplıyorum, bravo.
Sırtlayınız bakayım Asmodius’u? Faytona, *Angard*.”

Kolunda Esmeralda'yla çadırdan çıktı, dört pehlivanın sırtında rakkaslanarak rahvan adım faytona giden Asmodius'u bastonuyla gösterdi: "Zamazingo. Esmeraldacığım, Naşit Bey *Endaze ve Arşın*'daki ilmi makalesinde bu kadim düzengaha enteresan bir isim takmıştır."

"Nedir o isim *Maestro*?"

"Zamazingo," dedi Kıyam hayretle: "Az evvel beyan ettim. Rica ederim sözlerime dikkat buyurunuz. Faytona da buyurunuz, bittabi. Maaşallah ne zerafet, ne istidad. Basri Paşa ile müşerref olmuştunuz değil mi? Basra fatihi, bittabi. Udi ve valsör. Naşit Efendi, nebatatın ve hayvanatın padişahı. İlimşinas, eved."

Colossal dekoltenin fayton salıntılı selamına, "Maaşallah," terennümüyle mukabele eden paşaya, "*Fosse du Marianne*," dedi: "Basriciğim azami dikkat. Monoklunuz o cenaha düşerse Titanik misali cumburlop. Yelpazeyi de yersiniz, beyan edeyim. Pek şatıfillidir Esmeralda. Samimiyetten hazzetmez. Kendinize hakim olunuz, yakıştıramıyorum. Koca Tunus kaplanı. Musul mu? Eved. Kadim bir memleket. Ahali okültizmaya meraklı. *Absynthe*? *Bonne appetite*. Hm. Yağmur indirecek zannederim."

Faytonlar Barba'nın yokuşundan inerken İstanbul yaman sağanağa teslim olmuştu bile. Yıldırımlar minarelerde çakıyor, Piyer Loti'nin tepeleri ışıklarıyla aydınlanıyor, gümbürtüler ahşap evlerin kırık cumbalarını titretiyordu. "*Meteorologya* ilmindeki maharetiniz göz alıcı *Le Grande Maitre*," dedi Naşit *absynthe* uykusundan uyanıp.

"Bittabi, ilmi meselelere dikkat buyurmak icab eder," dedi Kıyam Esmeralda'nın *geometrideki* küresel muvaffakiyetini kastederek: "Bakınız, Barba kapıda. Haydud, reverans et. Fevkalade yağlı müşteriler getiriyorum sana." Barba dudaklarındaki cigaranın külünü suratını buruşturarak silkeleyince selam verdi zannedip benzer mimiklerle mukabele etti. Yağmur altında birbirlerine kaş göz ederek dikildiler. Kıyam acaip acaip bakarak, "Her ne hal ise," buyurdu. Muhabbetle ellerine sarılan Barba'yı defedip meyhaneye girdi, mısır tarlasına konan güvercin saade tiyle etrafına göz gezdirdi:

"Hizmetlerinizden memnunum. *Jantil* bir orkestrasyon."

Meyhaneyi festival vakti Venedik sokaklarına benzeten tüylü maskeli, tokalı pabu lu, rüzgar güllü hanım ve beylerden vücut avane gelişini “*Le Grande Maitre se kadim,*” diye seslenip alkı  vurarak kutladılar. G rnatacılardan biri a ka gelip “fii” sesi verince ayıplayan bir nazar atarak eliyle n mayi i susturdu: “Azami sessizlik rica ediyorum.”

Esmeralda’yı çekerek meyhanenin ortasına yerleştirilmiş Tesla’nın bakır *sarcophagus*’unu ve etrafına  r lm   on iki ayağa on iki ayak b y kl  indeki tel piramidi kolaçan etti, “Bittabi, model *du kadim,*” buyurarak etrafında döndü. K  elerdeki ah  ap masalarda duran minyatür Tesla bobinlerini, lehimli *elekt-rizma* kabl lerini, ahtapota benzeyen  alter düzengahını Basri Pa a ve udunun *akompanyasında* tetkik ederek, “Elektrizma idaresindeki neferlerinizin hizmetinden de memnunum vals rc   m,” dedi: “ lim inas kişiler, a k olsun. Anzarota buyurunuz.”

Sırtlarında Asmodius’la meyhaneye giren pehlivanlara karşısındaki sandalyeyi işaret etti: “Asmodius   m, hatırlatınız da zat-ı alinize elemendlerden bir karışım hazırlayayım. Tutulmu sunuz iyice. Romatizma tehlikeli bir merettir beyan edeyim.” Gevrek gevrek güldü: “Bakırcılar  ar sı’na döndü burası Vals rc   m. Barba, anzarot nerede kaldı haydud!”

Asmodius’un içinden, “Tepeme su damlıyor tavandan,” dedi Kempelen. Kıyam kirişlere göz gezdirdi: “Hakkı var, alamed ıslanıyor.  rt n z de paslanmasın.”

Esmeralda Barba’nın ko turdu u balık lekeli brandayı Asmodius’un üzerine serdi. “Rezil kokuyor,” dedi Kempelen: “Burnum kırıldı.” “Burnunuz bakırdan imal azizim,” diye cevapladı Kıyam: “Bakır kırılmaz bir elemenddir.”

Meyhanenin kapısında K r Cevat’ın silueti peydahlandı. Haddini bilir bir i   zarlıkla ellerini yenlerine saklayıp oralı olmayan ahaliye ba  selamları ihsan eyleyerek Kıyam’ın oturduğu yeri tespit etti. Saygısından yere mümkün mertebe az basması gerekirmi  gibi çapraz adımlarla sıçrayarak ko tu,  stadın yamacında ceketini ilikleyip susta eğildi.

“Geciktiniz ama Cevat,” dedi Kıyam: “ m  Cevat... Enfes bir kelime oyunu oldu vesselam. Ama, Cevat tasvip etmemiş

olabilir. Bakınız, bir oyun daha. Cevatçığım, cemiyet azaları tekmil teşrif edince haber veriniz. Vaktinde gelmeyenleri de ayıplıyorum, bildiriniz kendilerine. Okültizma beklemes.” Meze tabağına hamle edip iri bir marul dilimini vakurla dişledi. İşaret bekleyen Mısır kostümlü çalgıcılara, “Vurunuz,” buyurdu aşkla: “Basriciğim, *akompanyanız* mecburidir üstadlara. Kulağımızın pası silinsin.”

Barba’nın meyhanesi cihanın envai memleketinden seyahatle İstanbul’a vasıl olan kalburüstü okültistlerin faytonlarıyla sarılırken musikiyle keyif ettiler. Cevat beklenen cemiyet azalarının tekmil teşrif buyurduğunu müjdeleyince Kıyam fesi yatmış vaziyette ayaklanıp Esmeralda’ya göz kırptı: “Takke ve Külâh *se* kadim!”

Meyhane ahalisi kadehlerini kaldırdı: “Kıyam Bey müstakim!”

“*Chevaliers du* Takke ve Külâh, cemiyet azaları, cihanın namılı okültizma üstadları, ilimşinaslar, musikişinaslar, kokona-lar... Asmodius ve Enfesmeralda. Hoşgeldiniz!”

Meyhane alkış kıyametle sallandı.

Sallantı lafın gelişi de değildi. Barba’nın meyhanesi denize çakılmış kütükler üzerine inşa edildiğinden şalupa geçer veya hut azgın ayyaşlar horon teperken muhakkak sallanır, mutfakta titreyip duran Hristo’nun haç çıkarmasına sebep olurdu.

“Deprem oldu zannederim,” dedi Kıyam: “Okültizma dünyasını sarsacak *colossal* depremin habercisidir bu gelen! Eğiliniz ve reverans ediniz. Takke ve Külâh Cemiyyeti olarak bu gece cihana ışık dağıtacak, dört kere kutlu bayramımızı kadim bir hadisenin tekrarıyla kutlayacağız. Takiyüddin’in yıldız haritalarının gizemini irfanımla aydınlatmış bulunuyorum. Takke ve Külâh’ın mimarı Tevfik Efendi’nin fezadaki ikametgahını keşfettik. Bu *nuit*, huzurlarınızda, bendeniz Kıyam, Atlantis İmparatorluğu tahtının vekilharcı, Amen-Ra’nın Muhafızı, Çeçelerin Efendisi ve Kadim Gizlerin Şahidi, gönüllü bir elçiye Tevfik Efendi’nin ikamet ettiği *le grande* feza sayfiyesine yollayacak ve kendisine icraatlarımız hakkında malumat aktaracağım. Okültizma *se* kadim!”

“*Le Grande Kıyam* müstakim,” dedi kalabalık rüzgar gülleri-ne üfleyerek.

“İlmi bir hadise, bittabi. Bendeniz büyük üstadımız ve ül-kümüzün mihenk taşı, kadimlerin kadimi ve dahi onların da kadimi *Le Grande* Tevfik Efendi’nin bu yaman ritüeli tatbik ettiğine bizzat şahitlik etmiş idim. İrfanımla meseleyi çözmüş ve Tevfik Efendi’nin kerametine edevat olan düzensahın *repli-ca*’sını Tesla’ya imal ettirmiş bulunuyorum. Bu gece, *Teleferique du Kainat* adını verdiğim bu düzensahla aramızdan bir gönüllü Tevfik Efendi’nin ziyasıyla aydınlanmak üzere yola çıkacak. Se-beb? Zira Tevfik Efendi’yi bizzat ziyaret etmem mümkün değil. Vekilharç, vekaleten bırakılan tahtı boş bırakırsa ne olur?”

Okültistler sessiz kaldılar.

“Bir halt olmaz,” dedi esfle: “Cemiyyetimizin icraatları du-rur ve okültizma okyanusundaki istimbotumuz rotasını şaşırıp maazallah bir yere toslayıverir. Kaptansız istimbot ne olur, değil mi efendim? Cumburlop, bittabi. Ayıplıyorum, basit bir sual-di. İlmi meselelere dikkat buyurunuz. Bilhassa siz Naşitçğim, ilimşinas bir şahsiyyet olmanız sebebiyle. Çekiniz.”

Kadehler kalkıp diplendi.

“Kafidir,” diye hiddetlendi: “Tertibata geçelim. Gönüllü-müz...”

Meyhane pazar yerine döndü. Eller kalkıyor, gönüllü olmak isteyenler Kıyam kendilerini görsün diye çığlıklarla dikkatini celbetmeye gayret ediyor, çalgıcılar sesi bastırmak için vurdukça vuruyor, çarşafli tazeler yanaklarını şişirip ıslık öttürüyor, bey-zadeler bastonlarını yere vuruyordu.

“Hatırlatınız da anzarotu karneyle dağıtalım ritüellerde,” dedi Kör Cevat’a: “Gerileriyle içiyorlar zannederim.” İri bir ya-rasa misali kollarını kaldırıp nümayişi bastırdı: “Gönüllümüz bellidir, rica ederim. Bir araba feryad figan. Bu seyahat için se-nelerce *Le Grande* Tevfik Efendi’yi yakinen takip etmiş, icra-atlarımızı kağıda dökerek cihana ziyamızı dağıtmış, Kahire’de darb edildiyse de yılmayarak deniz fenerinin ışığını aramış bir azamız seçilmiştir. Bittabi. Huzurlarınızda Mr. Spalding.”

Spalding maskesini çıkarıp saygıyla eğildi: “Şeref duyuyorum.”

“Ne duyarsanız duyunuz,” dedi Kıyam dişlerinin arasından: “Ne çene efemim. Bir vakid başımızı dinleriz, değil mi Basriciğim?” Basri Paşa gözlerini kapatıp başını eğerek memnuniyetini belli etti. Spalding Allah’ın günü kapılarına dayanıp ayak yoluna dahi gitseler bir takım notlar vesaire aldığından kendisini yollamak fevkalade faideli olacaktı.

“*Aura* kostümünü rica edeyim,” buyurunca Esmeralda ve Naşit inisiyasyon ritüelinde takılan takkeyi, ihsan eylenen değneği, vekilharç cübbesini getirip ellerini kaldırmış bekleyen Kıyam’ı kuşattılar. Merasim tamamlanınca Esmeralda eteklerini tutup diz kırarak çekildi, Naşit bir takım otları tepesinden dökerek Kıyam’ı efsunladı.

“Enfiye değildir o ümid ederim,” dedi Kıyam. Naşit çenesini havaya kaldırıp, “ımh,” deyince suratına acaip acaip baktı: “Egzantrik tavırların yeri değil. Okültizmanın huzurundasınız *mon ami*. Barba, ritüel sahasını hazır ediniz.”

Hristo, garsonlar ve mutfak yamakları masalardaki çatal bıçakları, gemici lambalarını, tütün tabakalarını, buz tenekelerini vesaireyi mutfığa taşıdılar. Kör Cevat tertibata yardım ediyor, cemiyet azalarından kıymetli bastonlarını, kakmalı şemsiyelerini, gümüş maskelerini, köstekli saatlerini ve -bilhassa- tombala torbasıyla kepçelediği altın ziynetleri topluyordu.

“Emektar bir can dostu bu Cevat,” dedi Basri Paşa.

Elektrizma iletkeni öteberi toplanınca Kıyam bastonunu kaldırdı: “Ritüel esnasında bir elinizi cebinizde tutmanız ve iki metal matrakukaya beraber dokunmamanız menfaatiniz icabıdır. Tesla’nın akımı eşek tepmiştense beter eder, beyan edeyim. Durup dururken *Westinghouselamp* ritüeli berbad etmeyiniz. Otto, ışıklar!”

Meyhane karanlığa gömüldü. İstanbul’un minare silüetli göğünde patlayan yıldırımların yırtıklarıyla aydınlanarak beklediler. Kıyam ağır ağır *sarcophagus*’un başına gitti, Spalding’e içine uzanmasını işaret etti:

Akalaki makalaki kumba kumba kumbalaki.

Ansızın Basri Paşa'ya döndü. Basri Paşa bu işareti bekler gibi udun tellerine vurarak içler acısı bir manzume okudu, taksim geçip Esmeralda'yı perişan ederek *finale*'de gün görmemiş sesiyle şakıdı. Kıyam Barba'ya *elektrizma* şalterini indirmesini buyurdu.

“Safha bir,” diye bağırdı Basri Paşa askeri alışkanlıkla.

Akalaki makalaki kumba kumba kumbalaki.

Ahşap masalardaki Tesla bobinleri *elektrizmayla* doldular. Bobinlerin ilmi pertavsızı voltajı bir iken bin etti. Voltaj sarhoşluğuyla aşka gelen *elektrizma* kablolardan piramide aktı. Piramidin imal edildiği teller, ayyaş *elektrizmanın* teşebbüsüne ısınıp kızararak mukavemet ettiler. *Elektrizma* kölelerin yokuş yukarı çektiği granit blokların insanı kedere gark eden yavaşlığıyla, inatla yukarı ilerledi. Sarmal telleri tırmanıp tepeye vardığında piramid kor olmuş yanıyordu.

“Safha iki!”

Meyhanenin ahşap balkonunda duran telle sarılmış cam damacana titredi. Yıldırımlara nazire yapan *elektrizma* şimşekleri meyhaneye dağıldı. Piramidin etrafında ahtapotlanan akım yıldırımları sağır edici şaklamalarla parladı. Balkondaki damacananın içinde bir yıldırım yılanı raksetti.

Akalaki makalaki kumba kumba kumbalaki.

“Safha üç!”

Sarcophagus sallanıp yerçekiminden kurtuldu, hayret nidalarıyla havalandı, piramidin ortasında durdu. Manyetizma kudretine kapılıp sarsılmaya başlayınca Spalding titreşen harflerle feryat figan oldu: “B-a-a-a!”

“Metanetli olunuz,” dedi Kıyam: “Liane kadar olamadınız, ayıplıyorum.”

Bastonuna sıçrayan yıldırımcığı cambaz reveranslarıyla döndürüp kollarını kaldırdı. Ritüelik adımlarla mavi *elektrizma* kollarının içine yürüdü. Binlerce voltluk Tesla yıldırımları etrafında kıvrıldılar. Korlaşan piramidin kırmızısında ışıllı ışıllı yanarak, “*Marveilles se* Tevfik du kadim!” diye bağırdı: “Yaman *aura*'mla bu çaçaronu elçimiz olarak *Le Grande* Tevfik'e gönderiyorum!”

“Bir halt göremiyorum,” dedi Asmodius: “Brandayı kaldırın!”

Kıyam, tarifsiz bir esefle Asmodius’a döndü. Bastonunu uzatıp brandayı çekti.

İstanbul, yıldırımını hatırlıyordu.

Asmodius bobinlerde çakıp bakır zırhına atlayan 50.000 voltluk akımla paluze oldu. Hadiseye yakın mesafeden şahit olan okültistlerden yaşlı olan birkaçına oracıkta nüzül indi.

Zırhtan atlayan *elektrizma* meyhanenin tavan kirişlerinde ispiroto ateşi dalgalarıyla yürüdü. Tutuşan petrol lambalarından dökülen ateş damlaları masa örtülerini tutuşturdu. Takke ve Külâh Cemiyeti azaları, kadim kokonalar, çingen çalgıcılar feryatlarla itişerek kapıya hücum ettiler. Barba’nın meyhanesi yanan kostümlerini döven, maskelerini birbirinin üzerine atan, *elektrizmayı* yeyip eğri marangoz matkabı deveranıyla yığılanların çığlıklarıyla doldu. Fevkalade iletken pirinç kapı tokmağını tutan gırnatacı *elektrizmalı* bir, “fii,” vererek canhıraş rakslarla dingo oldu.

Fesi tüten Basri Paşa Kıyam’ın kolunu yakaladı: “Tepmesi vahim oldu.”

“Muhakkak, feza seyahatinde kudretli akım esastır.”

“İlmi ışığınız bu mezbelede sönemez. Arzu buyurursanız kirişi kıralım?”

“Önden buyurunuz.”

Asmodius’un başında hıçkırıklarla sarsılan Esmeralda’nın kollarına girdiler. Naşit yıldırımını müteakip enfarktüsle masanın altına iki seksen uzanmış yatıyordu. “Tatbikat zayisi,” dedi Basri Paşa esefle: “Kıymetli bir nefer idi.” Bir tremolo geçti. Kıyam memnuniyetsiz bir ifadeyle suratına bakınca: “Vaziyyetin ehemmiyetine binaen,” dedi: “Kuzey kanadından, hücum!” Müzikal bir tırısla meyhanenin mutfak kapısından çıkıp yanyana dizilmiş kocakarı portrelerini andıran ahşap viranelerin gölgelerinde kayboldular.

Meyhanede bir başına kalan Geleceği Gören Asmodius, arkalarından üzgün cam gözlerle baktı. Bakır kafası gıcırtyla

eğilip masaya düştü. İçinden gelen zayıf inlemeyle hazin hazin tüterek son bir tıkırtıyla *le mort* oldu.

Dışarıda Barba, meyhanesinin alevli akıbetini cigara dumanına gözyaşları karışarak seyrederken, nümayişi haber almış ve Molla Ferid'in makamına atandığından kulağı geçmeye heves etmiş Teşkilat-ı Hafıyye-i Osmanıyye amiri Çifte Kerata Hüdaverdi Bey'in gür sesini duydu: "Alayınız, dikkat! Barba Efendi, buyur saflara."

Barba nazlı adımlarla zabitlerin tahta iskelede etrafını sardığı şaşkın okültizmacı güruhuna katıldı. Hristo haç çıkarıyor, paluze olmuş kokonalar ağlıyor, Benjamin Franklin ve Isaac Newton'lar titriyordu. Çifte Kerata Hüdaverdi Bey eliyle suları karanlık Haliç'i işaret etti:

"Harbiye Marşı'yla beraber... İstikamet Tophane Zindanı. Marş."

Okültizmacılar gerilerine kibarca endaht edilen süngülerle denize atlayıp Harbiye Marşı eşliğinde kulaç atmaya başladılar. Arkalarından bir çatırtı koptu. *Sarcophagus* meyhanenin kiremitlerini delip Spalding'in feryatlarıyla havaya roketlendi, yükselip ay dedenin yanağına uzandı, tam dokunacakken takati kesilip irtifa kaybetti, kurşun süratiyle Haliç'e daldı, kabarcıklarla cumburlop dibi boyladı.

Kıyam Bey o gece malikanesine redingotu yırtılmış, iskarpinleri çamur içinde ve takkesinin üstüne taktığı fesiyle hayli Şark-Garp bir vaziyette, sendeleyerek vasıl oldu.

Valsör Basri Paşa Esmeralda'yı Melahat'e emanet edeceğini beyan etmiş, Dolapdere cenahında ud sesleriyle *akompanyasından* ayrılmıştı. Son nazarında kurt Basri'nin kızı alengirli işmar ve jestlerle malikanesine *absynthe* keyfine davet ettiğini duymuştu. Basri'nin başına gelecekleri tahayyül ederken saadetle gülümsüyordu. Kırmızı Sipanyol bandanasını takmış Esmeralda o kurdun dişlerini döker, şapkalı kız misali etrafında tef çalıp raks da ederdi.

Bastonunu kapıya indirdi: "Solange, kalkınız."

Aralıktan Hamdüsena Kalfa, Solange ve mürebbiye tek gözlerini uzattılar. "Açınız," dedi Kıyam: "Benjamin Franklin Üs-

tad'ın doğumunun sene-i devriyesi bu *nuit*. Reverans ediniz.” Mürebbiyeyi dürttü: “Konyak getiriniz.” Bu emri vermemiş gibi merdivenlere hücum edip yatak odasına girdi, ayağı mayağı takılarak yatağa düştü. “Baff,” sesiyle gözlerini patlatıp inleyerek başına koşan Solange’ye, “Bittabi,” dedi:

“*Catacombes* çökecek...”

Sızdı.

Sabah güneşi yüzüne vurunca sırtında ve belinde ağrılarla uyanıp etrafına bakındı. Solange gece sızdığında olduğu yerde, yatağın kenarında, gözleri gözlerinde oturuyordu: “Asil ışığım,” dedi susuzluktan çatlayan dudaklarının arasından. Solange’nin uzattığı suyu kana kana içti: “Ehemmiyetli bir ritüel idi.”

“Deli Türk,” dedi Solange: “Ne vakit uslanacaksınız, ne vakit...”

Kıyam solgun solgun gülümsedi: “Güruhun dileği, cambazın düştüğünü görmektir. Bendeniz ahir ömrümde hep düşmekten bitap düştüm Solange. Sabrediniz, ayakta kalmanın saadetini tadayım biraz.” Birbirlerine hasretle sarıldılar. Solange, Kıyam’ın yüzünü ellerinin arasına aldı. Aşkla, hayranlıkla, merhametle öptü:

“Deli Türk’üm, deli, deli...”

Ah...

Bir öpücük insanın ruhunu sayısız aynaya bölüp her aynada başka masala layık bir aşkın aksiyi sonsuza götürebilir miydi? Solange’nin dudaklarının temasıyla Kıyam kalbinin *catacombes*’inde kanat çırpıp çöçenin *levite* olduğunu, Paris’in ışıklarından Şehr-i İstanbul’un göklerine uçtuğunu hissediyordu. Zevcesinin narin dudaklarına hasretle dokundu:

“Ne vakid ki seni gördüm asil ışığım, ayaklarım yerden kesildi, düşmez oldum.”

“Bir hacıyatmaz adeta,” dedi Solange gülerek.

“Adeta,” dedi Kıyam. Yatak odalarının oymalı kristal aynasındaki aksine baktı. Cümle masalın yazmadığı güzellikte bir perinin kollarında, saadet içinde yatan bu adam Kıyam değildi, olamazdı.

Bu adam, uzaklardan gelen Tevfık Efendi taksimi sultaniye-

gah sirto musikiyi duyup uyanmış, Solange Hanım'ın mağrur ellerinde canlanmış, viran konağının kapılarından hayatın ışığına çıkmış bir adamdı.

Le Grande Maitre Kıyam Bey...

“Çalışmaya mı kalkıyorsunuz,” dedi Solange. Kıyam başını salladı. Bahçeden Hamdüsenâ Kalfa'nın süpürge sesleri gelirken zevcesini alnından öptü, *robe de chambre*'sini kuşanıp çalışma odasından *grimoire*'yi ve hokka divitini aldı, bahçeye çıktı: “Sabah-ı şerifleriniz aydın olsun anacığım.”

Kahve masasına oturdu, *grimoire*'yi açtı. “*Magnus Opus se* Tevfik,” dedi içinden. Yakın vakte kadar Tevfik'in her oyununu bir yolla öğrenmiş, anlamış veyahut tahmin etmişti. Lakin iki meseleyi akli hiç almamıştı.

Amen-Ra'nın ehemmiyetini ve *grimoire*'nin gizemini.

Gizemlerden ilki, Amen-Ra'nın ehemmiyeti, Naşit Bey ve Valsör Basri Paşa'yla kafayı tütsüleyip fasıl geçtikleri rakı sofrasında aydınlanmıştı. Naşit Bey iptidai basılmış, tercümesi de pek vasat bir kitabı uzatmış, “Okumanız mecburi,” diyerek kaş göz etmişti.

Kıyam bin sahifelik heyyulayı görünce mırın kırın etmiş, lakin Basri Paşa da sakalını titretip, “Kadim bir eser,” deyince cebine atmıştı. Akşamları okuma odasında Solange ile keyif çatarken tadına varamadığı bu kitap, Kıyam'ın hayattaki ikinci büyük aşkı olmuştu:

Ak Balina.

Üstad Melville, kadim eserinde şöyle buyuruyordu:

“Bir balina ve zıpkıncı bir kez karşılaşır birbirlerinin boyunun ölçüsünü alamaz iseler, o zıpkıncı ve balina cihanın tekmil okyanuslarında fink atsalar da nihayetinde gelip birbirlerini bulur ve biri diğerini muhakkak paluze eder.”

Amen-Ra da, Tevfik'in ak balinasıydı işte. Okültizma okyanuslarında fink atmış, birbirlerine peşrev çekip tartmış, el ense çekip sarsmış, nihayetinde biri diğerini paluze etmişti. Lakin hangisi ötekini paluze etmişti, o muammaydı. İki de sırra kadem basmıştı.

Kitabın kahramanı ise, Kıyam'dı. Okyanusun ortasında neşeyle zıplayan bir tabuta tutunmuş bekleyen balina avcısı (*). Gönlünün iskele tarafı Amen-Ra ve Tevfik bir daha su yüzüne çıkmayıp sır olsunlar diliyordu. Sancak tarafı da çıkmalarını, çıkınca da zıpkını basıp cihanı perişan eden bu biri püsküllü öbürü kahküllü iki belayı bedbaht etmeyi.

Gizemlerin ikincisi, *grimoire*'nin gizemi ise, Kıyam'ın ak balinası olmuştu.

Herkesin tahmin ettiği ve Kıyam'ın ilk sayfasını açar açmaz gördüğü üzere, *grimoire* bir kitabe veyahut sonsuz hayatın sırrını ihtiva eden okült kılavuz değil, antika deri ciltle tutturulmuş alelade -ve boş- parşömenlerden vücuda gelmiş bir defterdi. Yalnız ilk sayfasına entipüften bir baston çizilmiş, geri kalanı -her iyi eserde olması gerektiği gibi- okuyanın muhayyilesine bırakılmıştı.

Kıyam muhayyilesine yol vermişti.

Hokka divite davranıp Tevfik Efendi'nin hikayesini bastondan geriye, hatırladığı tüm malumat ve teferruatlarıyla yazarak, lazım olduğu yerde kömür kalemine davranıp çizerek, sahifeden sahifeye oklar uzatarak, kenarlara akıl notları alarak, Amen-Ra'nın hiyeroglif ismini harita gibi resmedip üzerinde seyahat ederek, piramid, Tesla bobini, Sfenks, Titanik kelimelerini sonsuz defalar tekrarlayarak ak balinasını *grimoire*'nin dalgalı parşömenlerinde aramıştı.

Bu sebebi, manası ve sonucu meçhul afetler tefrikasının nihayetine geldiğinde, aklının ve hatıralarının ışığı bir sorunun cevabını aydınlatamamıştı.

Okültizma ilmindeki kerameti kendinden menkul, lakin Osmanlı İmparatorluğu'nu bin yıllık oyunuyla dize getirmeye muktedir şehzadeyi oyunuyla dize getirmeye muktedir, yaş lakin akli başında, tarihin kayıp sancaklarını dipsiz cebinde toplayıp cihanı elaleme dar etmiş o külahlı iblis, o boynuzsuz

* Ak Balina kendisini takip eden gemideki herkesi paluze etmiş, yalnız aynı zamanda kurtarma sandalı olarak kullanılan reçineli tabuta tutunarak kurtulan alelade tayfa Ishmael'i canlı bırakmıştır.

şeytan Tevfik neden, neden akla zarar rotasının üzerinde bulunan tekmil kutsal emaneti, anıtı, harabeyi, kalıntıyı ve şahsı fütursuzca tarumar etmişti? Bu esrar, bu *mystere divin* neye işaret buyurmaktaydı?

Tahminleri *grimoire*'ye sığmıyordu. Filhakika, cevabı da belki asla bulamayacaktı.

Bahçe patikasını süpüren Hamdüsena Ana'nın romatizmalı gayretini seyretmeye koyuldu. Ana toprak yolu baştan başa süpürüyor, ihtiyarlıktan mütevellit arkasında ayak izleri bıraktığını unutuyor, patikanın sonuna gelince ayak izlerini görüp bir müddet söylendikten sonra o izleri süpürüyor, süpürürken yeni izler bırakıyor, dönüp onları süpürüyor, bir devri daim makinesi misali sonsuza giden patikanın pençesinde ter döküyordu.

Kıyam, ak balinasını o saat zıpkınladı.

Tarih, arkadan gelenin önden gidenlerin ayak izini sildiği bir muammalar patikası değil miydi?

Tevfik Efendi tarih sahnesindeki izini geçtiği patikaları harap ederek kaybettirmişti. Tarihe, tarihi tarihe gömerek malolmuştu. Yol zat-ı alilerini nereye götürürse götürsün orada tek başına olacaktı. Birileri yolunu takip etse dahi zorluklarla, yıkıntılarla, enkazlarla, dumanı tüten viranelerle, paluze olmuş şahsiyetlerle, elde pala bekleyen haydutlarla, askerlerle, zabitlerle mesai harcayacaktı.

Okült, bu idi. Hazinesinin fikrini verip aklını vermemek.

İzlenecek yolun haritası dahi belliydi. İşte, tam burada, *Grimoire des Kopiques*'in sahifelerine yazılmış bulunuyordu. Bizzat se kadim ve bilhassa müstakim vekilharcı, Amen-Ra'nın Koruyucusu, Çeçelerin Efendisi ve Kadim Sırların Şahidi, bendeniz Kıyam Bey tarafından.

Ve gerçeği aniden idrak ettim.

Tevfik Efendi ismiyle maruf şarlatanın bendenize bahşettiği ab-ı hayat, o sahifelerde bu iptidai tarumarnameyi kaleme alıp cümle alême maskara olmakmış.

Tevfikçim...

Hangi cchennemde iseniz ve bu satırları okuyorsanız, biliniz ki tek bir dileğim vardır.

Rabbim belanızı versin mirim.

Amin.

İstanbul, 1916

TARUMARNAME

"Bir iptidaizm şaheseri."
Vaziyyat al Cahira

"Le şaheser du kadim!"
Teferruat

"Ars longa, vita bravo!"
Madrabaze Weekly

*"Şaşırtıcı. Okuyucunun gözleri,
fener görmüş hukuk tahsilli
kedi misali açılacak."*
The Morning Journal

MERİÇ ERYÜREK
TARUMARNAME

Aşkın, okültizmanın ve kadim sırların romanı

Nev'i şahsına münhasır 'tanzimat tipi' Tevfik Efendi ve bu efendinin acaib-ül garayib irfanıyla perişan ettiği beyzade Kıyam Bey'in İstanbul'dan Kahire'ye, Paris'ten New York'a, musibetten musibete uzanan ibrete şayan maceraları.

Bir tarafta Galata Ritüeli'nde palûze edilmiş şehzade Halim, Eskişehir'de havaya uçan tren vagonları, çöken piramitler, cereyana kapılıp çarpılan Tesla ve Edison, infilak eden malikâneler, yanan saraylar, yıkılan tapınaklar ve olanları gölgelerden seyreden karanlık Seth Teşkilatı...

Öteki tarafta okültizma ritüelleri, büyü celseleri, simya deneyleri, pertavsızlı arkeologlar, simetri tutkunu bir haham, piramidinden uzak kalmış bahtsız mumya Amen-Ra, parlamentoyu barutla berhava etmeye çalışan Guy Fawkes, duran taşların sırrını keşfeden fizik âlimi Al Harazmi, satranç oynayan yeniçeri heykeli ve sonsuz yaşama kavuşmak için kendini mumyalayan hekim Albertino Ferrante...

Tekmilinin ortasında bu hengameyi orkestra şefi misali yöneten, kendine okültizma ilminin yaşayan *en le grande* üstadı unvanını yakıştıran Tevfik Efendi. Tevfik Efendi'nin peşinde kainatı tarumar edecek nihai ritüeline mani olmaya ant içmiş eli palalı bedeviler, piştovlu zabitler, yeraltı örgütleri, Osmanlı hafiyeleri, suikastçi rahipler, Tuaregler, Fransız lejyonierleri...

Ve, elbette, belanın yıldırımını yağmurdan paratoner misali çekmekle mükellef biçare dostu Kıyam Bey.

Meriç Eryürek ilk romanında bizleri şaşırtan tasvirleriyle canlanan rengârenk bir Tanzimat Dönemi dünyasına götürüyor. Tarumarname için yarattığı özgün dili kullanarak dönemin Batı hayranlığına hünerli göndermeler yapıyor ve tarihin en çizgi dışı karakterlerini sonu kestirilemez bir entrika hikâyesinde ustalıkla bir araya getiriyor.

ISBN 978-9944-82-605-1

9 789944 826051

www.epsilonyayinevi.com

online alışveriş: **yenisayfa** .com.tr

t25

facebook.com/EpsilonYayinevi

twitter.com/EpsilonYayinevi